יִשְׂמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ

– חלק א –

מעלת השמחה והחדוה
בשבת המלכה

– חלק ב –

מקדש השבת - הדרך לזכות
לקדושתה הגדולה
ולכל ברכותיה העצומות
של שבת המלכה

נערך בסיעתא דשמיא ע"י

ישראל שלמה

בן אאמו"ר הרב מאיר שלמה זצ"ל

©
כל זכויות ההדפסה שמורות
למכון תורה ודעת
אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, להמחיז, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני אופטי מכני או אחר, כל חלק שהוא מהחומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט, בין ארץ בין בחו"ל.

תגובות הערות בכל עניני הספר
יתקבלו בברכה בכתב בלבד
ע"פ הכתובת:

מכון תורה ודעת
צה"ל 51/5, צפת.

סדר ועימוד, עיצוב גרפי
עמירם יוסף קדוש
055-668-44-12

להזמנות : 052-7613148
מחיר מיוחד למפיצים לזיכוי הרבים

תּוֹכֶן הָעִנְיָנִים

הַקְדָּמָה 1 3

פרק א - שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

לִזְכּוֹת לְהִכָּנֵס לַחֲתֻנָּה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת..... 1

יוֹם הִלּוּלָא דְּמַלְכָּא..... 1

הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הַשַּׁבָּת..... 2

הַמְנַגֵּן בַּכִּנּוֹר נִכְנָס גַּם לַחֲתֻנָּה הַיְקָרָתִית..... 3

הַשִּׂמְחָה בַּהֲלָכָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה..... 4

הַשִּׂמְחָה הִיא מַהוּתוֹ הַפְּנִימִית שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת..... 6

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת מְזַכֶּכֶת אֶת הָאָדָם..... 7

מַעֲשֶׂה נוֹרָא..... 8

עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת מַכְנִיעַ אֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת..... 9

לְהִתְחַבֵּר עִם הַשִּׂמְחָה שֶׁיֶּשְׁנָהּ בַּמָּרוֹם..... 9

לִהְיוֹת מְחֻבָּר..... 1 1

הֵיכָלוֹ שֶׁל מֶלֶךְ - הֵיכַל הַשִּׂמְחָה..... 2 1

יוֹם הַשַּׁבָּת מְיֻחָד לַעֲבוֹדַת הַשִּׂמְחָה..... 4 1

שְׁנֵי הַכְּתָרִים חוֹזְרִים לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת שִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם..... 4 1

מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהִזְמִין אוֹרֵחַ רָם וְנִשָּׂא..... 5 1

שַׁבָּת דּוֹמָה לְאוֹרֵחַ חָשׁוּב הַבָּא אֵלָיו..... 6 1

שַׁבָּת דּוֹמָה לַשִּׂמְחָה שֶׁיֶּשְׁנָהּ בְּאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ..... 6 1

שַׁבָּת דּוֹמָה לַחֲתֻנָּה בֵּין הַקָּקָב"ה לְעַם יִשְׂרָאֵל..... 6 1

מָתַי מְשַׂמְּחִים עִם חֲרָבוֹת וְחִצִּים..... 7 1

הַשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת - לְבָבוֹ נַעֲשֶׂה מִשְׁכָּן לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת..... 7 1

עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת יִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּשִׂמְחַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ..... 8 1

פרק ב - וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ יִשְׂרָאֵל

כְּאִלּוּ כָּל מַלְאַכְתּוֹ עֲשׂוּיָה - בְּרוּחָנִיּוּת..... 5 2

מְמַלְּאִים אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ - בְּרוּחָנִיּוּת..... 5 2

הַדְּאָגָה אֲסוּרָה בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ עַל עִנְיְנֵי רוּחָנִיּוּת..... 6 2

מוֹחֲלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו - מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה..... 6 2

זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' - נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ..... 8 2

מַדּוּעַ אָסוּר לִבְנוֹת אֶת הַמִּשְׁכָּן בְּשַׁבָּת, הֲרֵי בַּמִּשְׁכָּן שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה..... 9 2

בְּשַׁבָּת לֹא יִצְטַעֵר כְּלָל עַל עֲוֹנוֹתָיו - אֶלָּא יִשְׂמַח בְּמַלְכּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ..... 0 3

הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת..... 1 3

מָה הָיָה הַחֵטְא שֶׁיָּצְאוּ לִלְקֹט מִן בְּשַׁבָּת..... 2 3

כָּל כֹּחוֹ שֶׁל עֲמָלֵק מֵהַדְּאָגוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת..... 2 3

מַדּוּעַ לֹא נִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בְּזְכוּת הַשַּׁבָּת..... 3 3

הַדְּאָגוֹת בְּשַׁבָּת מוֹנְעוֹת אֶת הָאָרַת הַשַּׁבָּת..... 4 3

מַדּוּעַ לֹא הִתְקִין הַסַּטַּ"יְפֵּ"לֵר מַזָּגָן בְּבֵיתוֹ..... 5 3

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת שֶׁהִצִּילָה חַיִּים..... 6 3

הַדֶּרֶךְ לְקַבֵּל אֶת מַתְּנַת הַשַּׁבָּת - עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת..... 7 3

בְּעוֹלָם הָאֲצִילוּת אֵין צַעַר וְעַצְבוּת..... 8 3

פרק ג - וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג

יִשְׂמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ סוֹד הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה..... 3 4

מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת דְּאוֹרָיְתָא שֶׁיֵּשׁ דַּעְתּוֹ מִצַּעֲרוֹ

בְּשַׁבָּת.....3 4

מַהוּ הִתְנַאי לִזְכּוֹת לְהִבְטָחָת חֲז"ל לְכָל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת.....4 4

מְמַלְּאִים אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.....5 4

עֲדוּת נֶאֱמָנָה - כָּל מִי שֶׁשָּׁמַר בְּשַׁבָּת זוֹכֶה לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת.....6 4

עִקַּר מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת.....7 4

שְׂכָרוֹ רַב מִן הַשָּׁמַיִם - פַּרְנָסָה בְּרֶוַח כָּל יְמֵי חַיָּיו...7 4

הַבְטָחַת הַזֹּהַר - הַשָּׁמַר בְּשַׁבָּת יִזְכֶּה לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל הָעִנְיָנִים.....9 4

הַשָּׁמַר בְּשַׁבָּת מַכְנִיעַ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְכֹחוֹת הַדִּין0 5

מַדּוּעַ מִתְפַּלְּלִים עַל הַשִּׂמְחָה רַק בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.....1 5

מְעַנְּגֶיהָ לְעוֹלָם כָּבוֹד יִנְחָלוּ.....1 5

מִי שֶׁחֲבִיבָה לוֹ הַשַּׁבָּת יִנָּצֵל מִגְּזֵרוֹת קָשׁוֹת.....2 5

הָאָסִיר הִשְׁתְּחְרֵר מֵהַכֶּלֶא בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת....3 5

מַדּוּעַ גּוֹי שֶׁשָּׁבַת חַיָּב מִיתָה.....4 5

מְנוּחָה שְׁלֵמָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה בָּהּ.....5 5

הָאֱמוּנָה מוֹעִילָה לִשְׁמִירַת מַחֲשַׁבְתּוֹ מִדְּאָגוֹת בְּשַׁבָּת.....6 5

הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת מַעֲלָה אֶת הָאָדָם מֵעַל הַמַּזָּלוֹת....7 5

הַשָּׁמַר בְּשַׁבָּת מְקַבֵּל יְשׁוּעָה מֵעַל דֶּרֶךְ הַטֶּבַע.....8 5

הַשָּׁמַר בְּשַׁבָּת נִצּוֹל מִפְּגָעָיו שֶׁל מַזַּל שַׁבְּתַאי.....8 5

שְׂכָרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת.....0 6

שִׂמְחַת שַׁבָּת שֶׁהִצִּילָה מֵהַבּוֹר הַפָּתוּחַ.....0 6

הַשַּׁבָּת הִיא חַיּוּת כָּל הַנְּבָרָאִים.....1 6

בְּעוֹלַם הָאֲצִילוּת אֵין עֲצֵבוּת - וְאֵין צָרוֹת.....1 6

עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת זוֹכֶה לְדַעַת וְנִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים.....2 6

עִקַּר כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ לִשְׂמֹחַ עִמּוֹ בְּבוֹאוֹ אֵלָיו 3 6

שַׁרְשֶׁרֶת יְשׁוּעוֹת בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת.....4 6

הַבֵּן שֶׁנּוֹלַד בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת.....5 6

מַדּוּעַ לִפְעָמִים הַעֲשִׁירִים יוֹרְדִים מִכָּל נְכָסֵיהֶם.....6 6

הַגְּנֵבָה בִּגְלַל הַטִּרְדָּה בְּשַׁבָּת.....7 6

מְנַהֵל הַבַּנְק שֶׁנֶּהְפַּךְ לְעָשִׁיר גָּדוֹל.....8 6

שָׂמַחְתִּי בְּשַׁבָּת וְנוֹשַׁעְתִּי מִמַּס הַכְּנָסָה.....9 6

חֲתָנַת הַבַּת בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת.....0 7

בְּרִכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר - זוֹ הַשַּׁבָּת.....1 7

מִדַּת הַשִּׂמְחָה - סְגֻלַּת הַשַּׁבָּת 1 7

גָּלוּת מִצְרַיִם הִתְקַצְּרָה לְיִשְׂרָאֵל בִּזְכוּת הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת.....2 7

פרק ד - שַׁבָּת הִיא מִלְּזְעֹק

הַבְטָחַת חֲז"ל - הַשָּׁמֵר בְּשַׁבָּת מְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת - וְלָכֵן יַבְרִיא מֵחָלְיוֹ 5 7

הַשַּׁבָּת הִיא תַּחְבּוּשֶׁת.....6 7

יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם.....6 7

הַשָּׁמֵר בְּשַׁבָּת - מְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת.....7 7

אִם שַׁבָּת הִיא מִלְּזְעֹק - רְפוּאָתוֹ קְרוֹבָה לָבוֹא.....7 7

הַשָּׁמֵר בְּשַׁבָּת -הַשַּׁבָּת בְּעַצְמָהּ תַּמְלִיץ עָלָיו טוֹב בַּשָּׁמַיִם.....8 7

הַשָּׁמֵר בְּשַׁבָּת מְעוֹרֵר עָלָיו אֶת שֶׁפַע הָרַחֲמִים הָעֶלְיוֹנִים.....8 7

הַיֶּלֶד שֶׁנִּצַּל מִמָּוֶת בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת.....9 7

בְּבֵית הַמֶּלֶךְ אֵין חֶסֶר מְאוּמָה 2 8

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה.....2 8

מַדּוּעַ לֹא הִתְפַּלֵּל הָרַבִּי עַל בְּנוֹ הַחוֹלֶה 3 8

הַמֶּלֶךְ מְחַלֵּק מַתָּנוֹת בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ לְשָׂמֵחִים עִמּוֹ .4 8

שַׁבָּת הִיא מִלְּזְעֹק - סִפּוּרֵי נִסִּים וִישׁוּעוֹת שֶׁל רְפוּאָה מֵעַל הַטֶּבַע בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת 5 8

הַיַּלְדָּה שֶׁהִתְרַפְּאָה בְּדֶרֶךְ פִּלְאִית.....5 8

הַתִּינוֹק שֶׁהִבְרִיא בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.....6 8

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת שֶׁרִפְּאָה אֶת הַיֶּלֶד 8 8

פרק ה - נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת

סוֹדָם הַגָּדוֹל שֶׁל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת.....1 9

מַהִי הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְכָל הַהַבְטָחוֹת הַגְּדוֹלוֹת 2 9

הַהַדּוּר הָעִקָּרִי - לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב.....3 9

נֵרוֹת שַׁבָּת מַשְׁפִּיעִים שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בַּבַּיִת.....5 9

תּוֹכֶן הָעִנְיָנִים

אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה.....96

נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מַרְבִּים בָּעוֹלָם אֶת אוֹר שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת97

כֵּיצַד זָכָה הָרַב לְבַן שֶׁהֵאִיר אֶת עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל 99

נֵרוֹת שַׁבָּת מַבְרִיחִים אֶת כָּל הָעַצְבוּת וְהַקְּלִפּוֹת ..100

בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת נִפְרֶסֶת סֻכַּת שָׁלוֹם רוּחָנִית.....102

בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת נִמְשֶׁכֶת שְׁמִירָה וַהֲגָנָה לְכָל הַבַּיִת 103

אֵשׁ נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מְעוֹרֵר אֶת אֵשׁ אַהֲבַת ה' 104

פרק ו -בּוֹאִי כַלָּה - שַׁבָּת מַלְכְּתָא

סוֹד הַשִּׂמְחָה בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת.....109

הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה מְשַׂמַּחַת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּבוֹאָהּ....109

הַשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת זוֹכֶה לְנְשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁל הַשַּׁבָּת 110

מַלְאָכִים מְיֻחָדִים הַנִּקְרָאִים "מְשַׂמְּחֵי הָעוֹלָם".....111

מַלְאָכִים מְיֻחָדִים הַמְמֻנִּים לְשַׂמֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת.....111

הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת.....113

מַדּוּעַ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כֹּה שִׂבַּח אֶת הַשִּׂמְחָה.....113

הַשַּׁבָּת מוֹסִיפָה קְדֻשָּׁה מְיֻחֶדֶת לְיִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל 114

הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה נִקְרֵאת "נִשְׁמַת הַשִּׂמְחָה".....114

מַדּוּעַ שִׁקּוּלָה שַׁבָּת כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה 115

בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת יוֹצֵא כָּרוֹז בַּשָּׁמַיִם הַמְעוֹרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה 115

זָכוֹר - לִזְכֹּר לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה. שָׁמוֹר - לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵעַצְבוּת בְּשַׁבָּת 116

הַמְקַבֵּל שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה נִצּוֹל מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם בָּעוֹלָם הַבָּא.....116

אֵין אוֹמְרִים אֶת הַפָּסוּק "וְהוּא רַחוּם" בְּעַרְבִית, כִּי בְּשַׁבָּת יְשָׁנָה שְׁמִירָה מְיֻחֶדֶת.....117

עִקַּר הַשִּׂמְחָה בִּזְמַן קַבָּלַת תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה. 118

הַשִּׂמְחָה הַמַּגִּיעָה לְעַם יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת - הִיא מִמָּקוֹם שֶׁהַנְּבוּאָה שׁוֹרָה בּוֹ.....119

מִנְהֲגֵי יִשְׂרָאֵל - כְּדֵי לְהַרְבּוֹת שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּעֵת קַבָּלַת הַשַּׁבָּת 119

נָהֲגוּ לִלְמֹד בְּיוֹם שִׁשִּׁי דִּבְרֵי אַגָּדָה הַמְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב.....120

בִּפְּרָאג נָהֲגוּ לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בִּכְלֵי נְגִינָה וְשִׁיר ..121

סְגֻלַּת הַשִּׂמְחָה בַּאֲמִירַת הַפִּיּוּט "לְכָה דוֹדִי" 122

מַדּוּעַ כֹּה חֲשׁוּבָה מַעֲלַת הַ"תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת" 123

פרק ז - לֵיל שַׁבָּת

מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה בְּלֵיל שַׁבָּת.....129

הַשִּׂמְחָה בְּלֵיל שַׁבָּת מְבִיאָה שָׁלוֹם וּבְרָכָה בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.....130

בְּעַל כָּרְחוֹ עוֹנֶה אָמֵן 131

מֵהֵיכָן בָּאוּ הַחִיצוֹנִים בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה 131

שְׁמִירָה וּבְרָכָה לְכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ.....132

שִׁירַת שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם - לְמַלְאֲכֵי הַשַּׁבָּת 133

שִׁירַת "אֵשֶׁת חַיִל" בְּלֵיל שַׁבָּת הִיא לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת 135

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת פּוֹתַחַת אֶת שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה.....141

מִנְהַג הַחֲדָסִים כְּדֵי לְהַרְבּוֹת אֶת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת...142

טִבְעָם שֶׁל הַחֲדָסִים לְשַׂמֵּחַ אֶת לֵב הָאָדָם 143

הַחֲדָסִים מְרַמְּזִים עַל חֲשִׁיבוּתָהּ שֶׁל מִצְוַת הַשַּׁבָּת144

הַחֲדָסִים מְשַׂמְּחִים אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה.....145

טַחֲנַת הַקֶּמַח שֶׁחָזְרָה לִיצַר.....145

סְכַּת הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַשַּׁבָּת מְגִנָּה וְשׁוֹמֶרֶת עַל עַם יִשְׂרָאֵל.....146

מַדּוּעַ לֹא יֵצֵא אָדָם יְחִידִי בְּלֵיל שַׁבָּת 147

הָעֲטָרָה שֶׁל שַׁבָּת שׁוֹרָה עַל מִי שֶׁשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת.....148

עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת נִשְׁמָרִים מִכָּל הַמַּזִּיקִים...149

חֲכָמִים תִּקְּנוּ לוֹמַר "שִׁיר שֶׁל פְּגָעִים" בְּשַׁחֲרִית - כְּדֵי לְהָגֵן מֵהַמַּזִּיקִים.....150

פרק ח - מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת

סוֹד הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב..155

מַדּוּעַ אוֹמְרִים בְּבִרְכַּת הַקִּדּוּשׁ "לְחַיִּים" 156

חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בַּגַּפָּן 157

הָאָב שֶׁהִתְגַּלָּה וְצִנָּה אֶת בְּנוֹ לִשְׁמֹחַ בְּשַׁבָּת 157

וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ 158

הַיַּיִן הוּא בְּסוֹד עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע 159

הַיַּיִן בְּשַׁבָּת הוּא יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ 160

חַז"ל בָּחֲרוּ לְקַדֵּשׁ דַּוְקָא עַל הַיַּיִן כְּדֵי לְהַרְאוֹת אֶת מַעֲלָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת 161

מַדּוּעַ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה 161

יֵשׁ לְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ אֲבָל אֶת הַקִּדּוּשׁ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּשִׂמְחָה 162

מַדּוּעַ הַמְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן זוֹכֶה לַאֲרִיכוּת יָמִים 163

סְגֻלָּה לַעֲשִׁירוּת לַעֲרֹךְ אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּגָבִיעַ שֶׁל כֶּסֶף 164

מַדּוּעַ כָּל הַמְקַדֵּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת נִמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו 165

הַיַּיִן שֶׁל הַקִּדּוּשׁ שֶׁהִצִּיל אֶת כָּל נוֹסְעֵי הַסְּפִינָה 166

הַדַּיָּן שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם 167

הַיַּיִן שֶׁל הַקִּדּוּשׁ סוֹד תִּקּוּן הָעֵינַיִם 167

פרק ט -סְעוּדוֹת הָאֲצִילוּת

גְּדֻלַּת וּמַעֲלַת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת 173

גְּדֻלַּת וּמַעֲלַת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת 174

מַעֲלָתָם הָעֲצוּמָה שֶׁל שֻׁלְחָנוֹת הַשַּׁבָּת בַּשָּׁמַיִם 175

תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צוֹרְרָי 176

סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת - הַהִתְחַבְּרוּת לַשִּׂמְחָה בַּשָּׁמַיִם 178

הַשִּׂמְחָה - פְּנִימִיּוּת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת 179

הַשָּׂמֵחַ בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת נָצוֹל מִכָּל הַגְּזֵרוֹת הַקָּשׁוֹת וְהָרָעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם 179

הַשִּׂמְחָה בִּסְעוּדוֹת שַׁבָּת גּוֹרֶמֶת עֲלִיָּה לִקְדֻשָּׁה וּנְפִילָה לַסִּטְרָא אַחֲרָא 181

הַכְּלִי לְאוֹרָן שֶׁל הַסְּעוּדוֹת - הָאֱמוּנָה בְּגֹדֶל קְדֻשָּׁתָן 181

מָה עָנָה הַצַּדִּיק לַיֵּצֶר הָרָע שֶׁרָצָה לְהַעֲצִיבוֹ בִּסְעוּדַת שַׁבָּת 182

הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת עַל יְדֵי "חֶבֶל הַכֶּסֶף" 182

כָּל יְהוּדֵי מַרְגִּישׁ שִׂמְחָה וְעֹנֶג בְּשַׁבָּת 183

הַשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת סִימָן שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל 184

הַמֶּלֶךְ שָׂמֵחַ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁבָּנָיו שְׂמֵחִים עִמּוֹ 184

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה 184

וְהַנִּמְשָׁל - 185

סְעוּדוֹת הַשִּׂמְחָה 185

אֲכִילַת שַׁבָּת - כֻּלָּהּ קֹדֶשׁ 186

הַתִּקּוּן לְחִלּוּל שַׁבָּת 188

מַדּוּעַ חֵלֶק הַנָּסִיךְ מִשְּׁקֶה לְכָל אַנְשֵׁי הַכְּפָר 189

כֵּיצַד רָצַד הַחֵגֶר בַּחֲתֻנַּת בְּנוֹ יְחִידוֹ 190

עִקַּר הַחֲבִיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִכֶּרֶת בְּעֵת סְעוּדַת הַשַּׁבָּת 191

הַמִּתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת גּוֹרֵם שִׂמְחָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא 192

הֶחָכָם - עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ 193

לֹא נִתְּנוּ שַׁבָּתוֹת לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּעַסְקוּ בָּהֶן בַּתּוֹרָה 194

כְּפִי אֱמוּנָתוֹ בְּרוֹמְמוּת קְדֻשַּׁת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת - כָּךְ זוֹכֶה אֵלֶיהָ 194

מַדּוּעַ אוֹמְרִים לַמַּלְאָכִים לָצֵאת בְּלֵיל שַׁבָּת 195

סְעוּדַת חֲנֻכָּה - כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת הַמִּשְׁתַּתְּפִים 196

כֵּיצַד זָכוּ לְבֵן צַדִּיק לְעֵת זִקְנוּתָם 196

סְגֻלַּת מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת 197

סְגֻלַּת אֲכִילַת תַּפּוּחִים בְּלֵיל שַׁבָּת 198

סְגֻלּוֹת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת - בְּרָכָה וְשֶׁפַע לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ 199

הַחוֹלֶה שֶׁהִבְרִיא בִּזְכוּת מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת 200

פרק י - מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת

תַּכְלִית יוֹם הַשַּׁבָּת לָשִׁיר לְשַׁבֵּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ 203

מַהוּתָהּ הַפְּנִימִית שֶׁל הַשַּׁבָּת הַהוֹדָאָה לַה' 204

כָּל הַבְּרִיאָה שָׁרָה לַה' בְּיוֹם הַשַּׁבָּת 205

הַשִּׁירָה מְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת 206

כֹּחַ הַשִּׁירָה לְתַקֵּן אֶת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן 206

תוכן הענינים

יום השבת התיחד לשירה וזמרה.....206

ביום השבת השירים עולים למרום לא עכוב....207

ביום השבת האדם פנוי מטרדות עולם הזה 207

השירה בשבת מכחה של הנשמה יתרה.....208

קבלת הנשמה יתרה בשעת אמירת שירות ותשבחות.....209

"נשמת כל חי" בהתחלהבות שרפאה את הרבי'....210

בשבת זוכים כל ישראל להודות ולשבח לה' 211

עקר התבעה בדורנו - לעבד את השם מתוך שמחה והודאה.....212

על ידי השירה מבטלים את הרוח רעה וזוכים להתגבר על היצר הרע 213

יום השבת מיחד לעבודת השירה והשמחה 214

חשיבותן העצומה של זמירות השבת 214

בזכות השירות והתשבחות בשבת נגאלו אבותינו ממצרים 215

פרק י"א - במוצאי מנוחה

מעלת השמחה והחדוה במוצאי שבת המלכה ...219

ללוות את המלך מתוך שירים ושמחה 219

מנהגי ישראל במוצאי שבת כדי להרבות שמחה220

סעודת מלוה מלכה כדי ללוות את השבת מתוך שמחה.....221

סעודת מלוה מלכה כנגד הגאלה העתידה.....221

סעודת מלוה מלכה - כנגד דוד המלך נעים זמירות ישראל.....222

סגלת השמחה במלוה מלכה לזכות לישועות גדולות.....223

מדוע עצם הלוו נוזנית מסעודה רביעית.....225

סגלת סעודת "מלוה מלכה" 225

לשמח את הנפש העצובה.....226

להמשיך את קדשת שמחת השבת לימות החל..227

השמח במוצאי שבת יזכה לישועות גדולות כל השבוע 228

ספור נורא - מעלת השמחה והחדוה בסעודת מלוה מלכה 229

פרק י"ב - גתיבות השבת

עצות ודרכים לזכות לשמחה וחדוה בשבת המלכה.....233

עצה ראשונה.....233

שמחה בכניסת שבת על ידי המלאכים הממנים לך.....233

שמחה על ידי הנשמה יתרה.....234

עצה שניה 235

התבוננות במעלותיה העצומות של השבת.....235

עצה שלישית.....236

שמחה כמו בעל הבית פשוט 236

עצה רביעית.....237

כל המתענגים בה יזכו לרב שמחה.....237

עצה חמישית.....237

בשבת השמחה בשלמות בעולמות העליונים.....237

לשמח בצונות ובכפופים.....239

עצה ששית.....240

הנשמה יתרה מביאה שמחה 240

עצה שביעית.....241

עמוד השבת עצבות, מחלקת, דברים בטלים...241

עצה שמינית.....243

הבטחת הצדיק לשבת שמחה 243

עצה תשיעית 245

התבוננות מביאה שמחה.....245

דגמא למחשבות של שמחה.....246

דגמא נוספת למחשבות של שמחה בשבת קדש246

עצה עשירית.....247

החשיבות העצומה של רגע של שמחה בשבת.....247

מי שישיך למחלליה שיך גם לטועמיה חיים זכו.....248

עצה אחת עשרה.....249

יֵשׁ לְפַיֵּס אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁנֶּעֱלְבָה מֵעֲוֹנוֹתָיו.....249
עֵצָה שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה.....250
וְזַכֵּנוּ לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת מִתּוֹךְ רֹב שִׂמְחָה.....250
הַשַּׁבָּתוֹת שֶׁהִתְהַפְּכוּ.....251
עֵצָה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.....252
וְזַכֵּנוּ לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת מִתּוֹךְ רֹב שִׂמְחָה.....252

חלק ב - מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת

פרק י"ג - מַהֲנָה טוֹבָה

סוֹד הַמַּתָּנָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.....259
יוֹנָה מָצְאָה בוֹ מָנוֹחַ, בּוֹ יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹּחַ.....259
בְּשַׁבָּת הַשִּׁכִינָה מְטַהֶרֶת אֶת יִשְׂרָאֵל.....260
כַּפָּרַת הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים.....261
כַּפָּרַת עֲוֹנוֹת לְלֹא כָּל יִסּוּרִים.....261
מַתְּנַת הַשַּׁבָּת לְהִכָּנֵס לְכָל הֵיכְלוֹת הַקֹּדֶשׁ.....262
הַשַּׁבָּת מַמְתִּיקָה אֶת כָּל הַמְּרִירוּת וּמְתַקֶּנֶת אֶת כָּל הַחֲטָאִים.....263
הַשַּׁבָּת הִיא הַתְּרוּפָה הַקּוֹדֶמֶת לְכָל הַמַּכּוֹת.....264
מַדּוּעַ סוֹד הַגְּאֻלָּה טָמוּן בְּשַׁבָּת.....264
בַּמֶּה תְּלוּיָה כָּל הָאָרֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.....265
שְׁמִירַת שַׁבָּת - שֶׁלֵּמוּת תִּקּוּן הָאָדָם וְתִקּוּנוֹ.....267
הַשַּׁבָּת הִיא סוֹד הַגָּן הָעֶלְיוֹן.....268
הַדֶּרֶךְ לְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר וְחֵילוֹתָיו - עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.....269
הַשַּׁבָּת מְגִנָּה עַל יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁם שֶׁהַגְּנָה עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן.....270
שַׁבָּת הִיא סוֹד הַקְּדֻשָּׁה הַנֶּעֱלֶמֶת בְּיוֹתֵר.....270
הַשַּׁבָּת קְבוּעָה וְקַיֶּמֶת מֵעַצְמָהּ תָּמִיד.....271
הַשַּׁבָּת הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּבָּ"ה שֶׁהוּא שָׁלֵם מִכָּל הַצְּדָדִים.....272
הַשַּׁבָּת תִּקְּנוּת יִשְׂרָאֵל בַּדּוֹרוֹת הַנִּמּוּכִים בְּיוֹתֵר.....272
בְּשַׁבָּת מִתְגַּלִּית מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל לְעֻמַּת הָאֻמּוֹת.....273
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן אֶת יוֹם מְנוּחָתוֹ מַתָּנָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.....273
מַדּוּעַ מְצְוַת מְילָה דּוֹחָה שַׁבָּת.....274
מַדּוּעַ פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ דּוֹחָה שַׁבָּת.....274
בְּשַׁבָּת יָכוֹל כָּל אָדָם לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת.....275
הַשַּׁבָּת - תְּחִלַּת הָעֲבוֹדָה.....276
שַׁבָּת הִיא עִקַּר הָעֲזָרָה שֶׁנִּתַּן הַשֵּׁם כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע.....276
מַדּוּעַ רַק עַל מִצְוַת הַשַּׁבָּת הִצְטַוָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְהוֹדִיעַ לְיִשְׂרָאֵל.....277
עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת - הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת.....278
הַדֶּרֶךְ לָצֵאת מֵהָעֲצְבוּת וְלִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם.....278
הַמַּזְכִּיר אֶת שְׁמָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת זוֹכֶה לִקְדֻשָּׁה וְיִרְאַת שָׁמַיִם.....279
סְגֻלָּה עֲצוּמָה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה.....280
שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ הַשַּׁבָּת מְכַלָּה אֶת כָּל הָרָע שֶׁל הָאָדָם.....281
מַדּוּעַ לֹא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת.....282
סְגֻלָּה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה.....282
אוֹצְרוֹת וּסְגֻלּוֹת מַתְּנַת הַשַּׁבָּת.....283

פרק י"ד - הֵיכְלוֹת הַשַּׁבָּת

בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם.....287
שְׁאֵלָה רִאשׁוֹנָה.....287
שְׁאֵלָה שְׁנִיָּה.....288
שְׁאֵלָה שְׁלִישִׁית.....288
שְׁאֵלָה רְבִיעִית.....288
שְׁאֵלָה חֲמִישִׁית.....288
שְׁאֵלָה שִׁשִּׁית.....289
שְׁאֵלָה שְׁבִיעִית.....289
שְׁאֵלָה שְׁמִינִית.....289

תּוֹכֶן הָעִנְיָנִים

שְׁאֵלָה תְּשִׁיעִית 289

שְׁאֵלָה עֲשִׂירִית 290

בְּשַׁבָּת מְקַבְּלִים כָּל עַם יִשְׂרָאֵל נְשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה מֵעוֹלָם שֶׁל תַּעֲנוּג וְשִׂמְחָה 290

מַדּוּעַ הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת עָנְשׁוֹ בְּכָרֵת 291

מַדּוּעַ צִוּוּ חֲכָמִים לְהִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת 291

הַתַּעֲנוּג בְּשַׁבָּת מוֹסִיף אֶת אוֹרָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה 292

בְּשַׁבָּת כָּל יְהוּדִי נַעֲשֶׂה מִשְׁכָּן לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה 292

מַדּוּעַ אֵין מְחַלְּלִים שַׁבָּת לְבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא מְקוֹם הַשְּׁכִינָה 293

קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִקְּדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן 294

הַמְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת נֶחְשָׁב לוֹ שֶׁהוּא "עוֹשֶׂה" אֶת הַשַּׁבָּת 295

כֵּיצַד זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת אוֹר הַשַּׁבָּת לְכָל הַשָּׁבוּעַ 296

שַׁבָּת - אוֹר הַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה 297

פרק ט"ז - שַׁבָּת וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ

קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כִּקְדֻשַּׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ 301

הַשְּׁרָאַת הַשְּׁכִינָה 302

מְחִילַת עֲוֹנוֹת 304

שְׁלֵמוּת הַדַּעַת 305

שָׁלוֹם וְאַחְדוּת 306

רְפוּאָה שְׁלֵמָה 307

נִסִּים עַיִן בְּעַיִן 308

הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת 309

לְטַהֵר עַצְמוֹ בָּרֶגֶל 311

רְחִיצַת הַיָּדַיִם וְהָרַגְלַיִם 311

בִּגְדֵי שַׁבָּת 312

שִׂמְחַת שַׁבָּת 313

אֲכִיַּת חַלּוֹת 313

בִּטּוּל הַמְּנִיעוֹת 314

שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה 315

פרק ט"ז - בּוֹאוּ וְנֵצֵא לִקְרַאת שַׁבָּת

הַהֲכָנוֹת הָרוּחָנִיּוּת לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ 319

הַמַּכִּין עַצְמוֹ לְשַׁבָּת זוֹכֶה לִנְשָׁמָה קְדוֹשָׁה כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ 320

בְּשַׁבָּת זוֹכֶה כָּל אֶחָד לְכֶתֶר קָדוֹשׁ וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ 321

הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְנֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת 322

הַהֲכָנָה בְּלֵיל שִׁשִּׁי 324

הַהֲכָנוֹת לְשַׁבָּת מַתְחִילוֹת בְּיוֹם רְבִיעִי 326

לִכְבוֹד שַׁבָּת הַמַּלְכָּה 326

הַסּוֹד הַגָּדוֹל שֶׁל תְּפִלַּת מִנְחָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת 327

שְׁעַת רָצוֹן הַמְסֻגֶּלֶת לִעֲלִיָּה גְּדוֹלָה 328

יִרְאוּ יְשָׂרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל עֲוָלָה קָפְצָה פִּיהָ 329

קְרִיאַת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם 330

טְבִילָה בְּמִקְוֶה טָהֳרָה 331

עַל יְדֵי טְבִילָה בְּמִקְוֶה יְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת נְשָׁמָה יְתֵרָה 331

תְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת 332

לְהִכָּנֵס לַחֲתֻנָּה בִּבְגָדִים מְפֹאָרִים 332

יוֹם שִׁשִּׁי כּוֹלֵל אֶת כָּל הַשָּׁבוּעַ 333

הַתְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת מְכַפֶּרֶת אַף עַל כָּרֵת וּמִיתָה 333

מְחִילַת עֲוֹנוֹת בְּשַׁבָּת - בְּכֹחַ הַתְּשׁוּבָה בְּיוֹם שִׁשִּׁי 334

צָרִיךְ לִהְיוֹת עַד הַכָּשֵׁר לְעֵדוּת 335

בְּיוֹם שִׁשִּׁי חָזַר אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּתְשׁוּבָה 335

לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת בִּרְכָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת 335

גּוֹי שֶׁשָּׁבַת 336

עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת יִזְכֶּה בְּשַׁבָּת לְטַעַם גַּן עֵדֶן 336

עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל תִּקּוּן הַיְסוֹד 336

הַתְּשׁוּבָה עַל חֵטְא הַלָּשׁוֹן 337

הַשַּׁבָּת הִיא תִּקְוַת כָּל הָרְחוֹקִים 337

בְּעֶרֶב שַׁבָּת מְעֹרֶבֶת הָאָרַת שַׁבָּת 338

בֹּשֶׁת יִתְהַפֵּךְ לְשַׁבָּת 339

הַזְּמַן הָרָאוּי לִתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַמִּקְוֶה בְּעֶרֶב שַׁבָּת 340

שַׁבָּת אוֹתִיּוֹת בֹּשֶׁת וְאוֹתִיּוֹת תָּשֵׁב 341

הַ"נֹּעַם אֱלִימֶלֶךְ" מַשְׁרֶה קְדֻשָּׁה עַל כָּל סְבִיבוֹתָיו 342

כָּל הַמְצַפֶּה וּמְיַחֵל לְאוֹר הַשַּׁבָּת, מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְכָךְ 342

פרק י"ז - גִּבְּלָאוֹת בַּגֵּרוֹת

הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת כְּהַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ 347

הַפֶּלֶא שֶׁבְּנֵרוֹת הַשַּׁבָּת 347

עַל יְדֵי הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת זוֹכִים לְאוֹר ה' בְּכָל הַמַּצָּבִים וְהַזְּמַנִּים 349

מַדּוּעַ הִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה בְּמַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה 350

נֵרוֹת הַשַּׁבָּת שֶׁהֵשִׁיבוּ אֶת הַבַּת בִּתְשׁוּבָה 351

סוֹד כֹּחָם הַגָּדוֹל שֶׁל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת 351

הָאֵשׁ הַחִיּוּבִית שֶׁבַּבְּרִיאָה 352

מְאוֹרֵי הָאוֹר הַמְּאִירִים בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ 353

נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מַשְׁפִּיעִים עַל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ 354

בְּשַׁבָּת מִתְגַּלִּית מַעֲלַת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל 355

נֵרוֹת שַׁבָּת דּוֹלְקִים מֵאוֹר רוּחָנִי - אוֹר הַגָּנוּז 357

כֵּיצַד סָמַךְ רַבִּי חֲנִינָא עַל מַעֲשֵׂה נִסִּים הֲרֵי אֵין סוֹמְכִים עַל הַנֵּס 358

הַנִּפְלָאוֹת שֶׁבַּנֵּרוֹת 359

נֵרוֹת הַשַּׁבָּת - נֵרוֹת הַשָּׁלוֹם 359

סְגֻלּוֹת וְיִשּׁוּעוֹת עֲצוּמוֹת עַל יְדֵי נֵרוֹת הַשַּׁבָּת 361

סְגֻלָּה רִאשׁוֹנָה 361

הַכָּנַת הַנֵּרוֹת 361

סְגֻלָּה שְׁנִיָּה 361

הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת מֻקְדָּם 361

הַיֶּלֶד שֶׁהִבְרִיא בִּזְכוּת הַכָּנַת הַנֵּרוֹת מֻקְדָּם 363

גִּלּוּי מְשָׁמַיִם 363

סְגֻלָּה שְׁלִישִׁית 364

הִתְבּוֹנְנוּת בְּנֵרוֹת הַשַּׁבָּת 364

סְגֻלָּה רְבִיעִית 365

יְשׁוּעוֹת וּרְפוּאוֹת 365

סְגֻלָּה חֲמִישִׁית 365

פַּרְנָסָה בְּרֶוַח 365

סְגֻלָּה שִׁשִּׁית 366

זֶרַע שֶׁל קַיְמָא 366

סְגֻלָּה שְׁבִיעִית 366

שְׁעַת רָצוֹן מְיֻחֶדֶת לְקַבָּלַת הַתְּפִלּוֹת 366

פרק י"ח - מְתִיקוּת הַשַּׁבָּת

מַתְּנַת הַשַּׁבָּת - כַּפָּרַת כָּל הָעֲוֹנוֹת 371

הָעֵצָה וְהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת 372

שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בַּהֲלָכָה 374

כְּשֵׁם שֶׁהַקָּבָּ"ה שָׁבַת מִדִּבּוּר כָּךְ הָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁבֹּת מִדִּבּוּר 375

שְׁמִירָה פְּנִימִית - שְׁמִירָה מִדִּבּוּרֵי חֹל 376

מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּקֵּר בְּבֵיתוֹ וְהוּא אֵינוֹ מִתְיַחֵס אֵלָיו 377

מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהִזְמִין אוֹרֵחַ חָשׁוּב לְבֵיתוֹ וְלֹא דִּבֵּר עִמּוֹ מְאוּמָה 378

הַשַּׁבָּת הִיא כְּנֶגֶד עוֹלַם הָאֲצִילוּת 379

הַשַּׁבָּת הִיא כְּנֶגֶד הַפֶּה 379

כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִלְּהַסִּיחַ דַּעַת מֵהַתְּפִלִּין כָּךְ אֵין לְהַסִּיחַ דַּעַת בְּשַׁבָּת 380

בְּשַׁבָּת זוֹכֶה כָּל אָדָם לִשְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַדִּבּוּר 381

הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת 382

שְׁנָה בְּשַׁבָּת תַּעֲנוּג - כְּדֵי לִשְׁמֹר עַל הַדִּבּוּר 383

אֲכִילַת דָּגִים בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁפִּיהֶם סָגוּר 383

הַשְּׁטְרֵימֶל - לְרַמֵּז עַל שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ 384

קָשֶׁר הָעֲנִיבָה הוּא לְרַמֵּז עַל שְׁמִירַת הַדִּבּוּר 384

מָה הָיָה סוֹדוֹ שֶׁל הָרַב הַצָּעִיר שֶׁזָּכָה לְהַצְלָחָה גְּדוֹלָה בַּתּוֹרָה 385

הֶחָתָן שֶׁמְּדַבֵּר עַל חָמְרֵי נִקָּיוֹן 386

מִי שֶׁשּׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ בְּשַׁבָּת, נִמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו 387

מַתְּנַת הַשַּׁבָּת נִתְּנָה לְעֹנֶג וְלֹא לְצַעַר 388

לְהַרְבּוֹת בְּשַׁבָּת בְּדִבּוּרֵי שָׁלוֹם וְרֵעוּת 389

מַדּוּעַ הַנָּבִיא יְשַׁעְיָה שִׁנָּה בְּעִנְיַן שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת 390

הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת הַבֵּן עִם הַבַּת 391

הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל 393

לֹא הִסְכִּים לְסַפֵּר בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת 394

הַשּׁוֹמֵר עַל דִּבּוּר בְּשַׁבָּת, דְּבָרָיו נִשְׁמָעִים וּמִתְקַבְּלִים 394

שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת - תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ 395

הַכַּפְּרִי שֶׁלֹּא רָצָה לְהִתְעַשֵּׁר 396

שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת - כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת 398

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת 400

הַשַּׁבָּת דּוֹמָה לַחֲתָנָה 400

פרק י"ט - רַעֲוָא דְרַעֲוָין

מַעֲלוֹתֶיהָ וּסְגֻלּוֹתֶיהָ וְסוֹדָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שְׁעַת רַעֲוָא דְרַעֲוָין, וְהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְכָךְ 405

הָאַחְדּוּת הִיא הַכְּלִי לְקַבֵּל אֶת הֶאָרַת רַעֲוָא דְרַעֲוָין 406

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית כּוֹלֶלֶת אֶת כָּל הַסְּעוּדוֹת 407

מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית 408

כֹּחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁל שַׁבָּת 408

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית מִתּוֹךְ רְצוֹנוֹת וְגַעֲגוּעִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ 409

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית מְסֻגֶּלֶת לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ 410

הַמֶּלֶךְ מְחַלֵּק מַתָּנוֹת 410

עֵת רָצוֹן - כְּמוֹ בְּשְׁעַת יוֹם כִּפּוּר 411

מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁנִּפְרַד מֵאוֹהֲבוֹ 411

סְגֻלּוֹתֶיהָ שֶׁל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית - שְׁעַת יְרִידַת הַשֶּׁפַע לְכָל הַשְּׁבוּעַ 412

סְגֻלָּה לְפַרְנָסָה טוֹבָה 412

סְגֻלָּה לְאֲרִיכוּת יָמִים 413

סְגֻלָּה לְבָנִים, חַיִּים וּפַרְנָסָה 414

הַמְתָּקַת הַדִּינִים לְכָל הַשָּׁבוּעַ 414

סְגֻלָּה לְהִנָּצֵל מֵחֲלוֹמוֹת רָעִים 414

זְהִירוּת מִדִּבְרֵי חֻלִּין בְּשָׁעָה גְּבוֹהָה זוֹ 415

מָשָׁל נִפְלָא 416

הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בִּשְׁעַת רַעֲוָא דְרַעֲוָין 417

הִתְגַּלּוּת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת 418

פרק כ - שַׁבַּת שָׁלוֹם

שְׁאֵלָה רִאשׁוֹנָה 421

שְׁאֵלָה שְׁנִיָּה 421

שְׁאֵלָה שְׁלִישִׁית 421

שְׁאֵלָה רְבִיעִית 422

שְׁאֵלָה חֲמִישִׁית 422

שְׁאֵלָה שִׁשִּׁית 422

שְׁאֵלָה שְׁבִיעִית 422

שְׁאֵלָה שְׁמִינִית 422

שְׁאֵלָה תְּשִׁיעִית 423

קַבָּלַת הַשַּׁבָּת - תְּלוּיָה בָּאַחְדּוּת בֵּין יִשְׂרָאֵל 423

הַשָּׁלוֹם בְּשַׁבָּת - סוֹד גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל 425

עַל יְדֵי הָאַחְדּוּת בְּשַׁבָּת זוֹכֶה לִנְשָׁמָה יְתֵרָה כְּדֶרֶךְ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים 425

שַׁבַּת שָׁלוֹם וּמְבֹרָךְ 426

הָעֵצָה לְאוֹר הַשַּׁבָּת - אַחְדּוּת וְשָׁלוֹם 426

סְגֻלַּת הַשָּׁלוֹם בְּשַׁבָּת 427

סוֹד הַמַּחֲלֹקֶת בָּעֶרֶב שַׁבָּת 428

סוֹד הַצְּלָחָתוֹ הַמֻּפְלָאָה 429

עֵדוּת נוֹרָאָה 432

קַבָּלָה חֲזָקָה 434

לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם 434

יְשׁוּעָה פִּלְאִית בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת 435

הַמַּלְאָכִים מְמַנִּים לְהַעֲבִיר אֶת הַכַּעַס וְהָעַצְבוּת בִּבְנֵי סַת הַשַּׁבָּת....437
הַקְּלִפּוֹת רוֹצוֹת לְהִתְאַחֵז לִפְנֵי הִסְתַּלְּקוּתָן....438
יִשְׂרָאֵל אֵינָם עֲסוּקִים בִּמְלָאכָה בְּשַׁבָּת....439
אֵשׁ הַקְּדֶשָׁה שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת....439
כָּל עִנְיְנֵי הַשַּׁבָּת - לְהַרְבּוֹת אַהֲבָה וְאַחְדוּת....439
נֵרוֹת הַשַּׁבָּת - נֵרוֹת הַשָּׁלוֹם....440
כַּוָּנוֹת הַטְּבִילָה - לְתַקֵּן אֶת הַמַּחֲלֹקֶת....442
בְּשַׁבָּת חוֹתְמִים בְּבִרְכַּת הַשָּׁלוֹם....442
מַדּוּעַ מְבָרְכִים אֶת הַיְלָדִים בְּלֵיל שַׁבָּת....443
מַאֲכָלֵי הַשַּׁבָּת מְרַמְּזִים עַל הַשָּׁלוֹם....443
הַדָּגִים מְסַמְּלִים אַחְדוּת....444
בִּגְדֵי הַשַּׁבָּת....444
קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת....445
מִצְוַת עֵרוּב - לְהַרְבּוֹת שָׁלוֹם....445
הַשַּׁבָּת נִתְּנָה בְּמַתָּנָה לְעַם יִשְׂרָאֵל....446
הַשַּׁבָּת נָחָה בְּתוֹךְ כְּלַל יִשְׂרָאֵל....447
תּוֹרַת הַשַּׁבָּת....448
הַכְּלִי לְהָכִיל אֶת הָאוֹר....448
הַשֶּׁפַע לְכָל הַשָּׁבוּעַ....448
בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת - נִכְּקְדוּ בְּבֵן זָכָר לְאַחַר שָׁנִים רַבּוֹת....449
הִתְגַּלּוּת הָרַחֲמִים בַּשָּׁמַיִם....450
הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתְּנוּ בְּשַׁבָּת....450
בְּשַׁבָּת נִמְשֶׁכֶת לְיִשְׂרָאֵל מִדַּת הָרַחֲמִים וְהַשָּׁלוֹם..450
הַכְּלִי לְאוֹר הַשַּׁבָּת - הַצַּדָּקָה וְהָאַחְדוּת....451
הָאַחְדוּת מִכֹּחַ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה....452
הַשַּׁבָּת כְּנֶגֶד נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל....454
מַדּוּעַ מֹשֶׁה הִקְהִיל אֶת יִשְׂרָאֵל....455
הָאַחְדוּת בְּשַׁבָּת - תִּקּוּן לְחֵטְא הָעֵגֶל....456
יוֹסֵף הַצַּדִּיק סוֹד הַשָּׁלוֹם - כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת....456
כֵּיצַד אָנוּ שָׂרִים בְּשַׁבָּת לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת....457
הַמִּצְוָה מְחַכֶּה שִׁבְעָה יָמִים כְּדֵי לִזְכּוֹת לְאוֹר הַשַּׁבָּת....458
אוֹר הַשַּׁבָּת מְבַטֵּל אֶת הַקַּטָּטוֹת וְהַמְּרִיבוֹת בֵּין יִשְׂרָאֵל....459
רַעֲוָא דְּרַעֲוִין - קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁל שַׁבָּת....459
מַדּוּעַ נִקְרֵאת שָׁעָה זוֹ רַעֲוָא דְּרַעֲוִין....460
רִמְזֵי הַשַּׁבָּת וְהָאַחְדוּת....461
שָׁלוֹם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת - שְׁמִירָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ....462
לְלַוּוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה....462
סְגֻלּוֹת הַשַּׁבָּת....463

שַׁעַר הַתְּפִלָּה

תְּפִלָּה נִפְלָאָה לִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת....469

הַקְדָּמָה

יוֹם הַשַּׁבָּת נֹעַם הַנְּפָשׁוֹת, הִנּוֹ מַשְׂאַת נַפְשׁוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי אֲשֶׁר אֵלָיו הוּא מְצַפֶּה וּמַמְתִּין כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, בִּהְיוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהוּא נֵזֶר וְתַכְלִית כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וּבְזִכְרוֹנוֹ בִּלְבַד - וְכָל שֶׁכֵּן בְּהַעֲלָאָתוֹ עַל דַּל שְׂפָתַיִם - מִתְמַלְּאִים כָּל הַלְּבָבוֹת שִׂמְחָה וָגִיל, וְיוֹם הַשַּׁבָּת הוּא הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן אֲשֶׁר סְבִיבוֹ מִסְתּוֹבֵב וְחָג כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וִידוּעִים וּמְפֻרְסָמִים הֵם דִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּגְּמָרָא וּבַמִּדְרָשִׁים וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אֲשֶׁר הִפְלִיגוּ הַרְבֵּה מְאֹד בַּחֲשִׁיבוּתָהּ הַגְּדוֹלָה וּסְגֻלּוֹתֶיהָ הָרַבּוֹת וְהַשְׁפָּעוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, **אֲשֶׁר הִיא שְׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ** (ירושלמי נדרים פ"ג ה"ד). **וּכְקִיּוּם כְּכָל מִצְוֹתֶיהָ.**(זוהר ח"ב מ"ז). וְכָל הַשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת כָּרָאוּי, **זוֹכֶה שֶׁכָּל תְּפִלּוֹתָיו מִתְקַבְּלוֹת מִיָּד בַּמָּרוֹם, וַאֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר גְּזֵרָה חַס וְשָׁלוֹם - הוּא מְבַטֵּלָהּ בִּתְפִלָּתוֹ** (שמות רבה כ"ה, י"ב).

כְּמוֹ כֵן יְדוּעִים הַבְּטָחוֹתֵיהֶם הָרַבּוֹת וְהָעֲצוּמוֹת שֶׁל חֲזַ"ל לְכָל הַזּוֹכִים לְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת, **שֶׁזּוֹכִים בִּשְׂכַר זֹאת לְנַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, וְנוֹתְנִים לָהֶם אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבָּם וְנִצּוֹלִים מִשָּׁלֹשׁ פֻּרְעָנֻיּוֹת: מִלְּחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג, חֶבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וּמִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם** (שבת קיח).

וְכָתְבוּ עוֹד חֲזַ"ל (שבת קיח), שֶׁגָּדוֹל כֹּחָהּ שֶׁל מִצְוַת הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר עַל יְדֵי שְׁמִירָתָהּ כָּרָאוּי יִגָּאֲלוּ מִיָּד יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת הָאֲרֻכָּה וְהַמָּרָה.

וזֹאת מִפְּנֵי שֶׁמִּצְוַת הַשַּׁבָּת הִיא הַתְּרוּפָה אֲשֶׁר אוֹתָהּ הִקְדִּים ה' לְכָל תַּחֲלוּאֵי הַנֶּפֶשׁ וְהַצָּרוֹת הַקָּשׁוֹת אֲשֶׁר יִפְקְדוּ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי בּוֹא גוֹאֲלֵנוּ, בֵּין בְּרוּחָנִיּוּת וּבֵין בְּגַשְׁמִיּוּת, וּבָהּ טָמוּן כָּל סוֹד הַגְּאֻלָּה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, הֵן בִּכְלָל וְהֵן בִּפְרָט.

וּבָהּ יֵשׁ אֶת כָּל הַתְּרוּפוֹת וְהַמַּרְפֵּא וְהַשִּׁקּוּיִים לְכָל תַּחֲלוּאֵי הַיֵּצֶר וּפִתּוּיָיו הָרַבִּים וּלְכָל הַמַּכּוֹת הַקָּשׁוֹת, הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת. (זוהר חדש וישב מט ע"ב).

אָמְנָם דּוֹמָה הִיא הַשַּׁבָּת לְמַתָּנָה חֲשׁוּבָה וִיקָרָה מְאֹד, אֲשֶׁר דַּרְכָּהּ שֶׁהִיא בָּאָה סְגוּרָה וַעֲטוּפָה בַּעֲטִיפָה מְכֻבֶּדֶת וְיָפָה, עַד שֶׁאֵין הַמְקַבֵּל יָכוֹל מִיָּד לַעֲמֹד עַל עֶרְכָּהּ הָרַב וְהֶעָצוּם הַטָּמוּן בְּתוֹכָהּ.

וְלָכֵן אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ: מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, לֵךְ וְהוֹדִיעֵם (שבת י), לְמַעַן יֵדְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת עֶרְכָּהּ הָרַב מִפָּז וּמִפְּנִינִים, אֲשֶׁר עַל יְדֵי מִצְוַת הַשַּׁבָּת יָכוֹל כָּל אָדָם בְּכָל דַּרְגָּה שֶׁהוּא שָׁרוּי בָּהּ לָשׁוּב וּלְהִתְעַלּוֹת מִכָּל תַּאֲוֹות הַחֹמֶר הֶעָכוּר וּלְהִזְדַּכֵּךְ מִכָּל זֻהֲמַת הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וּלְתַקֵּן אֶת נַפְשׁוֹ וּלְצַחְצֵחָהּ מִכָּל הָעֲוֹנוֹת וְהַפְּשָׁעִים בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, וְלִזְכּוֹת לְכָל הַמַּעֲלוֹת בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם.

וּכְפִי שֶׁאָמְרוּ הָרַהַ"ק רַבִּי מֹשֶׁה מִקּוֹבְרִין זיע"א (תורת אבות - שבת כד) וּמוֹהֲרַנַ"ת זיע"א (ליקוה"ל שבת ז), שֶׁמִּצְוַת הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת בְּלִשּׁוֹן חֲזַ"ל **"תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ", מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא תְּחִלַּת הָעֲבוֹדָה שֶׁל כָּל יְהוּדִי הֶחָפֵץ לְהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת לְבוֹרְאוֹ וְלַעֲלוֹת בַּמְּסִלָּה הָעוֹלָה בֵּית קֵל,** וְכָל הֶחָפֵץ לְהִתְעַלּוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עָלָיו לְהַתְחִיל בְּמִצְוַת הַשַּׁבָּת לְשָׁמְרָהּ בְּהִדּוּר כָּרָאוּי.

מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת בְּהִדּוּר כָּרָאוּי, יוּכַל לִזְכּוֹת כָּל אָדָם בְּכָל מַדְרֵגָה שֶׁהִיא לָשׁוּב לְהַעְפִּיל וְלַעֲלוֹת לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת וּלְהִתְקָרֵב

בֶּאֱמֶת לְבוֹרְאוֹ כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ. וּמִמֵּילָא אַף לִזְכּוֹת לְכָל הַיְשׁוּעוֹת לָהֶן הוּא זָקוּק בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים.

וְכָל זֶה תָּלוּי בִּשְׁמִירָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת בְּהִדּוּר כָּרָאוּי וְכַיָּאוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (שבת קיח): **כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת "כְּהִלְכָתָהּ", אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ.**

וְהִנֵּה עָלֵינוּ לְהָבִין מַהִי שְׁמִירַת שַׁבָּת **"כְּהִלְכָתָהּ"** אֲשֶׁר עַל יְדֵי כָּךְ הָיוּ זוֹכִים יִשְׂרָאֵל לִמְחִילַת כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, וְכֵן הָיוּ זוֹכִים מִיָּד לַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחוּ חֲז"ל (שמות רבה כה): **אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת אַחַת "כְּהִלְכָתָהּ", הָיוּ מִיָּד נִגְאָלִין.**

כְּמוֹ כֵן עָלֵינוּ לְהָבִין מַהִי חֲשִׁיבוּתָהּ שֶׁל מִצְוַת **"עֹנֶג שַׁבָּת"** אֲשֶׁר מִפְּנֵי כָּךְ הִבְטִיחוּ חֲז"ל לְכָל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת הַבְטָחוֹת כֹּה רַבּוֹת, וְכֵן עָלֵינוּ לְהָבִין מַהוּ "עֹנֶג שַׁבָּת" בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, אֲשֶׁר עָלָיו הִבְטִיחוּ חֲז"ל הַבְטָחוֹת כֹּה רַבּוֹת, וּמַה הוּא הַתְּנַאי לִזְכּוֹת לְכָל הַבְטָחוֹתֵיהֶם הָעֲצוּמוֹת שֶׁל חֲז"ל לִמְעַנְּגֶיהָ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

בְּסֵפֶר זֶה נִלְמַד מִדִּבְרֵיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים גְּדוֹלֵי הַדּוֹרוֹת מַהִי שְׁמִירָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ בְּהִדּוּר כָּרָאוּי, וּבְאֵיזֶה דְּבָרִים עָלֵינוּ לְהַדֵּר בְּמִצְוֹות הַשַּׁבָּת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְכָל בִּרְכוֹתֶיהָ הָרַבּוֹת וְהָעֲצוּמוֹת.

כְּמוֹ כֵן נִלְמַד מִדִּבְרֵיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים גְּדוֹלֵי הַדּוֹרוֹת, מַהִי הַדֶּרֶךְ הַשָּׁוָה לְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אָדָם בְּכָל דַּרְגָּה שֶׁהוּא נִמְצָא בָּהּ לִזְכּוֹת לִקְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְלִזְכּוֹת לָחוּשׁ אֶת מְתִיקוּתָהּ וַעֲרֵבוּתָהּ וְשִׂמְחָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, וּמִמֵּילָא לִזְכּוֹת לְכָל הַבְטָחוֹתֵיהֶם שֶׁל חֲז"ל לְכָל שׁוֹמְרֶיהָ, וְלִזְכּוֹת לְכָל בִּרְכוֹתֶיהָ הָרַבּוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הִיא מְקוֹר כָּל הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁפַע שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, (זוהר יתרו פח), וְלִזְכּוֹת לְהִוָּשַׁע בְּכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁהוּא זָקוּק אֲלֵיהֶן בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים, בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

כַּאֲשֶׁר צִרַפְנוּ לְכָךְ סִפּוּרִים רַבִּים מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת עַד דּוֹרֵנוּ אָנוּ, וְכֵן סִפּוּרִים רַבִּים מֵאֲנָשִׁים בְּנֵי דּוֹרֵנוּ אֲשֶׁר כִּבְּדוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְעִנְּגוּהָ כָּרָאוּי, וְנִפְתְּחוּ לָהֶם שַׁעֲרֵי הַיְשׁוּעָה בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים.

***

סֵפֶר זֶה מֻקְדָּשׁ לְעִלּוּי נִשְׁמַת הוֹרַי הַיְקָרִים, אָבִי מוֹרִי הָרַב מֵאִיר שְׁלֹמֹה זַצַ"ל וְאִמִּי מוֹרָתִי מָרַת אֶסְתֵּר שְׁלֹמֹה זַ"ל, אֲשֶׁר בִּמְחִצָּתָם הָיְתָה לָנוּ אֶת הַזְּכוּת לָחוּשׁ אֶת מְתִיקוּתָהּ וַעֲרֵבוּתָהּ וְשִׂמְחָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת בִּהְיוֹתָם דֶּגְמָא וְסֵמֶל לְדִקְדּוּק בְּכָל הִלְכוֹתֶיהָ הַתְּלוּיִים בְּשַׁעֲרָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְכָל זֹאת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה וְיִרְאַת ה' עֲמֻקָּה וּטְהוֹרָה, כָּרָאוּי לִכְבוֹדָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

יְהִי רָצוֹן שֶׁיִּהְיוּ מְלִיצֵי יֹשֶׁר עַל כָּל הַמִּשְׁפָּחָה וְעַל כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִזְכֶּה בְּקָרוֹב בִּזְכוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת לִגְאֻלָּתֵנוּ וּפְדוּת נַפְשֵׁנוּ בְּבִיאַת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים, אָמֵן וְאָמֵן.

פרק א

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

פרק א

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

סוֹד כֹּחָהּ הַגָּדוֹל
שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה

לִזְכּוֹת לְהִכָּנֵס לַחֲתֻנָּה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת

הִנֵּה קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הִנָּהּ קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, וְאֵין כָּל אָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת לִקְדֻשָּׁתָהּ, אֶלָּא מִי שֶׁעָסַק בַּתּוֹרָה כְּפִי יְכָלְתּוֹ בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְאֲשֶׁר זִכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ מִכָּל זֶהֲמַת הַחֹמֶר הֶעָכוּר וּמֵהַתַּאֲווֹת הַמְגֻשָּׁמוֹת, וְאֲשֶׁר תִּקֵּן אֶת כָּל מַעֲשָׂיו וְדִבּוּרָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת מִשְׁכָּן לַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה בְּשַׁבָּת לִשְׁרוֹת עַל הָאָדָם, וְלָכֵן רַק עַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה מִי שֶׁתִּקֵּן אוֹתָם בִּשְׁלֵמוּת - לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת.

יוֹם הִלּוּלָא דְּמַלְכָּא

וְכָתַב הָרַהַ"ק רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זיע"א (שיחות הר"ן רנד), שֶׁהַשַּׁבָּת דּוֹמָה לַחֲתֻנָּה גְּדוֹלָה וּמְפֹאֶרֶת אֲשֶׁר כֻּלָּם חֲפֵצִים לְהִכָּנֵס אֵלֶיהָ,

וְכֻלָּם רָצִים בִּמְהִירוּת לְהִכָּנֵס לַחֲתֻנָּה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת, וְכָל אֶחָד לוֹבֵשׁ אֶת בְּגָדָיו הַיְקָרִים, וְרוֹצֶה לְהִכָּנֵס אֶל הַחֲתֻנָּה הַגְּדוֹלָה, אֲבָל צָרִיךְ זְכוּת שֶׁיִּתְּנוּ לָאָדָם אֲפִלּוּ רַק לְהָצִיץ מִבֵּין הַחֲרַכִּים לִרְאוֹת אֶת הַחֲתֻנָּה הַמְפֹאֶרֶת הַזֹּאת, וְקַל וָחֹמֶר לְהִכָּנֵס לְתוֹכָהּ.

וְכָךְ גַּם שַׁבַּת קֹדֶשׁ הִיא חֲתֻנָּה גְּדוֹלָה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר בָּהּ יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה עֲצוּמָה וְנִפְלָאָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד לָבוֹא בְּעֵת הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, אֲבָל לֹא כָּל אֶחָד יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהִכָּנֵס אֵלֶיהָ וְלִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל כִּי אִם מִי שֶׁזִּכֵּךְ עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מִכָּל תַּאֲוֹוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וְתִקֵּן אֶת כָּל מַעֲשָׂיו בִּשְׁלֵמוּת.

וְכֵן אָמַר הָרַהַ"ק רַבִּי מְנַחֵם מֶנְדֶּל מִקָּאצְק זיע"א (אמרי הרי"ם עניני שבת עמוד רפד), שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּאָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְהָאָדָם לוֹבֵשׁ אֶת בִּגְדֵי שַׁבָּת הַנָּאִים וְהַמְכֻבָּדִים, הוּא חוֹשֵׁב שֶׁבְּכָךְ הִנּוֹ מְחֻתָּן כְּבָר עִם הַ"לְּכָה דוֹדִי", וַאֲנִי אוֹמֵר - "כְּמַעֲשֵׂהוּ בְּחֹל כָּךְ מַעֲשֵׂהוּ בְּשַׁבָּת", מִפְּנֵי שֶׁרַק מִי שֶׁזִּכֵּךְ עַצְמוֹ כָּרָאוּי בִּימוֹת הַחֹל, זוֹכֶה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהֶעָצוּם שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הַשַּׁבָּת

אֲבָל גִּלּוּ הַצַּדִּיקִים גְּדוֹלֵי הַדּוֹרוֹת, שֶׁיֶּשְׁנָהּ דֶּרֶךְ הַשָּׁוָה לְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אֶחָד לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת וּלְקַבֵּל אֶת אוֹרָה הַגָּדוֹל בִּשְׁלֵמוּת, **וְהִיא עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אָדָם לִזְכּוֹת לִקְדֻשָּׁתָהּ, כִּי עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת יוּכַל אַף הָאָדָם הַפָּשׁוּט בְּיוֹתֵר לִשְׁאֹב מֵאוֹרָהּ הַגָּנוּז וּלְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה.**

וְזוֹהִי הָעֵצָה לְכָל אֶחָד לִזְכּוֹת לָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת וּלְהִכָּנֵס אֶל הַחֲתֻנָּה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, אַף כַּאֲשֶׁר הוּא לֹא זָכָה עֲדַיִן לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁיָּשִׂישׂ וְיִשְׂמַח בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה שֶׁיַּכְנִיסוּ אַף אוֹתוֹ לְתוֹךְ הֵיכְלוֹתֶיהָ הַמְּאִירִים וְהַגְּנוּזִים שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְאַף הוּא יִזְכֶּה לִקְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְיִזְכֶּה לִטְעֹם מִנַּעַם זִיו אוֹרָהּ הַגָּדוֹל.

הַמְנַגֵּן בַּכִּנּוֹר נִכְנָס גַּם לַחֲתֻנָּה הַיְקָרָתִית

מָשָׁל נִפְלָא עַל כָּךְ אָמַר הָרַהַ"ק רַבִּי חֲנוֹךְ הָעֵנִיךְ מֵאֲלֶכְּסַנְדֵּר זִיע"א.

מָשָׁל לְעָשִׁיר גָּדוֹל שֶׁעָרַךְ חֲתֻנָּה גְּדוֹלָה וּמְפֹאֶרֶת לִבְנוֹ אֲשֶׁר אֵלֶיהָ הִזְמִין רַק אֲנָשִׁים רָמֵי מַעֲלָה וַעֲשִׁירִים גְּדוֹלִים, וְהִנֵּה אָדָם אֶחָד אֲשֶׁר הָיָה עָנִי וְאֶבְיוֹן הִשְׁתּוֹקֵק בְּכָל מְאוֹדוֹ לְהִכָּנֵס לַחֲתֻנָּה הַמְּפֹאֶרֶת וְהַיְקָרָתִית הַזֹּאת, וְלֹא נָתְנוּ לוֹ הַשּׁוֹמְרִים אֲשֶׁר עָמְדוּ בַּפֶּתַח לְהִכָּנֵס לָאוּלָם.

כַּאֲשֶׁר רָאָה הֶעָנִי שֶׁאֵין הַשּׁוֹמְרִים מַכְנִיסִים אוֹתוֹ, לָקַח כִּנּוֹר וְיָשַׁב בְּפֶתַח הָאוּלָם, וְהֵחֵל לָשִׁיר וּלְנַגֵּן בְּכִנּוֹרוֹ מַנְגִּינוֹת עֲרֵבוֹת וּנְעִימוֹת, וּלְאַט לְאַט הִתְאַסֵּף קָהָל רַב לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹל הַצְּלִילִים הָעֲנֻגִּים וְהַשְּׂמֵחִים, וְכַאֲשֶׁר שָׁמַע הֶעָשִׁיר אֶת הַנִּגּוּנִים הָעֲרֵבִים וְהַשְּׂמֵחִים שֶׁנִּשְׁמְעוּ מִפִּתְחוֹ שֶׁל הָאוּלָם, שָׁאַל מֵהֵיכָן הַצְּלִילִים הָעֲנֻגִּים וְהַמְיֻחָדִים הַלָּלוּ, וּמִיָּד צִוָּה שֶׁיַּכְנִיסוּ אֶת הֶעָנִי הַזֶּה לְתוֹךְ הָאוּלָם שֶׁיְּשַׂמַּח שָׁם אֶת כָּל הַמְּזֻמָּנִים, וְכָךְ נִכְנַס אַף הֶעָנִי הַזֶּה לְתוֹךְ הָאוּלָם לַחֲתֻנָּה הַגְּדוֹלָה וְהַמְּפֹאֶרֶת הַזֹּאת וְנֶהֱנָה מִכָּל תַּעֲנוּגֶיהָ שֶׁל הַחֲתֻנָּה הַמְּפֹאֶרֶת וְהַיְקָרָתִית שֶׁהָיְתָה שָׁם

וּלְכָךְ דּוֹמָה הִיא שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, אֲשֶׁר אֵין זוֹכִים לְאוֹרָהּ הֶעָצוּם אֶלָּא הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר תִּקְּנוּ אֶת כָּל מַעֲשֵׂיהֶם בִּשְׁלֵמוּת. **אָמְנָם הֶעֵצָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיִּזְכֶּה אַף הוּא לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהֶעָצוּם שֶׁל הַשַּׁבָּת,** הִיא עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂמַח וְיָשׂוּשׂ בְּכָל כֹּחוֹ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה אַף הוּא שֶׁיַּכְנִיסוּ אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַחֲתֻנָּה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה אַף הוּא לִקְדֻשָּׁתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת כֻּלָּן.

וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפִּיּוּט שֶׁתִּקֵּן הָאַרִיזַ"ל "אֲזַמֵּר בִּשְׁבָחִין לְמֵיעַל גּוֹ פִּתְחִין", כִּי עַל יְדֵי הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, זוֹכֶה הָאָדָם לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה (קובץ אלכסנדר ברוקלין).

הַשִּׂמְחָה בַּהֲלָכָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה

וְהִנֵּה מְקוֹר מַעֲלָתָהּ שֶׁל שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת הוּא בְּדִבְרֵי חֲזַ"ל (ספרי בהעלותך) שֶׁדָּרְשׁוּ אֶת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה (במדבר י י): "וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת" וְכוּ' - **"וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם" - אֵלּוּ הַשַּׁבָּתוֹת.** "וּבְמוֹעֲדֵיכֶם" - אֵלּוּ הָרְגָלִים.

וְלָמְדוּ זֹאת חֲזַ"ל מֵהַכְּפִילוּת שֶׁל הַמִּלִּים בַּפָּסוּק אֲשֶׁר לִכְאוֹרָה מְדַבֵּר רַק עַל הַחַגִּים וּמוֹעֲדֵי יִשְׂרָאֵל, וּכְפִילוּת הַלָּשׁוֹן בּוֹ מְיֻתֶּרֶת, וּמַדּוּעַ נֶאֱמַר בּוֹ "וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם"? וּמִכָּךְ לָמְדוּ חֲזַ"ל שֶׁ"יּוֹם שִׂמְחַתְכֶם" הַכַּוָּנָה לְשַׁבְּתוֹת הַשָּׁנָה אֲשֶׁר הֵם יְמֵי שִׂמְחָה לְיִשְׂרָאֵל.

וְכָתְבוּ הַ"בֵּית יוֹסֵף" (סימן רפא) וְהַ"מַּחֲזוֹר וִיטְרִי" (סימן פג) וּבַעַל

"שִׁבֵּלֵי הַלֶּקֶט" (סימן פב) וְהָאַבּוּדְרָהָם (סדר תפילות השבת), שֶׁלָּכֵן אוֹמְרִים בִּתְפִלַּת הַשַּׁבָּת: **"יִשְׂמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת"**.

וְכָתַב בַּעַל הַטּוּרִים (פ' בהעלותך) שֶׁרֶמֶז לְכָךְ יֵשׁ בַּפָּסוּק, שֶׁ**"בְּיוֹם שִׂמְחַתְכֶם"** בְּגִימַטְרִיָּה: **"גַּם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת"**.

וְיֶשְׁנָן כַּמָּה הֲלָכוֹת שֶׁנִּפְסְקוּ לַהֲלָכָה מֵחֲמַת הַחִיּוּב לִשְׂמֹחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חַז"ל בַּיְרוּשַׁלְמִי (פ"ק דמגילה ה"ד), שֶׁלָּכֵן **כַּאֲשֶׁר חָל פּוּרִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דּוֹחִים אֶת סְעוּדַת פּוּרִים לְיוֹם רִאשׁוֹן**, כִּי שִׂמְחַת פּוּרִים תְּלוּיָה בִּידֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה", וְאִלּוּ שִׂמְחַת שַׁבָּת תְּלוּיָה בִּידֵי שָׁמַיִם, וְכֵן פָּסַק הַ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (סימן תרפח סעיף ו), וֶהֱבִיאוֹ הַ"מִּשְׁנָה בְּרוּרָה" בְּטַעַם הַדָּבָר.

וְכָתַב בְּ"מַחֲזוֹר וִיטְרִי" (סימן פג), שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ חַז"ל **לְהַזְכִּיר אֶת חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּשַׁבָּת בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן בְּ"רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ"**, כִּי כָּתוּב (תהילים קלז ו): "תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי", וְשַׁבָּת הִיא יוֹם שִׂמְחָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ **אֵין נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם כְּבָר בְּעֶרֶב שַׁבָּת.** (ספר המנהיג הלכות שבת דף כג).

וְזֶה הַטַּעַם **שֶׁאֵין נוֹשְׂאִים נָשִׁים בְּשַׁבָּת**, כִּי אֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה. (שיטה מקובצת כתובות ז).

וְכָתַב הָרַמַ"ע מִפָּאנוֹ, שֶׁלָּכֵן **אֵין עוֹשִׂים קִדּוּשׁ לְבָנָה בְּשַׁבָּת**, כִּי אֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה.

וְכֵן בֵּאֵר הָרַ"ן (שבת דף ס), שֶׁזֶּה הַטַּעַם **שֶׁאָסְרוּ לָלֶכֶת בְּשַׁבָּת בְּסַנְדָּל הַמְסֻמָּר**, מִשּׁוּם מַעֲשֶׂה שֶׁאֵרַע שָׁם, וְזֹאת כְּדֵי שֶׁלֹּא לַהֲפֹךְ

יוֹם שִׂמְחָתָם לְאֵבֶל וְעַל יְדֵי כָּךְ יָבוֹאוּ לְהִמָּנַע מִשִּׂמְחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁמִּצְוָה לִשְׂמֹחַ וּלְהִתְעַנֵּג בָּהֶם.

וּב"תּוֹרַת חַיִּים" (סוף פרק ראשון דחולין) כָּתַב, שֶׁהַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הִיא שִׂמְחָה רוּחָנִית. וְכֵן מַשְׁמַע בְּ"סֵפֶר חֲסִידִים" (סימן רעא), שֶׁכָּתַב שֶׁיֵּשׁ לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה כִּי "פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב".

הַשִּׂמְחָה הִיא מַהוּתוֹ הַפְּנִימִית שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת

וּבְאֵרוּ הַפּוֹסְקִים, וְכֵן כָּתַב הַ"שְּׁפַת אֱמֶת" (סוכות תרס"ו), שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּשַׁבָּת חִיּוּב מִדְּאוֹרַיְתָא לִשְׂמֹחַ כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּכָל שְׁלֹשֶׁת הָרְגָלִים, אֲבָל עֶצֶם מַהוּתוֹ שֶׁל הַיּוֹם הִנּוֹ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בִּתְפִלּוֹת הַשַּׁבָּת: **"יִשְׂמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג"**, כִּי הַשַּׁבָּת הִיא שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁמַּלְכוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִשְׁלֶמֶת בַּיּוֹם הַזֶּה, וּבְיוֹם זֶה הוּא שְׁלֵמוּת שִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שֶׁשָּׂמֵחַ עִם הַמַּטְרוֹנִיתָא, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וּבוֹ הַמַּלְכוּת עוֹלָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד לָבוֹא.

וְהִנֵּה הַשְּׁכִינָה הִיא כְּלָלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כְּלוּלוֹת בָּהּ, וּבְשַׁבָּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ בִּשְׁלֵמוּת עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל, **וְלָכֵן עָלָיו לִשְׂמֹחַ גַּם כֵּן עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא יִהְיֶה בְּעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.**

וְכֵן כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח"ב רנה) עַל הַפָּסוּק **"וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה"** (קהלת ח טו), שֶׁזּוֹ שִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בִּזְמַן שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים.

וְכֵן כָּתְבוּ חֲזַ"ל בְּמִדְרַשׁ "בְּרֵאשִׁית רַבָּתִי" עַל הַפָּסוּק "**וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ": בַּמֶּה קִדְּשׁוֹ? בְּשִׂמְחָה!** וְהִיא הָיְתָה תְּחִלָּה וְרֹאשׁ לְכָל הַשְּׂמָחוֹת, מִפְּנֵי שֶׁבָּהּ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֲנֻכַּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְהָיוּ הַכֹּל שְׂמֵחִין בָּהּ.

וְכָתְבוּ עוֹד חֲזַ"ל (תנחומא בראשית ב) עַל הַפָּסוּק "**וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי": לְמַה דּוֹמֶה שַׁבָּת? לְמִי שֶׁבָּנָה בַּיִת וְהִשְׁלִימוֹ וְעָשָׂה יוֹם חַג.**

וְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה זוֹ אֲשֶׁר הָיְתָה בְּרֵאשִׁית הַבְּרִיאָה מִתְעוֹרֶרֶת בְּכָל שַׁבָּת מֵחָדָשׁ, וְלָכֵן יוֹם הַשַּׁבָּת הוּא יוֹם שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בַּמָּרוֹם.

וּבֵאֵר עַל כָּךְ הָרַמַ"ק בְּסִפְרוֹ "אוֹר הַחַמָּה", שֶׁבִּימוֹת הַחֹל הַשִּׂמְחָה נֶעֱלֶמֶת, אָמְנָם בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים נִפְתָּח הַשַּׁעַר וּמֵאִיר לְמַטָּה, **וְהַשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת, בָּזֶה הוּא נַעֲשֶׂה כִּסֵּא אֶל הַשִּׂמְחָה הָעֶלְיוֹנָה וְהִיא שׁוֹרָה עָלָיו,** וְאִם הוּא שָׁלַל שִׂמְחָה זוֹ עַל יְדֵי שֶׁהוּא מִתְעַצֵּב, אָז פּוֹגֵם בַּשִּׂמְחָה זוֹ, וְכָל מַה שֶּׁבְּנֵי אָדָם עֲצֵבִין בְּשַׁבָּת - פּוֹגְמִין חַס וְשָׁלוֹם בְּאוֹר זֶה.

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת מְזַכֶּכֶת אֶת הָאָדָם

וְהִנֵּה עִקַּר כְּבוֹד הַשַּׁבָּת הִיא הַשִּׂמְחָה וְהַגִּילָה בְּיוֹם קָדוֹשׁ זֶה (זוהר אמור צ"ב), וְלָכֵן עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִתְקָרֵב הָאָדָם אֶל בּוֹרְאוֹ.

וְאָמְרוּ צַדִּיקִים, שֶׁהַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּשַׁבָּת מְזַכֶּכֶת אֶת הָאָדָם מֵהַחֲטָאִים וּמְכַפֶּרֶת לוֹ עֲוֹנוֹת יוֹתֵר מֵהַרְבֵּה צוֹמוֹת וְסִגּוּפִים בִּימוֹת הַחֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּעַל הַ"שּׁוֹמֵר אֱמוּנִים" (טהרת הקודש - מאמר תשובות סגוליות), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: **קִבַּלְתִּי מִפִּי צַדִּיקִים וְכֵן כָּתוּב בְּסִפְרֵי חָכְמָה, שֶׁהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת מְזַכֶּכֶת אֶת הָאָדָם יוֹתֵר מִדְּמָעוֹת בְּיוֹם חֹל.**

וְכֵן כָּתַב מָרָן הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ רַבִּי יַעֲקֹב אַבּוּחֲצִירָה זיע"א (גנזי המלך אופן נג), שֶׁאֶחָד מִתִּקּוּנֵי הַנֶּפֶשׁ הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר הוּא הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ אֲשֶׁר הִיא מְכַפֶּרֶת אֶת כָּל חֶטְאָיו שֶׁל הָאָדָם, וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁתַּחַת אֲשֶׁר שָׂמֵחַ וְשָׂשׂ בְּמַעֲשֵׂי הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת - הִנֵּה עַכְשָׁו הוּא שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, **וּבָזֶה מְכַפֵּר עַל מַה שֶּׁשָּׂמַח בְּשִׂמְחָה שֶׁל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וָשֶׁב וְרָפָא לוֹ, כִּי זֶה תְּשׁוּבָה מֵעֵין הַמְּשׁוּבָה.** עַד כָּאן דְּבָרָיו.

וְכֵן מְבֹאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן" (נ"ז) שֶׁמַּעֲלַת עֹנֶג שַׁבָּת יוֹתֵר גְּבוֹהָה מֵהַצּוֹם בִּימוֹת הַחֹל, כִּי הַצּוֹם בִּימוֹת הַחֹל פּוֹעֵל לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם וּמַכְנִיעַ אֶת אוֹיְבָיו שֶׁל הָאָדָם, וְאִלּוּ עַל יְדֵי עֹנֶג שַׁבָּת זוֹכֶה הָאָדָם שֶׁאוֹיְבָיו מִתְהַפְּכִים לְאוֹהֲבָיו, כִּי גְּדוֹלָה מְאֹד מַעֲלַת אֲכִילַת וְעֹנֶג שַׁבָּת הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהַצּוֹמוֹת וְהַסִּגּוּפִים בִּימוֹת הַחֹל.

מַעֲשֶׂה נוֹרָא

מַעֲשֶׂה הָיָה בְּבַעַל תְּשׁוּבָה עוֹבֵד ה' גָּדוֹל אֲשֶׁר הָיְתָה דַּרְכּוֹ לָצוּם הַרְבֵּה מְאֹד וּלְהִסְתַּגֵּף רַבּוֹת בְּסִגּוּפִים קָשִׁים מְאֹד עַל עֲוֹנוֹתָיו עַל מְנָת שֶׁיִּתְכַּפְּרוּ לוֹ כָּל חֲטָאָיו אֲשֶׁר חָטָא, וּפַעַם אַחַת הָיָה שָׁרוּי בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּשַׁבָּת וְרָקַד הַרְבֵּה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד, וּכְשֶׁבָּא אַחַר כָּךְ לִפְנֵי הָרַה"ק בַּעַל "יְסוֹד הָעֲבוֹדָה" זיע"א, אָמַר לוֹ הָרַבִּי: **תֵּדַע לְךָ שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְהָרִקּוּדִים אֲשֶׁר שָׂמַחְתָּ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, הָרַגְתָּ מֵהַמַּזִּיקִים וְכֹחוֹת הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָאתָ הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכָּל הַצּוֹמוֹת וְכָל הַסִּגּוּפִים אֲשֶׁר עָשִׂיתָ בְּכָל יְמֵי חַיֶּיךָ.** (נתיבות שלום - שבת).

וְיֶשְׁנָם כַּמָּה טְעָמִים נִפְלָאִים לְמַעֲלָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, הֵן עַל פִּי הַנִּגְלֶה וְהֵן עַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים.

עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת מַכְנִיעַ אֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת

הַטַּעַם הָרִאשׁוֹן לְכָךְ הוּא עַל פִּי דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פ' עקב דף רע"ב), הַמְּגַלֶּה שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מַכְנִיעַ הָאָדָם אֶת כָּל כֹּחוֹת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת, וְהוּא גּוֹרֵם שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא תִּשָּׁאֵר בַּחֹשֶׁךְ וּבִבְכִיָּה וּבְהֶסְפֵּד, וְהִיא תִּתְלַבֵּשׁ בִּבְגָדִים שְׁחוֹרִים כַּאֲבֵלָה וּנְזוּפָה, וְשֶׁלֹּא תִּהְיֶה לָהּ שׁוּם שִׁלִּיטָה בָּעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ מַכְנִיעַ הָאָדָם אֶת כָּל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת בְּתַכְלִית.

וְזֹאת מִפְּנֵי **שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת, הַשְּׁכִינָה שְׁרוּיָה בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה**, וְיֶשְׁנוֹ כְּלָל, שֶׁכַּאֲשֶׁר זֶה קָם - זֶה נוֹפֵל. וְלָכֵן כֵּיוָן שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת גּוֹרֵם הָאָדָם עֲלִיָּה גְּדוֹלָה וְשִׂמְחָה עֲצוּמָה לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, מִמֵּילָא נוֹפְלִים כָּל כֹּחוֹת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת מִתְכַּפְּרִים עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הוּא מַעֲלֶה אֶת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר הוּא הוֹרִיד לַגָּלוּת עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו, וּמַכְנִיעַ אֶת כָּל כֹּחוֹת הַסִּטְרָא אַחֲרָא אֲשֶׁר הִגְבִּיר עַל יְדֵי חֲטָאָיו, וָשָׁב וְרָפָא לוֹ.

לְהִתְחַבֵּר עִם הַשִּׂמְחָה שֶׁיֶּשְׁנָהּ בַּמָּרוֹם

הַטַּעַם הַשֵּׁנִי לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה עֲצוּמָה בַּמָּרוֹם, וְכָל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַמַּלְאָכִים שְׁרוּיִים בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל רד), **וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת מִתְחַבֵּר**

הָאָדָם עִם הַשִּׂמְחָה הָעֲצוּמָה שֶׁיֶּשְׁנָהּ בַּמָּרוֹם לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ מִתְקָרֵב הָאָדָם מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּמִמֵּילָא מִתְכַּפְּרִים לוֹ כָּל עֲוֹונוֹתָיו עַל יְדֵי זֶה וְנִמְחָלִים כָּל חֲטָאָיו.

וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל כָּל אָדָם מְחֻבֶּרֶת לְמַעְלָה בְּחוּט הַכֶּסֶף, אֲשֶׁר הוּא מְחַבֵּר אֶת נִשְׁמָתוֹ לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁנִּמְצָא בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים בְּסוֹד **"יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ"**, (אור החיים ויקרא יז יז), וְלָכֵן כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת בַּשָּׁמַיִם שִׂמְחָה אוֹ בְּכִיָּה - מָכְרָח הָאָדָם לְהַרְגִּישׁ זֹאת לְמַטָּה, כִּי דַּרְכּוֹ שֶׁל חוּט הַכֶּסֶף הַמְחַבֵּר אֶת הָאָדָם לַמָּרוֹם יוֹרֵד וּמִשְׁתַּלְשֵׁל הַכֹּל לְנִשְׁמָתוֹ אֲשֶׁר נִמְצֵאת לְמַטָּה, וְהוּא חָשׁ וּמַרְגִּישׁ אֶת כָּל אֲשֶׁר מִתְרַחֵשׁ בְּכָל עֵת בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

אֲבָל הַפְּגָם וְהַקִּלְקוּל שֶׁנִּגְרָם כְּתוֹצָאָה מֵחֲטָאָיו וַעֲוֹונוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם גּוֹרֵם לְכָךְ שֶׁנֶּחְתָּךְ אוֹ נִפְגָּם קְצָת הַחוּט הַמְחַבֵּר אֶת הָאָדָם עִם שָׁרְשׁ נִשְׁמָתוֹ אֲשֶׁר בַּמָּרוֹם, וְעַל יְדֵי כָּךְ הָאָדָם אֵינוֹ חָשׁ וּמַרְגִּישׁ אֶת אֲשֶׁר חָשׁ וּמַרְגִּישׁ בְּאוֹתָהּ עֵת שָׁרְשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁנִּמְצָא לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם, וְזֶה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁנּוֹצָר וְנִגְרָם לְנַפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם כְּתוֹצָאָה מֵחֲטָאָיו וַעֲוֹונוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם, שֶׁבִּגְלָלָם הִיא נִכְרֶתֶת כֻּלָּהּ אוֹ בְּחֶלְקָהּ מִשָּׁרְשׁ נִשְׁמָתָהּ אֲשֶׁר לְמַעְלָה בַּמָּרוֹם.

וְלָכֵן כָּתַב הַ"פֶּלֶא יוֹעֵץ", **שֶׁהַסִּימָן לָאָדָם לָדַעַת הַאִם נַפְשׁוֹ טְהוֹרָה וְזַכָּה מִכָּל חֵטְא וְעָוֹן,** הוּא הַרְגָּשַׁת הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בָּאָה מֵאֵלֶיהָ בִּימֵי שִׂמְחָה, כְּגוֹן בְּשַׁבָּתוֹת וְחַגִּים, וְכֵן תְּחוּשַׁת צַעַר וְיָגוֹן נוֹרָאָה בִּימֵי בְּכִיָּה וְתוּגָה, כְּגוֹן בִּימֵי בֵּין הַמְּצָרִים, אוֹ בִּשְׁעַת חֲצוֹת הַלַּיְלָה.

כִּי מִי שֶׁנַּפְשׁוֹ טְהוֹרָה מַרְגִּישׁ מִיָּד אֶת אֲשֶׁר חָשׁ וּמַרְגִּישׁ שָׁרְשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁנִּמְצָא לְמַעְלָה, וְזֶה הַסִּימָן לָדַעַת אֶת מַדְרֵגָתוֹ הָאֲמִתִּית בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם (וכן כתב בעל הבאר מים חיים בספרו סידורו של שבת).

וְלָכֵן תִּקֵּן הָאֲרִיזַ"ל, שֶׁעַל כָּל חֵטְא וְעָוֹן צָרִיךְ לָצוּם אַלְפֵי צוֹמוֹת וְסִגּוּפִים, וְזֹאת כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הַפְּגָם שֶׁנּוֹצַר בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וּלְחַבֵּר בַּחֲזָרָה אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם לְשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן.

וְהִנֵּה דַּרְכּוֹ שֶׁל הָאֲרִיזַ"ל הִיא כַּיָּדוּעַ קָשָׁה מְאֹד, כִּי הָאָדָם יִצְטָרֵךְ לָצוּם כָּל יְמֵי חַיָּיו וַעֲדַיִן לֹא יְתַקֵּן אֲפִלּוּ חֵלֶק מֵחֲטָאָיו וַעֲוֹנוֹתָיו, אֲבָל גִּלּוּ הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר יֶשְׁנָהּ דֶּרֶךְ הַשָּׁוָה וּמַתְאִימָה לְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אָדָם לְחַבֵּר בַּחֲזָרָה אֶת נַפְשׁוֹ בְּשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן, וְעַל יְדֵי כָּךְ לְהַעֲבִיר אֶת כָּל זְהֲמַת חֲטָאָיו וַעֲוֹנוֹתָיו.

לִהְיוֹת מְחֻבָּר

וְהַדֶּרֶךְ הַזֹּאת הִיא - **לְהִתְחַבֵּר בְּעַצְמוֹ בְּכָל עֵת לְמַה שֶׁמִּתְרַחֵשׁ בְּשָׁעָה זוֹ מַמָּשׁ בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים,** וְזֶה עַל יְדֵי מַה שֶׁגִּלּוּ לָנוּ חֲזַ"ל עַל הַמִּתְרַחֵשׁ בְּכָל עֵת בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְאָדָם אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה זֹאת הוּא מְחַבֵּר מִמֵּילָא אֶת נַפְשׁוֹ לְשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן, וְעַל יְדֵי כָּךְ נִמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו.

וְלָכֵן הִפְלִיגוּ בְּסִפְרֵי הַקַּבָּלָה וְהַחֲסִידוּת בְּמַעֲלָתָהּ הָעֲצוּמָה וְהַנּוֹרָאָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁמַּעֲלָתָהּ גְּבוֹהָה מְאֹד וְתוֹעַלְתָּהּ רַבָּה לְתִקּוּן וּלְזִכּוּךְ נַפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם יוֹתֵר מִתַּעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים רַבִּים, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, אֲשֶׁר בָּהּ יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה נוֹרָאָה וַעֲצוּמָה מְאֹד בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, עַל יְדֵי כָּךְ נַפְשׁוֹ מִתְחַבֶּרֶת בַּחֲזָרָה לְשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן, וּמִמֵּילָא נִמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו שֶׁל הָאָדָם, וְזֹאת כֵּיוָן שֶׁעִקַּר הַפְּגָם שֶׁנּוֹצַר וְנִגְרָם מֵהַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת הוּא הַפֵּרוּד שֶׁנִּגְרָם עַל יָדָם בֵּין נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם לְשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר בַּמָּרוֹם, **אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁהוּא**

שֶׁמֵּחַ בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא זְמַן שִׂמְחָה בַּמָּרוֹם, הוּא מְחַבֵּר בַּחֲזָרָה אֶת נַפְשׁוֹ לְשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן, וְלָכֵן נִמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו.

וְאִם הוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה וּפוֹעֵל כְּפִי שֶׁמִּתְנַהֲגִים בְּשָׁעָה זוֹ בַּשָּׁמַיִם וּבְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ אֲשֶׁר לְמַעְלָה - זֶה בְּעַצְמוֹ גּוֹרֵם פְּגָם עָצוּם מְאֹד, כִּי בְּכָךְ הוּא מַפְרִיד אֶת נִשְׁמָתוֹ מִשָּׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג כְּמוֹתָהּ.

וּמִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה - שֶׁאִם מִתְנַהֵג הָאָדָם כְּפִי שֶׁמִּתְנַהֲגִים בְּאוֹתוֹ הַשָּׁעָה וְהָעֵת לְמַעְלָה, עַל יְדֵי כָּךְ הוּא מְטַהֵר וּמְתַקֵּן אֶת נִשְׁמָתוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לִזְכּוּךְ עָצוּם וְנוֹרָא מְאֹד, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הוּא מְחַבֵּר אֶת נַפְשׁוֹ לְשָׁרְשָׁהּ הָעֶלְיוֹן, כָּאָמוּר לְעֵיל, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל צַעַד קָטָן לִקְרַאת מַה שֶּׁמִּתְרַחֵשׁ כָּעֵת בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים מְחַבֵּר אֶת הָאָדָם בַּחֲזָרָה לִנְשְׁמָתוֹ אֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר אֵינוֹ חָשׁ וּמַרְגִּישׁ כְּלוּם, כִּי כָּל צַעַד כָּזֶה בִּזְמַן אֱמֶת חָשׁוּב לְאֵין עֶרֶךְ מִסִּגּוּפִים וְתַעֲנִיּוֹת רַבִּים בִּזְמַן אַחֵר, כִּי בִּפְעֻלָּה קְטַנָּה מְאֹד יָכוֹל לִקְנוֹת לְנַפְשׁוֹ שְׁלֵמוּת עֲצוּמָה מְאֹד וּלְזַכֵּךְ אֶת נַפְשׁוֹ בְּקַלּוּת רַבָּה מִכָּל חֲטָאֶיהָ וּפְשָׁעֶיהָ, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁמְּחַבְּרָהּ בַּחֲזָרָה לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ אֲשֶׁר בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה הָאָדָם לְתִקּוּן נַפְשׁוֹ בִּשְׁלֵמוּת. (על פי סידורו של שבת, שורש ה' ענף ג' עלה א')

הֵיכָלוֹ שֶׁל מֶלֶךְ – הֵיכַל הַשְּׂמְחָה

הַטַּעַם הַשְּׁלִישִׁי הוּא, מִפְּנֵי שֶׁבִּימוֹת הַחֹל, אֲשֶׁר הוּא זְמַן שְׁלִיטַת הַקְּלִפּוֹת, הַדֶּרֶךְ בָּהּ הָאָדָם זוֹכֶה לְכַפָּרַת עֲוֹנוֹתָיו וַחֲטָאָיו וַאֲשֶׁר עַל יָדָהּ הוּא מַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים וְהַקִּטְרוּגִים, הִיא עַל יְדֵי הַצּוֹמוֹת וְהַסִּגּוּפִים, אֲשֶׁר עַל יָדָם הָאָדָם מְזַכֵּךְ אֶת נַפְשׁוֹ וּמְטַהֵר אֶת נִשְׁמָתוֹ וּמַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים, וְלָכֵן לִפְעָמִים צָרִיךְ הָאָדָם

לָצוּם כְּדֵי לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים, כְּגוֹן בִּשְׁעַת צָרָה רַחֲמָנָא לִיצְלַן, וּכְפִי שֶׁמְּבֹאָר בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" שֶׁבִּשְׁעַת עֲצִירַת גְּשָׁמִים גּוֹזְרִים חֲזַ"ל תַּעֲנִיּוֹת עַל הַצִּבּוּר, וְאַף הַיָּחִיד מִתְעַנֶּה עַל צָרָתוֹ. (או"ח סימן תקסט).

וְאִלּוּ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, אֲשֶׁר בּוֹ הוּא זְמַן שְׁלִיטַת הַקְּדֻשָּׁה בָּעוֹלָם, נִמְצָאִים כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ כִּבְיָכוֹל, אֲשֶׁר בּוֹ שׁוֹרָה שִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְלָכֵן אֵין צְרִיכִים לְהִתְעַנּוֹת בּוֹ כְּלָל כְּדֵי לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים וְהַקִּטְרוּגִים, **כִּי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ אֲשֶׁר בּוֹ נִכְנָסִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, אֵין שׁוֹרִים הַדִּינִים כְּלָל, וּבְיוֹם זֶה יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.**

וּמִפְּנֵי כָּךְ צִוּוּ חֲזַ"ל לְהִתְעַנֵּג וְלִשְׂמֹחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי אַדְּרַבָּה, עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁשְּׂמֵחִים יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת אֵין שׁוֹרִים דִּינִים כְּלָל, **כִּי עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת נִכְנָס הָאָדָם לְהֵיכָלוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא,** וּמִמֵּילָא נִמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו וְנִמְתָּקִים מֵעָלָיו כָּל הַדִּינִים, כִּי בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר שָׁם אֵין עֲוֹנוֹת כְּלָל, מִמֵּילָא אֵין דִּינִים כְּלָל, וְשֵׁם כָּל הַדִּינִים נִמְתָּקִים מֵאֵלֵיהֶם, וְכָל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּשַׁבָּת הִיא רַק לְהִכָּנֵס לְהֵיכָלוֹ שֶׁל מֶלֶךְ, וְלָזֹאת זוֹכִים עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְהַחֲדָוָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְלָכֵן מַעֲלָתָהּ שֶׁל הַשִּׂמְחָה וְהַחֲדָוָה בְּשַׁבָּת עֲצוּמָה וְנִשְׂגֶּבֶת מְאֹד.

וְכֵן כָּתַב בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן" (יז ח"ב), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: **וְהַכְּלָל - שֶׁצָּרִיךְ לִנְהֹג בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ וְלִבְלִי לְהַרְאוֹת שׁוּם עַצְבוּת וּדְאָגָה כְּלָל,** רַק לְהִתְעַנֵּג עַל ד' וּלְהַרְבּוֹת בְּתַעֲנוּגֵי שַׁבָּת בְּכָל מִינֵי תַּעֲנוּג, הֵן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה הֵן מַלְבּוּשִׁים כְּפִי מַה שֶׁיָּכוֹל, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ וְעוֹלֶה לְמָקוֹם אַחֵר לְגַמְרֵי.

יוֹם הַשַּׁבָּת מְיֻחָד לַעֲבוֹדַת הַשִּׂמְחָה

טַעַם רְבִיעִי: הִנֵּה כָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁכָּל הַקְּלָלוֹת אֲשֶׁר נֶאֱמְרוּ בַּתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת כִּי תָבֹא, הִנָּן מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַשִּׂמְחָה בַּעֲבוֹדַת ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כח מז-מח): **"תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל וְעָבַדְתָּ אֶת אֹיְבֶיךָ"**, כְּלוֹמַר, שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁלֹּא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל אֶת עֲבוֹדַת ה' מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, בָּאוּ אֲלֵיהֶם כָּל הַקְּלָלוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁנֶּאֱמְרוּ בְּפָרָשַׁת כִּי תָבֹא, רַחֲמָנָא לִיצְלַן.

וְהַיּוֹם הַמְיֻחָד לַעֲבוֹדַת הַשִּׂמְחָה הִנּוֹ יוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ בַּעַל הָ"אַגְרָא דְּכַלָּה" (פ' כי תבוא), שֶׁזֶּה רָמוּז בַּפָּסוּק "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה", וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁתַּחַת (כְּלוֹמַר אַחֲרֵי) **"אֲשֶׁר"** הֵן **"שַׁבָּת"**, וְזֹאת לְרַמֵּז שֶׁכָּל הַצָּרוֹת בָּאוּ לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁהֵם לֹא עָבְדוּ אֶת ה' בְּשַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב, וְעַל יְדֵי עֲבוֹדַת ה' מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב בְּיוֹם זֶה, זוֹכִים יִשְׂרָאֵל לְהִנָּצֵל מִכָּל הַקְּלָלוֹת וְזוֹכִים לְכָל הַבְּרָכוֹת, בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת.

שְׁנֵי הַכְּתָרִים הַזּוֹרְמִים לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת שִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם

טַעַם חֲמִישִׁי: כָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת פ"ח), שֶׁכַּאֲשֶׁר אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל **"נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע"**, יָרְדוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְנָתְנוּ שְׁנֵי כְּתָרִים בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד, וּכְשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּחֵטְא הָעֵגֶל נִלְקְחוּ הַכְּתָרִים מֵהֶם וְנִתְּנוּ לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִירָם לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לה י): **"וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם"**.

וְכָתַב הָאֲרִיזַ"ל (פע"ח שער השבת), שֶׁבְּכָל שַׁבָּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מְקַבֵּל אֶת כָּל הַכְּתָרִים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל וְהוּא מַחֲזִיר לְכָל אֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל אֶת שְׁנֵי הַכְּתָרִים שֶׁנִּתַּן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִכֹּחָם הֵם זוֹכִים לְתוֹסֶפֶת נְשָׁמָה יְתֵרָה וְלִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, וְזֶה רָמוּז בְּמַה שֶׁאוֹמְרִים בִּתְפִלָּה: **"יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ"**, לְרַמֵּז שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ - בַּכְּתָרִים שֶׁנִּתַּן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַשַּׁיָּכִים לוֹ בְּחֶלְקוֹ, וְאֵינוֹ חָפֵץ בַּכְּתָרִים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן הוּא מַחֲזִיר לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הַכְּתָרִים הָאֵלּוּ בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת.

וְכָתַב רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב (ליקו"מ כב), שֶׁשְּׁנֵי הַכְּתָרִים הָאֵלּוּ הֵם הַשִּׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל שְׁנֵי הַכְּתָרִים: "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם".

וּבֵאֵר מוֹהַרַנַ"ת (ע"ת ה"ד ג), שֶׁשְּׁנֵי הַכְּתָרִים הָאֵלּוּ, אֲשֶׁר הֵם תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת כַּמּוּבָא בָּאֲרִיזַ"ל, הֵם תּוֹסֶפֶת הַשִּׂמְחָה שֶׁזּוֹכִים לָהּ יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, **וּמִכֹּחָם שֶׁל שְׁנֵי הַכְּתָרִים זוֹכִים כָּל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת לְשִׂמְחַת הַמִּצְוֹת**, וְהַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הִיא סוֹד פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, כִּי זֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזּוֹכִים יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת עַל יְדֵי שְׁנֵי הַכְּתָרִים שֶׁמְּקַבְּלִים בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן חֲזַ"ל לָמְדוּ אֶת הֶשְׁבָּתָם שֶׁל שְׁנֵי הַכְּתָרִים הָאֵלּוּ לְעַם יִשְׂרָאֵל מֵהַפָּסוּק "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם".

מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהִזְמִין אוֹרֵחַ רָם וְנִשָּׂא

טַעַם שִׁשִּׁי: הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פ' אמור צב ועוד) מְבָאֵר אֶת מַעֲלָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת עַל פִּי שְׁלֹשָׁה מְשָׁלִים נִפְלָאִים:

שַׁבָּת דּוֹמָה לְאוֹרֵחַ חָשׁוּב הַבָּא אֵלָיו

מָשָׁל רִאשׁוֹן: מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהִזְמִין אוֹרֵחַ חָשׁוּב לְהִתְאָרֵחַ אֶצְלוֹ, וְהִנֵּה כְּדֵי שֶׁהָאוֹרֵחַ יִשְׂמַח בִּשְׁהוּתוֹ בְּבֵיתוֹ, עָלָיו לְהַרְאוֹת לוֹ פָּנִים מְאִירוֹת וּשְׂמֵחוֹת כְּדֵי לִשְׁמֹר עַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל הָאוֹרֵחַ. **כָּךְ גַּם הַשַּׁבָּת הִיא כְּמוֹ אוֹרֵחַ הַבָּאָה לְעַם יִשְׂרָאֵל,** וְהָרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל, עָלָיו לְקַבֵּל אוֹתָהּ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, וְזֶהוּ כְּבוֹדָהּ.

שַׁבָּת דּוֹמָה לַשִּׂמְחָה שֶׁיֶּשְׁנָהּ בְּאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ

מָשָׁל שֵׁנִי: מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהִזְמִין אוֹרֵחַ חָשׁוּב וְרַם מַעֲלָה לְאַרְמוֹנוֹ, וְצִוָּה לְכָל אַנְשָׁיו בְּאַרְמוֹן הַמְּלוּכָה שֶׁכֻּלָּם יָבוֹאוּ לְקַבֵּל וּלְכַבֵּד אֶת הָאוֹרֵחַ הֶחָשׁוּב הַזֶּה בְּשִׂמְחָה וּבְכָבוֹד גָּדוֹל וְיָכִינוּ לִכְבוֹדוֹ סְעוּדָה גְּדוֹלָה וַחֲשׁוּבָה, וְכָךְ צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקַבֵּל אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְלִשְׂמֹחַ כָּל הַיּוֹם בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיָכִין לִכְבוֹדוֹ סְעוּדָה גְּדוֹלָה וִיקָרָה וַחֲשׁוּבָה כְּדֵי לְכַבֵּד אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם הַשַּׁבָּת.

שַׁבָּת דּוֹמָה לַחֲתֻנָּה בֵּין הַקָּבָּ"ה לְעַם יִשְׂרָאֵל

מָשָׁל שְׁלִישִׁי: מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁעָשָׂה סְעוּדַת נִשּׂוּאִין לִבְנוֹ יְחִידוֹ וְהָיְתָה שִׂמְחָה גְּדוֹלָה לְפָנָיו בְּיוֹם זֶה, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה נָתַן לִבְנוֹ אֶת כָּל הַנְהָגַת הַמְּלוּכָה כֻּלָּהּ, וּבְאוֹתוֹ יוֹם עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה לְכָל בְּנֵי הַמְּדִינָה, **וְלָכֵן אֲפִלּוּ הַמְּמֻנִּים עַל שְׁמִירַת הַחֹק בַּמְּדִינָה אֲשֶׁר בְּיָדָם**

לְהַעֲנִישׁ אֶת כָּל מִי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר עַל חֻקֵּי הַמְּדִינָה - מִשּׁוּם כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ וְשִׂמְחָתוֹ לֹא צְעָרוּ וְלֹא הֶעֱנִישׁוּ אַף אָדָם בְּיוֹם זֶה. וְלֹא עוֹד, **אֶלָּא** שֶׁהֵם בְּעַצְמָם הָיָה הַמְּמֻנִּים לִשְׁמֹר **עַל שִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ.**

מָתַי מְשַׂמְּחִים עִם הָרָבוֹת וְחִצִּים

וּבֵאֵר בַּעַל הַ"בְּאֵר מַיִם חַיִּים" (סידורו של שבת - שורש ו' ענף ג' עלה ז'), שֶׁדֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ בְּעֵת שִׂמְחָתוֹ לְהַרְאוֹת אֶת גֹּדֶל טוּבוֹ לְעַמּוֹ וְאֶת רֹב חַסְדּוֹ עִמָּהֶם. וְהִנֵּה כָּל בְּנֵי הַמְּדִינָה יוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ בַּמְּדִינָה שׁוֹטְרִים הַמְמֻנִּים לְהַעֲנִישׁ וּלְהָמִית בִּכְלֵי זַיִן וַחֲרָבוֹת וְחִצִּים, וְלָכֵן מְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ אֶת הַמְּמֻנִּים עַל הָעֲנִישָׁה בִּמְדִינָתוֹ, שֶׁיָּבוֹאוּ לְשִׂמְחַת הַחֲתֻנָּה דַּוְקָא עִם הַחֲרָבוֹת וְהַכֵּלִים שֶׁעִמָּם הֵם מַעֲנִישִׁים אֶת כָּל הָעֲנָשִׁים, **וְיַעֲשׂוּ כָּל מִינֵי תַּעֲלוּלִים וּמִשְׂחָקִים עִם הַחֲרָבוֹת וּכְלֵי הַזַּיִן אֲשֶׁר עִמָּם הֵם מַעֲנִישִׁים בְּדֶרֶךְ כְּלָל אֶת הָעוֹבְרִים עַל חֻקֵּי הַמְּדִינָה,** וְעַל יְדֵי כָּךְ יָבִינוּ כָּל בְּנֵי הַמְּדִינָה שֶׁבְּיוֹם זֶה יֵשׁ שִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד לְפָנָיו, וְהַמֶּלֶךְ אֵינוֹ רוֹצֶה כְּלָל לְהַעֲנִישׁ אַף אֶחָד בְּיוֹם זֶה.

וְכָךְ שַׁבָּת דּוֹמֶה לַהִלּוּלָא וַחֲתֻנָּה גְּדוֹלָה מְאֹד, הִלּוּלָא וַחֲתֻנָּה גְּדוֹלָה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, וְלָכֵן צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ מְאֹד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי בְּשִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם צְרִיכִים לִשְׂמֹחַ וְלֹא לְהִצְטַעֵר.

הַשְּׂמֵחָה בְּשַׁבָּת – לְבָבוֹ נַעֲשֶׂה מִשְׁכָּן לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת

וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון מח) שֶׁבְּפָסוּק "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת **לְדֹרֹתָם**", נִכְתְּבָה תֵּבַת **"לְדֹרֹתָם"** לְלֹא הָאוֹת"

וָיו", וְאֶפְשָׁר לְקָרְאָהּ "**לְדִירָתָם**". וּבְכָךְ הַתּוֹרָה בָּאָה לְרַמֵּז שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם הֶחָפֵץ לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת בִּלְבָבוֹ "**דִּירָה נָאָה**" אֲשֶׁר בָּהּ תּוּכַל לִשְׁכֹּן וְלִשְׁרוֹת הֶאָרַת הַשַּׁבָּת, וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת לְבָבוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִכָּל מִינֵי עַצְבוּת וּמִכָּל מִינֵי כַּעַס וּמַחֲלֹקֶת וּקְפִידוֹת, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִהְיֶה לְבָבוֹ "**מִשְׁכָּן וְדִירָה**" לְאוֹר הַשַּׁבָּת וְיִזְכֶּה לִקְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת יִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּשִׂמְחַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

טַעַם שְׁבִיעִי: כָּתַב בַּעַל הַ"תִּפְאֶרֶת שְׁלֹמֹה" (פרשת מסעי), שֶׁמַּעֲלָתָהּ שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת חֲשׁוּבָה מְאֹד בַּמָּרוֹם, וְכָל הַשָּׂמֵחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יִזְכֶּה בִּשְׂכַר זֹאת לִרְאוֹת בְּנֶחָמַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וּבְבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֶעָתִיד לָבוֹא. וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁיֶּשְׁנָן שְׁתֵּי דְּרָכִים כֵּיצַד לִזְכּוֹת לְהִשְׁתַּתֵּף עִם הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וְעַל יְדֵי כָּךְ לִזְכּוֹת לִרְאוֹת בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה לֶעָתִיד לָבוֹא בְּבִנְיָן צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

הַדֶּרֶךְ הָרִאשׁוֹנָה, הִיא לְהִשְׁתַּתֵּף בְּצַעֲרָהּ הַנּוֹרָא שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה בַּגָּלוּת וּלְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁכִינָה שְׁרוּיָה בְּצַעַר, כְּגוֹן בַּחֲצוֹת לַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחוּ חֲז"ל (תענית ל): כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּשִׂמְחָתָהּ. וְכָל הַמִּצְטַעֵר עִם הַשְּׁכִינָה עוֹשֶׂה לָהּ נַחַת רוּחַ וְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְהוּא נִקְרָא מִבְּנֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְלָכֵן לֶעָתִיד לָבוֹא בְּעֵת עֲלִיָּתָהּ וְשִׂמְחָתָהּ הוּא יִזְכֶּה לַעֲלוֹת וְלִשְׂמֹחַ עִמָּהּ, וּבִשְׂכַר זֹאת יִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּבִנְיַן צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

וְהַדֶּרֶךְ הַשֵּׁנִיָּה לְהִשְׁתַּתֵּף עִם הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, הִיא לִשְׂמֹחַ

בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה בַּזְּמַנִּים שֶׁהִיא שְׂמֵחָה, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה עוֹשֶׂה שִׂמְחָה גְּדוֹלָה לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, בִּרְאוֹתָהּ אֶת בָּנֶיהָ שְׂמֵחִים עִמָּהּ בְּיוֹם שִׂמְחָתָהּ, וְלָכֵן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד בַּמָּרוֹם וּבוֹ הַשְּׁכִינָה נִמְצֵאת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה - אִם יָשִׂישׂ הָאָדָם וְיִשְׂמַח מְאֹד בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וְיִשְׁמֹר עַצְמוֹ בְּכָל הַשַּׁבָּת מִכָּל צָרָה וְיָגוֹן, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה "יִשְׂמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת", יִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה לֶעָתִיד לָבוֹא בְּבִנְיַן צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

וְאַף אִם אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַרְגִּישׁ אֶת צַעֲרָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה וּלְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּהּ וּלְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבָּנָהּ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם בִּימוֹת הַחֹל, אֲבָל **כֵּיוָן שֶׁהוּא שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת בְּיוֹם שִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה אֲשֶׁר שְׂמֵחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְהוּא שָׂמֵחַ עִמָּהּ, בִּשְׂכַר זֹאת יִזְכֶּה אַף הוּא לִרְאוֹת בְּנֶחָמַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.**

וְלָכֵן סָמְכוּ חֲז"ל בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן בְּ"רְצֵה" אֶת הַבַּקָּשָׁה **"שֶׁלֹּא תִּהְיֶה צָרָה וְיָגוֹן בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ"** לַתְּפִלָּה שֶׁנִּזְכֶּה לִרְאוֹת בְּנֶחָמַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם - **"וְהַרְאֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ"**, כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּזָּהֵר הָאָדָם בְּשַׁבָּת מִכָּל מִינֵי יָגוֹן וַאֲנָחָה וְיִשְׂמַח בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, יִזְכֶּה אַף הוּא לִרְאוֹת בְּבִנְיַן צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁגַּם בִּתְפִלַּת עַרְבִית מִיָּד לְאַחַר שֶׁמִּתְפַּלְּלִים **"וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ"**, מַזְכִּירִים אֶת שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת בְּפָסוּק **"וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת" וְכוּ'**, וְזֹאת לְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת וְהַשִּׂמְחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, נִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּבִנְיַן צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, כִּי בְּשַׁבָּת הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל,

וְלָכֵן יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה עֲצוּמָה בַּמָּרוֹם כְּמוֹ בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׂמֹחַ עִם הַשְּׁכִינָה בְּיוֹם שִׂמְחָתָהּ.

וְזֶה מְרֻמָּז בַּפִּיּוּט "**כָּל מִקַּדֵּשׁ שְׁבִיעִי": "אוֹהֲבֵי ה' הַמְחַכִּים בְּבִנְיַן אֲרִיאֵל, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׂישׂוּ וְשִׂמְחוּ כִּמְקַבְּלֵי מַתָּן נַחֲלִיאֵל**". וְזֹאת לְרַמֵּז שֶׁיּוֹם הַשַּׁבָּת הֲרֵי הוּא נֶחְשָׁב כְּמוֹ בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, כִּי כְּמוֹ שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיְתָה הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, אַף בְּשַׁבָּת הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. לָכֵן גַּם אוֹהֲבֵי ה' הַמְצַפִּים וּמְחַכִּים לְבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עֲלֵיהֶם לָשׂוּשׂ וְלִשְׂמֹחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּכְמוֹ שֶׁבֵּאֵר הָאַרִיז"ל אֶת הַפִּיּוּט "**מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא יוֹם שַׁבָּת מְנוּחָה**", וְזֹאת לְרַמֵּז שֶׁהַיִּחוּד בָּעוֹלְמוֹת הָעֶלְיוֹנִים נַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כְּמוֹ שֶׁיֵּעָשֶׂה לֶעָתִיד בָּעוֹלָם הַבָּא כְּשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. (תפארת שלמה פרשת תולדות).

וְלָכֵן אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ: **מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, לֵךְ וְהוֹדִיעֵם.** וּבֵאוּרוֹ הוּא, שֶׁשַּׁבָּת הִיא "**מַתָּנָה טוֹבָה**", מִפְּנֵי שֶׁאֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר יִגָּנֵז בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, יִשָּׁאֵר לְיִשְׂרָאֵל יוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ תִּהְיֶה תָּמִיד שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: לֵךְ וֶאֱמֹר זֹאת לְעַם יִשְׂרָאֵל בִּכְדֵי שֶׁיֵּדְעוּ לִשְׂמֹחַ וְלָשׂוּשׂ בְּשַׁבָּת, כִּי עַל רַק יְדֵי כָּךְ הֵם יִזְכּוּ שֶׁיִּהְיֶה הַיִּחוּד בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חַז"ל. (שבת ל ע"ב).

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים בְּשַׁבָּת בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן עַל כָּךְ שֶׁלֹּא נִצְטַעֵר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: "**רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ וְכוּ' שֶׁלֹּא תְהֵא צָרָה יָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ**", וּמִיָּד אַחַר כָּךְ אָנוּ מְבַקְּשִׁים עַל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ:

"**וְהַרְאֵנוּ בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ**". וְזֹאת לְרַמֵּז, שֶׁבִּשְׂכַר הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת יִזְכֶּה הָאָדָם לִרְאוֹת בְּנֶחָמַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם. עַד כָּאן דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל בַּעַל הַ"תִּפְאֶרֶת שְׁלֹמֹה".

ה' יְזַכֵּנוּ לִרְאוֹת בְּנֶחָמַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן.

פרק ב

וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל

פרק ב

וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל

כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה – בְּרוּחָנִיּוּת

הִנֵּה יוֹם הַשַּׁבָּת הִנּוֹ יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל רז). וְכָתְבוּ חֲז"ל (מכילתא יתרו ח) שֶׁבְּשַׁבָּת צָרִיךְ הָאָדָם לַחְשֹׁב כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה וּגְמוּרָה בִּשְׁלֵמוּת, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לְשִׂמְחָה וְעֹנֶג בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

מְמַלְּאִים אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ – בְּרוּחָנִיּוּת

וּבֵאֲרוּ הָ"אֵלִיָּה רַבָּה" (סימו שו) וְהַ"בֶּן יְהוֹיָדָע" (שבת קיט) וּבַעַל הַ"תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת" (בהקדמה לספרו), שֶׁכַּוָּנַת דִּבְרֵי חֲז"ל **"כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִים לוֹ אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ"**, פֵּרוּשׁוֹ הוּא, שֶׁיְּעַנֵּג הָאָדָם אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁיַּחְשֹׁב בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה וּמֻשְׁלֶמֶת בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהָעִנְיָנִים, **וּבִשְׂכַר זֹאת מְבְטָח לוֹ שֶׁיְּמַלֵּא ה' אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ בְּכָל הָעִנְיָנִים שֶׁהוּא צָרִיךְ.**

וְזֹאת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה - כְּשֵׁם שֶׁהוּא פִּנָּה אֶת לִבּוֹ מִמַּחֲשֶׁבֶת עַצְבוּת וּדְאָגָה בְּשַׁבָּת, כָּךְ בֶּאֱמֶת יַעֲשֶׂה לוֹ הַשֵּׁם שֶׁלֹּא יִדְאַג וְיִצְטַעֵר,

וִימַלֵּא ה׳ אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה, בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים.

וְהוֹסִיפוּ בַּעַל הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם" זיע"א (אמרי הרי"ם פרשת יתרו) וּבַעַל הַ"מְּאוֹר עֵינַיִם" (פרשת כי תשא), **שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לַחְשֹׁב בְּשַׁבָּת שֶׁכָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה אַף בְּעִנְיְנֵי רוּחָנִיּוּת**, וּבְשַׁבָּת לֹא יִצְטַעֵר וְיִדְאַג כְּלָל עַל חֲטָאָיו וַעֲוֹנוֹתָיו וְלֹא יִתְעַצֵּב עַל מִעוּט עֲבוֹדָתוֹ אֶת הַשֵּׁם.

כִּי בְּשַׁבָּת הָעִקָּר הוּא לָשׂוּשׂ וְלִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה בְּשַׁבָּת: "יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת". **וּבִשְׂכַר זֹאת מֻבְטָח לוֹ שֶׁיְּמַלֵּא ה׳ אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ אַף בְּרוּחָנִיּוּת, שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲבֹד אֶת ה׳ כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ**, כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחוּ חֲז"ל לְכָל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁמְּמַלְּאִים אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ.

הַדְּאָגָה אֲסוּרָה בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ עַל עִנְיְנֵי רוּחָנִיּוּת

וְכֵן כָּתַב בַּעַל הַ"שֵּׁם מִשְׁמוּאֵל" זיע"א (פרשת קורח), שֶׁשָּׁמַע מֵאָבִיו בַּעַל הָ"אַבְנֵי נֵזֶר" זיע"א בְּשֵׁם בַּעַל הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם" זיע"א עַל מַה שֶּׁכָּתְבוּ חֲז"ל (מכילתא יתרו) **שֶׁבְּשַׁבָּת צָרִיךְ הָאָדָם לַחְשֹׁב כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה, שֶׁזֶּה אֲפִלּוּ בִּמְלָאכָת שָׁמַיִם**, שֶׁלֹּא יִתְעַצֵּב הָאָדָם אַף עַל עֲוֹנוֹתָיו בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, וְאֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה.

מוֹחֲלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו – מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר בַּעַל הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם" זיע"א (רמתיים צופים סימן ד

אות ג) אֶת דִּבְרֵי חֲז"ל (שבת קיח): "כָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ". וְלִכְאוֹרָה צָרִיךְ לְהָבִין בִּשְׁכַר מָה זוֹכֶה הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ לְדָבָר גָּדוֹל כָּזֶה שֶׁיִּמְחֲלוּ לוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

אֶלָּא הַבֵּאוּר לְכָךְ הוּא, שֶׁזֹּאת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת בְּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר הִיא שְׁלֵמָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, עַד שֶׁעַל יְדֵי שִׂמְחָתוֹ הוּא שׁוֹכֵחַ אֶת עֲוֹנוֹתָיו וּמַסִּיחַ דַּעַת מֵהֶם בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ מִצְטַעֵר כְּלָל מֵחֲטָאָיו וַעֲוֹנוֹתָיו בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֶלָּא שָׂמֵחַ כָּל הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת - בִּזְכוּת כָּךְ יִזְכֶּה **שֶׁמִּדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה יִמְחֲלוּ לוֹ בַּשָּׁמַיִם אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו.**

כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם זוֹכֵר אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו, בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׂמֹחַ וּלְהִתְעַנֵּג בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֶלָּא הוּא בְּוַדַּאי מִצְטַעֵר מְאֹד וְתָשׁוֹחַ עָלָיו נַפְשׁוֹ מִפְּנֵי חֲטָאָיו, וְעַל יְדֵי כָּךְ בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל לִשְׂמֹחַ וּלְהִתְעַנֵּג בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ מְאֹד בְּשַׁבָּת, עַד שֶׁעַל יְדֵי שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת הוּא שׁוֹכֵחַ אֶת עֲוֹנוֹתָיו בְּשַׁבָּת, וְהוּא שָׂמֵחַ בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת כֻּלּוֹ בְּשִׂמְחָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲשֶׁר מַלְכוּתוֹ שְׁלֵמָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, הוּא זוֹכֶה שֶׁבִּשְׂכַר זֹאת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה יִמְחֲלוּ אַף לוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

וְאָנוּ רוֹאִים שֶׁתִּקְּנוּ חֲז"ל לוֹמַר "יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת" בְּכָל תְּפִלָּה בְּשַׁבָּת, מַה שֶּׁלֹּא תִּקְּנוּ לוֹמַר כָּךְ אֲפִלּוּ בְּחַגִּים וּמוֹעֲדִים, וּמִכָּךְ לוֹמְדִים אָנוּ אֶת חֲשִׁיבוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

וְאֶפְשָׁר עוֹד לְבָאֵר, שֶׁהִנֵּה כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ לָאָדָם חֲטָאִים וַעֲוֹנוֹת, בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׂמֹחַ כָּרָאוּי בְּזָכְרוֹ אֶת שִׁפְלוּת מַצָּבוֹ וּנְמִיכוּת

עֶרְכּוֹ. וְלָכֵן הִבְטִיחוּ חֲז"ל, שֶׁכָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ מוֹחֲלִין לוֹ אֶל כָּל עֲווֹנוֹתָיו, כִּי רַק עַל יְדֵי כָּךְ יוּכַל הָאָדָם לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת וְלֹא יִצְטַעֵר מֵחֲמַת עֲווֹנוֹתָיו, בְּיָדְעוֹ שֶׁכָּל עֲווֹנוֹתָיו נִמְחָלִים לוֹ בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

כְּמוֹ כֵן עַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים חֵטְאֵי הָאָדָם וַעֲווֹנוֹתָיו אֵינָם מַנִּיחִים לָאָדָם לִשְׂמֹחַ, כִּי הֵם מַמְשִׁיכִים עַצְבוּת וְיָגוֹן עַל הָאָדָם וּמוֹנְעִים אוֹתוֹ מִמִּדַּת הַשִּׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי", כַּמְבֹאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן" (קעז), אֲבָל בְּשַׁבָּת אֵין עֲווֹנוֹתָיו מְעַכְּבִים אוֹתוֹ לִשְׂמֹחַ, וְאֵין נִמְשָׁכִים לוֹ עַצְבוּת וְיָגוֹן עַל יְדֵי חֵטְאָיו וַעֲווֹנוֹתָיו, כִּי בִּזְכוּתָהּ שֶׁל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ נִמְחָלִים כָּל עֲווֹנוֹתָיו, וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל הָאָדָם לָשׂוּשׂ וְלִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר זֶהוּ עִקַּר כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת כָּרָאוּי לָהּ בִּשְׁלֵמוּת.

זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' – נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ

וְכֵן פֵּרֵשׁ הָרַהַ"ק רַבִּי מְנַחֵם מֶנְדֶּל מֵרִימְנוֹב זִיע"א (רמתיים צופים סימן ב אות ג) אֶת הַפִּיּוּט:

מֵעֲבֹר דֶּרֶךְ וּגְבוּלִים - כַּאֲשֶׁר הָאָדָם עָבַר עַל מִצְוֹות הַתּוֹרָה וְעַל הַגְּדֵרִים שֶׁתִּקְּנוּ חֲז"ל.

מֵעֲשׂוֹת הַיּוֹם פְּעָלִים - מִן הָרָאוּי לוֹ לְהִמָּנַע מִפְּעֻלַּת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּתַעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים.

לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת בְּהִלּוּלִים - אֲבָל בִּמְקוֹם זֶה יוּכַל לְקַיֵּם זֹאת בְּעֹנֶג שַׁבָּת, בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, וְיִמָּחֵל לוֹ.

זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' - כִּי זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' לְהִתְעַנֵּג בּוֹ וְלִשְׂמֹחַ בּוֹ וְעַל יְדֵי כָּךְ יִמְחֲלוּ לוֹ אֶת כָּל עֲוֹונוֹתָיו.

מַדּוּעַ אָסוּר לִבְנוֹת אֶת הַמִּשְׁכָּן בְּשַׁבָּת, הֲרֵי בַּמִּשְׁכָּן שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר הָרַהַ"ק רַבִּי מְנַחֵם נַחוּם מִטְשֶׁרְנוֹבִיל זִיע"א בְּסִפְרוֹ "מְאוֹר עֵינַיִם" (פרשת כי תשא) אֶת הַקּוּשְׁיָא אֲשֶׁר בָּהּ הִתְקַשּׁוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל מַה שֶׁדָּרְשׁוּ חֲזַ"ל אֶת הַפָּסוּק (שמות לא יג) "אַךְ אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ", שֶׁהַתֵּבָה **"אַךְ"** בָּאָה לְמַעֵט אֶת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁאֵינָהּ דּוֹחָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן גַּם בְּשַׁבָּת אָסוּר לַעֲסֹק בְּבִנְיַן הַמִּשְׁכָּן.

וְהִקְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל כָּךְ (הרמב"ן והרא"ם ועוד), שֶׁלִּכְאוֹרָה הֲרֵי מִכָּךְ לוֹמְדִים שֶׁזֶּה מַרְבֶּה אֶת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁאַף בְּשַׁבָּת אָסוּר לַעֲסֹק בִּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, וְאִם כֵּן אֵינוֹ בָּא לְמַעֵט אֶת מְלֶאכֶת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, וּמַדּוּעַ כָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁלּוֹמְדִים מֵהַפָּסוּק "אַךְ אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ", שֶׁהוּא בָּא לְמַעֵט אֶת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, וַהֲרֵי הוּא בָּא לְרַבּוֹת אֶת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁאַף הִיא אֲסוּרָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת?

אֶלָּא מְבָאֵר בַּעַל הַ"מְּאוֹר עֵינַיִם" זִיע"א עַל פִּי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (חב פ"ח עב), הַכּוֹתֵב שֶׁבְּשַׁבָּת יֶשְׁנָהּ שְׁלֵמוּת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּמִמֵּילָא יֶשְׁנָהּ שְׁלֵמוּת בְּכָל הָעִנְיָנִים וְהַמִּישׁוֹרִים לְלֹא כָּל חִסָּרוֹן כְּלָל וּכְלָל.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (מכילתא יתרו), שֶׁבְּשַׁבָּת צָרִיךְ הָאָדָם לִרְאוֹת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת יֶשְׁנָהּ שְׁלֵמוּת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי בּוֹ הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְהַשְּׁלֵמוּת

הַזֹּאת מִתְגַּלֵּית בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן אִם הָאָדָם מִתְעַצֵּב קְצָת בְּשַׁבָּת וּמַרְגִּישׁ בְּנַפְשׁוֹ אֵיזֶה חִסָּרוֹן בְּאֵיזֶה דָּבָר, בֵּין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוּת, הוּא מַרְאֶה בְּכָךְ שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּהֶם מִתְגַּלֵּית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת.

אֲבָל אִם הוּא מַרְאֶה שְׁלֵמוּת בְּנַפְשׁוֹ וְחוֹשֵׁב בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה, הוּא זוֹכֶה שֶׁשְּׁלֵמוּת הַשַּׁבָּת תִּתְגַּלֶּה בּוֹ, וּמִמֵּילָא יִשְׁלְמוּ כָּל חֲסְרוֹנוֹתָיו בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁאָסְרוּ חֲז"ל לַעֲסֹק בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ בְּבִנְיַן הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא הַמָּקוֹם הַמְיֻעָד לְהַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות כה ח): **"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם"**, וּבְשַׁבָּת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכָם וְאֵינָם צְרִיכִים לְבִנְיַן הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּשַׁבָּת שָׁבָה הַשְּׁכִינָה וְשׁוֹרָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מֵכִין עַצְמוֹ לְכָךְ.

בְּשַׁבָּת לֹא יִצְטַעֵר כְּלָל עַל עֲוֹנוֹתָיו – אֶלָּא יִשְׂמַח בְּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ

וַחֲז"ל בָּאוּ לְלַמְּדֵנוּ בְּכָךְ, **שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁמַּרְגִּישׁ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא לֹא זָכָה לִהְיוֹת מִשְׁכָּן לַשְּׁכִינָה בְּשַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא לֹא תִּקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו כָּרָאוּי וְאֵינוֹ טָהוֹר מֵחֶלְאַת עֲוֹנוֹתָיו, אַף עַל פִּי כֵן בְּשַׁבָּת לֹא יִתְעַצֵּב וְיִצְטַעֵר עַל זֶה כְּלָל,** אֶלָּא יִשְׂמַח בְּשַׁבָּת בְּשִׂמְחָתוֹ שֶׁל מָקוֹם אֲשֶׁר מַלְכוּתוֹ שְׁלֵמָה בְּיוֹם זֶה, וּבוֹ הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁלֵמָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי בּוֹ יֶשְׁנָהּ שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְלָכֵן אֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר הָאָדָם חָפֵץ לִהְיוֹת מִשְׁכָּן לַשְּׁכִינָה, וּבְיוֹם

הַשַּׁבָּת הוּא חָשׁ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְכָךְ, עָלָיו לְהָסִיר אַף זֹאת מִלִּבּוֹ בְּשַׁבָּת וְלֹא לְהִצְטַעֵר מִכָּךְ כְּלָל אֶלָּא יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת, **כִּי בְּיוֹם זֶה יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה עֲצוּמָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהָיָה כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם.**

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל שֶׁלּוֹמְדִים מֵהַפָּסוּק "**אַךְ** אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ" - לְמַעֵט אֶת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּי כַּוָּנָתָם הִיא שֶׁהָאָדָם לֹא יַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת תְּשׁוּבָה וְסִגּוּפִים כְּדֵי לִהְיוֹת מִשְׁכָּן לַשְּׁכִינָה, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הוּא עָלוּל לָבוֹא לְמִדַּת הָעַצְבוּת וַיַּפְסִיד אֶת הָאָרַת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר שׁוֹרָה עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּכָל דַּרְגָּה שֶׁהֵם שְׁרוּיִים בָּהּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְדַוְקָא עַל יְדֵי שֶׁיָּשִׂישׂ וְיִשְׂמַח, יִזְכֶּה שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו הַשְּׁכִינָה.

הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

וּמוֹסִיף בַּעַל הַ"מְּאוֹר עֵינַיִם", שֶׁהֲעֵצָה לְמִי שֶׁחָשׁ בְּנַפְשׁוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בּוֹ, **שֶׁיִּהְיֶה בַּעֲנָוָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְיַשְׁפִּיל אֶת דַּעְתּוֹ, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה שֶׁאַף עָלָיו תִּשְׁרֶה הַשְּׁכִינָה בְּשַׁבָּת,** כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹכֵן אֶת דַּכָּא, וְזֶה מְרֻמָּז בִּדְרָשַׁת חֲז"ל: "אַךְ אֶת שַׁבְּתוֹתַי" - שֶׁ"אַךְ" בָּא לְמַעֵט. לְרַמֵּז שֶׁיְּמַעֵט הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁתִּשְׁרֶה הַשְּׁכִינָה עָלָיו בְּשַׁבָּת, וּמִמֵּילָא אַף הוּא יִזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ אֶת הַרְגָּשַׁת הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת הַבָּאָה מֵהַשְּׁרָאַת הַשְּׁכִינָה הַשּׁוֹרָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּעַם יִשְׂרָאֵל. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

כִּי הָעַצְבוּת וְהַדְּאָגוֹת בְּשַׁבָּת הֵן עַל עִנְיְנֵי גַּשְׁמִיּוּת וְהֵן עַל עִנְיְנֵי רוּחָנִיּוּת, מוֹנְעִים מֵהָאָדָם לִזְכּוֹת לְהָאָרַת הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת זוֹכֶה הָאָדָם שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו הַשְּׁכִינָה, אֲשֶׁר שׁוֹרָה בְּשַׁבָּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

מָה הָיָה הַחֵטְא שֶׁיָּצְאוּ לִלְקֹט מִן בְּשַׁבָּת

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר הָרַה"ק רַבִּי אַבְרָהָם מֵאַבְּרִיטְשׁ בְּסִפְרוֹ הַ"בַּת עַיִן" זיע"א (דרוש לפרשת זכור), מַדּוּעַ כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ אֲנָשִׁים לִלְקֹט אֶת הַמָּן בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז כז): **"וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן הָעָם לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ"**, וְלִכְאוֹרָה מַדּוּעַ הֵם לֹא הִתְחַיְּבוּ סְקִילָה עַל עֲוֹן חִלּוּל שַׁבָּת, כְּמוֹ הַמְּקוֹשֵׁשׁ עֵצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁהִתְחַיֵּב סְקִילָה עַל כָּךְ?

אֶלָּא הַבֵּאוּר לְכָךְ הוּא, שֶׁבֶּאֱמֶת הֵם כְּלָל לֹא לָקְטוּ מָן בְּשַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת לֹא יָרַד מָן כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה שֶׁהֵם לֹא מָצְאוּ שָׁם מָן, אֶלָּא כָּל חֶטְאָם הָיָה עַל כָּךְ שֶׁהֵם הָלְכוּ לִלְקֹט מִן בְּשַׁבָּת, וּבְכָךְ הֶרְאוּ שֶׁהֵם דּוֹאֲגִים בְּשַׁבָּת לְפַרְנָסָתָם בְּיוֹם רִאשׁוֹן, מִפְּנֵי שֶׁבִּשְׁבִיל הַשַּׁבָּת עַצְמָהּ כְּבָר הָיָה לָהֶם מַסְפִּיק מָן, כִּי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי יָרַד לָהֶם כָּפוּל, וְהַדְּאָגָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הֵם דָּאֲגוּ בְּשַׁבָּת לְפַרְנָסָתָם בְּיוֹם רִאשׁוֹן, זֶה נֶחְשָׁב לָהֶם חֵטְא חִלּוּל שַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת חַיָּב הָאָדָם לַחְשֹׁב כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (מכילתא יתרו).

כָּל כֹּחוֹ שֶׁל עֲמָלֵק מֵהַדְּאָגוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת

וְלָכֵן כָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קיח) שֶׁפָּרָשָׁה זוֹ שֶׁל לְקִיטַת הַמָּן בְּשַׁבָּת נִכְתְּבָה בַּתּוֹרָה סָמוּךְ לְפָרָשַׁת עֲמָלֵק, בִּכְדֵי לְרַמֵּז שֶׁבַּעֲוֹן שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת בָּא עֲמָלֵק וְנִלְחַם בָּהֶם, וְכָל חֶטְאָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיָה בְּכָךְ שֶׁהָיוּ בָּהֶם אֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא חָשְׁבוּ בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתָּם עֲשׂוּיָה, אֶלָּא דָּאֲגוּ בְּשַׁבָּת לְפַרְנָסָתָם בְּיוֹם רִאשׁוֹן כַּאֲשֶׁר הָלְכוּ לִלְקֹט מָן בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן בָּא עֲמָלֵק וְנִלְחַם בָּהֶם.

וְהַטַּעַם שֶׁרַק עַל יְדֵי חֵטְא זֶה בִּלְבַד גָּבַר כֹּחוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וּבָא לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי שֶׁדָּאֲגוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת וְלֹא שָׂמְחוּ בִּשְׁלֵמוּת בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, הֵם לֹא זָכוּ לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הוּא שׁוֹרֶה עַל יִשְׂרָאֵל רַק כַּאֲשֶׁר הֵם מִתְעַנְּגִים וּשְׂמֵחִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

אֲבָל אִם הֵם הָיוּ נִזְהָרִים בְּשַׁבָּת מִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל דְּאָגָה עַל פַּרְנָסָתָם וְהָיוּ שְׂמֵחִים בְּשַׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת וּמִתְעַנְּגִים בָּהּ כָּרָאוּי, הֵם הָיוּ זוֹכִים לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר עַל יָדוֹ הָיוּ מִתְבַּטְּלִים כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְעַל יְדֵי כָּךְ הָיָה מִתְבַּטֵּל מִמֵּילָא כָּל כֹּחוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וְהוּא לֹא הָיָה יָכוֹל לָבוֹא וּלְהִלָּחֵם בָּהֶם.

מַדּוּעַ לֹא נִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת

וְעַל פִּי זֶה מְבָאֵר בַּעַל הַ"בַּת עַיִן" זיע"א, מַדּוּעַ אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת בְּמִצְרַיִם עֶשְׂרִים שָׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שמות רבה יח), שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ מִפַּרְעֹה יוֹם לִמְנוּחָה לְעַם יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּנוּחוּ מִמְּלַאכְתָּם וְנָתַן לוֹ פַּרְעֹה רְשׁוּת לְכָךְ, וּבָחַר מֹשֶׁה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא נִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִיָּד מִמִּצְרַיִם, וְלִכְאוֹרָה הֲרֵי כָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קיח) שֶׁאִם יִשְׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת יִזְכּוּ מִיָּד לְהִגָּאֵל, וּמַדּוּעַ לֹא נִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִיָּד כַּאֲשֶׁר הֵחֵלּוּ לִשְׁמֹר שַׁבָּת בְּמִצְרַיִם בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת?

אֶלָּא הַבֵּאוּר לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם הֵם רַק שָׁבְתוּ מִמְּלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֲבָל הֵם לֹא שָׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת בִּשְׁמִירָה פְּנִימִית לִשְׂמֹחַ וּלְהִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת, כִּי בְּוַדַּאי הָיָה לְבָבָם שֶׁל

יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם נִשְׁבָּר מִשִּׁפְלוּת מַצָּבָם, הֵן בְּגַשְׁמִיּוּת וְהֵן בְּרוּחָנִיּוּת, וְעוֹד לֹא יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל סוֹד קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת תָּלוּי בְּשִׂמְחַת לְבָבָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכֵיוָן שֶׁהֵם לֹא שָׂמְחוּ וְהִתְעַנְּגוּ בְּשַׁבָּת לַחְשֹׁב כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתָּם עֲשׂוּיָה, לָכֵן הֵם לֹא יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם מִיָּד כַּאֲשֶׁר הֵחֵלּוּ לִשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת.

כִּי אִם הֵם הָיוּ שׁוֹמְרִים שַׁבָּת גַּם בְּמַחֲשַׁבְתָּם לִשְׁמֹחַ בְּשַׁבָּת וּלְהִתְעַנֵּג בָּהּ, וְלַחְשֹׁב בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתָּם עֲשׂוּיָה, הֵן בְּגַשְׁמִיּוּת הֵן וְהֵן בְּרוּחָנִיּוּת, עַל יְדֵי כָּךְ הֵם הָיוּ זוֹכִים לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר עַל יָדוֹ הֵם הָיוּ גּוֹרְמִים בִּטּוּל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא מִכֹּל וָכֹל, וְלָכֵן הֵם הָיוּ מִיָּד נִגְאָלִים מִמִּצְרַיִם בִּזְכוּתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַדְּאָגוֹת בְּשַׁבָּת מוֹנְעוֹת אֶת הָאָרַת הַשַּׁבָּת

הִנֵּה חֲזַ"ל פּוֹתְחִים אֶת מַסֶּכֶת שַׁבָּת (פרק א' משנה א') בְּדָגְמָא שֶׁל עָנִי הָעוֹמֵד מִחוּץ לַבַּיִת, וּבַעַל הַבַּיִת עוֹמֵד בִּפְנִים, כַּאֲשֶׁר פּוֹשֵׁט הָעָנִי אֶת יָדוֹ לִפְנִים וְנוֹתֵן לְתוֹךְ יָדוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת אוֹ שֶׁנּוֹטֵל מִתּוֹכָהּ וּמוֹצִיא - כַּאֲשֶׁר הַדִּין הוּא שֶׁהָעָנִי חַיָּב וּבַעַל הַבַּיִת פָּטוּר.

וְצָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן.

א. מַדּוּעַ נָקְטוּ חֲזַ"ל דָּגְמָא אֲשֶׁר בָּהּ הֶעָנִי נוֹתֵן לְתוֹךְ יָדוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, וַהֲרֵי בְּדֶרֶךְ כְּלָל הֶעָנִי הוּא הַנּוֹטֵל מִבַּעַל הַבַּיִת וְלֹא לְהֶפֶךְ.

ב. מַדּוּעַ נָקְטוּ חֲזַ"ל דַּוְקָא דָּגְמָא שֶׁל עָנִי וּבַעַל הַבַּיִת אֲשֶׁר לֹא מְצוּיָה בְּדִבְרֵי חֲזַ"ל בְּדֶרֶךְ כְּלָל.

ג. מַדּוּעַ פָּתְחוּ חֲזַ"ל דָּגְמָא אֲשֶׁר בָּהּ דַּוְקָא הֶעָנִי הוּא הַחַיָּב בְּדִינוֹ.

וּמְבָאֵר הָרַהַ"ק רַבִּי מְנַחֵם מֶנְדֶּל מִקָּאצְק זִיע"א עַל פִּי דִּבְרֵי חֲזַ"ל שֶׁבְּשַׁבָּת חַיָּב כָּל אָדָם לִרְאוֹת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה, וּבְשַׁבָּת כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהַרְגִּישׁ כְּאִלּוּ יֵשׁ לוֹ הַכֹּל וְאֵין חָסֵר לוֹ מְאוּמָה.

וְלָכֵן פָּתְחוּ חֲזַ"ל אֶת מַסֶּכֶת שַׁבָּת בְּדַגְמָא שֶׁל עָנִי הַחַיָּב בְּדִינוֹ, כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מַרְגִּישׁ עָנִי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ - הוּא חַיָּב בְּכָךְ, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ אֵינוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת אֲשֶׁר תָּלוּי בְּכָךְ שֶׁיַּרְגִּישׁ הָאָדָם בְּשַׁבָּת מְנוּחָה וְעֹנֶג שְׁלֵמִים וְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה לְלֹא כָּל דְּאָגוֹת וּטְרָדוֹת.

וּמִפְּנֵי כָּךְ נָקְטוּ חֲזַ"ל דַּוְקָא דֻגְמָא שֶׁל עָנִי וּבַעַל הַבַּיִת, וְזֹאת כְּדֵי לְהַמְחִישׁ בְּיוֹתֵר שֶׁבְּשַׁבָּת אֵין אַף אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּגֶדֶר עָנִי, וּמִי שֶׁמַּרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּגֶדֶר עָנִי, הוּא כְּבָר מִתְחַיֵּב בְּכָךְ וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְאוֹרָהּ הָעָצוּם שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וַחֲזַ"ל בָּחֲרוּ לִפְתֹּחַ בְּכָךְ אֶת מַסֶּכֶת שַׁבָּת, וְזֹאת כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ שֶׁבְּכָךְ תָּלוּי כָּל כְּנִיסָתוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהֵיכָלָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, לִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהָעָצוּם שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר אֵינוֹ שׁוֹרֶה עַל הָאָדָם אֶלָּא כַּאֲשֶׁר הוּא שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

מַדּוּעַ לֹא הִתְקִין הַסְּטַיְפְּלֶר מַזְגָּן בְּבֵיתוֹ

וְאָכֵן גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ נִמְנָעִים מִכָּל מִינֵי דְּבָרִים אֲפִלּוּ בִּימוֹת הַחֹל כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לְהִצְטַעֵר בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁמְּסַפֵּר ('מאורות השבת' ח"ב) עַל רַבָּהּ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זוֹנֶנְפֶלְד זַצַ"ל, שֶׁבְּעֵת זִקְנוּתוֹ כַּאֲשֶׁר הָיָה הוֹלֵךְ עִם מַקֵּל הֲלִיכָה בְּכָל הַשָּׁבוּעַ, נִמְנַע לָלֶכֶת עִמּוֹ כְּבָר מִיּוֹם שִׁשִּׁי, בְּאָמְרוֹ שֶׁאִם רַק בְּשַׁבָּת לֹא יֵלֵךְ עִם

מַקֵּל הַהֲלִיכָה, יִהְיֶה לוֹ מִכָּף צַעַר בְּשַׁבָּת. וְלָכֵן כְּבָר בְּיוֹם שִׁשִּׁי לֹא הָלַךְ עִמּוֹ, בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ מִכָּף צַעַר בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְכָךְ גַּם מְסֻפָּר עַל הַסְּטַיְפְּלֵר, הַגָּאוֹן הָרַב יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב קַנְיֶבְסְקִי זַצַ"ל, שֶׁכַּאֲשֶׁר מְקָרְבָיו בִּקְשׁוּ לְהַתְקִין לוֹ מַזְגָּן בְּבֵיתוֹ, בִּכְדֵי לְהָקֵל מֵעָלָיו אֶת הַחֹם הָרַב שֶׁל יְמוֹת הַקַּיִץ הַחַמִּים בִּבְנֵי בְּרַק, כַּאֲשֶׁר נוֹדַע לוֹ הַדָּבָר סֵרַב לְכָךְ וְהוֹרָה לָהֶם לְהִמָּנַע מֵהַתְקָנַת הַמַּזְגָּן.

כְּשֶׁשְּׁאָלוּהוּ מָה הַטַּעַם לְכָךְ, הִסְבִּיר לָהֶם, שֶׁכֵּיוָן שֶׁבְּשַׁבָּת אֵינִי מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַחַשְׁמַל הַמְיֻצָּר עַל יְדֵי חֶבְרַת הַחַשְׁמַל עֵקֶב הַבְּעָיָה הַהִלְכָתִית הַכְּרוּכָה בְּכָךְ וְאֵין אֶפְשָׁרוּת לְהַדְלִיק אֶת הַמַּזְגָּן בְּשַׁבָּת, נִמְצָא שֶׁבִּימוֹת הַחֹל אֲהָנֶה מִמַּשַּׁב רוּחַ קָרִיר וְנָעִים וְאִלּוּ בְּשַׁבָּת אָחוּשׁ צַעַר כִּי הִנְנִי יוֹשֵׁב בְּחֹם, וְאֵין זֶה מִכְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן אֵשֵׁב כָּל הַשָּׁבוּעַ בְּחֹם וּבִלְבַד שֶׁלֹּא אֶצְטַעֵר בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

כָּךְ גַּם מְסֻפָּר עַל אֶחָד מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא הָיָה פּוֹתֵחַ אֶת הַמִּכְתָּבִים שֶׁהִגִּיעוּ לוֹ בַּדֹּאַר בְּיוֹם שִׁשִּׁי, בְּאָמְרוֹ שֶׁאִם תִּהְיֶה אֵיזוֹ בְּשׂוֹרָה רָעָה בְּאַחַד הַמִּכְתָּבִים חַס וְשָׁלוֹם, יִהְיֶה לוֹ מִכָּף צַעַר בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן הָיָה מַשְׁאִיר אֶת כָּל הַמִּכְתָּבִים אֲשֶׁר הִגִּיעוּ לוֹ בְּיוֹם שִׁשִּׁי לְפָתְחָם בְּיוֹם רִאשׁוֹן.

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת שֶׁהִצִּילָה חַיִּים

סִפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ יְשַׁעְיָה נוֹיְבִירְט זַצַ"ל בַּעַל מְחַבֵּר סֵפֶר "שְׁמִירַת שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ", כֵּיצַד מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת הֵגֵנָּה וְשָׁמְרָה עַל אָבִיו: יוֹם אֶחָד אָבִי לֹא חָשׁ בְּטוֹב, וְהָרוֹפֵא שֶׁהֻזְמַן רָשַׁם לוֹ תְּרוּפָה נֶגֶד הַכְּאֵבִים שֶׁחָשׁ בָּהֶם. נוֹסָף לָזֶה בִּקַּשְׁנוּ מֵהָרוֹפֵא מִרְשָׁם לְרַעַל נֶגֶד עַכְבָּרִים שֶׁמֵּהֶם סָבַלְנוּ, וְהִנֵּה בְּלֵיל שַׁבָּת רָצָה אַבָּא זַצַ"ל לָקַחַת

אֶת הַתְּרוּפָה וּמָצָא שֶׁטַּעְמָהּ מַר מְאֹד וְהֶחְלִיט שֶׁאֵין לִטֹּל דָּבָר מַר בְּשַׁבָּת, כְּדֵי לֹא לְהִצְטַעֵר בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן יַתְחִיל לָקַחַת אֶת הַתְּרוּפָה לְאַחַר הַשַּׁבָּת. וְהִנֵּה לַמָּחֳרָת, כַּאֲשֶׁר בִּקֵּר שׁוּב הָרוֹפֵא אֶת אָבִי, הִתְבָּרֵר שֶׁהָרוֹקֵחַ טָעָה וְהֶחֱלִיף אֶת הַתְּרוּפוֹת - אֶת הָרַעַל רָשַׁם בְּתוֹר תְּרוּפָה לַמְּחוֹשִׁים וְאֶת הַתְּרוּפָה הַנְּכוֹנָה רָשַׁם כְּרַעַל, וּבִזְכוּת שֶׁאָבִי לֹא רָצָה לָקַחַת תְּרוּפָה מָרָה בְּשַׁבָּת, כְּדֵי לֹא לְהִצְטַעֵר בְּשַׁבָּת וְשָׁמַר עַל כְּבוֹד הַשַּׁבָּת, הַשַּׁבָּת הִצִּילָה אוֹתוֹ מִמָּוֶת לְחַיִּים טוֹבִים.

הַדֶּרֶךְ לְקַבֵּל אֶת מַתְּנַת הַשַּׁבָּת – עַל יְדֵי שִׁמְחַת הַשַּׁבָּת

וְעַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר לְבָאֵר, שֶׁלָּכֵן אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁיּוֹדִיעַ לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְוַת הַשַּׁבָּת, שֶׁלֹּא כְּמוֹ שְׁאָר מִצְוֹתֶיהָ שֶׁל הַתּוֹרָה אֲשֶׁר בָּהֶן לֹא צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁיּוֹדִיעֵם לְעַם יִשְׂרָאֵל.

כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל: "אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ: מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ לִתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לֵךְ וְהוֹדִיעֵם" (שבת י). וּבֵאֲרוּ זֹאת חֲזַ"ל (שם), שֶׁאָמְנָם מִצְוַת הַשַּׁבָּת עֲתִידָה לְהִתְגַּלּוֹת לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל מַתַּן שְׂכָרָהּ אֵינוֹ עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל.

וּבֵאוּרוֹ הוּא שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ: לֵךְ תְּגַלֶּה וְתוֹדִיעַ לְעַם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא מַתָּנָה טוֹבָה וּמְיֻחֶדֶת שֶׁנִּתְּנָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי הַשַּׁבָּת יָכוֹל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל דַּרְגָּה שֶׁהִיא לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְלִזְכּוֹת לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל

אֶת הַשַּׁבָּת וְיִשְׂמְחוּ בָהּ כָּרָאוּי לָהּ, עַל יְדֵי שֶׁיַּחְשְׁבוּ בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתָּם עֲשׂוּיָה וְיַסִּיחוּ דַּעַת בְּשַׁבָּת מִכָּל חֶסְרוֹנוֹתֵיהֶם, הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת, שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ בְּכֹחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת.

בְּעוֹלַם הָאֲצִילוּת אֵין צַעַר וְעַצְבוּת

וְעַל יְדֵי שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת יִזְכּוּ לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, וּמִמֵּילָא יִזְכּוּ אַף לְהוֹשֵׁעַ בְּכָל מַה שֶּׁהֵם צְרִיכִים בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים, הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת.

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁהַטַּעַם שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת הַשַּׁבָּת יָכוֹל כָּל אֶחָד לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וּמִמֵּילָא לְהוֹשֵׁעַ מִכָּל צָרוֹתָיו וּבְעָיוֹתָיו בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת נִכְלָל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּעוֹלַם הָאֲצִילוּת, אֲשֶׁר הוּא עוֹלַם הָעֹנֶג אֲשֶׁר אֵין בּוֹ עֲוֹנוֹת כְּלָל, וְאֵין בּוֹ דִּינִים כְּלָל, וּמִמֵּילָא אֵין בּוֹ גַּם צָרוֹת וּבְעָיוֹת כְּלָל.

אֲבָל זֹאת בִּתְנַאי שֶׁיְּכַבֵּד הָאָדָם אֶת הַשַּׁבָּת, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁיָּשִׂישׂ וְיִשְׂמַח בְּשַׁבָּת כָּרָאוּי לָהּ, כִּי עוֹלַם הָאֲצִילוּת הוּא עוֹלַם הַשִּׂמְחָה וְהַתַּעֲנוּג וְאֵין בּוֹ צַעַר וְעַצְבוּת כְּלָל, אֶלָּא יֵשׁ בּוֹ רַק שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְלָכֵן מִי שֶׁשָּׁרוּי בְּצַעַר בְּשַׁבָּת אֵינוֹ זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בְּאוֹר הָאֲצִילוּת הַמִּתְגַּלֶּה בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן אֵינוֹ זוֹכֶה לָאוֹר הַגָּדוֹל הַמִּתְגַּלֶּה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וּמִפְּנֵי כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ: "מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי, לֵךְ וְהוֹדִיעֵם", וְזֹאת כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ יִשְׂרָאֵל אֶת מַעֲלָתָהּ

הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, בִּכְדֵי שֶׁיִּזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לְכָל בִּרְכוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁאָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל מִצְוַת הַשַּׁבָּת: "מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי **"בְּבֵית גְּנָזַי - וְשַׁבָּת שְׁמָהּ"**, כִּי בְּשַׁבָּת מִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּנוּז כְּמוֹ שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד לָבוֹא, אֲשֶׁר בּוֹ יִתְגַּלֶּה בָּעוֹלָם הַזֶּה הָאָרַת הָאוֹר הַגָּנוּז, שֶׁזֶּה הֶאָרַת עוֹלַם הָאֲצִילוּת בִּשְׁלֵמוּת, וְכָךְ אַף בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת מִתְגַּלָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה הֶאָרַת עוֹלַם הָאֲצִילוּת בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד לָבוֹא, אֲבָל הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת הָאָרָתָהּ הַגְּדוֹלָה הִיא עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יִכָּלֵל שָׁם, וְזֹאת עַל יְדֵי שִׂמְחַת לְבָבוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

פרק ג

וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג

פרק ג

וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג

יִשְׂמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ
סוֹד הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה

אַחַת הַמִּצְוֹות הַחֲשׁוּבוֹת בְּיוֹתֵר בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, אֲשֶׁר הִיא מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא לְפִי רֹב הָרִאשׁוֹנִים, הִיא הַמִּצְוָה לְהִתְעַנֵּג בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג): "וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג".

מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת דְּאוֹרַיְתָא
שֶׁיֵּשׁ לָהּ מִצְעָרוֹ בְּשַׁבָּת

וְכָתְבוּ חֲז"ל (מכילתא ז ח), שֶׁאַחַד הַדְּבָרִים הָעִקָּרִיִּים אֲשֶׁר צָרִיךְ לְהִתְעַנֵּג בָּהֶם בְּשַׁבָּת הוּא, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לֹא לִדְאֹג כְּלָל מִמְּלַאכְתּוֹ וַעֲסָקָיו בְּשַׁבָּת, אֶלָּא עָלָיו לַחְשֹׁב בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ וַעֲסָקָיו עֲשׂוּיִים וּמְשֻׁלָּמִים בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי זֶה הָעֹנֶג הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר אֲשֶׁר אֵין עֹנֶג גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, (כלשון הטור סימן שו). וְרַק עַל יְדֵי כָּךְ יִשְׂמַח וְיִתְעַנֵּג הָאָדָם בְּשַׁבָּת.

וְלָמְדוּ זֹאת חֲז"ל מֵהַפָּסוּק (שמות כ ח-ט): "שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד

וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ, וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱלֹקֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה", וְלִכְאוֹרָה כֵּיצַד מְצַוָּה הַתּוֹרָה אֶת הָאָדָם **שֶׁיְּסַיֵּם אֶת כָּל מְלַאכְתּוֹ וַעֲסָקָיו** בְּשִׁשָּׁה יָמִים בִּלְבַד, וְכִי יָכוֹל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מְלַאכְתּוֹ בְּשִׁשָּׁה יָמִים בִּלְבַד?

אֶלָּא בֵּאֵרוּ חֲז"ל, שֶׁבְּכָךְ הַתּוֹרָה צִוְּתָה אֶת הָאָדָם שֶׁיַּחְשֹׁב בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ הוּא סִיֵּם כְּבָר אֶת כָּל מְלַאכְתּוֹ וְכָל עֲסָקָיו עֲשׂוּיִים וּמְשֻׁלָּמִים, וְזֹאת כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יִתְעַנֵּג וְיִשְׂמַח בְּשַׁבָּת לְלֹא שׁוּם דְּאָגוֹת וְצַעַר מִכָּל עֲסָקָיו בִּימוֹת הַחֹל.

מַדּוּעַ הַתְּנַאי לִזְכּוֹת לְהַבְטָחָת חֲז"ל לְכָל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת

וְכָתְבוּ הָ"אֵלִיָּה רַבָּה" (סימן שו), וְבַעַל הָ"עָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן"(סימן שו), וְהַ"בֶּן אִישׁ חַי" (בן יהוידע שבת קיט) וּבַעַל הַ"תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת" (בהקדמה לספרו), **שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִצְּעָרוֹ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְחוֹשֵׁב כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה וּמְשֻׁלֶּמֶת, בִּשְׂכַר זֹאת שֶׁלֹּא הִצְטַעֵר בְּשַׁבָּת אֶלָּא עִנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת וְשָׂמַח בָּהּ, מְלַאכְתּוֹ אָכֵן תִּהְיֶה עֲשׂוּיָה וּמְשֻׁלֶּמֶת.**

כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחוּ חֲז"ל לְכָל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת (שבת קיט): **"אָמַר רַב, כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִים לוֹ כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ".**

וְלִכְאוֹרָה צָרִיךְ לְהָבִין מַדּוּעַ הִבְטִיחוּ חֲז"ל הַבְטָחָה כֹּה גְּדוֹלָה לְכָל מִי שֶׁמְּעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ.

כְּמוֹ כֵן, הֲרֵי יֶשְׁנָם רַבִּים אֲשֶׁר מִתְעַנְּגִים בְּשַׁבָּת בְּבַרְבּוּרִים וּשְׁלָו וְדָגִים, וְאַף עַל פִּי כֵן הֵם לֹא זָכוּ שֶׁיְּמַלֵּא ה' אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבָּם.

וְאִם כֵּן, צָרִיךְ לְהָבִין מַהוּ הַתְּנַאי שֶׁיֵּשׁ לַעֲשׂוֹת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַבְטָחָתָם שֶׁל חֲז"ל לְכָל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁיְּמַלֵּא ה' אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה?

אֶלָּא בֵּאֲרוּ הָ"אֵלִיָּה רַבָּה" (סימו שו), וְהַ"בֶּן יְהוֹיָדָע" (שבת קיט) וּבַעַל הַ"תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת" (בהקדמה לספרו), שֶׁכַּוָּנַת דִּבְרֵי חֲז"ל **"כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת מְמַלְּאִים אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ"** - פֵּרוּשׁוֹ הוּא, שֶׁיְּעַנֵּג הָאָדָם אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ **עַל יְדֵי שֶׁיַּחְשֹׁב בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה וּמֻשְׁלֶמֶת** בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהָעִנְיָנִים וְיַסִּיחַ דַּעְתּוֹ בְּשַׁבָּת מִכָּל הַדְּבָרִים הַמְצַעֲרִים וּמַטְרִידִים אוֹתוֹ, כִּי רַק עַל יְדֵי כָּךְ הוּא יִשְׂמַח וְיִתְעַנֵּג בִּשְׁלֵמוּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכָל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת וּמַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּל דַּאֲגוֹתָיו וְטִרְדוֹתָיו בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְשָׂמֵחַ בָּהּ, **בִּשְׂכַר זֹאת מֻבְטָח לוֹ שֶׁיְּמַלֵּא ה' אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לְבָבוֹ בְּכָל הָעִנְיָנִים שֶׁהוּא צָרִיךְ, בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים.**

מְמַלְּאִים אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה

וְהַטַּעַם שֶׁהַשָּׂכָר עַל כָּךְ הוּא כֹּה גָּדוֹל וְעָצוּם, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה שְׂכָרוֹ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה - כְּשֵׁם שֶׁהוּא הִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת וְשָׂמַח בִּלְבָבוֹ עַל יְדֵי שֶׁהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּל הַדְּבָרִים הַמְצַעֲרִים וּמַדְאִיגִים אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת וְעַל יְדֵי שֶׁהֶחְלִיט בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְגָמַר בְּדַעְתּוֹ שֶׁלֹּא חָסֵר לוֹ מְאוּמָה וּכְאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה וּפִנָּה אֶת לִבּוֹ מִכָּל דְּאָגָה וּמַחֲשֶׁבֶת צַעַר, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא הִתְעַנֵּג וְשָׂמַח בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כָּךְ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה יַעֲשֶׂה לוֹ ה' שֶׁבֶּאֱמֶת לֹא יֶחְסַר לוֹ מְאוּמָה, **וְלָכֵן שְׂכָרוֹ הוּא, שֶׁיְּמַלֵּא ה' אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה בְּכָל הָעִנְיָנִים** אֲשֶׁר מֵהֶם הוּא פִּנָּה אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וְאֶת לִבּוֹ שֶׁלֹּא לִדְאֹג מֵהֶם בְּשַׁבָּת כְּלָל, וְכֵיוָן שֶׁהוּא לֹא

דָּאַג וְהִצְטַעֵר מִכָּךְ בְּשַׁבָּת, לָכֵן יְקַבֵּל בִּשְׂכָרוֹ שֶׁלֹּא יִדְאַג וְיִצְטַעֵר מִכָּךְ אַף בִּימוֹת הַחֹל, וּבִשְׂכַר זֹאת יִזְכֶּה שֶׁיַּשְׁלִים לוֹ ה' אֶת כָּל חֶסְרוֹנוֹתָיו בִּשְׁלֵמוּת.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁהִבְטִיחוּ חֲז"ל לְכָל הַמִּתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת שֶׁיִּתֵּן לוֹ ה' אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ, כִּי בְּכָךְ יְשֻׁלַּם לוֹ עַל מַה שֶּׁשָּׂמַח וְהִתְעַנֵּג בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כַּאֲשֶׁר פִּנָּה אֶת לִבָּבוֹ מִכָּל דְּאָגָה וּמַחֲשָׁבָה שֶׁל עֶצֶב.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לָאָדָם אֵיזוֹ טִרְדָּה וּבְעָיָה וְהוּא מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּךְ וְאֵינוֹ מִצְטַעֵר וְדוֹאֵג מִכָּךְ כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת, אֶלָּא שָׂמֵחַ בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, **מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְהִוָּשַׁע בִּישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל הָעִנְיָנִים שֶׁהוּא זָקוּק, בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים,** בִּזְכוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

עֵדוּת נֶאֱמָנָה – כָּל מִי שֶׁשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת זוֹכֶה לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת

וְהֵעִיד הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ רַבִּי יִצְחָק פַּרְחִי זיע"א בְּסִפְרוֹ "מָתוֹק מִדְּבַשׁ" (פרק ו ד"ה ועוד), שֶׁרַבִּים רָאוּ עַל יְדֵי כָּךְ יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּבְעֵינֵינוּ רָאִינוּ כַּמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁהִגִּיעַ לָהֶם אֵיזוֹ צָרָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, **וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת עַצְמוֹ הִסִּיחוּ דַּעַת מִצָּרָתָם** וְשָׂמְחוּ בְּשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת כָּרָאוּי וְלֹא הִכְנִיסוּ עֶצֶב וּדְאָגָה בְּלִבָּם עַל צָרָתָם, וְעַל יְדֵי כָּךְ זָכוּ שֶׁאֶבְלָם נֶהְפַּךְ לָהֶם לְשָׂשׂוֹן וְנוֹשְׁעוּ מִצָּרָתָם בְּנֵס וָפֶלֶא, וְזֶהוּ לְמַעַן נֵדַע כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ עַל כָּל בְּרוּאָיו, וְכַאֲשֶׁר הוּא מְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה - כֵּן נַעֲשֶׂה לוֹ.

עִקַּר מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת

וּפְסְקוּ הַסְּמַ"ק (מצווה רפא) **וְעוֹד רִאשׁוֹנִים,** שֶׁעִקַּר מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה הִיא, שֶׁלֹּא לִדְאֹג בְּשַׁבָּת מִמְּלַאכְתּוֹ וּמִכָּל עֲסָקָיו בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֶלָּא בְּשַׁבָּת הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְעַנֵּג וְלִשְׂמֹחַ, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁיַּחְשֹׁב בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ כְּבָר עֲשׂוּיָה בִּשְׁלֵמוּת.

וְכֵן פָּסַק הַ"שֻּׁלְחָן עָרוּךְ" (סימן שו סעיף ח), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "הִרְהוּר בַּעֲסָקָיו מֻתָּר, וּמִכָּל מָקוֹם מִשּׁוּם עֹנֶג שַׁבָּת מִצְוָה שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב בָּהֶם כְּלָל, וִיהֵא דּוֹמֶה בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה".

וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים (ערוך השולחן סימן שו אות א, שולחן ערוך הרב סימן שו סעיף כא, משנה ברורה ס"ק לח. כף החיים אות עא, ומקורם בדברי הבית יוסף, טור סימן שו), שֶׁמַּה שֶׁהִתִּירוּ חֲכָמִים לְאָדָם לְהַרְהֵר בַּעֲסָקָיו בְּשַׁבָּת, כַּוָּנָתָם רַק כַּאֲשֶׁר עֲסָקָיו מַצְלִיחִים וְאֵין לוֹ טִרְדָּה וְצַעַר מִכָּךְ, אֶלָּא נִגְרָם לוֹ עֹנֶג וְשִׂמְחָה כַּאֲשֶׁר הוּא מְהַרְהֵר בַּעֲסָקָיו בְּשַׁבָּת, וּמִכָּל מָקוֹם מִשּׁוּם עֹנֶג שַׁבָּת מִצְוָה שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב בָּהֶם כְּלָל, וִיהֵא דּוֹמֶה בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה", אֲבָל אִם עַל יְדֵי הַהִרְהוּר בַּעֲסָקָיו יֵשׁ לוֹ דְּאָגָה וְטִרְדָּה בְּשַׁבָּת, כְּגוֹן כַּאֲשֶׁר אֵין עֲסָקָיו מַצְלִיחִים, וְנִגְרָם לוֹ צַעַר כַּאֲשֶׁר הוּא מְהַרְהֵר בַּעֲסָקָיו, בְּוַדַּאי אָסוּר לוֹ לַחְשֹׁב כְּלָל בַּעֲסָקָיו בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וזאת כדי שלא יבוא להצטער בשבת. אֶלָּא יַחְשֹׁב בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה".

שִׂכְרוֹ רַב מִן הַשָּׁמַיִם – פַּרְנָסָה בְּרֶוַח כָּל יְמֵי חַיָּיו

וְכָתַב בַּעַל הַ"עָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן" (סימן שו אות א), שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּזְהָר

בְּכָךְ וְאֵינוֹ מְהַרְהֵר כְּלָל בַּעֲסָקָיו בְּשַׁבָּת, מֻבְטָח לוֹ שֶׁפַּרְנָסָתוֹ תִּהְיֶה מְזֻמָּנֶת תָּמִיד בְּרֶוַח, וְלוֹמְדִים זֹאת מִמַּה שֶּׁמְּסַפְּרִים חֲזַ"ל (שבת קז. ירושלמי שבת עח) עַל אוֹתוֹ חָסִיד שֶׁיָּצָא לְטַיֵּל בְּכַרְמוֹ בְּשַׁבָּת וְרָאָה שָׁם פִּרְצָה אַחַת וְחָשַׁב כֵּיצַד לְגָדְרָהּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְשׁוּב חָזַר בּוֹ וְאָמַר: הוֹאִיל וְחָשַׁבְתִּי עַל כָּךְ בְּשַׁבָּת - אֵינִי גוֹדְרָהּ לְעוֹלָם. מָה עָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׂכָרוֹ? הִצְמִיחַ לוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל הַפִּרְצָה אִילַן צָלָף וְגָדַר לוֹ אֶת הַפִּרְצָה הַזֹּאת, וְקִבֵּל עוֹד בִּשְׂכָרוֹ שֶׁמֵּעֵץ זֶה שֶׁפֵּרוֹתָיו יְקָרִים הָיָה נִזּוֹן וּמִמֶּנּוּ הָיָה מִתְפַּרְנֵס כָּל יָמָיו.

וְכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה כָּךְ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב כְּלָל עַל עֲסָקָיו בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שְׂכָרוֹ הוּא שֶׁפַּרְנָסָתוֹ תִּהְיֶה מְזֻמָּנֶת לוֹ בְּרֶוַח תָּמִיד. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

וְגִלָּה הָאַרִיז"ל, שֶׁחָסִיד זֶה הָיָה רַבִּי יְהוּדָה בַּר אִלְעַי, וְהִתְנוֹצְצָה בּוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַמְּקוֹשֵׁשׁ עֵצִים בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר שְׁמוֹ הָיָה צְלָפְחָד, וּמִכֵּיוָן שֶׁשְּׁמוֹ הָיָה צְלָפְחָד, גָּדַל לוֹ בְּשָׂדֵהוּ צָלָף חַד, וְזֹאת לְרַמֵּז שֶׁבְּכָךְ הָיָה תִּקּוּנוֹ עַל מַה שֶּׁחִלֵּל שַׁבָּת בַּמִּדְבָּר, וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁמִּמֶּנּוּ הָיָה מִתְפַּרְנֵס כָּל יָמָיו, פֵּרוּשׁוֹ עַל פִּי הַסּוֹד שֶׁבְּכָךְ הוּא תִּקֵּן בִּשְׁלֵמוּת אֶת חֶטְאוֹ בְּחִלּוּל שַׁבָּת בַּמִּדְבָּר.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר עֲסָקָיו שֶׁל הָאָדָם אֵינָם עוֹלִים יָפֶה וְיֵשׁ לוֹ צַעַר וּדְאָגָה מֵעֲסָקָיו וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ מְהַרְהֵר בָּהֶם כְּלָל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֶלָּא מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּךְ לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, **בִּזְכוּת כָּךְ מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּרְאֶה בְּרָכָה מְרֻבָּה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו וְתִהְיֶה לוֹ הַצְלָחָה גְּדוֹלָה בַּעֲסָקָיו,** וְזֹאת בִּשְׂכַר שֶׁהוּא עִנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָךְ שֶׁלֹּא הִרְהֵר בַּעֲסָקָיו בְּשַׁבָּת,

וּבֵאֵר בַּעַל הַלְּבוּשׁ (סימן ש"ו), שֶׁאַחַד הַטְּעָמִים בְּמִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב הָאָדָם כְּלָל בְּשׁוּם דָּבָר הַמְצַעֲרוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם טָרוּד בְּצַעֲרוֹ אֵין לוֹ עֹנֶג כְּלָל בְּשַׁבָּת, וְגַם

בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת אֵינוֹ מִתְעַנֵּג כְּלָל כַּאֲשֶׁר הוּא מְהַרְהֵר בְּדָבָר הַמְצַעֲרוֹ, וְכָל הָעֹנֶג וְהַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת הֵם רַק כַּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת, כַּאֲשֶׁר הוּא חוֹשֵׁב שֶׁכָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה וּמְשֻׁלֶּמֶת.

וְלָכֵן הַשָּׂכָר עַל כָּךְ הוּא גָּדוֹל וְעָצוּם - שֶׁנּוֹתְנִים לָאָדָם בִּשְׂכָרוֹ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר הוּא נִמְנַע לִדְאוֹג מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים. לְמָשָׁל, כַּאֲשֶׁר יֶשְׁנָהּ דְּאָגָה לָאָדָם בִּגְלַל מַצָּבוֹ הַדָּחוּק וְהוּא מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּךְ בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ דּוֹאֵג מִכָּךְ כְּלָל - שְׂכָרוֹ הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לִרְוָחָה כַּלְכָּלִית וּלְפַרְנָסָה בְּרֶוַח גָּדוֹל, וְזֹאת בִּשְׂכַר שֶׁעִנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָךְ שֶׁלֹּא חָשַׁב עַל זֶה בְּשַׁבָּת, וְכָךְ הוּא בְּכָל הָעִנְיָנִים.

הַבְטָחַת הַזֹּהַר – הַשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת יִזְכֶּה לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל הָעִנְיָנִים

וְכֵן כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקון כא דף נז), **שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ מִצְטַעֵר בָּהּ, הוּא זוֹכֶה לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל הָעִנְיָנִים שֶׁהוּא צָרִיךְ.**

וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּכָךְ הוּא מְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת כִּי הוּא עוֹשֶׂה שִׁנּוּי וְהֶבְדֵּל בֵּין יְמוֹת הַחֹל אֲשֶׁר בָּהֶם לִפְעָמִים הוּא שָׁרוּי בְּעַצְבוּת מֵחֲמַת כָּל מִינֵי דְּאָגוֹת וּטְרָדוֹת הַמְּצוּיוֹת בִּימוֹת הַחֹל, לְעֻמַּת יוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הָאָדָם יִשְׂמַח בְּשַׁבָּת וְיַסִּיחַ אֶת דַּעְתּוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִכָּל דַּאֲגוֹתָיו וְצָרוֹתָיו וִישַׂמַּח אֶת עַצְמוֹ בְּשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְהִוָּשַׁע בְּכָל הָעִנְיָנִים אֲשֶׁר בִּגְלָלָם הוּא דָּאַג בִּימוֹת הַחֹל, וְהוּא יִזְכֶּה לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל הָעִנְיָנִים שֶׁהוּא זָקוּק לָהֶם.

הַשָּׁמֵחַ בְּשַׁבָּת
מַכְנִיעַ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְכֹחוֹת הַדִּין

וּמְבָאֵר הַזֹּהַר, שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֵין רְשׁוּת לַסִּטְרָא אַחֲרָא וְכָל הַקְּלִפּוֹת וְכֹחוֹת הַדִּין הַמְקַטְרְגִים עַל הָאָדָם - אֲשֶׁר מֵהֶם בָּאִים כָּל הַצָּרוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בְּכָל הָעִנְיָנִים - לְהִתְקָרֵב וּלְקַטְרֵג עַל הָאָדָם, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהוּא שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת אֵין לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה עָלָיו וְשׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא מְבַטֵּל אֶת כֹּחָם מִכֹּל וָכֹל.

כִּי בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִתְבַּטֵּל כָּל כֹּחָם מֵהָעוֹלָם וְהֵם נִכְנָסִים לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ לְעֹמֶק הַחוֹר הַגָּדוֹל, וְאֵין לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בְּכָךְ זוֹכֶה לִהְיוֹת דָּבוּק בִּקְדֻשָּׁתָהּ, עַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה לָאוֹר הֶעָצוּם שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ אֵין לְכָל הַקְּלִפּוֹת שׁוּם אֲחִיזָה וּשְׁלִיטָה כְּלָל.

וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֵין רְשׁוּת לַסִּטְרָא אַחֲרָא וְכָל הַקְּלִפּוֹת וְכֹחוֹת הַדִּין הַמְקַטְרְגִים עַל הָאָדָם - אֲשֶׁר מֵהֶם בָּאִים כָּל הַצָּרוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בְּכָל הָעִנְיָנִים - לְהִתְקָרֵב וּלְקַטְרֵג עַל הָאָדָם, **וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת אֵין לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה עָלָיו וְשׁוּם אֲחִיזָה בּוֹ אַף בִּימוֹת הַחֹל, וְלָכֵן עַל יְדֵי כָּךְ הוּא מְבַטֵּל אֶת כֹּחָם מִכֹּל וָכֹל וְהוּא זוֹכֶה לְהִוָּשַׁע מִכָּל צָרוֹתָיו.**

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הוּא זוֹכֶה לְהִוָּשַׁע בִּישׁוּעוֹת עֲצוּמוֹת בְּכָל הָעִנְיָנִים שֶׁהוּא צָרִיךְ, הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת, וְזוֹכֶה לְהִוָּשַׁע מִכָּל צָרוֹתָיו וּבְעָיוֹתָיו וְיִזְכֶּה לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הָאָדָם זָקוּק לִישׁוּעוֹת, עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׁמַח בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, הוּא יִזְכֶּה לְהִוָּשַׁע בִּישׁוּעוֹת עֲצוּמוֹת בְּכָל הָעִנְיָנִים שֶׁהוּא צָרִיךְ, הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת.

מַדּוּעַ מִתְפַּלְּלִים עַל הַשִּׂמְחָה רַק בְּיוֹם הַשַּׁבָּת

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר הָרַהַ"ק הַחוֹזֶה מִלּוּבְּלִין זִיע"א אֶת הַטַּעַם שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן: **"וְאַל תְּהִי צָרָה וְיָגוֹן בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ"**. וְהִקְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים, מַדּוּעַ אָנוּ מִתְפַּלְּלִים רַק עַל הַשַּׁבָּת וְלֹא עַל כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ שֶׁלֹּא תִּהְיֶה אַף בָּהֶם צָרָה וְיָגוֹן חַס וְשָׁלוֹם?

וְהַבֵּאוּר לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם יִהְיֶה שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת וְלֹא יִהְיֶה לוֹ בָּהּ שׁוּם צָרָה וְיָגוֹן, עַל יְדֵי כָּךְ בְּוַדַּאי יִזְכֶּה שֶׁגַּם בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ הוּא יִנָּצֵל מִכָּל צָרָה וְצוּקָה וְלֹא תִּהְיֶה לוֹ צָרָה וְיָגוֹן, וְזֹאת בִּזְכוּת הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן תִּקְּנוּ חֲז"ל לְהִתְפַּלֵּל רַק עַל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי הָאָדָם הַזּוֹכֶה לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה הוּא בְּוַדַּאי יִנָּצֵל מִכָּל צָרָה וְצוּקָה אַף בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וְאַף אִם הָאָדָם שָׁרוּי בְּאֵיזוֹ צָרָה וּמְצוּקָה חַס וְשָׁלוֹם, אִם יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִצָּרָתוֹ וּבְעָיוֹתָיו כָּל הַשַּׁבָּת, בְּוַדַּאי יִרְאֶה פְּלָאוֹת וְנִסִּים גְּדוֹלִים.

מְעַנְּגֶיהָ לְעוֹלָם כָּבוֹד יִנְחָלוּ

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר הַ"שְׁפַת אֱמֶת" זִיע"א (ויצא תרנ"ד) אֶת כֶּפֶל הַלָּשׁוֹן בַּפִּיּוּט שֶׁתִּקֵּן הָאֲרִיזַ"ל **"צְוָחִין אַף עַקְתִּין בְּטֵלִין - וּשְׁבִיתִין"**, וּפֵרוּשׁוֹ

הוּא, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת וּמַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּל צָרוֹתָיו בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ הֵן בְּטֵלוֹת, שְׁכָרוֹ הוּא שֶׁאָכֵן הֵן יַעַבְרוּ וְיַחְלְפוּ מִמֶּנּוּ, וְזֶה הַפֵּרוּשׁ **"בְּטֵלִין וּשְׁבִיתִין"**. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהֵם בְּטֵלִים מִמֶּנּוּ, כְּלוֹמַר שֶׁמַּסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם בְּשַׁבָּת, זוֹכֶה שֶׁהֵם **"שְׁבִיתִין"**, כְּלוֹמַר שֶׁהֵם נִשְׁבָּתִים וְחוֹלְפִים וְעוֹבְרִים, וְזוֹכֶה לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל הָעִנְיָנִים שֶׁהוּא צָרִיךְ.

וְהוֹסִיף הַ"שְׂפַת אֱמֶת" (ויחי תרנא) שֶׁזֶּה בֵּאוּר דִּבְרֵי הַתְּפִלָּה **"מְעַנְּגֶיהָ לְעוֹלָם כָּבוֹד יִנְחָלוּ"**, וּפֵרוּשׁוֹ הוּא, שֶׁמִּי שֶׁאֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר צַר לוֹ הוּא מַנִּיחַ אֶת כָּל דַּאֲגוֹתָיו וּמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת וְשָׂמֵחַ בָּהּ כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה לְעוֹלָם, בִּזְכוּת כָּךְ **"כָּבוֹד יִנְחָלוּ"** וְהוּא זוֹכֶה לְנַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחוּ חֲזַ"ל (שבת קיח): כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִים לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים.

כִּי בִּזְכוּת שֶׁהוּא מִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת וְשָׂמֵחַ בָּהּ וּמַנִּיחַ אֶת כָּל דַּאֲגוֹתָיו וּמַסִּיחַ דַּעַת מִכָּל מְצָרָיו בְּשַׁבָּת, בִּשְׂכַר זֹאת מְסִירִים מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַמְּצָרִים מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְהוּא זוֹכֶה לְהִוָּשַׁע בְּכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁהוּא צָרִיךְ.

מִי שֶׁחֲבִיבָה לוֹ הַשַּׁבָּת יִנָּצֵל מִגְּזֵרוֹת קָשׁוֹת

דְּבָרִים מְפֻלָּאִים כָּתַב בַּעַל "כַּף הַחַיִּים" (סימן רפח אות סז) עַל מִי שֶׁחָלַם חֲלוֹם רַע אֲשֶׁר צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת עָלָיו בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה הַקָּשָׁה שֶׁנִּגְזְרָה עָלָיו, וְהִתִּירוּ חֲכָמִים לְהִתְעַנּוֹת עַל חֲלוֹמוֹת רָעִים אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, מִפְּנֵי שֶׁרַק בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אֶפְשָׁר לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית, כִּי יָפָה תַּעֲנִית לַחֲלוֹם כְּאֵשׁ לִנְעֹרֶת רַק בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם (ברכות ס).

אֲבָל אִם אֵינוֹ דּוֹאֵג מִכָּךְ אֶלָּא הוּא שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת, וְאֵינוֹ מִתְעַנֶּה בְּשַׁבָּת כִּי הוּא סוֹמֵךְ עַל זְכוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת שֶׁתָּגֵן עָלָיו - בִּזְכוּת שֶׁהוּא שָׂמֵחַ וּמִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת אָכֵן תָּגֵן עָלָיו הַשַּׁבָּת וְתִתְבַּטֵּל מֵעָלָיו הַגְּזֵרָה הַקָּשָׁה שֶׁנִּגְזְרָה עָלָיו, וְזֹאת בִּזְכוּתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּמִי שֶׁחָבִיב לוֹ עֹנֶג שַׁבָּת **עַד שֶׁבָּטוּחַ בְּלִבּוֹ שֶׁכְּדַאי מִצְוָה זוֹ לְהַצִּילוֹ וְאֵינוֹ מִתְעַנֶּה בְּשַׁבָּת, שֵׁפִיר עָבֵיד, וְכֵן דַּרְכִּי לְהוֹרוֹת לַאֲחֵרִים** (בשם בעל ישועות יעקב).

הָאָסִיר הִשְׁתַּחְרֵר מֵהַכֶּלֶא בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

וּמַעֲשֶׂה הָיָה לִפְנֵי כַּמָּה שָׁנִים בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית, כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי שֶׁהָיָה רָחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת נִכְנַס לְבֵית הַסֹּהַר, וּבְבֵית הַסֹּהַר הֵחֵל מִתְקָרֵב לַיַּהֲדוּת עַל יְדֵי רַב חָשׁוּב שֶׁהָיָה מְבַקֵּר שָׁם פַּעַם בִּשְׁבוּעַיִם, וְהִנֵּה בְּאַחַת הַפְּעָמִים שֶׁבִּקֵּר שָׁם הָרַב, מָצָא אוֹתוֹ שָׂמֵחַ מְאֹד, וּכְשֶׁשְּׁאָלוֹ לְשִׂמְחָה מַה זּוֹ עוֹשָׂה, הֵשִׁיב לוֹ: לָמַדְתִּי עַכְשָׁו שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קיח), "אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת הָיוּ מִיָּד נִגְאָלִים", וְהֶחְלַטְתִּי שֶׁאַף אֲנִי אֶשְׁמֹר שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת וְאֵצֵא מִיָּד מִבֵּית הַסֹּהַר, וְלָכֵן אֲנִי כֹּה שָׂמֵחַ, כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לִי רַק כַּמָּה יָמִים סְפוּרִים לִהְיוֹת כָּאן.

הֵשִׁיב לוֹ הָרַב: צַר לִי לוֹמַר לְךָ שֶׁטָּעִיתָ בַּהֲבָנַת הַדְּבָרִים, כִּי חֲזַ"ל דִּבְּרוּ עַל גְּאֻלַּת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עַל יָחִיד הַנִּמְצָא בְּמַעֲצָר, וְלָכֵן אַתָּה שֶׁיֵּשׁ לְךָ עוֹד שָׁנִים רַבּוֹת לְהַשְׁלִים אֶת חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁנִּגְזְרוּ עָלֶיךָ, אַל לְךָ לִשְׁעוֹת בְּדִמְיוֹנוֹת שֶׁקְּרוֹבָה יְשׁוּעָתְךָ לָבוֹא.

אֲבָל הוּא הֵשִׁיב לָרַב: לֹא רָאִיתִי שֶׁנִּזְכַּר בְּשׁוּם מָקוֹם שֶׁחֲזַ"ל דִּבְּרוּ רַק עַל הַכְּלָל וְלֹא עַל הַיָּחִיד, וּבְוַדַּאי אַף לְיָחִיד זֶה כָּךְ, וְנִשְׁאַר בְּתִקְוָתוֹ וּבְשִׂמְחָתוֹ הַגְּדוֹלָה.

וְהִנֵּה לְאַחַר שְׁבוּעַיִם כַּאֲשֶׁר בִּקֵּר שׁוּב הָרַב בְּבֵית הַסֹּהַר, לִפְלִיאָתוֹ הָרַבָּה לֹא מָצָא אֶת הַיְּהוּדִי הַזֶּה, וּכְשֶׁשָּׁאַל הֵיכָן הוּא, הֵשִׁיבוּ לוֹ שֶׁהוּא יָצָא לַחָפְשִׁי לִפְנֵי שָׁבוּעַ יָמִים.

כַּאֲשֶׁר חָקַר הָרַב כֵּיצַד אֵרַע הַנֵּס הַגָּדוֹל הַזֶּה, סִפְּרוּ לוֹ שֶׁהַשּׁוֹפֵט שֶׁשָּׁפַט אוֹתוֹ וּפָסַק לוֹ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שְׁנוֹת מַאֲסָר הִזְקִין וְהִפְסִיק אֶת עֲבוֹדָתוֹ בְּבֵית הַמִּשְׁפָּט, וְלָכֵן הֶחְלִיט לִכְתֹּב אֶת כָּל זִכְרוֹנוֹתָיו מֵהַמִּשְׁפָּטִים הַקָּשִׁים וְהַכְּבֵדִים שֶׁשָּׁפַט בִּשְׁנוֹת עֲבוֹדָתוֹ בְּבֵית הַמִּשְׁפָּט, וְכַאֲשֶׁר הִגִּיעַ לַמִּשְׁפָּט שֶׁל הַיְּהוּדִי הַזֶּה וְעָבַר עַל כָּל הַפְּרוֹטוֹקוֹלִים וְהָעֵדֻיּוֹת שֶׁלּוֹ, הִרְגִּישׁ שֶׁלֹּא הָיוּ לֹא עֵדִים וְלֹא הוֹכָחוֹת מַסְפִּיקוֹת לְמַה שֶׁיְּחַס לוֹ, וְהֶחְלִיט שֶׁהָיְתָה כָּאן טָעוּת גְּדוֹלָה, וּבִקֵּשׁ שֶׁיּוֹצִיאוּהוּ לַחָפְשִׁי (ספר מחזה אליהו בהקדמה לחלק ב).

וּבְמַעֲשֶׂה זֶה אָנוּ רוֹאִים שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת וּמַאֲמִין בִּקְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה וְסוֹמֵךְ עַל כֹּחָהּ הַגָּדוֹל, הִיא אָכֵן מְגִנָּה עָלָיו לְהוֹשִׁיעוֹ וּלְהַצִּילוֹ מִכָּל רַע.

מַדּוּעַ גּוֹי שֶׁשָּׁבַת חַיָּב מִיתָה

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר הָרַהַ"ק רַבִּי אַבְרָהָם מֵאַבְרִיטְשׁ זִיע"א (בת עין פרשת לך לך) מַדּוּעַ כֹּה הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה בְּעָנְשׁוֹ שֶׁל גּוֹי שֶׁשָּׁבַת שֶׁהוּא חַיָּב מִיתָה, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר שְׁמִירַת שַׁבָּת הוּא הַמְּנוּחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת - לַחְשֹׁב כָּל הַשַּׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה וּלְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּל הַדְּאָגוֹת וְהַטְּרָדוֹת וְעִנְיְנֵי הַגַּשְׁמִיּוּת בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ

חֲז"ל (תנחומא בראשית ב) עַל הַפָּסוּק (שמות כ יא) **"וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת": אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, תָּנוּחוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כְּמוֹ שֶׁאֲנִי נַחְתִּי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.**

וְהִנֵּה רַק עַם יִשְׂרָאֵל יְכוֹלִים לָנוּחַ בֶּאֱמֶת בְּשַׁבָּת, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל דּוֹמִים כִּבְיָכוֹל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי הַחֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, אֲשֶׁר מִשּׁוּם כָּךְ הֵם נִקְרָאִים בְּגֶדֶר אָדָם, וְלָכֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִקְרָא מַלְכָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מד ו): **"כֹּה אָמַר ה' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ"**. כִּי בְּוַדַּאי שֶׁאֵין הָאָדָם נִקְרָא מֶלֶךְ עַל בְּהֵמוֹת שֶׁאֵינָן דּוֹמוֹת לוֹ אֶלָּא רַק עַל מִי שֶׁדּוֹמֶה לוֹ.

וְלָכֵן, עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, הִנָּם יְכוֹלִים לָנוּחַ בְּשַׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת וּלְהַסִּיחַ דַּעְתָּם מִכָּל הַטְּרָדוֹת וְהַדְּאָגוֹת וְעִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה וּמִכָּל הַמְּלָאכוֹת, לַחְשֹׁב בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתָּם עֲשׂוּיָה, שֶׁזֶּה עִקַּר כַּוָּנַת הַשַּׁבָּת, וְזֹאת עַל יְדֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עַל יְדֵי הַחֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, וְעַל יְדֵי כָּךְ הֵם נָחִים בֶּאֱמֶת מְנוּחָה שְׁלֵמָה בְּשַׁבָּת. אֲבָל הַגּוֹיִים שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל וְאֵינָם נִקְרָאִים כְּלָל בְּגֶדֶר **'אָדָם'** כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל, אֵינָם יְכוֹלִים לָנוּחַ בֶּאֱמֶת בְּשַׁבָּת לַחְשֹׁב כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתָּם עֲשׂוּיָה וּלְהַסִּיחַ דַּעְתָּם מֵעִנְיְנֵי הַגַּשְׁמִיּוּת בְּשַׁבָּת, כִּי הַגַּשְׁמִיּוּת הִיא מַהוּתָם הַפְּנִימִית.

מְנוּחָה שְׁלֵמָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה בָּהּ

וְלָכֵן רַק בְּעַם יִשְׂרָאֵל יְכוֹלָה לְהִתְגַּלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁהֵם נָחִים בְּשַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁהַשֵּׁם נָח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וּבְכָךְ הֵם מַמְלִיכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: **'יִשְׂמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת'**, אֲבָל גּוֹי שֶׁשּׁוֹבֵת וְרוֹצֶה לְהַמְלִיךְ אֶת הַשֵּׁם - אֵינוֹ יָכוֹל כְּלָל, וְאַדְּרַבָּה, זֶה נֶחְשָׁב בִּזָּיוֹן לַמֶּלֶךְ, כִּי גּוֹי שֶׁשּׁוֹבֵת בְּשַׁבָּת הוּא נֶחְשָׁב כְּמוֹ בַּעַל מוּם שֶׁמַּשְׁוֶה אֶת עַצְמוֹ לַמֶּלֶךְ, שֶׁזֶּה בִּזָּיוֹן עָצוּם לַמֶּלֶךְ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אִם הוּא שׁוֹבֵת בְּשַׁבָּת הוּא חַיָּב מִיתָה, כִּי עִקַּר הַשְּׁבִיתָה בְּשַׁבָּת הִיא הַמְּנוּחָה הַשְּׁלֵמָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּל הַגַּשְׁמִיּוּת וְהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה וּלְהִתְדַּבֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשַׁבָּת, אֲשֶׁר זֶה שַׁיָּךְ רַק לְעַם יִשְׂרָאֵל.

הָאֱמוּנָה מוֹעִילָה לִשְׁמִירַת מַהֲשַׁבְתּוֹ מִדְּאָגוֹת בְּשַׁבָּת

כָּתַב מָרָן הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ רַבִּי יַעֲקֹב אַבּוּחֲצִירָא זיע"א (פיתוחי חותם פרשת ויקהל), שֶׁהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא לַחְשֹׁב כְּלָל עַל עִנְיְנֵי פַּרְנָסָתוֹ אֶלָּא שֶׁיְּהֵא דּוֹמֶה בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל, הִיא רַק עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מַאֲמִין שֶׁאַף כַּאֲשֶׁר הוּא עוֹבֵד לְפַרְנָסָתוֹ בִּימוֹת הַחֹל, לֹא הוּא אֲשֶׁר מֵבִיא לְעַצְמוֹ אֶת הַהַצְלָחָה וְאֶת הַפַּרְנָסָה, אֶלָּא הַכֹּל זֶה רַק מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמואל-א ב ז): **"ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף מְרוֹמֵם"**, וְאִלּוּ אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים רַק אֶת הַהִשְׁתַּדְּלוּת, אֲבָל אֶת הַהַצְלָחָה בְּפֹעַל נוֹתֵן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִמֵּילָא גַּם בִּימוֹת הַחֹל נֶחְשָׁב אֶצְלֵנוּ שֶׁכָּל מְלַאכְתֵּנוּ נַעֲשֵׂית מֵאֵלָיו, כִּי הַכֹּל בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם יוֹדֵעַ זֹאת וּמַאֲמִין בְּכָךְ בְּכָל לִבּוֹ, הוּא יוּכַל לִזְכּוֹת לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁלֹּא לִדְאֹג בּוֹ כְּלָל בְּעִנְיְנֵי פַּרְנָסָתוֹ, כִּי הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא תּוֹעִיל לוֹ הַדְּאָגָה וְהַמַּחֲשָׁבָה עַל כָּךְ בְּשַׁבָּת.

וְזֶה מְרֻמָּז בַּפָּסוּק (שמות לה ב): **"שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה**

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַה'", וְלִכְאוֹרָה הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב בַּפָּסוּק **"תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה"** וְלֹא **"תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה"**, אֲשֶׁר מַשְׁמָעוּתָהּ שֶׁהַמְּלָאכָה תֵּעָשֶׂה מֵאֵלֶיהָ בְּשֵׁשֶׁת יָמִים. אֶלָּא שֶׁבְּכָךְ מְרֻמָּז שֶׁרַק עַל יְדֵי שֶׁנַּאֲמִין שֶׁגַּם בְּשֵׁשֶׁת יְמוֹת הַחֹל כָּל הַמְּלָאכָה נַעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ עַל יְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַעֲשֵׂינוּ הִנָּם רַק בְּגֶדֶר הִשְׁתַּדְּלוּת וְכָל הַהַצְלָחָה וְהַפַּרְנָסָה הִיא רַק בְּיָדָיו יִתְבָּרַךְ, נוּכַל לְקַיֵּם אֶת הֶמְשֵׁךְ הַפָּסוּק: **"וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ"**, לִזְכּוֹת לִשְׁמֹר אֶת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ כָּרָאוּי מִכָּל מַחֲשֶׁבֶת חֹל וְדַאֲגַת הַפַּרְנָסָה בְּשַׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ נִזְכֶּה שֶׁתְּחוּל עָלֵינוּ קְדֻשָּׁתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְנִזְכֶּה לִשְׁמֹחַ כָּרָאוּי בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת מַעֲלָה אֶת הָאָדָם מֵעַל הַמַּזָּלוֹת

הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקו"ז דף קכח, יתרו זהר חדש ח"א סא) מְגַלֶּה, שֶׁבְּשַׁבָּת שׁוֹלֵט מַזַּל שַׁבְּתַאי, שֶׁהוּא נִקְרָא כָּךְ מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עַל כָּל הַצָּרוֹת וְהַחֻרְבָּנוֹת שֶׁיֵּשְׁנָם בְּכָל הָעוֹלָם, וְהוּא הַמְמֻנֶּה לְהַשְׁבִּית וּלְהַחֲרִיב אֶת כָּל הַדְּבָרִים, וּזְמַן שְׁלִיטָתוֹ הוּא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח"ג ערב), שֶׁלָּכֵן הַגּוֹיִים, שֶׁהָיוּ עוֹבְדִים לַכּוֹכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת, הָיוּ בְּיוֹם שַׁבָּת מַרְאִים עַצְבוּת וּדְאָגָה וְרֹגֶז, וְהָיוּ לוֹבְשִׁים בְּגָדִים שְׁחוֹרִים וּמִתְעַנִּים בּוֹ וְלֹא הָיוּ אוֹכְלִים בְּיוֹם זֶה מַאֲכָלִים טוֹבִים וְלֹא כָּל דָּבָר שָׁמֵן וְלֹא שׁוֹתִים יַיִן, וְלֹא הָיוּ מִתְעַנְּגִים בּוֹ בְּשׁוּם דָּבָר מִתַּעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כְּלָל וְלֹא הָיוּ שְׂמֵחִים בּוֹ בְּשׁוּם שִׂמְחָה, אֶלָּא הָיוּ בְּיוֹם זֶה יוֹשְׁבִים לְבַדָּם עֲצוּבִים וְנִבְדָּלִים מֵחֶבְרַת אָדָם - דָּבָר שֶׁמְּשַׁמֵּחַ אֶת לִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְהָיוּ עוֹשִׂים הֶסְפֵּדִים בְּלֵיל שַׁבָּת, וְכָל זֹאת כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת כֹּחוֹ שֶׁל מַזַּל שַׁבְּתַאי

שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לָהֶם, וְעַל יְדֵי כָּךְ הָיוּ מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם כֹּחוֹת מֵאוֹתוֹ מַזָּל אֲשֶׁר עִנְיָנוֹ זֶה עַצְבוּת וְתוּגָה, יָגוֹן וַאֲנָחָה.

הַשְּׂמֵחָה בְּשַׁבָּת מְקַבֵּל יְשׁוּעָה מֵעַל דֶּרֶךְ הַטֶּבַע

וְכָתְבוּ בַּעַל הַ"שִּׁפְתֵי כֹהֵן" (מגורי האריז"ל - בראשית כא) וְרַבִּי יוֹנָתָן אַיְבְּשִׁיץ (יערות דבש חלק שני דרשה ב יג), שֶׁדַּוְקָא בִּגְלַל שֶׁבְּשַׁבָּת שׁוֹלֵט מַזַּל שַׁבְּתַאי, שֶׁמַּזָּלוֹ מַרְאָה עַל הָעַצְבוּת בְּיוֹם זֶה, לָכֵן עַל יְדֵי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחִים בְּשַׁבָּת וּמְעַנְּגִים אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל מִנֵּי עֹנֶג - בְּמַאֲכָל וּמַשְׁקֶה וּבְמַלְבּוּשִׁים נָאִים, וּמִתְנַהֲגִים בְּשַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּשְׂמֵחִים בְּכָל כֹּחָם בְּשַׁבָּת - בְּכָךְ הֵם מַכְנִיעִים אֶת כֹּחוֹ שֶׁל שַׁבְּתַאי, וְעַל יְדֵי כָּךְ נִצּוֹלִים מִמַּזָּלוֹ שֶׁל שַׁבְּתַאי, כִּי בְּכָךְ הֵם מַרְאִים שֶׁאֵינָם תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ וְאֵינָם תַּחַת הַמַּזָּל כְּלָל, שֶׁעִנְיָנוֹ זֶה לְהִתְעַצֵּב בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, **וְלָכֵן דַּוְקָא עַל יְדֵי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל שָׂשִׂים וּשְׂמֵחִים בְּשַׁבָּת וּמְעַנְּגִים אוֹתָהּ בְּכָל כֹּחָם, הֵם זוֹכִים לַעֲלוֹת מֵעַל לַמַּזָּלוֹת וְזוֹכִים לִישׁוּעוֹת נִפְלָאוֹת וַעֲצוּמוֹת מֵעַל לְדֶרֶךְ הַטֶּבַע בְּכָל הָעִנְיָנִים שֶׁהֵם צְרִיכִים.**

הַשְּׂמֵחָה בְּשַׁבָּת נִצּוֹל מִפְּגָעָיו שֶׁל מַזַּל שַׁבְּתַאי

וּבֵאֲרוּ הָרַשְׁבָּ"א (שו"ת הרשב"א חלק א סא) וְהַמַּהַרְשָׁ"א (שבת קנו) וְהָאִבְּן עֶזְרָא (שמות כ יד) וְרַבֵּנוּ יוֹנָתָן אַיְבְּשִׁיץ (יערות דבש חלק ב דרוש ו), שֶׁשַּׁבְּתַאי הוּא כּוֹכָב מַזִּיק הַמְמֻנֶּה עַל הַחֻרְבָּן וְהַשְּׁבָתַת כָּל דָּבָר, וְעַל יָדוֹ קוֹרִים בִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא כָּל מִינֵי דְּבָרִים קָשִׁים

בָּעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִיצְלַן, וּמִי שֶׁמַּתְחִיל לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה כַּאֲשֶׁר מַזַּל שַׁבְּתַאי שׁוֹלֵט, הוּא לֹא יַצְלִיחַ בּוֹ וְיָבוֹא לִידֵי נֶזֶק, וְלָכֵן צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁבֹּת מִכָּל מְלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִנָּצְלוּ יִשְׂרָאֵל מִפְּגָעָיו שֶׁל שַׁבְּתַאי, וְלָכֵן אַף מַחֲשֶׁבֶת מְלָאכָה אֲסוּרָה בְּשַׁבָּת, כִּי בְּמַה שֶׁמְּתַכְּנֵן הָאָדָם בְּיוֹם זֶה - בְּוַדַּאי לֹא יִרְאֶה סִימַן בְּרָכָה.

וְלָכֵן כָּתְבוּ חֲז"ל (שבת קיח): "כָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ". וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּדוֹר אֱנוֹשׁ הָיוּ עוֹבְדִים אֶת הַמַּזָּלוֹת, וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ וּמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת כָּרָאוּי, הוּא מַרְאֶה בְּכָךְ שֶׁאֵינוֹ עוֹבֵד לָהֶם וְלָכֵן נִמְחָל לוֹ.

וְכָתְבוּ הַמְּפָרְשִׁים, שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר שַׁבָּת כַּהֹגֶן, הוּא תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ שֶׁל שַׁבְּתַאי בְּשַׁבָּת, וּכְפִי שֶׁרוֹאִים הַיּוֹם שֶׁרֹב תְּאוּנוֹת הַדְּרָכִים, לֹא עָלֵינוּ, מִתְרַחֲשׁוֹת בְּשַׁבָּת, רַחֲמָנָא לִיצְלַן, וְכֵן מִי שֶׁנִּמְצָא בְּעִצָּבוֹן בְּשַׁבָּת הוּא תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ, וְלָכֵן צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בְּכָל כֹּחוֹ מֵעַצְבוּת וְיָגוֹן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וּבַעַל הַ"חֶסֶד לְאַבְרָהָם" (ח"א פי"ד) כָּתַב, שֶׁכּוֹכַב שַׁבְּתַאי בִּמְקוֹרוֹ בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, וְעִנְיָנוֹ הוּא מְנוּחָה וּשְׁבִיתָה וְעֹנֶג וְשִׂמְחָה וּבִטּוּל כָּל מְלָאכָה, וְלָכֵן לְעַם יִשְׂרָאֵל יוֹם הַשַּׁבָּת הוּא יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה וְעֹנֶג.

וּבַצַּד שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא עִנְיָנוֹ שֶׁל שַׁבְּתַאי הוּא לְהֶפֶךְ - הַשְׁבָּתַת כָּל מְלָאכָה וְהֶפְסֵד כָּל הַדְּבָרִים וְהָעִנְיָנִים וּבִטּוּל כָּל שִׂמְחָה וְעֹנֶג, וְכֵן לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם.

וְהָרַמַ"ק מְבָאֵר, שֶׁבְּשַׁבָּת עוֹלֶה כּוֹכַב שַׁבְּתַאי אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְאֵין לַקְלִפּוֹת אֲחִיזָה בּוֹ כְּלָל.

שְׂכָרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת

סִפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ בִּידֶרְמַן שְׁלִיטָ"א, שֶׁפַּעַם אָבִיו הָאַדְמוֹ"ר הָיָה דָּחוּק מְאֹד וּבְלֵית בְּרֵרָה יָצָא לְחוּ"ל כְּדֵי לֶאֱסֹף תְּרוּמוֹת לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וְנָדַד לְלוֹנְדוֹן וְלַאֲמֶרִיקָה וְשָׁהָה שָׁם כַּחֲצִי שָׁנָה עַד שֶׁהִצְלִיחַ לֶאֱסֹף סְכוּם מְכֻבָּד מְאֹד, וּבִהְיוֹתוֹ שָׁם בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ נִכְנַס גַּנָּב לְבֵית הָאַכְסַנְיָה וְגָנַב אֶת כָּל הַסְּכוּם כֶּסֶף. וּכְשֶׁשָּׁמַע מִכָּךְ הָאַדְמוֹ"ר, יָצָא מִיָּד בְּרִקּוּד וּמָחוֹל וְשָׁר נִגּוּנֵי שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְחֶדְוָה רַבָּה, וּכְשֶׁנּוֹכַח בְּכָךְ בַּעַל הָאַכְסַנְיָה, הִתְפַּעֵל מְאֹד מִכָּךְ וְסִפֵּר הַדָּבָר לְכָל בְּנֵי הָעִיר, וְהֵבִינוּ כֻּלָּם שֶׁאִישׁ קָדוֹשׁ שׁוֹכֵן בְּקִרְבָּם, וְשִׁחֲרוּ רַבִּים לְפִתְחוֹ וְנָתְנוּ לוֹ נְתִינוֹת הֲגוּנוֹת, וּבַסּוֹף חָזַר לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִם סְכוּם יוֹתֵר גָּדוֹל מִמַּה שֶׁאָסַף בַּתְּחִלָּה, וְכָל זֹאת בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה. (זמירות שבת - באר החיים עמוד נג).

שִׂמְחַת שַׁבָּת שֶׁהִצִּילָה מֵהַבּוֹר הַפָּתוּחַ

חֲזַ"ל (מדרש משלי - הובא במנורת המאור - אלאנקוו"ה ח"ב פ"ח) מְסַפְּרִים מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁנָּפְלוּ שְׁנֵי בָּנֶיהָ לַבּוֹר בְּשַׁבָּת, וְהִמְתִּינָה לְבַעְלָהּ עַד שֶׁבָּא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, וּכְשֶׁבָּא, אָכְלוּ וְשָׁתוּ. כְּשֶׁגָּמְרוּ לֶאֱכֹל אָמְרָה לוֹ: אִם רְצוֹנְךָ, אֹמַר לְךָ דָּבָר אֶחָד. אָמַר לָהּ: אִמְרִי. אָמְרָה לוֹ: שְׁנֵי כְּתָרִים שֶׁל זָהָב הִפְקִידוּ לִפְנֵי עֶשֶׂר שָׁנִים אֶצְלִי, וְעַתָּה מְבַקְּשִׁים אוֹתָם מִמֶּנִּי. אֶתְּנֵם אוֹ לֹא? אָמַר לָהּ: תְּנִי! אָמְרָה לוֹ: שְׁנֵי בָּנֶיךָ נָפְלוּ לַבּוֹר וּמֵתוּ, וְעַתָּה תֵּן כָּבוֹד לְקוֹנְךָ וְלֹא נְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת. **וְלֹא צִעֲרוּ אֶת עַצְמָם כָּל הַשַּׁבָּת,** וְלֹא הֶעֱלוּם מֵהַבּוֹר כָּל הַשַּׁבָּת, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ חוֹשְׁבִים שֶׁבְּוַדַּאי מֵתוּ. כֵּיוָן שֶׁהֶחְשִׁיךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְיָצְאָה הַשַּׁבָּת,

עָמְדוּ עַל פֶּתַח הַבּוֹר כְּדֵי לְהוֹצִיאָם וּלְקָבְרָם, וּבִזְכוּת שֶׁלֹּא צִעֲרוּ אֶת עַצְמָם בְּשַׁבָּת, עָלוּ שְׁנֵי בְּנֵיהֶם חַיִּים מִן הַבּוֹר לְשָׁלוֹם.

רוֹאִים אָנוּ מִדִּבְרֵי חֲז"ל אֵלּוּ שֶׁשִּׂמְחַת הַשַּׁבָּת חֲשׁוּבָה וַעֲצוּמָה מְאֹד בַּשָּׁמַיִם, וּשְׂכָרָהּ לְאֵין עֵרֶךְ וְהִיא מְסֻגֶּלֶת לְהַחֲיוֹת מֵתִים, וְלָכֵן מְסַיְּמִים חֲז"ל, שֶׁבִּזְכוּת שֶׁהֵם שָׂמְחוּ בְּשַׁבָּת וְלֹא צִעֲרוּ עַצְמָם, הֶעֱלוּם מִן הַבּוֹר לְשָׁלוֹם.

הַשַּׁבָּת הִיא חַיּוּת כָּל הַנִּבְרָאִים

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ הוּא מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַחַיִּים שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים נִמְשָׁכִים מֵהַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאַרִיז"ל שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא **"צְרוֹרָא דִּלְעֵלָּא דְּבֵי חַיֵּי כֹּלָּא"**, כְּלוֹמַר, שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא הַקֶּשֶׁר הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ חַיּוּת לְכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ וּלְכָל הַנִּבְרָאִים כֻּלָּם, כִּי הַשַּׁבָּת זֶהוּ אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הַמְחַיֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וּמִפְּנֵי כָּךְ מִי שֶׁמְּכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָךְ שֶׁהוּא שָׂמֵחַ וְאֵינוֹ מִצְטַעֵר בָּהּ, עַל יְדֵי כָּךְ הוּא מִתְבַּטֵּל וְנִכְלָל בְּאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, וּמִמֵּילָא זוֹכֶה לְכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁהוּא זָקוּק.

בְּעוֹלַם הָאֲצִילוּת אֵין עֲצֵבוּת – וְאֵין צָרוֹת

וְכָתַב הַזֹּהַר, שֶׁבְּשַׁבָּת מִתְגַּלָּה "עוֹלַם הָאֲצִילוּת", וְכָל יְהוּדִי מְקַבֵּל נְשָׁמָה יְתֵרָה אֲשֶׁר בָּאָה מֵעוֹלַם הָאֲצִילוּת. וְהִנֵּה בְּעוֹלַם הָאֲצִילוּת אֵין שׁוּם דִּינִים וְאֵין בּוֹ שׁוּם צָרוֹת כְּלָל, וּמִי שֶׁנִּכְלָל בּוֹ זוֹכֶה מִמֵּילָא לְהִוָּשַׁע מִכָּל צָרוֹתָיו וּבְעָיוֹתָיו.

וְהַדֶּרֶךְ לְהִכָּלֵל בּוֹ בְּשַׁבָּת הִיא רַק עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת, כִּי בְּעוֹלָם זֶה יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה תָּמִיד, וְלָכֵן מִי שֶׁהוּא

בְּעַצְבוּת בְּשַׁבָּת, פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה אֲשֶׁר בָּאָה מֵעוֹלַם הָאֲצִילוּת, כִּי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה אֲשֶׁר בָּאָה מִשָּׁם, שֶׁהוּא עוֹלַם הַתַּעֲנוּג, אֵינֶנָּה יְכוֹלָה לִסְבֹּל צַעַר וְעַצְבוּת כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֵר הָ"אוֹר הַחַיִּים" הַקָּדוֹשׁ (בראשית מז כח), אָמְנָם הַבְּחִירָה בְּיַד הָאָדָם אִם יִכָּלֵל בְּעוֹלַם הָאֲצִילוּת בְּשַׁבָּת, וְזֹאת אִם יִשְׂמַח בְּכָל הַשַּׁבָּת, שֶׁאָז מִמֵּילָא יִוָּשַׁע מִכָּל בְּעָיוֹתָיו וְצָרוֹתָיו.

עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת זוֹכֶה לְדַעַת וְנִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים

וְכֵן מְבֹאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן" (יז ח"ב), שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים, וְעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה הָאָדָם לְיִרְאָה עִם דַּעַת, וְהוּא נִצָּל מִיִּרְאוֹת נְפוּלוֹת הַמְּבִיאוֹת דִּינִים עַל הָאָדָם. וְלָכֵן עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת זוֹכִים לְחֵרוּת, דְּהַיְנוּ לְדַעַת שְׁלֵמָה וְלֹא מְבֻלְבֶּלֶת, וְעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכִים לְיִרְאַת שָׁמַיִם אֲמִתִּית, שֶׁהִיא יִרְאָה עִם שִׂמְחָה וְאַהֲבַת ה'.

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁדָּבָר זֶה רָמוּז בְּדִבְרֵי חֲז"ל עַל הַפָּסוּק "**וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ**", וְדָרְשׁוּ חֲז"ל: **וַיִּנָּפַשׁ - כֵּיוָן שֶׁשָּׁבַת, יֵי אָבְדָה נֶפֶשׁ.** וּבְכָךְ מְרֻמָּז שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְהֶאָרַת שִׂמְחַת שַׁבָּת, הוּא נִפְטָר מִכָּל הַ'וֵי' - אַנְחוֹתָיו וְצָרוֹתָיו, וְנוֹשָׁע מִכָּל צָעֲרוֹ וּבְעָיוֹתָיו וְזוֹכֶה לִישׁוּעָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת.

וְאָכֵן הָיוּ צַדִּיקִים רַבִּים (המהר"א אייגר ורבי נחמן מברסלב ועוד) אֲשֶׁר הִזְהִירוּ מְאֹד שֶׁלֹּא לְהִתְאַנֵּחַ וְלַעֲשׂוֹת 'אוֹי' בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּשֶׁהֵם מְבָאֲרִים שֶׁאֵין לְהַרְאוֹת שׁוּם צַעַר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

עִקַּר כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ לִשְׂמֹחַ עִמּוֹ בְּבוֹאוֹ אֵלָיו

וְכֵן כָּתַב הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ רַבִּי יִצְחָק פִּרְחִי זיע"א בְּסִפְרוֹ "מָתוֹק מִדְּבַשׁ" (פרק ו ד"ה ועוד), שֶׁעִקַּר כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הִיא עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת דּוֹמָה לָאָדָם חָשׁוּב מְאֹד הַבָּא לְהִתְאָרֵחַ אֶצְלוֹ בְּבֵיתוֹ, אֲשֶׁר בְּוַדַּאי יִתְאַמֵּץ הָאָדָם וְיִטְרַח בְּכָל כֹּחוֹ כְּדֵי לְקַבְּלוֹ בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת וְלֵב שָׂמֵחַ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לָאוֹרֵחַ הָרָם שֶׁבָּא לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּבֵיתוֹ וּבְמִשְׁכָּנוֹ.

וּכְשֶׁיִּרְאֶה כֵּיצַד הוּא שָׂמֵחַ בְּבוֹאוֹ, יָבוֹא לְהִתְאָרֵחַ אֶצְלוֹ תָּמִיד, כִּי כָּבוֹד גָּדוֹל הוּא לוֹ לָבוֹא לְמָקוֹם אֲשֶׁר בּוֹ שְׂמֵחִים לִקְרָאתוֹ. אֲבָל אִם חַס וְשָׁלוֹם יַרְאוּ לָאוֹרֵחַ הַזֶּה פָּנִים חֲמוּצוֹת וְזוֹעֲפוֹת, אַף אִם יָבִיאוּ לוֹ אֶת כָּל הַמַּאֲכָלִים הַטּוֹבִים שֶׁבָּעוֹלָם וְאֶת כָּל הַמַּשְׁקָאוֹת הַמְשֻׁבָּחִים בְּיוֹתֵר, בְּוַדַּאי יֵלֵךְ מִשָּׁם אֶל מָקוֹם אַחֵר, כִּי זֶה חֶרְפָּה וּבִזָּיוֹן בִּשְׁבִילוֹ לָבוֹא לְמָקוֹם כָּזֶה אֲשֶׁר אֵין מְקַבְּלִים אוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה וּבְסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת.

וּכְמוֹ כֵן הָאָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת וּבְשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְזֶה עִקַּר כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וּבְוַדַּאי שֶׁמִּי שֶׁאֵין מְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה - אֵין חִלּוּל שַׁבָּת גָּדוֹל מִזֶּה, כִּי מַרְאֶה בְּכָךְ שֶׁהוּא מוֹאֵס בְּמַתְּנָתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיא הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן יִזָּהֵר הָאָדָם בִּכְבוֹד הַשַּׁבָּת מְאֹד לְקַבְּלָהּ בְּשִׂמְחָה.

וְלָכֵן הִזְהִירוּ מְאֹד בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כֵּיוָן שֶׁעִקַּר כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הִיא הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת.

וְכֵן כָּתַב רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זיע"א (ליקו"מ י"ז) שֶׁצָּרִיךְ לְהִזָּהֵר מְאֹד לִהְיוֹת שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הִיא

שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְעַל יְדֵי כָּךְ יָכוֹל הָאָדָם לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא מְקוֹר כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת.

שַׁרְשֶׁרֶת יְשׁוּעוֹת בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

גַּם בִּימֵינוּ יֶשְׁנָם סִפּוּרִים רַבִּים עַל אֲנָשִׁים שֶׁהִסִּיחוּ דַּעַת מִצָּרָתָם וְשָׂמְחוּ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְרָאוּ יְשׁוּעוֹת עֲצוּמוֹת. הִתְקַשֵּׁר אֵלַי יְהוּדִי יָקָר וְסִפֵּר לִי בְּהִתְרַגְּשׁוּת גְּדוֹלָה, שֶׁלְּאַחַר שֶׁהֶאֱזִין לְסִדְרַת שִׁעוּרִים מְקֻלָּטִים בָּהֶם דִּבַּרְתִּי עַל מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַמְסֻגֶּלֶת לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ קַבָּלָה חֲזָקָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה בְּמֶשֶׁךְ כָּל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי יְלָדִים נָכִים, לֹא עָלֵינוּ, אֲשֶׁר עָלָיו לְטַפֵּל בָּהֶם בִּמְסִירוּת רַבָּה וּבְטִרְחָה גְּדוֹלָה בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת, הָיָה זֶה אֶצְלוֹ מִבְצָע שֶׁל מַמָּשׁ, אֲבָל הוּא הִתְאַמֵּץ בְּכָךְ בְּכָל כֹּחוֹ וְקָנָה לָהֶם פְּרָסִים רַבִּים כְּדֵי לְשַׂמְּחָם בְּשַׁבָּת, וּמִיָּד לְאַחַר מִכֵּן רָאָה שַׁרְשֶׁרֶת שֶׁל יְשׁוּעוֹת מֻפְלָאוֹת.

זֶה הֵחֵל בְּכָךְ שֶׁכְּבָר בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת רָאָה יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה עִם בְּנוֹ הַנָּכֶה אֲשֶׁר הִתְחִיל לָלֶכֶת כַּמָּה פְּסִיעוֹת בְּשַׁבָּת לָרִאשׁוֹנָה בְּחַיָּיו, לִפְלִיאַת כֻּלָּם, וְכֵן מִיָּד לְאַחַר מִכֵּן רָאָה יְשׁוּעָה עֲצוּמָה בַּפַּרְנָסָה כַּאֲשֶׁר נִצַּל בָּרֶגַע הָאַחֲרוֹן מֵעִסְקָה כּוֹשֶׁלֶת, וְכָךְ גַּם מָצָא דִּירָה טוֹבָה בְּמָקוֹם טוֹב, וְעוֹד יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת הָיוּ לוֹ, וְגַם בְּרוּחָנִיּוּת רָאָה יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת כַּאֲשֶׁר קִבֵּל אֵיזֶה תַּפְקִיד תּוֹרָנִי, וְכֵן בִּתְחוּמִים נוֹסָפִים. וְכָךְ סִפֵּר לִי כֵּיצַד כָּל חַיָּיו הִשְׁתַּנּוּ מֵהַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה לְאַחַר שֶׁהִתְאַמֵּץ בְּכָל כֹּחוֹ לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת עַל אַף הַקֹּשִׁי הַגָּדוֹל הַכָּרוּךְ בְּכָךְ, וְכָל זֹאת בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַבֵּן שֶׁנּוֹלַד בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

סִפֵּר הָרַה"ג רַבִּי חַיִּים זָאִיד שְׁלִיטָ"א: הָיָה זֹאת כַּאֲשֶׁר הִתְאָרַחְתִּי בְּשַׁבָּת בְּמָלוֹן בְּיָם הַמֶּלַח, סִיַּמְנוּ אֶת תְּפִלַּת לֵיל הַשַּׁבָּת, וְאָז נִגַּשׁ אֵלַי יְהוּדִי אֶחָד, אוֹרֵחַ אַף הוּא בְּבֵית הַמָּלוֹן, כְּשֶׁהוּא דּוֹאֵג וּמְבֻלְבָּל: "כְּבוֹד הָרַב זָאִיד, אָנָּא מִמְּךָ תַּעֲזֹר לִי".

"בַּמָּה אוּכַל לַעֲזֹר?" שָׁאַלְתִּי, וְאָז הוּא הֵחֵל לְסַפֵּר: "אִשְׁתִּי הַיְקָרָה שְׁבוּרָה וּרְצוּצָה וְאֵינָהּ רוֹצָה לָרֶדֶת לַחֲדַר הָאֹכֶל לִסְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת". "מַה קָּרָה?" שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ, וְהוּא הֵשִׁיב לִי: "כְּבָר שָׁנִים רַבּוֹת שֶׁאֵין לָנוּ יְלָדִים וְאָנוּ עוֹשִׂים אֶת כָּל הַהִשְׁתַּדְּלוּת וְהַתְּפִלּוֹת לִזְכּוֹת בְּכָךְ. הַשָּׁבוּעַ עָשִׂינוּ הִשְׁתַּדְּלוּת רְפוּאִית מְיֻחֶדֶת, וְהַיּוֹם, כְּשָׁעָה לִפְנֵי הַשַּׁבָּת, הוֹדִיעוּ לָנוּ מִבֵּית הַחוֹלִים שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּת זוֹ עָלְתָה בְּתֹהוּ, וְכִי עַל פִּי הַטֶּבַע הָרְפוּאָה הֵרִימָה יָדֶיהָ וְלֹא נוּכַל לִזְכּוֹת בִּילָדִים. מֵאָז שֶׁשָּׁמְעָה זֹאת אִשְׁתִּי אֵין לָהּ חֵשֶׁק לִכְלוּם, וְהִיא אֵינָהּ רוֹצָה לָרֶדֶת אֶל סְעוּדַת הַשַּׁבָּת".

בִּקַּשְׁתִּי מִמֶּנּוּ שֶׁיִּקְרָא לָהּ, וְהִתְפַּלַּלְתִּי לַה' שֶׁיַּכְנִיס לִי אֶת הַמִּלִּים הַנְּכוֹנוֹת.

וְאָז אָמַרְתִּי לָהּ אֶת הַמִּשְׁפָּט הַבָּא: "דְּעִי לָךְ, כִּי לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ יֵשׁ קְדֻשָּׁה וּמַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד, **שֶׁמִּי שֶׁשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת - זוֹכֶה לְכָל טוֹבָה וּבְרָכָה.** שִׁמְעִי לִי, קַבְּלִי עַל עַצְמֵךְ לִשְׂמֹחַ בַּשַּׁבָּת הַזּוֹ, לַמְרוֹת הַקֹּשִׁי הָאַדִּיר שֶׁיֵּשׁ לָךְ. וְתֵדְעִי לָךְ, **שֶׁזְּכוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁשְּׂמֵחִים בְּשַׁבָּת וּמַרְאִים לַה' שֶׁאָנוּ נֶהֱנִים בָּהּ, לַמְרוֹת כָּל הַצַּעַר - הִיא מְבִיאָה יְשׁוּעוֹת וּבְרָכָה לְכָל הַחַיִּים".** "שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ - וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה", אָמַרְתִּי לָהּ.

אוֹתָהּ אִשָּׁה קִבְּלָה אֶת הַדְּבָרִים וְעָשְׂתָה מַהְפָּךְ.

הִיא יָרְדָה לַחֲדַר הָאֹכֶל עִם בַּעְלָהּ וְהִיא הֵחֵלָּה לְשַׁמֵּחַ אֶת כֻּלָּם.

הִיא עָבְרָה בֵּין הַשֻּׁלְחָנוֹת, שָׁאֲלָה בִּשְׁלוֹם הָאוֹרְחוֹת, דִּבְּרָה אִתָּן בִּמְאוֹר פָּנִים וְאִחֲלָה לְכֻלָּן שַׁבַּת שָׁלוֹם, וְהַכֹּל מַמָּשׁ בְּצוּרָה מֻפְלָאָה! וְכָךְ הָיְתָה בְּשִׂמְחָה בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת.

כָּל זֶה הָיָה לִפְנֵי כְּשָׁנָה, וְהִנֵּה כָּעֵת (כ' בטבת ה'תש"פ) אֲנִי חוֹזֵר מִנַּהֲרִיָּה וּמְקַבֵּל טֶלֶפוֹן מִבַּעְלָהּ. "הָרַב זָאִיד, אַתָּה זוֹכֵר אוֹתִי?!.. אֲנִי, שֶׁאִשְׁתִּי הָיְתָה עֲצוּבָה בְּשַׁבָּת בַּמָּלוֹן לְיַד יָם הַמֶּלַח וְנָתַתָּ לָהּ טִיפּ לִישׁוּעָה לְחַיִּים. הִתְקַשַּׁרְתִּי לְבַשֵּׂר לְךָ, כִּי בִּישׁוּעַת ה' וּבְחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל, נוֹלַד לָנוּ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ פָּרָשַׁת 'וַיְחִי' בֵּן זָכָר".

"יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ לָעַד!" - צָעַקְתִּי בְּהִתְרַגְּשׁוּת, "הִיא מָסְרָה אֶת נַפְשָׁהּ לִשְׁמֹחַ לְמַעַן הַשַּׁבָּת, וְשָׂמָה אֶת כָּל הַצַּעַר וְהַיָּגוֹן בַּצַּד - גַּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁלֵּם לָהּ בְּבֵן זָכָר, כְּנֶגֶד כָּל דִּבְרֵי הָרוֹפְאִים, וּמָתַי? ... בְּיוֹם הַשַּׁבָּת!".

וְזוֹ עֵצַת הָעֵצוֹת שֶׁאֲנִי מוֹסֵר בְּשֵׁם כָּל גְּדוֹלֵי וְצַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁאָמְרוּ כִּי בְּכֹחָהּ שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ לְהוֹשִׁיעַ כָּל יְהוּדִי מִכָּל מֵצַר וְצָרָה, כִּי הַשַּׁבָּת הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה.

מַדּוּעַ לִפְעָמִים הַעֲשִׁירִים יוֹרְדִים מִכֹּל גִּבְסֵיהֶם

וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁכָּךְ הוּא גַּם לְהֶפֶךְ - שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם מְהַרְהֵר בַּעֲסָקָיו בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֵינוֹ רוֹאֶה סִימַן בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בַּעֲסָקָיו, וְלִפְעָמִים זוֹ הַסִּבָּה שֶׁעֲשִׁירִים יוֹרְדִים מִנִּכְסֵיהֶם וְאֵינָם רוֹאִים בְּרָכָה

בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁהֵם מְהַרְהֵרִים בְּעִסְקֵיהֶם בְּשַׁבָּת וּבְכָךְ הֵם פּוֹגְמִים בִּכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁפַע.

וּמַעֲשֶׂה הָיָה בִּיהוּדִי אֶחָד אֲשֶׁר הָיָה עָשִׁיר גָּדוֹל וְיָרַד מִנְּכָסָיו, וְשׁוּב הִתְעַשֵּׁר כְּבַתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ עוֹד פַּעַם יָרַד מִנְּכָסָיו, וְשָׁאֲלוּ אֶת הָרַהַ"ק רַבִּי שְׁלֹמֹה מִזְּוֶועהִיל זִיע"א מַדּוּעַ הוּא יוֹרֵד תָּמִיד מִנְּכָסָיו, וְאַף שֶׁלְּאַחַר מִכֵּן הוּא עוֹלֶה בַּחֲזָרָה - שׁוּב יוֹרֵד מִנְּכָסָיו, הֵשִׁיב הָרַבִּי שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁהוּא חוֹשֵׁב עַל עֵסָקָיו בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְאִם הוּא הָיָה נִזְהָר שֶׁלֹּא לַחְשֹׁב כְּלָל בַּעֲסָקָיו בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, הוּא הָיָה מִתְעַשֵּׁר וְשׁוּב לֹא הָיָה יוֹרֵד מִנְּכָסָיו.

וְסִפֵּר הרה"ח רַבִּי פִּנְחָס בְּלַאנְק זַ"ל, שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם זֶה בְּעַצְמוֹ בָּא לָרַבִּי מִזְּוֶועהִיל זִיע"א וְהִתְאוֹנֵן עַל מַצַּב פַּרְנָסָתוֹ, אָמַר לוֹ הָרַבִּי, שֶׁבְּלֶכְתּוֹ בְּשַׁבָּת לַכֹּתֶל לֹא יֵלֵךְ דֶּרֶךְ הַשּׁוּק, כִּי כַּאֲשֶׁר הוּא עוֹבֵר שָׁם, הַסּוֹחֲרִים הָעֲרָבִים מְרַמְּזִים לוֹ בְּעִנְיְנֵי מִסְחָרוֹ וְהוּא חוֹשֵׁב עַל עֵסָקָיו בְּשַׁבָּת, וְזֹאת הַסִּבָּה שֶׁקָּשָׁה לוֹ מְאֹד פַּרְנָסָתוֹ וְאֵינוֹ רוֹאֶה בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו (יסוד צדיק עמוד נז).

הַגְּנֵבָה בִּגְלַל הַטִּרְדָּה בְּשַׁבָּת

וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם דּוֹאֵג וְטָרוּד בְּשַׁבָּת מֵאֵיזֶה דָּבָר וְאֵינוֹ מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּךְ וְאֵינוֹ מִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת לַחְשֹׁב כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה, לִפְעָמִים עֲלוּלָה יְשׁוּעָתוֹ לְהִתְעַכֵּב מִפְּנֵי כָּךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְלִפְעָמִים עֵקֶב כָּךְ הוּא עָלוּל לְהַפְסִיד אֶת הַדָּבָר הַזֶּה בְּעַצְמוֹ אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ דָּאֵג בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וּמַעֲשֶׂה הָיָה כַּאֲשֶׁר בְּלֵיל בְּדִיקַת חָמֵץ בִּשְׁנַת תשמ"ח נִכְנַס גַּנָּב לְבֵיתוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי מִיכֵל יְהוּדָה לִיפְקוֹבִיץ זַצַ"ל בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה

וְגָנַב סְכוּם כֶּסֶף גָּדוֹל, בְּסַךְ עֲשָׂרָה אֶלֶף דּוֹלָר, שֶׁהָיָה מוּכָן לְהַדְפָּסַת סִפְרוֹ "מִנְחַת יְהוּדָה" עַל גִּטִּין, וְאָמַר הָרַב לְתַלְמִידוֹ, שֶׁעָרַךְ חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ עַל מָה אֵרַע לוֹ הַדָּבָר הַזֶּה, עַד שֶׁהֶחְלִיט שֶׁזֶּה קָרָה לוֹ בִּגְלַל שֶׁהָיָה טָרוּד בְּשַׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת אַחֲרֵי צָהֳרַיִם - הוּא הָיָה הוֹלֵךְ לִמְסֹר שִׁעוּר וְהָרַבָּנִית הָיְתָה הוֹלֶכֶת לְבַקֵּר אֶת אֲחוֹתָהּ, וּמִכֵּיוָן שֶׁהֵם לֹא טִלְטְלוּ בְּשַׁבָּת אֶת הַמַּפְתֵּחַ, הֵם הָיוּ מַנִּיחִים אוֹתוֹ לְיַד הַדֶּלֶת בַּחֲלוֹן, וְלִפְעָמִים הָיְתָה מַטְרִידָה אוֹתוֹ מַחֲשָׁבָה שֶׁמָּא אֵיזֶה גַּנָּב מַבְחִין בְּכָךְ וְיוּכַל לְהִכָּנֵס לַבַּיִת, וְהִסִּיק הָרַב בְּחֶשְׁבּוֹן נַפְשׁוֹ שֶׁאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה שֶׁל טִרְדָּה בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ הָיָה חִסָּרוֹן בִּמְנוּחַת הַשַּׁבָּת וְלָכֵן נֶעֱנַשׁ בִּגְנֵבָה מִבֵּיתוֹ ('דובב שפתיים').

מִמַּעֲשֶׂה זֶה אָנוּ לוֹמְדִים, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם דּוֹאֵג וְטָרוּד בְּשַׁבָּת מֵאֵיזֶה דָּבָר, אֲפִלּוּ אִם זֶה טִרְדָּה מְצִדֶּקֶת, הוּא עָלוּל לְהַפְסִיד חַס וְשָׁלוֹם בְּעִקְבוֹת כָּךְ בְּאוֹתוֹ דָּבָר עַצְמוֹ אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ דָּאַג, כִּי בְּשַׁבָּת חַיָּב הָאָדָם לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּל טִרְדָּה וּדְאָגָה, וְצַדִּיקִים אָכֵן הָיוּ נִזְהָרִים מְאֹד מִכָּךְ, וְאִם אֵרַע שֶׁהֵם הָיוּ טְרוּדִים מֵאֵיזֶה דָּבָר, הֵם תָּלוּ בְּכָךְ אֶת הַמְּאֹרָעוֹת אֲשֶׁר אֵרְעוּ עִמָּהֶם.

מְנַהֵל הַבַּנְק שֶׁנֶּהְפַּךְ לְעָשִׁיר גָּדוֹל

סִפּוּר מָפְלָא אֵרַע עִם הָרַב שְׁמוּאֵל שְׁטְרָאוּס זַ"ל. הָיָה זֶה כַּאֲשֶׁר הָיָה גָּר בָּעִיר קַרְלְסְרוּהה שֶׁבְּגֶרְמַנְיָה, וּלְפַרְנָסָתוֹ עָסַק בְּנִהוּל בַּנְק קָטָן, וַאֲנָשִׁים רַבִּים סָמְכוּ עָלָיו וְהִפְקִידוּ אֶצְלוֹ אֶת כָּל חֶסְכּוֹנוֹתֵיהֶם וּמִכָּךְ הָיְתָה פַּרְנָסָתוֹ. וְהִנֵּה בְּיוֹם שִׁשִּׁי אֶחָד הִשְׁתַּתֵּף ר' שְׁמוּאֵל בְּשִׂמְחַת בְּרִית מִילָה, וְלִכְבוֹד הַשִּׂמְחָה הוּא לָבַשׁ אֶת בִּגְדֵי הַשַּׁבָּת, וּלְאַחַר שִׂמְחַת הַבְּרִית הִמְשִׁיךְ ר' שְׁמוּאֵל לַעֲבֹד עוֹד מִסְפַּר שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת.

וְהִנֵּה בְּלֵיל שַׁבָּת, כַּאֲשֶׁר שָׁב מִתְּפִלַּת לֵיל שַׁבָּת, בְּלֶכְתּוֹ בִּרְחוֹב הוֹמֶה אָדָם, הִבְחִין לְפֶתַע שֶׁכִּיס מְעִילוֹ תָּפוּחַ, וּלְתַדְהֵמָתוֹ הָרַבָּה הִתְבָּרֵר לוֹ שֶׁכָּל כַּסְפֵּי הַפִּקְדּוֹנוֹת הַצְּרוּרִים בְּשַׂקִּיק בַּד נִמְצָאִים בְּכִיס מְעִילוֹ. נִעֵר ר' שְׁמוּאֵל מִיָּד אֶת מְעִילוֹ מִשַּׂקִּיק הַכֶּסֶף, וְהָלַךְ לְבֵיתוֹ כַּאֲשֶׁר בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת הוּא מִשְׁתַּדֵּל לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּל כַּסְפֵּי הַפִּקְדּוֹנוֹת הָרַבִּים שֶׁהֻפְקְדוּ אֶצְלוֹ וְלֹא סִפֵּר עַל כָּךְ מְאוּמָה לִבְנֵי בֵיתוֹ, אֶלָּא כָּל הַשַּׁבָּת שָׂמַח שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת וְשָׁר אֶת כָּל זְמִירוֹת שַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה רַבָּה וְחֶדְוָה עֲצוּמָה.

לְאַחַר שֶׁעָשָׂה הַבְדָּלָה נָחְפַּז ר' שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת לְאוֹתוֹ רְחוֹב, וְהִנֵּה נוֹכַח בַּנֵּס הַגָּדוֹל - בְּאוֹתוֹ מָקוֹם בְּפִנַּת הָרְחוֹב הַהוֹמֶה אָדָם, הָיָה מֻנָּח כָּל צְרוֹר הַכֶּסֶף הָרַב.

וְהִנֵּה לַמָּחֳרָת עָבַר שָׁם מוֹשֵׁל הַמָּחוֹז, שֶׁשָּׁמַע כִּי ר' שְׁמוּאֵל יָשָׁר וְנֶאֱמָן וּמְנַהֵל בַּנְק בְּאֵזוֹר זֶה, וְהוּא הֶחְלִיט שֶׁכָּל כַּסְפֵּי הַמָּחוֹז כֻּלּוֹ יֻפְקְדוּ בַּבַּנְק שֶׁל ר' שְׁמוּאֵל שְׁטְרָאוּס, וְתוֹךְ מִסְפַּר שָׁנִים הוּא הָפַךְ לְעָשִׁיר מְפֻלָּג. מִפְּרְסֻמֶת הִיא "חֲצַר שְׁטְרָאוּס" בִּירוּשָׁלַיִם אוֹתָהּ תָּרַם ר' שְׁמוּאֵל מִכַּסְפּוֹ, בָּהּ הִתְגּוֹרְרוּ גְּאוֹנֵי עוֹלָם וּגְדוֹלֵי בַּעֲלֵי הַמּוּסָר, וּלְאַחַר שֶׁהָעַרְבִים כָּבְשׁוּ אֶת הָאֵזוֹר, הֵם קָרְאוּ לִשְׁכוּנָה זוֹ "מוּסְרָרָה" - עַל שֵׁם גְּדוֹלֵי בַּעֲלֵי הַמּוּסָר שֶׁהִתְגּוֹרְרוּ בָּהּ (אוצר היהדות חלק א עמוד 245).

שָׂמַחְתִּי בְּשַׁבָּת וְנוֹשַׁעְתִּי מִמַּס הַכְנָסָה

סִפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל לוּגָאסִי שְׁלִיטָ"א, שֶׁפַּעַם אַחַת שָׁהָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ בָּעִיר חוֹלוֹן, וְדִבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בֵּין קַבָּלַת שַׁבָּת

לְעָרְבִית עַל כֹּחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר כָּל מִי שֶׁמַּסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִצַּעֲרוֹ, מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים. לְאַחַר מִסְפַּר שָׁבוּעוֹת הִתְקַשֵּׁר אֵלָיו יְהוּדִי מֵהָעִיר חוֹלוֹן, וְסִפֵּר לוֹ שֶׁבְּיוֹם שִׁשִּׁי הַסָּמוּךְ בָּאוּ אֵלָיו מַס הַכְנָסָה לַחֲנוּתוֹ וּבָדְקוּ אֶת כָּל מִסְמָכָיו, וְחִיְּבוּהוּ לְשַׁלֵּם קְנָס בְּסַךְ מֵאָה וַחֲמִשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף שְׁקָלִים, וְהוּא זָכַר אֶת הַשִּׁעוּר בְּקַבָּלַת שַׁבָּת עַל כֹּחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, וְהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִכָּךְ בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ וְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לִשְׂמֹחַ כָּל הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וּבְיוֹם רִאשׁוֹן הוֹדִיעוּ לוֹ מִמַּס הַכְנָסָה שֶׁחָלָה אֶצְלָם טָעוּת גְּדוֹלָה, וְהוּא חַיָּב לְשַׁלֵּם רַק חֲמִשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף שֶׁקֶל בִּלְבַד, וְכָךְ נוֹכַח מִיָּד לִרְאוֹת כֵּיצַד נוֹשַׁע בִּישׁוּעָה גְּדוֹלָה וּמִיָּדִית בִּזְכוּתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הֲתָנַת הַבַּת בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

עַל אֵם הַדֶּרֶךְ לָעִיר קָאצְק שֶׁבְּפּוֹלִין גָּר יְהוּדִי אֶחָד שֶׁהָיְתָה לוֹ בַּת שֶׁהִגִּיעָה לְפִרְקָהּ - וְלָרָשׁ אֵין כֹּל כְּדֵי לְהַשִּׂיאָהּ. בִּקְשָׁה מִמֶּנּוּ אִשְׁתּוֹ שֶׁיִּסַּע לְקָאצְק לְהִתְבָּרֵךְ אֵצֶל הָרַבִּי, וְאָכֵן נָסַע הַיְּהוּדִי לְקָאצְק וְהִזְכִּיר עַצְמוֹ לִפְנֵי הָרַבִּי הָרַהַ"ק רַבִּי מְנַחֵם מֶנְדֶּל מִקָּאצְק זִיע"א אָמַר לוֹ הָרַבִּי: סַע לְבֵיתְךָ וְתִהְיֶה כָּל הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה וְתִהְיֶה לְךָ יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה. נָסַע הַיְּהוּדִי לְבֵיתוֹ וְכָל הַשַּׁבָּת הִבִּיט לְכָל הַכִּוּוּנִים הַאִם מִישֶׁהוּ יָבִיא לוֹ כֶּסֶף, וְנוֹכַח שֶׁאֵין קוֹל וְאֵין עוֹנֶה. לְאַחַר כַּמָּה חֳדָשִׁים נָסַע שׁוּב לְהַזְכִּיר עַצְמוֹ לִפְנֵי הָרַבִּי מִקָּאצְק, וְשׁוּב אָמַר לוֹ הָרַבִּי: תִּהְיֶה בְּשַׁבָּת בְּשִׂמְחָה - וְתִוָּשַׁע. וְכָל הַשַּׁבָּת חָשַׁב עַל מַה שֶׁאָמַר לוֹ הָרַבִּי שֶׁיִּהְיֶה בְּשַׁבָּת בְּשִׂמְחָה. וְלִקְרַאת צֵאת הַשַּׁבָּת הֵחֵל לְהִתְעַצֵּב בִּרְאוֹתוֹ שֶׁעֲדַיִן לֹא נוֹשַׁע, וְהִנֵּה לִקְרַאת הָעֶרֶב לִפְנֵי

צֵאת הַשַּׁבָּת פִּתְאֹם הִגִּיעַ אֵלָיו אֵיזֶה גּוֹי שֶׁהִכִּיר אוֹתוֹ וְרָאָהוּ בְּחַלּוֹן בֵּיתוֹ, וְשָׁאַל לִשְׁלוֹמוֹ מַדּוּעַ הוּא נִרְאֶה כֹּה מְדֻאָג, וְסִפֵּר לוֹ עַל צָרַת בִּתּוֹ שֶׁאֵין בְּיָדוֹ כֶּסֶף לְהַשִּׂיאָהּ. אָמַר לוֹ הַגּוֹי: אֲנִי יָכוֹל לָתֵת לְךָ סְכוּם גָּדוֹל בְּתוֹר הַלְוָאָה. וּלְאַחַר מִסְפַּר יָמִים שָׁמַע שֶׁלְּפֶתַע מֵת גּוֹי זֶה שֶׁהִלְוָה לוֹ אֶת הַכֶּסֶף, וְכָךְ כָּל הַכֶּסֶף הָרַב נִשְׁאַר אֶצְלוֹ, וְאָכֵן הוּא הִשִּׂיא אֶת בִּתּוֹ בְּהַרְחָבָה גְּדוֹלָה בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה (שיח שרפי קודש).

בִּרְכַּת ה' הִיא תַעֲשִׁיר – זוֹ הַשַּׁבָּת

כָּתְבוּ חֲזַ"ל בִּירוּשַׁלְמִי (שַׁבָּת) עַל הַפָּסוּק "בִּרְכַּת ה' הִיא תַעֲשִׁיר" (משלי י כב) - זוֹ הַשַּׁבָּת, וְהֶמְשֵׁךְ הַפָּסוּק הוּא: "וְלֹא יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ" - כְּלוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם נִזְהָר מִכָּל מִינֵי עֶצֶב בְּשַׁבָּת, הוּא זוֹכֶה לִבְרִכַּת הָעֲשִׁירוּת בִּזְכוּתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

מִדַּת הַשִּׂמְחָה – סְגֻלַּת הַשַּׁבָּת

וְכֵן אָמַר הָרַהַ"ק רַבִּי מְנַחֵם מֶנְדֶּל מֵרִימְנוֹב זִיע"א (מנחם ציון עמוד סב), שֶׁלְּכָל מִצְוָה יֶשְׁנָהּ סְגֻלָּה מְיֻחֶדֶת לִזְכּוֹת עַל יָדָהּ לְאֵיזֶה דָּבָר וּמַעֲלָה, וּסְגֻלַּת מִצְוַת הַשַּׁבָּת הִיא מִדַּת הַשִּׂמְחָה, וְלָכֵן יֵשׁ לְהַרְבּוֹת בְּשַׁבָּת בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכִים לְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת בְּרוּחָנִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ כֵּן עַל יְדֵי מִצְוַת הַשַּׁבָּת זוֹכִים לְמִדַּת הַשִּׂמְחָה, לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְלִזְכּוֹת לַעֲשׂוֹת תָּמִיד אֶת הַמִּצְוֹות מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְלִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ תָּמִיד.

גְּלוּת מִצְרַיִם הִתְקַצְּרָה לְיִשְׂרָאֵל בִּזְכוּת הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת

וְהִנֵּה כָּתְבוּ חֲזַ"ל (שמות רבה יח), שֶׁבְּסוֹף יְמֵי גָּלוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, בִּשְׁמוֹנִים שָׁנָה הָאַחֲרוֹנוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם, שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וְהָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִתְאַסְּפִים בְּשַׁבָּת וּמוֹצִיאִים אֶת הַמְּגִלּוֹת שֶׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר הָיָה כָּתוּב בָּהֶן שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִגָּאֵל מִמִּצְרַיִם, וְהָיוּ מִשְׁתַּעְשְׁעִים וּשְׂמֵחִים עִמָּהֶן בְּכָל שַׁבָּת.

וְאֶפְשָׁר לְבָאֵר זֹאת, שֶׁבִּזְכוּת שֶׁהָיוּ שְׂמֵחִים יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְהָיוּ מִשְׁתַּעְשְׁעִים בַּמְּגִלּוֹת וּשְׂמֵחִים עִמָּהֶן, בִּזְכוּת כָּךְ הִתְקַצְּרָה גָּלוּתָם מֵאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה שֶׁנִּגְזְרָה עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת בְּמִצְרַיִם, וְנִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לְאַחַר מָאתַיִם וְעֶשֶׂר שָׁנִים בִּלְבַד, כִּי גְּדוֹלָה מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרוֹת מֵעַל יִשְׂרָאֵל וְלִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שמות רבה כה): "אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת אַחַת כְּהִלְכָתָהּ הָיוּ מִיָּד נִגְאָלִים", וּבֵאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקו"ז כ"א), שֶׁ"שְׁמִירַת שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ" פֵּרוּשׁוֹ הוּא, שֶׁהָיוּ שְׂמֵחִים בְּשַׁבָּת. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָיוּ שְׂמֵחִים יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הָיוּ מְבַטְּלִים אֶת כָּל כֹּחוֹת הַקְּלִפּוֹת, וְלָכֵן הָיוּ מִיָּד נִגְאָלִים גְּאֻלַּת עוֹלָמִים.

יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּזְכֶּה לְהִגָּאֵל גְּאֻלַּת עוֹלָמִים בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

פרק ד

שַׁבָּת הִיא מִלְּזְעֹק

פרק ד

שַׁבָּת הִיא מִלְּזְעַק

הַבְטָחַת חֲזַ"ל – הַשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת מְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת – וְלָכֵן יַבְרִיא מֵחָלְיוֹ

הִנֵּה כָּל אֶחָד הַשָּׁרוּי בְּאֵיזֶה צַעַר חַס וְשָׁלוֹם בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, כַּאֲשֶׁר יַסִּיחַ אֶת דַּעְתּוֹ מִצַּעֲרוֹ בְּשַׁבָּת וְיִשְׂמַח בְּשִׂמְחָתָהּ, מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּוָּשַׁע בִּישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת מֵעַל דֶּרֶךְ הַטֶּבַע, בִּזְכוּתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. (כמו שכתב הזוה"ק, תיקו"ז דף כ"ב ע"א).

וְכֵן חוֹלֶה הַזָּקוּק לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה, רַחֲמָנָא לִיצְלַן, **אִם יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵחָלְיוֹ בְּשַׁבָּת וְיִשְׁתַּדֵּל לִשְׂמֹחַ בְּמֶשֶׁךְ יוֹם הַשַּׁבָּת** - מֻבְטָח לוֹ שֶׁיַּבְרִיא מֵחָלְיוֹ בִּזְכוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂמַח בְּשַׁבָּת, זְכוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת שֶׁכִּבְּדָהּ וְלֹא הִצְטַעֵר בָּהּ בְּשַׁבָּת, עַל אַף הַקֹּשִׁי הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ לְחוֹלֶה לִשְׂמֹחַ עֵקֶב מַצַּב בְּרִיאוּתוֹ, תַּעֲמֹד לוֹ שֶׁיְּמַלֵּא ה' אֶת מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה, וּמִמֵּילָא יַבְרִיא מֵחָלְיוֹ, וָשָׁב וְרָפָא לוֹ.

כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת י"ב), שֶׁהַנִּכְנָס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת, אוֹמֵר לוֹ: **"שַׁבָּת הִיא מִלְּזְעַק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא"**, וּפֵרֵשׁ רַשִּׁ"י: **אִם**

תְּכַבְּדוּהָ מִלְּהִצְטַעֵר בָּהּ.

הַשַּׁבָּת הִיא הַתַּחְבֹּשֶׁת

וְאָמַר בַּעַל הַ"בִּרְכַּת אַבְרָהָם" זיע"א, שֶׁזֶּה רָמוּז בְּמַה שֶׁאוֹמְרִים כַּאֲשֶׁר מְבַקְּרִים אֶת הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת: **"שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעֹק"**, שֶׁכֵּן מַשְׁמָעוּתָהּ הִיא **"מִלִּזְעֹק"**, שֶׁתַּרְגּוּמוֹ בַּשָּׂפָה הָעַרְבִית הִיא **"תַּחְבֹּשֶׁת"**. דְּהַיְנוּ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים לַחוֹלֶה: תֵּדַע לְךָ שֶׁהַשַּׁבָּת בְּעַצְמָהּ הִיא הַתַּחְבֹּשֶׁת וְהָרְטִיָּה לִזְכוֹת לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה מֵחָלְיְךָ הַקָּשֶׁה.

כִּי אִם הַחוֹלֶה יִשְׂמַח וְיָגִיל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּבְכָךְ יְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר לֹא יִצְטַעֵר בָּהּ - בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת בְּוַדַּאי רְפוּאָתוֹ קְרוֹבָה לָבוֹא, וּבְוַדַּאי תִּהְיֶה לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה.

וְאָמַר בַּעַל הַ"יֵיטַב לֵב" זיע"א, שֶׁדָּבָר זֶה רָמוּז בְּפָסוּק: "מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל". **מֹשֶׁה** רָאשֵׁי תֵּבוֹת - **שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעֹק**, וּבִזְכוּת כָּךְ "וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל". **בְּקוֹל** רָאשֵׁי תֵּבוֹת - **וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא**", דְּהַיְנוּ שֶׁבִּזְכוּת כָּךְ שֶׁהָאָדָם אֵינֶנּוּ מִצְטַעֵר בְּשַׁבָּת וְיַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵחָלְיוֹ, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה.

יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם

וְכָךְ גַּם כַּאֲשֶׁר בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל הַחוֹלֶה יַסִּיחוּ דַּעְתָּם מִצַּעַר חָלְיוֹ שֶׁל בֶּן מִשְׁפַּחְתָּם בְּמֶשֶׁךְ יוֹם הַשַּׁבָּת וְיִשְׂמְחוּ כָּל הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה - בִּזְכוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר כִּבְּדוּ אוֹתָהּ וְשָׂמְחוּ בָּהּ, בְּוַדַּאי יִוָּשַׁע הַחוֹלֶה וְיַבְרִיא מֵחָלְיוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּעַל הַ"שֵׁם מִשְׁמוּאֵל" (פרשת שלח - תרע"ז) בְּשֵׁם אָבִיו הָרַה"ק הָ"אַבְנֵי נֵזֶר", וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שָׁמַעְתִּי מִפִּי קְדֹשׁ אדמו"ר זצוק"ל,

שֶׁמִּדָּה זוֹ נוֹהֶגֶת בְּכָל עִנְיְנֵי הָאָדָם. **אֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, רַחֲמָנָא לִיצְלַן - אִם אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁיִּתְאַפֵּק וְלֹא יִצְטַעֵר וְלֹא יִהְרְהֵר בְּעָגְמַת נַפְשׁוֹ** (בְּשַׁבָּת), **"בְּוַדַּאי שֶׁיִּתְרַפֵּא", כְּאָמְרָם זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: "יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם"**. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

הַשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת – מְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת

וּבֵאֵר הַמַּהַרְשָׁ"א (שבת יא), שֶׁהַנִּכְנָס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת, אוֹמֵר לוֹ: **"שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא"**, וְזֹאת מִשּׁוּם שֶׁהַמְּבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה, עָלָיו לְנַחֲמוֹ וּלְהַרְחִיב דַּעְתּוֹ בְּדִבְרֵי חִזּוּק וְתַנְחוּמִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַעֵר הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן צָרִיךְ לוֹמַר לוֹ, שֶׁאִם הוּא יְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת - בְּכָךְ שֶׁיִּשְׂמַח בְּשַׁבָּת וְלֹא יִצְטַעֵר בָּהּ בַּצַּעַר שֶׁל חָלְיוֹ, זְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת תַּעֲמֹד לוֹ, וְהוּא בְּוַדַּאי יַבְרִיא מֵחָלְיוֹ.

אִם שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעֹק – רְפוּאָתוֹ קְרוֹבָה לָבוֹא

וּבֵאֵר עוֹד הַמַּהַרְשָׁ"א, שֶׁהַחוֹלֶה עָלוּל לְהִצְטַעֵר בְּשַׁבָּת מִכָּךְ שֶׁיַּחְשֹׁב שֶׁדַּוְקָא מִשּׁוּם כְּבוֹדָהּ שֶׁל שַׁבָּת חָלְיוֹ מַכְבִּיד עָלָיו, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת אֵין מִתְפַּלְּלִים לִרְפוּאָתוֹ, כִּי אֵין מִתְפַּלְּלִים עַל הַחוֹלִים בְּשַׁבָּת אֶלָּא כַּאֲשֶׁר זֶה חוֹלֶה מְסֻכָּן, וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא יִדְאַג וְיִצְטַעֵר בְּשַׁבָּת, חָלְיוֹ בֶּאֱמֶת עָלוּל לְהַכְבִּיד עָלָיו, כִּי בְּכָךְ הוּא פּוֹגֵם בִּכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת. לָכֵן הַמְּבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת, עָלָיו לוֹמַר לוֹ שֶׁיֵּדַע שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין מִתְפַּלְּלִים עָלָיו בְּשַׁבָּת, אֲבָל בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת רְפוּאָתוֹ קְרוֹבָה לָבוֹא בִּמְהֵרָה אַף לְלֹא תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, וְזֹאת מִשּׁוּם זְכוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת בַּמָּרוֹם, וְעַל יְדֵי שֶׁמְּנַחֲמִים

אֶת הַחוֹלֶה בְּדִבְרֵי תַּנְחוּמִים וּמְשַׂמְּחִים אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, הוּא יַבְרִיא לְגַמְרֵי מֵחָלְיוֹ, **כִּי עַל יְדֵי שֶׁהוּא יְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָךְ שֶׁיִּשְׂמַח בָּהּ וְלֹא יִצְטַעֵר בָּהּ, בְּוַדַּאי זְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת תָּגֵן עָלָיו וְיַבְרִיא מֵחָלְיוֹ.**

הַשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת – הַשַּׁבָּת בְּעַצְמָהּ תַּמְלִיץ עָלָיו טוֹב בַּשָּׁמַיִם

וְעַל כָּךְ מוֹסִיף רַבִּי מֵאִיר וְאוֹמֵר, שֶׁאֵין מַסְפִּיק לְנַחֵם אֶת הַחוֹלֶה בְּדִבְרֵי חִזּוּק וְתַנְחוּמִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַעֵר בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, אֶלָּא עָלֵינוּ לוֹמַר לוֹ בִּמְפֹרָשׁ וּלְגַלּוֹת לוֹ אֶת הַסּוֹד הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, **וְהוּא - שֶׁכָּל הַמְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָךְ שֶׁאֵינוֹ מִצְטַעֵר בָּהּ אֶלָּא מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִצַּעֲרוֹ הַגָּדוֹל וְשָׂמֵחַ בְּכָל כֹּחוֹ, בִּזְכוּת כָּךְ הַשַּׁבָּת בְּעַצְמָהּ מַמְלִיצָה טוֹב בַּעֲדוֹ בַּשָּׁמַיִם וּמְגִנָּה עָלָיו לְרַפְּאוֹתוֹ מֵחָלְיוֹ.**

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר מְבַקְּרִים אֶת הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת צָרִיךְ לוֹמַר לוֹ: **"שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעֹק, יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם"**, וּפֵרְשׁוּ רַשִּׁ"י וְהָרַ"ן: **"אִם תְּכַבְּדוּהָ מִלְּהִצְטַעֵר בָּהּ"**. כְּלוֹמַר, שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים לַחוֹלֶה שֶׁאִם יְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָךְ שֶׁיִּשְׂמֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לְהִצְטַעֵר מֵחָלְיוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, בִּזְכוּת כָּךְ הַשַּׁבָּת עַצְמָהּ תַּמְלִיץ עָלָיו טוֹב בַּשָּׁמַיִם וְהִיא תָּבִיא לוֹ אֶת רְפוּאָתוֹ אַף לְלֹא שֶׁיִּתְפַּלֵּל עַל כָּךְ.

הַשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת מְעוֹרֵר עָלָיו אֶת שֶׁפַע הָרַחֲמִים הָעֶלְיוֹנִים

וְעַל כָּךְ מוֹסִיף שֶׁבְּנָא אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם וְאוֹמֵר, שֶׁהַמְּבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה עָלָיו לְבָאֵר וְלוֹמַר לוֹ: **"שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא. רַחֲמָיו מְרֻבִּים וְשִׁבְתּוֹ בְּשָׁלוֹם"**. כְּלוֹמַר, שֶׁעָלֵינוּ לְהוֹסִיף וּלְהַסְבִּיר לַחוֹלֶה:

תֵּדַע שֶׁעַכְשָׁו הוּא יוֹם הַשַּׁבָּת, בּוֹ מִתְעוֹרְרִים בַּשָּׁמַיִם הָרַחֲמִים הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן עָלֶיךָ לִשְׁבּוֹת בְּשָׁלוֹם לְלֹא שׁוּם צַעַר כְּלָל, וּבִזְכוּת שֶׁלֹּא תִּצְטַעֵר בְּשַׁבָּת תַּבְרִיא מֵחָלְיְךָ אַף לְלֹא שֶׁנִּתְפַּלֵּל כְּלָל עָלֶיךָ, כִּי עַל יְדֵי שֶׁלֹּא תִּצְטַעֵר בְּשַׁבָּת יִתְעוֹרְרוּ הָרַחֲמִים הָעֶלְיוֹנִים עָלֶיךָ לְרַפְּאוֹתְךָ מֵחָלְיְךָ, וְלָכֵן תִּשְׁבּוֹת בְּשָׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה וְעַל יְדֵי כָּךְ קְרוֹבָה רְפוּאָתְךָ לָבוֹא.

וְעַל כָּךְ הוֹסִיף רַבִּי חֲנַנְיָא וְאָמַר: **"בְּקֹשִׁי הִתִּירוּ לְבַקֵּר חוֹלִים בְּשַׁבָּת"**, כְּלוֹמַר שֶׁחַז"ל בְּקֹשִׁי הִתִּירוּ לְבַקֵּר חוֹלִים בְּשַׁבָּת, וְזֹאת שֶׁמָּא יָבוֹאוּ הַמְבַקְּרִים לְהִתְפַּלֵּל עַל הַחוֹלֶה וּלְהִצְטַעֵר עָלָיו בְּשַׁבָּת, וּבְכָךְ יוֹסִיפוּ עוֹד לִפְגֹּם בִּכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְלֹא רַק שֶׁיַּמְתִּיקוּ אֶת הַדִּין וְיִתְרַפֵּא הַחוֹלֶה, אֶלָּא בְּכָךְ הֵם עֲלוּלִים לִפְגֹּם בִּכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת וּלְהַגְבִּיר עָלָיו אֶת מִדַּת הַדִּין חַס וְשָׁלוֹם.

וְלָכֵן כָּל הַנִּכְנָס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת, עָלָיו לְהַסְבִּיר וּלְבָאֵר לוֹ אֶת מַעֲלָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בִּזְכוּתָהּ יִתְעוֹרְרוּ עָלָיו רַחֲמֵי ה' הָעֶלְיוֹנִים, וְהוּא בְּוַדַּאי יִתְרַפֵּא מֵחָלְיוֹ, וָשָׁב וְרָפָא לוֹ.

הַיֶּלֶד שֶׁנִּצַּל מִמָּוֶת בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

מַעֲשֶׂה בִּיהוּדִי בָּא בַּיָּמִים אֲשֶׁר שָׁנִים רַבּוֹת לֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים, וּלְאַחַר שֶׁנִּפְטְרָה אִשְׁתּוֹ נָשָׂא אִשָּׁה שְׁנִיָּה וְנוֹלַד לוֹ בֵּן יָחִיד לְעֵת זִקְנוּתוֹ, וְהִנֵּה לְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים חָלָה הַבֵּן הַזֶּה בְּחֹלִי קָשֶׁה מְאֹד וְהָיָה מַצָּבוֹ קָשֶׁה עַד שֶׁהִגִּיעַ כִּמְעַט לְשַׁעֲרֵי מָוֶת.

כְּשֶׁרָאָה אָבִיו שֶׁבָּאוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ, נָסַע אֶל הָרַה"ק רַבִּי מָרְדְּכַי

מִנֶּשְׁכִּיז זִיע"א, שֶׁנּוֹדַע כְּפוֹעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיְּבָרֵךְ אֶת בְּנוֹ חֲבִיבוֹ יְחִידוֹ. כְּשֶׁבָּא אֶל הָרַבִּי, הָיָה זֹאת בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְעֵת עֶרֶב, וּכְשֶׁנִּגַּשׁ לָרַבִּי פָּרַץ בִּבְכִי תַּמְרוּרִים וּבִקֵּשׁ מֵהָרַבִּי שֶׁיִּתְפַּלֵּל עַל בְּנוֹ יְחִידוֹ אֲשֶׁר נוֹלַד לוֹ לְעֵת זִקְנוּתוֹ וְעַתָּה שׁוֹכֵב עַל עֶרֶשׂ דְּוַי וּמַצָּבוֹ קָשֶׁה מְאֹד. עָנָה לוֹ הַצַּדִּיק: שַׁבַּת קֹדֶשׁ! שַׁבַּת קֹדֶשׁ! וּמְהֵר לָלֶכֶת לְהַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת.

וְהִנֵּה, הַיְּהוּדִי הַזֶּה, לְאַחַר שֶׁשָּׁמַע תֵּבוֹת אֵלּוּ יוֹצְאוֹת מִפִּי הָרַבִּי, הָיָה שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ בְּכָל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ, וְרָקַד וְשָׁר וּפִזֵּז בְּכָל כֹּחוֹ עִם כָּל הַחֲסִידִים שֶׁהָיוּ שָׁם בְּמֶשֶׁךְ כָּל אוֹתָהּ שַׁבָּת, עַד שֶׁכֻּלָּם רָאוּ וְתָמְהוּ מְאֹד כֵּיצַד הוּא שׂוֹכֵחַ מִצָּרָתוֹ הַגְּדוֹלָה וְכֵיצַד הִנּוֹ כֹּה שָׂמֵחַ וְצוֹהֵל בְּכָל כֹּחוֹ בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת בְּעוֹד בְּנוֹ שׁוֹכֵב עַל עֶרֶשׂ דְּוַי. כַּאֲשֶׁר נִגַּשׁ אֵלָיו אַחַד הַחֲסִידִים וְשָׁאַל אוֹתוֹ: כֵּיצַד הִנְּךָ כֹּה שָׂמֵחַ כַּאֲשֶׁר מַצָּבוֹ שֶׁל בִּנְךָ כֹּה קָשֶׁה? מִיָּד הִסָּה אוֹתוֹ הָאָב בְּאָמְרוֹ: שַׁבָּת הַיּוֹם! שַׁבַּת קֹדֶשׁ! שַׁבָּת הַמַּלְכָּה! וְכָךְ הָיָה שָׂמֵחַ וְצוֹהֵל בְּכָל כֹּחוֹ בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת.

וְהִנֵּה, מִיָּד בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שָׁלְחוּ שָׁלִיחַ מְיֻחָד מֵעִירוֹ לְהַגִּיד לוֹ שֶׁמַּצָּבוֹ שֶׁל בְּנוֹ הוּטַב בְּדֶרֶךְ פֶּלֶא בְּמֶשֶׁךְ הַשַּׁבָּת וְעַכְשָׁו הוּא מִתְאוֹשֵׁשׁ וּמַחְלִים כְּבָר מֵחָלְיוֹ הַקָּשָׁה, וּמִיָּד נִכְנַס הָאָב לָרַבִּי כְּדֵי לְבַשֵּׂר לוֹ עַל הַחְלָמַת בְּנוֹ. שְׁאָלוֹ הָרַבִּי: כְּשֶׁאָמַרְתִּי לְךָ 'שַׁבַּת קֹדֶשׁ! שַׁבַּת קֹדֶשׁ!' הַאִם הֵבַנְתָּ אֶת כַּוָּנָתִי?

עָנָה הָאָב וְאָמַר לוֹ: בְּוַדַּאי, כִּי זָכַרְתִּי שֶׁהָיִיתִי אֵצֶל הָרַבִּי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ לִפְנֵי חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְהָרַבִּי בֵּאֵר אֶת הַפָּסוּק "וַיְהִי הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה", "וְהָיָה" זֶה מִלְּשׁוֹן שִׂמְחָה, וְזֹאת לְרַמֵּז שֶׁקַּיִן הָיָה עוֹשֶׂה אֶת עֲבוֹדָתוֹ בָּאֲדָמָה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב

לֵבָב, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא זָכָה לְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, אֲבָל לְאַחַר שֶׁהָרַג קַיִן אֶת אָחִיו הֶבֶל וְאָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: "נָע וָנָד תִּהְיֶה בָאָרֶץ", שָׁאַל קַיִן אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: "וְהָיָה כָּל מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי?!" כְּלוֹמַר, הַאִם נִגְזַר עָלַי לְהַפְסִיד אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת גַּם בְּרוּחָנִיּוּת וְגַם בְּגַשְׁמִיּוּת? **וְעַל כָּךְ נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה: "וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ כָּל מֹצְאוֹ", וְזֹאת לְרַמֵּז שֶׁנָּתַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְקַיִן אֶת "אוֹת הַשַּׁבָּת" אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יוּכַל לִזְכּוֹת לְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת.**

כִּי אִם הָאָדָם מְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת כָּרָאוּי וְשָׁמֵחַ בָּהּ כָּרָאוּי, הוּא זוֹכֶה לְהִנָּצֵל מִכָּל הַגְּזֵרוֹת אֲשֶׁר נִגְזְרוּ עָלָיו בַּמָּרוֹם, וְהוּא זוֹכֶה בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לְכָל הַבְּרָכוֹת, הֵן בְּגַשְׁמִיּוּת וְהֵן בְּרוּחָנִיּוּת, וְלָכֵן כְּשֶׁהָרַבִּי אָמַר לִי שַׁבָּת! שַׁבָּת!' הֵבַנְתִּי מִיָּד שֶׁהָרַבִּי רוֹמֵז לִי, שֶׁהִנֵּה עַכְשָׁו נִכְנֶסֶת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר עַל יָדָהּ אֶפְשָׁר לְבַטֵּל אֶת כָּל הַגְּזֵרוֹת, וְזֹאת אִם הָאָדָם יִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת וְלִשְׁמֹחַ בָּהּ, וְלָכֵן הִשְׁתַּדַּלְתִּי בְּכָל כֹּחִי לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת וְלָשׂוּשׂ וְלִשְׂמֹחַ בָּהּ בְּמֶשֶׁךְ כָּל יוֹם.

עָנָה וְאָמַר לוֹ הָרַבִּי: תֵּדַע לְךָ, שֶׁכְּשֶׁבָּאתָ אֵלַי בְּעֶרֶב שַׁבָּת, רָאִיתִי שֶׁכְּבָר נִגְזְרָה עַל בִּנְךָ הַגְּזֵרָה בַּמָּרוֹם, רַחֲמָנָא לִיצְלַן, וְרַק בִּזְכוּתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה יְכוֹלָה הַגְּזֵרָה לְהִתְבַּטֵּל מֵעָלֶיךָ, וְאָכֵן לְכָךְ הִתְכַּוַּנְתִּי כְּשֶׁאָמַרְתִּי לְךָ 'שַׁבַּת קֹדֶשׁ', וְיָפֶה הֵבַנְתָּ כַּוָּנָתִי. וְכָעֵת שׁוּב לְבֵיתְךָ, כִּי בִּזְכוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת שֶׁשָּׂמַחְתָּ בָּהּ כָּרָאוּי הִתְבַּטְּלָה מֵעָלֶיךָ הַגְּזֵרָה לַחֲלוּטִין, וְעַכְשָׁו תִּזְכֶּה לִרְווֹת רֹב נַחַת דִּקְדֻשָּׁה מִבִּנְךָ, וְיִזְכֶּה בִּנְךָ לִרְאוֹת דּוֹרוֹת יְשָׁרִים וּמְבֹרָכִים, יְרֵאִים וּשְׁלֵמִים עַד בִּיאַת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ.

בְּבֵית הַמֶּלֶךְ אֵין חָסֵר מְאוּמָה

וְלָכֵן כָּתְבוּ חֲז"ל שאסור לאדם לְבַקֵּשׁ אֶת צְרָכָיו בְּיוֹם הַשַּׁבָּת (ירושלמי פ"ה ה"ב), וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵין מִתְפַּלְּלִים בְּשַׁבָּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת בַּתְּפִלָּה, אֶלָּא שֶׁבַע בְּרָכוֹת בִּלְבַד, וְכֵן פָּסַק בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (אורח חיים סימן רפח), וְזֹאת חוּץ מֵהַתְּפִלּוֹת הָרְגִילוֹת אֲשֶׁר שְׁגוּרוֹת בְּפִי כֻּלָּם, כַּמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים.

וְיֶשְׁנָם שְׁנֵי טְעָמִים בַּדָּבָר:

טַעַם רִאשׁוֹן כָּתְבוּ חֲז"ל (מדרש תנחומא וירא), מִפְּנֵי שֶׁאִם יִהְיֶה לְאָדָם חוֹלֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, יִזָּכֵר בּוֹ בִּתְפִלָּתוֹ וְיִצְטַעֵר, וְהַשַּׁבָּת נִתְּנָה לְעֹנֶג וּמְנוּחָה וְלֹא לְצַעַר, וְלָכֵן תִּקְּנוּ חֲז"ל שֶׁלֹּא יְבַקֵּשׁ אֶת צְרָכָיו בְּשַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא עַל יְדֵי כָּךְ לְהִזָּכֵר בְּחֶסְרוֹנוֹתָיו וְיִצְטַעֵר מִכָּךְ בְּשַׁבָּת.

טַעַם שֵׁנִי עַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים, מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל (זוהר נשא קכ"ב ע"ב), וְאֵין צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְאוּמָה, כִּי בְּוַדַּאי אֵין חָסֵר מְאוּמָה בְּבֵית הַמֶּלֶךְ.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה

מָשָׁל לְאָדָם הַהוֹלֵךְ עִם הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ וְדוֹאֵג וּמִצְטַעֵר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עַל חֶסְרוֹנוֹ, שֶׁבְּוַדַּאי דָּבָר זֶה הִנּוֹ פְּגִיעָה גְּדוֹלָה בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כִּי כְּלוּם חָסֵר בְּבֵית הַמֶּלֶךְ?! וְאִם רַק יִשְׂמַח עִם הַמֶּלֶךְ בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ, בְּוַדַּאי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יוֹדֵעַ אֶת כָּל חֶסְרוֹנוֹתָיו יִתֵּן לוֹ כָּל מַה שֶּׁחָסֵר לוֹ.

וְכָךְ בְּשַׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְהוּא יוֹם שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בַּמָּרוֹם, הֲרֵי שֶׁזֶּה פְּגָם בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ לִהְיוֹת טָרוּד מִצַּעֲרוֹ וּלְבַקֵּשׁ אֶת צְרָכָיו וּמִשְׁאֲלוֹתָיו, אֶלָּא הָאָדָם צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ עִמּוֹ, הוּא בְּוַדַּאי יַשְׁלִים אֶת כָּל חֶסְרוֹנוֹתָיו וּמִשְׁאֲלוֹתָיו אִם רַק יִשְׂמַח וְיָשִׂישׂ בְּשַׁבָּת עִמּוֹ בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ, כִּי אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה.

מַדּוּעַ לֹא הִתְפַּלֵּל רַבִּי עַל בְּנוֹ הַחוֹלֶה

וְכֵן הָיָה מַעֲשֶׂה עִם הָרַה"ק רַבִּי אַבְרָהָם מֹשֶׁה מִפְּרַשִּׂיסְחָא זיע"א (פניני הרא"מ תורה אות ט), שֶׁבְּאַחַת הַשַּׁבָּתוֹת חָלָה בְּנוֹ וְנָפַל לְמִשְׁכָּב, וְאִמּוֹ אֲשֶׁר דָּאֲגָה מְאֹד לִשְׁלוֹמוֹ בִּקְּשָׁה מֵהָרַבִּי שֶׁיִּתְפַּלֵּל עָלָיו, וְהוּא הֵשִׁיב לָהּ בְּמָשָׁל.

מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי בָּנִים, אֶחָד הִתְגּוֹרֵר עִמּוֹ בְּבֵיתוֹ וְהַשֵּׁנִי גָּר בְּמָקוֹם רָחוֹק, וְאָבִיו הָיָה שׁוֹלֵחַ לוֹ אֶת כָּל צְרָכָיו. וְהִנֵּה זֶה שֶׁהָיָה גָּר בְּבֵית הָאָב, הָיָה נוֹטֵל לְבַדּוֹ אֶת כָּל מַה שֶׁחָסֵר לוֹ, וְאִלּוּ הַבֵּן הַשֵּׁנִי שֶׁגָּר רָחוֹק הָיָה צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לְבַקֵּשׁ מֵאָבִיו שֶׁיִּשְׁלַח לוֹ אֶת צְרָכָיו. וְכָךְ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִמָּנוּ, כִּי בְּשַׁבָּת הוּא מַשְׁרֶה אֶת שְׁכִינָתוֹ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן אֵין לָנוּ צֹרֶךְ מְיֻחָד לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל כְּמוֹ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, אֶלָּא עָלֵינוּ רַק לִשְׂמֹחַ וְלָשׂוּשׂ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְלָדַעַת שֶׁבְּוַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתֵּן לָנוּ כָּל מַה שֶׁחָסֵר לָנוּ בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת. (וכן מבואר בליקוה"ל הלכות ע"ת ו עיי"ש).

הַמֶּלֶךְ מְחַלֵּק מַתָּנוֹת בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ לַשְּׂמֵחִים עִמּוֹ

בַּעַל הַ"שּׁוֹמֵר אֱמוּנִים" בְּסִפְרוֹ "טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ" מְבָאֵר אֶת הַטַּעַם לְמַעֲלָתָהּ הַגְּדוֹלָה וְהָעֲצוּמָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה הַמְסֻגֶּלֶת לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים עַל פִּי מָשָׁל נִפְלָא.

מָשָׁל לְמֶלֶךְ גָּדוֹל וְנוֹרָא הַמּוֹשֵׁל בְּכָל הָעוֹלָם, שֶׁשָּׁלַח לְהַגִּיד לְאֶחָד מֵעֲבָדָיו שֶׁהוּא רוֹצֶה לָבוֹא אֵלָיו לְהִתְאָרֵחַ אֶצְלוֹ. הִנֵּה בְּוַדַּאי הָעֶבֶד הַזֶּה יָכִין אֶת בֵּיתוֹ וִיצַחְצְחוֹ בְּכָל כֹּחוֹ לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ הֶחָשׁוּב, וּבְכָל הַזְּמַן הַזֶּה אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ יִשְׁהֶה בְּבֵיתוֹ תִּהְיֶה לוֹ שִׂמְחָה עֲצוּמָה מִכָּךְ שֶׁהַמֶּלֶךְ הַנּוֹרָא וְהַגָּדוֹל מִתְאָרֵחַ בְּבֵיתוֹ, וְכַאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ רוֹאֶה אֶת גֹּדֶל שִׂמְחַת הָעֶבֶד שֶׁמִּתְעַנֵּג וְשָׂמֵחַ בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, נוֹתֵן לוֹ מַתָּנוֹת רַבּוֹת וִיקָרוֹת מְאֹד.

אֲבָל אִם יִרְאֶה הַמֶּלֶךְ שֶׁהָעֶבֶד מְאָרְחוֹ מִתּוֹךְ עַצְבוּת וּבְפָנִים זוֹעֲפוֹת, בְּוַדַּאי שֶׁיֵּלֵךְ מִמֶּנּוּ בָּחֳרִי אַף וְלֹא יִרְצֶה יוֹתֵר שֶׁעֶבֶד זֶה יוֹסִיף לְשַׁמְּשׁוֹ וְלַעֲמֹד אֶצְלוֹ, מֵאַחַר שֶׁבִּזָּהוּ וּבִיְּשׁוֹ בְּכָךְ, וּבְוַדַּאי שֶׁלֹּא יִתֵּן לוֹ מַתָּנוֹת רַבּוֹת כְּלָל וּכְלָל.

וְהַנִּמְשָׁל הוּא יוֹם הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַפָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת בָּאִים לְבֵיתוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדֵי הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם דּוֹאֵג וּמִתְעַצֵּב בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, בְּכָךְ הוּא מַרְאֶה זִלְזוּל עָצוּם וּבִזָּיוֹן גָּדוֹל בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּא אֵלָיו, כִּי מַרְאֶה בְּכָךְ שֶׁאֵינוֹ שָׂמֵחַ שֶׁהַמֶּלֶךְ וְכָל הַפָּמַלְיָא שֶׁלּוֹ בָּאוּ לְהִתְאָרֵחַ בְּבֵיתוֹ, וְלָכֵן הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוֹלֵךְ

מִמֶּנּוּ כִּבְיָכוֹל, וְעַל יְדֵי כָּךְ קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת נֶעֱלֶמֶת מִמֶּנּוּ, וַעֲוֹנוֹ גָּדוֹל מְאֹד כִּי זִלְזֵל בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ חַס וְשָׁלוֹם.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׂמֵחַ וּמִתְעַנֵּג מִכָּךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה מִכָּךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַפָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה בָּאִים לְבֵיתוֹ, וּמַרְאֶה אֶת שִׂמְחָתוֹ בְּכָל דֶּרֶךְ שֶׁהוּא יָכוֹל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּכָךְ - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ מַתָּנוֹת עֲצוּמוֹת, כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחוּ חֲז"ל (שבת קיח): כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִים לוֹ כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ וְנוֹתְנִים לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, הַמְרַמֵּז עַל אוֹצָרוֹת עֲצוּמִים וְנִפְלָאִים. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

שַׁבָּת הִיא מִלְּזָעֶק – סִפּוּרֵי נִסִּים וִישׁוּעוֹת שֶׁל רְפוּאָה מֵעַל הַטֶּבַע בִּזְכוּת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

וְכָךְ גַּם בְּיָמֵינוּ אָנוּ יֶשְׁנָם הַרְבֵּה סִפּוּרֵי יְשׁוּעוֹת עֲצוּמִים שֶׁזָּכוּ לָהֶם אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל כֹּחָם לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה עַל אַף הַצָּרָה אֲשֶׁר פָּקְדָה אוֹתָם, וּבִזְכוּת כָּךְ נוֹשְׁעוּ מֵעַל הַטֶּבַע בִּישׁוּעוֹת עֲצוּמוֹת וְנִפְלָאוֹת. וְנָבִיא כָּאן כַּמָּה סִפּוּרִים נִפְלָאִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי אוֹתָם מִפִּי אֲנָשִׁים נֶאֱמָנִים.

הַיַּלְדָּה שֶׁהִתְרַפְּאָה בְּדֶרֶךְ פִּלְאִית

סִפֵּר יְהוּדִי יָקָר שֶׁשָּׁהָה עִם בִּתּוֹ הַקְּטַנָּה בְּבֵית הַחוֹלִים "שַׁעֲרֵי צֶדֶק" בִּירוּשָׁלַיִם לְאַחַר שֶׁבִּתּוֹ חָלְתָה בְּדַלֶּקֶת קְרוּם הַמֹּחַ, רַחֲמָנָא לִיצְלַן, בַּסּוּג הַקָּשֶׁה בְּיוֹתֵר, וְהָרוֹפְאִים אָמְרוּ לָאַבָּא, שֶׁאַף עִם בִּתּוֹ תִּבְרִיא מִכָּךְ, אֲבָל מֵהַסּוּג הַקָּשֶׁה הַזֶּה חַיָּב לְהִשָּׁאֵר עֲקֵבוֹת בַּגּוּף, רַחֲמָנָא לִיצְלַן, כְּגוֹן שִׁתּוּק חֶלְקֵי וְכַדּוֹמֶה חַס וְשָׁלוֹם.

וְסִפֵּר אוֹתוֹ יְהוּדִי, שֶׁכַּאֲשֶׁר הִגִּיעָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, הוּא חִזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּמָשְׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה בְּגֹדֶל חַסְדֵי ה' כְּשֶׁהוּא שָׁר בְּמָשְׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת אֶת הַפָּסוּק "טוֹב לְהֹדוֹת לַה' וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן, לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת", כְּשֶׁמִּלּוֹת הַשִּׁיר מְקַבְּלוֹת מַשְׁמָעוּת מְיֻחֶדֶת כַּאֲשֶׁר בִּתּוֹ נִמְצֵאת בְּמַצָּב קָשֶׁה מְאֹד בְּבֵית הַחוֹלִים וְהָרוֹפְאִים אֵינָם יוֹדְעִים מַה יְהֵא עִמָּהּ וְכֵיצַד לְרַפְּאוֹתָהּ. וְכָךְ בְּמָשְׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת הוּא הִתְחַזֵּק לִשְׂמֹחַ וְלָשִׁיר לַה' וּלְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִצָּרָתוֹ הַגְּדוֹלָה וְלִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְלִפְלִיאַת כָּל הָרוֹפְאִים, בְּיוֹם רִאשׁוֹן נֶעֱלְמוּ כָּל תַּסְמִינֵי הַמַּחֲלָה מֵהַיַּלְדָּה לְלֹא כָּל זֵכֶר לְאֵיזוֹשֶׁהִי מַחֲלָה שֶׁהָיְתָה בָּהּ עַד לִפְנֵי יָמִים אֲחָדִים בִּלְבַד, כַּאֲשֶׁר לֹא נִשְׁאַר לָרוֹפְאִים אֶלָּא לִכְתֹּב בְּיוֹם רִאשׁוֹן לָאָב הַמְאֻשָּׁר מִכְתַּב שִׁחְרוּר מִבֵּית הַחוֹלִים כַּאֲשֶׁר לְבִתּוֹ אֵין שׁוּם עֲקֵבוֹת וְתַסְמִינִים כְּלָל מֵהַמַּחֲלָה הַקָּשָׁה שֶׁעָבְרָה עָלֶיהָ - סִיֵּם הָאָב הַמְאֻשָּׁר אֶת סִפּוּרוֹ. וּמִכָּךְ נִתָּן לִלְמֹד אֶת גֹּדֶל כֹּחָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר כֹּחָהּ רַב לְהַשְׁפִּיעַ עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הַיְשׁוּעוֹת אֲשֶׁר הֵם צְרִיכִים אַף לְמַעְלָה מִדֶּרֶךְ הַטֶּבַע בְּדֶרֶךְ נֵס וָפֶלֶא.

הַתִּינוֹק שֶׁהִבְרִיא בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת

סִפֵּר לִי יְהוּדִי יָקָר מַעֲשֶׂה שֶׁאֵרַע עִמּוֹ. הָיָה זֶה לְאַחַר הַבְּרִית שֶׁל בְּנוֹ הַקָּטָן שֶׁנּוֹלַד לוֹ בְּמַזָּל טוֹב, כַּאֲשֶׁר שִׂמְחַת הַבְּרִית נֶעֶרְכָה בְּרֹב עַם וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּרָאוּי לְמִצְוָה חֲשׁוּבָה וּגְדוֹלָה זוֹ, וְהִנֵּה לְפֶתַע, לְלֹא כָּל הוֹדָעָה מֻקְדֶּמֶת, הִדַּרְדֵּר מַצָּבוֹ שֶׁל הַתִּינוֹק וְהוֹבִילוּהוּ לְבֵית הַחוֹלִים, שָׁם חִבְּרוּ אוֹתוֹ מִיָּד לְחַמְצָן וְאִינְפּוּזְיָה כְּשֶׁמַּצָּבוֹ מוֹסִיף לִהְיוֹת קָשֶׁה מְאֹד כַּאֲשֶׁר הוּא מֻרְדָּם וּמֻנְשָׁם כָּל הָעֵת, וְהָרוֹפְאִים הֵכִינוּ כְּבָר אֶת הַהוֹרִים לַגָּרוּעַ מִכֹּל, רַחֲמָנָא לִיצְלַן.

וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר נִכְנְסָה וּבָאָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וּפָרְסָה אֶת כְּנָפֶיהָ עַל כָּל הַיְקוּם וְאַף עַל בֵּית הַחוֹלִים "שַׁעֲרֵי צֶדֶק" שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ, אוֹתוֹ יְהוּדִי שֶׁשָּׁהָה בְּמֶשֶׁךְ הַשַּׁבָּת לְיַד מִטָּתוֹ שֶׁל בְּנוֹ הַתִּינוֹק נִזְכַּר בִּסְגֻלָּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר כֹּחָהּ רַב לְהוֹשִׁיעַ אֶת הָאָדָם מִכָּל צָרָה וְצוּקָה אִם הוּא רַק יְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת לִשְׂמֹחַ בָּהּ וּלְהִתְעַנֵּג בָּהּ בְּכָל כֹּחוֹ וְיַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִצַּעֲרוֹ הַגָּדוֹל לִכְבוֹדָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, אֲשֶׁר בִּזְכוּת כָּךְ הַשַּׁבָּת בְּעַצְמָהּ מַמְלִיצָה עָלָיו טוֹב בַּשָּׁמַיִם לְהוֹשִׁיעוֹ בְּכָל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקו"ז דף נז).

וְכָךְ הִשְׁתַּדֵּל אוֹתוֹ יְהוּדִי בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת וְהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִצָּרָתוֹ הַגְּדוֹלָה וְרַק הוֹדָה לַה' עַל כָּל חֲסָדָיו עִמּוֹ וְשָׂמַח בְּכָל כֹּחוֹ בְּשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת כְּשֶׁהוּא מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ שֶׁיְּשׁוּעַת ה' כְּהֶרֶף עַיִן בְּכֹחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, אֲשֶׁר הִיא מְקוֹר כָּל הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה וְכֹחָהּ רַב לְהוֹשִׁיעַ אֶת הָאָדָם בְּכָל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, וְכָךְ עָבְרָה עָלָיו כָּל הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה.

וְסִפֵּר לִי הָאַבָּא, שֶׁבְּיוֹם רִאשׁוֹן הוּא רָאָה שֶׁחָל שִׁנּוּי נִכָּר בְּמַצָּבוֹ שֶׁל בְּנוֹ אֲשֶׁר לְהִתְיַצֵּב מְעַט, וְאָז קָרָה לוֹ הָרוֹפֵא וְאָמַר לוֹ: תֵּדַע לְךָ, אַבָּא יָקָר, שֶׁעַד שַׁבָּת בַּצָּהֳרַיִם מַמָּשׁ חָשַׁשְׁנוּ לְחַיָּיו שֶׁל בִּנְךָ אֲשֶׁר מַצָּבוֹ הָיָה קָשֶׁה מְאֹד בְּכָל הַיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים, אֲבָל לְפֶתַע בְּיוֹם שַׁבָּת לְאַחַר צָהֳרַיִם, לְלֹא כָּל סִבָּה הַנִּרְאֵית לָעַיִן, הֵחֵל מַצָּבוֹ שֶׁל הַתִּינוֹק לְהִתְיַצֵּב אַט אַט כַּאֲשֶׁר כָּל הַמְּדַדִּים וְכָל הַבְּדִיקוֹת הֵחֵלּוּ לְהַרְאוֹת כִּוּוּן חִיּוּבִי, וְאָז רָאִינוּ שֶׁבָּרוּךְ ה' חָלְפָה הַסַּכָּנָה הָעֲצוּמָה אֲשֶׁר רִחֲפָה מֵעַל רֹאשׁוֹ שֶׁל בִּנְךָ וְהוּא יָצָא מִכְּלַל סַכָּנָה וְהֵחֵל לְהַבְרִיא.

וְאָכֵן הֵחֵלּוּ הָרוֹפְאִים לְהוֹרִיד לוֹ אַט אַט אֶת מַכְשִׁיר הַהַנְשָׁמָה

וּתְרוּפוֹת הַהַרְדָּמָה כְּשֶׁהַתִּינוֹק מַחֲלִים וּמַבְרִיא מֵחָלְיוֹ הַקָּשֶׁה, לִפְלִיאַת כָּל הָרוֹפְאִים שֶׁטִּפְּלוּ בּוֹ, עַד שֶׁבָּרוּךְ ה' לְאַחַר יָמִים סְפוּרִים הוּא יָצָא מִבֵּית הַחוֹלִים כְּשֶׁהוּא בָּרִיא וְשָׁלֵם - סִיֵּם הָאָב הַמְרֻגָּשׁ אֶת סִפּוּרוֹ, כְּשֶׁהוּא מַדְגִּישׁ בְּאָזְנֵי שֶׁרָאָה בְּחוּשׁ אֶת גֹּדֶל מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר עַל יָדָהּ מִתְבַּטְּלוֹת מֵעַל הָאָדָם כָּל מִינֵי גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְהוּא זוֹכֶה לִישׁוּעוֹת מְפֻלָּאוֹת בְּכָל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, כִּי הַשַּׁבָּת הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה.

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת שֶׁרִפְּאָה אֶת הַיֶּלֶד

סִפֵּר לִי יְדִיד יָקָר, שֶׁנּוֹלַד לוֹ יֶלֶד אֲשֶׁר סָבַל מִבְּעָיוֹת רְפוּאִיּוֹת רַבּוֹת, וְהוּא הָיָה צָרִיךְ לְהִתְרוֹצֵץ רַבּוֹת בְּבָתֵּי הָרְפוּאָה וְלָרוּץ עִמּוֹ מֵרוֹפֵא לְרוֹפֵא, רַחֲמָנָא לִיצְלָן, וְהִנֵּה בְּאַחַד הַיָּמִים כַּאֲשֶׁר הָיָה צָרִיךְ בְּנוֹ לַעֲבֹר אֵיזֶה נִתּוּחַ, אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁיּוֹתֵר אֵינֶנָּה מְסֻגֶּלֶת כְּבָר, כִּי כְּבָר בָּאוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ. בַּצַּר לוֹ פָּנָה אֶל אֶחָד מִצַּדִּיקֵי הַדּוֹר זַצַ"ל וּבִקֵּשׁ אֶת בִּרְכָתוֹ בִּשְׁבִיל הַבֵּן, וְסִפֵּר לוֹ שֶׁאִשְׁתּוֹ אֵינֶנָּה מְסֻגֶּלֶת יוֹתֵר. אָמַר לוֹ הַצַּדִּיק: אָנוּ עַכְשָׁו בְּעֶרֶב שַׁבָּת, תַּגִּיד לְאִשְׁתְּךָ שֶׁתְּקַבֵּל עַל עַצְמָהּ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה בַּשַּׁבָּת הַקְּרוֹבָה, וּבְעֶזְרַת ה' תִּזְכּוּ לִישׁוּעָה גְּדוֹלָה.

וְאָכֵן הֵם קִבְּלוּ עַל עַצְמָם לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה בְּכָל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ, וְהִנֵּה לְאַחַר הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר הֵם בָּאוּ לָרוֹפֵא עִם הַיֶּלֶד, אָמַר לָהֶם הָרוֹפֵא: אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ מָה עֲשִׂיתֶם, אֲבָל זֶה יֶלֶד אַחֵר לְגַמְרֵי וְשׁוּב אֵינוֹ צָרִיךְ כְּלָל אֶת הַנִּתּוּחַ הַזֶּה, אֶלָּא בְּטִפּוּל רְפוּאִי פָּשׁוּט הוּא יָשׁוּב לְאֵיתָנוֹ, וָשָׁב וָרָפָא לוֹ. וְכַמּוּבָן הָיָה זֶה בִּזְכוּתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

פרק ה

נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת

פרק ה

נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת

סוֹדָם הַגָּדוֹל שֶׁל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת

אַחַת הַמִּצְוֹות הַחֲשׁוּבוֹת בְּיוֹתֵר אֲשֶׁר אוֹתָהּ אָנוּ מְקַיְּמִים בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, הִיא מִצְוַת הַדְּלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת.

הַבְטָחוֹת גְּדוֹלוֹת וַעֲצוּמוֹת נֶאֱמְרוּ בַּחֲז"ל עַל הַמְהַדְּרִים וּמְדַקְדְּקִים בְּמִצְוָה חֲשׁוּבָה זוֹ שֶׁל הַדְּלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת, וּלְפִי גָּדְלָן שֶׁל הַהַבְטָחוֹת אֲשֶׁר חֲז"ל הִבְטִיחוּ עַל כָּךְ, אָנוּ מְבִינִים אֶת שֶׁגֶב רוֹמְמוּת וְחֲשִׁיבוּת מִצְוָה זוֹ בִּשְׁמֵי מְרוֹמִים.

וְכָךְ מַבְטִיחִים חֲז"ל (שבת כ"ה): **כָּל הַזָּהִיר בְּהַדְּלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת וְנֵרוֹת חֲנֻכָּה, יִזְכֶּה לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.**

וְהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית מ"ח) הוֹסִיף עַל כָּךְ, שֶׁבִּשְׂכַר זֹאת הוּא יִזְכֶּה לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְיִרְאֵי ה' אֲשֶׁר יָפִיצוּ אֶת אוֹר הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה וְיִרְבּוּ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, וְזֹאת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה: כְּשֵׁם שֶׁהוּא הֵאִיר אֶת בֵּיתוֹ בְּהַדְּלָקַת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, כָּךְ אַף הוּא יִזְכֶּה לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲשֶׁר יָאִירוּ אֶת הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְכֵן יִזְכּוּ בִּשְׂכַר זֹאת הֵם וּבְנֵיהֶם לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת.

וּמְסַפְּרִים חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת כ"ג), שֶׁרַב הוּנָא הָיָה רָגִיל לַעֲבֹר לְיַד בֵּיתוֹ שֶׁל רַבִּי אָבִין הַנַּגָּר, וְרָאָה שֶׁהוּא מַרְבֶּה בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְאָמַר: בְּוַדַּאי יֵצְאוּ מִבַּיִת זֶה בָּנִים גְּדוֹלִים וְצַדִּיקִים. וְאָכֵן יָצְאוּ מִבַּיִת זֶה שְׁנֵי אָמוֹרָאִים קְדוֹשִׁים, שֶׁשְּׁמוֹתֵיהֶם: רַב אִידִי בַּר אָבִין וְרַב חִיָּיא בַּר אָבִין.

וְהוֹסִיף הַ"פְּרִי חָדָשׁ" (סימן תרע"א), שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה זְהִירָה בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת, אַף בַּעְלָהּ יִזְכֶּה לִהְיוֹת תַּלְמִיד חָכָם אִם הוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְרָאוּי לְכָךְ.

וְהוֹסִיפוּ עוֹד חֲז"ל, שֶׁבִּזְכוּת כָּךְ זוֹכֶה הָאָדָם לִשְׁמִירָה וַהֲגָנָה מְיֻחֶדֶת מִשָּׁמַיִם בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְזוֹ לְשׁוֹנָם: אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, נֵרְךָ בְּיָדִי וְנֵרִי בְּיָדְךָ. אִם אַתָּה מְשַׁמֵּר אֶת נֵרִי - עַל יְדֵי שֶׁתַּדְלִיק נֵרוֹת שַׁבָּת, אֲנִי מְשַׁמֵּר אֶת נֵרְךָ - שֶׁזֶּה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הַנִּקְרֵאת אַף הִיא נֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם".

וּגְדוֹלָה מִצְוָה זוֹ שֶׁל נֵרוֹת שַׁבָּת שֶׁבִּזְכוּתָהּ עֲתִידִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְהִגָּאֵל גְּאֻלַּת עוֹלָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (תנחומא נ): אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אִם אַתֶּם מְשַׁמְּרִים נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת, אֲנִי מַרְאֶה לָכֶם נֵרוֹת שֶׁל צִיּוֹן.

מַהִי הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְכָל הַהַבְטָחוֹת הַגְּדוֹלוֹת

וְהִקְשׁוּ עַל כָּךְ הַמְּפָרְשִׁים, וַהֲרֵי הַרְבֵּה אֲנָשִׁים מַדְלִיקִים נֵרוֹת שַׁבָּת וַחֲנֻכָּה, וּמַדּוּעַ רֻבָּם לֹא זוֹכִים לְהַבְטָחַת חֲז"ל לִזְכּוֹת לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲשֶׁר יַרְבּוּ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְיָפִיצוּ אֶת הָאוֹר שֶׁל הַתּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם טְהוֹרָה?

אֶלָּא מְבָאֲרִים הַטּוּר וְהַבַּ"ח (סימן רס"ג), שֶׁהַבְטָחָה זוֹ שֶׁל חֲזַ"ל נֶאֱמְרָה רַק לְאֵלּוּ אֲשֶׁר מְהַדְּרִים בְּהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם נֵרוֹת יָפִים לִכְבוֹדָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְכָל הַסְּגֻלּוֹת וְהַהַבְטָחוֹת הָרַבּוֹת שֶׁנֶּאֱמְרוּ בַּחֲזַ"ל לַמַּדְלִיקִים נֵרוֹת שַׁבָּת נֶאֱמָרוֹת דַּוְקָא לְמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַדֵּר בְּמִצְוָה זוֹ.

וְהַחִידָ"א בְּסִפְרוֹ "מַחֲזִיק בְּרָכָה" (סימן רס"ד אות ב) מְפָרֵשׁ, שֶׁהַהִדּוּר שֶׁצָּרִיךְ לְהַדֵּר בְּנֵרוֹת שַׁבָּת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַבְטָחַת חֲזַ"ל לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, הוּא לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת בְּשֶׁמֶן זַיִת זַךְ, וְלֹא בִּשְׁמָנִים פְּשׁוּטִים אֲשֶׁר אֵינָם דּוֹלְקִים יָפֶה.

וְהַמְהַדֵּר בְּמִצְוָה זוֹ שֶׁל הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת וּמַדְלִיק אֶת הַנֵּרוֹת בְּשֶׁמֶן זַיִת זַךְ, אֲשֶׁר הַנֵּרוֹת הַדּוֹלְקִים מִשֶּׁמֶן זַיִת טִבְעָם שֶׁהֵם דּוֹלְקִים יָפֶה וּמְפִיצִים וּמַרְבִּים אֶת הָאוֹרָה, זוֹכֶה הוּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה לְבָנִים שֶׁיָּפִיצוּ אֶת אוֹר הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם.

הַהִדּוּר הָעִקָּרִי – לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב

וּמְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים שֶׁיֶּשְׁנָם כַּמָּה הִדּוּרִים בְּהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת, וְהֵם:

א. בְּמִסְפַּר הַנֵּרוֹת, כְּלוֹמַר שֶׁיֵּשׁ לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַדְלִיק נֵרוֹת רַבִּים כְּכָל הָאֶפְשָׁר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַרְבֵּה אוֹרָה בַּבַּיִת בְּשַׁבָּת.

ב . לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּרוֹת בְּכֵלִים נָאִים וְיָפִים, וּבְפָמוֹטוֹת יָפִים (אִם יֵשׁ בְּאֶפְשָׁרוּתָם, רָצוּי שֶׁל כֶּסֶף), וְכָל אִשָּׁה תַּעֲשֶׂה כְּפִי יְכָלְתָּהּ.

ג. לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּרוֹת בְּשֶׁמֶן זַיִת דַּוְקָא, כֵּיוָן שֶׁהוּא הַשֶּׁמֶן הַדּוֹלֵק הֵכִי יָפֶה וּמַפִּיץ אֶת הָאוֹר הַזַּךְ בְּיוֹתֵר.

ד. וְהַהִדּוּר הָעִקָּרִי אֲשֶׁר הוּא הַהִדּוּר הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ לְהַדֵּר בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת, הוּא לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּרוֹת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְטוּב לֵבָב, כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר בַּעַל הַמְּאִירִי (שבת כג), שֶׁחֵז"ל מַבְטִיחִים הַבְטָחָה זֹאת כַּאֲשֶׁר מַדְלִיקִים אֶת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת "בְּחִבּוּב מִצְוָה וַהֲעָרָה מְפֻרְסֶמֶת", שֶׁפֵּרוּשׁוֹ הוּא - מִתּוֹךְ שִׂמְחָה רַבָּה וּבְהִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה.

וְכֵן כָּתַב גַּם הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית דף מ"ח), שֶׁהַהִדּוּר הָעִקָּרִי וְהֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ לְהַדֵּר בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת, הוּא שֶׁהָאִשָּׁה תִּזָּהֵר לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה זוֹ הִיא, עַל יְדֵי שֶׁתִּתְבּוֹנֵן הָאִשָּׁה שֶׁזֶּה כָּבוֹד גָּדוֹל לָהּ וּזְכוּת עֲצוּמָה בִּשְׁבִילָהּ שֶׁדַּוְקָא הִיא נִבְחֲרָה לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, שֶׁמִּצְוָתָהּ כֹּה חֲשׁוּבָה בַּשָּׁמַיִם וּסְגֻלּוֹתֶיהָ כֹּה רַבּוֹת. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

וְזֶה הַהִדּוּר הָעִקָּרִי בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת, **כֵּיוָן שֶׁכָּל הַמַּטָּרָה שֶׁל מַה שֶּׁתִּקְּנוּ חֲז"ל לְהַדְלִיק נֵרוֹת בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, הִיא כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת הָאָדָם בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁיִּשְׂמַח וְיִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה עַל יְדֵי רִבּוּי אוֹרָם שֶׁל הַנֵּרוֹת,** כְּמוֹ שֶׁמְּפָרֵשׁ רַשִּׁ"י (שבת כ"ג) בְּטַעֲמָם שֶׁל נֵרוֹת שַׁבָּת, מִפְּנֵי "שֶׁבְּנֵי אָדָם מִצְטַעֲרִים לָשֶׁבֶת בַּחֹשֶׁךְ", וְהָאוֹר מַשְׁרֶה שִׂמְחָה עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת, וּבְנֵי אָדָם מִתְעַנְּגִים וּשְׂמֵחִים לָשֶׁבֶת בְּמָקוֹם הַמָּלֵא אוֹרָה, וְלָכֵן תִּקְּנוּ חֲז"ל לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּרוֹת בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם שָׂרוּי בְּשִׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְכֵן פָּסַק הַמַּהֲרִי"ל, וּמוּבָא בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (סימן רס"ב סעיף ח), שֶׁאַף כַּאֲשֶׁר יֶשְׁנָם כַּמָּה אוֹרְחִים בְּחֶדֶר אֶחָד, כָּל אֶחָד מְבָרֵךְ לְבַדּוֹ עַל הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל מַה שֶּׁנּוֹסָף עוֹד אוֹרָה בַּבַּיִת

- יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה יְתֵרָה נוֹסֶפֶת בַּבַּיִת וְנוֹסֶפֶת הֲנָאָה וְשִׂמְחָה מֵהָאוֹר הַנִּמְצָא בְּכָל זָוִית וְזָוִית בַּבַּיִת, וְלָכֵן יֵשׁ לְבָרֵךְ עַל כָּךְ. (אָמְנָם לַהֲלָכָה פָּסַק הַ"בֵּית יוֹסֵף", שֶׁבִּמְקָרֶה כָּזֶה אֵין מְבָרְךָ עַל הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת אֶלָּא אֶחָד בִּלְבַד).

וְהִנֵּה נֵרוֹת הַשַּׁבָּת גּוֹרְמִים גַּם שִׂמְחָה וְעֹנֶג רוּחָנִי גָּדוֹל לְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּחְיֵי (שמות כ"ה ל"א), שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאוֹר הַנֵּר הוּא גַּשְׁמִי וְהַנְּשָׁמָה הִיא רוּחָנִית, הַנֵּרוֹת גּוֹרְמִים הֲנָאָה וְשִׂמְחָה עֲצוּמָה לְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם, עַד שֶׁהִיא מַמָּשׁ "מִתְהַלֶּכֶת בְּעִדּוּנֵי הַהוֹד וְהַשִּׂמְחָה", כְּלוֹמַר שֶׁהִיא שְׂמֵחָה וּמִתְעַנֶּגֶת מְאֹד מֵאוֹרָם שֶׁל הַנֵּרוֹת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא אוֹר רוּחָנִי זַךְ וּפָשׁוּט, וְלָכֵן הִיא נִמְשֶׁכֶת אַחַר הָאוֹר שֶׁל הַנֵּרוֹת שֶׁהוּא מִינָהּ, וְלָכֵן הִמְשִׁיל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אֶת הַנְּשָׁמָה לְנֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי כ) "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם". עַד כָּאן דְּבָרָיו. וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ חֲזַ"ל אֶת מִצְוַת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיִּשְׂמַח הָאָדָם וְיִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

נֵרוֹת שַׁבָּת מַשְׁפִּיעִים שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בַּבַּיִת

וְלָכֵן כָּתְבוּ בַּעַל הַ"בֶּן אִישׁ חַי" (פרשת נח סעיף ט) וּבַעַל הַ"קִּצּוּר שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (סימו עה סעיף ו) וְעוֹד פּוֹסְקִים, שֶׁהָאִשָּׁה לְכַתְּחִלָּה תִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת לִפְנֵי הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁתַּדְלִיק אֶת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת עִם בִּגְדֵי שַׁבָּת. וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבִּגְדֵי שַׁבָּת הֵנָּם מְכַבְּדִים אֶת הַשַּׁבָּת וּמְשַׂמְּחִים אֶת מִי שֶׁלּוֹבְשָׁם לְקַבֵּל שַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, וְכֵן לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, שֶׁזֶּה עִקַּר מִצְוַת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת.

וְזֶה הַטַּעַם לְכָל הַהִדּוּרִים שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים לְהַדֵּר בְּהַדְלָקַת

הַנֵּרוֹת, לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת בְּפָמוֹטוֹת יָפִים, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁהֵם מְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב, וְעַל יָדָם מַדְלִיקָה הָאִשָּׁה אֶת הַנֵּרוֹת בְּשִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב.

וְכֵן מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁיֵּשׁ לְהַדֵּר בְּהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת לְהַדְלִיק הַרְבֵּה נֵרוֹת לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, עִקַּר כַּוָּנָתָם הִיא בִּכְדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת הָאָדָם בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי רִבּוּי הַנֵּרוֹת הַדּוֹלְקִים בְּשַׁבָּת גּוֹרְמִים שִׂמְחָה וְעֹנֶג לָאָדָם.

וְכֵן הַהִדּוּר שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים בְּהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת, לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת בְּשֶׁמֶן זַיִת זַךְ, זֹאת מִפְּנֵי שֶׁהַנֵּרוֹת הַדּוֹלְקִים בְּשֶׁמֶן זַיִת זַךְ הַמֵּפִיץ אוֹר צָלוּל וְנָעִים מְשַׂמְּחִים אֶת הָאָדָם, וְעַל יָדָם מַדְלִיקָה הָאִשָּׁה אֶת הַנֵּרוֹת בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה.

וּבִפְרָט בְּיָמִים עָבְרוּ כַּאֲשֶׁר הָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים כָּל הַשַּׁבָּת רַק לְאוֹרָם שֶׁל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, הִנֵּה בְּוַדַּאי הָאִשָּׁה הָיְתָה שְׂמֵחָה מְאֹד לְהַדְלִיק נֵרוֹת מִשֶּׁמֶן זַיִת זַךְ, בְּיָדְעָהּ שֶׁעַכְשָׁו יִהְיֶה לָהֶם כָּל הַשַּׁבָּת אוֹר צָלוּל וְנָעִים, וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם אוֹר חָשׁוּךְ וּמְעֻמְעָם בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת, וְכֵן כָּךְ לֹא יִהְיוּ לָהֶם רֵיחוֹת לֹא נְעִימִים מִשְּׁמָנִים גְּרוּעִים אֲשֶׁר יָפִיצוּ כָּל מִינֵי רֵיחוֹת לֹא טוֹבִים, בַּאֲשֶׁר שְׁמָנִים אֵלּוּ הָיוּ מְצוּיִים לָרֹב בִּזְמַנָּם.

אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה

וּמְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית מח ב), שֶׁהַטַּעַם לַחֲשִׁיבוּתָהּ הָעֲצוּמָה וְהַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בִּשְׁעַת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת, הוּא מִפְּנֵי שֶׁרַק כַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה מַדְלִיקָה אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, הִיא מַמְשִׁיכָה עָלֶיהָ אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר מַגִּיעַ

בִּשְׁעַת הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת, שֶׁזֶּה הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַבָּאָה לִשְׁכֹּן בְּשַׁבָּת בְּבָתֵּי כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, **וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל** (שבת ל) **שֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, וְלָכֵן רַק כַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה מַדְלִיקָה אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, הִיא זוֹכָה שֶׁהָאוֹר הֶעָצוּם שֶׁל הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא אוֹר הַשְּׁכִינָה, שׁוֹרֶה עָלֶיהָ, וְהָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה נִמְשָׁךְ עַל יָדָהּ עַל בַּעְלָהּ וְעַל כָּל בְּנֵי בֵיתָהּ, וְלָכֵן עַל יְדֵי כָּךְ זוֹכִים בַּעְלָהּ וְכָל בְּנֵי הַבַּיִת לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, וְאַף אִם נִגְזְרָה עֲלֵיהֶם אֵיזוֹ גְּזֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, בִּזְכוּת כָּךְ הִיא מִתְבַּטֶּלֶת מֵהֶם.**

כִּי עַל יְדֵי שֶׁהִיא מַדְלִיקָה נֵרוֹת שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה, הִיא נִקְשֶׁרֶת בְּ"אִילַן הַחַיִּים", שֶׁזֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא מְקוֹר כָּל הַחַיִּים, וְלָכֵן עַל יְדֵי זֶה הִיא מַמְשִׁיכָה אֲרִיכוּת יָמִים לְבַעְלָהּ וְכָל בְּנֵי בֵיתָהּ.

וּכְמוֹ כֵן, עַל יְדֵי שִׂמְחָתָהּ בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת הִיא מַמְשִׁיכָה אֶת אוֹר הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא אוֹר הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא זוֹכָה לוֹ, עַל כָּל בָּנֶיהָ, וְלָכֵן עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ אוֹר הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה לְבָנֶיהָ וְהִיא זוֹכָה לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁיָּאִירוּ אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּתוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְיַרְבּוּ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם.

נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מַרְבִּים בָּעוֹלָם אֶת אוֹר שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

וּמְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית מח ב), שֶׁהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בִּשְׁעַת הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת הִיא עַל יְדֵי הַהִתְבּוֹנְנוּת, כְּלוֹמַר עַל יְדֵי שֶׁהָאִשָּׁה תִּתְבּוֹנֵן שֶׁכַּאֲשֶׁר הִיא מַדְלִיקָה אֶת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת הִיא מְתַקֶּנֶת אֶת הַחֵטְא הַקַּדְמוֹן שֶׁל אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, כִּי כַּאֲשֶׁר הִיא הִכְשִׁילָה אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּחֵטְא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, בְּכָךְ

כִּבְּתָה אֶת נֵרוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִיא הִגְבִּירָה אֶת שְׁלִיטַת הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים בָּעוֹלָם וְהִמְשִׁיכָה אֶת מִדַּת הָעַצְבוּת וְהַיָּגוֹן לָעוֹלָם, אֲשֶׁר כָּל אֵלּוּ נִמְשָׁכִים מֵהַקְּלִפּוֹת, וְעַל יָדָהּ הוּא נִמְשָׁךְ לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְעַל יְדֵי כָּךְ כָּל הָעוֹלָם הִתְקַלֵּל בְּקִלְלַת הָעַצְבוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה" - שֶׁבַּעֲוֹן אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת הִתְקַלֵּל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁיֹּאכַל אֶת לַחְמוֹ בְּקֹשִׁי וּבְעִצָּבוֹן, וְאַף הָאִשָּׁה הִתְקַלְּלָה שֶׁיִּהְיֶה לָהּ צַעַר וְעַצְבוּת בְּלֶדֶת הַבָּנִים - "בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים".

וְעַכְשָׁו הָאִשָּׁה זוֹכָה לְתַקֵּן אֶת כָּל זֶה, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁהִיא מַדְלִיקָה נֵרוֹת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הֵם מַמְשִׁיכִים אֶת הַשִּׂמְחָה וְאֶת הָאוֹר שֶׁל שַׁבָּת לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי עַל יְדֵי הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת נִמְשָׁךְ הָאוֹר וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְכָל הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת נִכְנָסִים לְמֶשֶׁךְ כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ לְעֹמֶק הַחוֹר הַגָּדוֹל.

וּמִפְּנֵי כָּךְ, עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל הָאִשָּׁה לְתַקֵּן אֶת מַה שֶּׁהִיא הִכְשִׁילָה אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן וְשֶׁבְּכָךְ הִיא גָּרְמָה לְעַצְבוּת וּלְשִׁלְטוֹן הַקְּלִפּוֹת בָּעוֹלָם, זֶה שֶׁתַּדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה עֲצוּמָה וְחֶדְוָה רַבָּה, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הִיא זוֹכָה לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַשְׁפִּיעַ בְּכָל הָעוֹלָם אֶת שִׂמְחָתָהּ הָעֲצוּמָה וְהַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

וּכְכָל שֶׁהָאִשָּׁה תִּשְׂמַח יוֹתֵר בְּהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְתַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר, כָּךְ הַתִּקּוּן הַנַּעֲשֶׂה מִכָּךְ הוּא גָּדוֹל יוֹתֵר, כִּי בְּכָךְ הִיא מַמְשִׁיכָה יוֹתֵר אֶת הָאָרַת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת לְכָל בְּנֵי הַבַּיִת וּלְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְנֵרוֹת הַשַּׁבָּת הֲרֵי הֵם מַשְׁרִים שִׂמְחָה וּקְדֻשָּׁה עֲצוּמָה בַּבַּיִת וּמְגָרְשִׁים מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַמַּחֲלֹקֶת

וְהַמְּרִיבוֹת וְהָעַצְבוּת וְהַדְּאָגוֹת שֶׁיֶּשְׁנָם בִּימוֹת הַחֹל, וְהֵם מְבִיאִים עִמָּם אוֹר שֶׁל שִׂמְחָה וְרֹגַע הַמְּבִיאִים לְשָׁלוֹם בֵּין בְּכָל בְּנֵי הַבַּיִת. עַד כָּאן דְּבָרָיו הַנִּפְלָאִים שֶׁל הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (על פי ביאור הרמ"ק).

וְכֵן מוּבָא בְּסֵפֶר חֲסִידִים: מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁהֶאֱרִיךְ יָמִים וְזָכָה לְזִקְנָה מְפֹלֶגֶת, וְחָקְרוּ חֲכָמִים בְּאֵיזוֹ זְכוּת הוּא זָכָה לְכָךְ, וְלֹא מָצְאוּ בּוֹ שׁוּם זְכוּת - רַק זֶה שֶׁהָיָה מְהַדֵּר לְהַדְלִיק נֵרוֹת שַׁבָּת בְּשֶׁמֶן זַיִת זַךְ.

כִּי הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבַּת קֹדֶשׁ מַמְשִׁיכָה אֶת אוֹר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַשַּׁבָּת שֶׁתִּשְׁרֶה בַּבַּיִת, וּמִכֹּחָהּ זוֹכִים כָּל בְּנֵי הַבַּיִת לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה וְלִשְׁמִירָה עֶלְיוֹנָה וְכֵן לִבְרָכוֹת עֲצוּמוֹת וְנוֹרָאוֹת.

כֵּיצַד זָכָה הָרַב לְבֵן שֶׁהֵאִיר אֶת עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל

בְּסֵפֶר "אָהֳלֵי צַדִּיקִים" מוּבָא עַל כָּךְ סִפּוּר נִפְלָא:

כַּאֲשֶׁר שָׁאֲלוּ אֶת הַגָּאוֹן רַבִּי אֵלִיָּהוּ חַיִּים מִבַּגְדַּד זַצַ"ל אָבִיו שֶׁל הַ"בֶּן אִישׁ חַי" זַצַ"ל כֵּיצַד הוּא זָכָה לְבֵן גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ כָּזֶה שֶׁהֵאִיר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּאוֹר תּוֹרָתוֹ, הֵשִׁיב לָהֶם הָרַב: לִפְנֵי שָׁנִים רַבּוֹת לֹא הָיָה מָצוּי שֶׁמֶן זַיִת כְּלָל בְּכָל הָעִיר בַּגְדַּד לְהַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת וַחֲנֻכָּה, וְכֻלָּם הָיוּ מַדְלִיקִים אֶת הַנֵּרוֹת בְּלֵית בְּרֵרָה בְּשֶׁמֶן שׁוּמְשׁוּם, אֲשֶׁר אוֹרוֹ לֹא הָיָה דּוֹלֵק יָפֶה כְּמוֹ שֶׁמֶן זַיִת, אֲבָל לֹא הָיְתָה בְּרֵרָה, כִּי לֹא הָיָה מָצוּי שֶׁמֶן זַיִת כְּלָל וְגַם הוּא הָיָה יָקָר מְאֹד.

וַאֲנִי לֹא וִתַּרְתִּי, וְטָרַחְתִּי מְאֹד עַד שֶׁהִשַּׂגְתִּי שֶׁמֶן זַיִת זַךְ וְטָהוֹר מִכַּמָּה סוֹחֲרִים מֵהָעִיר דַּמֶּשֶׂק שֶׁבְּסוּרְיָה, וּלְאַחַר טֹרַח רַב מְאֹד

הִגִּיעַ הַשֶּׁמֶן לְבַגְדַּד כַּמָּה יָמִים לִפְנֵי חֲנֻכָּה, וְכֻלָּם שָׂמְחוּ מְאֹד שֶׁהַשָּׁנָה יִזְכּוּ לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַחֲנֻכָּה מִשֶּׁמֶן זַיִת זַךְ.

וְלַמְרוֹת מִחִירוֹ הַיָּקָר שֶׁל הַשֶּׁמֶן זַיִת, מָכַרְתִּי אוֹתוֹ בְּזוֹל לְכָל תּוֹשְׁבֵי הָעִיר, וְשָׂמַחְתִּי מְאֹד שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁנָה כָּל תּוֹשְׁבֵי בַּגְדַּד הִדְלִיקוּ אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת וְהַחֲנֻכָּה מִשֶּׁמֶן זַיִת זַךְ הַדּוֹלֵק בְּהִדּוּר רַב, וְהַשֶּׁמֶן זַיִת הַזֶּה הִסְפִּיק לְעוֹד תְּקוּפָה אֲרֻכָּה לְכָל תּוֹשְׁבֵי הָעִיר.

וּבְאוֹתָהּ שָׁנָה כָּל תּוֹשְׁבֵי הָעִיר הִדְלִיקוּ אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּשֶׁמֶן זַיִת זַךְ, וּמִיָּד לְאַחַר מִכֵּן זָכִיתִי לְהֻלָּדֶת בְּנִי הַקָּדוֹשׁ הַ"בֶּן אִישׁ חַי" זַצַ"ל אֲשֶׁר הֵאִיר אֶת עֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאוֹר תּוֹרָתוֹ, וְהִנְנִי יוֹדֵעַ שֶׁלְּכָל זֶה זָכִיתִי רַק בִּזְכוּת כָּךְ שֶׁזָּכִיתִי לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת וַחֲנֻכָּה בְּהִדּוּר רַב וּבְשִׂמְחָה, אֲשֶׁר רַק בִּזְכוּת כָּךְ זָכִיתִי לְהֻלָּדֶת בְּנִי הַ"בֶּן אִישׁ חַי" זַצַ"ל, סִיֵּם הָרַב זַצַ"ל אֶת סִפּוּרוֹ.

נֵרוֹת שַׁבָּת
מַבְרִיחִים אֶת כָּל הָעַצְבוּת וְהַקְּלִפּוֹת

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁדַּוְקָא הָאִשָּׁה נִבְחֲרָה לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁעַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים עִקַּר הַפְּגָם שֶׁנּוֹצַר כְּתוֹצָאָה מֵאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁגָּרְמָה חַוָּה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, זֶה הִתְגַּבְּרוּת הָעַצְבוּת, שֶׁזֶּה מְסַמֵּל אֶת שְׁלִיטַת הַקְּלִפּוֹת בָּעוֹלָם, וְלָכֵן הִתְקַלְּלָה חַוָּה "בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים", וְאָדָם הָרִאשׁוֹן הִתְקַלֵּל "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ", וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת הִתְגַּבֵּר שִׁלְטוֹן הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בָּעוֹלָם, אֲשֶׁר כָּל מַהוּתוֹ זֶה הָעַצְבוּת וְהַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה. וְהִנֵּה בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם שִׁלְטוֹן לַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת אֲשֶׁר מֵהֶם נִמְשֶׁכֶת וּבָאָה מִדַּת הָעַצְבוּת לָעוֹלָם, וְלָכֵן עִקַּר מַהוּת

יום השבת זה הארת השמחה והחדוה ביום השבת בכל העולם כולו, כמובא בזהר הקדוש, וזה הטעם שדוקא האשה אשר גרמה את הפגם הזה, היא אשר נבחרה להדליק את נרות השבת אשר הם מביאים את אור שמחת השבת לביתו של האדם. **והנה כל שמחת השבת באה על ידי הדלקת הנרות בשמחה, לכן צריכה האשה לזהר להדליק בשמחה גדולה ובכך לתקן את חטא העצבות שגרמה לעולם.**

ואפשר לבאר שזה הטעם שבחרו חז"ל שדוקא האשה היא זאת שתדליק את נרות השבת הממשיכים את הארת האור הגנוז, וזאת מפני שעל פי הסוד האשה היא המסמלת את מדת המלכות, אשר היא הספירה האחרונה מעשר הספירות, ולכן העצבות והיגון והאנחה, אשר כל כחם הוא מהקלפות והחיצונים, נאחזים באשה ביותר, ו"רגליה ירדות מות", ולכן היא נמשכת בשרשה יותר למדת העצבות.

והנה זמן שליטתם של הקלפות והחיצונים הוא רק בימות החול, ואלו בשבת אין שום שליטה לקלפות ולסטרא אחרא, וזה הטעם שכתבו חז"ל שדוקא האשה היא אשר תדליק את הנרות בכניסת השבת, וזאת כדי להראות שעכשו נכנסת ובאה שבת המלכה, אשר ביום זה תמים ונגמרים כל כחן ושליטתן של הקלפות, ולכן אפלו באשה, אשר היא קרובה בשרשה ביותר לספירת המלכות אשר שם נאחזות הקלפות, בשבת אין להן שום אחיזה ושליטה. ואדרבה, דוקא היא זאת המדליקה את נרות השבת הממשיכים את אור שמחת השבת לכל העולם כולו, ומכניסים את כל החיצונים והקלפות לנוקבא דתהומא רבה, ופורסים את הסכת שלום של השבת בכל העולם כולו.

בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת
נִפְרֶסֶת סֻכַּת שָׁלוֹם רוּחָנִית

וְהַטַּעַם הַפְּנִימִי וְהֶעָמֹק יוֹתֵר עַל פִּי הַסּוֹד שֶׁנֵּרוֹת הַשַּׁבָּת מַמְשִׁיכִים שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת, מְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית מח), שֶׁשְּׁעַת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת הִיא שְׁעַת עֵת רָצוֹן וְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, מִפְּנֵי שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהָאִשָּׁה מַדְלִיקָה אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת נִפְרֶסֶת סֻכַּת שָׁלוֹם רוּחָנִית עַל כָּל הַבַּיִת, וְעַל יָדָהּ מִסְתַּלְּקִים כָּל כֹּחוֹת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְכָל הַקְּלִפּוֹת מֵהַבַּיִת, וְלָכֵן עַל יְדֵי כָּךְ נִמְשֶׁכֶת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת, וּמִסְתַּלְּקִים מִבְּנֵי הַבַּיִת כָּל מִינֵי עַצְבוּת וְכַעַס הַקַּיָּמִים בִּימוֹת הַחֹל אֲשֶׁר כֻּלָּם נִגְרָמִים מֵהַקְּלִפּוֹת הַגּוֹרְמוֹת לְכָךְ.

וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבָּאָה עַל יְדֵי הַדְלָקַת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, הֵם זוֹכִים שֶׁיִּשְׁכֹּן הַשָּׁלוֹם וְהַשַּׁלְוָה בְּבֵיתָם בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ, כִּי הַשִּׂמְחָה וְהַשָּׁלוֹם תְּלוּיִים הָאֶחָד בַּחֲבֵרוֹ וּמְבִיאִים הָאֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וְכַאֲשֶׁר יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה בַּבַּיִת, מִמֵּילָא יֶשְׁנָם גַּם שָׁלוֹם וְאַחְדוּת בֵּין כָּל בְּנֵי הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֵר הָרַמַ"ק (זוהר בראשית מח). וְלָכֵן, עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹרָה הַשִּׂמְחָה בְּבֵיתָם, הֵם זוֹכִים לְאַהֲבָה וְאַחֲוָה שָׁלוֹם וְרֵעוּת, וְהֵם נִצָּלִים מִכָּל מִינֵי קְטָטוֹת וּמְרִיבוֹת אֲשֶׁר שָׁרְשָׁם הוּא בְּמִדַּת הָעַצְבוּת הַשּׁוֹלֶטֶת עַל הָאָדָם, וְזֹאת עַל יְדֵי הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁשְּׁלִיטָתָם הוּא בִּימוֹת הַחֹל, שֶׁהֵם הַגּוֹרְמִים לְכָךְ, וְעַל יְדֵי הַדְלָקַת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, שִׂמְחָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת שׁוֹרָה עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת.

בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת נִמְשֶׁכֶת שְׁמִירָה וַהֲגָנָה לְכָל הַבַּיִת

כְּמוֹ כֵן, עַל יְדֵי הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת נִמְשֶׁכֶת גַּם שְׁמִירָה עֲצוּמָה וַהֲגָנָה גְּדוֹלָה עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת וְעַל כָּל הַמִּשְׁפָּחָה כֻּלָּהּ, כִּי עַל יְדֵי הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת נִפְרֶסֶת **"סֻכַּת שָׁלוֹם"** רוּחָנִית עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת, אֲשֶׁר מִמֶּנָּה נִמְשֶׁכֶת שְׁמִירָה וַהֲגָנָה עֲצוּמָה עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת כֻּלָּם.

וּמוֹסִיף הַזֹּהַר, שֶׁמִּפְּנֵי כָּךְ צְרִיכָה הָאִשָּׁה לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁהִיא תִּתְבּוֹנֵן בְּכָךְ שֶׁבְּאוֹתוֹ שָׁעָה שֶׁהִיא מַדְלִיקָה אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת הִיא מַמְשִׁיכָה אֶת שִׂמְחָתָהּ וְאֶת קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת כֻּלּוֹ וְהַשַּׁבָּת פּוֹרֶסֶת אֶת כְּנָפֶיהָ עַל כָּל הַבַּיִת, וּכְפִי שֶׁמְּסֻפָּר בְּסֵפֶר "צְבִי לַצַּדִּיק" (עמוד נה), שֶׁהֵעִיד תַּלְמִידוֹ שֶׁל הָרַהַ"ק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיזֶנְסְק זיע"א, שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהִדְלִיקוּ נֵרוֹת אֵצֶל הָרַבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיזֶנְסְק זיע"א, נָפְלָה שִׂמְחָה רַבָּה וַעֲצוּמָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְכֻלָּנוּ טָעַמְנוּ שִׂמְחַת שַׁבָּת גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, וְשִׂמְחָה זוֹ נִשְׁאֲרָה לְכֻלָּם עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת.

וְכָתַב בַּעַל הַטּוּרִים (שמות כה לא) רָמֵז נִפְלָא לְכָךְ, וְהוּא שֶׁבְּכָל פָּרָשַׁת הַמְּנוֹרָה הַכְּתוּבָה בְּפָרָשַׁת תְּרוּמָה אֵין אֶת הָאוֹת **"סָמֶךְ"**, וּבְכָךְ יֶשְׁנוֹ רֶמֶז - שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁמַּדְלִיקִים נֵרוֹת אֵין שָׂטָן וְאֵין מַזִּיק, וּזְכוּתָם הַגְּדוֹלָה וְהָעֲצוּמָה שֶׁל הַנֵּרוֹת שֶׁל מִצְוָה, סוֹתֵם אֶת פִּיו שֶׁל הַשָּׂטָן וְאֵינוֹ יָכוֹל יוֹתֵר לְקַטְרֵג וּלְהַשְׂטִין עַל עַם יִשְׂרָאֵל.

אֵשׁ נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מְעוֹרֵר אֶת אֵשׁ אַהֲבַת ה׳

וּמְגַלֶּה עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקו"ז תיקון טז דף ל), שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה מַדְלִיקָה אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, בְּכָךְ הִיא מְתַקֶּנֶת אֶת חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, מִפְּנֵי שֶׁכְּתוֹצָאָה מֵחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת נִמְשָׁךְ לָאָדָם **"כָּתְנוֹת עוֹר"**, שֶׁזֶּה צָרַעַת עוֹר הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, אֲשֶׁר זֶה מַה שֶּׁגּוֹרֵם לָאָדָם לְהִמָּשֵׁךְ אַחַר תַּאֲווֹת וְהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הַמְדֻמּוֹת וְלִפֹּל בְּאַהֲבוֹת וּתְשׁוּקוֹת נְפוּלוֹת. כְּמוֹ כֵן, בְּנוֹסָף זֶה גּוֹרֵם לוֹ, שֶׁגַּם כַּאֲשֶׁר הוּא עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וְקִיּוּם כָּל הַמִּצְוֹות, הֲרֵי שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ הִיא רַק מִתּוֹךְ פַּחַד יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, אוֹ מִתּוֹךְ הָרָצוֹן וְהַתְּשׁוּקָה לְקַבֵּל שָׂכָר עַל כָּךְ, וְאֵינוֹ עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה וְאַהֲבַת ה׳ טְהוֹרָה וּמִתּוֹךְ תְּשׁוּקָה עַזָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּפִי שֶׁרָאוּי לָאָדָם לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָה שֶׁאֵין לָהּ גְּבוּל וְקֵץ כַּאֲשֶׁר הוּא זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶה עִקַּר הַפְּגָם שֶׁנּוֹצַר כְּתוֹצָאָה מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן.

וְכָל זֶה נִגְרַם כַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה הִכְשִׁילָה אוֹתוֹ בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, וּבְכָךְ הִיא כִּבְּתָה אֶת נֵרוֹ, שֶׁזֶּה נִשְׁמָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי כ, כז) **"נֵר ה׳ נִשְׁמַת אָדָם"**, כְּלוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ הִיא גָּרְמָה לְכַבּוֹת אֶת אֵשׁ הָאַהֲבָה שֶׁלּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא נוֹבֵעַ מֵאוֹר נִשְׁמָתוֹ.

וְהִנֵּה, עַל יְדֵי הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת זוֹכֶה הָאָדָם לְקַבֵּל מֵחָדָשׁ "כָּתְנוֹת אוֹר", שֶׁזֶּה הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת, אֲשֶׁר עַל יָדָהּ הוּא זוֹכֶה לָשׁוּב וְלַעֲבֹד אֶת ה׳ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְאַהֲבַת ה׳, שֶׁזּוֹהִי הָעֲבוֹדָה הַשְּׁלֵמָה וְהָרְצוּיָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הִיא הָעֲבוֹדָה הַבָּאָה מִצַּד שְׁלֵמוּת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם.

וְלָכֵן עִקָּר הַתִּקּוּן שֶׁל הָאִשָּׁה עַל חֶטְאָהּ שֶׁהִכְשִׁילָה אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּחֵטְא עֵץ הַדַּעַת הוּא, לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הִיא שָׁבָה וּמַדְלִיקָה בְּבַעְלָהּ וּבִבְנֵי בֵיתָהּ אֶת אֵשׁ הָאַהֲבָה לַה' יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר עַל יָדָם הֵם זוֹכִים לִפְשֹׁט אֶת צָרַעַת עוֹר הַנָּחָשׁ, וְהֵם זוֹכִים לְאוֹר הַשַּׁבָּת וְלַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁזֶּה **"כָּתְנוֹת אוֹר"** כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא, וּמִשּׁוּם כָּךְ עַל יְדֵי הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת הִיא מְתַקֶּנֶת אֶת כָּל מַה שֶׁהִיא כִּבְּתָה אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן.

פרק ז

בוֹאִי כַלָּה
שַׁבָּת מַלְכְּתָא

פרק ו

בואי כלה - שבת מלכתא

סוד מעלת קבלת השבת מתוך שמחה וטוב לבב

סוד השמחה בכניסת השבת

הִנֵּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק בְּכָל מְאֹדוֹ לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, וְלִזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ אֶת נֹעַם מְתִיקוּתָהּ וַעֲרֵבוּתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְנִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה, מַהִי הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יִזְכֶּה הָאָדָם לִזְכּוֹת לְקַבֵּל בִּשְׁלֵמוּת אֶת הָאָרַת קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וּמַהִי הָעֵצָה אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אֶחָד בְּכָל דַּרְגָּה שֶׁהִיא לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת קְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת וּלְהַרְגִּישׁ אֶת נֹעַם שִׂמְחָתָהּ וַעֲרֵבוּתָהּ הָעֲצוּמָה.

הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה מְשַׂמַּחַת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּבוֹאָהּ

וְהַתְּשׁוּבָה לְכָךְ נִמְצֵאת בְּדִבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל דף ריד), הַמְגַלֶּה שֶׁהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת אוֹר קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת זֶה עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה

הַגְּדוֹלָה בְּעֵת כְּנִיסָתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, **וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הַ"שֶׁלְחָן עָרוּךְ"** (סימן רס"ב): "וְיִשְׂמַח בְּבִיאַת הַשַּׁבָּת כְּיוֹצֵא לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ וּכְיוֹצֵא לִקְרַאת חָתָן וְכַלָּה".

כִּי רַק עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם נִזְהָר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְהוּא נִזְהָר מִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל עַצְבוּת בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, הוּא זוֹכֶה לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה בְּשַׁבָּת.

וְיֶשְׁנָם כַּמָּה טְעָמִים לְכָךְ. הַטַּעַם רִאשׁוֹן לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה מַגִּיעָה מֵעוֹלָם גָּבוֹהַּ מְאֹד אֲשֶׁר שָׁם יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה עֲצוּמָה תָּמִיד, שֶׁזֶּה עוֹלַם הָאֲצִילוּת, וְלָכֵן אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְקַבְּלָהּ אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂרוּי בְּשִׂמְחָה וּבְעֹנֶג. (אור החיים בראשית מ"ז כ"ח).

וְהַטַּעַם הַשֵּׁנִי לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הִיא נִיצוֹץ מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה הַשּׁוֹרָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהִנֵּה כָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת ל, זוהר וישב), שֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה **וְטוּב לֵבָב.** (הגר"ח פלאגי כף החיים סימן כז)

הַשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת
זוֹכֶה לִנְשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁל הַשַּׁבָּת

וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת ויקהל דף ר"ד ע"א), שֶׁעַל יְדֵי הַשְּׂרָאַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת זוֹכֶה הָאָדָם לְתוֹסֶפֶת שִׂמְחָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, **כִּי עַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה הַבָּאָה בְּשַׁבָּת לְעַם יִשְׂרָאֵל, הֵם זוֹכִים לְתוֹסֶפֶת שִׂמְחָה עֲצוּמָה בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת,** מִפְּנֵי שֶׁהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה מְשַׂמַּחַת אֶת הָאָדָם בְּבוֹאָהּ אֵלָיו בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְעַל יָדָהּ נִשְׁכָּחִים מֵהָאָדָם כָּל

מיני עצבות וכעס והיא מעבירה ממנו כל מיני דאגה ויגון, ועל ידה זוכה הוא לשמחה עצומה מאד בכל יום השבת כולו.

מלאכים מיוחדים הנקראים "משמחי העולם"

ומגלה הזהר הקדוש (פרשת פקודי דף רנ"ו ע"א), שלכן בכל ערב שבת, כאשר הנשמה יתרה הבאה בשבת לעם ישראל יוצאת מלמעלה כדי לרדת לשכון בכל אחד ואחד מעם ישראל, יוצאים ביחד עמה עוד ארבעה מלאכים קדושים - אשר הנם ממנים על אלפי ורבבות מלאכים, וכל המלאכים האלו נקראים בשם **"בדחי עלמא"**, כלומר **"משמחי העולם"**, וזאת מפני שכל תפקידם ושליחותם של המלאכים האלו בעולם הוא רק לשמח ולהרנין את לבם של עם ישראל בכניסת שבת ולטהר את לבם של ישראל מהעצבות והכעס בעת כניסת השבת, וזאת כדי שתוכל לשרות עליהם תוספת **"נשמת השבת"**, שהיא הנשמה יתרה המגיעה לכל אחד מישראל בכניסת השבת אשר אינה שורה על האדם אלא רק כאשר הוא שרוי בשמחה גדולה.

מלאכים מיוחדים המממנים לשמח את ישראל בשבת

וארבעה מלאכים אלו, כל תפקידם הוא להעביר ולהשכיח מכל אחד מישראל ארבעה דברים:

הראשון - להעביר מהאדם את כל עייפות הנפש העייפה והיגעה מכל העבודה והטרחה הרבה בימות החול.

הַשֵּׁנִי - לְהַשְׁכִּיחַ וּלְהַעֲבִיר מֵהָאָדָם כָּל מִינֵי כַּעַס וְרֹגֶז אֲשֶׁר הָיוּ לוֹ בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁבוּעַ.

הַשְּׁלִישִׁי - לְהַעֲבִיר מֵהָאָדָם כָּל מִינֵי עַצְבוּת וְצַעַר אֲשֶׁר הִצְטַבְּרוּ אֶצְלוֹ בִּימוֹת הַחֹל.

וְהָרְבִיעִי - לְהַשְׁכִּיחַ מֵהָאָדָם אֶת כָּל מְרִירוּת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר הִצְטַבְּרָה אֶצְלוֹ מִימוֹת הַחֹל, אֲשֶׁר כָּל אַרְבַּעַת הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ מְעַכְּבִים אֶת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת מֵהָאָדָם.

וְזֶהוּ כָּל תַּפְקִידָם שֶׁל אַרְבַּעַת הַמַּלְאָכִים הָאֵלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁרַק עַל יְדֵי שֶׁהֵם מַעֲבִירִים מִלִּבּוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הַיְּגִיעָה וְהַטֹּרַח, הַכַּעַס וְהָעַצְבוּת בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי שֶׁהֵם מְשַׂמְּחִים אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסַת שַׁבָּת, יְכוֹלִים יִשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה, אֲשֶׁר אֵינָהּ שׁוֹרָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל אֶלָּא רַק כַּאֲשֶׁר הֵם שְׂרוּיִים בְּשִׂמְחָה וּבְנַחַת בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׂמֹחַ מְאֹד בְּעֵת קַבָּלַת הַשַּׁבָּת, וְזֹאת בִּכְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת מִשְׁכָּן לְהָאָרַת תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה וּמַגִּיעָה אֵלָיו בְּכָל שַׁבָּת, כִּי רַק עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה בְּקַבָּלַת הַשַּׁבָּת יוּכַל הָאָדָם לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה וּמַגִּיעָה אֵלָיו בִּזְמַן כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת.

וְאֵין הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְאַמֵּץ כְּלָל בִּשְׁבִיל כָּךְ, כִּי מִשָּׁמַיִם שׁוֹלְחִים לְכָל אֶחָד מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר כָּל תַּפְקִידָם הוּא לְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, אֶלָּא שֶׁכָּל תַּפְקִידוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא רַק לְהִתְחַבֵּר לְכָךְ וְכִבְיָכוֹל לְהַסְכִּים לְכָךְ, וְלֹא לְהִתְעַצֵּב וּלְצַעֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּכֹחַ עַל יְדֵי זְכִירַת כָּל מִינֵי דְּבָרִים הַמְצַעֲרִים וּמַעֲצִיבִים אֶת נַפְשׁוֹ בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא יִזְכֶּה מִמֵּילָא לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת הַבָּאָה אֵלָיו

עַל יְדֵי הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים לְשַׂמֵּחַ אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בְּעֵת כְּנִיסָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

וּמְגַלֶּה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל ר"ד), שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם נִזְהָר בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת מִמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁל עֲצִבוּת, הוּא זוֹכֶה לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְ**"שִׂמְחָה יְתֵרָה"** בְּכָל הַשַּׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה הוּא זוֹכֶה לְתוֹסֶפֶת שִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה מְשַׂמַּחַת אֶת הָאָדָם וְעַל יָדָהּ נִשְׁכָּחִים מֵהָאָדָם כָּל מִינֵי עַצְבוּת וְכַעַס, כִּי הִיא מַגִּיעָה מֵעוֹלָמוֹת גְּבוֹהִים מְאֹד אֲשֶׁר שָׁם יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה עֲצוּמָה תָּמִיד, שֶׁזֶּה עוֹלַם הָאֲצִילוּת, וְלָכֵן הִיא מְשַׂמַּחַת אֶת הָאָדָם **"בְּשִׂמְחָה יְתֵרָה"** וּמַעֲבִירָה מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי דְּאָגָה וְיָגוֹן וְעַל יָדָהּ הוּא זוֹכֶה לְ"שִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד" בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

מַדּוּעַ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כֹּה שִׁבַּח אֶת הַשִּׂמְחָה

וְעַל פִּי זֶה מְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פיקודי דף רנ"ה ע"א) אֶת הַפָּסוּק (קהלת ח טו) **"וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין טוֹב לָאָדָם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי אִם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמוֹחַ**, וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַּעֲמָלוֹ יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹקִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ".

וְלִכְאוֹרָה צָרִיךְ לְהָבִין, מַדּוּעַ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כֹּה מְשַׁבֵּחַ אֶת הַשִּׂמְחָה בְּתַעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה.

וְהַבֵּאוּר לְכָךְ הוּא, שֶׁכַּוָּנָתוֹ הִיא עַל הַשִּׂמְחָה שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁרַק עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בִּזְמַנִּים אֵלּוּ, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁהוּא אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וְשָׂמֵחַ בִּסְעוּדוֹת

הַשַּׁבָּת, הוּא זוֹכֶה לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַמַּגִּיעָה וּבָאָה לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וּמִי שֶׁאֵינוֹ שָׂמֵחַ בִּזְמַנִּים אֵלּוּ, אֵינוֹ זוֹכֶה לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְלָכֵן שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כֹּה מְשַׁבֵּחַ אֶת הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, כִּי רַק עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים זוֹכֶה הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּאוֹר הַשַּׁבָּת וְחֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

הַשַּׁבָּת מוֹסִיפָה קְדֻשָּׁה מְיֻחֶדֶת לְיִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל

וּמוֹסִיף הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פיקודי דף רנ"ו) שֶׁזֶּה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק (ישעיה יד) **"וְהָיָה בְּיוֹם הָנִיחַ ה' לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמִרָּגְזְךָ וּמִן הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה"**, וּפֵרוּשׁוֹ הוּא, שֶׁעַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה הַשּׁוֹרָה בָּאָדָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, הוּא זוֹכֶה לִמְנוּחָה מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת הַקָּשׁוֹת וּמִכָּל הַיְגִיעוֹת שֶׁיֶּשְׁנָן בִּימוֹת הַחֹל, כִּי עַל יְדֵי הָאָרַת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה נִשְׁכָּח מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי כַּעַס וְעַצְבוּת, וְזֹאת עַל יְדֵי רוּחַ הַקְּדֻשָּׁה הַשּׁוֹרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה נִקְרֵאת "נִשְׁמַת הַשִּׂמְחָה"

וְכָתַב עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (אדרא זוטא דף ר"פ), שֶׁהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה נִקְרֵאת **"נִשְׁמַת הַשִּׂמְחָה"**, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הִיא שׁוֹרָה עַל הָאָדָם, הִיא מְבִיאָה אֶת הָאָדָם בְּשַׁבָּת לִידֵי שִׂמְחָה עֲצוּמָה.

וּמוֹסִיף עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל דף רד), שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת יֵשׁ שִׂמְחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְיֶשְׁנָהּ שְׁמִירָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כִּי אֵין שׁוּם דִּין מִתְעוֹרֵר כְּלָל לְמַעְלָה, וְלָכֵן הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת אֵינָם יְכוֹלִים

לִשְׁלֹט גַּם לְמַטָּה, וּמִכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה הַמִּתְעַטֶּרֶת בְּעַם יִשְׂרָאֵל מַקְדִּימִים יִשְׂרָאֵל לָלֶכֶת לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וּמִכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הֵם מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

מַדּוּעַ שְׁקוּלָה שַׁבָּת כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה

וְעוֹד מְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (זוהר פקודי רנו), שֶׁזֶּה הַטַּעַם שֶׁשְּׁקוּלָה שַׁבָּת כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכָל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ שָׁמַר אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וּמִצְוֹתֶיהָ, כִּי הַשַּׁבָּת מוֹסִיפָה רוּחַ שֶׁל קְדֻשָּׁה בְּעַם יִשְׂרָאֵל, **וְרוּחַ הַקְּדֻשָּׁה הַנּוֹסֶפֶת לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הִיא כְּמוֹ רוּחַ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנּוֹסֶפֶת לַגֵּר הַבָּא לְהִתְגַּיֵּר וּלְהִסְתּוֹפֵף תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה**, וְזֹאת בִּכְדֵי שֶׁיּוּכְלוּ עַם יִשְׂרָאֵל לְהִכָּנֵס תַּחַת כְּנָפֶיהָ שֶׁל הַשַּׁבָּת וְלִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְעַל יְדֵי הָעֲטָרוֹת שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרִים בְּשַׁבָּת, שֶׁהֵם תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה שֶׁהֵם מְקַבְּלִים בְּשַׁבָּת, כָּל יִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים בְּשִׂמְחָה וּבְמְנוּחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכָל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ יֵשׁ לָהֶם אֶת הַמְּנוּחָה וְהַשִּׂמְחָה הַזֹּאת מִכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה (זוהר פרשת שלח דף קעג).

בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת יוֹצֵא כָּרוֹז בַּשָּׁמַיִם הַמְּעוֹרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה

וּמוֹסִיף עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (יתרו סט ע"א), שֶׁבְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת יוֹצֵא כָּרוֹז בַּשָּׁמַיִם הַמַּכְרִיז וְאוֹמֵר: **הִתְעוֹרְרוּ הַצַּדִּיקִים, הִתְעוֹרְרוּ כָּל עַם הַקֹּדֶשׁ - עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּבְחַרוּ לִהְיוֹת הָעָם הַנִּבְחָר מִכָּל הָעַמִּים,** וּתְעוֹרְרוּ עַצְמְכֶם לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וּשְׁלֵמָה בְּשַׁבָּת שֶׁנִּכְנֶסֶת

עַכְשָׁו, וְזֹאת כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ תּוּכְלוּ לְקַבֵּל אֶת **"שֶׁפַע הַשִּׂמְחוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׂמְחוֹת"** הַיּוֹרֵד מֵעוֹלַם הָאֲצִילוּת בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הָאָרַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁאֵלֶיהָ זוֹכִים כָּל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ. אַשְׁרֵי חֶלְקְכֶם עַם יִשְׂרָאֵל עַם הַקֹּדֶשׁ שֶׁזִּכִּיתֶם לְקַבֵּל אֶת מַתְּנַת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא יְרֻשָּׁה רַק לָכֶם מִכָּל הָעַמִּים, וְעָלֶיהָ כָּתוּב: "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְגוֹ' בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם", כִּי אֵין לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם שׁוּם חֵלֶק בַּקְּדֻשָּׁה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

זָכוֹר – לִזְכֹּר לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה. שָׁמוֹר – לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵעַצְבוּת בְּשַׁבָּת

וּמְגַלֶּה עוֹד הַזֹּהַר (תיקוני זוהר תיקון כד), שֶׁלְּכֵן הַתּוֹרָה כָּפְלָה וְהִזְהִירָה עַל הַשַּׁבָּת בַּפְּסוּקִים **"זָכוֹר וְשָׁמוֹר"**, כִּי פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק "זָכוֹר וְשָׁמוֹר" - שֶׁצָּרִיךְ **"לִזְכֹּר"** לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה הַמַּגִּיעָה בְּשַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וּכְמוֹ כֵן צָרִיךְ **"לִשְׁמֹר"** שֶׁלֹּא לְעוֹרֵר בִּלְבָבוֹ שׁוּם עַצְבוּת וְכַעַס בְּשַׁבָּת אֶלָּא לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ בְּשַׁבָּת מִכָּל מִינֵי צַעַר וּמִכָּל מִינֵי עַצְבוּת וַאֲנָחָה, וּבְכָךְ יְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחַת לְבָבוֹ, וְיִזְכֶּה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהָעָרֵב שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַמְקַבֵּל שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גָּדוֹל מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם בָּעוֹלָם הַבָּא

וּמְגַלֶּה עוֹד הַזֹּהַר (תיקון ו דף כ"ג ע"ב), שֶׁהַנְּשָׁמוֹת יְתֵרוֹת הֲרֵי הֵם כְּאוֹרְחִים, וְלָכֵן עַל הָאָדָם לְקַבְּלָם בְּשִׂמְחָה יְתֵרָה וּבְפָנִים צְהוּבוֹת וּשְׂמֵחוֹת, וְלִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל בְּשַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה. **וּכְפִי שֶׁהָאָדָם**

מְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה בְּשַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה - כָּךְ כַּאֲשֶׁר נִשְׁמָתוֹ תֵּצֵא מִגּוּפוֹ לְאַחַר אֲרִיכוּת יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו, יִזְכֶּה שֶׁיְּקַבְּלוּ אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּגַן עֵדֶן מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי בְּמִדָּה שֶׁהָאָדָם מוֹדֵד - כֵּן מוֹדְדִין אַף לוֹ, וְלָכֵן כָּךְ יְקַבְּלוּ אַף אֶת נִשְׁמָתוֹ בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְיִנָּצֵל מִכָּל מִינֵי עֲנָשִׁים וּמִכָּל הַמְקַטְרְגִים, וְיִזְכֶּה לְהִכָּנֵס בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה יָשָׁר בְּגַן עֵדֶן לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וּמְקוֹמוֹ הַשַּׁיָּךְ לוֹ.

אֵין אוֹמְרִים אֶת הַפָּסוּק "וְהוּא רַחוּם" בְּעַרְבִית, כִּי בְּשַׁבָּת יֶשְׁנָהּ שְׁמִירָה מְיֻחֶדֶת

וְעַל פִּי זֶה מְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת תרומה דף קלה), מַדּוּעַ אֵין אוֹמְרִים אֶת הַפָּסוּק **"וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן"** לִפְנֵי תְּפִלַּת עַרְבִית בְּלֵיל שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם בִּתְפִלַּת עַרְבִית, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת אֵין אֶת אֲחִיזַת מִדַּת הַדִּין כְּלָל כְּפִי שֶׁיֵּשׁ בִּימוֹת הַחֹל, וְלָכֵן אֵין לְאָמְרוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יְעוֹרֵר הָאָדָם בְּפִיו אֶת אֲחִיזַת הַדִּין בְּפָסוּק זֶה הַמּוֹרֶה עַל הַשְׁמִירָה מִמִּדַּת הַדִּין, כִּי בַּאֲמִירָתוֹ מַרְאֶה הָאָדָם כְּאִלּוּ צָרִיךְ שְׁמִירָה בְּשַׁבָּת מִמִּדַּת הַדִּין וְהַחִיצוֹנִים, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא מְעוֹרֵר אֶת מִדַּת הַדִּין וּמַחֲזִיר אֶת הַחִיצוֹנִים אֲשֶׁר הָלְכוּ בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת לְעֹמֶק הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל, וּמְשִׁיבָם לִמְקוֹמָם אֲשֶׁר שָׁם הֵם הָיוּ בִּימוֹת הַחֹל.

וּמְסַיֵּם הַזֹּהַר, **שֶׁלָּכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לוֹמַר בִּתְפִלַּת עַרְבִית שֶׁל שַׁבָּת "בָּרְכוּ" בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה,** וְזֹאת כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת כָּל בִּרְכָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת בַּאֲמִירַת הַ"בָּרְכוּ" מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה, וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הָאָדָם אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת מִמְּקוֹר הַבְּרָכוֹת, וְזֹאת עַל יְדֵי הָאָרַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה לְעַם יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי אֲמִירַת הַ"בָּרְכוּ" מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה.

וּמוֹסִיף עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל ר"ד), שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת יֵשׁ שִׂמְחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְיֶשְׁנָהּ שְׁמִירָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כִּי אֵין שׁוּם דִּין מִתְעוֹרֵר כְּלָל לְמַעְלָה, וְלָכֵן הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת אֵינָם יְכוֹלִים לִשְׁלֹט גַּם לְמַטָּה, וּבְכֹחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה הַמִּתְעַטֶּרֶת בְּעַם יִשְׂרָאֵל מַקְדִּימִים יִשְׂרָאֵל לָלֶכֶת לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּמִכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הֵם מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

וְהַנְּשָׁמוֹת יְתֵרוֹת הֵם מְשַׂמְּחוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מִזִּיו כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה (תיקוני זוהר תיקון י"ט לח ע"ב).

עִקַּר הַשִּׂמְחָה בִּזְמַן קַבָּלַת תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה

וְכָתַב הַזֹּהַר (תרומה דף קלב), שֶׁכֵּיוָן שֶׁאֶת תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה בְּשַׁבָּת מְקַבְּלִים רַק עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה בִּשְׁעַת בּוֹאָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה, לָכֵן צָרִיךְ לָשִׂים דָּגֵשׁ מְיֻחָד וְלִשְׂמֹחַ בְּיוֹתֵר בִּזְמַנִּים בָּהֶם הָאָדָם מְקַבֵּל אֶת שְׁלֹשֶׁת חֶלְקֵי הַנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה, שֶׁהֵם תּוֹסֶפֶת הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ וְהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁמְּקַבְּלִים בְּשַׁבָּת.

וּמְגַלֶּה הָאֲרִיז"ל (פרי עץ חיים, שער השבת), שֶׁאֶת "הַנֶּפֶשׁ הַיְתֵרָה" מְקַבֵּל הָאָדָם בִּשְׁעַת אֲמִירַת **"בּוֹאִי כַלָּה"** אֲשֶׁר בְּפִיּוּט "לְכָה דוֹדִי", וְאֶת הָאָרַת "הָרוּחַ יְתֵרָה" מְקַבֵּל הָאָדָם בַּאֲמִירַת **"בָּרְכוּ אֶת ה' הַמְבֹרָךְ"** שֶׁלִּפְנֵי תְּפִלַּת עַרְבִית, וְאֶת הָאָרַת הַ"נְּשָׁמָה יְתֵרָה" מְקַבֵּל הָאָדָם בַּאֲמִירַת **"וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ"** שֶׁבְּבִרְכַּת "הַשְׁכִּיבֵנוּ" שֶׁבִּתְפִלַּת עַרְבִית, וְלָכֵן בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת אֵלּוּ צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה יְתֵרָה וְלוֹמַר אֶת שְׁלֹשֶׁת דְּבָרִים אֵלּוּ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה רַבָּה

כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הַנֶּפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה יְתֵרָה אֲשֶׁר מַגִּיעִים לָאָדָם בִּשְׁעַת אֲמִירָה זוֹ.

הַשִּׂמְחָה הַמַּגִּיעָה לְעַם יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת – הִיא מִמָּקוֹם שֶׁהַנְּבוּאָה שׁוֹרָה בּוֹ

דְּבָרִים מְפְלָאִים עַל הַשִּׂמְחָה הַמְּרַגֶּשֶׁת בְּלִבּוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, כָּתַב הַגָּאוֹן רַבֵּנוּ חַיִּים זַצ"ל, אֲחִי הַמַּהֲרָ"ל, בְּ"סֵפֶר הַחַיִּים" (פרנסה וכלכלה פ"ו), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מֵאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת עַמּוֹ וּכְדֵי לְהָסִיר מִלִּבָּם כָּל סָפֵק, נָתַן לָהֶם אֶת שַׁבַּת קָדְשׁוֹ שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית בֵּינוֹ וּבֵינֵנוּ, וּבִמְנוּחָתֵנוּ לֹא יִשְׁכְּנוּ עֲרָלִים, **בְּמַה שֶׁיַּרְגִּישׁ כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ שֶׁפַע אֱלֹקִי, וְאוֹר פָּנָיו כִּי רְצִיתוֹ, וְהַשִּׂמְחָה יְתֵרָה שֶׁנּוֹפֶלֶת עָלָיו בְּלִי מִתְכַּוֵּן מִיָּד בִּהַכְנָסַת שַׁבָּת,** וְלֵיל שַׁבָּת כֻּלָּהּ אוֹר וָעֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמֵנוּ, בִּלְתִּי סָפֵק שֶׁאֵין זֶה רַק נִיצוֹץ הָאוֹר וְהַשִּׂמְחָה הַמַּבְהִיק מִמָּקוֹם שֶׁהַנְּבוּאָה יוֹצֵאת מִשָּׁם, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָנוּ נָבִיא וְלֹא חוֹזֶה וַאֲנַחְנוּ עַל אַדְמַת נָכְרִים - עִם כָּל זֹאת לֹא עָזַב חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ מֵעִמָּנוּ לְהַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ אוֹר אֱלֹקִים מִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ, וּבָזֶה נִתְבָּרֵר לָנוּ בֵּרוּר גָּמוּר שֶׁאֵין אַחֲרָיו סָפֵק כִּי תּוֹרָתֵנוּ תּוֹרַת אֱמֶת. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

מִנְהָגֵי יִשְׂרָאֵל – כְּדֵי לְהַרְבּוֹת שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּעֵת קַבָּלַת הַשַּׁבָּת

וְהִנֵּה, כֵּיוָן שֶׁעִקַּר הַנִּתִּיב וְהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְאוֹר קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, זֶה עַל יְדֵי קַבָּלַת הַשַּׁבָּת בִּכְנִיסָתָהּ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב

לֵבָב, לָכֵן נָהֲגוּ בִּתְפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת בְּכָל מִינֵי דְּבָרִים הַמַּרְבִּים שִׂמְחָה, הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת.

וְכֵן כָּתַב בַּעַל הַ"פְּלָא יוֹעֵץ" (ערך הנאה), שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ נוֹהֲגִים חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה לֶאֱכֹל אוֹ לִשְׁתּוֹת בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת דִּבְרֵי מְתִיקָה הַמְשַׂמְּחִים אֶת הָאָדָם, וְזֹאת כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב.

וְכֵן הָיוּ נוֹהֲגִים בָּעִיר סָלוֹנִיקִי אֲשֶׁר הָיְתָה עִיר וָאֵם בְּיִשְׂרָאֵל וְהָיְתָה לְנֵס וּמוֹפֵת לְכָל סְבִיבוֹתֶיהָ בִּהְיוֹתָהּ עִיר נָמֵל גְּדוֹלָה, אֲשֶׁר הָיְתָה מְנֹהֶלֶת בְּכָל עִנְיָנֶיהָ עַל יְדֵי יְהוּדִים אֲשֶׁר כֻּלָּם שָׁבְתוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהָיוּ מְחַלְּקִים סֻכָּרִיּוֹת לְכָל הַיְלָדִים וְהַנְּעָרִים בִּכְנִיסָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְזֹאת בִּכְדֵי שֶׁיִּשְׂמְחוּ וְיָשִׂישׂוּ בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת וִיקַבְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב.

נָהֲגוּ לִלְמֹד בְּיוֹם שִׁשִּׁי דִּבְרֵי אַגָּדָה הַמְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב

וּמִשּׁוּם כָּךְ נָהֲגוּ בִּתְפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל לִלְמֹד בִּכְנִיסָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת דְּבָרִים הַמְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב, **כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרַ"ח פָּלָאגִ'י זִיע"א** (תנופה וחיים משלי אות קפב), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וְהָכִי נָהֲגוּ רַבָּנָן סָבוֹרָאֵי מִימוֹת עוֹלָם וְכֵן בְּדוֹרֵנוּ - לִלְמֹד מִילֵי דְּאַגַּדְתָּא בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי, וְנִכְנָסִין לַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שְׂחוֹק שֶׁל מִצְוָה".

כְּלוֹמַר, שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים בְּיָמָיו כָּל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים לִלְמֹד בְּיוֹם שִׁשִּׁי בַּיְשִׁיבָה דִּבְרֵי אַגָּדָה הַמְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב, וְזֹאת בִּכְדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ לְיוֹם הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה וְטוּב לֵבָב.

וְעַל פִּי זֶה הוּא מְבָאֵר אֶת הַפָּסוּק (משלי לא כא) **"עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן"**, וְדִבְרֵי אַגָּדָה מְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (ילקוט יתרו כו): פָּנִים מַסְבִּירוֹת לַגְּמָרָא, פָּנִים שׂוֹחֲקוֹת לָאַגָּדָה, עַיֵּן שָׁם. כְּלוֹמַר, שֶׁבַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַשָּׁבוּעַ יִלְמַד דְּבָרִים הַמְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שְׂחוֹק שֶׁל מִצְוָה. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

וּמִכָּךְ אָנוּ לוֹמְדִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לִשְׂמֹחַ בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, הֵן בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה עַל יְדֵי לִמּוּד דִּבְרֵי אַגָּדָה הַמְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב בְּיוֹם שִׁשִּׁי, וְהֵן בְּשִׂמְחַת הַגּוּף עַל יְדֵי אֲכִילַת דִּבְרֵי מְתִיקָה הַמְשַׂמְּחִים אֶת הַגּוּף בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְכָל זֹאת כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל הָאָדָם אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וּכְדֵי שֶׁיִּכָּנֵס הָאָדָם לְיוֹם הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחַת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ, וְרַק עַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהֶעָרֵב שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

בִּפְּרָאג נָהֲגוּ לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בִּכְלֵי גְּנִינָה וְשִׁיר

וְכֵן נָהֲגוּ בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת בִּתְפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׁירָה וְזִמְרָה בִּכְלֵי שִׁיר כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַהַ"ג רַבִּי יַעֲקֹב עֶמְדִּין בְּסִפְרוֹ "צְרוֹר הַחַיִּים" (קונטרס קול השיר דף ד ע"ב), שֶׁבִּקְהִלַּת קֹדֶשׁ פְּרָאג הָיוּ נוֹהֲגִים לְנַגֵּן בִּכְלֵי שִׁיר בְּקַבָּלַת שַׁבָּת כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת הַלְּבָבוֹת לִקְרַאת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וּלְהַכְנֵס לַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה.

וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר "אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית" (עמוד ח), שֶׁנָּהֲגוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל בִּפְּרָאג לוֹמַר אֶת פִּזְמוֹן "לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה" בְּלִוּוּי כְּלֵי

נְגִינָה מִתּוֹךְ שִׁירָה וְזִמְרָה עַד הַמִּלִּים "בּוֹאִי בְשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ", כַּמּוּבָא בְּשׁוּ"ת "מְלַמֵּד לְהוֹעִיל" סִימָן ט"ז.

וְכָתַב בְּשׁוּ"ת "כַּפֵּי אַהֲרֹן" (סימן כ אות טו), שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ הָיוּ נוֹהֲגִים בִּקְהִלַּת קֹדֶשׁ פְּרָאג לוֹמַר "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" שְׁתֵּי פְּעָמִים, כַּאֲשֶׁר בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים זֹאת בְּלִוּוּי כְּלֵי שִׁיר כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וּכְדֵי לְהָכִין אֶת לְבָבָם בְּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל שִׂמְחָה לִקְרַאת שַׁבָּת מַלְכְּתָא, וּפַעַם שְׁנִיָּה הָיוּ אוֹמְרִים זֹאת לְשֵׁם קַבָּלַת שַׁבָּת לְלֹא כְּלֵי שִׁיר. עַיֵּן שָׁם. (הובא בשו"ת יחווה דעת ח"א סימן מה).

סְגֻלַּת הַשִּׂמְחָה בַּאֲמִירַת הַפִּיּוּט "לְכָה דוֹדִי"

וְכֵן מַשְׁמַע בַּחֲז"ל שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ רִקּוּדִים וְשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (בבא קמא לב), שֶׁרַבִּי חֲנִינָא הָיָה רוֹקֵד וְהוֹלֵךְ בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת בְּקַבָּלַת שַׁבָּת כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: בּוֹאוּ וְנֵצֵא לִקְרַאת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. וְכָתְבוּ חֲז"ל, שֶׁלָּכֵן כַּאֲשֶׁר אָדָם רָץ בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּמַזִּיק אֶת חֲבֵרוֹ הוּא פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָץ בִּרְשׁוּת מִצְוַת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ רַבִּי חֲנִינָא שֶׁהָיָה בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת רוֹקֵד וְהוֹלֵךְ וְאוֹמֵר: "בּוֹאוּ וְנֵצֵא לִקְרַאת שַׁבָּת כַּלָּה מַלְכְּתָא", וְאִם הִזִּיק בְּשָׁעָה זוֹ הוּא פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה דְּבַר מִצְוָה.

וּפֵרֵשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל שֶׁזֶּה נִקְרָא "רָץ בִּרְשׁוּת", כְּלוֹמַר בִּרְשׁוּת הַמִּצְוָה שֶׁל שַׁבָּת, וְלָכֵן אִם הִזִּיק מִתּוֹךְ רִקּוּדוֹ וְרִיצָתוֹ בְּקַבָּלַת שַׁבָּת, הוּא פָּטוּר עַל כָּךְ.

וְכָתַב הָרַהַ"ק רַבִּי יְחֶזְקֵאל מִשִּׁינֶווא זיע"א (דברי יחזקאל ערך שבת), שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַבָּלָה מֵרַבּוֹתָיו, שֶׁמִּי שֶׁשָּׂמֵחַ בְּקַבָּלַת שַׁבָּת בַּאֲמִירַת פִּיּוּט "לְכָה דוֹדִי" וְאוֹמְרוֹ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, הוּא זוֹכֶה לְשִׂמְחָה בְּכָל

יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, כִּי בְּכָךְ הוּא מְשַׂמֵּחַ אֶת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה מְשַׂמַּחַת אוֹתוֹ בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

כְּמוֹ כֵן סְגֻלָּתָהּ שֶׁל קַבָּלַת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, שֶׁמִּי שֶׁמִּתְקַשֶּׁה בְּלִמּוּדוֹ וְאֵינוֹ מְבִינוֹ כָּרָאוּי, יִזְכֶּה לְהָבִין אֶת לִמּוּדוֹ בְּקַלּוּת (ספר המידות).

וְכֵן כָּתַב הַשְּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ (קיצור השל"ה עמוד קנב ד"ה אחר כך), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: יֵלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשִׂמְחָה וִיקַבֵּל שַׁבָּת וְיֹאמַר הַשִּׁשָּׁה מִזְמוֹרִים "לְכוּ נְרַנְּנָה" וְגוֹ' בְּשִׂמְחָה, כִּי הֵמָּה שִׁיר וְשֶׁבַח גָּדוֹל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַיֹּאמֶר הַשִּׁיר "לְכָה דוֹדִי" בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, בְּשִׁיר וּבַעֲמִידָה.

וְכֵן כָּתַב הַחִיד"א (מורה באצבע סימן ד' סעיף קמא), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: יֹאמַר קַבָּלַת שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה.

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים דְּבַר פֶּלֶא, שֶׁמִּנְּיַן הַתֵּבוֹת שֶׁל שֵׁשֶׁת הַמִּזְמוֹרִים שֶׁאוֹמְרִים בְּקַבָּלַת שַׁבָּת מֵהַמִּזְמוֹר "לְכוּ נְרַנְּנָה" עַד הַמִּזְמוֹר "הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים", הִנֵּם בְּדִיּוּק כְּמִנְּיַן "שַׁבָּת", וְזֹאת לְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי אֲמִירַת שֵׁשֶׁת הַמִּזְמוֹרִים הָאֵלּוּ שֶׁל קַבָּלַת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, זוֹכֶה הָאָדָם לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְכָתְבוּ הַמְקֻבָּלִים, שֶׁבַּאֲמִירַת שִׁשָּׁה מִזְמוֹרִים אֵלּוּ בְּקַבָּלַת שַׁבָּת מַכְרִית הָאָדָם אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, כַּאֲשֶׁר כָּל מִזְמוֹר מְכֻוָּן כְּנֶגֶד יוֹם אֶחָד בַּשָּׁבוּעַ, וְעַל יְדֵי אֲמִירָתָם בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה מַכְרִית הָאָדָם אֶת הַקְּלִפּוֹת וּמְזַמֵּר אֶת כָּל הָעֲרִיצִים אֲשֶׁר נִבְרְאוּ בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְהוּא זוֹכֶה לִקְדֻשָּׁתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

מַדּוּעַ כֹּה חֲשׁוּבָה מַעֲלַת הַ"תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת"

הִנֵּה יְדוּעָה וּמְפֻרְסֶמֶת בְּשַׁעַר בַּת רַבִּים סְגֻלָּתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל

"הַתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת" - לְהַקְדִּים לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר מְסֻגֶּלֶת לִזְכּוֹת לִישׁוּעוֹת רַבּוֹת בְּכָל הָעִנְיָנִים, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁסְּגֻלָּתָהּ רַבָּה לִזְכּוֹת לְזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא (סגולות ישראל ערך בנים), וְכֵן לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת (פרי מגדים סימן רנו), וְלִזְכּוֹת לְפַרְנָסָה בְּרֶוַח (דברי שמואל אות ו), וְלִזְכּוֹת עַל יְדֵי כָּךְ לְכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁזְּקוּקִים בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים.

וְכָתְבוּ הָרַהַ"ק רַבִּי יַעֲקֹב אַבּוּחֲצִירָה זיע"א (גנזי המלך תיקון הברית אות מג) וּבַעַל "שׁוֹמֵר אֱמוּנִים" זיע"א (טהרת הקודש פי"א), שֶׁעִקַּר מַעֲלָתָהּ שֶׁל הַ"תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת" הוּא, מִפְּנֵי שֶׁבְּכָךְ מַרְאֶה הָאָדָם אֶת גֹּדֶל שִׂמְחָתוֹ בְּבוֹא אֵלֵינוּ יוֹם הַשַּׁבָּת, וּמַרְאֶה זֹאת בְּכָךְ שֶׁהוּא מַקְדִּים וּמְצַפֶּה לִקְרַאת הַשַּׁבָּת כְּדֶרֶךְ אָדָם הַמְחַכֶּה וּמְיַחֵל לְבוֹאוֹ שֶׁל אָדָם חָשׁוּב עַד כְּדֵי שֶׁהוּא מַקְדִּים וְיוֹצֵא לִקְרָאתוֹ, וּבָזֶה מַרְאֶה אֶת גֹּדֶל שִׂמְחַת לִבּוֹ בְּבוֹאוֹ אֵלָיו.

וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם (הלכות שבת פרק ל ה"ב), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: יוֹשֵׁב בְּכֹבֶד רֹאשׁ וּמְיַחֵל לְקַבָּלַת פְּנֵי שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁהוּא יוֹצֵא לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ.

וְכֵן מְסֻפָּר עַל הָרַב מִבְּרִיסְק זיע"א, שֶׁהָיָה תָּמִיד יוֹשֵׁב וּמְצַפֶּה לִקְרַאת הַשַּׁבָּת אֵיזֶה שָׁעָה לִפְנֵי שַׁבָּת כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב כֵּן.

וְכֵן מְסֻפָּר עַל הגה"ק רַבִּי אַבְרָהָם מִטּוֹלְטְשִׁין זיע"א, שֶׁהָיָה תָּמִיד מוּכָן לִפְנֵי כְּנִיסָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת וְהָיָה מַמְתִּין וּמְחַכֶּה לִקְרַאת בּוֹאָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

וְכָךְ מְסֻפָּר עַל צַדִּיקִים רַבִּים אֲשֶׁר הָיוּ מוּכָנִים תָּמִיד זְמַן רַב מִבְּעוֹד יוֹם וְהָיוּ מְצַפִּים וּמְחַכִּים לְבוֹאָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְהוֹסִיף בַּעַל הָ"אֲבִיר יַעֲקֹב" זיע"א (גנזי המלך אופן נג), שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ **בְּרֵאשִׁית** רָאשֵׁי תֵבוֹת: **בְּעוֹד יוֹם רַב תְּקַבֵּל אוֹר שַׁבָּת**. וְזֹאת לְרַמֵּז, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת זָרִיז וְזָהִיר לְקַבֵּל אֶת שַׁבָּת בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת אוֹר תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת, **וְזֶה מוֹעִיל לְבַעַל תְּשׁוּבָה בְּיוֹתֵר, כִּי זֶה תְּשׁוּבָה מֵעֵין הַמְּשׁוּבָה, כִּי תַּחַת אֲשֶׁר הָיָה שָׂמֵחַ לִדְבַר עֲבֵרָה וּמַשְׁכִּים וּמַעֲרִיב כְּדֵי לְמַלְּאוֹת תַּאֲוָתוֹ, עַכְשָׁו הוּא מִתַּקֵּן זֹאת בְּכָךְ שֶׁהוּא שָׂמֵחַ לִדְבַר מִצְוָה וּמַשְׁכִּים וּמַעֲרִיב עָלֶיהָ, וְזֶהוּ תִּקּוּן גָּדוֹל לְבַעַל תְּשׁוּבָה**. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁסְּגֻלָּתָהּ שֶׁל הַתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת הִיא כֹּה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה לִזְכּוֹת עַל יָדָהּ לְכָל הַיְשׁוּעוֹת בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים, מִפְּנֵי שֶׁבְּכָךְ מַרְאֶה הָאָדָם אֶת גֹּדֶל שִׂמְחַת לִבּוֹ בְּבוֹאָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וּבְכָךְ הוּא מַרְאֶה שֶׁאֵינוֹ מוֹאֵס חַס וְשָׁלוֹם בְּמִצְוַת הַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא מַתְּנָתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, לְקַבְּלָהּ בָּרֶגַע הָאַחֲרוֹן כְּאָדָם הַמְקַיֵּמָהּ בְּלֵית בְּרֵרָה חָלִילָה, אֶלָּא בְּכָךְ הוּא מַרְאֶה שֶׁהוּא שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ לִקְרַאת בּוֹאָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְכָל בִּרְכוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. ה' יְזַכֵּנוּ אָמֵן.

פרק ז

לֵיל שַׁבָּת

פרק ז

לֵיל שַׁבָּת

מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה בְּלֵיל שַׁבָּת

לֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ הִנּוֹ זְמַן אֲשֶׁר שׂוֹרָה בּוֹ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה מְיֻחֶדֶת מְאֹד בַּמָּרוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (יתרו פ"ח) שֶׁזְּמַן לֵיל שַׁבָּת הוּא זְמַן שִׂמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׂמֹחַ בְּשָׁעָה זוֹ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְלֶאֱכֹל אֶת סְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת, שֶׁהִיא סְעוּדַת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה בְּשִׂמְחָה רַבָּה, כִּי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כָּל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים נִמְצָאִים בְּשִׂמְחָה וּבִשְׁלֵמוּת. עַד כָּאן.

וְכֵן כָּתַב הָאַרִיז"ל (שער הכוונות ע"ב), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: **וּבִכְנִיסָתְךָ לְבֵיתְךָ תֹּאמַר בְּקוֹל רָם וּבְשִׂמְחָה יְתֵרָה "שַׁבַּת שָׁלוֹם"**, כִּי הוּא כְּחָתָן הַמְקַבֵּל אֶת הַכַּלָּה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּבְסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת.

וְכֵן אָמַר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זיע"א שֶׁיֵּשׁ לְהַרְבּוֹת בְּשִׂמְחָה וְרִקּוּדִים בִּסְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁהַשִּׂמְחָה וְהָרִקּוּדִים בְּלֵיל שַׁבָּת גּוֹרְמִים שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְנַחַת רוּחַ וְשַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וּלְפָמַלְיָה שֶׁל מַעְלָה. וְהֵם סִגֻּלָּה גְּדוֹלָה לְהַמְתָּקַת הַדִּינִים, וְעַל יְדֵי זֶה יוֹרְדִים הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת וְרַחֲמִים

וַחֲסָדִים גְּדוֹלִים לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל.

וְאָכֵן נָהֲגוּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זיע"א וְתַלְמִידָיו לְהַרְבּוֹת בְּלֵיל שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְהַרְבּוֹת בְּרִקּוּדִים בִּסְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת לִכְבוֹדָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַשִּׂמְחָה בְּלֵיל שַׁבָּת מְבִיאָה שָׁלוֹם וּבְרָכָה בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ

וּמְגַלֶּה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת אחרי פ'), שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם חוֹזֵר לְבֵיתוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת, מְלַוִּים אוֹתוֹ שְׁנֵי מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים, מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ, וְהַשְּׁכִינָה נִמְצֵאת מֵעָלָיו.

וְכַאֲשֶׁר הַמַּלְאָכִים הַמְלַוִּים אוֹתוֹ וְהַשְּׁכִינָה הַשּׁוֹרָה עָלָיו בָּאִים לְבֵיתוֹ וְרוֹאִים שֶׁהוּא וְאִשְׁתּוֹ שְׂרוּיִים בְּשִׂמְחָה כְּשֶׁשֻּׁלְחָנָם עָרוּךְ וְנֵרָם דּוֹלֵק, מִיָּד הַשְּׁכִינָה הַמְלַוָּה אֶת הָאָדָם מִתְפָּאֶרֶת בּוֹ וְאוֹמֶרֶת עָלָיו: **"זֶה - שֶׁלִּי הוּא"**, וְעָלָיו נֶאֱמַר **"יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר"**, וּמְבָרֶכֶת אוֹתוֹ בְּפָסוּק **"כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ"**, וְשׁוֹמֶרֶת וּמְגִנָּה עָלָיו מִכָּל צָרָה וּמִכָּל דָּבָר רַע בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר הַמַּלְאָכִים הַמְלַוִּים אוֹתוֹ בָּאִים לְבֵיתוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת וְרוֹאִים שֶׁשֻּׁלְחָנָם אֵינוֹ עָרוּךְ וְנֵרָם לֹא דּוֹלֵק וְהוּא וְאִשְׁתּוֹ אֵינָם שְׂרוּיִים בְּשִׂמְחָה, מִיָּד הַשְּׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת מִבֵּיתוֹ, וְגַם הַמַּלְאָכִים מִסְתַּלְּקִים עִמָּהּ, וּמִיָּד מַגִּיעַ הַיֵּצֶר הָרַע וְכָל חֵילוֹתָיו לְבֵיתוֹ, וְהַיֵּצֶר הָרַע אוֹמֵר עָלָיו: **"זֶה - שֶׁלִּי הוּא, וְהוּא מֵהַחַיָּלִים שֶׁלִּי הוּא"**, וְיוֹרֶדֶת הָאוֹת יו"ד מֵהָאִישׁ וְהָאוֹת הֵ"א מֵהָאִשָּׁה וְנִשְׁאָר רַק אֵשׁ וְאֵשׁ, וְשׁוֹרָה בְּבֵיתוֹ הַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּכָל הַשַּׁבָּת.

בְּעַל כָּרְחוֹ עוֹנֶה אָמֵן

וּמוֹסִיף הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקו"ז חדש צד), שֶׁעַל אוֹתָהּ שָׁעָה נֶאֱמַר הַפָּסוּק **"וַיֹּאמֶר ה'... אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ"**. וּפָסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל הַיֵּצֶר הָרַע, שֶׁאִם זָכָה הָאָדָם - הוּא עוֹזֵר לוֹ, וְאִם הוּא לֹא זָכָה - הוּא כְּנֶגְדּוֹ.

וּפֵרוּשׁוֹ, שֶׁאִם הוּא זוֹכֶה לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת בְּלֵיל שַׁבָּת וּלְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב, הַיֵּצֶר הַטּוֹב מְבָרֵךְ אוֹתוֹ וְהַיֵּצֶר הָרַע בְּעַל כָּרְחוֹ עוֹנֶה אָמֵן, וְאִם הוּא לֹא זוֹכֶה לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה, הַיֵּצֶר הָרַע הוּא כְּנֶגְדּוֹ, וְהוּא מְקַלֵּל אוֹתוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ, וְהַיֵּצֶר הַטּוֹב בְּעַל כָּרְחוֹ עוֹנֶה אָמֵן. וּמִשָּׁם בָּאוֹת כָּל הַקְּטָטוֹת וְהַמְּרִיבוֹת בְּבֵיתוֹ, כִּי כָּל הַמַּחְלוֹקוֹת הֵן מֵהַשְׁרָאַת הַטֻּמְאָה וְכֹחוֹת הַשָּׂטָן הַמְּבִיאִים קְטָטוֹת וּמְרִיבוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן.

מֵהֵיכָן בָּאוּ הַחִיצוֹנִים בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה

וְהַשֵּׁל"ה הַקָּדוֹשׁ בְּסִדּוּרוֹ (ליל שבת), כָּתַב בְּשֵׁם בַּעַל הַ"תִּקּוּנֵי שַׁבָּת", שֶׁהוּא אֶחָד מִגּוּרֵי הָאַר"י, שֶׁלִּכְאוֹרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מֵהֵיכָן בָּאוּ הַיֵּצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו בְּלֵיל שַׁבָּת לְבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם כַּאֲשֶׁר לֹא הָיָה שָׁרוּי בְּשִׂמְחָה, וַהֲרֵי כָּל הַמַּזִּיקִים נִכְנָסִים מִיָּד בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת לְנֻקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ לְעֹמֶק הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר (זוהר בראשית מח), וְכֵיצַד הֵם יְכוֹלִים לָבוֹא לְבֵיתוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת?

וּבֵאֵר בַּעַל הַ"תִּקּוּנֵי שַׁבָּת", שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם זֶה לֹא הָיָה שָׂמֵחַ בְּלֵיל שַׁבָּת, וְהוּא וְאִשְׁתּוֹ לֹא הָיוּ שְׁרוּיִים בְּשִׂמְחָה בְּלֵיל שַׁבָּת, **עַל יְדֵי כָּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ הוֹצִיא אֶת הַיֵּצֶר הָרַע וְאֶת וְכָל חֵילוֹתָיו מִנֻּקְבָא**

דִּתְהוֹמָא רַבָּה, וְהִשְׁרָה אוֹתָם עָלָיו וָהֵבִיאָם לְבֵיתוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ שׁוֹרִים הַיֵּצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו בְּבֵיתוֹ בְּכָל הַשַּׁבָּת וּבְכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וּמֵהֶם כָּל הַקְּטָטוֹת וְהַמְּרִיבוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּבַּיִת, רַחֲמָנָא לִצְלַן.

שְׁמִירָה וּבְרָכָה לְכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ

וּבֵאֵר הָרַמַ"ק, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם נִשְׁמָר בְּשַׁבָּת מֵעַצְבוּת בְּלֵיל שַׁבָּת, אֵין רְשׁוּת לַסִּטְרָא אַחֲרָא וְלַחִיצוֹנִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְלָכֵן עַל יְדֵי כָּךְ הוּא יִנָּצֵל מִמַּחֲלֹקֶת בְּבֵיתוֹ בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל הָעַצְבוּת וְהַמַּחֲלֹקֶת הֵן מִכֹּחוֹת הַס"מ וּבַת זוּגוֹ, שֶׁהֵם חֲפֵצִים בְּכָל כֹּחָם לַעֲשׂוֹת פֵּרוּד וּמַחֲלֹקֶת בְּבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהֵם נֶהֱנִים וּשְׂמֵחִים מְאֹד מֵהַקְּטָטוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכָל רְדִיפָתָם אַחֲרֵי הָאָדָם בְּשַׁבָּת הִיא כְּדֵי לְנַסּוֹת לִגְרֹם קְטָטָה וּפֵרוּד אֵצְלוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל מַהוּתָם שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת הִיא הָעַצְבוּת וְהַמַּחֲלֹקֶת, וְהִנֵּה בְּשַׁבָּת אֵין לַסִּטְרָא אַחֲרָא שְׁלִיטָה כְּלָל, אֲבָל בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֶּשְׁנָהּ מְרִיבָה אוֹ עַצְבוּת בְּשַׁבָּת, הֵם בָּאִים לְמָקוֹם זֶה וְנִדְבָּקִים שָׁם, כִּי זוֹ כָּל מַהוּתָם.

וְלָכֵן, **כַּאֲשֶׁר הָאָדָם לֹא שָׂמֵחַ בְּלֵיל שַׁבָּת, מַגִּיעָה הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְחֵילוֹתֶיהָ לְבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם,** וְעַל יְדֵי כָּךְ נַעֲשׂוֹת קְטָטוֹת וּמְרִיבוֹת בְּבֵיתוֹ בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת וּבְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁכָּל מַהוּתָהּ שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא הִיא מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבָה וְכָל עִנְיָנָם שֶׁל הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת הוּא רַק לְהַכְנִיס עַצְבוּת וְיָגוֹן בְּשַׁבָּת וְעַל יְדֵי כָּךְ לַעֲשׂוֹת רִיב וּמָדוֹן בְּכָל מָקוֹם, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם יוּכְלוּ לִשְׁרוֹת שָׁם,

וְעַל יְדֵי שֶׁהֵם בָּאִים לְבֵיתוֹ, יִהְיוּ שָׁם כָּל הַשַּׁבָּת קְטָטוֹת וּמְרִיבוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן.

וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם נִזְהָר בְּכָל כֹּחוֹ מֵעַצְבוּת וְצַעַר בְּלֵיל שַׁבָּת וְהוּא מְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה, הֵם נִדְחִים לַחֲלוּטִין, וְלָכֵן הֵם מְנַסִּים בְּכָל כֹּחָם לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם לְעַצְבוּת בְּלֵיל שַׁבָּת, וְזֹאת כְּדֵי שֶׁתְּהֵא לָהֶם שְׁלִיטָה בְּיוֹם זֶה. וְהַקְּטָטָה וְהָעַצְבוּת הֵן עִנְיָן אֶחָד מַמָּשׁ, אֶלָּא שֶׁהָעַצְבוּת הִיא בְּאֵיבָרָיו שֶׁל הָאָדָם - בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, וְהַמְּרִיבָה הִיא בֵּינוֹ לְבֵין רֵעֵהוּ. עַד כָּאן דְּבָרָיו שֶׁל הָרַמַ"ק.

שִׁירַת שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם – לְמַלְאֲכֵי הַשַּׁבָּת

הִנֵּה לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת נָהֲגוּ בְּכָל תְּפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל לִפְתֹּחַ בְּשִׁירָה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת בַּפִּזְמוֹן הָעַתִּיק: **"שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת"**.

וְאֶפְשָׁר לְבָאֵר שֶׁהַטַּעַם שֶׁאָנוּ שָׁרִים שִׁירָה זֹאת לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁמַּלְאָכִים אֵלּוּ הַנִּקְרָאִים "מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם", הֵם הַמַּלְאָכִים הַקְּשׁוּרִים לְמִצְוַת הַשַּׁבָּת, וְהֵם בָּאִים לְבֵיתוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי בְּלֵיל שַׁבָּת, וְאָנוּ שָׁרִים לָהֶם פִּזְמוֹן זֶה כְּדֵי לְהַרְאוֹת אֶת שִׂמְחָתֵנוּ הַגְּדוֹלָה בְּבוֹאָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וּבְבוֹאָם שֶׁל כָּל מַלְאֲכֵי הַשַּׁבָּת אֵלֵינוּ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ. וְלָכֵן תִּקְּנוּ הַקַּדְמוֹנִים לָשִׁיר פִּזְמוֹן זֶה, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון כ"ד דף ס"ט), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: **"וְצָרִיךְ לְקַבֵּל בְּשִׂמְחָה אֶת הָאוֹרְחִים הַבָּאִים בְּלֵיל שַׁבָּת, שֶׁהֵם שְׁנֵי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הַמְּלַוִּים אֶת הָאָדָם מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ"**.

וּמְגַלֶּה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקו"ז דף סט), שֶׁיֶּשְׁנָם שְׁלֹשָׁה סוּגֵי מַלְאָכִים הַבָּאִים לְבֵיתוֹ שֶׁל כָּל אָדָם בְּלֵיל שַׁבָּת.

א. הַסּוּג הָרִאשׁוֹן הֵם הַמַּלְאָכִים הַמְלַוִּים אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל יְהוּדִי בְּשַׁבָּת, וְתַפְקִידָם הוּא לְשַׁמֵּשׁ אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה לְכָל אֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁמֵּחֲמַת קְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה, פְּעָמִים הָאָדָם אֵינוֹ רָאוּי לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה, וְתַפְקִידָם שֶׁל הַמַּלְאָכִים הִנּוֹ לְסַיֵּעַ לְכָל יְהוּדִי בְּכָל דַּרְגָּה שֶׁהִיא לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה. (שם משמואל סוכות תרע"ג).

ב. כְּמוֹ כֵן יֶשְׁנָם מַלְאָכִים הַבָּאִים לְכָל אֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד עִם הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה הַבָּאָה בְּלֵיל שַׁבָּת לִשְׁרוֹת בְּבֵיתוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי, וְהֵם מְלַוִּים אֶת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְקַבֵּל בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה אֶת כָּל הַמַּלְאָכִים הָאֵלּוּ שֶׁהֵם הַמַּלְאָכִים הַמִּתְלַוִּים אֶל הַשַּׁבָּת, כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁאָנוּ שְׂמֵחִים בְּשִׂמְחָה רַבָּה בְּבוֹא אֵלֵינוּ יוֹם הַשַּׁבָּת.

ג. כְּמוֹ כֵן יֶשְׁנָם עוֹד מַלְאָכִים הַבָּאִים לְבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּלֵיל שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קיט): תַּנְיָא, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, שְׁנֵי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְלַוִּים לוֹ לָאָדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ, אֶחָד טוֹב וְאֶחָד רַע, וּכְשֶׁבָּא הָאָדָם בְּלֵיל שַׁבָּת לְבֵיתוֹ, וּמוֹצֵא נֵר דָּלוּק וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וּמִטָּה מְצֻעַת, הַמַּלְאָךְ הַטּוֹב מְבָרְכוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: יְהִי רָצוֹן שֶׁאַף לְשַׁבָּת אַחֶרֶת יְהִי כֵן, וְהַמַּלְאָךְ הָרָע בְּעַל כָּרְחוֹ עוֹנֶה אָמֵן.

וּבֵאֵר הַמַּהַרְשָׁ"א (שבת קיט), שֶׁהַמַּלְאָכִים הַמְלַוִּים אֶת הָאָדָם בְּלֵיל שַׁבָּת הִנָּם **"מַלְאֲכֵי הַשַּׁבָּת"**, כִּי לְכָל מִצְוָה יֶשְׁנָם שְׁנֵי מַלְאָכִים הַמְמֻנִּים עָלֶיהָ, אֶחָד מִצַּד יָמִין, שֶׁהוּא הַסָּנֵגוֹר עַל הָאָדָם הַמְקַיֵּם

אֶת הַמִּצְוָה כָּרָאוּי, וְהַמַּלְאָךְ הַשֵּׁנִי הוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהוּא הַקָּטֵגוֹר עַל הָאָדָם שֶׁאֵינוֹ מְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה כָּרָאוּי, וּשְׁנֵי הַמַּלְאָכִים הַמְלַוִּים אֶת הָאָדָם לְבֵיתוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת הֵם הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל מִצְוַת הַשַּׁבָּת לִרְאוֹת אִם הָאָדָם מְקַיְּמָהּ כָּרָאוּי.

ד. כָּתַב בַּעַל הַ"תִּפְאֶרֶת שְׁלֹמֹה" זיע"א (פרשת יתרו), שֶׁיֶּשְׁנָם מַלְאָכִים אֲשֶׁר נִבְרְאוּ מִכָּל הַמִּצְוֹות וְהַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהָאָדָם עָשָׂה בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְהֵם נִשְׁלָמִים וְעוֹלִים לִמְקוֹמָם בְּשַׁבָּת, וְעַל יָדָם בָּאָה לָאָדָם שִׂמְחָה, כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה הִיא עַל יְדֵי הַמִּצְוֹות, וְלָכֵן מַלְאָכִים אֵלּוּ מְבִיאִים שִׂמְחָה גְּדוֹלָה לָאָדָם וְאָנוּ מְקַבְּלִים אוֹתָם בְּשִׁירָה וּבְשִׂמְחָה.

וּלְכָל הַמַּלְאָכִים הָאֵלּוּ הַמְלַוִּים אוֹתָנוּ בְּלֵיל שַׁבָּת אָנוּ שָׁרִים אֶת שִׁירַת "שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת", וְזֹאת כְּדֵי לְהַרְאוֹת אֶת שִׂמְחָתֵנוּ הַגְּדוֹלָה בְּשָׁעָה זוֹ בְּבוֹא אֵלֵינוּ יוֹם הַשַּׁבָּת.

וְאָנוּ מְקַבְּלִים אֶת הַמַּלְאָכִים הָאֵלּוּ, שֶׁהֵם מַלְאֲכֵי הַשַּׁבָּת הַמְמֻנִּים עַל מִצְוַת הַשַּׁבָּת, מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָנוּ שָׁרִים בְּלֵיל שַׁבָּת אֶת שִׁירַת "שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת", וְזֹאת בִּכְדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁאָנוּ שְׂמֵחִים לִקְרַאת הַשַּׁבָּת.

וּבְכָךְ אָנוּ מְקַבְּלִים אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב וְאָנוּ מַרְאִים אֶת שִׂמְחָתֵנוּ הַגְּדוֹלָה בְּמִצְוַת הַשַּׁבָּת.

שִׁירַת "אֵשֶׁת חַיִל" בְּלֵיל שַׁבָּת הִיא לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת

הִנֵּה בְּלֵיל שַׁבָּת לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ נָהֲגוּ בִּתְפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל לָשִׁיר אֶת פֶּרֶק "אֵשֶׁת חַיִל", וְכָתַב הָרַהַ"ק רַבִּי צָדוֹק מִלוּבְּלִין זיע"א (פרי

צדיק בלק), שֶׁפֶּרֶק **"אֵשֶׁת חַיִל"** סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ עַל מִצְוֹת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה הַנִּקְרֵאת בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ "אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ".

וּמִשּׁוּם כָּךְ נָהֲגוּ בִּתְפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל לָשִׁיר וּלְזַמֵּר בְּכָל לֵיל שַׁבָּת לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ אֶת פֶּרֶק **"אֵשֶׁת חַיִל" בְּנִגּוּן שֶׁל שִׂמְחָה**, וְזֹאת בִּכְדֵי לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב בִּכְנִיסָתָהּ, וּלְהַרְאוֹת אֶת שִׂמְחָתֵנוּ הַגְּדוֹלָה בְּבוֹא אֵלֵינוּ שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, אֲשֶׁר בְּכָךְ תְּלוּיָה כָּל קַבָּלַת קְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה.

וְהִנֵּה אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֶת כָּל פֶּרֶק **"אֵשֶׁת חַיִל"** עַל שִׁבְחָהּ וְרוֹמְמוּתָהּ וּגְדֻלָּתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל מִצְוַת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא - בָּא לְרַמֵּז שֶׁיֵּדַע הָאָדָם שֶׁאוֹרָהּ הָעָצוּם שֶׁל הַשַּׁבָּת רָחוֹק מְאֹד מִמֶּנּוּ עַל פִּי כָּל מַעֲשָׂיו, וְעַל יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכִּסּוּפִין שֶׁל הָאָדָם לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת יִזְכֶּה הָאָדָם לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב מוֹהֲרַנַ"ת, וְכֵן עַל יְדֵי הַבּוּשָׁה מֵהַשַּׁבָּת יִזְכֶּה הָאָדָם לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַ"שְׁפַת אֱמֶת".

וְרָחוֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ - כִּי מִצְוַת הַשַּׁבָּת הִיא יְקָרָה מִכָּל הַמִּצְוֹות כֻּלָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שמות רבה כה יב): שְׁקוּלָה שַׁבָּת כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וּכְמוֹ כֵן בָּא לְרַמֵּז שֶׁשַּׁבָּת הִיא מְקוֹר כָּל הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה.

בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּטַח בָּהּ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי עַל יָדָהּ יִגָּאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קיח): אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, הָיוּ נִגְאָלִין.

גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ - כְּלוֹמַר שֶׁהַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא מְקוֹר הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה, מַשְׁפִּיעָה רַק שֶׁפַע בְּרָכָה וְטוֹבָה לָאָדָם הַמְכַבְּדָהּ וּמְעַנְּגָהּ כָּרָאוּי, וְאַף מִי שֶׁלּוֹוֶה בִּשְׁבִילָהּ - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פּוֹרֵעַ

לוֹ. וְכֵן אָמְרוּ צַדִּיקִים, שֶׁמַּאַכְלֵי הַשַּׁבָּת הִנָּם רְפוּאָה לָאָדָם וּלְעוֹלָם אֵינָם מַזִּיקִים לוֹ.

הָיְתָה כָּאֱנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ - לְרַמֵּז שֶׁבְּשַׁבָּת נִמְשָׁכִים הָרַחֲמִים הָעֶלְיוֹנִים מִמֶּרְחָק רַב וּמֵהָעוֹלָמוֹת הַגְּבוֹהִים בְּיוֹתֵר אַף לְרְחוֹקִים וְהַיְרוּדִים בְּיוֹתֵר בְּעַם יִשְׂרָאֵל לְקָרְבָם וְלַהֲשִׁיבָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה - כְּלוֹמַר שֶׁמִּצְוַת הַשַּׁבָּת - אַף בַּגָּלוּת הָאֲרֻכָּה הַנִּמְשֶׁלֶת לְלַיְלָה וְחֹשֶׁךְ - הִיא נוֹתֶנֶת אוֹר וְחַיּוּת לְעַם יִשְׂרָאֵל הַמְעַנְּגִים אוֹתָהּ בְּכָל מִינֵי עֹנֶג וּשְׂמֵחִים בָּהּ, כִּי אֶצְלָהּ כָּל הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה.

וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ - לְרַמֵּז שֶׁהַשַּׁבָּת מַשְׁפִּיעָה שֶׁפַע אוֹר וְחַיּוּת לְכָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בֵּיתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת. וְכֵן בָּא לְרַמֵּז שֶׁעַל יָדָהּ נִשְׁפַּע שֶׁפַע פַּרְנָסָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, כִּי מִנֵּהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין. (זוהר יתרו פח).

טָעֲמָהּ כִּי טוֹב סַחְרָהּ לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ - לְרַמֵּז שֶׁכָּל יְהוּדֵי שֶׁטָּעַם אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת אֶת טַעְמָהּ הָעָרֵב שֶׁל מְתִיקוּת נֹעַם הַשַּׁבָּת - לְעוֹלָם לֹא יִשְׁכַּח זֹאת, וְאַף כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵת חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה יִזְכֹּר זֹאת. וְכֵן בָּא לְרַמֵּז, שֶׁגַּם בְּתֹקֶף הַלַּיְלָה, שֶׁזֶּה הַגָּלוּת, מְאִירָה הַשַּׁבָּת לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת אוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהָעָצוּם.

יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר - בִּהְיוֹתָהּ מְקוֹר כָּל הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה שֶׁל כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לָעָנִי - כְּלוֹמַר שֶׁהַשַּׁבָּת פּוֹרֶשֶׂת אֶת כַּפֶּיהָ וּמַכְנִיסָה אֵלֶיהָ אַף אֶת הָרָחוֹק בְּיוֹתֵר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל מַגִּיעַ

אַף לְעָנִי בְּדַעַת הָרָחוֹק מִכֹּל וָכֹל, וְאַף אֵלָיו יוֹרֶדֶת וּמַגִּיעָה אוֹר קְדֻשָּׁתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג - כְּלוֹמַר, שֶׁבִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת אֵין צָרִיךְ הָאָדָם לִירֹא וְלִפְחֹד כְּלָל מִקְּרִירוּת בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי הַשַּׁבָּת תָּמִיד תָּבוֹא וּתְחַמֵּם וְתַבְעִיר אֶת הָאָדָם בְּאִשָּׁהּ הַגָּדוֹל וּבְאוֹרָהּ הֶעָצוּם וְתַשְׁפִּיעַ עַל כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ כֻּלָּם, כִּי בִּשְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל הַשָּׁבוּעַ יֶשְׁנָהּ הֶאָרָה מִשַּׁבָּת שֶׁעָבְרָה, וּבִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים יֶשְׁנָהּ הֶאָרָה מֵהַשַּׁבָּת הַבָּאָה. (פע"ח שער השבת).

וְכֵן בָּא לְרַמֵּז, שֶׁאַף מִי שֶׁשָּׁרוּי בְּחֹשֶׁךְ וּבִקְרִירוּת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, בְּבוֹא הַשַּׁבָּת מִתְעוֹרֵר וּמִתְלַהֵב לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהוּא שָׁב לְעָבְדוֹ בְּהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה מֵאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת.

כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים - מְרַמֵּז עַל מִצְוַת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲז"ל: אַל תִּקְרֵי שָׁנִים אֶלָּא שְׁנַיִם. כִּי בַּשַּׁבָּתוֹת אָנוּ עוֹשִׂים הַכֹּל כָּפוּל שְׁנַיִם - לֶחֶם מִשְׁנֶה, שְׁנֵי נֵרוֹת וּשְׁנֵי הֲדַסִּים כְּנֶגֶד "זָכוֹר וְשָׁמוֹר".

מַרְבַדִּים עָשְׂתָה לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ - בָּא לְרַמֵּז, שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹמְרָהּ וּמְכַבְּדָהּ אֵינוֹ צָרִיךְ לִירֹא וּלְפַחֵד כְּלָל מִיּוֹם הַמִּיתָה, כִּי הַשַּׁבָּת מַלְבִּישָׁה אוֹתוֹ בִּלְבוּשִׁים נָאִים לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם זִקְנֵי אָרֶץ - פֵּרוּשׁוֹ עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתְבוּ עַל כָּךְ חֲז"ל (זוה"ק ח"א דף קג), שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹדָע לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שֶׁהוּא מְשַׁעֵר בְּלִבּוֹ, וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר לַחֲבֵרוֹ אֶת מַה שֶּׁמִּתְנוֹצֵץ בְּלִבּוֹ מִגְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכֵן אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֶת

מַעֲלָתָהּ הַגְּדוֹלָה וְהָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֶלָּא כָּל אֶחָד זֶה לְפִי מַה שֶּׁהוּא מְשַׁעֵר וּמַרְגִּישׁ בְּלִבּוֹ אֶת אוֹר קְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה.

בִּשְׁבִתּוֹ עִם זִקְנֵי אָרֶץ - לְרַמֵּז שֶׁהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְאוֹר הַשַּׁבָּת זֶה עַל יְדֵי שֶׁיֵּלֵךְ לִזְקֵנִים וּלְתַלְמִידֵי הַחֲכָמִים וְיִלְמַד מֵהֶם כֵּיצַד לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי שֶׁיִּתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, יִזְכֶּה לְאוֹר קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.

סָדִין עָשִׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי - לְרַמֵּז שֶׁהַשַּׁבָּת נוֹתֶנֶת בֶּגֶד וּלְבוּשׁ אַף לָרָחוֹק בְּיוֹתֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּנַעֲנִי בְּמַעֲשָׂיו, בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וְכֵן כָּתַב הָרַהַ"ק רַבִּי שְׁלֹמֹה דָּוִד יְהוֹשֻׁעַ מִסְּלוֹנִים (ספר זכרון קדוש - שבת), שֶׁהַשַּׁבָּת נִמְשְׁלָה לְאָדָם הַטּוֹבֵעַ בְּנָהָר וְזָרְקוּ לוֹ חֶבֶל הַצָּלָה, וְאִם יַחֲזִיק בָּהּ בְּכָל כֹּחוֹ יִזְכֶּה לָצֵאת מֵהַנָּהָר. כָּךְ הַשַּׁבָּת הִיא הַחֲגוֹר וְחֶבֶל הַהַצָּלָה לְכָל הַטּוֹבֵעַ בִּיוֵן מְצוּלוֹת הַיֵּצֶר, וְאִם יַחֲזִיק בְּמִצְוַת הַשַּׁבָּת, יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת.

עֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן - לְרַמֵּז שֶׁכָּל הַמְכַבְּדָהּ וְהַמְעַנְּגָהּ כָּרָאוּי, זוֹכֶה לִשְׂמֹחַ בַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן וְכֵן לֶעָתִיד לָבוֹא, וְהוּא זוֹכֶה לִלְבוּשֵׁי כָּבוֹד וְהָדָר בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקו"ז תיקון ו דף כג ע"ב) שֶׁכְּפִי שֶׁהָאָדָם מְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָבוֹד וְשִׂמְחָה - כָּךְ מְקַבְּלִים אֶת נִשְׁמָתוֹ לְאַחַר פְּטִירָתוֹ בְּבוֹאָהּ לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן בְּכָבוֹד וּבְשִׂמְחָה רַבָּה.

פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ - לְרַמֵּז שֶׁבְּשַׁבָּת נִשְׁפָּעִים לָאָדָם חָכְמָה וָדַעַת לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְלַהֲבִינָהּ בְּקַלּוּת רַבָּה. וְזֹאת עַל יְדֵי הַחֲסָדִים הַגְּדוֹלִים הַנִּמְשָׁכִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לְעַם יִשְׂרָאֵל, כִּי הַשַּׁבָּת הִיא מֵהַחֲסָדִים הַגְּדוֹלִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

שֶׁנָּתַן לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּמַתָּנָה וּבְתוֹרַת חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שבת י): אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ לִתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל.

צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ - לְרַמֵּז שֶׁהַשַּׁבָּת צוֹפָה וּמִסְתַּכֶּלֶת עַל כָּל הַמְכַבְּדִים וְהַמְעַנְּגִים אוֹתָהּ כָּרָאוּי, כְּדֵי לְשַׁלֵּם אֶת שְׂכָרָם וּלְהַמְלִיץ טוֹב בַּעֲדָם בִּשְׁמֵי מְרוֹמִים.

וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל - לְרַמֵּז שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לְהִזְדָּרֵז בַּהֲכָנוֹת לְשַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְלַעֲשׂוֹתָן בִּזְרִיזוּת וּבְשִׂמְחָה רַבָּה, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא יִזְכֶּה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְכֵן בַּשַּׁבָּת עַצְמָהּ צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזְדָּרֵז מְאֹד בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְלֹא לְבַזְבֵּז יוֹם כֹּה גָּדוֹל בִּדְבָרִים שֶׁל מַה בְּכָךְ, כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאֲדוֹנֵנוּ וְיֵשׁ לְהִזְדָּרֵז בּוֹ מְאֹד וּלְנַצְּלוֹ כָּרָאוּי, כִּי בּוֹ אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, מִפְּנֵי שֶׁבּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִם יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ - "בָּנֶיהָ" זֶה עַם יִשְׂרָאֵל הַשְּׂמֵחִים מְאֹד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וּמַרְבִּים בּוֹ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ - זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נִקְרָא בַּעְלָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְהוּא מְהַלֵּל וּמְשַׁבֵּחַ מְאֹד אֶת גֹּדֶל יִקְרַת מִצְוָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה - לְרַמֵּז שֶׁבְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל יוֹם הַשַּׁבָּת עוֹלֶה עַל כֻּלָּם בִּהְיוֹתוֹ "מִבְּחַר הַזְּמַנִּים" בְּחַיֵּי הָאָדָם. וּכְמוֹ כֵן בָּא לְרַמֵּז, שֶׁמִּצְוַת

הַשַּׁבָּת עוֹלָה עַל כָּל הַמִּצְוֹות כֻּלָּן בְּרֹב עֹצֶם מַעֲלָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה.

שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל - זֶה הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בָּאָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִשְׁכֹּן בְּתוֹךְ יִשְׂרָאֵל .

תְּנוּ לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ - בָּא לְרַמֵּז שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שִׂבְחָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת נִכָּר מִתּוֹךְ פְּעֻלּוֹתֶיהָ בְּעַצְמָהּ, וְצָרִיךְ לְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת מִזִּיו אוֹרוֹ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּעַצְמוֹ, וּלְקַדְּשׁוֹ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב, וְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַלְלוֹ בְּרֹב עַם וְעֵדָה וּבִשְׁעָרִים הַמְפֻרְסָמִים בְּכָל מָקוֹם, כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת גֹּדֶל יִקְרַת מַעֲלָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת פּוֹתַחַת אֶת שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה

וְלָכֵן תִּקֵּן הָאֲרִיז"ל לוֹמַר בְּלֵיל שַׁבָּת אֶת הַפִּיּוּט "אֲזַמֵּר בִּשְׁבָחִין", שֶׁכֻּלּוֹ שִׁיר וְשֶׁבַח עַל מַעֲלַת יוֹם הַשַּׁבָּת וַחֲשִׁיבוּת הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְזֶה פֵּרוּשׁוֹ:

אֲזַמֵּר בִּשְׁבָחִין - אֶשּׁוֹרֵר בִּשְׁבָחִים, בִּכְדֵי לְהִכָּנֵס בְּתוֹךְ הַפְּתָחִים - שֶׁהֵם שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם, כִּי עַל יְדֵי אֲמִירַת זְמִירוֹת אֵלּוּ יִפָּתְחוּ הַשְּׁעָרִים שֶׁל מַעְלָה.

צָוְחִין אַף עַקְתִּין בְּטֵלִין וּשְׁבִיתִין, בְּרֵם אַנְפִּין חַדְתִּין וְרוּחִין עִם נַפְשִׁין. חֲדוּ סַגִּי יֵתֵי וְעַל חֶדָא תַּרְתֵּי, נְהוֹרָא לַהּ יִמְטֵי וּבִרְכָאן דִּנְפִישִׁין. וּפֵרוּשׁוֹ הוּא, שֶׁכָּל הַצָּרוֹת וְהַמּוּעָקוֹת בְּטֵלוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת יֵשׁ נְשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁמִּכֹּחָהּ יֵשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל פָּנִים חֲדָשׁוֹת

וּשְׂמֵחוֹת, וּמִתְעוֹרֶרֶת בְּשַׁבָּת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה לָאָדָם כִּפְלַיִם מִימוֹת הַחֹל, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהַשְׁלִיךְ בְּשַׁבָּת אֶת כָּל הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה שֶׁל יְמוֹת הַחֹל, וּכְשֵׁם שֶׁכּוֹפְלִים בּוֹ אֶת הַלֶּחֶם מִשְּׁנָה - כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהַכְפִּיל אֶת שִׂמְחָתוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לְאוֹר גָּדוֹל בְּנִשְׁמָתוֹ וּבְרָכוֹת מְרֻבּוֹת עַד בְּלִי דַּי.

וְזֶה פֵּרוּשׁ הֶמְשֵׁךְ הַפִּיּוּט:

נְהוֹרָא לַהּ יִמְטֵי וּבִרְכָאן דִּנְפִישִׁין, וְעַל יְדֵי כָּךְ אִתְעַטְּרָא כַּלָּה בְּרָזִין דִּלְעֵלָּא. כְּלוֹמַר, שֶׁיֵּשׁ נַחַת רוּחַ לַשְּׁכִינָה שֶׁבָּאָה עִם הַמַּלְאָכִים הַמְלַוִּים אֶת הָאָדָם בְּלֵיל שַׁבָּת לְבֵיתוֹ, שֶׁאַף הֵם שְׂמֵחִים עִם עַם יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת זוֹכִים אַף הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת.

וְזֶה רָמוּז בְּמַה שֶׁנֶּאֱמַר בַּפִּיּוּט:

וּמְדָאנֵי אָסָא לְהִתַּקְּפָא חַלָּשִׁין. כְּלוֹמַר, שֶׁעַל יְדֵי הַהֲדַסִּים הַמְשַׂמְּחִים אֶת הָאָדָם בְּלֵיל שַׁבָּת, זוֹכִים אַף הַחַלָּשִׁים וְהָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת וּלְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי כָּךְ לַה' יִתְבָּרַךְ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

מִנְהַג הַהֲדַסִּים
כְּדֵי לְהַרְבּוֹת אֶת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

מוּבָא בַּפּוֹסְקִים (באר היטב סימן רסב סק"א, רב פעלים ח"ב סימן ז, כף החיים סימן רסב סק"ה , חזון עובדיה - שבת סעיף לב), שֶׁצָּרִיךְ לָקַחַת לְבֵיתוֹ לִכְבוֹד שַׁבָּת שְׁתֵּי אֲגֻדּוֹת הֲדַסִּים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (שבת לג) עַל אוֹתוֹ זָקֵן שֶׁלָּקַח לִכְבוֹד שַׁבָּת שְׁתֵּי אֲגֻדּוֹת הֲדַסִּים, אֶחָד כְּנֶגֶד זָכוֹר וְאֶחָד כְּנֶגֶד שָׁמוֹר.

וְכֵן כָּתַב הָאֲרִיזַ"ל (פע"ח שער השבת פרק י"ד), שֶׁיֵּשׁ לָקַחַת בְּלֵיל שַׁבָּת שְׁתֵּי אֲגֻדּוֹת הַדַּסִּים, וּלְהַקִּיף עִמָּהֶן אֶת הַשֻּׁלְחָן שְׁתֵּי פְּעָמִים לִפְנֵי סְעוּדַת הַשַּׁבָּת.

וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָאַרִיזַ"ל בַּפִּיּוּט אֲשֶׁר אוֹמְרִים בְּלֵיל שַׁבָּת: "בְּחַמְרָא גּוֹ כָּסָא וּמְדָאנֵי אָסָא".

וְצָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן מָה הַטַּעַם לְכָךְ שֶׁיֵּשׁ לָקַחַת שְׁתֵּי אֲגֻדּוֹת הַדַּסִּים בְּלֵיל שַׁבָּת, וּמַהִי סִבַּת חֲשִׁיבוּתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל נְטִילַת הַהֲדַסִּים בְּלֵיל שַׁבָּת, וְהִנֵּה בְּוַדַּאי שֶׁיֶּשְׁנָם סוֹדוֹת עֲצוּמִים בְּכָךְ, כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים כַּמָּה טְעָמִים נִפְלָאִים לְבָאֵר זֹאת עַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים.

טִבְעָם שֶׁל הַהֲדַסִּים לְשַׂמֵּחַ אֶת לֵב הָאָדָם

אָמְנָם אֶפְשָׁר לְבָאֵר זֹאת גַּם עַל פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרִים, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁטֶּבַע הַהֲדַסִּים שֶׁהֵם מְשַׂמְּחִים אֶת לֵב רוֹאֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּחֲזַ"ל (כתובות יז), שֶׁרַבִּי יְהוּדָה בַּר אִלְעַי הָיָה מְשַׂמֵּחַ אֶת הַכַּלָּה עִם בַּדֵּי הַדַּסִּים.

וּמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי חֲזַ"ל שֶׁהָיָה מִנְהָגָם תָּמִיד לְהָבִיא בַּדֵּי הַדַּסִּים כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת הַכַּלָּה, כְּמוֹ שֶׁבְּיָמֵינוּ נוֹהֲגִים לְהָבִיא זֵר שׁוֹשַׁנִּים לְשַׂמֵּחַ אֶת הַכַּלָּה.

כְּמוֹ כֵן אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַהֲדַסִּים הִנָּם מֵאַרְבַּעַת הַמִּינִים וְעִמָּם מְקַיְּמִים אֶת מִצְוַת נְטִילַת אַרְבַּעַת הַמִּינִים בְּחַג הַסֻּכּוֹת, וְכָתַב בַּעַל "הַחִנּוּךְ" (מצוה שכד), שֶׁהַטַּעַם שֶׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה לָקַחַת אַרְבַּעַת מִינִים אֵלּוּ, מִפְּנֵי שֶׁטִּבְעָם שֶׁהֵם מְשַׂמְּחִים אֶת לֵב רוֹאֵיהֶם.

וְכָךְ אָנוּ מוֹצְאִים בַּחֲזַ"ל (שבת לג), שֶׁכַּאֲשֶׁר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי וּבְנוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר יָצְאוּ מֵהַמְּעָרָה, רָאוּ זָקֵן הַהוֹלֵךְ עִם שְׁנֵי בַּדֵּי הֲדַסִּים בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וּשְׁאָלוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן מַדּוּעַ הוּא נוֹטְלָם, וְהֵשִׁיב לוֹ שֶׁהַהֲדַסִּים הָאֵלּוּ הֵם לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ מִשּׁוּם חִבּוּב מִצְוָה, אֶחָד כְּנֶגֶד זָכוֹר וְאֶחָד כְּנֶגֶד שָׁמוֹר, וְנָחָה דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בִּרְאוֹתוֹ שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחִים בַּמִּצְוֹות וּמְחַבְּבִים אוֹתָן.

וְעַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר לְבָאֵר שֶׁלָּכֵן תִּקֵּן הָאַרִיז"ל לְהָבִיא הֲדַסִּים הַמְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב בְּלֵיל שַׁבָּת, וְזֹאת כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל הָאָדָם אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב.

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתַב הָאַרִיז"ל שֶׁיֵּשׁ לְהָבִיא דַּוְקָא הֲדַסִּים מְשֻׁלָּשִׁים, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הַהֲדַסִּים הִנָּם מְשֻׁלָּשִׁים, הִנָּם נָאִים וְיָפִים וּמְשַׂמְּחִים בְּיוֹתֵר אֶת לֵב רוֹאֵיהֶם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, שֶׁיֵּשׁ לְבָרֵךְ וּלְהָרִיחַ הֲדַסִּים אֵלּוּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בַּהַבְדָּלָה, כְּדֵי שֶׁיְּלַוֶּה הָאָדָם אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קי"ט).

הַהֲדַסִּים מְרַמְּזִים עַל הַשִּׁיבוּתָהּ שֶׁל מִצְוַת הַשַּׁבָּת

זֹאת וְעוֹד, הִנֵּה כָּתְבוּ חֲזַ"ל (מנחות סז), שֶׁהַהֲדַסִּים שֶׁנּוֹטְלִים בְּאַרְבַּעַת הַמִּינִים בְּחַג הַסֻּכּוֹת מְרַמְּזִים עַל בַּעֲלֵי הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים, מִפְּנֵי שֶׁהַהֲדַסִּים הֵם בַּעֲלֵי רֵיחַ טוֹב וְהֵם מְפִיצִים רֵיחַ טוֹב הַנּוֹדֵף לְמֵרָחוֹק, וְהִנֵּה כָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁשְּׁקוּלָה מִצְוַת שַׁבָּת כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. (ירושלמי נדרים פ"ג ה"ד).

וְעַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר לְבָאֵר, שֶׁלָּכֵן תִּקְּנוּ הַקַּדְמוֹנִים לָקַחַת דַּוְקָא אֶת הַהֲדַסִּים בְּלֵיל שַׁבָּת, אֲשֶׁר הֵם מְרַמְּזִים עַל בַּעֲלֵי מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים

טוֹבִים, וְזֹאת בִּכְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר הָאָדָם בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, שֶׁגְּדוֹלָה מִצְוַת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא שְׁקוּלָה כְּכָל מִצְוֹתֶיהָ שֶׁל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ (שמות רבה כה יב), וְכָל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת נֶחְשָׁב לוֹ שֶׁקִּיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ (זוהר ח"ב דף מז), וּמִתּוֹךְ כָּךְ יְקַבֵּל הָאָדָם אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב וִיכַבְּדָהּ וְיִשְׂמַח וְיָשִׂישׂ בָּהּ כָּרָאוּי לָהּ.

הַהֲדַסִּים מְשַׂמְּחִים אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה

וְעַל פִּי זֶה מְבֹאָר מַדּוּעַ כָּתַב בַּעַל הַ"חֶסֶד לְאַבְרָהָם" אֲזוּלַאי זיע"א (מעין שני נהר מט), שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ לוֹקֵחַ שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים בְּלֵיל שַׁבָּת, בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שְׁלֹשֶׁת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁבָּאוּ לְבֵיתוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת, עוֹזְבִים אֶת בֵּיתוֹ וְיוֹצְאִים, וְהַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת הוֹלֶכֶת מִמֶּנּוּ בְּעִצָּבוֹן. עַיֵּן שָׁם.

וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר אֵינוֹ מֵבִיא הֲדַסִּים הַמְשַׂמְּחִים אֶת לְבָבוֹ בְּשַׁבָּת, עַל יְדֵי כָּךְ חֲסֵרָה לוֹ הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת, מִשּׁוּם כָּךְ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת יוֹצְאִים מִבֵּיתוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְהַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה הוֹלֶכֶת מִמֶּנּוּ בְּעַצְבוּת, כִּי אֵין לָהּ עַל מַה לִּשְׂרוֹת, אֲבָל כַּאֲשֶׁר הוּא מֵבִיא אֶת הַהֲדַסִּים בְּלֵיל שַׁבָּת אֲשֶׁר עַל יָדָם הוּא זוֹכֶה לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, הוּא זוֹכֶה שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשַּׁבָּת נִשְׁאָרִים בְּבֵיתוֹ, וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ בִּבְרָכוֹת רַבּוֹת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

טַחֲנַת הַקֶּמַח שֶׁחָזְרָה לְיַשֵּׁב

לָרֹב הַחָסִיד רַבִּי יִשְׂרָאֵל זְכַרְיָה שְׁטֶרְן זַצַ"ל הָיְתָה טַחֲנַת קֶמַח גְּדוֹלָה בִּבְנֵי בְּרַק, אֲשֶׁר מִמֶּנָּה הָיְתָה כָּל פַּרְנָסָתוֹ, וּפַעַם אַחַת בְּעֶרֶב שַׁבָּת הָיְתָה שָׁם שְׂרֵפָה גְּדוֹלָה וְנִשְׂרְפָה כָּל הַטַּחֲנַת קֶמַח.

וְהִנֵּה הָרַב יִשְׂרָאֵל זְכַרְיָה שְׁטָרן הָיָה רָגִיל לַעֲשׂוֹת תָּמִיד רִקּוּדִים בְּכָל לֵיל שַׁבָּת, כְּשֶׁהוּא רוֹקֵד מִסְּבִיב שֻׁלְחַן הַשַּׁבָּת זְמַן רַב מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וּבְאוֹתָהּ שַׁבָּת הִמְתִּינוּ בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה לִרְאוֹת הַאִם גַּם הַשַּׁבָּת לְאַחַר הַהֶפְסֵד הַגָּדוֹל שֶׁאֵרַע בְּעֶרֶב שַׁבָּת יִרְקֹד אֲבִיהֶם כְּהֶרְגֵּלוֹ בְּכָל לֵיל שַׁבָּת, וְהִנֵּה נוֹכְחוּ לִרְאוֹת כִּי אֲבִיהֶם הַצַּדִּיק רוֹקֵד גַּם הַשַּׁבָּת כְּהֶרְגֵּלוֹ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה.

וְכָךְ הִמְשִׁיךְ בְּמִנְהָגוֹ, לִשְׂמֹחַ וְלִרְקֹד בְּכָל לֵיל שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּכָל הַשַּׁבָּתוֹת הַבָּאוֹת, וְזֹאת אַף שֶׁמַּצָּבוֹ הָיָה דָּחוּק בְּיוֹתֵר בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה עֵקֶב שְׂרֵפַת טַחֲנַת הַקֶּמַח שֶׁהָיְתָה מְקוֹר מִחְיָתוֹ. וּלְאַחַר תְּקוּפָה קְצָרָה אֵרַע לוֹ נֵס גָּדוֹל, כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי אֶחָד הִלְוָה לוֹ סְכוּם גָּדוֹל, וּבְכָךְ הֶעֱמִידוֹ בַּחֲזָרָה עַל רַגְלָיו, כִּי מִסְּכוּם זֶה הוּא שִׁפֵּץ בַּחֲזָרָה אֶת הַטַּחֲנָה וְהִיא שָׁבָה לַעֲבֹד כְּבַתְּחִלָּה, וְהַכֹּל נוֹכְחוּ לִרְאוֹת אֶת כֹּחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת.

סֻכַּת הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַשַּׁבָּת מְגִנָּה וְשׁוֹמֶרֶת עַל עַם יִשְׂרָאֵל

הִנֵּה כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל דף ר"ז), שֶׁבִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת נִפְרֶסֶת סֻכַּת שָׁלוֹם עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עַל יָדָהּ נִמְשֶׁכֶת שְׁמִירָה וַהֲגָנָה עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, וְאֵינָם צְרִיכִים בְּשַׁבָּת שְׁמִירָה מֵהַמַּזִּיקִים כְּלָל, וְלָכֵן לֹא מִתְפַּלְּלִים בְּבִרְכַּת "הַשְׁכִּיבֵנוּ" בִּתְפִלַּת עַרְבִית שֶׁל שַׁבָּת עַל הַשְּׁמִירָה כְּמוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בִּימוֹת הַחֹל, וְכֵן לֹא חוֹתְמִים אֶת בִּרְכַּת "הַשְׁכִּיבֵנוּ" בַּמִּלִּים "שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד", כְּמוֹ שֶׁחוֹתְמִים בִּימוֹת הַחֹל, אֶלָּא חוֹתְמִים בִּבְרִכַּת "**הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל**", מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת נִפְרֶסֶת סֻכַּת שָׁלוֹם עַל עַם יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עַל יָדָהּ נִמְשֶׁכֶת שְׁמִירָה וַהֲגָנָה עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל.

וּבֵאֵר הָרַמַ"ק, שֶׁמִּי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל הַשְּׁמִירָה בְּשַׁבָּת, בְּכָךְ הוּא פּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא דּוֹמֶה לְאָדָם הַנִּמְצָא לְיַד הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ וְהוּא לוֹקֵחַ לוֹ שׁוֹמֵר שֶׁיִּשְׁמְרֶנּוּ, וּבְכָךְ הוּא מַרְאֶה שֶׁאֵינוֹ סוֹמֵךְ עַל הַמֶּלֶךְ שֶׁיִּשְׁמְרֶנּוּ.

מַדּוּעַ לֹא יֵצֵא אָדָם יְחִידִי בְּלֵיל שַׁבָּת

וְהִקְשָׁה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת ויקהל דף רב), מַדּוּעַ כָּתְבוּ חֲז"ל (פסחים קי"ב) שֶׁלֹּא יֵלֵךְ אָדָם יְחִידִי מִחוּץ לְיִשּׁוּב בְּלֵילֵי שַׁבָּתוֹת, אֲשֶׁר מִכָּךְ מַשְׁמַע שֶׁצְּרִיכִים בְּלֵיל שַׁבָּת שְׁמִירָה אַף יוֹתֵר מִימוֹת הַחֹל, וַהֲרֵי לִכְאוֹרָה אֵין שׁוּם שְׁלִיטָה לְחִיצוֹנִים וּלְמַזִּיקִים כְּלָל בְּלֵיל שַׁבָּת, כִּי נִכְנָסִים כָּל הַמַּזִּיקִים לְחוֹרֵיהֶם מִיָּד בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת.

כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לְהָבִין מַדּוּעַ תִּקְּנוּ חֲז"ל לוֹמַר אֶת בִּרְכַּת "מָגֵן אָבוֹת", שֶׁטַּעְמָהּ הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר אָדָם יְחִידִי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְיִצְטָרֵךְ אַחַר כָּךְ לָלֶכֶת יְחִידִי מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, אֲשֶׁר בִּזְמַנָּם הָיָה מִחוּץ לָעִיר, לְבֵיתוֹ אֲשֶׁר בָּעִיר.

וּמְתָרֵץ הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת יֶשְׁנָהּ שְׁמִירָה וַהֲגָנָה עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא הַנִּשְׁמָה יְתֵרָה הַמַּקִּיפָה וּמִתְעַטֶּרֶת בְּכָל אֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְהִיא הַשּׁוֹמֶרֶת וּמְגִנָּה עָלָיו מִכָּל רַע וּמִכָּל הַמַּזִּיקִים שֶׁבָּעוֹלָם וְאֵין לַמַּזִּיקִים שׁוּם שְׁלִיטָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי כֻּלָּם נִכְנְסוּ לְחוֹרֵיהֶם בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר (הקדמה דף יד).

וּמְגַלֶּה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית דף יד), שֶׁיֶּשְׁנָם שְׁנֵי סוּגֵי מַזִּיקִים: הַסּוּג הָרִאשׁוֹן הֵם הַמַּזִּיקִים הַגְּדוֹלִים וְהַקָּשִׁים שֶׁהֵם כְּדֶגֶמֶת נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, וְהֵם כֻּלָּם נִכְנָסִים בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה,

שֶׁזֶּה עֹמֶק הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל, אֲבָל יֶשְׁנָם מַזִּיקִים נוֹסָפִים שֶׁהֵם קְטַנִּים מְאֹד, כְּדֻגְמַת יַתּוּשִׁים וּזְבוּבִים קְטַנִּים, שֶׁהֵם הוֹלְכִים בְּלֵיל שַׁבָּת לְהִכָּנֵס לְחוֹרֵיהֶם, וּבְדַרְכָּם לְהִכָּנֵס לְחוֹרֵיהֶם לְמָשָׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת עָלוּל הָאָדָם לִרְאוֹתָם.

וְגַם מַזִּיקִים אֵלּוּ אֵינָם שׁוֹלְטִים בְּשַׁבָּת כְּלָל וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהַזִּיק כְּלָל, מִשּׁוּם שֶׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהִתְגַּלּוֹת אֶלָּא רַק כַּאֲשֶׁר הָאָדָם הוֹלֵךְ יְחִידִי לְבַדּוֹ מִחוּץ לַיִּשּׁוּב - וְגַם זֹאת רַק לִפְעָמִים וּלְעִתִּים רְחוֹקוֹת בִּלְבַד, וּבְלֵיל שַׁבָּת מַזִּיקִים אֵלּוּ הוֹלְכִים לְחוֹרֵיהֶם, וּבְדַרְכָּם לְהִכָּנֵס לְחוֹרֵיהֶם הֵם עֲלוּלִים לְהַזִּיק לְעִתִּים רְחוֹקוֹת מְאֹד.

הָעֲטָרָה שֶׁל שַׁבָּת שׁוֹרָה עַל מִי שֶׁשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת

וּמְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַטַּעַם שֶׁחֲכָמִים גָּזְרוּ שֶׁלֹּא יֵלֵךְ הָאָדָם יְחִידִי מִחוּץ לַיִּשּׁוּב בְּלֵיל שַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר יֵלֵךְ הָאָדָם לְבַדּוֹ וְיִרְאֶה אֶת הַמַּזִּיקִים הָאֵלּוּ, הוּא עָלוּל לְפַחֵד וּלְהִבָּהֵל מְאֹד מֵהֶם וּלְהִצְטַעֵר מִכָּךְ, וְעַל יְדֵי הַבֶּהָלָה וְהַפַּחַד הוּא עָלוּל לִשְׁכֹּחַ וּלְהָסִיחַ דַּעַת מִשִּׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא יִפְחַד וְיִבָּהֵל וְיִצְטַעֵר בְּשַׁבָּת, תִּפְרַח וְתָסוּר מִמֶּנּוּ הָעֲטָרָה שֶׁל שַׁבָּת הַמְּגִנָּה עַל עַם יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אֵינָהּ שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם בְּשַׁבָּת אֶלָּא רַק כַּאֲשֶׁר הֵם בְּשִׂמְחָה וְעֹנֶג.

וְכַאֲשֶׁר תִּפְרַח מִמֶּנּוּ הָעֲטָרָה שֶׁל שַׁבָּת הַשּׁוֹרָה עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, הַמַּזִּיקִים הָאֵלּוּ אָכֵן עֲלוּלִים לְהַזִּיק לוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ גָּזְרוּ חֲזַ"ל שֶׁלֹּא יֵצֵא הָאָדָם יְחִידִי בְּלֵיל שַׁבָּת, **כִּי נִתָּן לָהֶן רְשׁוּת לְהַזִּיק לְמִי שֶׁהוּא בְּעַצְבוּת בְּלֵיל שַׁבָּת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּכָךְ הָאָדָם אֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת הָעֲטָרָה שֶׁל שַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא לֹא שָׂמֵחַ וּמְעֻנָּג אֶת הַשַּׁבָּת.** וְאַף עַל פִּי שֶׁמַּזִּיקִים אֵלּוּ אֵינָם מַזִּיקִים כִּמְעַט אֶלָּא לְעִתִּים

רְחוֹקוֹת, גָּזְרוּ חֲכָמִים שֶׁלֹּא יֵצֵא הָאָדָם יְחִידִי בְּלֵיל שַׁבָּת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְמֹךְ הָאָדָם עַל הַנֵּס, וְכֵן כָּתַב רַב נַטְרוֹנַאי גָּאוֹן, שֶׁבְּשַׁבָּת צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל שְׁמִירָה יְתֵרָה מֵהַמַּזִּיקִים.

עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת נִשְׁמָרִים מִכָּל הַמַּזִּיקִים

וְכָתְבוּ עוֹד חֲזַ"ל שֶׁיֶּשְׁנָם עוֹד כַּמָּה סוּגֵי מַזִּיקִים אֲשֶׁר עֲלוּלִים לְהַזִּיק בְּלֵיל שַׁבָּת, **וְכֻלָּם אֵינָם מַזִּיקִים אֶלָּא לְמִי שֶׁשָּׁרוּי בְּעַצְבוּת וְאֵינוֹ בְּשִׂמְחָה בְּלֵיל שַׁבָּת.**

הָרִאשׁוֹן - הִיא הָרוּחַ רָעָה שֶׁשְּׁמָהּ אַגְּרַת בַּת מַחְלַת שֶׁהִיא יוֹצֵאת בְּלֵילֵי שַׁבָּתוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (פסחים קיב) שֶׁבְּלֵילֵי שַׁבָּת וּבְלֵיל רְבִיעִיּוֹת לֹא יֵצֵא אָדָם יְחִידִי בַּלַּיְלָה, כִּי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יוֹצֵאת רוּחַ רָעָה אַחַת שֶׁשְּׁמָהּ אַגְּרַת בַּת מַחְלַת, וְעִמָּהּ יוֹצְאִים עוֹד מֵאָה וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף מַלְאֲכֵי חַבָּלָה אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם לְמִי שֶׁהוֹלֵךְ יְחִידִי בְּשָׁעָה זוֹ.

הַשֵּׁנִי - הֵם רוּחוֹת הָרְשָׁעִים שֶׁבַּגֵּיהִנֹּם שֶׁלְּאַחַר מִיתָתָן הֵם נַעֲשִׂים מַזִּיקִים, וּבְשַׁבָּת הֵם נָחִים מֵהַגֵּיהִנֹּם וְהֵם מְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם וְהֵם יְכוֹלִים לְהַזִּיק חַס וְשָׁלוֹם כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (זוהר חדש ח"ג דף ע, מחזור ויטרי עמוד פג).

הַשְּׁלִישִׁי - הֵם הָרוּחוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשִּׁמָּשׁוֹת אֲשֶׁר הֵם נִהְיוּ מַזִּיקִים (הגר"ח פלאגי כף החיים סימן לו).

וְכָתַב בְּ"סֵפֶר חֲסִידִים" (סימן תתשע), שֶׁלְּכָל הַמַּזִּיקִים הָאֵלּוּ יֵשׁ רְשׁוּת לְהַזִּיק לִמְחַלְּלֵי שַׁבָּתוֹת אוֹ לְמִי שֶׁשָּׁרוּי בְּעַצְבוּת בְּשַׁבָּת אוֹ לְמִי שֶׁלֹּא מִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת.

חֲכָמִים תִּקְּנוּ לוֹמַר "שִׁיר שֶׁל פְּגָעִים" בְּשַׁחֲרִית – כְּדֵי לְהָגֵן מֵהַמַּזִּיקִים

וּמוֹסִיף בְּ"סֵפֶר חֲסִידִים", שֶׁזֶּה הַטַּעַם שֶׁהִסְמִיכוּ חֲכָמִים בְּסֵפֶר תְּהִלִּים אֶת פֶּרֶק "יֹשֵׁב בְּסֵתֶר" הַנִּקְרָא בַּחֲזַ"ל "שִׁיר שֶׁל פְּגָעִים" לְפֶרֶק "מִזְמוֹר שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת", מִפְּנֵי שֶׁבְּיוֹם זֶה צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל שְׁמִירָה יְתֵרָה מִפְּנֵי הַמַּזִּיקִים.

וְזֶה אַף הַטַּעַם שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּשַׁחֲרִית שֶׁל שַׁבָּת עַל שְׁמִירַת בְּרִיאוּת הַגּוּף בִּתְפִלַּת "יְקוּם פֻּרְקָן מִן שְׁמַיָּא וּבְרִיּוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מְעַלְיָא", וְלֹא מִתְפַּלְּלִים עַל כָּךְ בְּחַגִּים וּמוֹעֲדִים, כִּי בַּמּוֹעֲדִים אֵין הָרְשָׁעִים יוֹצְאִים מֵהַגֵּיהִנֹּם וְאֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהַזִּיק בָּהֶם.

וְלָכֵן יִשְׁתַּדֵּל הָאָדָם בְּכָל כֹּחוֹ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה בְּשַׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ תִּשְׁרֶה עָלָיו הָעֲטָרָה שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר עַל יָדָהּ נִפְרֶסֶת עָלָיו סֻכַּת הַשָּׁלוֹם שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְעַל יְדֵי כָּךְ מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּשָּׁמֵר וְיִנָּצֵל מִכָּל הַמַּזִּיקִים הַלָּלוּ.

וּמוֹסִיף הָרַמַ"ק, שֶׁזֶּה הַטַּעַם שֶׁתִּקְּנוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה לוֹמַר אֶת מִזְמוֹר "יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן", שֶׁנִּקְרָא בַּחֲזַ"ל "שִׁיר שֶׁל פְּגָעִים", בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר לְשִׁבְחָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבִּסְגֻלָּתוֹ לְהָגֵן מִפְּנֵי הַמַּזִּיקִים, וְזֹאת כְּדֵי לְהָגֵן עַל יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי הַמַּזִּיקִים אֲשֶׁר שָׁלְטוּ בְּלֵיל שַׁבָּת עַל מִי שֶׁלֹּא הָיָה שָׂמֵחַ וְהָיָה בְּעַצְבוּת בְּלֵיל שַׁבָּת אֲשֶׁר מַזִּיקִים אֵלּוּ עֲלוּלִים לִשְׁלֹט וּלְהַזִּיק לוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּכְדֵי לְהָגֵן עַל כָּךְ תִּקְּנוּ חֲזַ"ל לוֹמַר אֶת מִזְמוֹר "יֹשֵׁב בְּסֵתֶר" בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁל שַׁבָּת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ אָנוּ מִתְפַּלְּלִים בְּעַרְבִית שֶׁל שַׁבָּת "וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת

שְׁלוֹמֶךָ", וְכַוָּנָתֵנוּ הִיא לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיִּפְרֹס עָלֵינוּ ה' אֶת סֻכַּת הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר מִכֹּחָהּ נִזְכֶּה לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת וְלָעֲטָרָה שֶׁל שַׁבָּת אֲשֶׁר עַל יָדָהּ נִזְכֶּה מִמֵּילָא לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת וּלְהִשָּׁמֵר מִכָּל רַע בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת, אָמֵן.

פרק ה

מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת

פרק ח

מִקְדַּשׁ הַשַּׁבָּת

סוֹד הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב

אַחַד הָרְגָעִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַמְרוֹמְמִים בְּיוֹתֵר בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה הִיא שְׁעַת הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת, אֲשֶׁר בּוֹ תְּלוּיָה כָּל קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת. (לקוה"ל - שבת).

וְהַקִּדּוּשׁ הוּא מִצְוַת עֲשֵׂה מֵהַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: **"זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ"**, וְדָרְשׁוּ חֲז"ל: **קַדְּשֵׁהוּ עַל הַיַּיִן**. וּבְכָךְ נַעֲשֶׂה הָאָדָם שֻׁתָּף בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל.

וַחֲז"ל הִפְלִיגוּ מְאֹד בִּשְׂכָרוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת, וְכָתְבוּ (שבת קיט): כָּל הַמִּתְפַּלֵּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאוֹמֵר "וַיְכֻלּוּ", שְׁנֵי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הַמְלַוִּים לוֹ לָאָדָם מַנִּיחִין יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ (ישעיה ו ז): "וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר".

וְהוֹסִיפוּ עוֹד חֲז"ל בְּמַעֲלָתוֹ שֶׁל הַמְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן בְּלֵיל שַׁבָּת, וְכָתְבוּ שֶׁבִּשְׂכַר זֹאת הוּא זוֹכֶה לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת. (פרקי דרבי אלעזר פי"ח).

וְצָרִיךְ לְהָבִין, מַדּוּעַ שְׂכָרוֹ שֶׁל הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת הוּא כֹּה גָּדוֹל שֶׁנִּמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו וְהוּא נַעֲשֶׂה שֻׁתָּף בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית? כְּמוֹ כֵן, מַדּוּעַ אִם הוּא מְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן, הוּא זוֹכֶה בִּשְׂכַר זֹאת לִדְבָרִים כֹּה גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים?

וְהַתֵּרוּץ לְכָךְ הוּא עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל רז), **שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹשֶׂה אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת וּמֵעִיד לִפְנֵי קוֹנוֹ עַל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, "הוּא צָרִיךְ לוֹמַר אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּבְרָצוֹן שָׁלֵם" - וְכָל מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת הַקִּדּוּשׁ וְיָשִׂים אֶת לִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ לְכָךְ בְּשִׂמְחָה וּבְלֵב שָׁלֵם, מְכַפְּרִים לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו.** עַד כָּאן דְּבָרָיו.

מַדּוּעַ אוֹמְרִים בְּבִרְכַּת הַקִּדּוּשׁ "לְחַיִּים"

וּמוֹסִיף הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון נ"ד דף סט ע"א), שֶׁפְּנֵי כָּךְ אוֹמֵר הַמְקַדֵּשׁ בְּעֵת הַקִּדּוּשׁ **"סַבְרִי מָרָנָן"**, וְעוֹנִים לוֹ כָּל הַשּׁוֹמְעִים **"לְחַיִּים"**, וְזֹאת כְּדֵי לְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן מְתַקֵּן הָאָדָם אֶת חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בַּיַּיִן, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא נִקְשָׁר בְּאִילַן הַחַיִּים, וְלָכֵן עַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן הוּא נִצָּל מֵהַמָּוֶת שֶׁנִּגְרַם עַל יְדֵי חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, **כִּי הַיַּיִן שֶׁל שַׁבָּת הִיא מֵאֲחִיזַת אִילַן הַחַיִּים וְאֵין בּוֹ שׁוּם אֲחִיזָה שֶׁל דִּין,** וְאֵינוֹ כְּמוֹ הַיַּיִן אֲשֶׁר בִּימוֹת הַחֹל שֶׁלִּפְעָמִים יֵשׁ בּוֹ אֲחִיזָה שֶׁל הַקְּלִפּוֹת וְהַדִּינִים לְפִי מַדְרֵגָתוֹ שֶׁל הָאָדָם אֲשֶׁר שׁוֹתֶה אֶת הַיַּיִן, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת הַכֹּל נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה וְאֵין שׁוּם אֲחִיזָה לַקְּלִפּוֹת וְלַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִים בַּיַּיִן בִּימוֹת הַחֹל.

וְכָתַב עוֹד הַזֹּהַר (תיקוני זוהר תיקון כד דף סח), שֶׁמִּפְּנֵי כָּךְ יֵשׁ בְּבִרְכַּת הַקִּדּוּשׁ שִׁבְעִים תֵּבוֹת, וְזֹאת לְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ נִצָּל הָאָדָם מִכָּל שִׁבְעִים כֹּחוֹת הַקְּלִפָּה אֲשֶׁר הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים הָאֻמּוֹת. וְלָכֵן

"יַיִן" בְּגִימַטְרִיָּה **שִׁבְעִים**, כִּי עַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן נִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל כֹּחוֹת הַקְּלִפָּה הַשּׁוֹלְטִים בִּימוֹת הַחֹל, שֶׁהֵם הַגּוֹרְמִים עַצְבוּת וְיָגוֹן בָּעוֹלָם, וְהוּא זוֹכֶה לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת.

חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בַּגֶּפֶן

וּבְאֵר הָרַמַ"ק (אור יקר יא עמוד נו), שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹשֶׂה קִדּוּשׁ וּמֵעִיד עַל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבּוֹ נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁשָּׁה יָמִים, בְּכָךְ הוּא מְתַקֵּן אֶת כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית אֲשֶׁר הוּא פָּגַם בַּעֲוֹנוֹתָיו.

וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁבִּשְׁעַת אֲמִירַת הַקִּדּוּשׁ עוֹלֶה הָאָדָם לַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בּוֹ קֹדֶם חֶטְאוֹ בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, וּמִמֵּילָא מִתְכַּפְּרִים כָּל חֲטָאָיו וַעֲוֹנוֹתָיו אֲשֶׁר קִלְקֵל עַל יָדָם אֶת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וּבַקִּדּוּשׁ מְתַקֵּן הָאָדָם הֵן אֶת חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְהֵן אֶת מַה שֶּׁהוּא בְּעַצְמוֹ קִלְקֵל בְּכָל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית עַל יְדֵי חֲטָאָיו וַעֲוֹנוֹתָיו, וְלָכֵן נִמְחָלִים כָּל חֲטָאָיו.

וְחֵטְא עֵץ הַדַּעַת הָיָה בַּגֶּפֶן (סנהדרין ע), כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל שֶׁחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בַּיַּיִן כַּאֲשֶׁר חִוָּה סָחֲטָה עֲנָבִים וְנָתְנָה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן (בראשית רבה טו ז), וְהוּא הָיָה בְּיוֹם שִׁשִּׁי בָּעֶרֶב סָמוּךְ לְשַׁבָּת, וְלָכֵן עַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת שֶׁעוֹשִׂים עַל הַגֶּפֶן, מְתַקֵּן הָאָדָם אֶת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי בִּשְׁעַת הַקִּדּוּשׁ עוֹלֶה הָאָדָם לִבְחִינַת אָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא.

הָאָב שֶׁהִתְגַּלָּה וְצִוָּה אֶת בְּנוֹ לִשְׁמֹחַ בְּשַׁבָּת

בַּהַקְדָּמָה לְסֵפֶר "כִּסֵּא רַחֲמִים" שֶׁחִבֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי רַחֲמִים חוֹרִי

זַצַ"ל, מוּבָא מַעֲשֶׂה מֻפְלָא עַל מַעֲלָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה: הַגָּאוֹן רַבִּי רַחֲמִים חוֹרִי הָיָה בְּנוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק חוֹרִי זַצַ"ל, וּכְבָר בִּהְיוֹתוֹ אַבְרֵךְ צָעִיר הִתְבַּלֵּט בִּגְאוֹנוּתוֹ הַגְּדוֹלָה וְהַכֹּל רָאוּ כִּי לִגְדוֹלוֹת נוֹצַר. וְהִנֵּה, לְמַרְבֵּה הַצַּעַר, שָׁנִים מְעַטוֹת לְאַחַר נִשּׂוּאָיו חָלָה הַגָּאוֹן וְנִפְטַר, רַחֲמָנָא לִיצְלַן.

הַצַּעַר עַל כָּךְ הָיָה נוֹרָא וְעָצוּם מְאֹד, וְכַאֲשֶׁר הִגִּיעָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה בְּעִצּוּמָם שֶׁל יְמֵי הַשִּׁבְעָה, מִגֹּדֶל הַצַּעַר וְהַיָּגוֹן הִתְקַשָּׁה הָאָב הַגָּדוֹל לָקוּם וְלַעֲשׂוֹת אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת, וְכָל בְּנֵי הַבַּיִת הִמְתִּינוּ לוֹ שֶׁיְּקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן.

וְהִנֵּה לְפֶתַע נִכְּרָה בּוֹ הִתְרַגְּשׁוּת גְּדוֹלָה מְאֹד וְהוּא קָם בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וְקִדֵּשׁ עַל הַיַּיִן בְּהִתְלַהֲבוּת רַבָּה, כְּדַרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ.

לְאַחַר מִכֵּן, בִּסְעוּדַת הַשַּׁבָּת, שֶׁאֵלוּ הַבָּנִים אֶת הָאָב הַגָּדוֹל כֵּיצַד לְפֶתַע קָם וְקִדֵּשׁ עַל הַיַּיִן בְּהִתְלַהֲבוּת כֹּה גְּדוֹלָה וּבְשִׂמְחָה רַבָּה? עָנָה לָהֶם הָאָב: הַאִם לֹא רְאִיתֶם?! אָבִי הַגָּאוֹן זַצַ"ל נִגְלָה אֵלַי בְּהָקִיץ מַמָּשׁ וְאָמַר לִי: מַדּוּעַ הִטְרַחְתָּ אוֹתִי לָבוֹא אֵלֶיךָ מֵהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן? יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה כֹּה גְּדוֹלָה שָׁם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כָּל הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד, וְגַם בִּנְךָ - נָכְדִּי - שָׁמֵחַ עִמָּנוּ בְּגִיל וְחֶדְוָה רַבָּה, וְכֵיצַד אַתָּה מִתְעַצֵּב בְּיוֹם בּוֹ הַשִּׂמְחָה כֹּה רַבָּה? קוּם וְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת כִּי יוֹם שְׂמָחוֹת הוּא! וְלָכֵן מִיָּד קַמְתִּי וְעָשִׂיתִי אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּהִתְלַהֲבוּת רַבָּה.

וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ

וְכָתְבוּ הָאֲרִיזַ"ל (פע"ח סעודת ליל שבת), וְהַ"שְׁפַת אֱמֶת" (ויקרא פסח תרנד) וּבַעַל הַ"סִּדּוּרוֹ שֶׁל שַׁבָּת" (שורש ג' ענף ד), שֶׁהַטַּעַם שֶׁתִּקְּנוּ

חֲזַ"ל לַעֲשׂוֹת אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת דַּוְקָא עַל הַיַּיִן, מִפְּנֵי שֶׁטִּבְעוֹ שֶׁל מַשְׁקֵה הַיַּיִן שֶׁהוּא מְשַׂמֵּחַ אֶת לֵב הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים קד טו): **"וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ"**, וְכֵן כָּתוּב (משלי לא ו): **"תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ"**, כִּי הַיַּיִן מְשַׂמֵּחַ אֶת לֵב הָאָדָם, כַּמּוּבָא בַּחֲזַ"ל (פסחים קט).

כִּי טִבְעוֹ שֶׁל מַשְׁקֵה הַיַּיִן שֶׁהוּא מַשְׁכִּיחַ מֵהָאָדָם אֶת כָּל הַכְּעָסִים וְהַדְּבָרִים הַמְּעִיקִים עָלָיו, וְלָכֵן תִּקְּנוּ חֲכָמִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת דַּוְקָא עַל הַיַּיִן, וְזֹאת כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יַעֲשֶׂה אֶת הַקִּדּוּשׁ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה וּבִרְצוֹן הַלֵּב בִּשְׁלֵמוּת.

הַיַּיִן הוּא בְּסוֹד עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע

וְעַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים הַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁהַיַּיִן הוּא בְּסוֹד עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי הוּא הַמַּאֲכָל הַיָּחִיד אֲשֶׁר בּוֹ יֶשְׁנָם שְׁנֵי נִגּוּדִים חֲזָקִים הַהֲפוּכִים לְגַמְרֵי אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל ((יומא עו): **לָמָּה נִקְרָא הַיַּיִן תִּירוֹשׁ? כִּי מִי שֶׁשּׁוֹתֶה יַיִן, זָכָה - נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, לֹא זָכָה - נַעֲשֶׂה רָשׁ, וְעוֹד כָּתְבוּ חֲזַ"ל עַל הַיַּיִן: זָכָה - מְשַׂמְּחוֹ, לֹא זָכָה - מְשַׂמְּמוֹ.**

וְכֵן אָמְרוּ חֲזַ"ל (ירושלמי מעשר שני ב'): **יֵשׁ שׁוֹתֶה יַיִן וְטוֹב לוֹ - וְזֶה תַּלְמִיד חָכָם, וְיֵשׁ שׁוֹתֶה יַיִן וְרַע לוֹ - וְזֶה עַם הָאָרֶץ.**

כִּי הַיַּיִן הוּא הַמַּשְׁקֶה הַקָּרוֹב בְּשָׁרְשׁוֹ בְּיוֹתֵר - הֵן לַפֶּגֶם הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, וְהֵן לַתִּקּוּן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי הוּא בְּסוֹד "עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע", אֲשֶׁר הוּא הָיָה עֵץ הַגֶּפֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל.

וְלָכֵן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ כָּל עַם יִשְׂרָאֵל עוֹלִים לְמַדְרֵגַת אָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא, כִּי בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֵין אֶת אֲחִיזַת הַחֵטְא שֶׁל

אָדָם הָרִאשׁוֹן, מִשּׁוּם כָּךְ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַיַּיִן הוּא רַק בִּבְחִינַת "**יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ**" וְזוֹכִים עַל יָדוֹ לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ כֵן עַל יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁים אֶת קִדּוּשׁ הַיּוֹם דַּוְקָא עַל הַיַּיִן, מְתַקְּנִים אֶת חֵטְא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת אֲשֶׁר הָיָה בַּיַּיִן.

וְטַעַם נוֹסָף הוּא, כֵּיוָן שֶׁבְּשַׁבָּת הַיַּיִן הוּא רַק בִּבְחִינַת "**יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ**", לָכֵן זוֹכִים עַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן לְהִנָּצֵל מֵהַקְּלָלָה אֲשֶׁר הִתְקַלֵּל בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן לְאַחַר הַחֵטְא אֲשֶׁר עִקָּרָהּ הוּא הָעַצְבוּת וְהַיָּגוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית יג טז-יח): "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", "וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ", וְכֵן "בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים", וְלָכֵן דַּוְקָא עַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן זוֹכִים לְהֶאָרַת הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה הַנּוֹבַעַת מִתִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן.

הַיַּיִן בְּשַׁבָּת הוּא יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ

וּמְבָאֵר מוֹהַרַנַ"ת (הל' שבת ו), שֶׁלָּכֵן מְקַדְּשִׁים בְּשַׁבָּת דַּוְקָא עַל הַיַּיִן, כִּי בְּשַׁבָּת, כַּאֲשֶׁר הַיַּיִן הוּא בִּבְחִינַת "יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ", זוֹכִים יִשְׂרָאֵל דַּוְקָא עַל יָדוֹ לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁאֵין אוֹמְרִים שִׁירָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֶלָּא עַל הַיַּיִן. כְּלוֹמַר, שֶׁרַק לְאַחַר שֶׁהָיוּ מְנַסְּכִים אֶת הַיַּיִן עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ הַלְוִיִּים פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה לַה', וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הַיַּיִן הוּא מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, דַּוְקָא עַל יָדוֹ זוֹכִים לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה.

וּמִפְּנֵי כָּךְ תִּקְּנוּ חֲזַ"ל לְקַדֵּשׁ דַּוְקָא עַל הַיַּיִן, מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת הַיַּיִן גּוֹרֵם לְשִׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בִּבְחִינַת יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן הוּא מְתַקֵּן אֶת חֵטְא עֵץ הַדַּעַת שֶׁהָיָה בַּיַּיִן, וְזוֹכֶה לְשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

חֲזַ"ל בָּחֲרוּ לְקַדֵּשׁ דַּוְקָא עַל הַיַּיִן כְּדֵי לְהַרְאוֹת אֶת מַעֲלָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת

וְעַל פִּי זֶה מְבֹאָר בָּאֵר הֵיטֵב, מַדּוּעַ בָּחֲרוּ חֲזַ"ל לַעֲשׂוֹת אֶת הַקִּדּוּשׁ בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת דַּוְקָא עַל מַשְׁקֵה הַיַּיִן, וְזֹאת כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ נִכְנָסִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר בָּהּ אֵין שׂוּם אֲחִיזָה שֶׁל דִּינִים וְאֵין שׂוּם אֲחִיזָה לָרַע כְּלָל.

וְהַסִּימָן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר לְכָךְ הוּא, שֶׁאֲפִלּוּ מַשְׁקֵה הַיַּיִן שֶׁבּוֹ נֶאֱחָזוֹת תָּמִיד הַקְּלִפּוֹת בְּיוֹתֵר, וְלָכֵן מִי שֶׁלֹּא זָכָה נַעֲשָׂה עַל יָדוֹ רָשׁ וְכוּ', אֲבָל כַּאֲשֶׁר בָּאָה וּמַגִּיעָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה - גַּם מַשְׁקֵה הַיַּיִן הוּא רַק בִּבְחִינַת "יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ", וְעַל כָּל הַשּׁוֹתֵהוּ בְּשַׁבָּת נֶאֱמַר: "זָכָה - נַעֲשָׂה רֹאשׁ", וְדַוְקָא עַל יָדוֹ זוֹכִים יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְדַוְקָא בְּכֹחוֹ שֶׁל הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן נִמְתָּקִים כָּל הַגְּבוּרוֹת וְהַדִּינִים מֵעַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאַרִיזַ"ל, וְזוֹכִים יִשְׂרָאֵל עַל יָדוֹ לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וְלִקְדֻשָּׁתָהּ וְשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת הַכֹּל נִכְלָל בַּקְּדֻשָּׁה מִכֹּחָהּ שֶׁל הָאָרַת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְלָכֵן בָּחֲרוּ חֲזַ"ל לְקַדֵּשׁ דַּוְקָא עַל מַשְׁקֵה הַיַּיִן, אֲשֶׁר הוּא מְסַמֵּל יוֹתֵר מִכָּל אֶת בֵּרוּר הַטּוֹב מִן הָרָע אֲשֶׁר נֶאֱחָזִים בּוֹ בְּיוֹתֵר, וּבְכָךְ יֶשְׁנוֹ סִימָן וְסִמֵּל לְבִטּוּל שְׁלִיטַת הַקְּלִפּוֹת, אֶלָּא לְהֶפֶךְ - לִשְׁלִיטַת הַקְּדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

מַדּוּעַ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה

וְעַל פִּי זֶה מְבֹאָר מַדּוּעַ כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל רז) שֶׁלְּכָל

הַבְּרָכוֹת הָאֵלּוּ זוֹכֶה הָאָדָם רַק כַּאֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַקִּדּוּשׁ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְרָצוֹן שָׁלֵם, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל עִנְיָנָם וּמַהוּתָם שֶׁל יְמוֹת הַחֹל הֵם הָעַצְבוּת וְהַיָּגוֹן, אֲשֶׁר הֵם הַמְסַמְּלִים בְּיוֹתֵר אֶת שִׁלְטוֹנָם שֶׁל הַקְּלִפּוֹת וְהַדִּינִים בִּימוֹת הַחֹל, כִּי כָּל מַהוּתָם שֶׁל הַקְּלִפּוֹת זֶה הָעַצְבוּת וְיָגוֹן, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר.

וְלָכֵן בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר מְקַדֵּשׁ הָאָדָם אֶת הַשַּׁבָּת עַל יְדֵי אֲמִירַת הַקִּדּוּשׁ, עַל יְדֵי כָּךְ נִכְנָס וּבָא לְיִשְׂרָאֵל אוֹר קְדֻשָּׁתָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הִיא הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה שֶׁיֵּשׁ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא הַמְסַמֶּלֶת אֶת כְּנִיסַת אוֹר קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת לָעוֹלָם וְאֶת שִׁלְטוֹן הַקְּדֻשָּׁה וּבִטּוּל שִׁלְטוֹנָן שֶׁל הַקְּלִפּוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי בְּשַׁבָּת שׂוֹרָה שִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עַל יְדֵי קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם כַּאֲשֶׁר הוּא מַכְנִיס אֶת קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לְהִזָּהֵר בְּיוֹתֵר לַעֲשׂוֹת אֶת הַקִּדּוּשׁ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה, כִּי הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה הֵן הַמַּהוּת הַפְּנִימִית שֶׁל הַשַּׁבָּת וְזֶהוּ כָּל עִנְיָנָהּ וְסוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן כָּתְבוּ חֲז"ל לַעֲשׂוֹת אֶת הַקִּדּוּשׁ דַּוְקָא עַל יַיִן אֲשֶׁר הוּא מְשַׂמֵּחַ אֶת הָאָדָם, וְזֹאת כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאָדָם אֶת הַקִּדּוּשׁ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, אֲשֶׁר בְּכָךְ תָּלוּי כָּל הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת בַּעֲשִׂיַּת הַקִּדּוּשׁ.

יֵשׁ לְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ אֲבָל אֶת הַקִּדּוּשׁ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּשִׂמְחָה

וְכָתְבוּ בַּעַל הַ"כַּף הַחַיִּים" (סימן רע"א) וּבַעַל הַ"בֶּן אִישׁ חַי" (פרשת בראשית שנה שניה), שֶׁיֵּשׁ לְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי עֲשִׂיַּת הַקִּדּוּשׁ, מִפְּנֵי

שֶׁבַּקִּדּוּשׁ מְתַקְּנִים אֶת חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלָכֵן לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ יֵשׁ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל כָּל חֲטָאָיו.

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב שֶׁיֵּשׁ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה דַּוְקָא לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ, אֲבָל אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לַעֲרֹךְ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי הַקִּדּוּשׁ הוּא הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁעִקָּרוֹ הוּא פְּגַם הָעַצְבוּת אֲשֶׁר נִגְרַם עַל יָדוֹ.

וּמוּבָא עוֹד, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב שֶׁיֵּשׁ רַק לְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ, אַךְ לֹא לְהַאֲרִיךְ בַּעֲשִׂיַּת תְּשׁוּבָה לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ, וְזֹאת בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא הָאָדָם לִידֵי עַצְבוּת לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ עַל יְדֵי שֶׁיִּזָּכֵר בַּחֲטָאָיו, אֶלָּא יַעֲשֶׂה אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּשִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב.

מַדּוּעַ הַמְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן זוֹכֶה לַאֲרִיכוּת יָמִים

וְעַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר לְבָאֵר מַדּוּעַ הִבְטִיחוּ חֲז"ל (פרד"א פי"ח), שֶׁכָּל הַמְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן זוֹכֶה שֶׁיַּאֲרִיכוּ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו, וְזֹאת מִשּׁוּם שֶׁכָּל גְּזֵרַת הַמִּיתָה נִמְשְׁכָה וּבָאָה לָעוֹלָם עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר בִּגְלָלָהּ נִגְזַר עַל הָאָדָם גְּזֵרַת הַמִּיתָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג יט): "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב", וְעַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן אֲשֶׁר בּוֹ מְתַקֵּן הָאָדָם אֶת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, הוּא זוֹכֶה לְהִנָּצֵל מִקְּלָלָה זוֹ, וְלָכֵן זוֹכֶה לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת.

וְעַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר גַּם לְבָאֵר אֶת מִנְהָגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ אֶת הַבָּנִים מִיָּד לְאַחַר הַקִּדּוּשׁ, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ מְתַקְּנִים אֶת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְיוֹצְאִים מֵאַחִיזַת כָּל הַקְּלָלוֹת שֶׁהִתְקַלֵּל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּמִמֵּילָא זוֹכִים לְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת, וְלָכֵן זְמַן

זֶה מְסֻגָּל בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת לַבָּנִים. וְאֶפְשָׁר לוֹמַר עוֹד שֶׁלָּכֵן מְבָרְכִים דַּוְקָא אֶת הַבָּנִים, כִּי יוֹצְאִים מֵהַקְּלָלָה שֶׁל "בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים".

סְגֻלָּה לַעֲשִׁירוּת
לַעֲרֹךְ אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּגָבִיעַ שֶׁל כֶּסֶף

וְעַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֶת דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זיע"א, שֶׁאָמַר שֶׁהַקִּדּוּשׁ עִם גָּבִיעַ שֶׁל כֶּסֶף סְגֻלָּה לַעֲשִׁירוּת. וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת הַיּוֹם עִם גְּבִיעַ שֶׁל כֶּסֶף אֲשֶׁר טִבְעוֹ שֶׁהוּא מְשַׂמֵּחַ אֶת לֵב רוֹאֵהוּ, בְּכָךְ הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַקִּדּוּשׁ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה וְטוּב לֵבָב, וְעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה שֶׁיֵּינוֹ יִהְיֶה בִּבְחִינַת "יַיִן הַמְשַׂמֵּחַ", וּבָזֶה מְתַקֵּן אֶת פְּגַם אֲכִילָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁיֵּינוֹ הָיָה בִּבְחִינַת "יְלָלָה", כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (יומא ע"ו) שֶׁעַל שֵׁם כָּךְ נִקְרָא הַגֶּפֶן "יַיִן", עַל שֵׁם הַיְלָלָה וְהָעַצְבוּת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בַּעַל הַטּוּרִים (פרשת נח ט) שֶׁ"הַיַּיִן" בְּגִימַטְרִיָּה "יְלָלָה", מִפְּנֵי שֶׁהַיַּיִן הֵבִיא עַצְבוּת וִילָלָה לָעוֹלָם עַל יְדֵי הַחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן.

וְלָכֵן מִמֵּילָא הוּא זוֹכֶה לְשֶׁפַע וַעֲשִׁירוּת גְּדוֹלָה, כִּי כָּל הָעֲנִיּוּת הִיא כְּתוֹצָאָה מֵהַחֵטְא הַקַּדְמוֹן אֲשֶׁר בָּהּ הִתְקַלֵּל הָאָדָם בְּקִלְלַת קְשִׁי הַפַּרְנָסָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", "וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ", אֲבָל כַּאֲשֶׁר מְתַקֵּן זֹאת הָאָדָם, הוּא זוֹכֶה מִמֵּילָא לְשֶׁפַע רַב וּלְפַרְנָסָה בְּרֶוַח, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה אֲשֶׁר בְּכָךְ מְתַקֵּן בְּיוֹתֵר אֶת חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלָכֵן עַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל גְּבִיעַ שֶׁל כֶּסֶף מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב זוֹכֶה הָאָדָם לִבְרָכָתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת וְלַעֲשִׁירוּת וְשֶׁפַע גָּדוֹל.

מַדּוּעַ כָּל הַמְּקַדֵּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת נִמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו

וְהִנֵּה הָרַמַ"ק מְבָאֵר אֶת מַה שֶּׁכָּתְבוּ חֲז"ל (שבת קיט): כָּל הָאוֹמֵר "וַיְכֻלּוּ" בְּעֶרֶב שַׁבָּת, נִמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וּשְׁנֵי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שָׂמִים יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ: **"וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר"**. וְלִכְאוֹרָה מַדּוּעַ בִּשְׂכַר זֹאת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה קִדּוּשׁ בְּלִבַּד יִמָּחֲלוּ כָּל עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם.

אֶלָּא הַבֵּאוּר לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁבַּעֲשִׂיַּת הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת מְתַקֵּן וּמַעֲלֶה הָאָדָם אֶת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּמַפְרִיד מִמֶּנָּה אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת אֲשֶׁר הוּא גָּרַם לָהּ עַל יְדֵי חֲטָאָיו, וְעַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ הַשְּׁכִינָה עוֹלָה בַּעֲלִיָּה גְּדוֹלָה, כִּי לֵיל שַׁבָּת הוּא זְמַן הַיִּחוּד שֶׁל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וּמִפְּנֵי כָּךְ עַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ הָאָדָם מְתַקֵּן אֶת כָּל מַה שֶּׁהוּא גָּרַם בַּעֲוֹנֹתָיו הָרַבִּים צַעַר לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה לְהַפְרִידָהּ מִדּוֹדָהּ, וְלָכֵן עַל יְדֵי כָּךְ מִמֵּילָא נִמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַקִּדּוּשׁ בְּשִׂמְחָה רַבָּה, כִּי אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה אֶלָּא כַּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׁרוּי בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה וְהוּא עוֹשֶׂה אֶת הַקִּדּוּשׁ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה וְרָצוֹן שָׁלֵם, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹשֶׂה אֶת הַקִּדּוּשׁ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, הוּא מַעֲלֶה אֶת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמִמֵּילָא נִמְחָלִים כָּל פְּגָמָיו אֲשֶׁר עַל יָדָם הוּא הוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה.

וְהַמַּהַרְשָׁ"א (שבת קיט) **בֵּאֵר**, שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ הוּא מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת

כִּפְּרָה עַל חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן וְהֵגֵנָּה עָלָיו שֶׁלֹּא יְגֹרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת בַּעֲשִׂיַּת הַקִּדּוּשׁ, הוּא מְעוֹרֵר אֶת כֹּחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר עַל יָדוֹ הוּא מְעוֹרֵר אֶת כֹּחָהּ שֶׁל הַכַּפָּרָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן עַל יְדֵי זֶה מִתְכַּפְּרִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

הַיַּיִן שֶׁל הַקִּדּוּשׁ שֶׁהִצִּיל אֶת כָּל נוֹסְעֵי הַסְּפִינָה

וּמַעֲשֶׂה הָיָה שֶׁנָּסַע הָרַה"ק רַבִּי יִשְׂרָאֵל אַבּוּחֲצִירָה, הַ"בַּבָּא סָאלִי" זִיע"א, בִּסְפִינָה, וְכַאֲשֶׁר הִגִּיעַ לֵיל שַׁבָּת הָיְתָה סְעָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד בַּיָּם, וְהַסְּפִינָה הָיְתָה מִתְנַדְנֶדֶת בַּיָּם כְּמוֹ אֱגוֹז בְּמַיִם וְהָיוּ כָּל הַנּוֹסְעִים בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וּבִקְשׁוּ מֵהַ"בַּבָּא סָאלִי" שֶׁיַּעְתִּיר בִּתְפִלָּה שֶׁיָּנוּחַ הַיָּם מִזַּעְפּוֹ, וְהַ"בַּבָּא סָאלִי" נָטַל אֶת הַגָּבִיעַ אֲשֶׁר הָיָה לוֹ בִּירֻשָּׁה מִזְּקֵנוֹ הַקָּדוֹשׁ מָרָן בַּעַל הָ"אֲבִיר יַעֲקֹב" זִיע"א, וְעָשָׂה קִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן, וּלְאַחַר מִכֵּן בִּקֵּשׁ מְשַׁמְּשׁוֹ שֶׁיִּקַּח אֶת שְׁיָרֵי הַקִּדּוּשׁ וְיִשְׁפֹּךְ בַּיָּם, וּמִיָּד כַּאֲשֶׁר שָׁפַךְ הַשַּׁמָּשׁ אֶת הַיַּיִן בַּיָּם, נָח הַיָּם מִזַּעְפּוֹ וַיָּקֶם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלָּיו.

וְאֶפְשָׁר לְבָאֵר שֶׁזֶּה, כָּאָמוּר, מִפְּנֵי שֶׁבַּיַּיִן שֶׁל הַקִּדּוּשׁ לֹא שׁוֹלֶטֶת אֲחִיזַת חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי בִּשְׁעַת הַקִּדּוּשׁ שֶׁל שַׁבָּת מִתְעַלִּים יִשְׂרָאֵל לְמַדְרֵגַת אָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא, וּמִמֵּילָא בְּיַיִן זֶה אֵין אֶת כָּל הַקְּלָלוֹת שֶׁהִתְקַלֵּל הָעוֹלָם לְאַחַר הַחֵטְא אֶלָּא יֵשׁ בּוֹ אֶת כָּל בִּרְכָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר הִיא מְקוֹר כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת, וְלָכֵן עַל יָדוֹ נוֹשָׁעִים יִשְׂרָאֵל בְּכָל מַה שֶׁהֵם צְרִיכִים.

הַדַּיָּן שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם

וְכֵן הָיָה מַעֲשֶׂה בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה (מובא בספר "ירושלים של מעלה"), אֲשֶׁר הָיָה יָדוּעַ וּמְפֻרְסָם בְּשַׁעַר בַּת רַבִּים - שֶׁכָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ אֶת הַקִּדּוּשׁ מִפִּי הַדַּיָּן שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהָיָה צַדִּיק נִשְׂגָּב, הָיָה נוֹשֵׁעַ מִיָּד וְהָיָה מִתְרַפֵּא מֵחָלְיוֹ, וְכָל הַחוֹלִים שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם וְאַף מִחוּצָה לָהּ הָיוּ מַגִּיעִים וּבָאִים לִשְׁמֹעַ אֶת הַקִּדּוּשׁ מִפִּיו שֶׁל הַדַּיָּן וְהָיוּ מִתְרַפְּאִים מֵחָלְיָם בְּדֶרֶךְ נֵס וָפֶלֶא.

וְזֹאת כָּאָמוּר, מִפְּנֵי שֶׁבִּשְׁעַת הַקִּדּוּשׁ עוֹלֶה הָאָדָם לְמַדְרֵגַת אָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא, שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם חֶסְרוֹנוֹת וְשׁוּם צָרוֹת, וּמִמֵּילָא כַּאֲשֶׁר שׁוֹמְעִים אֶת הַקִּדּוּשׁ מִפִּי צַדִּיק אֲשֶׁר עוֹרֵךְ אֶת הַקִּדּוּשׁ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, זוֹכִים כֻּלָּם לַעֲלוֹת לְמָקוֹם קָדוֹשׁ זֶה וּמִמֵּילָא נוֹשָׁעִים בְּכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁצְּרִיכִים.

הַיַּיִן שֶׁל הַקִּדּוּשׁ סוֹד תִּקּוּן הָעֵינַיִם

טַעַם נוֹסָף שֶׁמְּקַדְּשִׁים אֶת הַשַּׁבָּת דַּוְקָא עַל הַיַּיִן, הוּא עַל פִּי מַה שֶּׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁבְּשַׁבָּת זוֹכִים יִשְׂרָאֵל לְתִקּוּן הָעֵינַיִם, וְלָכֵן בַּתֵּבָה **שַׁבָּת** יֶשְׁנוֹ רֶמֶז לָעֵינַיִם, כִּי **"שַׁבָּת"** רָאשֵׁי תֵּבוֹת - **שִׁין בַּת**, וּבַשִּׁין יֵשׁ שְׁלֹשָׁה קַוִּים אֲשֶׁר הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים שֶׁיֵּשׁ בָּעֵינַיִם וְהַבַּת עַיִן.

וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת חוֹזֵר וְשָׁב לְיִשְׂרָאֵל כֹּחַ הָרְאִיָּה שֶׁל הָעֵינַיִם אֲשֶׁר נָאֱבַד וְנִלְקַח מֵהֶם עַל יְדֵי הַחֵטְא הַקַּדְמוֹן אֲשֶׁר הָיָה בָּעֵינַיִם בַּהִסְתַּכְּלוּת עַל הָעֵץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג ו): **"וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב**

הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל, וְתִקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל", וְהִנֵּה יוֹם הַשַּׁבָּת כֻּלּוֹ הוּא הַתִּקּוּן לְחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן.

וְעַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים, "יַיִן" בְּגִימַטְרִיָּה **ע**, כִּי הוּא בְּסוֹד הָעֵינַיִם, וְלָכֵן כָּל סוֹדוֹ שֶׁל הַיַּיִן שֶׁל הַקִּדּוּשׁ הוּא הָעִנְיָן שֶׁל תִּקּוּן הָעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לָתֵת עֵינָיו בַּיַּיִן וְאַחַר כָּךְ לְקַדֵּשׁ, כִּי בַּקִּדּוּשׁ מְתַקְּנִים אֶת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה בָּעֵינַיִם.

וְלָכֵן עַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ נִמְשֶׁכֶת רְפוּאָה לַחֲלוּשֵׁי הָרְאוּת, אֲשֶׁר כֹּחַ רְאִיָּתָם נֶחֱלַשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל שֶׁכֹּחַ הָרְאִיָּה חוֹזֵר לָאָדָם בַּקִּדּוּשׁ שֶׁל לֵיל שַׁבָּת, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל עַל הַנֵּרוֹת לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ, וְכֵן כַּאֲשֶׁר הוּא מִסְתַּכֵּל בְּכוֹס הַיַּיִן בִּשְׁעַת הַתְחָלַת הַקִּדּוּשׁ, כַּמּוּבָא בְּסִימָן רע"א בָּרַמָ"א, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בַּעַל הַ"חֶסֶד לַאֲלָפִים" (סימן ט) וּבַעַל "כַּף הַחַיִּים" (סימן לו).

וְכֵן לְהֶפֶךְ - הָרְאָיָה הַפְּגוּמָה מַזִּיקָה לַיַּיִן, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר גּוֹי מַבִּיט בְּעֵינָיו עַל הַיַּיִן, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאָסוּר לְקַדֵּשׁ עָלָיו וְאַף שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹתוֹ, כַּמּוּבָא בָּרִיקַנָאטִי (בשער האותיות קדושת האכילה טעמי המצוות לא תעשה אות שס).

וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמִּדַּת חֲסִידוּת הִיא לֹא לְקַדֵּשׁ אַף עַל יַיִן שֶׁנִּדָּה הִסְתַּכְּלָה עָלָיו אוֹ נָגְעָה בּוֹ (מקור חיים לבעל החוות יאיר חלק ב' סימן קפג סעיף א), וְזֹאת מִשּׁוּם שֶׁכָּל סוֹדוֹ שֶׁל הַקִּדּוּשׁ הוּא תִּקּוּן הָעֵינַיִם, כִּי הַיַּיִן בְּשָׁרְשׁוֹ הוּא בְּסוֹד הָעֵינַיִם.

וּמִפְּנֵי כָּךְ מְקַדְּשִׁים אֶת הַשַּׁבָּת דַּוְקָא עַל מַשְׁקֶה הַגֶּפֶן אֲשֶׁר בּוֹ הָיָה הַחֵטְא שֶׁל אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (ברכות מ:), וְזֹאת כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הַחֵטְא הַקַּדְמוֹן עַל יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁים בּוֹ אֶת הַשַּׁבָּת.

וְהִנֵּה עִקַּר שִׂמְחָתוֹ שֶׁל הָאָדָם נוֹבֵעַ וּבָא מִכֹּחַ שֶׁזּוֹכֶה הָאָדָם לְתִקּוּן הָעֵינַיִם מִכָּל אֲחִיזַת הָרַע עַיִן וְהַצָּרוּת עַיִן, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁהוּא זוֹכֶה לְעַיִן טוֹבָה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם עַיִן טוֹבָה, נִמְשָׁכֶת וּבָאָה עַל הָאָדָם רוּחַ טוֹבָה שֶׁל שִׂמְחָה, וְנִכְנַעַת רוּחַ הָעַצְבוּת שֶׁהִיא הָרוּחַ רָעָה אֲשֶׁר הִיא בָּאָה לָאָדָם עַל יְדֵי הָרַע עַיִן וְצָרוּת עַיִן, (כַּמְבֹאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן" נד, עַיִן שָׁם), וּמִפְּנֵי כָּךְ דַּוְקָא עַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן אֲשֶׁר עַל יָדוֹ זוֹכִים לְתִקּוּן הָעֵינַיִם מֵאֲחִיזַת הָרַע עַיִן, זוֹכִים לְשִׂמְחָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. ה' יְזַכֵּנוּ אָמֵן.

לְסִכּוּם: עַל יְדֵי שֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם אֶת הַקִּדּוּשׁ עַל הַיַּיִן בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְטוּב לֵבָב, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן בַּזְּכוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהָעִיד עַל מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ עַל יְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁשָּׁה יָמִים, הוּא זוֹכֶה:

א. לְאוֹר קְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

ב. לְשִׂמְחָתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

ג. לְתַקֵּן אֶת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, אֲשֶׁר לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הָיָה חֵלֶק בְּכָךְ, כִּי כָּל הַנְּשָׁמוֹת הָיוּ כְּלוּלוֹת בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, כַּמּוּבָא בָּאֲרִיז"ל.

ד. שֶׁיִּמָּחֲלוּ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כִּי הוּא מְתַקֵּן בְּכָךְ אֶת כָּל חֲטָאָיו.

ה. לַעֲשִׁירוּת וּפַרְנָסָה בְּרֶוַח.

ו. לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת.

ז. לְהִנָּצֵל מֵעַיִן הָרָע וְצָרוּת עַיִן, וְזוֹכֶה לְעַיִן טוֹבָה.

ה' יְזַכֵּנוּ, אָמֵן.

פרק ט

סְעוּדוֹת הָאֲצִילוּת

פרק ט

סְעוּדוֹת הָאֲצִילוּת

גְּדֻלַּת וּמַעֲלַת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת

אַחַד הַדְּבָרִים הַחֲשׁוּבִים בְּיוֹתֵר בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה זֶה סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בָּהֶן מְקַיְּמִים אֶת מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: (ישעיה נח) **"וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג"**, וְלָמְדוּ מִכָּךְ חַז"ל שֶׁמִּצְוָה לְעַנֵּג אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה בְּשָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת.

וּסְעוּדוֹת אֵלּוּ הִנָּן כְּבוֹדָהּ וַחֲשִׁיבוּתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְלָכֵן כָּתְבוּ חַז"ל (מדרש תנחומא פ' בראשית) שֶׁהִנָּן חֲשׁוּבוֹת אֲפִלּוּ יוֹתֵר מֵאֶלֶף תַּעֲנִיּוֹת בִּימוֹת הַחֹל.

וְכַאֲשֶׁר אָנוּ מִתְבּוֹנְנִים בְּמַעֲלָתָם וּבִשְׂכָרָם שֶׁל כָּל מִי שֶׁעוֹרֵךְ אֶת שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, אָנוּ רוֹאִים בְּדִבְרֵי חַז"ל, בַּגְּמָרָא וּבַמִּדְרָשִׁים וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַשָּׂכָר עַל כָּךְ הוּא עָצוּם מְאֹד לְאֵין שִׁעוּר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חַז"ל (שבת קי"ח): **כָּל הַמְקַיֵּם שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, נִצּוֹל מִשָּׁלֹשׁ פֻּרְעָנִיּוֹת: מֵחֶבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, וּמִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, וּמִמִּלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג.**

וְכָל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִים לוֹ כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ, וְנוֹתְנִים לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, וְנִצּוֹל מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת.

וְכֵן הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת (יתרו פח ע"א, אמור צ"ד ע"א ועוד) מַפְלִיג מְאֹד בִּשְׂכָרוֹ וּבְמַעֲלָתוֹ שֶׁל כָּל מִי שֶׁמְּקַיֵּם אֶת שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת.

גְּדֻלַּת וּמַעֲלַת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת

וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון ע דף קלא), שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם זוֹכֶה וְעוֹשֶׂה אֶת כָּל שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת, אֲשֶׁר בְּכָךְ הוּא מַשְׁלִים אֶת כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרֵא עָלָיו אֶת הַפָּסוּק (ישעיה מט ג): **"וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר"**.

וּמוֹסִיף הַזֹּהַר, שֶׁכָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת וּמְכַבֵּד אוֹתָהּ וּמְעַנֵּג אוֹתָהּ בְּמַאֲכָלוֹת וּמַשְׁקָאוֹת מְשֻׁבָּחִים בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - כָּךְ נוֹתֵן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה לְאַחַר אֲרִיכוּת יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו מָקוֹם לְמַעְלָה, בִּמְנוּחָה שֶׁלֹּא טָרַח בָּהּ, אֲשֶׁר שָׁם הוּא נָח מִכָּל הַטְּרָחוֹת וְהַגִּלְגּוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְהַשְׂלִים אֶת תִּקּוּנוֹ כָּרָאוּי, וְעָלָיו נֶאֱמַר מַה שֶּׁנֶּאֱמַר לְדָנִיֵּאל (דניאל ב): **"וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין"**.

וּלְאַחַר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֶת כָּל שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת בְּעֹנֶג שַׁבָּת כָּרָאוּי, בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית קוֹרְאִים עָלָיו הַמַּלְאָכִים אֶת הַפָּסוּק (ישעיה נח ח): **"אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח" וְכוּ'**.

וְכָל הַמַּלְאָכִים מוֹסִיפִים וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ (תהילים קכח ד): **"הִנֵּה כִּי כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא ה'"**. (פיקודי דף רנב)

וּמְגַלֶּה עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון יט דף לח ע"א עפ"י ביאור המתוק מדבש), שֶׁכָּל מִי שֶׁמּוֹסִיף בְּעֹנֶג שַׁבָּת, מִתְקַיֵּם בּוֹ הַפָּסוּק (ישעיה

סא יא) **"וּכְגַנָּה זֵרוּעֶיהָ תַּצְמִיחַ"**. כְּלוֹמַר, כְּמוֹ שֶׁהַצַּדִּיקִים מְתַקְּנִים בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ תִּקּוּנִים נוֹרָאִים וַעֲצוּמִים מְאֹד עַל יְדֵי לִמּוּד הַקַּבָּלָה בְּגַן הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר בָּהּ יֵשׁ גַּן סְדָרִים, כְּלוֹמַר נ"ג פָּרָשִׁיּוֹת בַּתּוֹרָה, כָּךְ מַמָּשׁ מִתַּקֵּן כָּל אָדָם עַל יְדֵי עֹנֶג שַׁבָּת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לִכְבוֹד שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת.

וְכוֹתֵב עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (יתרו ח"ב פ"ח), שֶׁסְּעוּדוֹת אֵלּוּ הֵן הַסִּימָן לָאָדָם שֶׁהוּא מֵעַם יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ מִבְּנֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: **בַּסְּעוּדוֹת הָאֵלּוּ נִכָּרִים יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְשֶׁהֵם מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וְשֶׁאֵינָם מִבְּנֵי הָאֻמּוֹת, וּמִי שֶׁמְּחַסֵּר סְעוּדָה אַחַת בָּהֶם, מַרְאֶה שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן וְאֵינוֹ מִזֶּרַע הַקֹּדֶשׁ זֶרַע יִשְׂרָאֵל כְּלָל.**

מַעֲלָתָם הָעֲצוּמָה
שֶׁל שֻׁלְחָנוֹת הַשַּׁבָּת בַּשָּׁמַיִם

וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פיקודי דף רסה), שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁמְּסַדְּרִים לִפְנֵי הַשַּׁבָּת אֶת שֻׁלְחָנָם כָּרָאוּי לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת בְּכֵלִים נָאִים כְּפִי יְכָלְתָּם וּבְמַאֲכָלִים וּמַשְׁקָאוֹת עֲרֵבִים לְפִי כֹּחָם, **הַשֻּׁלְחָנוֹת הָאֵלּוּ עוֹלִים וּמִצְטַיְּרִים לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם בְּ"עוֹלַם הַזְּכוּת", וּבַעֲלֵי הַשֻּׁלְחָן הָאֵלּוּ נִקְרָאִים "בְּנֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ"**, וְאַלְפֵי וּרְבָבוֹת מַלְאָכִים הַמְמֻנִּים לַעֲשׂוֹת דִּין חֵס וְשָׁלוֹם, מִתְהַפְּכִים עַל יְדֵי זֶה לְמַלְאֲכֵי רַחֲמִים, הַמְמֻנִּים לְשַׁמֵּשׁ אֶת בַּעֲלֵי הַשֻּׁלְחָנוֹת הָאֵלּוּ.

וּבָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן מְבָרְכִים אֶת בַּעֲלֵי הַשֻּׁלְחָן הָאֵלּוּ בִּבְרָכוֹת רַבּוֹת, וְכָל הַמַּלְאָכִים הָאֵלּוּ עוֹנִים אָמֵן עַל כָּךְ, וְהֵם מְבָרְכִים אוֹתָם בְּפָסוּק: **"אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב**

אָבִיךָ כִּי פִּי ה' דִּבֵּר", וּשְׁאָר הַמַּלְאָכִים מוֹסִיפִים וּמְבָרְכִים אוֹתָם בְּפָסוּק (ישעיה נח ט): **"אָז תִּקְרָא וַה' יַעֲנֶה תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי"**.

תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי

וּמוֹסִיף עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל דף רג), שֶׁבְּכָל יוֹם שִׁשִּׁי לִקְרַאת עֶרֶב כַּאֲשֶׁר מִתְקָרֶבֶת וּבָאָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, רוֹצִים אַף כֹּחוֹת הַקְּלִפָּה לִינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְכַאֲשֶׁר מְסַדְּרִים כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת וּמְכִינִים אֶת שֻׁלְחָנוֹת הַשַּׁבָּת לִכְבוֹדָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, יוֹצֵאת שַׁלְהֶבֶת אַחַת וּמְגָרֶשֶׁת אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וּמַפִּילָה אוֹתָם וּמַכְנִיסָה אוֹתָם לְעֵמֶק הַחוֹר הַגָּדוֹל, שָׁם הֵם שׁוֹכְנִים בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ עַד צֵאת הַשַּׁבָּת. וְכָתַב הָרַמַ"ק שֶׁזֶּה מְרֻמָּז בְּפָסוּק **"תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי"**, כְּלוֹמַר, שֶׁעַל יְדֵי הַשֻּׁלְחָנוֹת שֶׁל שַׁבָּת נִכְנָעוֹת וְנוֹפְלוֹת כָּל הַקְּלִפּוֹת הַחֲפֵצוֹת לִינֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה.

וּמְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַטַּעַם שֶׁכָּל הַמְכַבְּדִים אֶת הַשַּׁבָּת וְעוֹרְכִים שֻׁלְחָנָם כָּרָאוּי לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת זוֹכִים לִבְרָכוֹת כֹּה רַבּוֹת, **מִפְּנֵי שֶׁשֻּׁלְחָנוֹת אֵלּוּ הֵם שִׁמְחָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁשִּׂמֵּחָה מִכָּךְ**, וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁעוֹרֵךְ וּמְסַדֵּר אֶת שֻׁלְחָנוֹ כָּרָאוּי בְּכָבוֹד וְעֹנֶג לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, זוֹכֶה לִבְרָכוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת, כִּי בְּכָךְ הוּא מְכַבֵּד אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְגוֹרֵם עֲלִיָּה וְנַחַת רוּחַ עֲצוּמָה לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה.

שְׁאֵלָה רִאשׁוֹנָה

וְהִנֵּה צָרִיךְ לְהָבִין מַדּוּעַ שְׂכָרָם שֶׁל מִי שֶׁמְּקַיֵּם אֶת שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת בְּשַׁבָּת הוּא כֹּה גָּדוֹל וְעָצוּם, וּמַהִי חֲשִׁיבוּתָן הַגְּדוֹלָה שֶׁל סְעוּדוֹת אֵלּוּ בַּמָּרוֹם שֶׁשְּׂכָרָן כֹּה רַב.

שְׁאֵלָה שְׁנִיָּה

כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לְהָבִין מַדּוּעַ כֹּה חֲשׁוּבוֹת בַּשָּׁמַיִם סְעוּדוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵן הַמַּרְאוֹת וְהַקּוֹבְעוֹת מִי הוּא מִזֶּרַע הַקֹּדֶשׁ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל וּמִי לָאו חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר. (יתרו פ"ח).

שְׁאֵלָה שְׁלִישִׁית

כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לְהָבִין, אִם שְׁלֹשֶׁת סְעוּדוֹת אֵלּוּ הִנָּן כֹּה חֲשׁוּבוֹת וַעֲצוּמוֹת, מַדּוּעַ לֹא צִוְּתָה הַתּוֹרָה בִּמְפֹרָשׁ שֶׁיֶּשְׁנוֹ חִיּוּב לְכָל אֶחָד לֶאֱכֹל שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, אֶלָּא לָמְדוּ זֹאת חֲז"ל רַק בְּרֶמֶז מִמַּה שֶׁנִּזְכְּרָה מִלַּת "הַיּוֹם" בַּפָּסוּק הַנֶּאֱמַר עַל אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל אֶת הַמָּן בַּמִּדְבָּר (שמות טז כה): "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ **הַיּוֹם**, כִּי שַׁבָּת **הַיּוֹם** לַה' **הַיּוֹם** לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה", וְזֹאת לְרַמֵּז עַל שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת בְּשַׁבָּת.

וְכֵן לָמְדוּ זֹאת חֲז"ל מֵהַפָּסוּק (ישעיה נח יג-יד): "אִם תָּשִׁיב מִשַׁّבָּת רַגְלֶךָ וְגוֹ' וְקָרָאתָ לַשַׁّבָּת עֹנֶג וְגוֹ' אָז תִּתְעַנַּג עַל ה'", וְגַם כָּאן זֶה נִכְתַּב בַּנָּבִיא רַק בְּדֶרֶךְ שֶׁל הַבְטָחַת בְּרָכָה לְמִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַיֵּם זֹאת, וְלֹא בְּדֶרֶךְ שֶׁל חִיּוּב.

שְׁאֵלָה רְבִיעִית

כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לְהָבִין, אִם עָנְשׁוֹ שֶׁל הַמַּחֲסִיר אֶת שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת בְּשַׁבָּת הוּא כֹּה גָּדוֹל, שֶׁבְּכָךְ הָאָדָם מַרְאֶה שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאֵינוֹ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (יתרו פח) אִם כֵּן, מַדּוּעַ לֹא נִכְתַּב עָנְשׁוֹ בַּתּוֹרָה בִּמְפֹרָשׁ בִּכְדֵי שֶׁנֵּדַע לְהִזָּהֵר בְּכָךְ?

וּכְמוֹ כֵן, אִם שְׂכָרוֹ כֹּה גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (שבת קיח), מַדּוּעַ

לֹא נִכְתַּב בַּתּוֹרָה כְּלָל שְׂכָרוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל כָּל הַזְּהִיר בְּכָךְ אֶלָּא רַק נֶאֱמַר בַּנָּבִיא שְׂכָרוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל הַמְקַיֵּם זֹאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נח יג-יד): "אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ וְגוֹ' וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג, אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ"?

סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת – הַהִתְחַבְּרוּת לִשְׂמְחָה בַּשָּׁמַיִם

וְהַתְּשׁוּבָה לְכָל שְׁאֵלוֹת אֵלּוּ נִמְצֵאת בְּדִבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל רד), הַמְגַלֶּה שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה עֲצוּמָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְכָל הָעוֹלָמוֹת שְׁרוּיִים בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה מְאֹד, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת נוֹסֶפֶת לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נְשָׁמָה יְתֵרָה, אֲשֶׁר עַל יָדָהּ וּמִכֹּחָהּ שׁוֹרָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל שִׂמְחָה עֲצוּמָה בְּשַׁבָּת וְנִשְׁכָּחִים מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי עֶצֶב וְכָל מִינֵי כַּעַס וְחֵמָה, וּבְכָל הַשַּׁבָּת יֶשְׁנָהּ רַק שִׂמְחָה וְחֶדְוָה עֲצוּמָה, הֵן לְמַעְלָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהֵן לְמַטָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וּמוֹסִיף עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת יתרו דף פט ע"א), שֶׁבְּכָל שַׁבָּת יוֹרֶדֶת רוּחַ אַחַת מֵהָעֹנֶג הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּמְצָא לְמַעְלָה, וְרוּחַ זוֹ מִתְפַּשֶּׁטֶת וְנָחָה עַל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים שׁוֹמְרֵי הַתּוֹרָה, וְעַל יָדָהּ הֵם נָחִים בְּשַׁבָּת בִּמְנוּחָה שְׁלֵמָה וְהֵם מַרְגִּישִׁים בְּנַפְשָׁם שִׂמְחָה וְעֹנֶג רוּחָנִי, וְנִשְׁכָּח מִלִּבָּם כָּל הַכַּעַס וְכָל הַדִּינִים שֶׁיֶּשְׁנָם בִּימוֹת הַחֹל, **וְכַאֲשֶׁר אוֹכְלִים יִשְׂרָאֵל אֶת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת וּמִתְעַנְּגִים בָּהֶן, נֶהֱנֵית מִזֶּה הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה הַשּׁוֹרָה בָּהֶם.**

וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעַנֵּג שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשַׁבָּת בִּשְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת, **וְהַנִּזְהָר לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, זוֹכֶה לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים.**

כִּי עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂים אֶת שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, נִכְנָעִים כָּל בַּעֲלֵי הַדִּינִים וְקוֹשְׁרִים אוֹתָם בְּשַׁרְשְׁרָאוֹת שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ, וְעַל יְדֵי כָּךְ נִמְתָּקִים בְּשָׁרְשָׁם כָּל הַדִּינִים וְהַקִּטְרוּגִים מִן הָאָדָם כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ. עַד כָּאן דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

הַשִּׂמְחָה – פְּנִימִיּוּת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת

וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹרֵךְ אֶת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְטוּב לֵבָב, הוּא מַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים הַקָּשִׁים מֵעָלָיו, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְהִוָּשַׁע בְּכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁהוּא צָרִיךְ בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (אדרא זוטא דף ר"פ) שֶׁהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה נִקְרֵאת **"נִשְׁמַת הַשִּׂמְחָה"**, מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הִיא שׁוֹרָה עַל הָאָדָם, הִיא מְבִיאָה אֶת הָאָדָם בְּשַׁבָּת לִידֵי שִׂמְחָה עֲצוּמָה.

וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׂמֹחַ בִּשְׁלֹשֶׁת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת וְלָשִׁיר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּכָל הַסְּעוּדוֹת, כְּדֵי לְהַרְאוֹת בָּהֶן שִׂמְחָה יְתֵרָה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת בִּשְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת, שׁוֹרָה עָלָיו קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן צָרִיךְ לֶאֱכֹל אֶת שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת בְּשַׁבָּת וְלִשְׂמֹחַ בָּהֶן שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מִתּוֹךְ שִׁירָה וְזִמְרָה לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַّבָּת.

הַשָּׂמֵחַ בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת נִצּוֹל מִכָּל הַגְּזֵרוֹת הַקָּשׁוֹת וְהָרָעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם

וְהֵעִיד הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זיע"א עַל עַצְמוֹ (אדרא זוטא דף רפח) **שֶׁבִּזְכוּת שֶׁהוּא נִזְהָר לַעֲשׂוֹת תָּמִיד אֶת שְׁלֹשֶׁת**

הַסְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה עֲצוּמָה וְכָל יָמָיו אַף פַּעַם לֹא בִּטֵּל אוֹתָן, הוּא הִמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים, וּלְעוֹלָם הוּא לֹא הָיָה צָרִיךְ אֲפִלּוּ בִּימוֹת הַחֹל לְהִתְעַנּוֹת תַּעֲנִית חֲלוֹם.

וּמְבָאֵר הַזֹּהַר, שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר הַסְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת זֶה הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּעֵת הַסְעוּדוֹת, וְצָרִיךְ הָאָדָם בְּעֵת הַסְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת לְהַרְבּוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה לְלֹא שׁוּם צַעַר וְכַעַס כְּלָל בַּסְעוּדָה, וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹרֵךְ אֶת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה לְלֹא צַעַר וְכַעַס, מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּנָּצֵל כָּל הַשָּׁבוּעַ מִכָּל הַגְּזֵרוֹת הַקָּשׁוֹת וְהָרָעוֹת.

וּמְבָאֵר הָרַמַ"ק, שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ הוּא עַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים, מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי שֶׁעוֹרֵךְ הָאָדָם אֶת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה עֲצוּמָה - **בִּסְעוּדָה רִאשׁוֹנָה** הוּא מְתַקֵּן אֶת **סְפִירַת הַמַּלְכוּת, וּבִסְעוּדָה שְׁנִיָּה** הוּא מְתַקֵּן אֶת **סְפִירַת הַיְסוֹד, וּבִסְעוּדָה שְׁלִישִׁית** שֶׁהִיא כְּנֶגֶד הַתִּפְאֶרֶת הוּא מְתַקֵּן אֶת **סְפִירַת הַתִּפְאֶרֶת,** וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֶה לַעֲלוֹת לַכֶּתֶר, שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם דִּינִים כְּלָל, וּמִמֵּילָא מִתְבַּטְּלִים מֵעָלָיו כָּל הַגְּזֵרוֹת הַקָּשׁוֹת וְהָרָעוֹת. וְלָכֵן עִקַּר הַשִּׂמְחָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁהִיא כְּנֶגֶד סְפִירַת תִּפְאֶרֶת, אֲשֶׁר בָּהּ מַשְׁלִימִים אֶת כָּל הַשָּׁלֹשׁ סְעוּדוֹת.

וּבֵאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַטַּעַם שֶׁהָעִקָּר הוּא הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה בְּעֵת הַסְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ הָאָדָם מְשַׂמֵּחַ אֶת הַשְּׁכִינָה הַנִּמְצֵאת עִמָּנוּ בְּעֵת הַסְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת, וְזֶה עִקַּר הַמְּכָוָּן שֶׁל סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ בְּעֵת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת וְהוּא נִשְׁמָר מִכָּל מִינֵי כַּעַס וְהַקְפָּדָה וְכָל מִינֵי צַעַר בְּעֵת הַסְעוּדָה שֶׁל שַׁבָּת, הוּא זוֹכֶה לְבַטֵּל אֶת כָּל הַגְּזֵרוֹת הַקָּשׁוֹת וְהָרָעוֹת.

הַשִּׂמְחָה בִּסְעוּדוֹת שַׁבָּת גּוֹרֶמֶת עֲלִיָּה לִקְדֻשָּׁה וּנְפִילָה לַסִּטְרָא אַחֲרָא

וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (עקב דף רעב), שֶׁעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת עוֹלָה הַשְּׁכִינָה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת, וְאִלּוּ הַסִּטְרָא אַחֲרָא שׁוֹרָה בְּחֹשֶׁךְ וּבְצַעַר גָּדוֹל, כִּי עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁשְּׂמֵחִים יִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת הַסְּעוּדָה, הֵם גּוֹרְמִים שֶׁנִּשְׁאֶרֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁנִּקְרֵאת שִׁפְחָה בִּישָׁא - בְּחֹשֶׁךְ וּבְרִעְדָה, בִּבְכִיָּה וּבְהֶסְפֵּד גָּדוֹל, וְהִיא לוֹבֶשֶׁת לְבוּשִׁים שְׁחוֹרִים כְּמוֹ אַלְמָנָה, וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁשְּׂמֵחִים יִשְׂרָאֵל בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, הֵם גּוֹרְמִים עֲלִיָּה גְּדוֹלָה לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּמַפָּלָה גְּדוֹלָה לְכָל כֹּחוֹת הַסִּטְרָא אַחֲרָא.

וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת שִׁנּוּי בְּמַאֲכָלוֹ וּבְמַשְׁקֵהוּ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְאָדָם הָרָגִיל בִּימוֹת הַחֹל לֶאֱכֹל מַאֲכָל אֶחָד בְּכָל סְעוּדָה - בְּשַׁבָּת יֹאכַל בְּכָל סְעוּדָה שְׁנֵי מַאֲכָלִים, וּכְמוֹ כֵן בְּשַׁבָּת יְשַׁנֶּה אֶת מַשְׁקֵהוּ לִשְׁתּוֹת מַשְׁקֶה מְכֻבָּד וְטָעִים יוֹתֵר, וּבְכָךְ נִכָּר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הֶבְדֵּל בֵּין סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת לִסְעוּדוֹת הַחֹל, וּבְכָךְ הוּא מְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת כָּרָאוּי, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לִנְשָׁמָה יְתֵרָה הַשּׁוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה. עַד כָּאן דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

הַכְּלִי לְאוֹרָן שֶׁל הַסְּעוּדוֹת – הָאֱמוּנָה בִּגְדֶל קְדֻשָּׁתָן

וְכָתַב עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (יתרו פח), שֶׁסְּעוּדוֹת הַשַּׁבָּת נִקְרָאוֹת **"סְעוּדוֹת הָאֱמוּנָה" וּ"סְעוּדוֹת הָאֲצִילוּת"**, וְהֵם שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁתִּקֵּן הָאַרִיז"ל לוֹמַר

לִפְנֵי כָּל סְעוּדָה בְּשַׁבָּת: "אַתְקִינוּ סְעוּדְתָא דִּמְהֵימְנוּתָא שְׁלֵימְתָּא חֶדְוָותָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא".

וּמוּבָא בַּסְפָרִים, שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר הַכְּלִי לְקַבֵּל אֶת אוֹרָן הַגָּדוֹל שֶׁל סְעוּדוֹת שַׁבָּת הוּא עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּגֹדֶל קְדֻשָּׁתָן הָעֲצוּמָה, שֶׁהִיא הַכְּלִי לִזְכּוֹת לְאוֹר הָאֲצִילוּת הַמִּתְגַּלֶּה בָּהֶם. וּכְכָל שֶׁיַּאֲמִין הָאָדָם בְּיוֹתֵר בִּקְדֻשָּׁתָן הָעֲצוּמָה שֶׁל סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת וְיַאֲמִין שֶׁבִּסְעוּדוֹת אֵלּוּ אֵין שׁוּם גַּשְׁמִיּוּת כְּלָל אֶלָּא הַכֹּל זֶה רַק אֲלֻקוּת גָּמוּר, כָּךְ יִזְכֶּה יוֹתֵר לְאוֹרָן הַגָּדוֹל וְהֶעָצוּם.

מָה עָנָה הַצַּדִּיק לַיֵּצֶר הָרָע שֶׁרָצָה לְהַעֲצִיבוֹ בִּסְעוּדַת שַׁבָּת

סִפּוּר נִפְלָא מִסֶּפֶר (יושר דברי אמת דף ט) עַל הָרַהַ"ק רַבִּי לֵוִי יִצְחָק מִבֶּרְדִּיטְשׁוֹב זיע"א שֶׁרָצָה הַיֵּצֶר הָרָע לְהַעֲצִיבוֹ בְּעֵת סְעוּדַת שַׁבָּת בְּכָךְ שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי אֶת תְּפִלּוֹת הַשַּׁבָּת, עָנָה וְאָמַר הַצַּדִּיק לַיֵּצֶר הָרָע: הִנֵּה עֹנֶג שַׁבָּת זֶה דְּאוֹרַיְתָא וְהַתְּפִלָּה זֶה דְּרַבָּנָן, וְלֹא נָכוֹן בִּשְׁבִיל מִצְוָה דְּרַבָּנָן לְבַטֵּל אֶת סְעוּדַת הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא מִצְוָה דְּאוֹרַיְתָא.

הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת עַל יְדֵי "הֶבֶל הַכֶּסֶף"

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר בַּעַל הַ"בְּאֵר מַיִם חַיִּים" זיע"א (סידורו של שבת שורש ה' ענף ג' עלה א'), אֶת הַטַּעַם שֶׁצִּוּוּ חֲז"ל לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁיּוֹם זֶה הוּא יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה וְעֹנֶג גָּדוֹל לְמַעְלָה, וְאוֹר שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת מֵאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

וְהִנֵּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בָּנָיו שֶׁל מֶלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל שֶׁעַם

יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בָּנִים לַמָּקוֹם (אבות פ"ג מ"ד), וְנִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל מַמָּשׁ (זוהר ויקרא ד'), וְלָכֵן עַם יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בַּתּוֹרָה **"יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ"** (דברים לב ט), כִּי הֵם קְשׁוּרִים לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתָם שֶׁנִּמְצָא בַּמָּרוֹם עַל יְדֵי חֶבֶל וְחוּט הַכֶּסֶף הַקּוֹשְׁרָם לְשָׁרְשָׁם לְמַעְלָה, וְדֶרֶךְ הַחֶבֶל הַזֶּה יוֹרֵד תָּמִיד אוֹר רוּחָנִי לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר מִתְעוֹרֶרֶת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה לְמַעְלָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַרְגִּישׁ מֵאֵלָיו אֶת הַרְגָּשַׁת הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ, וְזֹאת עַל יְדֵי הַחִבּוּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַמָּרוֹם עַל יְדֵי חוּט הַכֶּסֶף הַקּוֹשְׁרוֹ לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ הַנִּמְצָא לְמַעְלָה.

כָּל יְהוּדִי מַרְגִּישׁ שִׂמְחָה וְעֹנֶג בְּשַׁבָּת

וְלָכֵן כָּל אֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל מַרְגִּישׁ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהוּא חָשׁ רָצוֹן גָּדוֹל לְהִתְעַנֵּג בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, מִפְּנֵי שֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּשְׂמַח עִמּוֹ בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ, וְכָל יְהוּדִי מַרְגִּישׁ זֹאת עַל יְדֵי חוּט הַכֶּסֶף שֶׁקּוֹשֵׁר אוֹתוֹ לְהַרְגִּישׁ אֶת הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁיֶּשְׁנָהּ בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים בְּשָׁעָה זוֹ.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁהַתּוֹרָה לֹא צִוְּתָה בִּמְפֹרָשׁ לֶאֱכֹל אֶת שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ מֵאֵלָיו אֶת הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אִי אֶפְשָׁר לְצַוּוֹת אוֹתוֹ עַל כָּךְ, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ מֵאֵלָיו אֶת הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ, אַף אִם יֹאכַל אֶת שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת - לֹא יֹאכַל אוֹתָן בְּשִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב, אֶלָּא יֹאכְלֵן אַךְ וְרַק לְשֵׁם תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ בִּלְבַד.

וּלְעֻמַּת זוֹ מִי שֶׁמַּרְגִּישׁ בִּלְבָבוֹ אֶת הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה וְהָעֲצוּמָה הַזּוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֵין צָרִיךְ לְצַוּוֹתוֹ עַל כָּךְ, כִּי הוּא מֵאֵלָיו יַחְפֹּץ לִשְׂמֹחַ וּלְהִתְעַנֵּג בִּשְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת, כִּי יַרְגִּישׁ שִׂמְחָה

מְיֻחֶדֶת בְּיוֹם זֶה וַיַּחְפֹּץ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת, וּלְהִתְעַנֵּג וְלִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַשָּׂמֵחַ בְּשַׁבָּת סִימָן שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל

וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, (יתרו פח), שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ מְקַיֵּם אֶת שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת, בְּכָךְ הוּא מַרְאֶה שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאֵינוֹ מֵעַם יִשְׂרָאֵל.

כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ מֵעַצְמוֹ רָצוֹן לִשְׂמֹחַ וּלְהִתְעַנֵּג בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא יוֹם שֶׁל עֹנֶג וְשִׂמְחָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, בְּכָךְ הוּא מַרְאֶה שֶׁנִּכְרְתָה נַפְשׁוֹ מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ אֲשֶׁר נִמְצֵאת לְמַעְלָה, מִפְּנֵי שֶׁבַּשָּׁמַיִם יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן אִם אֵינוֹ מַרְגִּישׁ כְּלָל שִׂמְחָה בְּשָׁעָה זוֹ, זֶה סִימָן שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם חֵלֶק בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מַרְגִּישִׁים שִׂמְחָה וְעֹנֶג בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

הַמֶּלֶךְ שָׂמֵחַ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁבָּנָיו שְׂמֵחִים עִמּוֹ

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר בַּעַל הַ"בְּאֵר מַיִם חַיִּים" מַדּוּעַ כֹּה הִפְלִיגוּ חֲזַ"ל בִּשְׂכָרוֹ הָעָצוּם שֶׁל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּיוֹם זֶה יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בַּשָּׁמַיִם, **וּכְפִי שֶׁמַּרְבֶּה הָאָדָם לִשְׂמֹחַ וּלְהִתְעַנֵּג בְּיוֹם הַשַּׁבָּת - כָּךְ הוּא גּוֹרֵם שִׂמְחָה לַמֶּלֶךְ כַּאֲשֶׁר הוּא רוֹאֶה שֶׁבָּנָיו אֲהוּבָיו שְׂמֵחִים עִמּוֹ בְּיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ.**

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה

הַדָּבָר דּוֹמֶה לְמֶלֶךְ גָּדוֹל מְאֹד אֲשֶׁר עָשָׂה חֲתֻנָּה גְּדוֹלָה לִבְנוֹ, וְהִנֵּה דַּרְכּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁבִּשְׁעַת שִׂמְחַת לִבּוֹ הוּא עוֹשֶׂה סְעוּדָה

גְּדוֹלָה לְכָל בְּנֵי הַמְּדִינָה, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָפֵץ שֶׁכָּל בְּנֵי מְדִינָתוֹ יִשְׂמְחוּ עִמּוֹ בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ, כִּי רַק עַל יְדֵי כָּךְ תִּהְיֶה שִׂמְחָתוֹ שְׁלֵמָה.

וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁכָּל הַשָּׂרִים הַיּוֹשְׁבִים רִאשׁוֹנָה בַּמַּלְכוּת וְכָל הַמְקֹרָבִים אֵלָיו וּבְנֵי הֵיכָלוֹ הַשּׁוֹכְנִים בְּאַרְמוֹנוֹ יִהְיוּ שְׂמֵחִים עִמּוֹ בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ, וְלָכֵן אַף לָהֶם הוּא עוֹרֵךְ סְעוּדָה גְּדוֹלָה וַחֲשׁוּבָה, וְכָל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁהַמֶּלֶךְ חָפֵץ מְאֹד שֶׁכָּל בָּנָיו יִתְעַנְּגוּ וְיִשְׂמְחוּ עִמּוֹ בְּתַעֲנוּגִים גְּדוֹלִים וּבְתַפְּנוּקֵי מַעֲדַנִּים וּשְׁתוֹת יֵינוֹת מְבֻשָּׂמִים בְּיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ, כִּי רַק עַל יְדֵי כָּךְ תִּהְיֶה שִׂמְחָתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה, בִּרְאוֹתוֹ אֶת בָּנָיו אֲהוּבָיו שְׂמֵחִים עִמּוֹ בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ.

וְהַנִּמְשָׁל –

הִנֵּה עַם יִשְׂרָאֵל הֵם בָּנָיו אֲהוּבָיו שֶׁל הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ חָפֵץ מְאֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם יִשְׂמְחוּ עִמּוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הוּא זְמַן הַשִּׂמְחָה בַּמָּרוֹם, וּבוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שָׂמֵחַ עִם בָּנָיו אֲהוּבָיו בִּהְיוֹתוֹ זְמַן הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ, וְכַאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחִים וּמִתְעַנְּגִים בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בַּשָּׁמַיִם, כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׂמֵחַ וּמִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת, הוּא עוֹשֶׂה בָּזֶה עֹנֶג רַב וְנַחַת רוּחַ עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבָּנָיו שְׂמֵחִים עִמּוֹ בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ, וְלָכֵן שְׂכָרוֹ הַרְבֵּה מְאֹד עַל פִּי פְּעֻלּוֹ.

סְעוּדוֹת הַשִּׂמְחָה

וּמוֹסִיף בַּעַל הַ"בְּאֵר מַיִם חַיִּים", שֶׁזֶּה הַטַּעַם שֶׁצִּוּוּ חֲזַ"ל לֶאֱכֹל אֶת שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, כִּי יֵשׁ לָדַעַת שֶׁסְּעוּדוֹת שַׁבָּת אֵינָן

כְּמוֹ שֶׁאָר הַמִּצְוֹות שֶׁצִּוִּתָה הַתּוֹרָה לָאֱכֹל בָּהֶן, כְּגוֹן אֲכִילַת מַצָּה בְּלֵיל הַסֵּדֶר, אוֹ אֲכִילַת הַכְּזַיִת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל פַּת שֶׁיֵּשׁ לֶאֱכֹל בְּלֵיל סְכוֹת בַּסֻּכָּה, אֲשֶׁר הֵן נוֹעֲדוּ לְתַקֵּן תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. [לְמָשָׁל, אֲכִילַת הַמַּצָּה בְּלֵיל פֶּסַח נוֹעֲדָה לְהַכְנִיס אֶת הַמֹּחִין דְּגַדְלוּת, כַּמְבֹאָר בְּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים" שַׁעַר חַג הַמַּצּוֹת פֶּרֶק ד'].

אֲבָל שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת לֹא נוֹעֲדוּ כְּלָל לִגְרֹם שׁוּם תִּקּוּן בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כִּי בְּשַׁבָּת הַכֹּל שָׁלֵם וּמְתֻקָּן בַּמָּרוֹם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְאֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שׁוּם תִּקּוּן עַל יָדֵינוּ, **אֶלָּא כָּל כַּוָּנַת סְעוּדוֹת אֵלּוּ בְּשַׁבָּת הִיא רַק כְּדֵי לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ וּלְהִתְחַבֵּר לַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁשּׁוֹרָה בְּיוֹם זֶה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.**

וְלָכֵן צְרִיכָה לִהְיוֹת כָּל כַּוָּנַת הָאָדָם בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת רַק בִּכְדֵי לִשְׂמֹחַ וְלָשׂוּשׂ בְּיוֹם קָדוֹשׁ זֶה אֲשֶׁר הוּא יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְעַל יְדֵי שִׂמְחָה זוֹ גּוֹרֵם הָאָדָם נַחַת רוּחַ עֲצוּמָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אֲכִילַת שַׁבָּת – כֻּלָּהּ קֹדֶשׁ

וְכָתַב בַּעַל הַ"מִּקְדַּשׁ מֶלֶךְ" זיע"א, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ אֵין שׁוּם פְּסֹלֶת בְּמַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת, וַאֲפִלּוּ אִם אוֹכֵל הָאָדָם יוֹתֵר מִצָּרְכּוֹ, הַכֹּל נִבְלָע בָּאֵיבָרִים, כִּי סְעוּדוֹת שַׁבָּת זֶה אֹכֶל רוּחָנִי מַמָּשׁ, כְּמוֹ אֲכִילָתוֹ שֶׁל הַמָּן.

וְכֵן כָּתְבוּ רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב (ליקו"מ נז) וּבַעַל הַתַּנְיָא (ספר התניא איגרת הקודש) וְהַ"בְּאֵר מַיִם חַיִּים" (שורש ה ענף ג עלה ז), **שֶׁבַּאֲכִילַת שַׁבָּת אֵין שׁוּם חֵלֶק לַסִּטְרָא אַחֲרָא כְּלָל, וְאֵין בְּאֹכֶל זֶה בֵּרוּרִים שֶׁל קְלִפַּת נֹגַהּ כְּלָל, אֶלָּא אֲכִילַת שַׁבָּת כֻּלָּהּ קֹדֶשׁ וְכֻלָּהּ אֱלֹקוּת.**

וּבֵאֵר זֹאת בַּעַל הַתַּנְיָא (תורה אור, שער מאכלי השבת פרק ב), שֶׁהַמַּאֲכָלִים בִּימוֹת הַחֹל הִנָּם מִקְלִפַּת נֹגַהּ, וְלָכֵן יֶשְׁנָם נִיצוֹצוֹת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְבָרֵר בְּמַאֲכָלִים אֵלּוּ, אֲבָל בְּשַׁבָּת כָּל הַמַּאֲכָלִים מְתֻקָּנִים לְגַמְרֵי וְאֵין שׁוּם נִיצוֹץ שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן בָּהֶם, אֶלָּא הַכֹּל זֶה רַק אֲלִקוּת מַמָּשׁ, וְהָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת לֹא נוֹעֲדָה בִּשְׁבִיל תִּקּוּן כְּלָל אֶלָּא רַק בִּכְדֵי שֶׁיִּשְׂמְחוּ וְיִתְעַנְּגוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְיַרְבּוּ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ.

וְכֵן כָּתַב בַּעַל הַ"פְּרִי צַדִּיק", שֶׁשַּׁבָּת הוּא יוֹם הַשַּׁיָּךְ לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ שַׁיָּךְ לַגּוּף כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר (ויקהל רה), וְלָכֵן מִסְעוּדוֹת שַׁבָּת נִזּוֹנִית הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה וְלֹא הַגּוּף. וּמוֹסִיף עוֹד הַ"פְּרִי צַדִּיק", שֶׁסְּעוּדוֹת שַׁבָּת הֵן כְּמוֹ הַמָּן שֶׁעָלָיו כָּתַב הַזֹּהַר (בשלח סא) שֶׁהַנֶּפֶשׁ נֶהֱנֵית מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף.

וְהוֹסִיף רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב (ליקו"מ נז) שֶׁלָּכֵן אֲכִילַת סְעוּדוֹת שַׁבָּת לְשֵׁם שָׁמַיִם כֹּחָהּ גָּדוֹל לִפְעֹל יְשׁוּעוֹת לָאָדָם יוֹתֵר מִתַּעֲנִית וְצוֹם בִּימוֹת הַחֹל, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת הִיא קְדוֹשָׁה וֵאלִקוּת גָּמוּר לְלֹא תַּעֲרֹבֶת סִיגִים כְּלָל, וְיָכוֹל הָאָדָם לִפְעֹל עַל יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת לְהַכְנִיעַ אֶת אוֹיְבָיו כְּמוֹ שֶׁהוּא פּוֹעֵל עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית וְאַף יוֹתֵר מִכָּךְ, כִּי עַל יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת לְשֵׁם שָׁמַיִם יִזְכֶּה גַּם שֶׁאוֹיְבָיו יִתְהַפְּכוּ לְאוֹהֲבָיו, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יוֹם זֶה "שַׁבָּת", כִּי עַל יָדוֹ אֶפְשָׁר לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם.

וּבְסֵפֶר "חֲמִשָּׁה מַאֲמָרוֹת" (פרשת ויקהל אות ג') כָּתַב, שֶׁיֶּשְׁנָהּ קַבָּלָה מֵהַבַּעַל שֵׁם טוֹב זיע"א שֶׁבַּאֲכִילַת שַׁבָּת נֶחְשָׁב סְתָמָן כִּלְשִׁמָּן, כְּלוֹמַר שֶׁאֲכִילַת הָאָדָם בְּשַׁבָּת נֶחְשֶׁבֶת תָּמִיד לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת וַאֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר אֵינוֹ מְכַוֵּן בְּפֵרוּשׁ לְשֵׁם כָּךְ, כִּי עַל יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת

זוֹכֶה הָאָדָם לְעֹנֶג שַׁבָּת, וּמִמֵּילָא הוּא תָּמִיד מְקַיֵּם בְּכָךְ אֶת מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת.

וְכֵן כָּתַב בַּעַל הַ"בֵּית הַלֵּוִי", שֶׁבְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר אֵינוֹ מְכַוֵּן אֶלָּא לְשֵׁם אֲכִילַת תַּעֲנוּג מְקַיֵּם מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת, כִּי מְקַיֵּם בְּכָךְ אֶת כַּוָּנַת חֲז"ל שֶׁיִּתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת.

הַתִּקּוּן לְחִלּוּל שַׁבָּת

וְכָתַב עוֹד רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב (ליקו"מ רעו), שֶׁהָאֲכִילָה בְּשַׁבָּת הִיא כֹּה גְּבוֹהָה, וְלָכֵן מִי שֶׁפִּגֵּם בְּחִלּוּל שַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג חַס וְשָׁלוֹם, תִּקּוּנוֹ הוּא לְהַרְבּוֹת בַּאֲכִילַת שַׁבָּת, וּבְכָךְ יְכֻפַּר לוֹ מַה שֶּׁפָּגַם בְּחִלּוּל שַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג, וָשֶׁב וְרָפָא לוֹ.

וְאֶפְשָׁר לְבָאֵר זֹאת, מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם פָּגַם בְּחִלּוּל שַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג חַס וְשָׁלוֹם, עִקַּר הַפְּגָם בְּכָךְ שֶׁפָּגַם בִּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת וְשִׂמְחָתָהּ וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא הִתְנַתֵּק מֵהַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, וּבְכָךְ צִעֵר אֶת הַמֶּלֶךְ בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ כִּבְיָכוֹל, **וְלָכֵן עִקַּר תִּקּוּנוֹ הוּא שֶׁיָּשׁוּב וְיִתְחַבֵּר עוֹד יוֹתֵר לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁיִּרְבֶּה יוֹתֵר בְּתַעֲנוּגֵי הַשַּׁבָּת וּבְשִׂמְחָתָהּ שֶׁל שַׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הוּא מְעַנֵּג וּמְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת וּמְשַׂמֵּחַ בְּיוֹתֵר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְזֶה יְכֻפַּר לוֹ עֲוֹנוֹ וָשֶׁב וְרָפָא לוֹ.**

סִפֵּר הָרה"ח רַבִּי יַעֲקֹב מֵאִיר שֶׁכְטֵר שְׁלִיטָ"א, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָיָה רוֹאֶה אָבִיו הרה"ח רַבִּי דָּוִד שֶׁכְטֵר זַצַ"ל שֶׁאֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת נִכְשַׁל בְּאֵיזֶה חִלּוּל שַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג רַחֲמָנָא לִיצְלַן, הָיָה מִיָּד הוֹלֵךְ לַמִּקְרָר וּמוֹצִיא אֵיזֶה מַאֲכָל כָּל שֶׁהוּא שֶׁיֹּאכְלוּהוּ לִכְבוֹד שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁבְּכָךְ יִתְכַּפֵּר לָהֶם עֲוֹן חִלּוּל שַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג.

וְכָתַב הַגָּאוֹן בַּעַל הַ"שִׁפְתֵי כֹהֵן" עַל הַתּוֹרָה (פרשת אמור) בְּשֵׁם הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה עוֹלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לִמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, שׁוֹאֵל אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵיזֶה חִדּוּשׁ הִיא חִדְּשָׁה בְּשַׁבָּת, וְכֵן אֵיזֶה מַאֲכָל שָׂמוּ לְפָנֶיהָ בְּשַׁבָּת. (הביאו את דבריו רבי חיים פלאגי - כף החיים סימן נו סעיף לא, ורבי יעקב חיים סופר - כף החיים סימן ש).

מַדּוּעַ חִלֵּק הַנָּסִיךְ מַשְׁקֶה לְכָל אַנְשֵׁי הַכְּפָר

מָשָׁל נִפְלָא מְאֹד הִמְשִׁיל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זיע"א לְבָאֵר אֶת פְּנִימִיּוּת מַעֲלַת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר נוֹעֲדוּ לְהָבִיא אֶת הָאָדָם לְשִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

מָשָׁל לְמֶלֶךְ אֲשֶׁר בְּנוֹ חָטָא בְּחֵטְא גָּדוֹל מְאֹד, וְהַמֶּלֶךְ גֵּרַשׁ אוֹתוֹ מֵאַרְמוֹן הַמְּלוּכָה כְּדֵי שֶׁיִּרְצֶה אֶת עָנְשׁוֹ בִּכְפָר רָחוֹק, הַרְחֵק מֵאַרְמוֹן הַמְּלוּכָה.

לְאַחַר שֶׁעָבְרוּ יָמִים רַבִּים נִכְמְרוּ רַחֲמָיו שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְהֶחְלִיט לְהָשִׁיב אֶת בְּנוֹ לְאַרְמוֹן הַמְּלוּכָה, וְשָׁלַח לוֹ מִכְתָּב בּוֹ הוּא קוֹרֵא לוֹ שֶׁיָּשׁוּב בַּחֲזָרָה לָאַרְמוֹן.

כַּאֲשֶׁר קִבֵּל הַנָּסִיךְ אֶת הַמִּכְתָּב הַזֶּה, שָׂמַח שִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד, וְרָצָה לָשִׁיר וְלִרְקֹד מֵרֹב שִׂמְחָה, אֲבָל לֹא הָיָה יָכוֹל לִרְקֹד וְלָשִׁיר כָּךְ בַּכְּפָר בְּאֶמְצַע יוֹם רָגִיל. מָה עָשָׂה הַנָּסִיךְ? הָלַךְ וְקָנָה מַשְׁקֶה קוֹנְיָאק מְשֻׁבָּח וְחִלֵּק לְכָל אַנְשֵׁי הַכְּפָר, וְהֵם הִתְחִילוּ לָשִׁיר וְלִרְקֹד וְלִקְפֹּץ עַל יְדֵי אוֹתוֹ מַשְׁקֶה, וְאָז אַף הוּא יָכוֹל הָיָה לִרְקֹד וְלִשְׂמֹחַ יַחַד עִמָּהֶם. אֲבָל הַהֶבְדֵּל הַגָּדוֹל בֵּינֵיהֶם הָיָה - **שֶׁהֵם שָׂמְחוּ בְּשִׂמְחַת**

הַמַּשְׁקֶה הַמְשַׁכֵּר, וְאִלּוּ הוּא שָׂמֵחַ בְּשִׂמְחַת שׁוּבוֹ חֲזָרָה לְאַרְמוֹן הַמְּלוּכָה.

וְסִיֵּם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, שֶׁכָּךְ הִיא אֲכִילַת שַׁבָּת - שֶׁצָּרִיךְ לָתֵת לַגּוּף לְהִתְעַנֵּג וְלִשְׂמֹחַ בְּמַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת, וְזֹאת בִּכְדֵי שֶׁיּוּכַל הָאָדָם לָשׂוּשׂ וְלִשְׂמֹחַ עִם הַשַּׁבָּת עַצְמָהּ אֲשֶׁר בָּהּ שָׁבִים יִשְׂרָאֵל לַמַּלְכוּת הָאֲמִתִּית שֶׁלָּהֶם, שֶׁהִיא לְהִתְעַנֵּג עַל הַשֵּׁם, לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְהִתְדַּבֵּק בּוֹ, וּמִשָּׁם הֵם שׁוֹאֲבִים אֶת שִׂמְחָתָם וְחַיּוּתָם לְכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

כֵּיצַד רָקַד הַחִגֵּר בַּחֲתֻנַּת בְּנוֹ יְחִידוֹ

הַגָּאוֹן רַבִּי נָתָן גֶּשְׁטֶטְנֶר זַצַ"ל הִמְשִׁיל מָשָׁל נִפְלָא לְמַעֲלַת הַשִּׂמְחָה וְהָעֹנֶג בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת.

מָשָׁל לָאָדָם חִגֵּר בְּרַגְלָיו אֲשֶׁר עָרַךְ חֲתֻנָּה לִבְנוֹ יְחִידוֹ, וְרָצָה מְאֹד הַחִגֵּר הַזֶּה לִשְׂמֹחַ וְלִרְקֹד בַּחֲתֻנַּת בְּנוֹ יְחִידוֹ אֲבָל לֹא הָיָה יָכוֹל, כִּי לֹא הָיוּ לוֹ רַגְלַיִם. מָה עָשָׂה? בִּקֵּשׁ מֵאֵיזֶה אָדָם שֶׁיַּרְכִּיבֵהוּ עַל כְּתֵפָיו, וְנָתַן לָאָדָם אֲשֶׁר הִרְכִּיבוֹ עַל כְּתֵפָיו יַיִן מְשֻׁבָּח לִשְׁתּוֹת, וְכָךְ הַלָּה רָקַד וְשָׂמַח עִמּוֹ עַל יְדֵי הַיַּיִן הַמְשֻׁבָּח שֶׁשָּׁתָה, וְכָךְ יָכוֹל הָיָה לִרְקֹד בַּחֲתֻנַּת בְּנוֹ עַל כִּתְפֵי הָאִישׁ הַזֶּה.

וְכָךְ מַמָּשׁ זֶה סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר בָּהֶן הָאָדָם נוֹתֵן לְגוּפוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ בְּתַעֲנוּגֵי הַמַּאֲכָלִים, וְעַל יְדֵי כָּךְ יְכוֹלָה הַנְּשָׁמָה לִשְׂמֹחַ בַּאֲמִירַת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל יְדֵי הָעֹנֶג שֶׁבִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת הַגּוּף אֵינוֹ מְעַכֵּב אֶת הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁצָּרִיךְ לִשְׂמֹחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

עִקַּר הַחֲבִיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִכֶּרֶת בְּעֵת סְעוּדַת הַשַּׁבָּת

וּמוֹסִיף הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (יתרו פח ע"א), שֶׁעַל יְדֵי סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת מִתְעוֹרֶרֶת שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בַּשָּׁמַיִם, מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר הַחֲבִיבוּת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל נִכֶּרֶת בְּעֵת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, וְהָרְאָיָה לְכָךְ מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בַּנָּבִיא, שֶׁכַּאֲשֶׁר עַם יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלוֹ שֶׁל מָקוֹם, הָיוּ חַגֵּיהֶם וּמוֹעֲדֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׂנוּאִים עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהֵם הָיוּ עָלָיו לָטֹרַח, וְאָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (ישעיה א יד): **"חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי הָיוּ עָלַי לָטֹרַח", וְעוֹד אָמַר לָהֶם** (מלאכי ב ג): **"וְזֵרִיתִי פֶרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם"** - כְּלוֹמַר, שֶׁכָּל סְעוּדוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּחַגִּים וּמוֹעֲדִים נֶחְשְׁבוּ אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְפֶרֶשׁ וְצוֹאָה מִפְּנֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

אֲבָל אֲפִלּוּ בִּזְמַן זֶה אֲשֶׁר בּוֹ הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְחוֹקִים מְאֹד מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא נֶאֱמַר עַל יוֹם הַשַּׁבָּת 'שַׁבְּתוֹתֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי', וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִתְגַּלִּית תָּמִיד הַחֲבִיבוּת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֹאת אֲפִלּוּ בִּזְמַנִּים אֲשֶׁר בָּהֶם הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְחוֹקִים מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, כִּי בְּיוֹם הַשַּׁבָּת תָּמִיד יִשְׂרָאֵל רְצוּיִים וַאֲהוּבִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְלָכֵן עִקַּר הַחֲבִיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְגַּלֶּה בְּעֵת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר בָּהֶן נִכָּר הַהֶבְדֵּל מִכָּל הַחַגִּים וְהַמּוֹעֲדִים, כִּי בָּהֶן, אֲפִלּוּ בְּעֵת אֲשֶׁר בּוֹ יִשְׂרָאֵל אֵינָם עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, אַף עַל פִּי כֵן חֲבִיבוֹת לְפָנָיו סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת וְאֵינָן נֶחְשָׁבוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּפֶרֶשׁ וְצוֹאָה כְּמוֹ שֶׁהֵן נֶחְשָׁבוֹת בְּחַגִּים וּבְמוֹעֲדִים כַּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל

אֵינָם שׁוֹמְעִים בְּקוֹלוֹ שֶׁל מָקוֹם, אֶלָּא בְּשַׁבָּת יִשְׂרָאֵל תָּמִיד רְצוּיִים וַחֲבִיבִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי שַׁבָּת הִיא שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן יֶשְׁנָהּ עֵת רָצוֹן גְּדוֹלָה מְאֹד בְּעֵת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת.

הַמִּתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת
גּוֹרֵם שִׂמְחָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

וּמוֹסִיף עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, (עקב דף רע"ג ע"א), שֶׁבְּשַׁבָּת יֵשׁ רַק שֶׁבַע בְּרָכוֹת בַּתְּפִלָּה, וּשְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת הֵן חֲשׁוּבוֹת בַּשָּׁמַיִם כְּמוֹ עוֹד שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, וּבְיַחַד זֶה נֶחְשָׁב שֶׁהִתְפַּלְּלוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת עֶשֶׂר בְּרָכוֹת בַּתְּפִלָּה, שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת.

וּמִכָּךְ אָנוּ רוֹאִים אֶת גֹּדֶל עֹצֶם הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל סְעוּדוֹת שַׁבָּת, אֲשֶׁר הֵן נֶחְשָׁבוֹת בַּמָּרוֹם כְּמוֹ תְּפִלּוֹתֶיהָ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

וְכֵן פֵּרֵשׁ בְּתַרְגּוּם יוֹנָתָן אֶת הַפָּסוּק (שמות לא)**:"וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת" - וְיִנְטְרוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לְמֶעֱבַד תַּפְנוּקִין בְּשַׁבְּתָא.** שֶׁפֵּרוּשׁוֹ הוּא שֶׁיִּשְׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לְהִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת. וּבָזֶה הָאָדָם עוֹשֶׂה אֶת הַשַּׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי הָעֹנֶג שֶׁל שַׁבָּת הוּא מְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת בְּעַצְמָהּ, כְּלוֹמַר שֶׁהוּא גּוֹרֵם עֹנֶג לַנְּשָׁמָה יְתֵרָה, וְלָכֵן עַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְאוֹר הַשַּׁבָּת.

וְכָל הַמּוֹסִיף בְּעֹנֶג שַׁבָּת - מוֹסִיפִים לוֹ נְשָׁמָה יְתֵרָה, שֶׁזֶּה תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ (זוהר פיקודי רנב עב).

וְכָתַב עוֹד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח"ב דף צב על פי ביאורו של מהר"א גלאנט), שֶׁבְּשַׁבָּת יוֹרְדִים אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְאוֹרוֹת אֵלּוּ נִזּוֹנִים

וּמִתְעַנְּגִים מִקְּדֻשָּׁתָם שֶׁל מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת שֶׁאוֹכְלִים יִשְׂרָאֵל, וְעוֹד כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל רד) שֶׁהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה נֶהֱנִית מִקְּדֻשָּׁתָם שֶׁל מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת.

וְלָכֵן כָּתַב הַזֹּהַר (יתרו פח) שֶׁסְּעוּדוֹת אֵלּוּ נִקְרָאוֹת "סְעוּדוֹת הַמֶּלֶךְ", כְּלוֹמַר, סְעוּדָה שֶׁעוֹשִׂים לִכְבוֹד הַמֶּלֶךְ לִכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּסְעוּדַת שַׁבָּת יוֹשְׁבִים יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. (זוהר דף קמח).

הֶחָכָם – עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ

וְלָכֵן הִזְהִירוּ צַדִּיקִים רַבִּים לִנְהֹג בְּיִרְאַת שָׁמַיִם גְּדוֹלָה בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, וְכֵן כָּתַב הַזֹּהַר (רע"מ פנחס ח"ג דף רמ"ד) שֶׁיֵּשׁ לֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וּבְמִתִּינוּת וְלֹא בְּהַלְעָטָה, כִּי הַשְּׁכִינָה נִמְצֵאת עִמּוֹ בַּסְעוּדָה (עיי"ש).

וְכָתַב הָאַבּוּדֶרְהָם (הלכות שבת), שֶׁהַטַּעַם עַל פִּי הַנִּגְלֶה שֶׁל תַּקָּנַת חֲז"ל לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יַרְבֶּה הָאָדָם לֶאֱכֹל בְּכָל סְעוּדָה בְּשַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לֶאֱכֹל אֶת הַסְּעוּדָה הַבָּאָה שֶׁל שַׁבָּת, וְאִם יַרְבֶּה לֶאֱכֹל בִּסְעוּדָה זֹאת, לֹא יוּכַל לֶאֱכֹל עוֹד אֶת הַסְּעוּדָה הַבָּאָה, וְעַל יְדֵי שֶׁיִּמְעַט בַּאֲכִילָתוֹ בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, לֹא יִכְבַּד גּוּפוֹ מֵהָאֲכִילָה וְיוּכַל לַעֲסֹק בְּכָל הַשַּׁבָּת בַּתּוֹרָה, שֶׁזֶּה הָעִקָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (ירושלמי שבת פרק טו הלכה ג) שֶׁלֹּא נִתְּנוּ שַׁבָּתוֹת לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּעַסְקוּ בָּהֶן בַּתּוֹרָה. וְכֵן כָּתַב הַ"שֻּׁלְחָן עָרוּךְ" (סימן רצ"א ס"א): וְהֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ לֹא יְמַלֵּא בִּטְנוֹ בִּסְעוּדַת הַבֹּקֶר כְּדֵי לִתֵּן מָקוֹם לִסְעוּדָה שְׁלִישִׁית.

לֹא נִתְּנוּ שַׁבָּתוֹת לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּעַסְקוּ בָּהֶן בַּתּוֹרָה

וְכֵן כָּתַב הַשְּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ (נר מצווה שבת לז) שֶׁאֵין לְהַרְבּוֹת יוֹתֵר מִדַּי בַּאֲכִילָה בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, כִּי אִם יַרְבֶּה לֶאֱכֹל בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, לֹא יוּכַל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּשַׁבָּת, כִּי הַמַּאֲכָל מֵבִיא אֶת הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (מסכת יומא), וְנִמְצָא יָשֵׁן כָּל הַשַּׁבָּת, וְזֶה מַמָּשׁ הֶפֶךְ כַּוָּנַת חֲזַ"ל שֶׁכָּתְבוּ שֶׁהַשַּׁבָּתוֹת נִתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ פְּנוּיִים לַעֲסֹק בָּהֶן בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֶלָּא יֹאכַל כְּפִי צָרְכּוֹ וְיִתְעַנֵּג בִּסְעוּדָה וְיִמְשֹׁךְ יָדוֹ שֶׁלֹּא לְמַלְּאוֹת כְּרֵסוֹ יוֹתֵר מִדַּי, וְאַחַר הַסְּעוּדָה יִתְעַנֵּג עַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כְּפִי יְכָלְתּוֹ, וְעַל יְדֵי כָּךְ יַעֲשֶׂה נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ.

וְכֵן אָמַר הָרַה"ק בַּעַל הַ"שְּׁפַע חַיִּים" זיע"א (שיעור חומש רש"י פרשת כי תשא תנש"א), שֶׁלֹּא יִתְנַהֵג הָאָדָם בְּשַׁבָּת כְּאִישׁ מְגֻשָּׁם אֲשֶׁר אוֹכֵל כְּזוֹלֵל וְסוֹבֵא בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת הַרְבֵּה דָּגִים וּפַשְׁטִידָה וְכוּ', וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא מִתְעַיֵּף וְיָשֵׁן שְׁלֹשֶׁת רִבְעֵי שַׁבָּת וּמְאַבֵּד אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה וְאֵינוֹ זוֹכֶה לִקְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

כְּפִי אֱמוּנָתוֹ בְּרוּמְמוּת קְדֻשַּׁת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת – כָּךְ זוֹכֶה אֵלֶיהָ

אֲבָל יֵשׁ לָדַעַת, שֶׁגַּם כַּאֲשֶׁר אֵרַע וְהָאָדָם נִגְרָר בְּלֹא מֵשִׁים לַאֲכִילָה יְתֵרָה - לֹא יִצְטַעֵר וְלֹא יִתְעַצֵּב מִכָּךְ חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא יָשִׂישׂ וְיִשְׂמַח בְּשַׁבָּת, כִּי רַק עַל יְדֵי הָעַצְבוּת וְהַצַּעַר גּוֹרֵם הָאָדָם שֶׁעוֹזְבִים מַלְאֲכֵי הַשַּׁבָּת אֶת בֵּיתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְאִלּוּ אֲכִילַת שַׁבָּת הִיא כֻּלָּהּ אֲלֻקּוּת. וַאֲפִלּוּ אִם אֵרַע

וְאָכַל הַרְבֵּה מַעֲדַנִּים לְנַפְשׁוֹ הַמְּצוּיִים בְּשַׁבָּת, נַעֲשֶׂה מִכָּךְ דְּבָרִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה, כִּי אֵין בָּאֹכֶל שֶׁל שַׁבָּת שׁוּם פְּסֹלֶת כְּלָל, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים. **אֲבָל אִם יִצְטַעֵר הָאָדָם שֶׁמָּא נִכְשַׁל וְאָכַל יוֹתֵר מִדַּי בִּסְעוּדַת הַשַּׁבָּת, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא דּוֹחֶה אֶת הָאָרַת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא תְּלוּיָה בְּשִׂמְחַת לְבָבוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת**, וְכַאֲשֶׁר יִשְׂמַח וְיָשִׂישׂ בְּשַׁבָּת, יִזְכֶּה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל.

וְאָמְרוּ צַדִּיקִים, שֶׁאִם יַאֲמִין הָאָדָם שֶׁאֲכִילַת שַׁבָּת כֻּלָּהּ קֹדֶשׁ וְכֻלָּהּ אֱלֹקוּת, אֲזַי הָאֹכֶל הַזֶּה לֹא יְגַשֵּׁם אוֹתוֹ כְּלָל וְאַף לֹא יְעַיֵּף אוֹתוֹ כְּלָל וּכְלָל.

מַדּוּעַ אוֹמְרִים לַמַּלְאָכִים לָצֵאת בְּלֵיל שַׁבָּת

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֲרוּ הָרַהַ"ק רַבִּי צָדוֹק מִלוּבְּלִין (פרי צדיק יט) וּבַעַל הָ"אִמְרֵי נֹעַם" זיע"א כֵּיצַד אָנוּ שָׁרִים בְּלֵיל שַׁבָּת "צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם", וּבְכָךְ כִּבְיָכוֹל אָנוּ מְגָרְשִׁים אֶת הַמַּלְאָכִים מֵעָלֵינוּ.

אֶלָּא דּוֹמֶה הַדָּבָר לַאֲנָשִׁים הַבָּאִים לִרְאוֹת בַּשַּׁעֲשׁוּעִים וּבַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁעוֹשִׂים בְּשִׂמְחַת הַחֲתֻנָּה לֶחָתָן וְלַכַּלָּה, הַנִּקְרָאִים בַּחֲז"ל "מַזְמוּטֵי חָתָן וְכַלָּה" (חגיגה יד), אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁאוֹכְלִים הֶחָתָן וְהַכַּלָּה וּמִתְיַחֲדִים, הוֹלְכִים כָּל הָאֲנָשִׁים לְבֵיתָם. כָּךְ גַּם בְּלֵיל שַׁבָּת - הַמַּלְאָכִים בָּאִים לִרְאוֹת בְּמַזְמוּטֵי הֶחָתָן וְהַכַּלָּה, שֶׁזֶּה עַם יִשְׂרָאֵל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לִפְנֵי הַסְּעוּדָה שֶׁל שַׁבָּת. אֲבָל בַּסְּעוּדָה עַצְמָהּ, שֶׁזֶּה הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, אָנוּ פּוֹטְרִים אוֹתָם וְאוֹמְרִים לָהֶם "צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם", כִּי בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת אֲפִלּוּ הַמַּלְאָכִים אֵינָם יְכוֹלִים לְהִמָּצֵא לְגֹדֶל קְדֻשָּׁתָן וּמַעֲלָתָן.

סְעוּדַת הַחֲתֻנָּה – כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת הַמִּשְׁתַּתְּפִים

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לַחֲתֻנָּה שֶׁבָּהּ עוֹשִׂים סְעוּדָה גְּדוֹלָה וּמְפֹאֶרֶת לְכָל הַמְּזֻמָּנִים, וְהִנֵּה בְּוַדַּאי שֶׁכַּוָּנַת כָּל הַסְּעוּדָה הִיא כְּדֵי לִשְׂמֹחַ וְלָשׂוּשׂ בְּשִׂמְחַת הֶחָתָן וְהַכַּלָּה בִּסְעוּדַת הַחֲתֻנָּה וְלֹא לְשֵׁם הָאֲכִילָה עַצְמָהּ.

וְהִנֵּה, אִם יָבוֹא הֶחָתָן בְּעֵת הַסְּעוּדָה וִיבַקֵּשׁ מֵאַחַד הָאוֹרְחִים לִרְקֹד וְלָשִׁיר עִמּוֹ בְּיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ, וְהַלָּה יֹאמַר לֶחָתָן: "אֵין לִי מַצַּב רוּחַ הַיּוֹם", אוֹ יֹאמַר לוֹ: "אֲנִי עָיֵף מְאֹד הַיּוֹם" וְכַדּוֹמֶה - בְּוַדַּאי יִהְיֶה הַדָּבָר פְּגִיעָה גְּדוֹלָה בֶּחָתָן, אֲשֶׁר אָדָם זֶה לֹא רָצָה לָשׂוּשׂ וְלִשְׂמֹחַ עִמּוֹ בְּיוֹם שִׂמְחָתוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא אָכַל וְשָׁתָה בִּסְעוּדַת הַחֲתֻנָּה, כִּי בְּוַדַּאי כָּל כַּוָּנַת הַסְּעוּדָה בַּחֲתֻנָּה הִיא רַק כְּדֵי שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ נִשְׂמַח וְנָשׂוּשׂ בְּשִׂמְחָתוֹ שֶׁל הֶחָתָן בְּיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ.

וְכֵן גַּם סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת הֵן סְעוּדוֹת הַחֲתֻנָּה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְעֵת הַסְּעוּדָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ מַגִּיעִים לְכָל בַּיִת יְהוּדִי, וְעִקַּר הַסְּעוּדוֹת בְּשַׁבָּת הִנָּן כְּדֵי לְהַרְאוֹת אֶת שִׂמְחָתוֹ הַגְּדוֹלָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

כֵּיצַד זָכוּ לְבֵן צַדִּיק לְעֵת זִקְנוּתָם

מַעֲשֶׂה הָיָה בְּזוּג זְקֵנִים שֶׁהָיוּ חֲשׁוּכֵי בָנִים וְחָיוּ בַּעֲנִיּוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וּבְאַחַת הַשַּׁבָּתוֹת לֹא הָיָה לָהֶם כֶּסֶף כְּלָל כְּדֵי לִקְנוֹת אֶת צָרְכֵי הַשַּׁבָּת. הַבַּעַל הָלַךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת מִתּוֹךְ יְדִיעָה שֶׁאֵין לוֹ מְאוּמָה בְּבֵיתוֹ, וְהִנֵּה, כְּשֶׁהוּא חָזַר לְבֵיתוֹ, הוּא מָצָא בַּיִת מָלֵא בְּמַעֲדַנִּים

וְכָל מִינֵי מַטְעַמִּים, בַּרְבּוּרִים וּשְׁלָו וְדָגִים. הוּא שָׂמַח שִׂמְחָה רַבָּה מְאֹד, וְכַאֲשֶׁר הוּא שָׁאַל אֶת אִשְׁתּוֹ מִנַּיִן הִשִּׂיגָה כֶּסֶף לִקְנוֹת אֶת צָרְכֵי הַשַּׁבָּת, סִפְּרָה לוֹ הָאִשָּׁה, שֶׁכַּאֲשֶׁר הִיא נִקְּתָה אֶת הַבַּיִת הִיא מָצְאָה בְּפִנַּת הַבַּיִת אֵיזֶה כַּפְתּוֹר זָהָב יָשָׁן, וְהָלְכָה לִפְרֹט אוֹתוֹ אֵצֶל הַצּוֹרֵף, וּמִזֶּה הִיא קָנְתָה אֶת כָּל צָרְכֵי הַשַּׁבָּת בְּהַרְחָבָה.

הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה שָׂמְחוּ מִכָּךְ מְאֹד כָּל הַשַּׁבָּת, וּבְכָל הַסְּעוּדוֹת הֵם שָׁרוּ הַרְבֵּה מְאֹד וְהִרְבּוּ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' עַל גֹּדֶל רַחֲמָיו וְרֹב חֲסָדָיו עִמָּהֶם, וּבַשָּׁמַיִם נִהְיָה רַעַשׁ גָּדוֹל מִשִּׂמְחָתָם הַגְּדוֹלָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְהֶחְלִיטוּ בַּשָּׁמַיִם לָתֵת לָהֶם בֵּן אֲשֶׁר יָאִיר אֶת עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּלְעֵת זִקְנוּתָם נוֹלַד לָהֶם בֵּן שֶׁלְּיָמִים נוֹדַע בְּשֵׁם "הַמַּגִּיד מִקּוֹזְנִיץ" זיע"א אֲשֶׁר נוֹדַע בְּצִדְקוּתוֹ וַחֲסִידוּתוֹ, וּלְכָל זֹאת זָכוּ בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה (שיח שרפי קודש).

סְגֻלַּת מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת

וְהִנֵּה, עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִתְעַנֵּג וְנֶהֱנֶה בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, הוּא זוֹכֶה לְכָל בִּרְכוֹתֶיהָ שֶׁל הַשַּׁבָּת בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבִּי צָדוֹק מִלּוּבְּלִין זיע"א (פרי צדיק פרשת בהר) שֶׁעַל יְדֵי הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת נִצּוֹל הָאָדָם מִקִּטְרוּג הַיֵּצֶר הָרָע בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וְכָתַב רַבִּי צָדוֹק מִלּוּבְּלִין בְּסִפְרוֹ "פּוֹקֵד עֲקָרוֹת", שֶׁהַסְּעוּדוֹת שֶׁאוֹכְלִים בְּשַׁבָּת הֵן כְּמוֹ אֲכִילַת הַקָּרְבָּנוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּהֶם הָיוּ הַכֹּהֲנִים אוֹכְלִים - וְהַבְּעָלִים הָיוּ מִתְכַּפְּרִים. וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁהַכֹּהֲנִים הֵם שְׁלוּחֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהֵם הָיוּ אוֹכְלִים, זֶה הָיָה נֶחְשָׁב כִּבְיָכוֹל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ אוֹכֵל.

וְכָךְ גַּם בְּשַׁבָּת אֲשֶׁר בָּהּ הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה הִיא הַנֶּהֱנִית מִסְּעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר (ויקהל רו), לָכֵן הָאֲכִילָה בְּשַׁבָּת נֶחְשֶׁבֶת לַאֲכִילַת גָּבוֹהַּ כִּבְיָכוֹל.

וְרֶמֶז נִפְלָא לְכָךְ יֵשׁ בְּדִבְרֵי חֲז"ל (מדרש רבה פ"ד ח') שֶׁכּוֹתְבִים עַל הַכָּתְנוֹת עוֹר שֶׁלָּבַשׁ אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֵם הַבְּגָדִים שֶׁלּוֹבֵשׁ הַכֹּהֵן גָּדוֹל, וְהֵם גַּם הַבְּגָדִים שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁשְּׁנֵיהֶם הֵם לִכְבוֹד ה' וּבִלְבוּשָׁם הָאָדָם מְכַבֵּד אֶת ה', וְלָכֵן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּבִגְדֵי כֹּהֵן שֶׁהֵם הָיוּ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת, כָּךְ גַּם נֶאֱמַר עַל הַשַּׁבָּת "לִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד", כִּי בַּאֲכִילַת הַשַּׁבָּת וּבִכְבוֹדָהּ הָאָדָם מְכַבֵּד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְכָתַב הָרַהַ"ק רַבִּי יַעֲקֹב אַבּוּחֲצִירָה בְּסִפְרוֹ "מַעְגְּלֵי צֶדֶק" (אות ח'), שֶׁאֲכִילַת תַּעֲנוּגִים שֶׁאוֹכְלִים בְּשַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדִים הִיא תִּקּוּן לַאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁאָכְלוּ חַוָּה וְאָדָם הָרִאשׁוֹן.

וּמוֹסִיף הָרַהַ"ק ר' לֵוִי יִצְחָק מִבֶּרְדִּיטְשׁוֹב זִיע"א, שֶׁסְּעוּדַת הַלִּוְיָתָן וְיַיִן הַמְּשֻׁמָּר שֶׁיִּהְיוּ לֶעָתִיד לָבוֹא, הִנָּם הַשָּׁכָר עַל הָאֲכִילָה וְהַשְּׁתִיָּה שֶׁל הַשַּׁבָּת וְהַמּוֹעֲדִים.

דְּבַר פֶּלֶא צִינּוּ דּוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת, שֶׁבָּדְקוּ וּמָצְאוּ שֶׁכָּל מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת [יַיִן, בָּשָׂר, עוֹפוֹת, דָּג, מָרָק, חַלָּה] - כֻּלָּם עוֹלִים בְּמִסְפָּר קָטָן שֶׁבַע. וְרֶמֶז יֵשׁ בְּכָךְ, שֶׁבְּמַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת טְמוּנָה וּגְנוּזָה קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הַמַּלְכָּה, כִּי עַל יְדֵיהֶם זוֹכֶה הָאָדָם לְעַנֵּג אֶת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וּלְכַבְּדָהּ כָּרָאוּי לוֹ.

סְגֻלַּת אֲכִילַת תַּפּוּחִים בְּלֵיל שַׁבָּת

נָהֲגוּ יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל תַּפּוּחִים בִּסְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת, וְכָךְ הָיָה נוֹהֵג הָאַרִיזַ"ל (דבר בעיתו דף צה), וְכָתַב הַגְּרַ"ח פָּלָאגִ'י (רוח חיים רנ"ג) וּבַעַל

"כַּף הַחַיִּים" (סימן רנ סק"ז) שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁלֵּיל שַׁבָּת הוּא כְּנֶגֶד בְּחִינַת חֵקֶל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין הַמְּאִירָה בְּלֵיל שַׁבָּת, וְלָכֵן יֶשְׁנוֹ עִנְיָן גָּדוֹל לֶאֱכֹל תַּפּוּחִים בִּסְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת, וּסְגֻלּוֹת מְיֻחָדוֹת יֶשְׁנָן בְּכָךְ. וְיֶשְׁנָהּ קַבָּלָה מֵהַמַּגִּיד מִקּוֹז'נִיץ זיע"א, שֶׁמִּי שֶׁאוֹכֵל בִּסְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת תַּפּוּחִים, מֻבְטָח לוֹ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה בְּכָל הַשָּׁבוּעַ (חמדת צבי פ' ויקרא).

סְגֻלּוֹת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת – בְּרָכָה וְשֶׁפַע לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ

וְכָתְבוּ עוֹד גְּדוֹלֵי הַדּוֹרוֹת, שֶׁבִּסְעוּדוֹת שַׁבָּת מַמְשִׁיכִים שֶׁפַע בְּרָכָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ (האמרי נועם פ' תולדות ועוד), כִּי עַל יְדֵי מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת מַמְשִׁיכִים שֶׁפַע בְּרָכָה וּפַרְנָסָה טוֹבָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְעַל יְדֵי הַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שֶׁל שַׁבָּת מַמְשִׁיכִים שֶׁפַע בְּרָכָה בְּרוּחָנִיּוּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וְכֵן כָּתַב הָרַהַ"ק רַבִּי נֹחַ מִלֶּעכוֹוִיטְשׁ זיע"א (בתורת אבות פרק ב' אות צ"ד), שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ עִם הָאֹכֶל שֶׁל שַׁבָּת וּמוֹסִיף מַאֲכָל לִכְבוֹד שַׁבָּת - הוּא מַמְשִׁיךְ שֶׁפַע פַּרְנָסָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ, וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ עִם הָרוּחָנִיּוּת שֶׁל שַׁבָּת - הוּא מַמְשִׁיךְ שֶׁפַע רוּחָנִיּוּת לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

סְגֻלָּה נִפְלָאָה יֶשְׁנָהּ בְּמַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת לִזְכּוֹת לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַהַ"ק רַבִּי שְׁלֹמֹה מֵרַדוֹמְסְק זיע"א (תפארת שלמה משפטים) עַל הַפָּסוּק (שמות כב יב) "רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא", שֶׁבְּכָךְ רָמוּז שֶׁעַל יְדֵי מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת זוֹכֶה הָאָדָם לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה.

וְזֶה נִרְמָז בְּדִבְרֵי חֲזַ"ל: (שבת פי"ד מ"ג) כָּל הַמַּאֲכָלִים אוֹכֵל אָדָם

לִרְפוּאָה בְּשַׁבָּת. לְרַמֵּז שֶׁיָּכוֹל הָאָדָם לִזְכּוֹת לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת, כְּלוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאוֹכֵל הָאָדָם אֶת מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂמַח בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְיַאֲמִין שֶׁאֹכֶל זֶה כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כֻּלּוֹ אֱלֹקוּת, בְּוַדַּאי יִהְיוּ לוֹ מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת לִרְפוּאָה וְיִזְכֶּה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה.

וְכֵן אָמַר הָרַהַ"ק רַבִּי שָׁלוֹם מִבֶּעלְזָא זיע"א, שֶׁהַמַּאֲכָלִים הַחַמִּים הַנִּמְצָאִים בְּשַׁבָּת בַּתַּנּוּר מְסֻגָּלִים בַּאֲכִילָתָם לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה.

הַחוֹלֶה שֶׁהִבְרִיא בִּזְכוּת מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת

וּמַעֲשֶׂה הָיָה עִם בַּעַל הַ"דַּרְכֵּי תְּשׁוּבָה" זיע"א שֶׁאִשְׁתּוֹ הָיְתָה חוֹלָה מְאֹד, וְאָמַר לָהּ הָרַב שֶׁתְּקַבֵּל עַל עַצְמָהּ לְהוֹסִיף בְּכָל שַׁבָּת מַאֲכָל אֶחָד לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת וְתִתְרַפֵּא, וְקִבְּלָה עַל עַצְמָהּ וְהִתְרַפְּאָה (דרכי חיים ושלום אות תנה).

וְכֵן הָיָה מַעֲשֶׂה עִם הָרַהַ"ק רַבִּי שְׁלֹמֹה מִזְוֶוועהִיל זיע"א שֶׁבָּאָה אֵלָיו אִשָּׁה לְקַבֵּל בְּרָכָה לְנֶכְדָּהּ שֶׁהָיָה בְּמַצָּב קָשֶׁה, וְאָמַר לָהּ שֶׁתְּקַבֵּל עַל עַצְמָהּ לְהוֹסִיף עוֹד פַּשְׁטִידָה בְּכָל שַׁבָּת וּבִזְכוּת כָּךְ יִתְרַפֵּא נֶכְדָּהּ, וְקִבְּלָה עַל עַצְמָהּ וְנֶכְדָּהּ הִתְרַפֵּא.

פרק י

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת

פרק ו

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת

מַעֲלַת וּסְגֻלַּת הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה

תַּכְלִית יוֹם הַשַּׁבָּת לָשִׁיר לְשַׁבֵּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

הִנֵּה מַעֲלָתָן שֶׁל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, מִפְּנֵי שֶׁיּוֹם הַשַּׁבָּת הִנּוֹ יוֹם הַמְיֻחָד לָשִׁיר לְשַׁבֵּחַ וּלְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזוֹהִי תַּכְלִית מַטְּרַת יוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַסְּפוֹרְנוֹ בְּפֵרוּשׁוֹ לַתְּהִלִּים (פרק צב) עַל הַפָּסוּק "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת", שֶׁכַּוָּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמִצְוַת יוֹם הַשַּׁבָּת הִיא, **מִפְּנֵי שֶׁיּוֹם זֶה הוּא טוֹב לְהוֹדוֹת לַה' עַל כָּל הַטּוֹבָה וּלְזַמֵּר לִשְׁמוֹ הָעֶלְיוֹן, הַמּוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעֵת צָרָתָם.**

וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר "תּוֹרַת הַמִּנְחָה" (דרשה סג), שֶׁכָּל טוֹבָתוֹ וְעִנּוּגוֹ שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת הוּא לְשַׁבֵּחַ וּלְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ.

וְלָכֵן נוֹהֲגִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת,

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (מדרש תהילים צב): "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" - **שֶׁכְּשֶׁהוּא נִכְנָס אָנוּ מְקַבְּלִין אוֹתוֹ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת**, שֶׁנֶּאֱמַר "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת".

וְכָתְבוּ עוֹד חֲז"ל (בראשית רבה והובא בתוספות כתובות נ ע"ב), מָה הָעוֹלָם הָיָה חָסֵר? מְנוּחָה. בָּאָה שַׁבָּת - בָּאָה מְנוּחָה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: **בּוֹאוּ וְאִמְרוּ שִׁירָה, פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן.**

וּמַעֲלַת וּסְגֻלַּת הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד.

וְהַרְבֵּה טְעָמִים נִפְלָאִים נֶאֱמְרוּ עַל כָּךְ עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי הַדּוֹרוֹת, הֵן עַל פִּי תּוֹרַת הַנִּגְלֶה וְהֵן עַל פִּי תּוֹרַת הַסּוֹד.

מַהוּתָהּ הַפְּנִימִית שֶׁל הַשַּׁבָּת הַהוֹדָאָה לַה'

טַעַם רִאשׁוֹן: כָּתְבוּ חֲז"ל (מדרש רבי עקיבא - אוצר המדרשים), כִּי הַשַּׁבָּת עַצְמָהּ מְעוֹרֶרֶת אֶת לֵב הָאָדָם לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם וּלְשַׁבֵּחַ לוֹ, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר רָאָה אָדָם הָרִאשׁוֹן אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, פָּתַח אֶת פִּיו בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם, וְאָמַר "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהֹדוֹת לַה'", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִזְמוֹר הַתְּהִלִּים שֶׁנִּבְחַר לְשׁוֹרֵר עַל יְדֵי הַלְוִיִּים בַּדּוּכָן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהֹדוֹת לַה' וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן".

וּבְמִזְמוֹר זֶה הוֹדָה אָדָם הָרִאשׁוֹן לְהַשֵּׁם עַל מַתְּנַת יוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (בראשית רבה פרשה כג, יג), שֶׁלְּאַחַר שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן חֵטְא בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת וְהִתְחַיֵּב בְּעֹנֶשׁ מִיתָה, בָּאָה הַשַּׁבָּת וְסִנְגְּרָה

עָלָיו, וְעַל יְדֵי זֶה נִצַּל אָדָם הָרִאשׁוֹן מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת.

וּכְשֶׁרָאָה אָדָם הָרִאשׁוֹן אֶת גֹּדֶל כֹּחָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, הִתְחִיל לָשִׁיר וּלְהוֹדוֹת וּלְשַׁבֵּחַ לְיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת". **אָמְרָה לוֹ הַשַּׁבָּת: לִי אַתָּה מוֹדֶה וְאוֹמֵר הִמְנוֹן - שִׁיר וְתוֹדָה? אֲנִי וְאַתָּה נָשִׁיר וְנוֹדֶה יַחְדָּו לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִיָּד פָּתְחָה הַשַּׁבָּת וְאָמְרָה שִׁירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהֹדוֹת לַה'".**

מִכָּאן לוֹמְדִים אֶת כֹּחָהּ הֶעָצוּם שֶׁל הַהוֹדָאָה וְהַשֶּׁבַח לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (פרקי דרבי אליעזר): אָמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן: **מִמֶּנִּי יִלְמְדוּ כָּל הַדּוֹרוֹת, שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא מְשׁוֹרֵר וּמְזַמֵּר לְהַשֵּׁם עֶלְיוֹן, וּמוֹדֶה פְּשָׁעָיו וְעוֹזֵב אוֹתָם, נִצּוֹל מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.**

וְהַשַּׁבָּת עַצְמָהּ שָׁרָה וּמְשַׁבַּחַת לְהַשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל וְזֶה לְשׁוֹנָם (מדרש סדר רבה דבראשית אות טז): **"עָמְדָה הַשַּׁבָּת עַל רַגְלֶיהָ וְנָפְלָה עַל פָּנֶיהָ וְאָמְרָה: 'טוֹב לְהֹדוֹת לַה'", וְכָל סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית הֵשִׁיבוּ: 'וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן'".**

כָּל הַבְּרִיאָה שָׁרָה לַה' בְּיוֹם הַשַּׁבָּת

וּבֵאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (זוהר חדש בראשית כט ע"ב), שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הַמַּלְאָכִים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְאֶת הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, וְכֻלָּם הָיוּ מוּכָנִים לְשַׁבֵּחַ לְיוֹצְרָם וּלְפָאֵרוֹ, עֲדַיִן לֹא הָיָה פֹּאֵר וְשֶׁבַח לְפָנָיו עַד שֶׁנִּכְנְסָה שַׁבָּת, **אָז שָׁקְטוּ כֻּלָּם וּפָצְחוּ בְּרִנָּה וְשֶׁבַח, הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאָז יָשַׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ.**

הַשִּׁירָה מְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת

וְהִנֵּה בִּזְכוּת הַשִּׁירָה לְהַשֵּׁם זָכָה אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִתְכַּפֵּר עֲוֹנוֹ וְנִצַּל מִמָּוֶת לְחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (פרקי דרבי אליעזר פרק יח): אָמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן, מִמֶּנִּי יִלְמְדוּ כָּל הַדּוֹרוֹת - שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא מְשׁוֹרֵר וּמְזַמֵּר לְשֵׁם עֶלְיוֹן וּמוֹדֶה פְּשָׁעָיו וַעֲוֹנוֹתָיו, נִצּוֹל מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, שֶׁנֶּאֱמַר "טוֹב לְהֹדוֹת לַה'".

וּבֵאֵר הָאַלְשֵׁיךְ הַקָּדוֹשׁ (ויקרא טז) שֶׁבְּמִזְמוֹר זֶה רָמוּז שֶׁכָּל נֶחָמָתוֹ וְשִׂמְחָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן לְאַחַר חֶטְאוֹ, הָיְתָה מַעֲלַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הָיָה גִּלְגּוּלוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן - אֲשֶׁר הוּא עָתִיד לָשִׁיר וּלְשַׁבֵּחַ וּלְזַמֵּר לְשֵׁם עֶלְיוֹן, וּבְכָךְ יְתַקֵּן אֶת כָּל אֲשֶׁר חָטָא וְהֶעֱוָה אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מזמור צב ד): **"עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר".**

כֹּחַ הַשִּׁירָה לְתַקֵּן אֶת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן

וְכָתַב עוֹד הָאַלְשֵׁיךְ הַקָּדוֹשׁ (מיכה ה), שֶׁבְּכֹחָם שֶׁל הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת אֲשֶׁר נֶאֱמְרוּ עַל יְדֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה - עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר - לְתַקֵּן אֶת כָּל הָעֶשֶׂר קְלָלוֹת שֶׁנִּתְקַלֵּל הָעוֹלָם - שֶׁנִּבְרָא עַל יְדֵי עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת - וְהִתְקַלֵּל עַל יְדֵי חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן.

יוֹם הַשַּׁבָּת הִתְיַחֵד לְשִׁירָה וְזִמְרָה

טַעַם שֵׁנִי: הִנֵּה יוֹם הַשַּׁבָּת הִתְיַחֵד לְשִׁירָה וְזִמְרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרוֹקֵחַ (פי' התפילה מזמור שיר ליום השבת) שֶׁיֶּשְׁנָם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לַשְּׂרָפִים,

וְהֵם כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, שֶׁבָּהֶם הַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו, וּכְנֶגֶד הַשַּׁבָּת יֵשׁ אֶת כְּנַף הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ", **וְזֹאת לְרַמֵּז שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֵין הַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים שִׁירָה אֶלָּא רַק עַם יִשְׂרָאֵל שָׁרִים וּמְשַׁבְּחִים בּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ**, וְלָכֵן נֶאֱמַר בְּשַׁבָּת "טוֹב לְהֹדוֹת לַה' וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן". וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁמּוֹסִיפִים בְּשַׁבָּת אֶת שֶׁבַח "נִשְׁמַת כָּל חַי" וְ"הַכֹּל יוֹדוּךָ", וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (סנהדרין ל"ז).

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת
הַשִּׁירִים עוֹלִים לַמָּרוֹם לְלֹא עִכּוּב

טַעַם שְׁלִישִׁי: הָרַמְחַ"ל מְבָאֵר (בביאורו לתהילים פרק צ"ב), שֶׁהַטַּעַם שֶׁיּוֹם הַשַּׁבָּת מְיֻעָד לְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, הוּא מִפְּנֵי שֶׁבִּימוֹת הַחֹל אֲשֶׁר בּוֹ הַסִּטְרָא אַחֲרָא שׁוֹלֶטֶת, אֵין הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת עוֹשׂוֹת אֶת פְּעֻלָּתָן לְגַמְרֵי, כֵּיוָן שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא אֵינָהּ מַנִּיחָה לָהֶן לַעֲלוֹת, אֲבָל בְּשַׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ הַסִּטְרָא אַחֲרָא שׁוֹקַעַת בְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה', כִּי אָז הַתִּשְׁבָּחוֹת עוֹלוֹת לְמַעְלָה לְלֹא שׁוּם מְעַכֵּב וְעוֹשׂוֹת אֶת פְּעֻלָּתָן בִּשְׁלֵמוּת.

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת
הָאָדָם פָּנוּי מִטִּרְדוֹת עוֹלָם הַזֶּה

טַעַם רְבִיעִי: בַּעַל "הַמְּאִירִי" כָּתַב טַעַם נוֹסָף, וְכֵן כָּתַב הָרַדַ"ק בְּפֵרוּשׁוֹ לִתְהִלִּים (צב), שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת הָאָדָם פָּנוּי מִכָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִשְׁמָתוֹ זַכָּה מִטִּרְדוֹת הַגּוּף, וְלָכֵן הַנְּשָׁמָה יְכוֹלָה בְּיוֹם זֶה לָשִׁיר וּלְשַׁבֵּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְלָכֵן נֶאֱמַר - עַל הַשַּׁבָּת - "לְהַגִּיד

בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ", כִּי בְּבֹקֶר יוֹם הַשַּׁבָּת נִכָּר הַהֶבְדֵּל בֵּין יְמוֹת הַחֹל אֲשֶׁר בָּהֶם רָגִיל הָאָדָם לָלֶכֶת לַעֲבוֹדָתוֹ, וְאִלּוּ בְּבֹקֶר יוֹם הַשַּׁבָּת הוּא קָם מִשְּׁנָתוֹ כְּדֵי לְעַנֵּג אֶת הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֵר אֶת חַסְדֵי הַשֵּׁם עִמּוֹ וְשָׁר וּמְשַׁבֵּחַ אֵלָיו.

וּלְכָל זֹאת זוֹכִים כָּל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַדַּ"ק (תהלים צ"ב) עַל הַפָּסוּק "וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן", **"כִּי הַנְּשָׁמָה הָעֶלְיוֹנָה תִּמְצָא מָקוֹם לְשַׁבֵּחַ לְךָ, שֶׁאַתָּה עֶלְיוֹן".**

וְלָכֵן הַשַּׁבָּת הִיא זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ן (דברים ה יד) עַל הַפָּסוּק "וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ' עַל כֵּן צִוְּךָ וְגוֹ' לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת". וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: **שֶׁצִּוָּנוּ לִשְׁמֹר שַׁבָּת וְלָנוּחַ בּוֹ כְּדֵי שֶׁנִּזְכֹּר אֶת חֲסָדָיו הַגְּדוֹלִים שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, וּכְשֶׁנָּנוּחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת נִזְכֹּר זֹאת וְנוֹדֶה לוֹ.** עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמוֹסִיף הָרַמְבַּ"ן (האמונה והבטחון פרק יא), שֶׁיְּהוּדָה הָיָה הַשְּׁבִיעִי בְּמִנְיַן הַשְּׁבָטִים כִּי הוּא כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת, וּכְמוֹ שֶׁבִּיהוּדָה נֶאֱמַר "וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת", כָּךְ נֶאֱמַר בְּשַׁבָּת "וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי", שֶׁשָּׁבַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמְּלָאכָה, וְלָכֵן נֶאֱמַר בִּיהוּדָה "אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ", וּבְשַׁבָּת נֶאֱמַר "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַה'".

הַשִּׁירָה בְּשַׁבָּת מִכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה

טַעַם חֲמִישִׁי: הִנֵּה כָּל מִצְוַת הַשַּׁבָּת נִתְּנָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁבְּיוֹם זֶה הֵם יוֹדוּ וִישַׁבְּחוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֹאת מִכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי כָּל מַהוּתָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הִיא הַהוֹדָאָה וְהַשֶּׁבַח לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים קה): "כֹּל

הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ", וְכֵן - "כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ", כִּי כָּל מַהוּתָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הִיא רַק לָשִׁיר וּלְשַׁבֵּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְכֵן כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל רה), שֶׁבְּבֹקֶר יוֹם הַשַּׁבָּת מַקְדִּימִים יִשְׂרָאֵל לָבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְהֵם מִתְעַטְּרִים בִּנְשָׁמָה יְתֵרָה אֲשֶׁר מִכֹּחָהּ הֵם מַרְבִּים בַּאֲמִירַת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, וְכָל הַשְּׁבָחִים שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיהֶם עוֹלִים מִיָּד לְמַעְלָה.

וּמוֹסִיף הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תרומה קלח), שֶׁמִּכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הֵם אוֹמְרִים "נִשְׁמַת כָּל חַי", שֶׁהִיא בִּרְכָתָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה.

וְכֵן כָּתַב בַּעַל "סֵדֶר הַיּוֹם" (תפילת שחרית דיבור המתחיל נשמת), שֶׁלָּכֵן בְּשַׁבָּת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נְשָׁמָה יְתֵרָה, הוֹסִיפוּ חֲזַ"ל עוֹד שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּאֲמִירַת "נִשְׁמַת כָּל חַי".

קַבָּלַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בִּשְׁעַת אֲמִירַת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת

וּמִפְּנֵי כָּךְ שְׁעַת קַבָּלַת תּוֹסֶפֶת הַנֶּפֶשׁ רוּחַ וְהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת הִנָּהּ בִּשְׁעַת אֲמִירַת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֲרִיזַ"ל שֶׁאֶת הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה מְקַבְּלִים בִּשְׁעַת אֲמִירַת שֶׁבַח הַפִּיּוּט **"לְכָה דּוֹדִי"** בַּאֲמִירַת **"בּוֹאִי כַלָּה"** (פע"ח שער השבת פרק ו), וְאֶת הָרוּחַ יְתֵרָה מְקַבְּלִים בִּשְׁעַת אֲמִירַת **"בָּרְכוּ אֶת ה' הַמְּבֹרָךְ"** בִּתְפִלַּת עַרְבִית (פע"ח שער השבת פרק יב), וְאֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה מְקַבְּלִים בִּשְׁעַת אֲמִירַת **"וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ"**.

וְאֶת תּוֹסֶפֶת הַ"נֶּפֶשׁ יְתֵרָה" שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת מְקַבְּלִים בְּעֵת

אֲמִירַת שֶׁבַח **"נִשְׁמַת כָּל חַי"** (שער הכוונות דף עג). וְכָתַב הַ"כַּף הַחַיִּים" (סימן נ"ו אות כג), שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לַעֲמֹד בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁל שַׁבָּת בִּשְׁעַת אֲמִירַת "נִשְׁמַת כָּל חַי", אֲשֶׁר הוּא זְמַן קַבָּלַת תּוֹסֶפֶת הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת, וְאֶת קַבָּלַת הָרוּחַ יְתֵרָה שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת מְקַבְּלִים לפני אֲמִירַת **"בָּרוּךְ אַתָּה ה'"** בִּתְחִלַּת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּשַׁחֲרִית שֶׁל שַׁבָּת, וְאֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת מְקַבְּלִים בִּשְׁעַת אֲמִירַת **"אֵיזֶה"** בְּ"כֶתֶר" שֶׁל מוּסָף שֶׁל שַׁבָּת (שער הכוונות דף עד).

וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל מַהוּתָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הִיא הַהוֹדָאָה לַה', וּבְשַׁבָּת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נְשָׁמָה יְתֵרָה, צָרִיךְ לְהוֹסִיף בּוֹ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְכָל שֶׁיּוֹסִיף הָאָדָם לְהוֹדוֹת לַה' בְּשַׁבָּת - כָּךְ יוֹסִיף אֶת אוֹרָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה אֲשֶׁר בּוֹ, וְכָךְ יִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת שִׁפְעָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

"נִשְׁמַת כָּל חַי"
בְּהִתְלַהֲבוּת שֶׁרִפְּאָה אֶת הָרַבִּי

פַּעַם חָלָה הָרַהַ"ק רַבִּי שִׂמְחָה בּוּנִים מִפְּשִׁיסְחָא זיע"א, וְנָסַע לְוַרְשָׁה לִדְרֹשׁ בָּרוֹפְאִים, וְהָרוֹפְאִים הֵבִיאוּ לוֹ צִנְצְנוֹת זְכוּכִית שֶׁל תְּרוּפוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁהָיָה עָלָיו לִשְׁתּוֹת כְּדֵי לְהַבְרִיא מֵחָלְיוֹ.

וְהִנֵּה בַּשַּׁבָּת הַסְּמוּכָה בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית אָמַר הָרַבִּי אֶת "נִשְׁמַת כָּל חַי" בְּהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וּבַאֲמִירַת "כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה ה' מִי כָמוֹךָ", הִתְלַהֵב מְאֹד וְזָעַק זֹאת בְּקוֹל גָּדוֹל, וּבְאוֹתוֹ רֶגַע מַמָּשׁ שָׁמְעוּ הַחֲסִידִים קוֹל נָפֵץ, וּבָדְקוּ וְרָאוּ שֶׁכָּל הַצִּנְצְנוֹת שֶׁל הַתְּרוּפוֹת הִתְנַפְּצוּ לִרְסִיסִים, וּמִיָּד אַחַר כָּךְ הִבְרִיא הָרַבִּי מֵחָלְיוֹ.

וּכְשֶׁשָּׁאֲלוּ הַחֲסִידִים אֶת הָרַבִּי מַדּוּעַ הִתְנַפְּצוּ כָּל צִנְצְנוֹת הַתְּרוּפוֹת, וְכֵיצַד מִיָּד אַחַר כָּךְ הִבְרִיא הָרַבִּי מֵחָלְיוֹ, הֵשִׁיב לָהֶם הָרַבִּי: כִּי הִנֵּה חֳלִי הַגּוּף מִשְׁתַּלְשֵׁל מֵחֳלִי הַנֶּפֶשׁ, וְלָכֵן הָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת כָּל מִינֵי תְּרוּפוֹת מָרוֹת אֲשֶׁר בָּהֶן יֶשְׁנָם נִיצוֹצוֹת קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר דַּרְכָּם מִתְרַפֵּאת הַנֶּפֶשׁ וְעַל יְדֵי כָּךְ מִתְרַפֵּא אַף הַגּוּף, אֲבָל כַּאֲשֶׁר הָאָדָם אוֹמֵר "נִשְׁמַת כָּל חַי" בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וּמְשַׁבֵּחַ אֶת הַשֵּׁם בְּכָל לִבּוֹ, מִתְרַפֵּאת נַפְשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְעַל יְדֵי כָּךְ שָׁבִים וְחוֹזְרִים כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהָיוּ מְלֻבָּשִׁים בַּתְּרוּפוֹת לְשָׁרְשָׁם, וְעַל יְדֵי כָּךְ מִתְרַפֵּא מִיָּד הַגּוּף מֵחָלְיוֹ, וְלָכֵן מִיָּד הִתְנַפְּצוּ כָּל צִנְצְנוֹת הַתְּרוּפוֹת וְהִבְרֵאתִי מֵחָלְיִי (רמתיים צופים עמוד סג).

בְּשַׁבָּת זוֹכִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת וּלְשַׁבֵּחַ לַה׳

טַעַם שִׁשִּׁי: הִנֵּה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת זוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת וּלְשַׁבֵּחַ לַה׳, כִּי הַהוֹדָאָה הִיא פְּנִימִיּוּת אוֹר הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן" (ד׳ חלק ב), שֶׁאַף כַּאֲשֶׁר פָּגַם הָאָדָם בְּדִבּוּרִים אֲסוּרִים בִּימוֹת הַחֹל, שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ נִגְרָם שֶׁקָּשֶׁה לוֹ וְאֵינוֹ חָפֵץ לָשִׁיר וּלְשַׁבֵּחַ אֶת ה׳ בִּימוֹת הַחֹל, הִנֵּה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בּוֹ הַמַּלְכוּת עוֹלָה לְמַעְלָה, וְהַמַּלְכוּת מְסַמֶּלֶת אֶת פִּיו שֶׁל הָאָדָם, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פתח אליהו), לָכֵן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת זוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְתִקּוּן הַדִּבּוּר בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, וְשׁוּב אַף הוּא יָכוֹל לִפְתֹּחַ אֶת פִּיו בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְלָשִׁיר וּלְשַׁבֵּחַ לְבוֹרֵא כָּל הָעוֹלָמִים.

וְכֵן כָּתַב עַל הַ"מָּאוֹר וָשָׁמֶשׁ" (פרשת הַחֹדֶשׁ), שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִצְוָה לוֹמַר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת יוֹתֵר מִכָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, כִּי הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת "שַׁבָּת מַלְכְּתָא", וּמַלְכוּת הוּא בְּחִינַת פֶּה, כַּיָּדוּעַ.

וְכֵן כָּתוּב בְּ"סֵפֶר יְצִירָה" (פרק ד), שֶׁשִּׁבְעַת הָאֵיבָרִים שֶׁבַּפָּנִים שֶׁל הָאָדָם הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְהַפֶּה שֶׁהוּא הָעִקָּרִי בְּפָנָיו שֶׁל הָאָדָם הוּא כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא הַיּוֹם הָעִקָּרִי וְהַמֻּרְכָּז בַּשָּׁבוּעַ, וְלָכֵן בְּשַׁבָּת זוֹכֶה הָאָדָם לְתִקּוּן הַפֶּה וְהַדִּבּוּר, וּכְפִי שֶׁיַּרְבֶּה הָאָדָם יוֹתֵר בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת - כָּךְ יִזְכֶּה לִקְדֻשָּׁתָהּ וְאוֹרָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְכָךְ יִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ אֶת אוֹרָהּ וּבִרְכָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

עִקַּר הַתְּבִיעָה בְּדוֹרֵנוּ – לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְהוֹדָאָה

טַעַם שְׁבִיעִי: הִנֵּה עַל יְדֵי קִיּוּם הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב זוֹכִים לְכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁנֶּאֱמְרוּ בַּתּוֹרָה, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת הִנָּן בִּזְכוּת הַשִּׂמְחָה בְּקִיּוּם הַמִּצְוֹות, וְכָל הַקְּלָלוֹת אֲשֶׁר נֶאֱמְרוּ בַּתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת כִּי תָבֹא, הִנָּן מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַשִּׂמְחָה בַּעֲבוֹדַת ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כח מז-כח): "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל, וְעָבַדְתָּ אֶת אֹיְבֶיךָ", כְּלוֹמַר שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁלֹּא עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל אֶת עֲבוֹדַת ה' מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, בָּאוּ אֲלֵיהֶם כָּל הַקְּלָלוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁנֶּאֱמְרוּ בְּפָרָשַׁת כִּי תָבֹא, רַחֲמָנָא לִיצְלַן.

וּמְגַלֶּה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (כי תבוא עז), שֶׁכָּל הַקְּלָלוֹת שֶׁכְּתוּבוֹת בְּפָרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי נֶאֱמְרוּ עַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל לְאַחַר חָרְבַּן בַּיִת רִאשׁוֹן, וְאִלּוּ הַקְּלָלוֹת שֶׁכְּתוּבוֹת בְּפָרָשַׁת כִּי תָבֹא נֶאֱמְרוּ עַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּאַחַר חָרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי, וּבָהֶן עִקַּר הַתְּבִיעָה שֶׁהָיְתָה עַל יִשְׂרָאֵל הִיא - "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל וְעָבַדְתָּ אֶת אֹיְבֶיךָ" (דברים כ"ח מז-מח), כְּלוֹמַר, שֶׁכָּל הַצָּרוֹת וְהַקְּלָלוֹת, רַחֲמָנָא לִיצְלַן, בָּאוֹת עַל כָּךְ שֶׁאֵין עוֹשִׂים אֶת הַמִּצְוֹות

מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְשָׁאֲלוּ חֲז"ל עַל כָּךְ (ערכין יא): אֵיזוֹ הִיא עֲבוֹדָה שֶׁהִיא בְּשִׂמְחָה? וְתֵרְצוּ חֲז"ל: אָמַר רַב מַתָּנָה, זוֹ הִיא הַשִּׁירָה.

עַל יְדֵי הַשִּׁירָה מְבַטְּלִים אֶת הָרוּחַ רָעָה וְזוֹכִים לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיֵּצֶר הָרָע

וּבֵאֵר הַמַּהַרְשָׁ"א, שֶׁהַטַּעַם שֶׁהַתּוֹרָה הִקְפִּידָה עַל עֲבוֹדַת הַשִּׁירָה יוֹתֵר מֵהַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁרַק מִשּׁוּם שֶׁמְּבַטְּלִים אוֹתָהּ בָּאוֹת כָּל הַקְּלָלוֹת הָאֵלּוּ, רַחֲמָנָא לִיצְלַן, זֹאת **מִפְּנֵי שֶׁרַק עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַשִּׁירָה מִתְבַּטֶּלֶת מֵהָאָדָם אֲחִיזַת הָרוּחַ רָעָה,** כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּשָׁאוּל, שֶׁכַּאֲשֶׁר שָׁרְתָה עָלָיו רוּחַ רָעָה וְהוּא הָיָה שָׁרוּי בְּעַצְבוּת, הוּא בִּקֵּשׁ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ נַגֵּן יָבוֹא לָשִׁיר וּלְנַגֵּן לְפָנָיו, וְזֹאת כְּדֵי לְבַטֵּל מִמֶּנּוּ אֶת הָרוּחַ רָעָה, וְעַל יְדֵי הַשִּׁירָה שׁוֹרָה עַל הָאָדָם רוּחַ נְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל אֱלִישָׁע: "וְהָיָה כְּנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה'". עַד כָּאן דְּבָרָיו.

וְהִנֵּה כָּל הִתְגַּבְּרוּתוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע עַל הָאָדָם הִיא עַל יְדֵי הָרוּחַ רָעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל: אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנְסָה בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת.

וְלָכֵן רַק עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַשִּׁירָה וְהַהוֹדָאָה לַה' זוֹכֶה הָאָדָם לְהִנָּצֵל מֵהָרוּחַ רָעָה, וְהוּא זוֹכֶה שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאַהֲבַת ה' שֶׁהִיא רוּחַ הַנְּבוּאָה, כַּמְבֹאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" (נד), וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֶה לַעֲבֹד אֶת ה' בֶּאֱמֶת.

וְהִנֵּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הַמָּקוֹם הַמְסֻגָּל לְהַשְׁרָאַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְלָכֵן תִּקְּנָה הַתּוֹרָה שֶׁיְּשׁוֹרְרוּ בּוֹ הַלְוִיִּים בְּשִׁיר, וְעַל יְדֵי שֶׁשָּׁרְתָה

עֲלֵהֶם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרָע.

יוֹם הַשַּׁבָּת מְיֻחָד לַעֲבוֹדַת הַשִּׁירָה וְהַשִּׂמְחָה

וּלְאַחַר שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְכָךְ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא הַיּוֹם הַמְיֻעָד לְשִׁירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי בּוֹ חֲשׁוּבָה שִׁירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּמָּרוֹם כְּשִׁירַת הַלְוִיִּים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְלָכֵן עַל יָדָהּ מִתְבַּטֶּלֶת מֵהָאָדָם אֲחִיזַת הָרוּחַ רָעָה, וְזוֹכִים יִשְׂרָאֵל שֶׁתִּשְׁרֶה עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאַהֲבַת ה', שֶׁהִיא רוּחַ הַנְּבוּאָה, וּמִמֵּילָא הֵם זוֹכִים עַל יְדֵי כָּךְ לְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו.

וְכָתַב הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ בַּעַל הָ"אַגְרָא דְכַלָּה" זיע"א, שֶׁזֶּה רָמוּז בְּפָסוּק (דברים כח מז) "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב", וְהִנֵּה הָאוֹתִיּוֹת שֶׁאַחֲרֵי תֵּבַת **"אֲשֶׁר"** הֵן **"שַׁבָּת"**, וְזֹאת לְרַמֵּז שֶׁכָּל הַצָּרוֹת בָּאוֹת לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁאֵינָם עוֹבְדִים אֶת ה' בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב, בַּעֲבוֹדַת הַשִּׁירָה וְהַהוֹדָאָה, וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְהַשִּׁירָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת זוֹכִים יִשְׂרָאֵל לְהִנָּצֵל מִכָּל הַקְּלָלוֹת וְזוֹכִים לְכָל הַבְּרָכוֹת, בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת.

הֶשֵּׂיבוּתָן הָעֲצוּמָה שֶׁל זְמִירוֹת הַשַּׁבָּת

וְיֵשׁ לְהַרְבּוֹת בְּיוֹתֵר בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, וּכְכָל שֶׁיִּשְׂמַח וְיָשִׂישׂ הָאָדָם יוֹתֵר בְּעֵת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת - כָּךְ הוּא עוֹשֶׂה יוֹתֵר נַחַת רוּחַ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כָּךְ הִפְלִיגוּ גְּדוֹלֵי הַדּוֹרוֹת בְּמַעֲלַת וְשֶׁבַח זְמִירוֹת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ

(רעיא מהימנא עקב רעב), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: **וּצְרִיכִים לְהִתְעוֹרֵר בְּשִׁירָה וְחֶדְוָה בִּשְׁעַת סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת.**

וְכֵן כָּתְבוּ חֲז"ל (מגילה טז) עַל הַפָּסוּק "בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן" (אסתר א י): אוֹתוֹ יוֹם שַׁבָּת הָיָה, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין, הֵם פּוֹתְחִים בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

וְכֵן כָּתְבוּ חֲז"ל (שה"ש רבה פרשה ח'): כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין וּמְבָרְכִין וּמְשַׁבְּחִין וּמְקַלְּסִין לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא מַקְשִׁיב לְקוֹלָן וּמִתְרַצֶּה.

וְכֵן כָּתוּב בְּ"סֵפֶר חֲסִידִים" (אות רע"א), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מִצְוָה שֶׁיֵּשֵׁב הָאָדָם בְּשַׁבָּת וִירַנֵּן שְׁבָחוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהֹדוֹת לַה' וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן".

וְכָתַב הַיַּעְבֵּ"ץ (סידור היעב"ץ ליל שבת אות א') דְּבָרִים מְפְלָאִים עַל מַעֲלַת זְמִירוֹת הַשַּׁבָּת, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: **וְהָאוֹמְרָם מֵבִיא טוֹבָה לָעוֹלָם, וַה' דָּבֵק בּוֹ וּמַקְשִׁיב לְקוֹלוֹ וּמִתְרַצֶּה, וּמְקַיֵּם הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יֶחֱרַב.**

וְכֵן הִקְפִּידוּ מְאֹד גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹרֵר הַרְבֵּה שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהָיוּ הַרְבֵּה מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאַף חִבְּרוּ פִּיּוּטִים מְיֻחָדִים לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ רַבִּי אַבְרָהָם אִבְּן עֶזְרָא זיע"א, וְהַ"בֶּן אִישׁ חַי" זיע"א, וְעוֹד צַדִּיקִים.

בִּזְכוּת הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת בְּשַׁבָּת נִגְאֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם

כָּתַב בַּעַל הַ"מָּאוֹר וְשֶׁמֶשׁ", שֶׁבִּזְכוּת הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁשָּׁרוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת נִגְאֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת

נִקְרֵאת מַלְכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (ב"ק לב) שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל בְּחִינַת מַלְכוּת, וְהַמַּלְכוּת נִקְרֵאת מַלְכוּת פֶּה (תיקו"ז יז).

וְלָכֵן יֵשׁ עִנְיָן גָּדוֹל לְזַמֵּר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּשַׁבָּת, כִּי כָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁעֵקִימַת שִׂפְתָיו שֶׁל הָאָדָם זֶה נֶחְשָׁב כְּמוֹ מַעֲשֶׂה (ב"מ צ), וְלָכֵן הַזְּמִירוֹת שֶׁל שַׁבָּת מְכַפְּרוֹת לָאָדָם עַל מַה שֶּׁפָּגַם בְּמַעֲשִׂים רָעִים. וְזֶה הַטַּעַם שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קי"ח ע"ב): כָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ.

כְּמוֹ כֵן הַשַּׁבָּת הִיא עַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים כְּנֶגֶד עוֹלַם הָאֲצִילוּת, שֶׁהוּא עוֹלַם הַמַּחֲשָׁבָה, כַּיָּדוּעַ. וְלָכֵן עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת מִתְכַּפֵּר לָאָדָם כָּל מַה שֶּׁפָּגַם בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה, וּבִזְכוּת שֶׁשָּׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת בְּמִצְרַיִם וְשָׁרוּ בְּשַׁבָּת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, הֵם זָכוּ לְהִגָּאֵל מִמִּצְרַיִם, כִּי תִּקְּנוּ אֶת כָּל מַה שֶּׁפָּגְמוּ בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁשָּׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְעַל יְדֵי שֶׁשָּׁרוּ שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה. ה' יְזַכֵּנוּ אָמֵן.

פרק י"א

בְּמוֹצָאֵי מְנוּחָה

פרק י"א

בְּמוֹצָאֵי מְנוּחָה

מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הַמַּלְכָּה

הִנֵּה מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ חֲז"ל לַעֲשׂוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כָּל מִינֵי דְּבָרִים הַמַּרְבִּים שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּשָׁעָה זוֹ.

וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים כַּמָּה טְעָמִים נִפְלָאִים לַחֲשִׁיבוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹת, אֲשֶׁר הַשְׁפָּעָתָהּ וְהַשְׁלָכוֹתֶיהָ הִנָּם עַל כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, הֵן עַל פִּי הַנִּגְלֶה וְהֵן עַל פִּי תּוֹרַת הַסּוֹד.

לְלַוּוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ מִתּוֹךְ שִׁירִים וְשִׂמְחָה

הַטַּעַם הָרִאשׁוֹן לְכָךְ הוּא, כְּדֵי לְלַוּוֹת אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּלַוִּים אֶת הַמֶּלֶךְ בְּשִׂמְחָה וְשִׁירִים, וְזֶה כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, **וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִדּוּר רַשִּׁ"י** (סימן תתלב) שֶׁמִּנְהָג יָפֶה לָשִׁיר וּלְזַמֵּר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹת.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לִבְנֵי מְדִינָה הַמְלַוִּים אֶת הַמֶּלֶךְ הַיּוֹצֵא

מִמְּדִינָתָם בְּשִׁירִים, בְּכִנּוֹרוֹת וּבִנְבָלִים, כָּךְ עַם יִשְׂרָאֵל מְלַוִּים אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁירִים.

וְכֵן כָּתַב בַּעַל הָ"אוֹר זָרוּעַ" בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת (סימן צה) בְּשֵׁם תְּשׁוּבוֹת הַגְּאוֹנִים: בְּוַדַּאי מִנְהָג טוֹב וְכָשֵׁר הוּא שֶׁמְּכַבְּדִים אֶת הַשַּׁבָּת בִּיצִיאָתָהּ כִּבְנֵי אָדָם הַמְלַוִּים אֶת הַמֶּלֶךְ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁירִים.

וּמֵבִיא עוֹד בְּשֵׁם רַבֵּנוּ תָּם, שֶׁהָיָה אוֹמֵר שֶׁמָּצָא בַּ"אֲגָדָה", שֶׁזֶּה מָשָׁל לְכַלָּה שֶׁבְּיוֹם חֻפָּתָהּ מְלַוִּים אוֹתָהּ בְּשִׁירוֹת וּזְמִירוֹת, וְכֵן הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת כַּלָּה וּמַלְכָּה, וְלָכֵן יֵשׁ לְלַוּוֹתָהּ בִּיצִיאָתָהּ מִתּוֹךְ שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר "תּוֹלַעַת יַעֲקֹב", שֶׁבְּכָךְ הָאָדָם מַרְאֶה שֶׁקָּשָׁה לוֹ פְּרֻדָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא הַפְּרֵדָה מֵהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁזּוֹ הַשַּׁבָּת הַנִּקְרֵאת כַּלָּה וּמַלְכָּה.

וְכֵן כָּתְבוּ חֲז"ל בַּמִּדְרָשׁ: אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בּוֹאוּ וְאִמְרוּ שִׁירָה, פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן. וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לְהַכְנִיסָהּ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וּלְלַוּוֹתָהּ גַּם בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, וְכֵן נָהֲגוּ. עַד כָּאן דִּבְרֵיהֶם.

מִנְהָגֵי יִשְׂרָאֵל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כְּדֵי לְהַרְבּוֹת שִׂמְחָה

וּמִשּׁוּם כָּךְ מְנַגְּנִים אֶת הַפָּסוּק "וְהוּא רַחוּם" לִפְנֵי תְּפִלַּת עַרְבִית בַּאֲרִיכוּת נֹעַם, וְיֵשׁ שֶׁנָּהֲגוּ לְזַמֵּר אֶת מִזְמוֹר "לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת", וְיֵשׁ הַנּוֹהֲגִים לְזַמֵּר אֶת מִזְמוֹר "לְדָוִד בָּרוּךְ ה' צוּרִי".

וְכָתַב הַשְּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ (מסכת שבת אות נד), שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לוֹמַר

אֶת סֵדֶר הַהַבְדָּלָה בְּנִגּוּן טוֹב וְיָפֶה, כְּדֵי לְלַוּוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁירִים, וְהוֹסִיף שֶׁאַף לָכֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַבְדָּלָה בַּעֲמִידָה אַף עַל פִּי שֶׁבְּדֶרֶךְ כְּלָל יֵשׁ לָשֶׁבֶת בַּבְּרָכוֹת, וּבִפְרָט כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מוֹצִיא אֶת חֲבֵרוֹ יְדֵי חוֹבָה, כַּמּוּבָא בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (או"ח סימן תרצו), וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁהַדֶּרֶךְ לְלַוּוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ הוּא בַּעֲמִידָה, וְלָכֵן יֵשׁ לַעֲרֹךְ אֶת הַהַבְדָּלָה בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁירָה, שֶׁבְּכָךְ אָנוּ מְלַוִּים אֶת הַמֶּלֶךְ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְשִׁירָה, וְזֶהוּ כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

וּבֵאֵר הָרִ"י בֶּן יָקָר (רבו של הרמב"ן), שֶׁיּוֹם הַשַּׁבָּת דּוֹמֶה לְכַלָּה, שֶׁאִם יַנִּיחוּהָ בְּנֵי הַחֻפָּה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת יִהְיֶה לָהּ עָגְמַת נֶפֶשׁ, לָכֵן בָּאִים וּמְשַׁוְּרִים לְפָנֶיהָ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה
כְּדֵי לְלַוּוֹת אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁתִּקְּנוּ חֲז"ל לֶאֱכֹל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּפְסַק בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (או"ח סימן ש), וְזֹאת כְּדֵי לְלַוּוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ וּלְכַבְּדוֹ בִּשְׁעַת צֵאתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַשִּׁ"י (שבת קי"ט), וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לִשְׁמֹחַ בְּיוֹתֵר בִּסְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה, כְּדֵי לְלַוּוֹת אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׁירִים וְשִׂמְחָה.

סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה
כְּנֶגֶד הַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה

וְכָתְבוּ הַפְּרִישָׁה (סימן ש) וְהַלְּבוּשׁ (סימן ש) וְהַ"בֶּן אִישׁ חַי" (פרשת ויצא סעיף כו) וְהַ"מַּטֵּה מֹשֶׁה" (חלק ד סימן תקיב) וְהַ"קִּצּוּר שֻׁלְחָן עָרוּךְ"

(סימן צו סעיף יב), שֶׁיֵּשׁ לְהַרְבּוֹת בִּמְלַוֶּה מַלְכָּה בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, וְזֹאת כְּדֵי לְלַוּוֹת אֶת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה מִתּוֹךְ שִׂירִים וְשִׂמְחָה.

וְכֵן כָּתַב הָרַהַ"ק רַבִּי אַהֲרֹן רָאטָה זיע"א (שולחן הטהור דף רסו), שֶׁעִקַּר סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה הִיא כְּדֵי לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה וּלְלַוּוֹת אֶת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְהַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, וְלָשִׁיר וּלְזַמֵּר שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לִפְנֵי ה'. וְהוֹסִיף עוֹד בַּעַל הַ"שׁוֹמֵר אֱמוּנִים" זיע"א (נחלת אהרן ח"ב אות ק), שֶׁסְּעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה לְלֹא שִׁירִים וּזְמִירוֹת, כִּמְעַט וְאֵין לָהּ עֵרֶךְ כְּלָל.

וְהַצַּדִּיקִים הָיוּ מִתְבַּטְּאִים וְאוֹמְרִים, שֶׁבְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֵשׁ יוֹתֵר שִׁירִים וּזְמִירוֹת אַף מֵאֲשֶׁר בְּשַׁבָּת עַצְמָהּ, וְזֹאת מִשּׁוּם שֶׁבְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֶשְׁנָהּ הָאָרַת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא כַּמּוּבָא, אֲשֶׁר הוּא יָבוֹא לְבַשֵּׂר אֶת הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, וְהִנֵּה כָּתְבוּ חֲז"ל שֶׁבַּגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה עֲתִידִים כָּל הַקָּרְבָּנוֹת לְהִתְבַּטֵּל וְיִשָּׁאֵר רַק קָרְבַּן תּוֹדָה, וְלָכֵן בִּסְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה יֵשׁ לְהַרְבּוֹת בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת יוֹתֵר מִכָּל הַשַּׁבָּת.

סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה – כְּנֶגֶד דָּוִד הַמֶּלֶךְ נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל

וְצַדִּיקִים הָיוּ אוֹמְרִים שֶׁהַטַּעַם שֶׁיֵּשׁ לְהַרְבּוֹת בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' בִּסְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה, מִשּׁוּם שֶׁסְּעוּדָה זוֹ הִיא כְּנֶגֶד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ נִקְרָא "נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל", מִשּׁוּם שֶׁחִבֵּר אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים שֶׁכֻּלּוֹ שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ, וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֵשׁ עִנְיָן יוֹתֵר גָּדוֹל לָשִׁיר וּלְזַמֵּר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף יוֹתֵר מִשַּׁבָּת עַצְמָהּ, וְעַל יְדֵי כָּךְ הָאָדָם זוֹכֶה לְשֶׁפַע גָּדוֹל - כִּי כְּכָל שֶׁיַּרְבֶּה הָאָדָם בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כָּךְ

הוּא מַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשָּׁתָהּ וְשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה גַּם לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַשֶּׁפַע וְהַבְּרָכָה שֶׁל הַשַּׁבָּת לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וּבַעַל "הָאוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה" מִפְּשֶׁוָוארְסְק זיע"א הָיָה אוֹמֵר, שֶׁיֶּשְׁנָהּ סְגֻלָּה גְּדוֹלָה לָשִׁיר אֶת הַפִּיּוּט "אִישׁ חָסִיד הָיָה" בִּסְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה, וְזֶה סְגֻלָּה לִ"בְנֵי, חַיֵּי וּמְזוֹנֵי", כְּלוֹמַר, שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכֶה הָאָדָם לְהִפָּקֵד בְּבָנִים, וּלְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע שֶׁל פַּרְנָסָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ, וְלִזְכּוֹת לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת. וְכָךְ הָיָה מוֹרֶה לְכָל מִי שֶׁהָיָה בָּא אֵלָיו וְהָיָה צָרִיךְ לְהוֹשֵׁעַ בְּאֶחָד מִשְּׁלֹשֶׁת דְּבָרִים אֵלּוּ, שֶׁיְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לָשִׁיר אֶת הַפִּיּוּט "אִישׁ חָסִיד הָיָה" בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת בִּסְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה, וּבִזְכוּת כָּךְ יִוָּשַׁע.

וְהָרַה"ק ר' יְחֶזְקֵאל מִשִּׁינוֹוָא זיע"א אָמַר עַל מַעֲלַת הַזֶּמֶר "אִישׁ חָסִיד הָיָה" שֶׁשָּׁרִים אוֹתוֹ דַּוְקָא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁיֶּשְׁנָם סִפּוּרִים וּמַעֲשִׂיּוֹת רַבּוֹת עַל גְּדֻלָּתוֹ הַנִּשְׂגָּבָה וְהָעֲצוּמָה שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לְטוֹב, מִפְּנֵי שֶׁבְּסִפּוּר זֶה אָנוּ רוֹאִים אֶת מְסִירוּת נַפְשׁוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא לְעַם יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁמָּכַר עַצְמוֹ לְגוֹי וּמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ רַק כְּדֵי לִתְמֹךְ בְּאִישׁ חָסִיד וִירֵא שָׁמַיִם, וּמִכָּאן יֵשׁ לִלְמֹד עַד כַּמָּה צָרִיךְ הָאָדָם לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בְּעַד כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ מַעֲלָתוֹ שֶׁל שִׁיר זֶה גְּדוֹלָה וְנִשְׂגָּבָה עַד לִמְאֹד.

סְגֻלַּת הַשִּׂמְחָה בְּמְלַוֶּה מַלְכָּה לִזְכּוֹת לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת

וְכָתַב בַּעַל הָ"אַבְקַת רוֹכֵל" (עמוד קצח), שֶׁעַל סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה נֶאֱמַר הַפָּסוּק "סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה", כְּלוֹמַר, שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר לָאָדָם:

אֶכֹּל אֶת סְעוּדָתִי, וַאֲנִי אֶהְיֶה לְךָ לְמָגֵן וְצִנָּה וְלִישׁוּעָה בְּכָל מַה שֶּׁאַתָּה צָרִיךְ.

וּמִקֶּבֶל מֵהַבַּעַל שֵׁם טוֹב זיע"א שֶׁאָמַר, שֶׁכָּל אָדָם הַזָּקוּק לִישׁוּעָה גְּדוֹלָה, שֶׁיַּדְלִיק אַרְבָּעָה נֵרוֹת בְּתוֹךְ סְעוּדַת מְלַוֵּה מַלְכָּה לִכְבוֹד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וִישַׂמַּח אֶת עַצְמוֹ בִּסְעוּדָה זֹאת, וְיָשִׁיר וִיזַמֵּר בִּסְעוּדַת מְלַוֵּה מַלְכָּה לִכְבוֹד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וּלְאַחַר מִכֵּן יְבַקֵּשׁ וְיֹאמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אָנָּא הוֹשִׁיעֵנִי בִּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. וּמֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּוָּשַׁע בְּכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ. וְרַבִּים עָשׂוּ זֹאת וְנוֹשְׁעוּ בִּישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת.

וְאֶפְשָׁר לְבָאֵר שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ רַבִּי אֲבָהוּ הִדֵּר לֶאֱכֹל אֶת הַכְּלָיוֹת שֶׁל הָעֵגֶל בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת, מִשּׁוּם שֶׁאֵין שִׂמְחָה אֶלָּא בְּבָשָׂר, שֶׁהִיא הָאֲכִילָה הַמְּבִיאָה אֶת הָאָדָם לִידֵי שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (פסחים קט), וְלָכֵן הִדֵּר רַבִּי אֲבָהוּ לֶאֱכֹל דַּוְקָא בָּשָׂר כְּדֵי לִשְׂמֹחַ בִּסְעוּדַת מְלַוֵּה מַלְכָּה, וּבִכְדֵי לְלַוּוֹת אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה.

וְכֵן פָּסַק בְּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ הָרַב" (סימן ש סעיף ג), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְטוֹב לְבַשֵּׁל בָּשָׂר אוֹ דָּבָר אַחֵר לִכְבוֹד סְעוּדָה זוֹ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְכֵן כָּתַב שָׁם הַ"מָּגֵן אַבְרָהָם", עַיֵּן שָׁם, כִּי יֵשׁ עִנְיָן מְיֻחָד לִשְׂמֹחַ דַּוְקָא בִּסְעוּדַת מְלַוֵּה מַלְכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֵלִיָּהוּ זוּטָא (סימן ש), וִיהַדֵּר לֶאֱכֹל מִין מַאֲכָל שֶׁתָּאֵב אֵלָיו בְּיוֹתֵר אַף שֶׁהוּא בְּיֹקֶר.

וְכָתַב בְּ"מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל" (סימן ש), שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּרוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כְּמוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת.

וְכֵן כָּתַב בַּעַל הַ"כַּף הַחַיִּים" פְּלָאגִ'י (סימן לא אות ס'), שֶׁבְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֵשׁ לְהַדְלִיק נֵר נוֹסָף מִימוֹת הַחֹל, וְזֹאת מִשּׁוּם שֶׁרִבּוּי הָאוֹרָה

הַבָּא עַל יְדֵי הַנֵּרוֹת מֵבִיא שִׂמְחָה לָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַמְפָרְשִׁים (רש"י שבת כ"ג).

וְכָל זֹאת מִפְּנֵי שֶׁיֶּשְׁנוֹ חִיּוּב מְיֻחָד שֶׁל שִׂמְחָה בִּסְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה, כְּדֵי לְלַוּוֹת אֶת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה.

מַדּוּעַ עֶצֶם הַלּוּז נִהְיֵית מִסְּעוּדָה רְבִיעִית

וְכָתַב הָאֲרִיז"ל בְּסֵפֶר "פְּרִי עֵץ חַיִּים" (שער יח פרק יז), שֶׁסְּעוּדָה מְלַוֶּה מַלְכָּה מַצֶּלֶת אֶת הָאָדָם מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר, כִּי אִיבָּר אֶחָד יֵשׁ בָּאָדָם וְנִסְכּוּי שְׁמוֹ, וְאֵינוֹ נֶהֱנֶה אֶלָּא כְּשֶׁיֹּאכַל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לְלַוּוֹתָהּ.

וְכֵן כָּתַב הַ"בֵּית יוֹסֵף" (סימן ש' בשם שיבולי הלקט סימן קל), וּמְקוֹרוֹ בְּדִבְרֵי חֲז"ל - "מִדְרָשׁ רַבָּה" בְּרֵאשִׁית (פכ"ח אות ג).

וּבֵאֵר בַּעַל הָ"אֵלִיָּה רַבָּה", שֶׁהַטַּעַם שֶׁעֶצֶם לוּז נִשְׁאֶרֶת לְעוֹלָם, מִפְּנֵי שֶׁעֶצֶם זוֹ לֹא נֶהֱנְתָה מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת, כִּי הִיא נֶהֱנֵית רַק מֵאֲכִילָתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְאָדָם הָרִאשׁוֹן אָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת בְּעֶרֶב שַׁבָּת (סנהדרין לח), וְעֶצֶם זוֹ לֹא נֶהֱנְתָה כְּלָל מֵאֲכִילָה זוֹ, וְלָכֵן לֹא נִגְזַר עַל עֶצֶם זוֹ גְּזֵרַת הַמִּיתָה שֶׁנִּגְזְרָה בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן.

סְגֻלַּת סְעוּדַת "מְלַוֶּה מַלְכָּה"

וְאֶפְשָׁר לְבָאֵר שֶׁזֶּה הַטַּעַם שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם אוֹכֵל אֶת סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, הוּא זוֹכֶה לְכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁהוּא זָקוּק, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל חֲסָרוֹנוֹת הָאָדָם מְקוֹרָם בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנּוֹדָע, וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מֵזִין וּמַשְׁבִּיעַ עֶצֶם זוֹ אֲשֶׁר לֹא אָכְלָה מֵעֵץ הַדַּעַת, הוּא זוֹכֶה לְשִׂמְחָה וְנַחַת בְּכָל עִנְיָנָיו, כִּי

מִכֵּיוָן שֶׁכָּל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הָעַצְבוּת וְהַצַּעַר הִנָּהּ מֵחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּנּוֹדָע, לָכֵן כְּכָל שֶׁיִּרְבֶּה הָאָדָם יוֹתֵר בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בִּסְעוּדַת מְלַוֵּה מַלְכָּה - כָּךְ יִזְכֶּה יוֹתֵר לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל.

וְהִנֵּה עֶצֶם הַ"נִּסְכּוּי" אֲשֶׁר מִמֶּנָּה יָקוּם הַגּוּף בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל, נִזּוֹנִית רַק מִסְּעוּדַת מְלַוֵּה מַלְכָּה אֲשֶׁר בָּהּ מְאִירָה הָאָרַת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לְטוֹב, וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁיַּקְפִּיד הָאָדָם עַל סְעוּדַת מְלַוֵּה מַלְכָּה וּכְכָל שֶׁיִּרְבֶּה הָאָדָם לָשִׁיר וּלְזַמֵּר בִּסְעוּדַת מְלַוֵּה מַלְכָּה - כָּךְ יִזְכֶּה לְאוֹרוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לְטוֹב וְיִזְכֶּה לָקוּם בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים.

לְשַׂמֵּחַ אֶת הַנֶּפֶשׁ הָעֲצוּבָה

וְהַטַּעַם הַשֵּׁנִי שֶׁתִּקְּנוּ חֲז"ל לְהַרְבּוֹת בְּעִנְיְנֵי שִׂמְחָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, הוּא בִּכְדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר הִיא עֲצוּבָה בְּהִפָּרֵד מֵעִמָּהּ הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה (ספר הפרדס עמוד כו), וְכֵן כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר עָצוּב כַּאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ הוֹלֵךְ מִמֶּנּוּ וְקָשָׁה עָלָיו פְּרֵדָתוֹ, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ וְלַהֲשִׁיבָהּ בְּרֵיחַ טוֹב וּבְיַיִן. (הרב חאגיז - אלה המצוות לא).

וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ חֲז"ל לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי דְּבָרִים הַמְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פר' צו דף לה) שֶׁיֵּשׁ לְהָרִיחַ אֶת הַהֲדַסִּים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ שֶׁעֲצוּבִים מִפְּרֵדָתָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה שֶׁהָיְתָה עִמָּהֶם בְּשַׁבָּת, עַל יְדֵי הָרֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל הַהֲדַס הֵם שְׂמֵחִים, וּבְכָךְ נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר הַפַּרְדֵּס לְרַשִׁ"י (עמוד כו), שֶׁהַטַּעַם שֶׁתִּקְּנוּ

הָרְאשׁוֹנִים לְהָרִיחַ בְּשָׂמִים בִּשְׁעַת הַבְּדָלָה, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא זִכְרוֹן שַׁבָּת בְּלִבּוֹ וְיִהְיֶה שָׂמֵחַ אַף בְּצֵאתוֹ.

וְכָךְ גַּם כָּתַב הָרַמְבַּ"ם (הלכות שבת פרק כ"ט הלכה כו), שֶׁהַטַּעַם שֶׁמְּרִיחִים בְּשָׂמִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁדּוֹאֶגֶת וּמִצְטַעֶרֶת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, לָכֵן מְשַׂמְּחִים אוֹתָהּ בְּרֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל הַבְּשָׂמִים.

וְצַדִּיקִים רַבִּים הָיוּ עוֹשִׂים כָּל מִינֵי עִנְיָנִים שֶׁל שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּעֵת הַהַבְדָּלָה כְּדֵי לִשְׂמֹחַ בִּשְׁעַת הַהַבְדָּלָה וְלַעֲרֹךְ אֶת הַהַבְדָּלָה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, וְאָמְרוּ שֶׁזֶּה סִימָן טוֹב לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

לְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשַּׁת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת לִימוֹת הַחֹל

וְהַטַּעַם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁנָּהֲגוּ לְהַרְבּוֹת בְּעִנְיְנֵי שִׂמְחָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, הוּא עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב הָאֲרִיז"ל, שֶׁכָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הִיא לְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, וּבְכָךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶת בִּרְכָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וְלָכֵן כָּל פְּעֻלּוֹתֵינוּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הִנָּן לְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת לִימוֹת הַחֹל, וְעַל יְדֵי אֲמִירַת מִזְמוֹר "וִיהִי נֹעַם" וְ"יֹשֵׁב בְּסֵתֶר", נִמְשֶׁכֶת רוּחָנִיּוּת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת לַתְּפִלּוֹת שֶׁל יְמוֹת הַחֹל, וְעַל יְדֵי סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה נִמְשֶׁכֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת לְכָל הַסְּעוּדוֹת שֶׁל יְמוֹת הַחֹל.

וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לַעֲרֹךְ אֶת הַהַבְדָּלָה וְאֶת סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת הִיא הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הַנּוֹבַעַת מִקְּדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר אֵין בָּהּ

אֶת שְׁלִיטַת הַמַּזִּיקִים וְהַקְּלִפּוֹת הַשּׁוֹלְטִים בִּימוֹת הַחֹל אֲשֶׁר מֵהֶם נוֹבַעַת כָּל הָעַצְבוּת שֶׁיֵּשׁ בִּימוֹת הַחֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר שֶׁהַשַּׁבָּת מְסַמֶּלֶת אֶת הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה, וִימוֹת הַחֹל מְסַמְּלִים אֶת הָעַצְבוּת וְהַיָּגוֹן, שֶׁיְּנִיקָתָם מֵהַקְּלִפּוֹת הַנֶּאֱחָזוֹת בִּימוֹת הַחֹל, וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶת שִׂמְחַת וּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת לִימוֹת הַחֹל.

וְלָכֵן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אֲשֶׁר בּוֹ עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם הִיא לְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת לְכָל יְמוֹת הַחֹל, עָלָיו לִשְׂמֹחַ בְּיוֹתֵר, וְזֹאת כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֶת אוֹר שִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לְכָל הַשָּׁבוּעַ וּלְהַמְתִּיק אֶת הָעַצְבוּת וְהַיָּגוֹן הַנֶּאֱחָזִים בְּיוֹתֵר בִּימוֹת הַחֹל, וּבְכָךְ לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁיֶּשְׁנָם בִּימוֹת הַחֹל.

כִּי בִּימוֹת הַחֹל קָשֶׁה מְאֹד לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים, כִּי בָּהֶם שׁוֹלְטִים הַקְּלִפּוֹת וְהַדִּינִים, אֲבָל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ שׁוֹרָה עֲדַיִן הֶאָרָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, נִתָּן בְּקַלּוּת לְהַמְשִׁיךְ אֶת אוֹר קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לִימוֹת הַחֹל, וּבְכָךְ לְהַמְתִּיק מִמֵּילָא אֶת כָּל הַדִּינִים הַנֶּאֱחָזִים בִּימוֹת הַחֹל, אֲשֶׁר הֵם הַמּוֹנְעִים אֶת הָאָדָם לַעֲבֹד אֶת בּוֹרְאוֹ בְּמֶשֶׁךְ כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ.

הַשָּׂמֵחַ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת יִזְכֶּה לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת כָּל הַשָּׁבוּעַ

וּמִשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לָאָדָם לְהַרְבּוֹת בְּכָל מִינֵי עִנְיָנִים שֶׁל שִׂמְחָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וּלְהַרְבּוֹת בּוֹ בְּעִנְיְנֵי שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, וְעַל יְדֵי כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאָרַת קְדֻשַּׁת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְכֵיוָן שֶׁשָּׁעוֹת אֵלּוּ הִנָּן מִצַּד אֶחָד זְמַן שֶׁל יְמוֹת הַחֹל אֲשֶׁר בָּהֶם שׁוֹלְטוֹת הַקְּלִפּוֹת, וּמֵאִידָךְ גִּיסָא מְאִירָה בָּהֶם קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה, לָכֵן נִכֶּרֶת בָּהֶם בְּיוֹתֵר הָאָרַת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת בְּתוֹךְ

יְמוֹת הַחֹל כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָעָתִיד לָבוֹא, וְלָכֵן יֵשׁ לְהַרְבּוֹת בָּהֶם דַּוְקָא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה, וּבְכָךְ אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשַּׁת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת לְכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ.

כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הָאָדָם מַמְשִׁיךְ אֶת שִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל הַבָּאִים, וּבְכָךְ הוּא מַמְתִּיק אֶת כָּל הָעַצְבוּת וְהַיָּגוֹן הַשּׁוֹרִים בִּימוֹת הַחֹל, וְעַל יְדֵי זֶה מִמֵּילָא נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים וְזוֹכִים לְכָל הַיְשׁוּעוֹת, בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר "רִמְזֵי הַשַּׁבָּת" : כָּתְבוּ בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁמִּי שֶׁהוּא בְּשִׂמְחָה וּבְחֶדְוָה בִּיצִיאַת הַשַּׁבָּת וּמְלַוֶּה אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׁירָה וְזִמְרָה, מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה, וְכָכָה יִהְיֶה לוֹ עֹז וְחֶדְוָה תָּמִיד. וְרֶמֶז נִפְלָא לְכָךְ: **שַׁבָּת** רָאשֵׁי תֵבוֹת: **תִּשְׂמַח בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, תִּשְׂמַח בִּמְלַוֶּה שַׁבָּת, שִׂמְחָה בְּצֵאתוֹ תִּהְיֶה, תַּצְלִיחַ בְּכָל שָׁבוּעַ, תִּזְכֶּה בְּפַרְנָסָה שֶׁפַע.** עַד כָּאן.

סִפּוּר נוֹרָא – מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בִּסְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה

מַעֲשֶׂה הָיָה עִם הָרַהַ"ק רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הֶעשִׁיל מֵאַפְּטָא זיע"א שֶׁכֹּהֵן כְּאַב בֵּית דִּין בָּעִיר מֶעזִ'יבּוּז' וְהָיָה בֵּיתוֹ סָמוּךְ מַמָּשׁ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וּפַעַם אַחַת כְּשֶׁאָכְלוּ בְּנֵי הָעִיר סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה, שָׁרוּ וְרָקְדוּ בְּקוֹל גָּדוֹל מְאֹד עַד שֶׁבָּקְעָה הָאָרֶץ מִקּוֹלָם, וּכְשֶׁשָּׁמַע הָרַהַ"ק אֶת קוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה, הָלַךְ לְשָׁם כְּדֵי לְבַקֵּשׁ מֵהֶם שֶׁלֹּא יַרְעִישׁוּ בְּקוֹלָם כִּי הִפְרִיעוּ לִמְנוּחָתוֹ, וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ הָאֲנָשִׁים אֶת קוֹל פְּסִיעוֹתָיו, יָרְאוּ מִמֶּנּוּ וּמִיָּד נִשְׁמְטוּ כֻּלָּם וְהָלְכוּ מִשָּׁם, וּכְשֶׁבָּא הָרַבִּי לֹא מָצָא שָׁם

אַף אֶחָד, וּכְשֶׁבָּא לְבֵיתוֹ - וְהִנֵּה הִגִּיעַ דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִקְרָאתוֹ וְשָׁאַל אוֹתוֹ מַדּוּעַ הֵפַרְתָּ אֶת שִׂמְחָתִי?

וְתֵכֶף קָרָא הָרַבִּי לִמְשַׁמְּשׁוֹ, וְצִוָּה אוֹתוֹ שֶׁיִּקְרָא לְכֻלָּם שֶׁיִּגְמְרוּ אֶת סְעוּדַת הַמְּלַוֶּה מַלְכָּה כַּאֲשֶׁר הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְלֹא יִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ מְאוּמָה כִּרְצוֹנָם הַטּוֹב, וְכַאֲשֶׁר בָּאוּ כֻּלָּם, הָלַךְ הָרַב הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ וְשָׂמַח עִמָּהֶם וְרָקַד וְזִמֵּר עִמָּהֶם זְמַן רַב כְּשֶׁהוּא מְחַזֵּק וּמְזָרֵז אוֹתָם שֶׁיִּשְׂמְחוּ בְּשִׂמְחָה רַבָּה, וְאָמַר לָהֶם: תֵּדְעוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה אֶצְלִי, וְאָמַר לִי שֶׁכַּאֲשֶׁר רְקַדְתֶּם וּשְׂמַחְתֶּם בְּמְלַוֶּה מַלְכָּה, גְּרַמְתֶּם שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה בַּמָּרוֹם וְכָל הַפָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה שָׂמְחוּ אִתְּכֶם, וְלָכֵן תִּזָּהֲרוּ לִשְׂמֹחַ תָּמִיד בִּסְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה, כִּי שִׂמְחָה זוֹ עוֹשָׂה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים בַּשָּׁמַיִם וּמַעֲלָתָהּ גְּדוֹלָה עַד מְאֹד.

וְעַל פִּי זֶה מְבֹאָר מַדּוּעַ כָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁכָּל הָאוֹכֵל סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה יִזְכֶּה לָקוּם בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, כִּי מִסְּעוּדָה זוֹ נֶהֱנִית עֶצֶם הַלּוּז שֶׁמִּמֶּנָּה יָקוּם הַגּוּף לִתְחִיָּה.

וְזֹאת עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכְּפִי שֶׁהָאָדָם כִּבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת וְשָׂמֵחַ בָּהּ - כָּךְ יִזְכֶּה לִשְׂמֹחַ לֶעָתִיד לָבוֹא, שֶׁאָז תִּהְיֶה שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה.

וְהִנֵּה עִקַּר הַשִּׂמְחָה וְהַכָּבוֹד שֶׁל שַׁבָּת הוּא כַּאֲשֶׁר מְלַוִּים אֶת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, שֶׁבָּזֶה מַרְאֶה הָאָדָם אֶת שְׁלֵמוּת שִׂמְחַת לִבּוֹ עִם הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן בִּזְכוּת שֶׁהָאָדָם מְלַוֶּה תָּמִיד אֶת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, יִזְכֶּה לָקוּם לִתְחִיַּת הַמֵּתִים וְלִשְׂמֹחַ עִם הַמֶּלֶךְ לֶעָתִיד לָבוֹא בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה שֶׁתִּהְיֶה לֶעָתִיד לָבוֹא. ה' יְזַכֵּנוּ אָמֵן.

פרק י"ב

נְתִיבוֹת הַשַּׁבָּת

פרק י"ב

נְתִיבוֹת הַשַּׁבָּת

עֵצוֹת וּדְרָכִים לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה

הִנֵּה עִקַּר קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הִיא הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁיֶּשְׁנָהּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כַּמּוּבָא, וְהַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה הִיא הַדֶּרֶךְ וְהַנָּתִיב לִזְכּוֹת לִקְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת. כָּךְ גַּם הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת, הֲרֵי הִיא בְּעַצְמָהּ סוֹד פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הוּא יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

בְּפֶרֶק זֶה נִכְתֹּב כַּמָּה עֵצוֹת וּדְרָכִים הַשָּׁווֹת לְכָל נֶפֶשׁ בְּכָל מַדְרֵגָה וּמַצָּב שֶׁהוּא אֲשֶׁר עַל יָדָן יוּכַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּשַׁבָּת, וְעַל יָדָן יִזְכֶּה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

עֵצָה רִאשׁוֹנָה

שִׂמְחָה בִּכְנִיסַת שַׁבָּת עַל יְדֵי הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים לְכָךְ

הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פקודי רנז), מְגַלֶּה שֶׁיֶּשְׁנוֹ הֵיכָל בַּשָּׁמַיִם הַנִּקְרָא "הֵיכַל הָאַהֲבָה", אֲשֶׁר שָׁם יֶשְׁנָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה

מַלְאָכִים, וּמֵעֲלֵיהֶם יֶשְׁנָם עוֹד אַרְבָּעָה מַלְאָכִים אֲשֶׁר הֵם מְמֻנִּים עַל אַלְפֵי מַלְאָכִים, וְכָל תַּפְקִידָם שֶׁל מַלְאָכִים אֵלּוּ הוּא לְהַעֲבִיר מֵעַם יִשְׂרָאֵל כָּל רוּחַ שֶׁל עֶצֶב וְיָגוֹן וְכַעַס וּיגִיעַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִתְיַגְּעָה בִּימוֹת הַחֹל בְּכָל מִינֵי יְגִיעוֹת וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁהֵם מַעֲבִירִים וּמַשְׁכִּיחִים מֵהֶם אֶת רוּחַ הָעַצְבוּת וְהָאֲנָחָה, הַכַּעַס וְהַיְּגִיעָה בִּכְנִיסָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

וְלָכֵן, הָאָדָם אֲשֶׁר חָפֵץ לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דָּבָר כְּדֵי לִזְכּוֹת לְכָךְ, מִפְּנֵי שֶׁיֶּשְׁנָם מַלְאָכִים שֶׁכָּל תַּפְקִידָם הוּא לְשַׂמֵּחַ אֶת הָאָדָם בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְכָל תַּפְקִידוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא לֹא לְהַפְרִיעַ כִּבְיָכוֹל לְאוֹתָם מַלְאָכִים, שֶׁזֶּהוּ כָּל תַּפְקִידָם, עַל יְדֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל צַעַר וְעֶצֶב בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת.

שִׂמְחָה עַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה

כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת ויקהל דף ריד), שֶׁכַּאֲשֶׁר הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בָּאָה לִשְׁכֹּן אֵצֶל הָאָדָם בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, הֲרֵי הִיא מְשַׂמַּחַת אֶת הָאָדָם וְהִיא מַשְׁכִּיחָה מִלִּבּוֹ אֶת כָּל הָעַצְבוּת וְהַצַּעַר שֶׁל יְמוֹת הַחֹל וּמַשְׁכִּיחָה מִלִּבּוֹ כָּל רוּחַ שֶׁל עֶצֶב. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וזה לשונו: וּבְהַאי נִשְׁמְתָא אִתְנַשְׁיָא כָּל עֶצֶב וְכָל רֹגֶז.

וּבֵאֵר הָרַמַ"ק, שֶׁלָּכֵן הָאָדָם צָרִיךְ לְהַעֲבִיר וּלְהַשְׁכִּיחַ מִלִּבּוֹ אֶת כָּל הַדְּאָגוֹת וְהָעַצְבוּת שֶׁל יְמוֹת הַחֹל בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁתִּשְׁרֶה הַשִּׂמְחָה בְּלִבּוֹ מֵאֵלֶיהָ מִיָּד בִּכְנִיסָתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מְפַנֶּה אֶת לִבּוֹ מֵהַצַּעַר וְהָעַצְבוּת בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, מִיָּד שׁוֹרָה בְּקִרְבּוֹ הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁהִיא מַשְׁכִּיחָה מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הָעַצְבוּת וְהַצַּעַר וְהוּא זוֹכֶה לְתוֹסֶפֶת שִׂמְחָה יְתֵרָה.

וּמְבָאֵר הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ (שמות ל"א י"ב), שֶׁהַסִּבָּה לְכָךְ הִיא, מִפְּנֵי שֶׁהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בָּאָה מֵהֵיכַל הָאֲצִילוּת, שֶׁהוּא מָקוֹם שֶׁל עֹנֶג, וְלָכֵן אֵינָהּ יְכוֹלָה לִשְׁרוֹת אֵצֶל אָדָם הַשָּׁרוּי בְּצַעַר וּבְעַצְבוּת וַאֲשֶׁר אֵינוֹ נִמְצָא בְּשִׂמְחָה יְתֵרָה.

וּבְשַׁבַּת קֹדֶשׁ בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת מַרְגִּישׁ כָּל יְהוּדִי שִׂמְחָה עֲצוּמָה הַבָּאָה, וְזֹאת מִכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁהִיא מַשְׁרָה עַל הָאָדָם שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, וְכָל תַּפְקִידוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא רַק לְהָכִין עַצְמוֹ לִהְיוֹת כְּלִי מְכֻשָּׁר לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה הַבָּאָה בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְאָז יַרְגִּישׁ כָּל אֶחָד מֵאֵלָיו שִׂמְחָה עֲצוּמָה בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת מִכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה לָאָדָם.

וְלָכֵן כָּל הָרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁשִּׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת בָּאָה מֵאֵלֶיהָ עַל יְדֵי הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים לְכָךְ וְעַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַשּׁוֹרָה בְּקִרְבּוֹ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁהִיא מַשְׁכִּיחָה כָּל רוּחַ שֶׁל עֶצֶב וְיָגוֹן.

וְכָל תַּפְקִידוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא לִזָּהֵר מִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל עַצְבוּת וְצַעַר בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְלֹא לְהַרְהֵר בְּדַאֲגוֹתָיו בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכָל שֶׁכֵּן לֹא לְדַבֵּר מִדְּבָרִים הַמְצַעֲרִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁפָּסַק הַ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ", וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה מִמֵּילָא לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת וּלְכָל מַתְּנוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

עֵצָה שְׁנִיָּה

הִתְבּוֹנְנוּת בְּמַעֲלוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת

הִנֵּה, הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת הִיא עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲלוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן"

(תורה י"ז), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: **וְרָאוּי וְנָכוֹן לִלְמֹד בְּ"רֵאשִׁית חָכְמָה" בְּשַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה בִּתְחִלָּתוֹ, כִּי יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים יְקָרִים מִקְּדֻשַּׁת וּמַעֲלוֹת הַשַּׁבָּת כְּדֵי שֶׁיִּתְלַהֵב לִבּוֹ לְקַבֵּל שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה כָּרָאוּי.** עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יִתְבּוֹנֵן בִּגְדֻלָּתָהּ וּמַעֲלָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת וּבַהַבְטָחוֹת הָעֲצוּמוֹת שֶׁהִבְטִיחוּ חֲז"ל לְכָל שׁוֹמְרֶיהָ - בְּוַדַּאי יִשְׂמַח לִבּוֹ וְיָגֵל מְאֹד.

וּבְסִפְרֵנוּ יִחַדְנוּ פֶּרֶק שָׁלֵם לְכָךְ הַנִּקְרָא "**מַתָּנָה טוֹבָה**", עַיֵּן שָׁם וְתִתְבּוֹנֵן בְּכָל מַעֲלוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה הָאָדָם לִשְׂמֹחַ מְאֹד בְּיִדְעוֹ שֶׁהוּא זוֹכֶה לְמַעֲלוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת כָּל כָּךְ בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ.

עֵצָה שְׁלִישִׁית

שִׂמְחָה כְּמוֹ בַּעַל הַבַּיִת פָּשׁוּט

כַּאֲשֶׁר אָמַר רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זיע"א אֶת מַאֲמַר י"ז בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן", הַמְדַבֵּר בַּחֲשִׁיבוּתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר בְּכָךְ תָּלוּי כָּל קְדֻשָּׁתָהּ וְאוֹרָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, פָּנָה רַבִּי נַחְמָן אֶל תַּלְמִידוֹ הַגָּדוֹל מוֹהֲרַנַ"ת וּשְׁאָלוֹ הַאִם הוּא שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת, וְהֵשִׁיב לוֹ מוֹהֲרַנַ"ת, שֶׁלִּפְעָמִים מִתְעוֹרֶרֶת בְּקִרְבּוֹ יִרְאָה עֲצוּמָה בְּשַׁבָּת, וְאָמַר לוֹ רַבִּי נַחְמָן שֶׁאֵין זוֹ הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, אֶלָּא הָעִקָּר בְּשַׁבָּת זֶה הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְרַק עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת זוֹכֶה הָאָדָם לְיִרְאַת שָׁמַיִם אֲמִתִּית לְלֹא יִרְאוֹת נְפוּלוֹת.

וְאָז פָּנָה רַבִּי נַחְמָן לְתַלְמִידָיו וְאָמַר לָהֶם, שֶׁהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה בְּשַׁבָּת הִיא עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יִתְבּוֹנֵן בְּכָךְ שֶׁכָּל הוֹצָאוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם

קְצוּבוֹת לוֹ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה חוּץ מֵהַהוֹצָאוֹת שֶׁל שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל, וּבְשַׁבָּת כָּל הוֹצָאוֹתָיו הֵן עַל חֶשְׁבּוֹן הַמֶּלֶךְ כִּבְיָכוֹל, וּבְוַדַּאי כְּשֶׁהָאָדָם יִתְבּוֹנֵן בְּכָךְ, הוּא יָבוֹא לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה.

עֵצָה רְבִיעִית

כָּל הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ יִזְכּוּ לְרֹב שִׂמְחָה

וְהוֹסִיף רַבִּי נַחְמָן וְאָמַר עֵצָה נוֹסֶפֶת אֲשֶׁר אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת עַל יָדָהּ לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, וְהִיא דַּוְקָא לִשְׂמֹחַ בִּפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה עַל יְדֵי סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, בְּבָשָׂר וְדָגִים וְכָל מַטְעַמִּים שֶׁאוֹכְלִים בְּשַׁבָּת, אֲשֶׁר מִשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ חֲז"ל אֶת סְעוּדַת הַשַּׁבָּת - כְּדֵי לְהִתְעַנֵּג וְלִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת.

וְהוֹסִיף עוֹד וְאָמַר: הֲרֵי גַּם בַּעַל הַבַּיִת פָּשׁוּט שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת בַּדָּגִים וּבַמָּרָק שֶׁלּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ בְּשַׁבָּת לִשְׂמֹחַ בִּפְשִׁיטוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּעֵת אֹכֶל מְשֻׁבָּח וְעָרֵב אֲשֶׁר אֵין לוֹ בִּימוֹת הַחֹל, וּכְמוֹ כֵן לִשְׂמֹחַ בְּכָךְ שֶׁכָּל הוֹצָאוֹתָיו בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֵינָן מִשֶּׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל: לְווּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ. וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יִתְבּוֹנֵן בְּכָךְ וַיַּתְחִיל לִשְׂמֹחַ בִּפְשִׁיטוּת בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת כִּדְבְרֵי חֲז"ל שֶׁצִּוּוּ לְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת וְלִשְׂמֹחַ בָּהּ, יִזְכֶּה עַל יְדֵי כָּךְ לִשְׂמְחָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת, לִשְׂמֹחַ בִּקְדֻשָּׁתָהּ וּגְדֻלָּתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

עֵצָה הַמִּישִׁית

בְּשַׁבָּת הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים

כָּתְבוּ חֲז"ל (מכילתא יתרו), שֶׁבְּשַׁבָּת צָרִיךְ הָאָדָם לַחְשֹׁב כְּאִלּוּ כָּל

מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה וּגְמוּרָה בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לִשְׂמֹחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכָתְבוּ הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם" (אמרי הרי"ם יתרו) וְהַ"מְּאוֹר עֵינַיִם" (פרשת כי תשא), שֶׁגַּם בְּרוּחָנִיּוּת עָלָיו לַחְשֹׁב כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא לִדְאֹג כְּלָל מִמַּדְרֵגָתוֹ הַפְּחוּתָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הוּא יוֹם שִׂמְחָתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְרַק עַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לִקְדֻשָּׁתָהּ וְשִׂמְחָתָהּ הַגְּדוֹלָה.

וְאֶפְשָׁר לְבָאֵר שֶׁזֶּה הַטַּעַם שֶׁלֹּא צִוְּתָה הַתּוֹרָה לִשְׂמֹחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לִשְׂמֹחַ בְּחַגִּים וּמוֹעֲדִים, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁאִם הָיֵינוּ מְצֻוִּים עַל כָּךְ, הָיָה עַל הָאָדָם עֹל וְצִוּוּי מִכָּךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְיִתָּכֵן שֶׁיִּהְיֶה טָרוּד מִכָּךְ שֶׁאֵינוֹ מַצְלִיחַ לִשְׂמֹחַ בְּיוֹם זֶה, וּבְכָךְ הָיָה מַחֲטִיא אֶת כָּל הַמַּטָּרָה וּמַפְסִיד אֶת כָּל הַמְּכָוָּן שֶׁל הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת, אֲשֶׁר בָּהּ עָלָיו לַחְשֹׁב כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה לְלֹא שׁוּם דְּאָגָה וְטִרְדָּה.

כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה לְלֹא שׁוּם דְּאָגוֹת וּטְרָדוֹת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת כָּל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים שְׁרוּיִים בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד, כִּי בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַכֹּל בַּשָּׁמַיִם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בְּעֵת הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה (תפארת שלמה פ' מסעי).

כִּי דּוֹמָה הִיא הַשַּׁבָּת לַחֲתֻנָּה גְּדוֹלָה הַמִּתְקַיֶּמֶת בְּכָל שָׁבוּעַ מֵחָדָשׁ בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן עִקַּר כְּבוֹד הַשַּׁבָּת הוּא הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, כְּשֵׁם שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם הַבָּא לַחֲתֻנָּה - עִקַּר כְּבוֹדוֹ שֶׁל הֶחָתָן הוּא שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם שָׂרוּי בְּשִׂמְחָה וְשָׂמֵחַ בְּשִׂמְחָתוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר שָׁאַל רַבִּי נַחְמָן אֶת תַּלְמִידוֹ מוֹהַרַנַ"ת הַאִם הָיִיתָ

בְּשִׂמְחָה בְּשַׁבָּת, וְאָמַר לוֹ: הִנֵּה עַכְשָׁו תִּהְיֶה לְךָ סִבָּה נוֹסֶפֶת לִהְיוֹת בְּעַצְבוּת בְּשַׁבָּת, וְזֹאת מֵחֲמַת שֶׁאֵינְךָ זוֹכֶה עֲדַיִן לְשִׂמְחָה בְּשַׁבָּת. וּבְכָךְ בָּא לְרַמֵּז לוֹ שֶׁגַּם בָּזֶה צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת שָׂמֵחַ לְלֹא שׁוּם לַחַץ וּדְאָגוֹת מִכָּךְ שֶׁצָּרִיךְ לִשְׂמֹחַ - אֶלָּא לִשְׂמֹחַ בִּפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה מְאֹד.

וְכָל תַּפְקִידוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּיוֹם זֶה כְּמוֹ שֶׁשְּׁרוּיִים כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מִתְחַבֵּר עִם הַמְּצִיאוּת הָאֲמִתִּית הַשְּׁרוּיָה לְמַעְלָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל: אַל תִּהְיֶה עוֹמֵד בֵּין הַיּוֹשְׁבִים וְלֹא יוֹשֵׁב בֵּין הָעוֹמְדִים. וְלָכֵן כָּל תַּפְקִידוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא לְהִתְחַבֵּר בְּכָל עֵת לַמְּצִיאוּת וְלַמַּצָּב הָאֲמִתִּי הַשּׁוֹרֶה בְּשָׁעָה זוֹ בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

וְהִנֵּה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְלָכֵן כָּל תַּפְקִידוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא לִשְׂמֹחַ מְאֹד בְּיוֹם זֶה, וְשִׂמְחָתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת צְרִיכָה לִהְיוֹת מִכָּךְ שֶׁיַּחְשֹׁב בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה.

לִשְׂמֹחַ בָּרְצוּנוֹת וּבַכִּסּוּפִים

וְכָתַב מוֹהַרַנַ"ת זיע"א (ליקוה"ל אומנין ד), שֶׁכְּפִי הָרְצוֹנוֹת וְהַכִּסּוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת - כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְכָךְ, כִּי הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת נַעֲשֵׂית מֵהָרְצוֹן לְכָךְ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַרַ"ן" (ל"א) שֶׁמֵּהָרְצוֹנוֹת נַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת, וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם חָפֵץ וְרוֹצֶה בְּכָל מְאֹדוֹ לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, נִבְרֵאת וְנוֹצֶרֶת מִכָּךְ הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת.

וְלָכֵן צִוּוּ חֲז"ל לִזְכֹּר אֶת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם רִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲז"ל

עַל הַפָּסוּק "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" - זָכְרֵהוּ מֵאֶחָד בְּשַׁבָּת. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם זוֹכֵר בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ אֶת הַשַּׁבָּת וּמִשְׁתּוֹקֵק לִקְדֻשָּׁתָהּ, הוּא זוֹכֶה לְאוֹר שִׂמְחַת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.

וְהִנֵּה, אַף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת, עָלָיו לָדַעַת שֶׁהָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן וְהַכִּסּוּפִים לִזְכּוֹת לְכָךְ, שֶׁמַּעֲלָתָם עֲצוּמָה מְאֹד בַּשָּׁמַיִם, וְעַל הָאָדָם לִשְׂמֹחַ מְאֹד בְּכָךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רָצוֹן וְכִסּוּפִין וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לִשְׂמֹחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ יִשְׂמַח הָאָדָם, כִּי מַעֲלַת הָרָצוֹן הִיא חֲשׁוּבָה מְאֹד מְאֹד בַּשָּׁמַיִם, וּמִזֶּה עַצְמוֹ יָכוֹל הָאָדָם לִשְׂמֹחַ, מִכָּךְ שֶׁהוּא חָפֵץ וְרוֹצֶה לִשְׂמֹחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה הָאָדָם לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת.

סִפֵּר לִי יְהוּדִי יָקָר שֶׁמִּנְהָגוֹ הוּא, שֶׁבְּכָל קְנִיָּה שֶׁהוּא עוֹרֵךְ בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁבוּעַ, הוּא מוֹסִיף אֵיזֶה דְּבַר מַאֲכָל, כְּגוֹן אֵיזֶה מִינֵי מְתִיקָה לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, וּמֵאָז שֶׁהֵחֵל לִנְהֹג בְּכָךְ וּלְהִתְכּוֹנֵן בְּכָל הַשָּׁבוּעַ לְשַׁבָּת, הֵחֵל לָחוּשׁ עֲרֵבוּת וּמְתִיקוּת עֲצוּמָה בְּשַׁבָּת וְהֵחֵל לְהַרְגִּישׁ אֶת שִׂמְחָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

עֵצָה שִׁשִּׁית

הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה מְבִיאָה שִׂמְחָה

הִנֵּה, כַּאֲשֶׁר נִכְנֶסֶת וּבָאָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, כָּל יְהוּדִי מַרְגִּישׁ בְּלִבּוֹ שִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְשִׂמְחָה זוֹ הִיא מִכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנֶסֶת בְּשָׁעָה זוֹ אֶל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכַּאֲשֶׁר נִכְנֶסֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה לָאָדָם בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, הוּא מְקַבֵּל שִׂמְחָה עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה, וְעַל יָדָהּ נִשְׁכָּחִים מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי עַצְבוּת וְיָגוֹן הַקַּיָּמִים בִּימוֹת הַחֹל.

וְלָכֵן עַל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַהֲכָנוֹת הָרוּחָנִיּוּת לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה, וְעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה הָאָדָם מִמֵּילָא לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת.

וְהָאֲרִיז"ל בְּסִפְרוֹ (פע"ח שער השבת פרק ג) מְגַלֶּה שֶׁהַתְּנָאִים לִזְכּוֹת לַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ הֵם:

א.קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְּרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם לִפְנֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ.

ב. גְּזִיזַת צִפָּרְנַיִם.

ג. טְבִילָה בְּמִקְוֶה לִפְנֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ.

וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ הֵם הַתְּנַאי לְקַבֵּל אֶת תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת.

עֲצָה שְׁבִיעִית

עֲמוּד הַשַּׁבָּת
ע"אבות, מ"חלֹקֶת, ד"בָרִים בְּטֵלִים

הִנֵּה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁמַּגִּיעָה לְכָל יִשְׂרָאֵל מְשַׂמַּחַת אֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְעַל הָאָדָם לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא תֵּצֵא מִמֶּנּוּ הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה, אֲשֶׁר הִיא יוֹצֵאת וּפוֹרַחַת מֵהָאָדָם עַל יְדֵי שֶׁהוּא לֹא נִזְהָר בִּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר (פרשת בשלח) שֶׁזֶּה רָמוּז בְּפָסוּק "אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי", וּבְכָךְ רָמוּז שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה הָאָדָם מַעֲשִׂים הַגּוֹרְמִים שֶׁתֵּצֵא מִמֶּנּוּ הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה אֲשֶׁר בּוֹ בְּשַׁבָּת וְתִפְרַח מִמֶּנּוּ כָּל קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.

וְגִלָּה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעִקַּר הַזְּהִירוּת בְּשַׁבָּת הִיא בִּשְׁלֹשָׁה

דְּבָרִים אֵלּוּ, אֲשֶׁר בָּהֶם תְּלוּיָה הָאָרֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן עֲלֵיהֶם עוֹמֶדֶת וּמִתְבַּסֶּסֶת כָּל הָאָרֶת הַשַּׁבָּת.

א.יְזָהֵר בְּשַׁבָּת מִדִּבּוּרִים שֶׁל עַצְבוּת וְצַעַר אֲשֶׁר אֲסוּרִים בְּשַׁבָּת, כַּמְבֹאָר בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (סימן שז), וְכֵן יְזָהֵר מִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל עַצְבוּת, טִרְדוֹת וּדְאָגוֹת, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יַחְשֹׁב בְּשַׁבָּת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה וּגְמוּרָה, בֵּין בְּרוּחָנִיּוּת וּבֵין בְּגַשְׁמִיּוּת. (תיקו"ז כא דף נז)

ב.יְזָהֵר בְּשַׁבָּת בְּכָל כֹּחוֹ מִכָּל מִינֵי מַחֲלֹקֶת וְכַעַס, וְיִזָּהֵר הָאָדָם שֶׁלֹּא לְהַקְפִּיד וְלֹא לִכְעֹס כְּלָל בְּשַׁבָּת עַל בְּנֵי בֵיתוֹ וִילָדָיו אֲפִלּוּ כַּעַס הַפָּנִים בִּלְבַד לְשֵׁם חִנּוּךְ (אגרה דכלה פ' ויקהל), אֶלָּא רַק יִשְׂמַח עִמָּהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. (תיקו"ז מ"ח)

ג.יְזָהֵר בְּשַׁבָּת מִדְּבָרִים בְּטֵלִים וְשִׂיחוֹת חֻלִּין שֶׁל מַה בְּכָךְ, אֶלָּא יְדַבֵּר בְּשַׁבָּת רַק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה אוֹ סִפּוּרֵי צַדִּיקִים וְכֵן סִפּוּרֵי הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית וֶאֱמוּנָה שֶׁאֵרְעוּ עִמּוֹ, וּבָזֶה יְדַבֵּר בְּמֶשֶׁךְ כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת עִם יְלָדָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ וַחֲבֵרָיו. (ויקהל דף רד)

וְיִשְׁמֹר הָאָדָם עַצְמוֹ בְּשַׁבָּת בְּיוֹתֵר בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ, אֲשֶׁר רָאשֵׁי תֵּבוֹתֵיהֶם הוּא **עַמּוּד - עַ'**צְבוּת **מַ'**חֲלֹקֶת **דְּ'**בָרִים בְּטֵלִים, כִּי עֲלֵיהֶם עוֹמֶדֶת וּמִתְבַּסֶּסֶת כָּל קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יִזָּהֵר בְּכָל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ בְּשַׁבָּת, יִזְכֶּה לְהָאָרַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יִזְכֶּה בְּוַדַּאי לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה בְּמֶשֶׁךְ כָּל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, כִּי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה מְבִיאָה שִׂמְחָה גְּדוֹלָה לָאָדָם, וְלָכֵן הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת בָּאָה מֵאֵלֶיהָ לְכָל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

עֲצָה שְׁמִינִית

הַבְטָחַת הַצַּדִּיק לְשַׁבָּת שְׂמֵחָה

הָרַהַ"ק ר' שָׁלוֹם שַׁכְנָא מִפְּרוֹבִיטְשׁ זִיע"א הִבְטִיחַ וְאָמַר, שֶׁמִּי שֶׁיְּסַפֵּר מִמֶּנּוּ אֵיזֶה סִפּוּר אוֹ מַעֲשֶׂה בְּלֵיל שִׁשִּׁי, בִּזְכוּת כָּךְ תִּהְיֶה לוֹ שַׁבָּת שְׂמֵחָה וּמְאִירָה. וְלָכֵן הָיוּ נוֹהֲגִים חֲסִידִים בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת לוֹמַר זֶה לָזֶה בְּיוֹם חֲמִישִׁי בְּעֶרֶב לְאַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית: זְכוּתוֹ שֶׁל רַבִּי שָׁלוֹם שַׁכְנָא מִפְּרוֹבִיטְשׁ זַצַ"ל תָּגֵן עָלֵינוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְשַׁבָּת שְׂמֵחָה.

וְנָבִיא כָּאן מַעֲשֶׂה שֶׁאֵרַע עִם הַצַּדִּיק רַבִּי שָׁלוֹם שַׁכְנָא מִפְּרוֹבִיטְשׁ זִיע"א, אֲשֶׁר יֵשׁ בּוֹ גַּם לִמּוּד נִפְלָא וְלֶקַח עָצוּם כֵּיצַד יָכוֹל כָּל אֶחָד לִזְכּוֹת לִקְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

פַּעַם הִגִּיעַ הַצַּדִּיק לִשְׁבֹּת בְּאֵיזוֹ עִיר אֲשֶׁר בָּהּ הָיוּ גָּרִים הַרְבֵּה מֵחֲסִידָיו וְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמוֹ.

וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר רָאָה הַצַּדִּיק אֶת הַשּׂוֹחֵט שֶׁל הָעִיר, אָמַר לַחֲסִידָיו: תֵּדְעוּ לָכֶם שֶׁהַשּׂוֹחֵט הַזֶּה הִנּוֹ שׂוֹחֵט עִם כָּל הַכַּוָּנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁגִּלָּה הָאֲרִיזַ"ל.

הַחֲסִידִים שֶׁשָּׁמְעוּ עַל כָּךְ וְיָדְעוּ שֶׁהַשּׂוֹחֵט הִנּוֹ אָדָם פָּשׁוּט לַחֲלוּטִין בְּכָל הַנְהָגוֹתָיו, חָשְׁבוּ שֶׁשּׂוֹחֵט זֶה הוּא בְּוַדַּאי צַדִּיק נִסְתָּר הַמַּסְתִּיר אֶת צִדְקוּתוֹ מֵעֵינֵי כֹּל, וְהֵחֵלּוּ לַעֲקֹב אַחַר מַעֲשָׂיו.

כַּאֲשֶׁר שָׂם לֵב הַשּׂוֹחֵט שֶׁחֲסִידִים עוֹקְבִים אַחֲרָיו וּבוֹחֲנִים אוֹתוֹ בְּכָל תְּנוּעוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו, פָּנָה אֲלֵיהֶם וּשְׁאָלָם עַל כָּךְ, בְּאָמְרוֹ לַחֲסִידִים: הֲרֵי אַתֶּם יוֹדְעִים וּמַכִּירִים אוֹתִי שֶׁאֲנִי אָדָם פָּשׁוּט לַחֲלוּטִין, וּמַדּוּעַ אַתֶּם עוֹקְבִים אַחֲרַי וּמִסְתַּכְּלִים עָלַי כְּעַל אַחַד

הַצַּדִּיקִים הַקַּדְמוֹנִים? אֶבָל הַחֲסִידִים הֵשִׁיבוּ לוֹ: לֹא תּוּכַל לְהִסְתַּתֵּר וּלְהִתְחַבְּאוֹת מֵאִתָּנוּ, כִּי הַצַּדִּיק כְּבָר גִּלָּה לָנוּ שֶׁהִנְּךָ שׂוֹחֵט עִם כָּל הַכַּוָּנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת.

כְּשֶׁשָּׁמַע עַל כָּךְ הַשּׂוֹחֵט, אָמַר לָהֶם: תַּאֲמִינוּ לִי שֶׁאֵין לִי כָּל שִׂיג וְשִׂיחַ בְּכַוָּנוֹת הָאֲרִיז"ל, אֲבָל אֹמַר לָכֶם בְּאֵיזוֹ כַּוָּנָה אֲנִי שׂוֹחֵט - כַּאֲשֶׁר אֲנִי נִגָּשׁ לִשְׁחֹט אֶת הַבְּהֵמָה, אֲנִי מִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשַׂי וְחוֹשֵׁב: הִנֵּה הָיָה רָאוּי לִשְׁחֹט אוֹתִי מֵחֲמַת מַעֲשַׂי הָרָעִים וְהַמִּקְלְקָלִים וְלֹא אֶת הַבְּהֵמָה הַמִּסְכֵּנָה הַזּוֹ, וּבְמַחֲשָׁבָה זוֹ הִנְנִי שׂוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה. וְכַאֲשֶׁר שָׁמְעוּ זֹאת הַחֲסִידִים, הֵבִינוּ שֶׁמַּחֲשָׁבָה זוֹ חֲשׁוּבָה בְּעֵינֵי הַשֵּׁם כְּמוֹ כָּל הַכַּוָּנוֹת כֻּלָּן.

וּבְמַעֲשֶׂה זֶה יֶשְׁנוֹ רֶמֶז וְעֵצָה נִפְלָאָה כֵּיצַד לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁהָיָה אוֹמֵר הָרַהַ"ק רַבִּי מְנַחֵם מֶנְדֵּל מִקָּאצְק זיע"א (אמרי הרי"ם עניני שבת עמוד רפד), שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם נִכְנָס לְשַׁבָּת וְלוֹבֵשׁ אֶת מַלְבּוּשֵׁי הַשַּׁבָּת וְרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְאוֹר הַשַּׁבָּת, אוֹמֶרֶת הַשַּׁבָּת: מָה עָשִׂיתָ כָּל הַשָּׁבוּעַ שֶׁאַתָּה רוֹצֶה לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת וּמֵאֵימָתַי אַתָּה מִחֻתָּן עִם הַשַּׁבָּת?

וְאָמַר עַל כָּךְ בַּעַל הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם" זיע"א, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם בָּאֱמֶת מִתְבּוֹנֵן בִּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת וְחוֹשֵׁב בְּדַעְתּוֹ כַּמָּה גְּרוּעִים מַעֲשַׂי שֶׁאֶזְכֶּה לִקְדֻשָּׁה הָעֲצוּמָה הַזּוֹ וְכַמָּה אֲנִי רָחוֹק מִקְּדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת וּמִתְבַּיֵּשׁ מִקְּדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, אָז בָּאָה הַשַּׁבָּת וְעוֹטֶפֶת אוֹתוֹ עִם הַבּוּשָׁה שֶׁלּוֹ בְּיַחַד וּמַכְנִיסָה אוֹתוֹ אֵלֶיהָ, וְעַל יְדֵי הַבּוּשָׁה מֵאוֹר הַשַּׁבָּת זוֹכֶה אַף הוּא לִקְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְצַדִּיקִים הִמְלִיצוּ עַל כָּךְ, שֶׁזֶּה רָמוּז בַּפִּיּוּט "קָה אֶכְסֹף נֹעַם

שַׁבָּת". שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם מִתְבַּיֵּשׁ מֵאוֹר הַשַּׁבָּת, הוּא זוֹכֶה לְנֹעַם אוֹרָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

עֲצָה תְּשִׁיעִית

הַהִתְבּוֹנְנוּת מְבִיאָה שִׂמְחָה

כָּתַב בַּעַל הַ"שּׁוֹמֵר אֱמוּנִים" (טהרת הקודש פרק ז'), שֶׁאַחַת הַדְּרָכִים לִזְכּוֹת עַל יָדָם לְשִׂמְחָה בְּשַׁבָּת הִיא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹחַ הַהִתְבּוֹנְנוּת וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּמַחֲשָׁבוֹת שֶׁל שִׂמְחָה, מִפְּנֵי שֶׁאַחַת הַטָּעֲיוֹת הַנִּפּוֹצוֹת הִיא, שֶׁמִּדַּת הַשִּׂמְחָה אֵינֶנָּה תְּלוּיָה בְּיָדוֹ שֶׁל הָאָדָם, מִפְּנֵי שֶׁמִּדַּת הַשִּׂמְחָה נִמְצֵאת בְּלִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי", וְלִכְאוֹרָה מִי יָכוֹל לְהַחְלִיט מָתַי לִשְׂמֹחַ, וְכֵיצַד יָכוֹל הָאָדָם לְהַכְרִיחַ אֶת לִבּוֹ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה?

אֲבָל צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁהַשִּׂמְחָה אָכֵן כֵּן תְּלוּיָה בְּיָדוֹ שֶׁל הָאָדָם, כִּי בְּיָדוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהִתְבּוֹנֵן וְלַחְשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל שִׂמְחָה, וְאִם הָאָדָם יִתְבּוֹנֵן בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בִּדְבָרִים הַמְשַׂמְּחִים אֶת לִבּוֹ, יִוָּכַח וְיִרְאֶה כֵּיצַד הַשִּׂמְחָה יוֹרֶדֶת מֵהַמֹּחַ אֶל הַלֵּב וְכֵיצַד לִבּוֹ מוּצָף לְאַט לְאַט בִּרְגָשׁוֹת שֶׁל שִׂמְחָה עַד שֶׁהַשִּׂמְחָה תָּצִיף אֶת כֻּלּוֹ.

וְיֶשְׁנָהּ רְאָיָה נִפְלָא לְכָךְ מֵאָדָם הַשָּׁרוּי בְּדִכָּאוֹן עָמֹק, שֶׁאַף הוּא אִם יִרְאֶה לְפֶתַע אֵיזֶהוּ דָּבָר מַצְחִיק וּמְשַׁעֲשֵׁעַ, בְּוַדַּאי שֶׁבְּאוֹתוֹ רֶגַע יִצְחַק וְיִשְׂמַח. כָּךְ בְּיָדוֹ שֶׁל כָּל אָדָם לַחְשֹׁב בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, וְהַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֵלּוּ בְּוַדַּאי יַשְׁפִּיעוּ עַל לִבּוֹ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּשַׁבָּת.

וְנָבִיא כַּמָּה דֻגְמָאוֹת לְמַחֲשָׁבוֹת שֶׁל שִׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

דֶּגְמָא לְמַהֲשָׁבוֹת שֶׁל שִׂמְחָה

אַשְׁרֵינוּ שֶׁאָנוּ זוֹכִים לִשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת קֹדֶשׁ אֲשֶׁר קְדֻשָּׁתָהּ הִיא כֹּה עֲצוּמָה, אֲשֶׁר בָּהּ אֵין שׁוּם שְׁלִיטָה לַסִּטְרָא אַחֲרָא וְלַקְלִפּוֹת, וְכָל הַסִּטְרָא אַחֲרָא שׁוֹבֶתֶת לַחֲלוּטִין בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

דֶּגְמָא נוֹסֶפֶת לְמַהֲשָׁבוֹת שֶׁל שִׂמְחָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ

הִנֵּה בָּרְגָעִים הָאֵלּוּ מַמָּשׁ יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה עֲצוּמָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְכָל הָעוֹלָמוֹת שְׁרוּיִים כָּעֵת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן נִמְצָאוֹת עַכְשָׁו בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה, וְכָל מַלְאֲכֵי מָרוֹם וּצְבָא הַשָּׁמַיִם שְׂמֵחִים מְאֹד בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בַּאֲרִיכוּת עֲצוּמָה בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת. וַאֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁנִּמְצָאִים בַּגֵּיהִנֹּם בְּיוֹם חֹל - שְׂמֵחִים בְּשַׁבָּת, כִּי הֵם שׁוֹבְתִים וְנָחִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְאֵינָם נֶעֱנָשִׁים בּוֹ.

וְעַל יְדֵי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן הָאָדָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בִּגְדֻלַּת הַיּוֹם אֲשֶׁר הוּא יוֹם שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד בַּמָּרוֹם וְיֵשׁ עֵת רָצוֹן גְּדוֹלָה מְאֹד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה.

וְכֵן כָּתַב מָרָן רַבִּי יַעֲקֹב אַבּוּחֲצִירָה זיע"א, שֶׁהֶעֱצָה לִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, הִיא עַל יְדֵי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן הָאָדָם וְיִרְאֶה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָתַן לָנוּ מַתָּנָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בָּהּ הוּא בְּעַצְמוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְצִוָּה אוֹתָנוּ לִשְׁבֹּת כְּשֵׁם שֶׁהוּא שָׁבַת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּמִזֶּה יָבִין הָאָדָם אֶת רוֹמְמוּת שֶׁגֶּב גְּדֻלָּתָהּ שֶׁל הַמְּנוּחָה וְהַשְּׁבִיתָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הוּא מִדַּמָּה

עַצְמוֹ בָּזֶה לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים אֲשֶׁר נָתַן לוֹ אֶת הַמַּתָּנָה הַזֹּאת, וְעַל יְדֵי זֶה יִתְמַלֵּא לִבּוֹ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה עַל גֹּדֶל הַזְּכִיָּה הַזּוֹ וְיָשִׂישׂ וְיָגִיל בְּכָל עֹז וְתַעֲצוּמוֹת בְּכָל הַיּוֹם כֻּלּוֹ.

וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם יַעֲמִיק בְּמַחֲשָׁבוֹת שֶׁל שִׂמְחָה, בְּוַדַּאי הַשִּׂמְחָה תִּשְׁפִּיעַ עַל לִבּוֹ וְיִזְכֶּה לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

עֲצָה עֲשִׂירִית

הַהֲשִׁיבוּת הָעֲצוּמָה שֶׁל כָּל רֶגַע שֶׁל שִׂמְחָה בְּשַׁבָּת

הִנֵּה כַּאֲשֶׁר חָפֵץ הָאָדָם לִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁהַדֶּרֶךְ וְהַנְּתִיב לִזְכּוֹת לְכָךְ הִיא, עַל יְדֵי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן בְּמַעֲלַת כָּל רֶגַע וְרֶגַע שֶׁל שִׂמְחָה בְּשַׁבָּת, אֲשֶׁר כָּל רֶגַע וְרֶגַע שֶׁל שִׂמְחָה בְּשַׁבָּת הִנּוֹ תִּקּוּן עָצוּם וְנִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד הַמְכַפֵּר לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

וְכֵן כָּתַב בַּעַל הַ"שּׁוֹמֵר אֱמוּנִים" בְּסִפְרוֹ "טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ" (פרק י): **קִבַּלְנוּ מִפִּי צַדִּיקִים וְכָתוּב בְּסִפְרֵי חָכְמָה, כִּי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מַמְתִּיקָה אֶת כָּל הַגְּזֵרוֹת וְהַדִּינִים, וְהִיא מוֹעִילָה לְזַכֵּךְ אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם מִכָּל חֲטָאָיו שֶׁחָטָא וּפָגַם יוֹתֵר מִדְּמָעוֹת בִּימוֹת הַחֹל.**

וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת מְקַשֶּׁרֶת אֶת הָאָדָם הַיָּשֵׁר לְשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, וְעַל יְדֵי כָּךְ נִמְחָקִים מֵאֲלֵיהֶם כָּל הַפְּגָמִים אֲשֶׁר הָאָדָם חָטָא וּפָגַם אֲשֶׁר הֵם גָּרְמוּ לוֹ נִתּוּק מִשָּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת כָּל הָעוֹלָמוֹת שְׁרוּיִים בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, לָכֵן עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּשַׁבָּת, הוּא מִתְחַבֵּר לַשִּׂמְחָה הָעֲצוּמָה הַשּׁוֹרָה לְמַעְלָה, וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָתוֹ חוֹזֶרֶת וּמִתְחַבֶּרֶת

לְשָׁרְשָׁהּ, וְלָכֵן זֶה תִּקּוּן עָצוּם וְנוֹרָא לַנֶּפֶשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר מִתַּעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק הָאָדָם לִשְׁמֹחַ בְּשַׁבָּת, כָּל הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת אֲשֶׁר נוֹצְרוּ מֵחֲטָאָיו שֶׁל הָאָדָם אֵינָם מַנִּיחִים לוֹ בְּשׂוּם פָּנִים וָאֹפֶן לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת, אֲבָל מִי שֶׁמְּשַׁמֵּחַ עַצְמוֹ בְּכָל הָעֲצוֹת שֶׁיֶּשְׁנָן, זוֹכֶה עַל יְדֵי כָּךְ לִמְחִילַת עֲוֹנוֹת וּלְתִקּוּן נַפְשׁוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וְלָכֵן צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ בְּכָל רֶגַע וְרֶגַע שֶׁהוּא זוֹכֶה לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת, שֶׁזֶּה תִּקּוּן עָצוּם וְנִפְלָא, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת.

מִי שֶׁשַּׂשְׂתָּ לִמְחַלְּלֶיהָ
שַׂשְׂתָּ גַּם לְטוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זָכוּ

סִפּוּר נִפְלָא מְסֻפָּר עַל הָרַהַ"ק רַבִּי שִׂמְחָה בּוֹנִים מִפְּרַשִּׁיסְחָא זִיע"א, שֶׁיָּשַׁב פַּעַם עִם קְהַל חֲסִידָיו בְּשֻׁלְחַן שַׁבָּת בְּלֵיל שַׁבָּת, וּפָנָה וְאָמַר לָהֶם: הִנֵּה עַל הַשַּׁבָּת נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה (שמות לא יז): **"בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם"**. וְלִכְאוֹרָה כֵּיצַד יִהְיֶה לְאִישׁ פָּשׁוּט בְּרִית וְאוֹת בֵּינוֹ לְבֵין בּוֹרֵא הָעוֹלָם? אֶלָּא כְּשֵׁם שֶׁכָּל יְהוּדִי שַׁיָּךְ לְמַה שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה (שמות לא יד): **"מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת"**, וַאֲפִלּוּ הַיְּהוּדִי הַפָּשׁוּט בְּיוֹתֵר אִם יְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, יִהְיֶה חַיָּב סְקִילָה, אִם כֵּן, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בָּעֹנֶשׁ - כָּךְ בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ אֶת הַשָּׂכָר שֶׁל הַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא אוֹת וּבְרִית בֵּינוֹ לְבֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ הַחֲסִידִים שֶׁכָּל יְהוּדִי יֵשׁ לוֹ קֶשֶׁר וְשַׁיָּכוּת לְאוֹת הַשַּׁבָּת, רָקְדוּ כָּל הַלַּיְלָה מֵרֹב שִׂמְחָה.

כִּי הִנֵּה, כַּאֲשֶׁר יִשְׁאֲלוּ אֶת הָאָדָם הַאִם הוּא מַאֲמִין שֶׁבְּכָל תְּנוּעָה וּתְזוּזָה שֶׁאֵינָהּ כְּפִי הַהֲלָכָה הוּא יָכוֹל לַעֲבֹר עַל חִלּוּל

שַׁבָּת דְּאוֹרָיְתָא אֲשֶׁר כָּל מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמַת, יֹאמַר הָאָדָם: בְּוַדַּאי וּבְוַדַּאי.

אִם כֵּן, כְּשֵׁם שֶׁהָאָדָם שַׁיָּךְ **לְ"מְחַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת"**, כָּךְ בְּוַדַּאי הוּא שַׁיָּךְ אַף **לְכָל סִגְלוֹתֶיהָ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וּלְכָל הַבְטָחוֹתֵיהֶם שֶׁל חֲזַ"ל לִמְעַנְּגֶיהָ שֶׁל הַשַּׁבָּת**, אֲשֶׁר הִיא אוֹת בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי כָּךְ לְנַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים וְכוּ' וְכוּ', וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הַחֲסִידִים שָׁמְעוּ זֹאת מִפִּי רַבָּם, הֵם רָקְדוּ כָּל הַלַּיְלָה שֶׁל שַׁבָּת.

כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מִתְבּוֹנֵן שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהוּא שַׁיָּךְ לְכָל הַנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה עַל מְחַלְּלֶיהָ שֶׁל הַשַּׁבָּת, כָּךְ הוּא שַׁיָּךְ בְּוַדַּאי אַף לְכָל מַתְּנוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת שֶׁל שׁוֹמְרֵי הַשַּׁבָּת, עַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי יָבוֹא הָאָדָם לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד.

עֵצָה אַחַת עֶשְׂרֵה

יֵשׁ לְכַיֵּס אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁנֶּעֱלְבָה מֵעֲוֹנוֹתָיו

מוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם בָּא לִשְׁמֹחַ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, בָּאוֹת כָּל הַשַּׁבָּתוֹת שֶׁלֹּא שָׁמַר אָדָם כָּרָאוּי - אִם בְּדִבּוּר בְּמַחֲשָׁבָה אוֹ בְּמַעֲשֶׂה, וְאֵינָן מַנִּיחוֹת לוֹ לִשְׁמֹחַ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וּכְמוֹ כֵן בָּאִים הָעֲוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם שֶׁעָשָׂה בִּימוֹת הַחֹל וּמְסוֹבְבִים אֶת נַפְשׁוֹ מִכָּל צַד וְאֵינָם מַנִּיחִים אוֹתוֹ לִשְׁמֹחַ בְּשַׁבָּת.

וְכַאֲשֶׁר רוֹאִים כָּל הַחִיצוֹנִים אֲשֶׁר נִבְרְאוּ מֵעֲוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם שֶׁהָאָדָם מְנַסֶּה לִשְׁמֹחַ בְּשַׁבָּת וּבְכָךְ לְתַקֵּן אֶת עֲוֹנוֹתָיו לְבַטְּלָם מֵהָעוֹלָם, אֲזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּכָל כֹּחוֹתֵיהֶם לְהַפִּילוֹ לִמְרִיבוֹת וּקְטָטוֹת וּלְעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם בְּשַׁבָּת.

לָכֵן הָעֵצָה הִיא, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם רוֹצֶה לִזְכּוֹת לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, הוּא צָרִיךְ לָדַעַת לִשְׂמֹחַ בְּכָל רֶגַע שֶׁהוּא זוֹכֶה לַחֲטֹף אֵיזֶה זְמַן שֶׁל שִׂמְחָה בְּשַׁבָּת וּלְיַקֵּר מְאֹד כָּל רֶגַע וְרֶגַע שֶׁהוּא זוֹכֶה לִשְׂמֹחַ בָּהּ, כִּי כָּל רֶגַע וְרֶגַע שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת זֶה עִנְיָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה עִנְיָנִים גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים וְנִפְלָאִים מְאֹד.

וְכָתַב בַּעַל "שׁוֹמֵר אֱמוּנִים" (טהרת הקודש מאמר תשובות סגוליות), שֶׁאִם הָאָדָם יִתְגַּבֵּר כָּךְ בְּמֶשֶׁךְ כַּמָּה שַׁבָּתוֹת לִשְׂמֹחַ כַּמָּה שֶׁהוּא יָכוֹל לְפִי כֹּחוֹ, עַל יְדֵי כָּךְ יַעְזְרֵהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן יִזְכֶּה פִּתְאֹם לָבוֹא בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ לִשְׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁעֵר וּלְתָאֵר שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׂמֹחַ בְּלִי שִׁעוּר בְּשַׁבָּת, וְיִזְכֶּה אַף לְשַׂמֵּחַ אֲחֵרִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי בַּהַתְחָלָה יֵשׁ לָאָדָם לְפַיֵּס אֶת הַשַּׁבָּת עַל מַה שֶּׁחִלֵּל אוֹתָהּ אוֹ בְּמַעֲשָׂיו חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ בְּכָךְ שֶׁלֹּא כִּבְּדָהּ וְשָׂמַח בָּהּ כָּרָאוּי לָהּ, וְאִם יִתְגַּבֵּר לִשְׂמֹחַ בְּמֶשֶׁךְ כַּמָּה שַׁבָּתוֹת, יִזְכֶּה שֶׁתִּפָּתַח לוֹ מִשָּׁמַיִם הֶאָרָה עֲצוּמָה וְנִפְלָאָה וְיִזְכֶּה לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי. עַד כָּאן דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים.

עֵצָה שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה

וְזַכֵּנוּ לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת מִתּוֹךְ רֹב שִׂמְחָה

עֵצַת הָעֵצוֹת לִזְכּוֹת לִשְׂמֹחָה בְּשַׁבָּת - הִיא הַתְּפִלָּה וְהַבַּקָּשָׁה עַל כָּךְ, כְּמוֹ שֶׁנָּהֲגוּ בִּתְפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ בִּתְפִלַּת "רִבּוֹן הָעוֹלָמִים" הַנֶּאֱמֶרֶת לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ: "וְזַכֵּנוּ לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וּמִתּוֹךְ עֹשֶׁר וְכָבוֹד".

סִפֵּר יְהוּדִי חָשׁוּב, שֶׁהוּא זוֹכֵר כֵּיצַד לִפְנֵי חֲמִשִּׁים שָׁנָה הָיוּ נוֹהֲגִים חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, כְּגוֹן הַגָּאוֹן

הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁמוּאֵל שַׁפִּירָא זַצַ"ל וְעוֹד, לַעֲלוֹת בְּכָל לֵיל שִׁשִּׁי לְצִיּוּנוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְלִהְיוֹת עֵרִים בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַלַּיְלָה כְּשֶׁהֵם מַרְבִּים בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים וְלִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.

וְאָמַר הַגָּאוֹן הֶחָסִיד רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרְנְהֶרְץ זַצַ"ל, שֶׁכַּאֲשֶׁר הוּא לֹא הִסְפִּיק לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ לִפְנֵי שַׁבָּת, הָיָה מֻרְגָּשׁ אֶצְלוֹ הַחִסָּרוֹן בְּכָךְ בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ.

וְכָךְ הָיוּ רוֹאִים אֶת הָרַהַ"ק רַבִּי צָדוֹק מִלּוּבְּלִין זִיע"א בְּכָל חֲצוֹת הַיּוֹם שֶׁל יוֹם שִׁשִּׁי הוֹלֵךְ בְּחַדְרוֹ אָנֶה וָאָנָה כְּשֶׁהוּא מִתְחַנֵּן לִפְנֵי קוֹנוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת הַמְשַׁמֶּשֶׁת וּבָאָה.

וְכָךְ סִפֵּר הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבִּי חַיִּים בְּרִים זַצַ"ל, רֹאשׁ יְשִׁיבַת בּוֹיָאן, שֶׁהִכִּיר יְהוּדִי שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל לִפְנֵי כָּל שַׁבָּת: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יֵשׁ לִי, בָּרוּךְ הַשֵּׁם, כְּבָר אֶת כָּל צָרְכֵי הַשַּׁבָּת, אָנָּא, תֵּן לִי קְצָת שַׁבָּת לְשַׁבָּת... וְזַכֵּנִי לָחוּשׁ בְּשַׁבָּת אֶת אוֹרָהּ הַגָּדוֹל.

וְכָךְ הָיוּ נוֹהֲגִים חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה - לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה לִזְכּוֹת לִמְתִיקוּתָהּ וְנֹעַם עֲרֵבוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וּבִזְכוּת כָּךְ הֵם זָכוּ לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וּכְמוֹ שֶׁהִסְבִּירוּ צַדִּיקִים אֶת מִמְרַת חֲז"ל (שבת יא) **"שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעֹק"** - שֶׁהַשַּׁבָּת שֶׁל כָּל אֶחָד נוֹצֶרֶת מֵהַתְּפִלּוֹת וְהַזְּעָקוֹת שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַשַּׁבָּת כְּדֵי לִזְכּוֹת לִקְדֻשָּׁתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַשַּׁבָּתוֹת שֶׁהִתְדַּכְּרוּ

סִפֵּר לִי יְהוּדִי יָקָר וִירֵא שָׁמַיִם, שֶׁהָיְתָה לוֹ תְּקוּפָה שֶׁהָיָה

בְּכָל יוֹם וָיוֹם מִתְפַּלֵּל וּמִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה' שֶׁיִּזְכֶּה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְהָיָה אוֹמֵר בְּכָל יוֹם אֶת תְּפִלָּה י"ג מֵהַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ "לִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת", אֲשֶׁר הִיא תְּפִלָּה נִפְלָאָה מְאֹד לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְכַאֲשֶׁר הָיְתָה מַגִּיעָה וּבָאָה הַשַּׁבָּת, הָיָה מְקַבֵּל שִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד עַד שֶׁהָיוּ כָּל בְּנֵי הַבַּיִת נִדְבָּקִים מִשִּׂמְחָתוֹ, וְהָיָה מַרְבֶּה בְּשִׁיר וָשֶׁבַח מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּכָל סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת עִם כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ וְהָיָה כָּל הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה מְאֹד.

וְהִדְגִּישׁ לִי, שֶׁהוּא תּוֹלֶה זֹאת רַק בִּזְכוּת שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי לִפְנֵי שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ, הָיוּ לוֹ שַׁבָּתוֹת קָשׁוֹת מְאֹד שֶׁהָיוּ בָּהֶן מְרִיבוֹת בֵּין הַיְלָדִים בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת וְכוּ', אֲבָל לְאַחַר שֶׁהֵחֵל לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ, הוּא זָכָה שֶׁנִּפְתְּחוּ לוֹ שַׁעֲרֵי אוֹר נֹעַם קְדֻשַּׁת וְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, וְזָכָה לִמְתִיקוּתָהּ וַעֲרֵבוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת. (בסוף הספר הבאנו כמה תפילות נפלאות לכך).

עֵצָה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה

וְזַכֵּנוּ לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת מִתּוֹךְ רֹב שִׂמְחָה

הִנֵּה הָעֵצָה הַמַּעֲשִׂית בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְיִשּׁוּב הַדַּעַת וּלְהִנָּצֵל מֵהַכַּעַס וְהַמַּחֲלוֹקוֹת הַמְּצוּיִים לְהִתְעוֹרֵר בְּעֶרֶב שַׁבָּת, הִיא שֶׁיַּקְדִּים הָאָדָם אֶת כָּל הַהֲכָנוֹת לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ, הֵן אֶת הַקְּנִיּוֹת לְשַׁבָּת וְהֵן אֶת כָּל בִּשּׁוּלֵי הַשַּׁבָּת וְכָל סִדּוּרוֹ שֶׁל הַבַּיִת וְכַדּוֹמֶה, וְיִזְדָּרֵז לַעֲשׂוֹתָם בְּיוֹם שִׁשִּׁי בַּבֹּקֶר הַשְּׁכֵּם, כְּמוֹ שֶׁפָּסַק הַ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (סימן ר"נ), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: יַשְׁכִּים בַּבֹּקֶר לְהָכִין צָרְכֵי שַׁבָּת. וְלוֹמְדִים זֹאת מִירִידַת הַמָּן לְעַם יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, אֲשֶׁר הוּא הָיָה יוֹרֵד בְּיוֹם שִׁשִּׁי בַּבֹּקֶר הַשְּׁכֵּם, כַּאֲשֶׁר בְּיוֹם שִׁשִּׁי הָיְתָה יוֹרֶדֶת

מָנָה כְּפוּלָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל - גַּם עֲבוּר יוֹם שִׁשִּׁי וְגַם עֲבוּר יוֹם הַשַּׁבָּת, וְכָל זֶה הָיָה יוֹרֵד בְּיוֹם שִׁשִּׁי מֻקְדָּם בַּבֹּקֶר.

וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר הַכַּעַס וְהַמַּחֲלוֹקוֹת, הַקְּטָטוֹת וְהַמְּרִיבוֹת, דַּרְכָּם לְהִתְעוֹרֵר בַּשָּׁעוֹת הַסְּמוּכוֹת לְשַׁבָּת כַּיָּדוּעַ, מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַהֲכָנוֹת הָרַבּוֹת מִתְרַכְּזוֹת כֻּלָּם לְשָׁעוֹת לְחוּצוֹת אֵלּוּ, וְזֶה אַחַד הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יוֹצְרִים לַחַץ וּמָתַח רַב הָעֲלוּלִים בְּקַלּוּת לְהָבִיא לִידֵי כַּעַס חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל יְדֵי שֶׁיַּקִּדִּים הָאָדָם אֶת כָּל הֲכָנוֹתָיו לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ, יִנָּצֵל מִכָּךְ וְיִכָּנֵס בְּרוֹגַע וּבְשִׂמְחָה לְשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

חלק ב - מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת

קדושתה הגדולה של שבת המלכה
והדרך לזכות לכל ברכותיה העצומות

פרק י"ג

מַתָּנָה טוֹבָה

פרק י"ג

מַתָּנָה טוֹבָה

סוֹד הַמַּתָּנָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת

הִנֵּה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר אוֹתָהּ נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרֹב חֲסָדָיו וּבְאַהֲבָתוֹ הָעֲצוּמָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, הִיא מַתָּנָה טוֹבָה אֲשֶׁר הָיְתָה נִמְצֵאת בְּבֵית גְּנָזָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת י): אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, **מַתָּנָה טוֹבָה** יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, לֵךְ וְהוֹדִיעֵם.

וְצָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן, מַדּוּעַ הַשַּׁבָּת הִיא "מַתָּנָה טוֹבָה" יוֹתֵר מִכָּל תּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וַהֲרֵי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות הֵן מַתָּנוֹת טוֹבוֹת שֶׁנָּתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אֵין שִׁעוּר וְעֵרֶךְ לְגֹדֶל וַחֲשִׁיבוּת עֶרְכָּן הָרַב וְהֶעָצוּם.

יוֹנָה מָצְאָה בוֹ מָנוֹחַ, בּוֹ יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ

וְהַתְּשׁוּבָה לְכָךְ נִמְצֵאת בְּדִבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר דף כב ע"ב), הַמְגַלֶּה שֶׁבְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שָׁבָה וְשׁוֹרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל. מִפְּנֵי שֶׁכָּל זְמַן שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל שְׁרוּיִים בַּגָּלוּת, הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה לֹא

מוֹצֵאת מָקוֹם לָנוּחַ בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ח ט): **"וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ"**, כִּי בִּימוֹת הַחֹל אֵין לָהּ קֵן וְאֵין לָהּ גּוֹזָלִים, שֶׁהֵם עַם יִשְׂרָאֵל, לִשְׁרוֹת בָּהֶם, כִּי בִּימוֹת הַחֹל אֵינָם רְאוּיִים לְכָךְ, אֲבָל בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים הַשְּׁכִינָה שָׁבָה וְשׁוֹרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל.

וְזֶה מְרֻמָּז בְּפָסוּק (דברים לב יא): **"יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ"**, וּפָסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל הַשַּׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים שֶׁבָּהֶם הַשְּׁכִינָה שָׁבָה וְשׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְזֹאת עַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה אֲשֶׁר הִיא נִיצוֹץ מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה הַנִּמְשָׁךְ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהָכִין עַצְמָם לִהְיוֹת רְאוּיִים שֶׁתִּשְׁרֶה הַשְּׁכִינָה בָּהֶם בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וּמוֹסִיף הַזֹּהַר (תיקוני זוהר תיקון יח דף לז), שֶׁלָּכֵן אָמְרוּ חֲז"ל עַל יוֹם הַשַּׁבָּת **"מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ"**, כִּי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה נִקְרֵאת **"שַׁבָּת"** (כמובא בזוהר ח"ב דף רד), וְהִיא יוֹרֶדֶת בְּשַׁבָּת וּמִתְגַּלֵּית בָּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים בְּשַׁבָּתוֹת אַף יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהִיא מִתְגַּלָּה בְּיָמִים טוֹבִים, וְזוֹהִי הַמַּתָּנָה הַטּוֹבָה שֶׁנָּתַן הַשֵּׁם לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַשְּׁכִינָה שָׁבָה וּפוֹרֶשֶׂת כְּנָפֶיהָ עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וְלָכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהָכִין עַצְמוֹ לְכָךְ.

בְּשַׁבָּת הַשְּׁכִינָה מְטַהֶרֶת אֶת יִשְׂרָאֵל

וְכָתַב הַחִיד"א (נחל קדומים פרשת ניצבים), שֶׁלְּכֵן הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה הִיא רַק עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי הַחֵטְא שֶׁנִּכְשַׁל בּוֹ הָאָדָם, הוּא הִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ טֻמְאָה בִּפְנִימִיּוּתוֹ וּבְחִיצוֹנִיּוּתוֹ, וְעַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה וְהַסִּגּוּפִים שֶׁעוֹשֶׂה

הָאָדָם, הוּא מְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ רַק מֵהַטֻּמְאָה הַחִיצוֹנִית שֶׁבּוֹ, וְאִלּוּ אֶת הַטֻּמְאָה הַפְּנִימִית שֶׁבּוֹ הוּא יָכוֹל לְטַהֵר רַק עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ כָּרָאוּי, כִּי בְּשַׁבָּת נִכְנָס נִיצוֹץ מֵהַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וּמְטַהֵר אוֹתוֹ.

כַּפָּרַת הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים

וְכֵן כָּתַב הַטַּ"ז (אורח חיים סימן רמב), שֶׁשְּׁמִירַת שַׁבָּת מְכַפֶּרֶת לָאָדָם אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו אַף יוֹתֵר מֵהַכַּפָּרָה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר, כִּי בְּיוֹם כִּפּוּר לִפְעָמִים צָרִיךְ אַף יִסּוּרִים לְמָרֵק אֶת עֲוֹנוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (יומא פו), שֶׁמִּי שֶׁעָבַר עַל כְּרִיתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה - תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים תּוֹלִין לָאָדָם, וְצָרִיךְ אַף יִסּוּרִים כְּדֵי לְמָרֵק עֲוֹנוֹתָיו.

אֲבָל עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ מִתְכַּפְּרִים לָאָדָם כָּל עֲוֹנוֹתָיו לְלֹא שֶׁיִּצְטָרֵךְ שׁוּם יִסּוּרִים וְצַעַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל: "כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ, אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ", וּבָזֶה לֹא כָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁצָּרִיךְ עוֹד דְּבָרִים כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת כַּפָּרָתוֹ.

כַּפָּרַת עֲוֹנוֹת לְלֹא כָּל יִסּוּרִים

וּבֵאֲרוּ זֹאת בַּעַל הָ"עֵרְבֵי נַחַל" (פרשת כי תצא) וּמוֹהֲרַנַ"ת (לקוה"ל שבת ז), שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁכָּל מִצְוֹתֶיהָ שֶׁל הַתּוֹרָה נִקְרָאוֹת אַף הֵן בַּתּוֹרָה בְּשֵׁם **מַתָּנָה**, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל עַל הַפָּסוּק (במדבר כא יח) "וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה", אֲבָל הַשַּׁבָּת מִתְיַחֶדֶת בְּכָךְ שֶׁהִיא נִקְרֵאת **"מַתָּנָה טוֹבָה"**, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁהִיא מַתָּנָה טוֹבָה וּמְיֻחֶדֶת שֶׁאוֹתָהּ נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁעַל יָדָהּ יוּכַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת

לִמְחִילַת כָּל עֲוֹנוֹתָיו וּלְכַפָּרַת כָּל פְּשָׁעָיו וְעַל יְדֵי כָּךְ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת.

וְזֹאת לְלֹא כָּל תַּעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים וּלְלֹא שׁוּם יִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא רַק עַל יְדֵי שֶׁיֹּאכַל וְיִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (שבת קיח): כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, אֲפִלּוּ אִם הוּא עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נו ב): "אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ".

מַתְּנַת הַשַּׁבָּת
לְהִכָּנֵס לְכָל הֵיכְלוֹת הַקְּדֻשָּׁה

וּמוֹסִיף עוֹד הָ"עַרְבֵי נַחַל" (פרשת שמיני) בְּמַעֲלָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הַמּוֹעִילָה לְכַפָּרַת עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהִנֵּה כַּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׁב בִּתְשׁוּבָה וְהוּא חָפֵץ לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו וְלִזְכּוֹת לָצֵאת מִכָּל זְהֻמָּתוֹ וְטֻמְאָתוֹ וּלְהִכָּנֵס לַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת, עָלָיו לְתַקֵּן אֶת כָּל מַעֲשָׂיו בִּשְׁלֵמוּת בְּמֶשֶׁךְ אַרְבַּע מֵאוֹת יוֹם.

וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַשָּׁב בִּתְשׁוּבָה, עָלָיו לָצֵאת מִכָּל חֲמִשִּׁים הֵיכְלוֹת הַטֻּמְאָה אֲשֶׁר יָרַד לְשָׁם עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו וְאַחַר כָּךְ עָלָיו לְהִכָּנֵס לַחֲמִשִּׁים הֵיכְלוֹת הַקְּדֻשָּׁה, וְשִׁעוּר מַהֲלַךְ כָּל הֵיכָל הוּא אַרְבָּעִים יוֹם, וְלָכֵן שִׁעוּר זְמַן הַיְּצִיאָה מֵחֲמִשִּׁים הֵיכְלוֹת הַטֻּמְאָה הוּא אַלְפַּיִם יוֹם, וְאַחַר כָּךְ שִׁעוּר הַכְּנִיסָה לַחֲמִשִּׁים הֵיכְלוֹת הַקְּדֻשָּׁה הוּא עוֹד אַלְפַּיִם יוֹם.

וּמִפְּנֵי כָּךְ זֶה כִּמְעַט בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי, כִּי כִּמְעַט לֹא יִתָּכֵן שֶׁהָאָדָם יַצְלִיחַ לְתַקֵּן אֶת כָּל מַעֲשָׂיו בִּשְׁלֵמוּת בְּמֶשֶׁךְ אַרְבַּע מֵאוֹת יוֹם לְלֹא שֶׁיִּכָּשֵׁל בָּהֶם אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד בְּאֵיזֶה חֵטְא, וְלָכֵן הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה

לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה הִיא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת, **כִּי כָּל הַשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ, הוּא יוֹצֵא בְּשַׁבָּת אַחַת מִכָּל חֲמִשִּׁים הֵיכְלוֹת הַטֻּמְאָה, וְנִכְנָס מִיָּד לְכָל חֲמִשִּׁים הֵיכְלוֹת הַקְּדֻשָּׁה.**

הַשַּׁבָּת מַמְתִּיקָה אֶת כָּל הַמְּרִירוּת וּמְתַקֶּנֶת אֶת כָּל הַחֲטָאִים

כְּמוֹ כֵן, מִצְוַת הַשַּׁבָּת הִיא הַמִּצְוָה הַיְחִידָה הַמְבַטֶּלֶת אֶת כָּל הַקִּטְרוּגִים הָעֲצוּמִים וְהַדִּינִים הַקָּשִׁים שֶׁיֵּשׁ עַל הָאָדָם עַל יְדֵי חֶטְאָיו וְעַל יָדָהּ הוּא זוֹכֶה לְהַמְתִּיק אֶת כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (זוהר חדש וישב מט ע"ב), שֶׁכַּאֲשֶׁר יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וּבָאוּ לְמָקוֹם הַנִּקְרָא "מָרָה", בָּאָה מִדַּת הַדִּין וְקִטְרְגָה עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְהִגָּאֵל וְלָצֵאת מִמִּצְרַיִם, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁמָּכְרוּ הָאַחִים הַקְּדוֹשִׁים אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק אֲשֶׁר הוּא כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת, וְעָנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמִדַּת הַדִּין: **אָמְנָם כָּךְ הוּא הַדִּין עַל פִּי מִדַּת הַדִּין, אֲבָל יֵשׁ לִי בַּתּוֹרָה "מַתָּנָה טוֹבָה וְשַׁבָּת שְׁמָהּ", וְכַאֲשֶׁר שׁוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, הֵם מְתַקְּנִים אֶת הַחֵטְא שֶׁל מְכִירַת יוֹסֵף, וְלָכֵן עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת הֵם רְאוּיִים לְהִגָּאֵל,** וְלָכֵן בְּמָרָה קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְוַת הַשַּׁבָּת.

וּמְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (זוהר בשלח דף נ עמוד ב), שֶׁזֶּה רָמוּז בַּפָּסוּק הַנֶּאֱמַר שָׁם (שמות טו כה): **"וַיִּצְעַק אֶל ה'"**. כְּלוֹמַר, שֶׁמִּדַּת הַדִּין צָעֲקָה אֶל ה' וְקִטְרְגָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהֵם מָכְרוּ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק אֵינָם רְאוּיִים לְהִגָּאֵל, וְהַשֵּׁם הֶרְאָה לָהֶם אֶת מִצְוַת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: **"וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ"**, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל הַתּוֹרָה שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (משלי ג יח): **"עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ"**, אֲשֶׁר בָּהּ נִכְתְּבָה מִצְוַת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא מְתַקֶּנֶת אֶת חֵטְא מְכִירַת יוֹסֵף. **"וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם"** - זֶה מְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר אוֹתָהּ קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל

בְּמָרָה, נִמְתְּקוּ כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים אֲשֶׁר קִטְרְגוּ עֲלֵיהֶם, וְעַכְשָׁו עַל יְדֵי הַשַּׁבָּת הֵם נִמְתְּקוּ וְהִתְבַּטְּלוּ.

הַשַּׁבָּת הִיא הַתְּרוּפָה הַקְּדוֹמָה לְכָל הַמַּכּוֹת

וּבְכָךְ מְרֻמָּז שֶׁמִּצְוַת הַשַּׁבָּת הִיא תִּקְוָתָם הַיְחִידָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְרַק עַל יָדָהּ יֵשׁ תִּקּוּן לְכָל חֲטָאֵי הָאָדָם, כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם פּוֹגֵם בְּמִדַּת הַיְסוֹד אוֹ בְּדִבּוּרֵי לָשׁוֹן הָרָע וְשִׂנְאַת חִנָּם חס ושלום אֲשֶׁר הֵם כְּנֶגֶד מִדַּת יוֹסֵף, הוּא נוֹפֵל לְמָקוֹם הַנִּקְרָא 'מָרָה', שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לִשְׁתּוֹת מַיִם כְּלָל כִּי מָרִים הֵם, אֲשֶׁר זֶה מְרַמֵּז עַל תֹּקֶף הַמְּרִירוּת בָּרוּחָנִיּוּת וּבַגַּשְׁמִיּוּת לְלֹא טַעַם בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה', וּמְרִירוּת בִּקְשָׁיֵי הַפַּרְנָסָה וְכוּ' וְכוּ', כִּי מִדַּת הַדִּין מִקַּטְרֶגֶת עַל הָאָדָם שֶׁמִּפְּנֵי חֲטָאָיו אֵינוֹ רָאוּי לְכָל זֶה.

אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ, בְּרֹב רַחֲמָיו עַל עַם יִשְׂרָאֵל, הִקְדִּים תְּרוּפָה לַמַּכָּה וְנָתַן לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְוַת הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הִיא מַמְתִּיקָה אֶת כָּל הַמְּרִירוּת שֶׁל הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים וְעַל יָדָהּ יֵשׁ תִּקּוּן לְכָל הַפְּגָמִים בָּעוֹלָם, וְאִם הָאָדָם יִשְׁמֹר אוֹתָהּ כָּרָאוּי, יִזְכֶּה לָשׁוּב וּלְהַרְגִּישׁ אֶת נֹעַם מְתִיקוּת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וְלָצֵאת מִכָּל מִינֵי מְרִירוּת הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים שֶׁנָּפַל לְשָׁם עַל יְדֵי חֲטָאָיו, וַאֲשֶׁר עַל יָדָם הָאָדָם נוֹפֵל לִמְרִירוּת וְחֹשֶׁךְ בְּכָל הָעִנְיָנִים, בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, וְעַל יָדָהּ יִזְכֶּה כָּל אֶחָד בְּכָל דַּרְגָּה שֶׁהוּא נִמְצָא לְתִקּוּן כָּל פְּגָמָיו וַחֲטָאָיו וּלְתִקּוּן נַפְשׁוֹ בִּשְׁלֵמוּת.

מַדּוּעַ סוֹד הַגְּאֻלָּה טָמוּן בְּשַׁבָּת

וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון כ"א דף נ"ז), שֶׁלָּכֵן אִם הָיוּ שׁוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת אַחַת כְּהִלְכָתָהּ הָיוּ מִיָּד נִגְאָלִים. וְכָךְ גַּם

כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁמֹר אֶפְלוּ שַׁבָּת אַחַת כְּהִלְכָתָהּ, יִזְכֶּה מִיָּד לְהִגָּאֵל גְּאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ וּגְאֻלַּת הַגּוּף, וְיִזְכֶּה לָצֵאת מִכָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וּלְהִכָּנֵס לַקְּדֻשָּׁה.

וּמְבָאֵר הַזֹּהַר שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת נִכְנָסוֹת כָּל הַקְּלִפּוֹת לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, שֶׁזֶּה עֹמֶק הַחוֹר שֶׁנִּמְצָא בַּתְּהוֹם הַגָּדוֹל, אֲבָל זֶה תָּלוּי בְּמַה שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְאִם יְקַדְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת וְלֹא יִתְּנוּ אֲחִיזָה לַקְּלִפּוֹת עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם בְּמֶשֶׁךְ כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת, עַל יְדֵי כָּךְ יִכָּנְסוּ הַקְּלִפּוֹת לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה וְשׁוּב לֹא יֵצְאוּ מִשָּׁם לְעוֹלָם, וְלָכֵן עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ הָיוּ יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִים מִיָּד גְּאֻלַּת עוֹלָמִים.

בַּמֶּה תְּלוּיָה כָּל הֶאָרַת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת

וּמְגַלֶּה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁקְּדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת תְּלוּיָה בְּכָךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאָדָם בְּשַׁבָּת שִׁנּוּי מִימוֹת הַחֹל בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּשַׁבָּת, וּבְכָךְ שֶׁיְּקַדֵּשׁ הָאָדָם אֶת הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וְזֹאת כְּדֵי לֹא לָתֵת אֲחִיזָה לַקְּלִפּוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וְכָתַב הַזֹּהַר, שֶׁלָּכֵן יֵשׁ לְהִזָּהֵר בְּשַׁבָּת מִשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֲשֶׁר הִנָּם עֲלוּלִים לָתֵת אֲחִיזָה לַקְּלִפּוֹת לִשְׁלֹט בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

א. צָרִיךְ בְּשַׁבָּת לִהְיוֹת בְּשָׁלוֹם גָּדוֹל וּבְאַהֲבָה וְאַחְדוּת עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, כִּי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַפֵּרוּד הִנָּם מַהוּת הַקְּלִפּוֹת מַמָּשׁ, וְלָכֵן אִם יֶשְׁנָהּ אֵיזֶה מַחֲלֹקֶת אוֹ פֵּרוּד לְבָבוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הֲרֵי זֶה נוֹתֵן לַקְּלִפּוֹת אֲחִיזָה בָּאָדָם אַף בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַכַּעַס בְּשַׁבָּת, הֵם יוֹצְאִים מֵחוֹרֵיהֶם שֶׁבַּתְּהוֹם וְשָׁבִים לִשְׁלִיטָתָם, רַחֲמָנָא לִיצְלַן.

(תיקו"ז כ"א דף נז)

ב. צָרִיךְ בְּשַׁבָּת לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּלְהִזָּהֵר מְאֹד מִצַּעַר וְעַצְבוּת, כִּי הָעַצְבוּת וְהַיָּגוֹן הִנָּם מַהוּתָהּ שֶׁל הַקְּלִפָּה מַמָּשׁ, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא נוֹתֵן אֲחִיזָה לַסִּטְרָא אַחֲרָא אַף בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֶלָּא כָּל הַשַּׁבָּת יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב, וְעַל יְדֵי כָּךְ לֹא יִתֵּן אֲחִיזָה לַקְּלִפּוֹת בְּשַׁבָּת.

(תיקו"ז כ"א דף נז)

ג. צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מְאֹד בְּשַׁבָּת מִדְּבָרִים בְּטֵלִים אֲשֶׁר אֵינָם שַׁיָּכִים לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הוּא מוֹצִיא אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁבּוֹ וְנוֹתֵן אֲחִיזָה לַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁיִּשְׁלְטוּ אַף בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן יְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת. (פ' ויקהל דף רד)

וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת בְּשָׁלוֹם וְאַחְדוּת עִם כָּל יִשְׂרָאֵל וּבְשִׂמְחַת הַלֵּב לְלֹא עַצְבוּת וְהוּא עוֹסֵק כָּל הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם לְלֹא דִּבְרֵי חֻלִּין, אֵינוֹ נוֹתֵן מָקוֹם לַסִּטְרָא אַחֲרָא וְלַקְּלִפּוֹת לִשְׁלֹט כְּלָל, וְעַל יְדֵי כָּךְ הֵם נִכְנָסִים לְחוֹרֵיהֶם בְּכָל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ, **וְכַאֲשֶׁר נִכְנָסוֹת הַקְּלִפּוֹת לְחוֹרֵיהֶן - שׁוּב אֵינָן יוֹצְאוֹת מִשָּׁם לְעוֹלָם, וְלָכֵן עַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה הָאָדָם לִשְׁלֵמוּת תִּקּוּנוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְהוּא נִגְאָל מִכֹּל וָכֹל מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת,** וְאִם כָּל יִשְׂרָאֵל הָיוּ שׁוֹמְרִים אֶת הַשַּׁבָּת בְּאֹפֶן זֶה, הָיוּ מִיָּד נִגְאָלִים גְּאֻלַּת עוֹלָמִים.

וְכָתַב הָרַהַ"ק רַבִּי יַעֲקֹב אַבּוּחֲצִירָא זִיע"א בְּסִפְרוֹ "מַחְשֹׁף הַלָּבָן" (פרשת פיקודי), שֶׁלָּכֵן אָנוּ אוֹמְרִים בְּקַבָּלַת שַׁבָּת אֶת מִזְמוֹר (תהילים כז) **"הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים"**, כִּי בְּמִזְמוֹר זֶה מְזָרְזִים אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׁמְרוּ עַל קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וּפֵרוּשׁוֹ הוּא: **"הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים"** - אַתֶּם עַם יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַנִּקְרָאִים אֵלִים וְתַקִּיפִים,

כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל, תְּנוּ לֵב לְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְלֹא לְחַלֵּל אֶת קְדֻשָּׁתָהּ בְּמַחֲלֹקֶת וְעַצְבוּת וְדִבְרֵי חֹלִין אֲשֶׁר פּוֹגְמִים בִּקְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֶלָּא תְּקַדְּשׁוּ אֶת הַשַּׁבָּת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ יִכָּנְסוּ כָּל הַקְּלִפּוֹת לָעֹמֶק הַחוֹר שֶׁל הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל. כִּי כָּל זֶה תָּלוּי בְּמַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָךְ שֶׁיְּקַדְּשׁוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא יִפְגְּמוּ בִּקְדֻשָּׁתָהּ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכּוּ לְהִגָּאֵל מִיָּד גְּאֻלַּת עוֹלָמִים.

שְׁמִירַת שַׁבָּת – שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הָאָדָם וְתִקּוּנוֹ

וְהַשַּׁבָּת הִיא תִּקְוָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ בַּעֲבוֹדַת ה', כִּי עַל יָדָהּ יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָ"אוֹר הַחַיִּים" הַקָּדוֹשׁ (ואתחנן ד), שֶׁעַל יְדֵי הַשַּׁבָּת יָכוֹל כָּל אָדָם לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁדֶּרֶךְ הַיֵּצֶר לְיָאֵשׁ אֶת הָאָדָם וְלוֹמַר לוֹ שֶׁאֵין בְּכֹחוֹ לְקַיֵּם אֶת כָּל מִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְשֶׁעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לִשְׁלֵמוּת תִּקּוּן נַפְשׁוֹ בִּשְׁלֵמוּת - כִּי זֶה קָשֶׁה מְאֹד לְקַיֵּם אֶת כָּל הַמִּצְוֹוֹת בִּשְׁלֵמוּת.

כְּמוֹ כֵן דֶּרֶךְ הַיֵּצֶר לְיָאֵשׁ אֶת הָאָדָם וְלוֹמַר לוֹ שֶׁאֵין בְּכֹחוֹ לְתַקֵּן אֶת כָּל מַה שֶּׁהוּא חָטָא וּפָשַׁע כְּנֶגֶד בּוֹרְאוֹ, רַחֲמָנָא לִיצְלַן, וְהִנֵּה עַל יְדֵי הַשַּׁבָּת הָאָדָם זוֹכֶה לְכָל זֹאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שמות רבה פ' כ"ה יב) שֶׁשְּׁקוּלָה שַׁבָּת כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְלָכֵן כָּל הַשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת נֶחְשָׁב לוֹ שֶׁהוּא שָׁמַר אֶת כָּל מִצְוֹוֹתֶיהָ שֶׁל הַתּוֹרָה כֻּלָּן, וְלָכֵן עַל יָדָהּ יִזְכֶּה הָאָדָם לִשְׁמֹר אֶת כָּל הַמִּצְוֹוֹת וּלְתַקֵּן אֶת נַפְשׁוֹ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עַל יְדֵי שְׁמִירָתָהּ יִזְכֶּה הָאָדָם לְתַקֵּן אֶת כָּל מַה שֶּׁחָטָא כְּנֶגֶד קוֹנֵהוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל: כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

לָכֵן יִשְׂמַח וְיָגִיל הָאָדָם מְאֹד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא מַתָּנָה טוֹבָה מְאֹד לָאָדָם, וְעַל יְדֵי הַשַּׁבָּת הוּא זוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת כָּל מִצְוֹות הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת וְעַל יָדָהּ הוּא זוֹכֶה לְתִקּוּן נַפְשׁוֹ בִּשְׁלֵמוּת. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

הַשַּׁבָּת הִיא סוֹד הַגָּן הָעֶלְיוֹן

וְרַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זִיע"א רָמַז אֶת סוֹד גְּדֻלָּתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא תִּקְוַת כָּל הָרְחוֹקִים לְהִתְקָרֵב עַל יָדָהּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּסִפְרוֹ "סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת", אֲשֶׁר בְּמַעֲשִׂיּוֹת אֵלּוּ הוּא רָמַז כַּיָּדוּעַ בְּדֶרֶךְ סוֹד וְהֶעְלֵם אֶת כָּל הַנְּתִיבוֹת וְהַדְּרָכִים בַּעֲבוֹדַת ה' וְאֶת כָּל דַּרְכֵי הָעֲלִיָּה בַּסֻּלָּם הָעוֹלֶה בֵּית קֵל, אֲשֶׁר עַל יָדָם יָכוֹל כָּל אֶחָד בְּכָל מַדְרֵגָה שֶׁהוּא נִמְצָא בָּהּ לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִזְכּוֹת לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת בַּעֲבוֹדַת ה'.

וְהִנֵּה בְּמַעֲשֶׂה י"א מְסַפֵּר רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, שֶׁיֶּשְׁנוֹ גַּן יָפֶה מְאֹד אֲשֶׁר בּוֹ גְּדֵלִים כָּל מִינֵי כְּלֵי מַתָּכוֹת וּכְלֵי כֶּסֶף וּכְלֵי זָהָב, וְהוּא גַּן נִפְלָא מְאֹד, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהִכָּנֵס לַגָּן הַזֶּה, כִּי מִי שֶׁנִּכְנָס אֵלָיו מַתְחִילִים לִרְדֹּף אוֹתוֹ, וְרוֹדְפִים אוֹתוֹ הַרְבֵּה עַד שֶׁמַּבְרִיחִים אוֹתוֹ מֵהַגָּן הַנִּפְלָא הַזֶּה, אֲבָל בְּתוֹךְ הַגָּן הַזֶּה יֶשְׁנוֹ אָדָם אֲשֶׁר כָּל מִי שֶׁעוֹמֵד לְיָדוֹ, אֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר רוֹדְפִים אוֹתוֹ אֵינוֹ צָרִיךְ לִבְרֹחַ כְּלָל, כִּי עַל יָדוֹ הוּא נִצָּל מִכָּל אֵלּוּ שֶׁרוֹדְפִים אוֹתוֹ, וְהוּא נִכְנָס בְּשָׁלוֹם וְיוֹצֵא בְּשָׁלוֹם מֵהַגָּן הַזֶּה לְלֹא שׁוּם פֶּגַע כְּלָל.

וּבֵאֵר רַבִּי נַחְמָן, שֶׁבְּמַעֲשֶׂה זֶה הוּא רָמַז עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר לְאַחַר הַחֵטְא רָצוּ לְגָרְשׁוֹ מִגַּן עֵדֶן, וּבָאָה הַשַּׁבָּת קֹדֶשׁ וְהֵגֵנָּה עָלָיו

וְהַמְּלִיצָה טוֹב בַּעֲדוֹ, וּבִזְכוּת כָּךְ הוּא נִשְׁאַר בְּגַן עֵדֶן אַף בְּיוֹם הַשַּׁבָּת (זוהר שמות קלח), וְלָכֵן אָמַר מִיָּד אֶת "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת", כַּמּוּבָא בַּחֲזַ"ל (בראשית רבה כג יב).

הַדֶּרֶךְ לְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר וְחֵילוֹתָיו – עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת

וְכָתַב מוֹהַרַנַ"ת (ליקוה"ל שבת מא, עלים לתרופה מכתב רנב), שֶׁבְּכָךְ מְרֻמָּז שֶׁיֶּשְׁנָהּ דֶּרֶךְ נִפְלָאָה וַעֲצוּמָה מְאֹד אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהִנָּצֵל מִכָּל הָרְדִיפוֹת וְהַמְּנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים אֲשֶׁר עַל יָדָם רוֹצֶה הַיֵּצֶר לִמְנֹעַ אוֹתוֹ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם כָּרָאוּי, כִּי כָּל אָדָם לְאַחַר שֶׁחָטָא וְהִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּאֲשֶׁר הוּא חָפֵץ לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבָאוֹת כָּל הַקְּלִפּוֹת וּמוֹנְעוֹת אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדַת ה', הוּא צָרִיךְ לְהַעֲמִיד אֶת עַצְמוֹ אֵצֶל הַשַּׁבָּת, כְּלוֹמַר שֶׁעָלָיו לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.

כְּלוֹמַר, שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת כְּפִי יְכָלְתּוֹ בְּכָךְ שֶׁיִּשְׂמַח בְּשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת וִיקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, לְלֹא דִּבּוּרֵי חֹל הָאֲסוּרִים בְּשַׁבָּת וּלְלֹא עַצְבוּת וְכַעַס בְּמֶשֶׁךְ יוֹם הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר עַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה הָאָדָם לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת. **וְעַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, יִזְכֶּה כָּל אָדָם בְּכָל דַּרְגָּה שֶׁהִיא לְהִנָּצֵל מִכָּל הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו הַמּוֹנְעִים אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדַת ה'**, כִּי עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת הוּא יִנָּצֵל מִכָּל הָרוֹדְפִים וְהַמּוֹנְעִים אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדַת ה', וְיִזְכֶּה לְהִכָּנֵס בְּשָׁלוֹם וְלָצֵאת בְּשָׁלוֹם בַּעֲבוֹדַת ה', וְיִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בְּכֹחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַשַּׁבָּת מְגִנָּה עַל יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁם שֶׁהֵגִנָּה עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן

וּכְשֵׁם שֶׁהַשַּׁבָּת הֵגֵנָּה עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא יְגֹרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, וְאַף לְאַחַר הַחֵטְא נִשְׁאַר בְּגַן עֵדֶן בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת, וְרַק בְּיוֹם רִאשׁוֹן הוּא גֹּרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, כָּךְ הִיא מְגִנָּה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד הַשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת וּמְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְשָׁמְרוֹ וּלְהַצִּילוֹ מִכָּל רַע בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת. כִּי כְּמוֹ שֶׁהַשַּׁבָּת הֵגֵנָּה עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כָּךְ הִיא מְגִנָּה עַל כָּל הַחוֹטְאִים שֶׁיּוּכְלוּ לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן בְּשַׁבָּת יָכוֹל אֲפִלּוּ אָדָם שֶׁעָבַר עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן כָּתְבוּ חֲזַ"ל: "כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו".

וְזוֹהִי עֵצָה גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה מְאֹד אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יָכוֹל לִזְכּוֹת כָּל אָדָם בְּכָל מַדְרֵגָה שֶׁהִיא לְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר וְלִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת.

וּכְפִי שֶׁהָאָדָם מֵכִין עַצְמוֹ לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת - כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל, וְכָךְ הוּא יִזְכֶּה כָּל הַשָּׁבוּעַ לְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרוֹדְפוֹ וּמְבַקֵּשׁ לְהַפִּילוֹ בְּפַח יָקוּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל: "בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו, וְלוּלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ, אֵין יָכוֹל לוֹ".

שַׁבָּת הִיא סוֹד הַקְּדֻשָּׁה הַנֶּעֱלֶמֶת בְּיוֹתֵר

וּמְבָאֵר מוֹהַרַנַ"ת (ליקוטי הלכות שבת ז), שֶׁהַטַּעַם שֶׁכָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת זוֹכֶה שֶׁיִּמְחֲלוּ לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קיח): כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וְלִכְאוֹרָה

מַדּוּעַ הַשַּׁבָּת כֹּה חֲשׁוּבָה בַּשָּׁמַיִם, שֶׁמִּפְּנֵי כָּךְ שֶׁכָּל הַשּׁוֹמְרָהּ זוֹכֶה שֶׁנִּמְחָלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

וְהַבֵּאוּר לְכָךְ הוּא מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם חוֹטֵא בְּאֵיזֶה חֵטְא חַס וְשָׁלוֹם, עַל פִּי הַמִּשְׁפָּט הָרָגִיל אֵין לוֹ תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל יח): "הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָמוּת" (ירושלמי מכות פו הלכה ו), וְלָכֵן לֹא הָיָה יָכוֹל הָאָדָם לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אֲבָל ה' חָמַל עַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְהִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה וְנָתַן לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא סוֹד הַקְּדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָה וְהַנֶּעֱלֶמֶת בְּיוֹתֵר אֲשֶׁר אֵלֶיהָ לֹא מַגִּיעַ שׁוּם חֵטְא וְעָוֹן, שֶׁהִיא בְּסוֹד הָאוֹר הַגָּנוּז, וְלָכֵן כָּתוּב עָלֶיהָ "מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי **בְּבֵית גְּנָזַי**".

הַשַּׁבָּת קְבוּעָה וְקַיֶּמֶת מֵעַצְמָהּ תָּמִיד

וּמַעֲלָתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הִיא, מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת הֲרֵי הִיא קְבוּעָה וְקַיֶּמֶת תָּמִיד וְהִיא קְדוֹשָׁה מֵעַצְמָהּ, וְלֹא כְּמוֹ כָּל הַחַגִּים וְהַמּוֹעֲדִים אֲשֶׁר הֵם תְּלוּיִים בְּעַם יִשְׂרָאֵל כְּפִי הָעֵת שָׁבָה הֵם מְקַדְּשִׁים אֶת הַחֹדֶשׁ.

כִּי קְדֻשָּׁתָהּ לֹא תְּלוּיָה בְּקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ עַל יְדֵי עַם יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא הַשַּׁבָּת הִיא קְדוֹשָׁה תָּמִיד וּקְדֻשָּׁתָהּ קְבוּעָה תָּמִיד מֵעַצְמָהּ, כִּי בְּכָל מַצָּב שֶׁבּוֹ עַם יִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים בּוֹ - לְאַחַר כָּל שִׁשָּׁה יָמִים מַגִּיעַ וּבָא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּבָאָה וּמַגִּיעָה לְעַם יִשְׂרָאֵל קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר אֵינָהּ נִפְסֶקֶת לְעוֹלָם. וְכֵיוָן שֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל, לָכֵן אֵין שׁוּם חֵטְא וּפְגָם נוֹגֵעַ בִּקְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא הַמַּתָּנָה הַחֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר מִכָּל הַמִּצְוֹות כֻּלָּן, **כִּי עַל יְדֵי הַשַּׁבָּת יָכוֹל כָּל אָדָם בְּכָל מַדְרֵגָה שֶׁהוּא נִמְצָא בָּהּ**

וּבְכָל מַצָּב שֶׁהוּא שָׁרוּי בּוֹ לָשׁוּב לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְלִזְכּוֹת לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וְזֹאת עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא מַגִּיעָה וּבָאָה לְכָל אֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בְּכָל דַּרְגָּה שֶׁהוּא נִמְצָא בָּהּ, וְלָכֵן עַל יְדֵי הַשַּׁבָּת יָכוֹל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּאֵיזוֹ דַּרְגָּה שֶׁהוּא שָׁרוּי בָּהּ, לִזְכּוֹת לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלִזְכּוֹת לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם מִכֹּחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַשַּׁבָּת הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּבָּ"ה שֶׁהוּא שָׁלֵם מִכָּל הַצְּדָדִים

וְטַעַם נוֹסָף לְכָךְ שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֵין שׁוּם הַסְתָּרָה אֶלָּא הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּשַׁבָּת בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא שָׁלֵם מִכָּל הַצְּדָדִים, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּבוֹ לֹא שׁוֹלֵט שׁוּם פְּגָם, כִּי בְּעֶצֶם הַקְּדֻשָּׁה אֵין שׁוּם פְּגָם מַגִּיעַ, כַּיָּדוּעַ.

הַשַּׁבָּת תִּקְּנַת יִשְׂרָאֵל בַּדּוֹרוֹת הַנִּמּוּכִים בְּיוֹתֵר

וְלָכֵן בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם הַסְתָּרָה כְּלָל בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁגַּם כַּאֲשֶׁר עַם יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ וּפָשְׁעוּ מְאֹד, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: **"חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי"**, וְלֹא שַׁבְּתוֹתֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם הַסְתָּרָה, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל שְׁרוּיִים בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וַאֲפִלּוּ בַּמַּדְרֵגָה הַנִּמּוּכָה בְּיוֹתֵר שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יוֹרְדִים אֵלֶיהָ, הֵם זוֹכִים לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת וְעַל יָדָהּ הֵם שָׁבִים לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת

הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת **לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם**, בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם", וְזֹאת לְרַמֵּז, שֶׁאֲפִלּוּ בַּדּוֹרוֹת הַנִּמּוּכִים בְּיוֹתֵר תִּהְיֶה הַשַּׁבָּת הָאוֹת וְהַקֶּשֶׁר בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָהּ יָשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל וְיִתְרַצּוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ.

בְּשַׁבָּת מִתְגַּלֵּית מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל לְעֻמַּת הָאֻמּוֹת

וּמוֹסִיף מוֹהַרַנַ"ת (ליקוטי הלכות שבת ז), טַעַם נוֹסָף לְמַעֲלָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִכָּל הַמִּצְוֹת, מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת מִתְגַּלֵּית מַעֲלָתָם וּגְדֻלָּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל הָעַמִּים, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁרַק עַם יִשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וְאִלּוּ גּוֹי שֶׁשָּׁבַת חַיָּב מִיתָה (סנהדרין נח). וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁאֶצְלוֹ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר אֲשֶׁר גּוֹרֵם מִיתָה, כַּיָּדוּעַ בָּאֲרִיז"ל.

וְעַל יְדֵי כָּךְ מִתְגַּלֵּית גְּדֻלָּתָם הָעֲצוּמָה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי ה', אֲשֶׁר אֲפִלּוּ הַיְּהוּדִי הַנָּמוּךְ בְּיוֹתֵר הִנּוֹ נַעֲלֶה וּמְרוֹמָם יוֹתֵר מֵהַגּוֹי אֲשֶׁר הִנּוֹ כִּבְיָכוֹל הַגּוֹי הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, כְּגוֹן שֶׁהוּא מֵחֲסִידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם. כִּי אִם הַגּוֹי הַזֶּה יִשְׁמֹר שַׁבָּת, הוּא יִהְיֶה חַיָּב מִיתָה, וְאִלּוּ הַיְּהוּדִי הָרָחוֹק בְּיוֹתֵר, אִם הוּא לֹא יִשְׁמֹר שַׁבָּת, הוּא יִהְיֶה חַיָּב מִיתָה, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן אֶת הַשַּׁבָּת מַתָּנָה לְעַם יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן אֶת יוֹם מְנוּחָתוֹ מַתָּנָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל

כְּמוֹ כֵן, בְּשַׁבָּת מִתְגַּלֵּית מַעֲלָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

הוּא נָתַן לָהֶם אֶת הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הִיא יוֹם מְנוּחָתוֹ אֲשֶׁר בּוֹ הוּא שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ, וְהוּא נָתַן זֹאת לְנַחֲלָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל הַפָּסוּק "אַךְ אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת הִיא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם", שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא סִימָן וְאוֹת לְכָל הָאֻמּוֹת שֶׁיִּרְאוּ עַל יְדֵי כָּךְ אֶת גְּדֻלָּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בָּחַר בָּהֶם בְּכָךְ שֶׁהוּא נָתַן לָהֶם אֶת יוֹם מְנוּחָתוֹ, שֶׁהִיא תִּהְיֶה לָהֶם לְנַחֲלָה שֶׁיָּנוּחוּ בָּהּ.

מַדּוּעַ מִצְוַת מִילָה דּוֹחָה שַׁבָּת

וּמוֹסִיף מוֹהַרַנַ"ת, שֶׁזֶּה הַטַּעַם שֶׁמִּצְוַת מִילָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת וּמָלִים אֶת הַתִּינוֹק אֲפִלּוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת בְּרִית מִילָה נִכְנָס הָאָדָם לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, וְהִנֵּה כָּל קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת נִמְשֶׁכֶת עַל יְדֵי עַם יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כָּל יְהוּדִי וִיהוּדִי הַשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת, כִּי הַשַּׁבָּת נִתְּנָה לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּמַתָּנָה, וְלָכֵן מֻתָּר לָמוּל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהַשַּׁבָּת נִדְחֵית מִפְּנֵי קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל.

מַדּוּעַ פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ דּוֹחֶה שַׁבָּת

וְזֶה אַף הַטַּעַם לְכָךְ שֶׁפִּקּוּחַ נֶפֶשׁ דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, כִּי כְּשֶׁחֲסֵרָה נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל - חֲסֵרָה קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בָּעוֹלָם, כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת נִמְשֶׁכֶת רַק עַל יְדֵי עַם יִשְׂרָאֵל.

וְלָכֵן מִי שֶׁמְּחַלֵּל שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָה הוּא כְּמוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְיוֹצֵא מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קִיּוּם קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי שַׁבָּת.

בְּשַׁבָּת יָכוֹל כָּל אָדָם לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת

וּמְבָאֵר עוֹד מוֹהֲרַנַ"ת (שבת ז מא), שֶׁלָּכֵן אוֹמְרִים בִּכְנִיסַת שַׁבָּת אֶת הַפֶּרֶק "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" אֲשֶׁר מְסַיֵּם בְּפָסוּק "וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם ה'", וּבֵאֵר רַשִּׁ"י: לְעוֹלָם יָדְךָ עַל הָעֶלְיוֹנָה. כִּי בּוֹ מְרֻמָּז, שֶׁאֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר נִמְצָאִים יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַיְרִידָה וְהַהַסְתָּרָה, הֵם יְכוֹלִים לָשׁוּב לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכֹחָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

וְלָכֵן הַפֶּרֶק שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת מְסַיֵּם בְּפָסוּק זֶה, לְרַמֵּז שֶׁבְּכֹחַ הַשַּׁבָּת וְעַל יְדֵי קְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה, אֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר יִהְיוּ יִשְׂרָאֵל בְּעִקְבְּתָא דִּמְשִׁיחָא בְּתַכְלִית הַיְרִידָה, בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, הֵם יִזְכּוּ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי קְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְלָכֵן אוֹמְרִים אַחַר כָּךְ אֶת מִזְמוֹר **"ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ"** הַמְסַיֵּם בְּפָסוּק **"מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'"**, וְזֹאת לְרַמֵּז, שֶׁאֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר הַמַּיִם רַבִּים וְשׁוֹטְפִים עַל הָאָדָם מִכָּל הַצְּדָדִים וּמִשְּׁבְרֵי יַם אַדִּירִים מִתְגַּבְּרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אֲבָל מִכֹּחַ קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת - **"אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'"**, וּבְוַדַּאי יִזְכֶּה כָּל אֶחָד לְתַכְלִית הַטּוֹב הָאֲמִתִּית וְהַנִּצְחִית אִם רַק יִרְצֶה, כִּי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת מְתַקֶּנֶת הַכֹּל בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְעַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהִנָּצֵל מִכָּל שֶׁטֶף הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים הַשּׁוֹטְפִים מִכָּל צַד וְיִמָּלֵט מִמַּלְתְּעוֹת הַיֵּצֶר הָחָפֵץ לְאַבְּדוֹ מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וְעַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת יִזְכֶּה הָאָדָם לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת בַּעֲבוֹדַת ה'.

הַשַּׁבָּת – תְּחִלַּת הָעֲבוֹדָה

וְכָתְבוּ מוֹהֲרַנַ"ת זיע"א (ליקוה"ל שבת ז), וּבַעַל הַ"תּוֹרַת אָבוֹת" זיע"א (עניני שבת - סעיף כד), שֶׁמִּפְּנֵי כָּךְ הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד מַתְחִיל מִמִּצְוַת הַשַּׁבָּת, וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַתְחִיל אֶת כָּל עֲבוֹדָתוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ מִשַּׁבָּת, כִּי כָּל תִּקּוּנוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא מִכֹּחָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בָּהּ אֵין מַגִּיעַ שׁוּם פְּגָם, כִּי בָּהּ יָכוֹל אֲפִלּוּ מִי שֶׁחָטָא לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, כִּי קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת שׁוֹרָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְעַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אֶחָד לַחֲזֹר וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת.

וְלָכֵן הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת **"תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ"**, כִּי מִמֶּנָּה הָאָדָם צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת כָּל עֲבוֹדָתוֹ וְאֶת תְּשׁוּבָתוֹ, כִּי הִיא הַכְּנִיסָה וְהַדֶּרֶךְ שֶׁעַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אֶחָד בְּכָל מַדְרֵגָה שֶׁהוּא נִמְצָא בָּהּ, לִזְכּוֹת לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת בַּעֲבוֹדַת ה'.

וּמְבָאֵר מוֹהֲרַנַ"ת (שבת ה ח), שֶׁמִּפְּנֵי כָּךְ כָּתְבוּ חֲז"ל שֶׁאִם יִשְׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת אַחַת מִיָּד יִהְיוּ נִגְאָלִין, כִּי בְּשַׁבָּת טְמוּנָה סוֹד הַגְּאֻלָּה, הֵן בִּכְלָל וְהֵן בִּפְרָט, לִגְאֹל אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל גְּאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ מִכָּל תַּאֲוֹת יִצְרוֹ הָרָע הָרוֹדֵף אַחַר נַפְשׁוֹ לְהַפִּילָהּ לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי גְּאָלָהּ".

שַׁבָּת הִיא עִקַּר הָעֶזְרָה שֶׁנָּתַן הַשֵּׁם כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע

וּמוֹסִיף מוֹהֲרַנַ"ת (שבת ז ב), שֶׁלָּכֵן צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת הַמַּתָּנָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי הַשַּׁבָּת הִיא עִקַּר הָעֶזֶר

וְהַיְשׁוּעָה שֶׁעַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אָדָם לְנַצֵּחַ אֶת יִצְרוֹ וְלֹא לְהִתְיָאֵשׁ מִכָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, וְזֹאת עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא סוֹד הַקְּדֻשָּׁה הַנֶּעֱלֶמֶת אֲשֶׁר עַל יָדָהּ תָּמִיד יָכוֹל כָּל אֶחָד לָשׁוּב לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, וּמִפְּנֵי כָּךְ צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָה יְתֵרָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

מַדּוּעַ רַק עַל מִצְוַת הַשַּׁבָּת הִצְטַוָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְהוֹדִיעַ לְיִשְׂרָאֵל

וְלָכֵן אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, "מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי, **לֵךְ וְהוֹדִיעֵם**", כְּלוֹמַר, שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, לֵךְ וּתְגַלֶּה וְתַסְבִּיר לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת מַעֲלָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיָּבִינוּ וְיֵדְעוּ אֶת גְּדֻלָּתָהּ הָעֲצוּמָה וְהַנּוֹרָאָה שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא מַתָּנָה טוֹבָה שֶׁהָיְתָה בְּבֵית גְּנָזַי, כְּלוֹמַר, שֶׁבָּהּ מִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּנוּז בְּכָל יְהוּדִי, וְלָכֵן עַל יָדָהּ יֵשׁ תִּקְוָה אֲפִלּוּ לִרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר שֶׁאַף הֵם יוּכְלוּ לָשׁוּב לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְעַל יְדֵי הַשַּׁבָּת יֵשׁ לָהֶם תִּקְוָה לְעוֹלָם, כִּי הִיא עִקַּר הָעֵזֶר וְהַיְשׁוּעָה נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אָדָם לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּלְנַצֵּחַ אֶת יִצְרוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת.

וְעַל פִּי זֶה הִסְבִּירוּ צַדִּיקִים אֶת דִּבְרֵי הַ"הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח": אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא קֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי - דַּיֵּנוּ, וְלִכְאוֹרָה כֵּיצַד הָיָה דַּי לָנוּ בְּמִצְוַת הַשַּׁבָּת לְבַדָּהּ? אֶלָּא זֹאת מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי קְדֻשָּׁתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הָיִינוּ מְקַבְּלִים כֹּחַ לִכְבֹּשׁ אֶת הַיֵּצֶר הָרָע וְהָיִינוּ זוֹכִים לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בֶּאֱמֶת.

עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת – הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת

וּמוֹסִיף וְכוֹתֵב מוֹהַרַנַ"ת (הלכות שבת הלכה ז מה), שֶׁעִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הִיא הַשִּׂמְחָה בְּיוֹם קָדוֹשׁ זֶה, וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן אֲשֶׁר אֵלָיו זוֹכֶה הָאָדָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא לְהָשִׁיב אֶת נַפְשׁוֹ לְשָׁרְשָׁהּ (ליקו"מ לה), וְשֹׁרֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא הַשִּׂמְחָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל עָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה (בראשית רבה פא), וְהִנֵּה עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶאֱמַר שֶׁ"עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ" (דברי הימים א טז), וְאֵין עַצְבוּת לְפָנָיו (חגיגה ה).

וּלְעֻמַּת זֹאת, כָּל הָעֲבֵרוֹת נִמְשָׁכוֹת מִזְּהֲמַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלָכֵן בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת הִתְקַלֵּל אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּקִלְלַת הָעַצְבוּת - "בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", כִּי זֶה הִמְשִׁיךְ אֶת הָעַצְבוּת וְהִיָּגוֹן לָעוֹלָם. וּמִי שֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה, נִמְשֶׁכֶת עָלָיו עַצְבוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים לח יט): "אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי", כִּי מַהוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא הִיא מִדַּת הָעַצְבוּת, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְלָכֵן עַל יְדֵי הָעַצְבוּת הָאָדָם נוֹפֵל לְעוֹד חֲטָאִים, רַחֲמָנָא לִיצְלַן, וַעֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, עַד שֶׁלֹּא יָכוֹל הָאָדָם לָשׁוּב וּלְהִתְנַתֵּק מִמַּעְגַּל הַקְּסָמִים שֶׁל הַיֵּצֶר הַמַּפִּילוֹ לְעַצְבוּת הַגּוֹרֶרֶת אַחֲרֶיהָ חֲטָאִים, אֲשֶׁר הֵם גּוֹרְרִים אַחֲרֵיהֶם עוֹד עַצְבוּת, וְזֶה גּוֹרֵר חֲטָאִים נוֹסָפִים, רַחֲמָנָא לִיצְלַן וְחוֹזֵר חָלִילָה.

הַדֶּרֶךְ לָצֵאת מֵהָעַצְבוּת וְלִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם

אֲבָל כַּאֲשֶׁר מַגִּיעָה וּבָאָה הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בָּהּ יֶשְׁנָהּ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה

עֲצוּמָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, כִּי בְּשַׁבָּת מִתְבַּטְּלִים כָּל הַדִּינִים (זוהר תרומה קלה), וּבָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּכֵּל רַק עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וּבָהּ זוֹכֶה כָּל יִשְׂרָאֵל לְשִׂמְחָה מִכֹּחַ קְדֻשָּׁתָהּ, לָכֵן מִי שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֶת שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת וְשָׂשׂ וְשָׂמֵחַ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, הוּא זוֹכֶה לְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ אֲשֶׁר עַל יָדָן הוּא זוֹכֶה לָצֵאת מִיָּד מִכָּל מַעְגַּל הַקְּסָמִים שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע, וְלָכֵן עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה זוֹכֶה הָאָדָם לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת.

הַמַּזְכִּיר אֶת שְׁמָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת זוֹכֶה לִקְדֻשָּׁה וְיִרְאַת שָׁמַיִם

וְכָתַב בַּעַל "אַהֲבַת שָׁלוֹם" זיע"א (פ' כי תשא, עמוד קסח), שֶׁאֲפִלּוּ בִּימוֹת הַחֹל מִי שֶׁמַּזְכִּיר בְּפִיו אֶת הַשֵּׁם **"שַׁבָּת"** - הוּא זוֹכֶה לִבּוּשָׁה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְזֶה מְעוֹרֵר חַיּוּת אֵצֶל הָאָדָם, כִּי הַשַּׁבָּת הִיא **'צְרוֹרָא דִּלְעֵלָּא דְּבֵי חַיֵּי כֹּלָּא'**, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא הַקֶּשֶׁר הָעֶלְיוֹן הַמְחַיֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְלָכֵן כְּשֶׁזּוֹכֵר אֶת הַשַּׁבָּת וּמַזְכִּירָהּ בְּפִיו, הוּא מַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת עָלָיו.

וּמוֹסִיף עוֹד בַּעַל "אַהֲבַת שָׁלוֹם" זיע"א (פ' כי תצא), שֶׁמִּי שֶׁחֲבִיבָה בְּעֵינָיו מִצְוַת הַשַּׁבָּת, עַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לְנַצֵּחַ אֶת יִצְרוֹ. וְזֶה הַפֵּרוּשׁ "כִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ", שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר עִם הָאָדָם, **"כִּי תִקְרַב"**, בְּגִימַטְרִיָּה **"שַׁבָּת"**, לְרַמֵּז שֶׁמִּי שֶׁחֲבִיבָה עָלָיו מִצְוַת הַשַּׁבָּת, עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְנַצֵּחַ אֶת יִצְרוֹ הָרָע **"לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ"** בְּכֹחָהּ וּזְכוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

סְגֻלָּה עֲצוּמָה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה

וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת כָּרָאוּי, הוּא זוֹכֶה לְהִזְדַּכֵּךְ מִכָּל הַקְּלִפּוֹת הַקָּשׁוֹת אֲשֶׁר נוֹצְרוּ מֵחֲטָאָיו וַעֲוֹנוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קַנְיֶבְסְקִי, הַסְּטַיְפְּלֵר זִיע"א (קריינא דאיגרתא - שסט), לְבָחוּר שֶׁהִתְלוֹנֵן לְפָנָיו עַל סְפֵקוֹת בֶּאֱמוּנָה הַמְּנַקְּרוֹת בְּמוֹחוֹ, רַחֲמָנָא לִיצְלַן, שֶׁהֶעֱצָה לְכָךְ הִיא שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ וְיַעֲסֹק בְּכָל הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה לְלֹא דְּבָרִים בְּטֵלִים, וְעַל יְדֵי זֶה מֻבְטָח לוֹ שֶׁכָּל הַהִרְהוּרִים הָאֵלּוּ יֶעָלְמוּ לַחֲלוּטִין וְהָיוּ כְּלֹא הָיוּ.

וּמְסַיֵּם הַסְּטַיְפְּלֵר, שֶׁהוּא בָּדוּק וּמְנֻסֶּה.

וְאֶפְשָׁר לְבָאֵר שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֵלּוּ, שֶׁרְשָׁן בַּקְּלִפּוֹת אֲשֶׁר נוֹצְרוּ מֵחֲטָאֵי הָאָדָם, וְהֵם מְבַלְבְּלוֹת אֶת מוֹחוֹ בְּמַחֲשָׁבוֹת שֶׁל שְׁטוּת, וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת וְהוּא עוֹסֵק בְּכָל הַשַּׁבָּת בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הוּא זוֹכֶה לְהַבְטָחַת חֲז"ל שֶׁ"כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ, אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ", וְעַל יְדֵי שֶׁיִּמְחֲלוּ לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, הוּא יִזְכֶּה מִמֵּילָא שֶׁיֵּעָלְמוּ כָּל סְפֵקוֹת הָאֱמוּנָה הַמְנַקְּרוֹת בְּמוֹחוֹ אֲשֶׁר בָּאוֹת מֵאַחִיזַת הַקְּלִפּוֹת בָּאָדָם עַל יְדֵי חֲטָאָיו, וָשָׁב וְרָפָא לוֹ.

[וְאַף אֲנִי נוֹכַחְתִּי בְּכָךְ כַּאֲשֶׁר כַּמָּה אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִתְלוֹנְנוּ לְפָנַי עַל מַחֲשָׁבוֹת טוֹרְדָנִיּוֹת אֵלּוּ הַמְנַקְּרוֹת בְּמוֹחָם בְּעַל כָּרְחָם, וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֶת דִּבְרֵי הַסְּטַיְפְּלֵר הָאֵלּוּ, וְעָשׂוּ זֹאת וְקִדְּשׁוּ אֶת הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וְרָאוּ פְּלָאוֹת כַּאֲשֶׁר כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הַטּוֹרְדָנִיּוֹת הָאֵלּוּ נֶעֱלְמוּ לַחֲלוּטִין מִיָּד לְאַחַר הַשַּׁבָּת.]

שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ הַשַּׁבָּת מְכַלָּה אֶת כָּל הָרָע שֶׁל הָאָדָם

כָּתַב הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם", שֶׁהַפָּסוּק "קוֹל ה' חֹצֵ**ב** לַהֲבוֹ**ת** אֵ**שׁ**" - סוֹפֵי תֵבוֹת **"שַׁבָּת"**, מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבָּת נֶחְצָבֶת לֶהָבָה שֶׁל אֵשׁ הַמְכַלָּה אֶת כָּל הָרָע שֶׁל הָאָדָם וּמְאִירָה בּוֹ אֶת אוֹר ה', וְעַל יְדֵי כָּךְ יָכוֹל כָּל אֶחָד לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְלָכֵן אָמְרוּ חֲז"ל, שֶׁבְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ עַם הָאָרֶץ יָרֵא לְשַׁקֵּר, כִּי אֵימַת שַׁבָּת עָלָיו, כְּלוֹמַר, שֶׁעַל יְדֵי הֶאָרַת הַשַּׁבָּת גַּם עַם הָאָרֶץ זוֹכֶה בְּשַׁבָּת לְיִרְאָה וּלְבוּשָׁה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּהַר סִינַי קִבְּלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל יִרְאָה וּבוּשָׁה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַתַּן תּוֹרָה (שמות כ טז): "כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹקִים וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶחֱטָאוּ", וְדָרְשׁוּ חֲז"ל - זֶה הַבּוּשָׁה, וּכְשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל זֶה נִלְקַח מֵהֶם, וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַחֲזִיר אֶת שְׁנֵי הַכְּתָרִים לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, שֶׁזֶּה כֹּחַ הַבּוּשָׁה, וְעַל יְדֵי זֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה בְּשַׁבָּת לְהִתְבַּיֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו.

וּמְגַלֶּה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (קדושים פב), שֶׁמִּלְּבַד הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, אַף גּוּפוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי מִשְׁתַּנֶּה וּמִתְרוֹמֵם וּמְקַבֵּל קְדֻשָּׁה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, כִּי כָּל יְהוּדִי מְקַבֵּל בְּשַׁבָּת גּוּף קָדוֹשׁ, וְהָרְאָיָה לְכָךְ הוּא הַחִיּוּב לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת, שֶׁצְּרִיכִים לִהְיוֹת בְּגָדִים נָאִים וּמְכֻבָּדִים, וְזֹאת כְּדֵי לְרַמֵּז שֶׁאֲפִלּוּ גּוּפוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי רָאוּי בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִבְגָדִים יָפִים וּמְכֻבָּדִים יוֹתֵר מֵחֲמַת קְדֻשָּׁתוֹ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

מַדּוּעַ לֹא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת

וּבֵאֵר רַבִּי צָדוֹק מִלוּבְּלִין זִיע"א, שֶׁזֶּה הַטַּעַם שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל לֹא יָצְאוּ מִמִּצְרַיִם מִיָּד כַּאֲשֶׁר הִתְחִילוּ לִשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל, שֶׁכַּאֲשֶׁר עַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּמִצְרַיִם, הֵם שָׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת עֶשְׂרִים שָׁנָה לִפְנֵי יְצִיאָתָם, וְלִכְאוֹרָה מַדּוּעַ הֵם לֹא יָצְאוּ מִיָּד מִמִּצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחוּ חֲזַ"ל (שבת קי"ט): "אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת הָיוּ מִיָּד נִגְאָלִין"?

אֶלָּא שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם לֹא קִדְּשׁוּ אֶת הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בְּכָל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ, אֶלָּא הֵם רַק נָחוּ בְּשַׁבָּת, אֲבָל אִם הֵם הָיוּ מְקַדְּשִׁים אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּמִצְרַיִם, הֵם הָיוּ נִגְאָלִים וְיוֹצְאִים מִיָּד.

כִּי כָּל הַבְּטָחָתָם שֶׁל חֲזַ"ל הִנָּהּ רַק אִם מְקַדְּשִׁים אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ עוֹשִׂים כְּלִי לְקַבֵּל אֶת אוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא אוֹר הַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה הַמְּאִירָה בּוֹ, וְעַל יְדֵי כָּךְ מִמֵּילָא נִגְאָלִים מִכֹּל וָכֹל.

סְגֻלָּה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה

כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, הוּא זוֹכֶה לְכָל בִּרְכוֹתֶיהָ הַגְּדוֹלוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁהוּא זָקוּק, בֵּין בְּגַשְׁמִיּוּת בֵּין בְּרוּחָנִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁסִּפֵּר רַבָּהּ שֶׁל "רָמַת אֶלְחָנָן", הַגָּאוֹן הָרַב יִצְחָק זִילְבֶּרְשְׁטֵיין שְׁלִיטָ"א, מַעֲשֶׂה שֶׁהוּא הָיָה עֵד רְאִיָּה אֵלָיו.

הָיָה זֶה כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי אֲשֶׁר הָיָה חוֹלֶה בְּמַצָּב קָשֶׁה מְאֹד נִגַּשׁ אֶל אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הָאַדְמוֹרִי"ם וּבִקֵּשׁ אֶת בִּרְכָתוֹ לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה, עָנָה וְאָמַר לוֹ הָרַבִּי: נָאֱמַר בַּתּוֹרָה **"רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרִפֹּא יִרְפֵּא"**, וּבְכָךְ מְרַמֵּז שֶׁאִם יִתֵּן הָאָדָם אֶת שַׁבְּתוֹתָיו לַה' וִיקַדֵּשׁ אוֹתָן כָּרָאוּי בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, יִזְכֶּה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם. וְהִנֵּה נוֹכַחְתִּי לִרְאוֹת שֶׁאָכֵן מֵאוֹתָהּ שַׁבָּת הֵחֵל אוֹתוֹ יְהוּדִי לְהַקְדִּישׁ אֶת שַׁבְּתוֹתָיו לְלִמּוּד הַתּוֹרָה כְּשֶׁהוּא הוֹגֶה בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאָכֵן הוּא הִבְרִיא וְהָיָה כְּאַחַד הָאָדָם וָשָׁב וְרָפָא לוֹ בִּזְכוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְזֹאת מִשּׁוּם שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה וְכָל הַשֶּׁפַע, וְאִם הָאָדָם זוֹכֶה לְקַדְּשָׁהּ כָּרָאוּי, הוּא זוֹכֶה מִמֵּילָא לְכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁהוּא זָקוּק.

אוֹצְרוֹת וּסְגֻלּוֹת מַתְּנַת הַשַּׁבָּת

לְסִכּוּם:

מַתְּנַת הַשַּׁבָּת הִיא מַתָּנָה טוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ יִשְׂרָאֵל עַל יָדָהּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת לְאוֹצָרוֹת נִפְלָאִים וַעֲצוּמִים, הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן וְגַשְׁמִיּוּת, וְכָל הַמְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, זוֹכֶה (רשימה חלקית בלבד):

א. לְכַפָּרַת כָּל הָעֲוֹנוֹת לְלֹא שׁוּם יִסּוּרִים (ערבי נחל - כי תצא).

ב. לִמְחִילַת כָּל הַחֲטָאִים, וַאֲפִלּוּ אֶת אֵלּוּ שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים אֵינוֹ מְכַפֵּר עֲלֵיהֶם (טז סימן רמב).

ג. לָצֵאת מִכָּל הַיְכֻלּוֹת הַטֻּמְאָה וּלְהִכָּנֵס לְכָל הַיְכֻלּוֹת הַקְּדֻשָּׁה בְּשַׁבָּת אַחַת (ערבי נחל - שמיני).

ד. לְהִטָּהֵר מִכָּל הַטֻּמְאָה הַפְּנִימִית שֶׁבּוֹ, כִּי בְּשַׁבָּת הַשְּׁכִינָה בְּעַצְמָהּ מְטַהֶרֶת אֶת יִשְׂרָאֵל (החיד"א נחל קדומים - ניצבים).

ה. הַשַּׁבָּת מְבַטֶּלֶת מֵהָאָדָם אֶת כָּל הַקִּטְרוּגִים וּמִדַּת הַדִּין (זוהר וישב).

ו. עַל יְדֵי הַשַּׁבָּת זוֹכֶה כָּל אֶחָד בְּאֵיזוֹ דַּרְגָּה שֶׁהוּא נִמְצָא בָּהּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְכָל הַמַּדְרֵגוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם (לקוה"ל שבת ז).

ז. זוֹכֶה עַל יְדֵי הַשַּׁבָּת לְקַיֵּם אֶת כָּל מִצְוֹות הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת (אור החיים הקדוש ואתחנן ד)

ח. זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת תִּקּוּן נַפְשׁוֹ, וּלְתַקֵּן אֶת כָּל מַה שֶּׁהוּא חָטָא כְּנֶגֶד קוֹנֵהוּ, רַחֲמָנָא לִיצְלַן (אור החיים הקדוש ואתחנן ד).

ט. כְּשֵׁם שֶׁהַשַּׁבָּת הֵגִנָּה עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלֹּא יְגֹרַשׁ מִגַּן עֵדֶן, כָּךְ הִיא מְגִנָּה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד הַשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת לְשָׁמְרוֹ וּלְהַצִּילוֹ מִכָּל רַע בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת (ליקוה"ל שבת מא).

י. זוֹכֶה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה. (צדיקי הדורות)

יא. זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. (קריינא דאגרתא)

יב. זוֹכֶה לְהַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה עָלָיו בְּכָל דַּרְגָּה שֶׁהוּא נִמְצָא בָּהּ (תיקוני זוהר תיקון יח).

יג. זוֹכֶה שֶׁיִּצְרוֹ מָסוּר תָּמִיד בְּיָדוֹ, וְהוּא זוֹכֶה תָּמִיד לְנַצֵּחַ אֶת יִצְרוֹ, וּלְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו. (ליקוה"ל שבת ג)

יד. זוֹכֶה לָצֵאת מֵהָעַצְבוּת, וְזוֹכֶה לְשִׂמְחָה בַּעֲבוֹדַת ה' (ליקוה"ל עירובי תחומין א).

פרק י"ד

הֵיכְלוֹת הַשַּׁבָּת

פרק י"ד

הֵיכְלוֹת הַשַּׁבָּת

בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם

הָאַלְשֵׁיךְ הַקָּדוֹשׁ בְּסִפְרוֹ "תּוֹרַת מֹשֶׁה" (פרשת כי תשא) פּוֹתֵחַ צֹהַר מָפְלָא לְהֵיכְלוֹתֶיהָ הַגְּנוּזִים שֶׁל הַשַּׁבָּת, וּבוֹ הוּא מְגַלֶּה וְחוֹשֵׁף אֶת צְפוּנוֹתֶיהָ הַגְּנוּזִים שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, כַּאֲשֶׁר הוּא מְבָאֵר כֵּיצַד יָכוֹל כָּל אֶחָד לִזְכּוֹת לְהִכָּנֵס לָעוֹלָם הַטָּמִיר וְהַנֶּעְלָם שֶׁל הַשַּׁבָּת וּלְאֵילוּ דְּבָרִים נִפְלָאִים יָכוֹל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּכְדַרְכּוֹ הוּא פּוֹתֵחַ בְּכַמָּה שְׁאֵלוֹת.

כַּאֲשֶׁר אָנוּ מִתְבּוֹנְנִים בְּמִצְוַת הַשַּׁבָּת, צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בְּכַמָּה שְׁאֵלוֹת חֲשׁוּבוֹת בְּמַהוּתָהּ הַפְּנִימִית שֶׁל הַשַּׁבָּת.

שְׁאֵלָה רִאשׁוֹנָה

הִנֵּה כָּל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת הִיא זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, אֲשֶׁר בָּהֶם בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם בְּשִׁשָּׁה יָמִים וְשָׁבַת מִמְּלַאכְתּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות לא טז): **"וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ', כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ".**

וְאִם כֵּן צָרִיךְ לְהָבִין, מַדּוּעַ כֹּה הֶחְמִירָה הַתּוֹרָה בְּעָנְשָׁם שֶׁל מְחַלְּלֵי הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא בְּכָרֵת וּסְקִילָה, אֲשֶׁר מִכָּךְ מַשְׁמַע שֶׁנּוֹצַר מִזֶּה פְּגָם נוֹרָא בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים? וְלִכְאוֹרָה צָרִיךְ לְהָבִין מָה הַפְּגָם הַגָּדוֹל שֶׁנַּעֲשָׂה מִכָּךְ, וַהֲרֵי כָּל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת הִיא רַק זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

שְׁאֵלָה שְׁנִיָּה

מַדּוּעַ נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא אוֹת בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות לא טז): "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ' בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם", וַהֲרֵי הַשַּׁבָּת הִיא רַק יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוּעַ אֲשֶׁר חוֹלֵף וְעוֹבֵר לְאַחַר יוֹם אֶחָד בִּלְבַד?

שְׁאֵלָה שְׁלִישִׁית

כָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁאֵין בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת, וְלִכְאוֹרָה הֲרֵי הַמִּשְׁכָּן הוּא הַמָּקוֹם אֲשֶׁר בּוֹ הוּא הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה בָּעוֹלָם, וּמַדּוּעַ אֵינוֹ דּוֹחֶה אֶת מִצְוַת שְׁמִירַת שַׁבָּת?

שְׁאֵלָה רְבִיעִית

צָרִיךְ לְהָבִין מַהוּ הַסּוֹד הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ כָּל הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בְּמִצְוַת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קיח): אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ שַׁבָּת אַחַת, מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִים?

שְׁאֵלָה חֲמִישִׁית

הִקְשׁוּ חֲזַ"ל (בראשית רבה פרשה י), הֲרֵי נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה (בראשית ב, ב): "וַיְכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה", שֶׁמִּכָּךְ מַשְׁמַע שֶׁגַּם בְּחֵלֶק מֵהַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בְּעַצְמוֹ נֶעֱשְׂתָה מְלָאכָה, וְלִכְאוֹרָה הֲרֵי

כְּבָר כָּתוּב בַּתּוֹרָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם רַק בְּשִׁשָּׁה יָמִים וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הוּא שָׁבַת מִמְּלַאכְתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה (שמות לא יז): "כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ"?

שְׁאֵלָה שִׁשִּׁית

מַדּוּעַ נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה (שמות לא טז): "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ' לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם", וְכִי עַם יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים אֶת הַשַּׁבָּת? הֲרֵי אָנוּ שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ וְלֹא עוֹשִׂים אוֹתָהּ, וּמַדּוּעַ לֹא נֶאֱמַר 'וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ', לִשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת'?

שְׁאֵלָה שְׁבִיעִית

כָּתְבוּ חֲזַ"ל (שמות רבה כה), שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ בִּקֵּשׁ מִפַּרְעֹה שֶׁיִּתֵּן לְעַם יִשְׂרָאֵל יוֹם אֶחָד לִמְנוּחָה וְהִסְכִּים לְכָךְ פַּרְעֹה, וּבָחַר מֹשֶׁה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לִמְנוּחָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְלִכְאוֹרָה מַדּוּעַ לֹא נִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִיָּד לְאַחַר שֶׁהֵחֵלּוּ לִשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת בְּמִצְרַיִם בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת, וְהֲרֵי כָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קיח) שֶׁאִם יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְרוּ שַׁבָּת אַחַת, מִיָּד הֵם נִגְאָלִים?

שְׁאֵלָה שְׁמִינִית

מַדּוּעַ מִצְוַת הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת **"מַתָּנָה טוֹבָה"** יוֹתֵר מִכָּל הַמִּצְוֹת, הֲרֵי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת נִקְרָאוֹת מַתָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל עַל הַפָּסוּק **"וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה"**?

שְׁאֵלָה תְּשִׁיעִית

בַּמָּה הִתְיַחֲדָה מִצְוַת הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִכָּל הַמִּצְוֹת, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ כָּל

הַשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת נִמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קיח) שֶׁ"**כָּל הַמְּשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ**"?

שְׁאֵלָה עֲשִׂירִית

מְסֻפָּר בַּגְּמָרָא (שבת קיט) שֶׁאַחַד הַתַּנָּאִים הָיָה מַרְבֶּה לְהָכִין תַּבְשִׁילִים לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: הֲרֵי אִם רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה בָּא לְבֵיתֵנוּ, גַּם הָיִינוּ מַרְבִּים לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה אֹכֶל בִּשְׁבִילוֹ. וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה כֵּיצַד הוּא אָמַר כָּךְ, הֲרֵי זֶה אֵינוֹ דּוֹמֶה כְּלָל? כִּי אִם הָיָה בָּא רַבִּי יוֹחָנָן אֵלָיו, הָיָה רַבִּי יוֹחָנָן בְּעַצְמוֹ אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה, וְאִלּוּ בְּשַׁבָּת אֲנַחְנוּ אוֹכְלִים בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת אֶת כָּל הַמַּאֲכָלִים.

בְּשַׁבָּת מְקַבְּלִים כָּל עַם יִשְׂרָאֵל נְשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה מֵעוֹלָם שֶׁל הַעֲנוּג וְשִׂמְחָה

וּמִתָּרֵץ הָאַלְשֵׁיךְ הַקָּדוֹשׁ (פרשת כי תשא) שֶׁהַבֵּאוּר לְכָל שְׁאֵלוֹת אֵלּוּ, הוּא עַל פִּי דִּבְרֵי חֲזַ"ל (ביצה טז) שֶׁכָּתְבוּ שֶׁבְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מְקַבְּלִים כָּל יִשְׂרָאֵל נְשָׁמָה יְתֵרָה, וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בָּאָה מֵעוֹלָם גָּבוֹהַּ מְאֹד אֲשֶׁר כֻּלּוֹ עֹנֶג וּמְנוּחָה, שֶׁהוּא עוֹלַם הָאֲצִילוּת.

וְלָכֵן, כְּדֵי שֶׁהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה תִּשָּׁאֵר בָּאָדָם, עָלָיו לְהִזָּהֵר מִכָּל עִנּוּי וּמְלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי הֵם מַמָּשׁ הֶפֶךְ טִבְעָהּ וּרְגִילוּתָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה מֵעוֹלָמוֹת שֶׁל עֹנֶג וְשִׂמְחָה.

מַדּוּעַ הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת עָנְשׁוֹ בְּכָרֵת

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁכָּל הַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת אֲפִלּוּ לְלֹא עֵדִים וְהַתְרָאָה עָנְשׁוֹ בְּכָרֵת, כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת עִם הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה אֲשֶׁר בָּאָה מִמָּקוֹם שֶׁכֻּלּוֹ עֹנֶג וּמְנוּחָה, הִיא מִיָּד יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, כִּי אֵינֶנָּה רְגִילָה כְּלָל לְכָךְ, וְלָכֵן בְּכָךְ הוּא כּוֹרֵת מִיָּד אֶת נַפְשׁוֹ מִשָּׁרְשָׁהּ הַנִּמְצָא לְמַעְלָה.

וּמִפְּנֵי כָּךְ עָנְשׁוֹ שֶׁל הַמְחַלֵּל שַׁבָּת הוּא בְּכָרֵת, כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹשֶׂה מְלָאכָה כַּאֲשֶׁר הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה נִמְצֵאת בּוֹ, בְּכָךְ הוּא כּוֹרֵת וְקוֹצֵץ אֶת נַפְשׁוֹ מִשָּׁרְשָׁהּ וּמִמְּקוֹרָהּ לְמַעְלָה, וּמִיָּד הוּא נִכְרָת מִשָּׁרְשׁוֹ, וְזוֹ הִיא מְציאוּת הַנִּפְעֶלֶת מֵאֵלֶיהָ עַל יְדֵי עֲשִׂיָּתוֹ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת.

מַדּוּעַ צִוּוּ חֲכָמִים לְהִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת

וּמִשּׁוּם כָּךְ צִוּוּ חֲזַ"ל (שבת קיח), לְהִתְעַנֵּג וְלִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת בִּשְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת, כִּי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בָּאָה מֵעוֹלַם הָאֲצִילוּת, שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁל עֹנֶג וְשִׂמְחָה, וְלָכֵן הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שְׂמֵחָה מִדְּבָרִים שֶׁל שִׂמְחָה וְעֹנֶג, וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם מְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת וּמִתְעַנֵּג וְשָׂמֵחַ בָּהּ לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, הוּא מוֹסִיף הֶאָרָה וְהִתְעוֹרְרוּת בַּנְּשָׁמָה יְתֵרָה אֲשֶׁר נִמְצֵאת בּוֹ בְּשַׁבָּת, וּבְכָךְ נֶחְשָׁב לוֹ שֶׁהוּא מַמָּשׁ עוֹשֶׂה אֶת הַשַּׁבָּת.

וְזֶה כַּוָּנַת הַתּוֹרָה (שמות לא טז): "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת - לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם", כִּי בְּכָךְ שֶׁהוּא מְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת, הוּא מְקַיֵּם אֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה בְּקִרְבּוֹ, וְזֶה נֶחְשָׁב לוֹ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ עוֹשֶׂה אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת.

הַתַּעֲנוּג בְּשַׁבָּת
מוֹסִיף אֶת אוֹרָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה

וְעַל פִּי זֶה מְבֹאָר מַה שֶּׁמְּסַפְּרִים חֲז"ל (שבת קיט) עַל אֶחָד הַתַּנָּאִים שֶׁהָיָה מַרְבֶּה לְהָכִין מַאֲכָלִים וּמַשְׁקָאוֹת לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: הֲרֵי אִם רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה בָּא אֵלֵינוּ, הֲרֵי גַּם הָיִינוּ מַרְבִּים לְבַשֵּׁל תַּבְשִׁילִים לִכְבוֹדוֹ. וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ דּוֹמֶה כְּלָל, כִּי אִם הָיָה בָּא רַבִּי יוֹחָנָן אֵלָיו, הָיָה רַבִּי יוֹחָנָן בְּעַצְמוֹ אוֹכֵל אֶת הַמַּאֲכָלִים, וְאִלּוּ בְּשַׁבָּת אָנוּ אֵלּוּ הָאוֹכְלִים וְשׁוֹתִים בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת אֶת מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת.

אֶלָּא הַבֵּאוּר לְכָךְ הוּא, שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה לָאָדָם בְּשַׁבָּת, הִיא בְּעַצְמָהּ מִתְעַנֶּגֶת מֵהָאֲכִילָה וְהַשְּׁתִיָּה בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי הִיא בָּאָה מִמָּקוֹם שֶׁל מְנוּחָה וְעֹנֶג, וּכְכָל שֶׁהָאָדָם מַרְבֶּה לְהִתְעַנֵּג וְלִשְׂמֹחַ לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, כָּךְ גָּדֵל וְנִתְוַסֵּף יוֹתֵר אוֹרָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַשּׁוֹכֶנֶת בְּקִרְבּוֹ, וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁמְּעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת וְאוֹכֵל אֶת שְׁלֹשׁ הַסְּעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, זֶה נֶחְשָׁב לוֹ שֶׁהוּא מְכַבֵּד אֶת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה בְּעַצְמָהּ.

בְּשַׁבָּת כָּל יְהוּדִי
נַעֲשֶׂה מִשְׁכָּן לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה

וּמְבֹאָר עוֹד הָאַלְשֵׁיךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה אֲשֶׁר מְקַבֵּל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, הִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל אֲשֶׁר מְקַשֶּׁרֶת וּמְחַבֶּרֶת בֵּין הָאָדָם לְקוֹנוֹ בְּיוֹם שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות לא יג): "אַךְ אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ - כִּי אוֹת הִיא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם",

(שם פסוק יז) "בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם".

וּבְכָל שֶׁבּוּעַ כַּאֲשֶׁר נִכְנָסֶת וּבָאָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, **נִשְׁמָתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל נַעֲשֵׂית הֵיכָל וּמִשְׁכָּן לְאוֹר ה' יִתְבָּרֵךְ הַשּׁוֹרֶה עָלָיו**, שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עוֹסֵק בְּשַׁבָּת בַּתּוֹרָה וְנִמְנָע מִלְּדַבֵּר בְּשַׁבָּת דִּבְרֵי חֻלִּין, נַעֲשֶׂה מִשְׁכָּן לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה הַשּׁוֹרָה עָלָיו בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק (שמות לא יז):"וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְכו' בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם", שֶׁפֵּרוּשׁוֹ הוּא שֶׁהַשַּׁבָּת הִנָּהּ דָּבָר פְּנִימִי הַמְקַשֵּׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם עַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה, שֶׁהִיא אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁהוּא בֵּינִי, וְהוּא נִכְנָס בֵּינֵיכֶם בְּשַׁבָּת, וְעַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה אַתֶּם נַעֲשִׂים הֵיכָל לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה הַשּׁוֹרָה בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם זֶה.

מַדּוּעַ אֵין מְחַלְּלִים שַׁבָּת לִבְנִיַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא מְקוֹם הַשְּׁכִינָה

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁכָּתְבוּ חַז"ל שֶׁאֵין מְחַלְּלִים אֶת הַשַּׁבָּת בִּשְׁבִיל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ - כִּי עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם", וְדָרְשׁוּ עַל כָּךְ חֲז"ל, שֶׁכַּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ רְאוּיִים לְכָךְ, תִּשְׁרֶה הַשְּׁכִינָה עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי הַמִּשְׁכָּן, וְלָכֵן נֶאֱמַר "וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם" וְלֹא נֶאֱמַר 'וְשָׁכַנְתִּי בַּמִּשְׁכָּן', כִּי פֵּרוּשׁוֹ הוּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁכֹּן בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ רְאוּיִים לְכָךְ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם, שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ תָּבוֹא הַשְּׁכִינָה וְתִשְׁרֶה בַּמִּשְׁכָּן.

אֲבָל שַׁבָּת הִנֵּה גְּבוֹהָה מִבִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, **כִּי בְּשַׁבָּת כָּל אֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ הוּא "הַמִּשְׁכָּן" לְאוֹר הַשְּׁכִינָה, וְהוּא בְּעַצְמוֹ הֵיכַל ה'**, כִּי עַל כָּל יְהוּדִי שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁזֶּה סוֹד הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁהִיא נִיצוֹץ מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה הַבָּא לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת.

וּמִפְּנֵי כָּךְ אֵין מְחַלְּלִים אֶת הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר בָּהּ שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בִּשְׁבִיל בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, אֲשֶׁר בּוֹ - עַל יְדֵי עַם יִשְׂרָאֵל - שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה בַּמִּשְׁכָּן.

כְּמוֹ כֵן מִצְוַת הַשַּׁבָּת עֲדִיפָה מִבִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַשַּׁבָּת הִיא מִצְוָה הַקַּיֶּמֶת לְדוֹרוֹת עוֹלָם, וְאִלּוּ בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן אֵינוֹ קַיָּם אֶלָּא בִּזְמַנּוֹ בִּלְבַד, וְלָכֵן אֵין דּוֹחִים קְדֻשָּׁה שֶׁהִיא לְדוֹרוֹת עוֹלָם מִפְּנֵי קְדֻשָּׁה שֶׁהִיא לִזְמַן מֻגְבָּל.

קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִקְּדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן

טַעַם נוֹסָף לְבָאֵר מַדּוּעַ אֵין מְחַלְּלִים אֶת הַשַּׁבָּת בִּשְׁבִיל בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, מִפְּנֵי שֶׁאִם הָיְתָה הַתּוֹרָה מַתִּירָה לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בִּשְׁבִיל מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, לֹא הָיוּ מְבִינִים יִשְׂרָאֵל אֶת גְּדֻלַּת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בָּהּ יֶשְׁנָהּ קְדֻשָּׁה מְיֻחֶדֶת בְּנַפְשָׁם עַל יְדֵי חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁנּוֹסֶפֶת לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֶלָּא הָיוּ חוֹשְׁבִים יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹם הַשַּׁבָּת הוּא סִימָן בִּלְבַד אֲשֶׁר נִתָּן לְעַם יִשְׂרָאֵל זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, אֲשֶׁר בּוֹ שָׁבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מְלַאכְתּוֹ.

אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יִרְאוּ שֶׁאָסוּר לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת אֲפִלּוּ בִּשְׁבִיל בִּנְיָנוֹ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, **הֵם יָבִינוּ וְיֵדְעוּ שֶׁקְּדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת הִיא יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִקְּדֻשָּׁתוֹ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן**, כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאֲדוֹנֵנוּ, וְעַל יְדֵי כָּךְ

יְקַדְּשׁוּ וִירוֹמְמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת ה', וְעַל יְדֵי שֶׁיְּקַדְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, הֵם יִתְקַדְּשׁוּ בִּקְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְיִזְכּוּ לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהָעָצוּם שֶׁל הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא הַשְּׂרָאַת הַשְּׁכִינָה הַשּׁוֹרָה בְּשַׁבָּת בְּעַם יִשְׂרָאֵל.

הַמְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת נֶחְשָׁב לוֹ שֶׁהוּא "עוֹשֶׂה" אֶת הַשַּׁבָּת

וְעַל פִּי זֶה מְבָאֵר הָאַלְשֵׁיךְ הַקָּדוֹשׁ מַדּוּעַ נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה (שמות לא טז): "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת - לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת" וְלֹא נֶאֱמַר 'וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לִשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת', וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּכָךְ בָּאָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְלַמְּדֵנוּ שֶׁיֶּשְׁנָן שְׁתֵּי מַדְרֵגוֹת בִּשְׁמִירַת הַשַּׁבָּת.

הַמַּדְרֵגָה הָרִאשׁוֹנָה - שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת מֵעֲשִׂיַּת מְלָאכוֹת הָאֲסוּרוֹת.

וְהַמַּדְרֵגָה הַשְּׁנִיָּה - לְקַדֵּשׁ וּלְרוֹמֵם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וּלְהַרְבּוֹת בּוֹ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה וְעֵסֶק הַמִּצְוֹות וְעִנְיְנֵי קְדֻשָּׁה בִּלְבַד, וְכֵן עַל יְדֵי עֹנֶג שַׁבָּת מִתּוֹךְ כַּוָּנָה לְכַבֵּד וּלְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת וְלִשְׂמֹחַ בָּהּ וְלֹא לְשֵׁם עֹנֶג הַגּוּף בִּלְבַד, וְעַל יְדֵי מַדְרֵגָה זוֹ עוֹשֶׂה הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ כְּלִי לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל וְהָעָצוּם הַמִּתְגַּלֶּה לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְעַל כָּךְ נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה (שמות לא טז) "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת **לַעֲשׂוֹת** אֶת הַשַּׁבָּת", כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, הוּא מַמָּשׁ עוֹשֶׂה וּמַרְבֶּה וּמְגַלֶּה בְּנַפְשׁוֹ אֶת הָאָרַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַשּׁוֹכֶנֶת בְּקִרְבּוֹ בְּשַׁבָּת, שֶׁהִיא הָאָרַת הַשַּׁבָּת, וְזֶה נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ הוּא מַמָּשׁ עוֹשֶׂה אֶת הַשַּׁבָּת.

כֵּיצַד זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת אוֹר הַשַּׁבָּת לְכָל הַשָּׁבוּעַ

וְעַל פִּי זֶה מְבָאֵר הָאַלְשֵׁיךְ הַקָּדוֹשׁ אֶת דִּבְרֵי חֲז"ל (ביצה ט"ז) שֶׁדָּרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק (שמות לא יז): "וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ" - כֵּיוָן שֶׁשָּׁבַת, יַי אָבְדָה נֶפֶשׁ. וְלִכְאוֹרָה מַדּוּעַ הַתּוֹרָה רוֹמֶזֶת זֹאת בְּפָסוּק הַמְדַבֵּר עַל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת, וַהֲרֵי הַנֶּפֶשׁ מִצְטַעֶרֶת רַק בְּצֵאתָהּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת?

אֶלָּא הַבֵּאוּר לְכָךְ הוּא, שֶׁבְּכָךְ רוֹמֶזֶת הַתּוֹרָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁאִם הֵם יִשְׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת רַק מֵעֲשִׂית מְלָאכוֹת הָאֲסוּרוֹת בְּשַׁבָּת בִּלְבַד וְהֵם לֹא יְקַדְּשׁוּ אֶת הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּבְשִׂמְחָה וְעֹנֶג בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת, הֵם לֹא יִזְכּוּ לְהֶאָרַת הַשַּׁבָּת, אֶלָּא הִיא תִּהְיֶה רַק אוֹת בֵּינִי וּבֵינָם, וּמִיָּד כַּאֲשֶׁר תֵּצֵא הַשַּׁבָּת, תִּסְתַּלֵּק מֵהֶם הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הֵם לֹא עָשׂוּ כְּלִי לְקַבֵּל אֶת הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה הַזּוֹ, אֲשֶׁר כְּלִי זֶה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי שֶׁמְּקַדְּשִׁים יִשְׂרָאֵל אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר יְקַדְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, יִהְיֶה לָהֶם כְּלִי לְהָכִיל אֶת הֶאָרַת הַשַּׁבָּת, וְהָאוֹר שֶׁל הַשַּׁבָּת יִשָּׁאֵר עִמָּם בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְלָכֵן תִּשָּׁאֵר בָּהֶם הֶאָרָה מֵהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְעַל יְדֵי כָּךְ הֵם יִזְכּוּ לְקִרְבַת ה' בֶּאֱמֶת וּלְהַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה עֲלֵיהֶם בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וְעַל כָּךְ מְרַמֵּז הַפָּסוּק "יַי אָבְדָה נֶפֶשׁ" - לְרַמֵּז לָאָדָם שֶׁיִּזְכֹּר מִיָּד בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת כָּרָאוּי, בִּכְדֵי שֶׁלֹּא תֵּצֵא קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת מִמֶּנּוּ מִיָּד בְּצֵאת הַשַּׁבָּת.

שַׁבָּת – אוֹר הַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה

וּמִפְּנֵי כָּךְ כָּל הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (שבת קיח): אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לֹא שָׁלְטָה בָּהֶם אֻמָּה וְלָשׁוֹן. כִּי אִם הָיוּ שׁוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לְקַדֵּשׁ אוֹתָהּ כָּרָאוּי, לֹא הָיְתָה שׁוּם אֻמָּה וְלָשׁוֹן יְכוֹלָה לִשְׁלֹט בָּהֶם כִּי הָיְתָה הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל הַשַּׁבָּת מַמְשִׁיכָה אַף לִימוֹת הַחֹל, וְעַל יְדֵי כָּךְ הִיא הָיְתָה נִשְׁאֶרֶת אִתָּם לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָיוּ מְקַדְּשִׁים יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, הָיוּ עוֹשִׂים כְּלִי בְּנַפְשָׁם לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל הַמִּתְגַּלֶּה וְיוֹרֵד בְּשַׁבָּת, וְהָיָה הָאוֹר הַזֶּה נִשְׁאָר בָּהֶם לְעוֹלָם וָעֶד, וְעַל יְדֵי כָּךְ הָיְתָה בָּאָה מִיָּד הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל: (שמות רבה כה) **אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת אַחַת, מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִים.**

וְלָכֵן, כַּאֲשֶׁר הָאָדָם זוֹכֶה לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה לְלֹא דִּבְרֵי חֹל וּמִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְעֹנֶג לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, עַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהֶעָצוּם שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר עַל יָדוֹ הוּא זוֹכֶה לִהְיוֹת מִשְׁכָּן לְאוֹר ה' כְּמוֹ בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה שֶׁתִּשְׁרֶה הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה בְּקִרְבּוֹ אַף בִּימוֹת הַחֹל שֶׁאַחֲרֶיהָ, וְזֶה הַמַּתָּנָה הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר טְמוּנָה בְּמִצְוַת הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִכָּל הַמִּצְוֹת כֻּלָּן. עַד כָּאן דִּבְרֵי קָדְשׁוֹ שֶׁל הָאַלְשֵׁיךְ הַקָּדוֹשׁ.

פרק ט"ז

שַׁבָּת וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ

פרק ט"ז

שַׁבָּת וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ

קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כִּקְדֻשַּׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון מ"ח) מְגַלֶּה, שֶׁקְּדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הֲרֵי הִיא חֲשׁוּבָה כִּקְדֻשַּׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ לִקְרַאת הַשַּׁבָּת כְּשֵׁם שֶׁהָיָה צָרִיךְ הָאָדָם לְטַהֵר עַצְמוֹ בִּכְנִיסָתוֹ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, **וְעַל הַשַּׁבָּת נֶאֱמַר** (שמות ג ה): **"שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא".**

וּבֵאֵר הָרַהַ"ק רַבִּי צָדוֹק מִלּוּבְלִין זִיע"א, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמָקוֹם, כָּךְ יֵשׁ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּזְמַן, וְלָכֵן כְּשֵׁם שֶׁהַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ בְּיוֹתֵר בָּעוֹלָם הִנּוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר נִמְצָא בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, וְהוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ **"בְּמָקוֹם"**, כָּךְ יֶשְׁנוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ **"בִּזְמַן"**, וְהוּא יוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הוּא הַזְּמַן הַמְּקֻדָּשׁ בְּיוֹתֵר מִכָּל הַזְּמַנִּים שֶׁיֶּשְׁנָם בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה, אֲשֶׁר בּוֹ שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה אֵצֶל כָּל אֶחָד וּמִיִּשְׂרָאֵל, וְהַשַּׁבָּת "בִּזְמַן" - דְּהַיְנוּ בִּימוֹת הַשָּׁבוּעַ, הִיא חֲשׁוּבָה כְּמוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ "בְּמָקוֹם", וְכָל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ, הֲרֵי הוּא מִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ הַנִּפְלָאָה שֶׁל הָרַהַ"ק ר' צָדוֹק מִלּוּבְלִין זִיע"א: **"כָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, נִגְאָל מִכֹּל וָכֹל, וְלִבּוֹ נַעֲשֶׂה מִשְׁכָּן לַשְּׁכִינָה, וְהוּא כְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַר קָדְשִׁי".**

הַשְׁרָאַת הַשְׁכִינָה

וּבֵאֵר הָרַהַ"ק רַבִּי שְׁלֹמֹה מֵרַדוֹמְסְק זִיע"א (תפארת שלמה פרשת מסעי), שֶׁכַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיָה עַל יָדוֹ שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד שֶׁל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ - שֶׁהָיָה חִבּוּר מֻשְׁלָם בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַכְשָׁו לְאַחַר הַחֻרְבָּן - שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד הוּא רַק בְּיוֹם הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ, וּבוֹ שׁוֹרָה הַשְׁכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בִּזְמַן שֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הָאָדָם נִכְנָס לְיוֹם הַשַּׁבָּת, הוּא נִכְנָס מַמָּשׁ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁבְּיוֹם זֶה שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ לֹא שׁוֹלְטִים הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת, וּבְיוֹם זֶה כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל נִמְצָא בְּתוֹךְ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּמְבֹאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן" (סז), שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא יוֹתֵר גְּבוֹהָה מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהִיא מַשְׁפִּיעָה מִקְּדֻשָּׁתָהּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר הוּא יוֹנֵק אֶת קְדֻשָּׁתוֹ מִקְּדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת בָּעוֹלָם.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁאֵין בִּנְיָנוֹ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דּוֹחֶה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וְכַאֲשֶׁר יַגִּיעַ יוֹם הַשַּׁבָּת יַעַצְרוּ אֶת בִּנְיָנוֹ, וְיָשׁוּבוּ לִבְנוֹתוֹ רַק בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁיּוֹם הַשַּׁבָּת הוּא יוֹתֵר גָּבוֹהַּ בְּמַעֲלָתוֹ מִמַּעֲלַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּמִפְּנֵי כָּךְ, אֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר חָל יוֹם תִּשְׁעָה בְּאָב בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֵין הַצּוֹם שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, אֶלָּא אוֹכְלִים בְּשַׁבָּת כִּסְעוּדַת שְׁלֹמֹה בִּשְׁעָתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת יוֹתֵר גְּבוֹהָה בְּמַעֲלָתָהּ מִמַּעֲלַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת כֻּלָּן, וּמִמֶּנָּה יוֹנֵק וּמְקַבֵּל אַף בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֶת קְדֻשָּׁתוֹ.

וְהִנֵּה, אַף לְאַחַר שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, נִשְׁאֲרָה לְיִשְׂרָאֵל מַתְּנַת הַשַּׁבָּת שֶׁאוֹתָהּ נָתַן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת י): אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, לֵךְ וְהוֹדִיעֵם.

וְהִקְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים, לְכְאוֹרָה מַדּוּעַ הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת "מַתָּנָה טוֹבָה" יוֹתֵר מִכָּל הַמִּצְוֹות כֻּלָּן אֲשֶׁר כֻּלָּן מַתָּנוֹת נִפְלָאוֹת וַעֲצוּמוֹת?

אֶלָּא מְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר דף כב ע"ב), שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁבִּזְמַן שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל שְׁרוּיִים בַּגָּלוּת, הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה לֹא מוֹצֵאת מָקוֹם לָנוּחַ בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶלָּא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁבּוֹ הַשְּׁכִינָה שָׁבָה וְשׁוֹרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל. וּמְבָאֵר הַזֹּהַר (תיקוני זוהר תיקון יח דף לז), שֶׁלָּכֵן אָמְרוּ חֲזַ"ל עַל יוֹם הַשַּׁבָּת "מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ", כִּי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה נִקְרֵאת שַׁבָּת (כמובא בזוהר ח"ב דף רד), וְהִיא יוֹרֶדֶת בְּשַׁבָּת וּמִתְגַּלָּה בָּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, וְזוֹ הַמַּתָּנָה הַטּוֹבָה שֶׁנִּתַּן הַשֵּׁם לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל - שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַשְּׁכִינָה שָׁבָה וּפוֹרֶשֶׂת כְּנָפֶיהָ עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹרָה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם בְּיוֹם זֶה.

וְכָתַב הָרַהַ"ק רַבִּי שְׁלֹמֹה מֵרַדּוֹמְסְק זִיע"א, (תפארת שלמה תולדות), שֶׁלָּכֵן תִּקֵּן הַפַּיְטָן לָשִׁיר בִּזְמִירוֹת הַשַּׁבָּת: **"אוֹהֲבֵי ה' הַמְּחַכִּים בְּבִנְיַן אֲרִיאֵל, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׂישׂוּ וְשִׂמְחוּ כִּמְקַבְּלֵי מַתַּן נַחֲלִיאֵל"**. וְזֹאת לְרַמֵּז וְלוֹמַר, שֶׁאַף אֵלּוּ אֲשֶׁר בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ מִשְׁתּוֹקְקִים וּמְצַפִּים לִבְנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וַאֲבֵלִים וּמִצְטַעֲרִים עַל חָרְבָּנוֹ, עֲלֵיהֶם לָשׂוּשׂ וְלִשְׂמֹחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁבְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה שׁוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת לֹא שָׁלַט הַחָרְבָּן, וַהֲרֵי זֶה כְּאִלּוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וְלָכֵן כָּל הַשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת קֹדֶשׁ כְּהִלְכָתָהּ, הֲרֵי הוּא מִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהוּא נַעֲשֶׂה מִשְׁכָּן לַשְּׁכִינָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יָכוֹל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת לְכָל הָאוֹרוֹת הָרוּחָנִיִּים וְהַדְּבָרִים הַנִּפְלָאִים שֶׁהָיוּ קַיָּמִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ,

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁכָּל מִנְהֲגֵי הַשַּׁבָּת וְעִנְיָנָיו הִנָּם מַקְבִּילִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּפִי שֶׁנּוֹכַח לְהַלָּן, וְכָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ, הֲרֵי הוּא חָשׁוּב כְּמוֹ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָעוֹמֵד וּמְשָׁרֵת בַּהֵיכָל, וּכְמוֹ הַלֵּוִי הָעוֹמֵד עַל דּוּכָנוֹ.

מְחִילַת עֲוֹנוֹת

הִנֵּה כַּאֲשֶׁר עַם יִשְׂרָאֵל הָיָה שָׁרוּי עַל אַדְמָתוֹ וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה עוֹמֵד עַל תִּלּוֹ, כַּאֲשֶׁר הָיָה הָאָדָם חוֹטֵא, הוּא הָיָה עוֹלֶה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּמֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ, וְכָל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר נִכְשַׁל בְּחֵטְא בְּמֵזִיד אוֹ בִּשְׁגָגָה, הָיָה מֵבִיא קָרְבָּן לְכַפֵּר עַל חֵטְאָיו אֲשֶׁר חָטָא - חַטָּאת, אָשָׁם וּמְעִילָה וְכַדּוֹמָה, וּכְשֶׁהָיָה הַכֹּהֵן אוֹכֵל מֵהַקָּרְבָּן, הָיָה נִמְחָל לוֹ מַה שֶּׁחָטָא וּמִתְכַּפֵּר לוֹ עֲוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל: כֹּהֲנִים אוֹכְלִים - וּבְעָלִים מִתְכַּפְּרִים. וְעַל יְדֵי כָּךְ הָיוּ מִתְכַּפְּרִים עֲוֹנוֹתָיו וְנִמְחָלִים חֲטָאָיו שֶׁל הָאָדָם.

וְהַקְּרָבַת הַקָּרְבָּנוֹת אֲשֶׁר עַל יָדָם הָיוּ מִתְכַּפְּרִים עֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיְתָה הַדָּבָר הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר אֲשֶׁר הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲז"ל עַל הַפָּסוּק "הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּהּ נְשֻׂא עָוֹן" (ישעיה לג כד): בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם - תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר מְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹת שֶׁל לַיְלָה, וְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם הָיָה מְכַפֵּר עַל הָעֲוֹנוֹת שֶׁעָשׂוּ בַּיּוֹם. וְזֶהוּ הַדָּבָר הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר אֲשֶׁר הָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּהַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח: "וּבָנִיתָ לָנוּ אֶת בֵּית הַבְּחִירָה לְכַפֵּר בּוֹ

עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ".

וּלְאַחַר שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאֵין לָנוּ כֹּהֵן וְלֹא קָרְבָּן לְכַפֵּר בּוֹ עַל עֲוֹנוֹתֵינוּ, הֲרֵי בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת זוֹכִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְכַפָּרַת כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲז"ל (שבת קיט), עַל הַפָּסוּק "אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ, שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל רָע" (ישעיה נו ב): כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, אֲפִלּוּ אִם עָבַד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ.

וְכֵן הָאוֹמֵר "וַיְכֻלּוּ" בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת בְּכַוָּנָה, זוֹכֶה בִּשְׂכַר זֹאת שֶׁיִּמָּחֲלוּ לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (שבת קיט): אָמַר מַר עוּקְבָא, כָּל הַמִּתְפַּלֵּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאוֹמֵר "וַיְכֻלּוּ", שְׁנֵי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הַמְלַוִּים לוֹ לָאָדָם מַנִּיחִים יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ: "וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר". וְכָתְבוּ הַמְפָרְשִׁים, שֶׁהַבְטָחַת חֲז"ל שֶׁהוּא זוֹכֶה לְכַפָּרַת עֲוֹנוֹת הִיא בִּתְנַאי שֶׁאוֹמֵר "וַיְכֻלּוּ" בְּכַוָּנַת הַלֵּב וּמִתְכַּוֵּן לְהָעִיד עַל שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם שֶׁכִּלָּה לַעֲשׂוֹת אֶת מַעֲשֵׂי שָׁמַיִם וָאָרֶץ בְּשֵׁשֶׁת יָמִים וְנָח בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְרַק עַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה הָאָדָם לְכַפָּרַת כָּל עֲוֹנוֹתָיו. וְכֵן כָּתְבוּ חֲז"ל (פרקי דרבי אליעזר יח): כָּל הַמַּבְדִּיל עַל הַיַּיִן אוֹ שׁוֹמֵעַ מִפִּי הַמַּבְדִּיל, מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

שְׁלֵמוּת הַדַּעַת

הִנֵּה כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַמָּקוֹם הַמֻּבְחָר אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ הָיָה שׁוֹפֵעַ הַדַּעַת וְהַחָכְמָה לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (ברכות לג): כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דֵּעָה, כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּימָיו. כִּי שָׁם הָיָה מְקוֹם הַשְׁפָּעַת הַדַּעַת לְכָל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל.

וְכָךְ גַּם עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ זוֹכֶה הָאָדָם לְדַעַת שְׁלֵמָה, שֶׁהִיא שְׁלֵמוּתוֹ שֶׁל כָּל הָאָדָם, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת נִמְשֶׁכֶת דַּעַת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָכֵן עַל הַשַּׁבָּת נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה: **"לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם"**, וְאֵינוֹ כְּמוֹ בִּימוֹת הַחֹל שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה: **"שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ"**, וְדָרְשׁוּ חֲזַ"ל (זוהר בשלח): **לָקְטוּ בִּשְׁטוּתָא.** וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת נִמְשֶׁכֶת וְנִשְׁפַּעַת הַדַּעַת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, כַּאֲשֶׁר הָיָה הָאָדָם עוֹלֶה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הוּא הָיָה מְקַבֵּל דַּעַת חֲדָשָׁה וְנִפְלָאָה כֵּיצַד לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי כָּךְ הָיָה זוֹכֶה לְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁהָיָה צָרִיךְ, הֵן הַיְשׁוּעוֹת בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן הַיְשׁוּעוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת הַחֲסֵרוֹת לוֹ, כִּי הַדַּעַת הִנָּהּ שֹׁרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת הַטּוֹבוֹת כַּמּוּבָא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל: דַּעַת קָנִיתָ - מֶה חָסַרְתָּ, וְאִם דַּעַת חָסַרְתָּ - מַה קָּנִיתָ.

וּלְאַחֲרֵי שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ זוֹכֶה הָאָדָם לְכָל זֶה עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי בָּהּ נִשְׁפַּעַת הַדַּעַת, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְלָכֵן הַשַּׁבָּת הִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת הַטּוֹבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (יתרו פח) שֶׁמִּנֵּיהּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁתָּא יוֹמִין, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּפִּיּוּט שֶׁתִּקֵּן הגה"ק ר' שְׁלֹמֹה אֶלְקַבֵּץ זיע"א: "לִקְרַאת שַׁבָּת לְכוּ וְנֵלְכָה כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה".

שָׁלוֹם וְאַחְדוּת

הִנֵּה כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיָה שָׁלוֹם מֻפְלָג בֵּין כָּל הָאֻמּוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְכֵן הָיָה שָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל עַצְמָם,

וְזֹאת עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁהָיְתָה אָז, כִּי הַשָּׁלוֹם תָּלוּי בַּדַּעַת שֶׁיֶּשְׁנָהּ לָאָדָם, וְלָכֵן לֶעָתִיד לָבוֹא כְּשֶׁתִּרְבֶּה הַדַּעַת בָּעוֹלָם וְתִתְקַיֵּם הַנְּבוּאָה "וּמָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה'", יִזְכּוּ לְשָׁלוֹם גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו יא ו-ט): "וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי יִרְבָּץ וְגוֹ', לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי".

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיָה שָׁלוֹם מְפֻלָּג בְּכָל הָעוֹלָם בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ מִכֹּחוֹ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּלְאַחַר שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ זוֹכִים לְשָׁלוֹם בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר (קורח קע"ו) שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת הַשַּׁבָּת "שָׁלוֹם", כִּי בָּהּ זוֹכִים יִשְׂרָאֵל לִשְׁלֵמוּת הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת, וְזֹאת עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת הַדַּעַת שֶׁמְּאִירָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לְכָל יִשְׂרָאֵל.

רְפוּאָה שְׁלֵמָה

הִנֵּה כָּל חוֹלֶה אֲשֶׁר זָקוּק לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה, סְגֻלָּתוֹ הִיא שֶׁיְּרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת וְיִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה אַף הוּא לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קנ"א): כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִים עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם.

וּמְבֹאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן" (קיט), שֶׁלָּכֵן בְּכֹחָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר בָּהּ זוֹכִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְדַעַת, לְרַפְּאוֹת אֶת הַחוֹלֶה מֵחָלְיוֹ, כִּי הַחוֹלֶה זָקוּק לְרַחֲמִים רַבִּים מִן הַשָּׁמַיִם כְּדֵי לְהִתְרַפֵּא מֵחָלְיוֹ, וְהוּא יָכוֹל לִזְכּוֹת לְכָךְ עַל יְדֵי שֶׁהוּא יְרַחֵם עַל אֲחֵרִים.

אֲבָל מִדַּת הָרַחֲמָנוּת תְּלוּיָה בַּדַּעַת, וּמִדַּת הַכַּעַס וְהָאַכְזָרִיּוּת בָּאָה עַל יְדֵי שֶׁאֵין לָאָדָם דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת ז ט): "כִּי כַעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ", וְלָכֵן בְּשַׁבָּת אֲשֶׁר בָּהּ נִמְשֶׁכֶת הַשְׁפָּעַת הַדַּעַת לְכָל

אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, יָכוֹל הַחוֹלֶה לִזְכּוֹת לְדַעַת, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה מִמֵּילָא לְמִדַּת הָרַחֲמָנוּת לְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת, וּבִזְכוּת כָּךְ יִזְכֶּה שֶׁיְּרַחֲמוּ אַף עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם וְיִתְרַפֵּא מֵחָלְיוֹ.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר נִכְנָסִים לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת, אוֹמְרִים לוֹ: "שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא, יָכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם" (שבת י"א), וְלִכְאוֹרָה מַדּוּעַ אוֹמְרִים לַחוֹלֶה "יָכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם" וְאֵין אוֹמְרִים 'יָכוֹלָה הִיא לְרַחֵם'? **אֶלָּא שֶׁבְּכָךְ מְרַמְּזִים לַחוֹלֶה וְאוֹמְרִים לוֹ שֶׁבְּכֹחָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לְעוֹרֵר אוֹתוֹ לְרַחֲמָנוּת עַל יִשְׂרָאֵל,** וְזֹאת עַל יְדֵי הַדַּעַת הַחֲדָשָׁה שֶׁמְּקַבְּלִים בָּהּ, וְלָכֵן אִם הוּא יְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ בְּשַׁבָּת לְרַחֵם עַל אֲחֵרִים, עַל יְדֵי כָּךְ בְּוַדַּאי יְרַחֲמוּ אַף עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם וְיִזְכֶּה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה, וְלָכֵן אוֹמְרִים לוֹ בִּלְשׁוֹן נוֹכֵחַ: "יָכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם", דְּהַיְנוּ שֶׁיְּכוֹלָה הַשַּׁבָּת לִגְרֹם לְךָ שֶׁאַתָּה תְּרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת וְעַל יְדֵי כָּךְ בְּוַדַּאי יְרַחֲמוּ אַף עָלֶיךָ מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִים עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם, וְעַל יְדֵי כָּךְ בְּוַדַּאי תִּזְכֶּה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה.

נִסִּים עַיִן בְּעַיִן

הִנֵּה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ רוֹאִים כָּל יִשְׂרָאֵל נִסִּים גְּלוּיִים וְשִׁדּוּד מַעַרְכוֹת הַטֶּבַע בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (מסכת אבות פרק י): עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

וּלְאַחַר שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, רוֹאִים נִסִּים גְּלוּיִים וְהַשְּׁגָחָה פְּרָטִית מְיֻחֶדֶת בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, הֵן בְּהוֹצָאוֹת שַׁבָּת שֶׁעֲלֵיהֶן אָמְרוּ חֲז"ל (ביצה טו): "לְווּ עָלַי וְהַאֲמִינוּ בִּי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ", וְהַרְבֵּה מַעֲשִׂיּוֹת יֵשׁ בָּזֶה אַף בְּיָמֵינוּ אָנוּ לַאֲנָשִׁים שֶׁהֶאֱמִינוּ בְּכָךְ וְרָאוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת, וְהוּא מְדֻיָּק

בִּלְשׁוֹן חֲזַ"ל שֶׁכָּתְבוּ "וְהַאֲמִינוּ בִּי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ", וְכָל מִי שֶׁמַּאֲמִין בָּזֶה בִּתְמִימוּת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, רוֹאֶה בְּחוּשׁ כֵּיצַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פּוֹרֵעַ לוֹ אֶת חוֹבוֹ.

כְּמוֹ כֵן כָּתְבוּ חֲזַ"ל (סנהדרין סה),שֶׁנְּהַר הַסַּמְבַּטְיוֹן שֶׁכָּל הַשָּׁבוּעַ קוֹצֵף וְגוֹעֵשׁ וּמַשְׁלִיךְ אֲבָנִים לְגֹבַהּ עָצוּם, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הוּא נָח מִגַּעֲשׁוֹ מִכְּנִיסָתוֹ וְעַד צֵאתוֹ.

וְכָתְבוּ עוֹד חֲזַ"ל (שם), שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹת בְּאוֹב בְּשַׁבָּת, וְאַף בְּיָמֵינוּ הֵעִידוּ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת תִּקְשׁוּר עִם הַמֵּתִים הַנִּקְרָא "סִיאַנְס" בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, (וְעַל פִּי הַהֲלָכָה אָסוּר לַעֲשׂוֹת זֹאת אַף בִּימוֹת הַחֹל), וְהָעוֹשִׂים זֹאת בְּשַׁבָּת לֹא הִצְלִיחוּ בְּכָךְ.

וְכָךְ גַּם בְּבַעֲלֵי חַיִּים, יֶשְׁנוֹ בַּעַל חַי קָטָן הַנִּקְרָא "סְמָמִית" אֲשֶׁר מִכְּנִיסַת הַשַּׁבָּת וְעַד צֵאתָהּ אֵינוֹ זָז מִמְּקוֹמוֹ, וְגַם בִּימוֹת הַחֹל, כַּאֲשֶׁר רוֹצִים שֶׁלֹּא יָזוּז מִמְּקוֹמוֹ, גּוֹעֲרִים בּוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ "שַׁבָּת!", וּמִיָּד שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹל הַקְּרִיאָה הַזֹּאת, הוּא עוֹמֵד עַל עָמְדוֹ וְאֵינוֹ זָז מִשָּׁם עַד שֶׁעוֹבְרִים כַּמָּה רְגָעִים.

וְשָׁמַעְתִּי מֵאֶחָד מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלִיט"א שֶׁרָאָה זֹאת בְּמוֹ עֵינָיו כַּאֲשֶׁר צָעַק לִסְמָמִית "שַׁבָּת!", וְנָחָה וְלֹא זָזָה מִמְּקוֹמָהּ רְגָעִים אֲרֻכִּים.

הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת

הִנֵּה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד וּמַדְלִיק אֶת הַמְּנוֹרָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְאַף בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מַדְלִיקִים אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת.

וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון כ"ד דף ס"ט עמוד ב), **שֶׁהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת חֲשׁוּבָה כְּהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.**

וְכָתַב בַּעַל הַ"בְּנֵי יִשָּׂשכָר" זיע"א (מאמרי השבתות מאמר ג), שֶׁכְּשֵׁם שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הַנֵּר הַמַּעֲרָבִי דּוֹלֵק בְּדֶרֶךְ נֵס מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת וּמִמֶּנּוּ הָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מַתְחִיל לְהַדְלִיק וּבוֹ הָיָה מְסַיֵּם, כָּךְ נֵרוֹת שַׁבָּת אֵינָם דּוֹלְקִים מֵאוֹר טִבְעִי וּמֵאֵשׁ גַּשְׁמִית כְּלָל אֶלָּא הֵם דּוֹלְקִים מֵאוֹר הַגָּנוּז מַמָּשׁ, וְלָכֵן הֵם דּוֹלְקִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי זְכוּתוֹ, כִּי הֵם דּוֹלְקִים מֵאוֹר הַגָּנוּז כְּמוֹ הַמְּנוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁמְּסֻפָּר עַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל שֶׁהָיוּ נֵרוֹת הַשַּׁבָּת שֶׁלּוֹ הוֹלְכִים וְדוֹלְקִים לוֹ כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלּוֹ.

וְכֵן הָיָה אֵצֶל הָאִמָּהוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהָיָה נֵרָן דּוֹלֵק מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וְכֵן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד דּוֹלְקִים נֵרוֹת הַשַּׁבָּת לְפִי זְכוּתוֹ וּלְפִי מַעֲשָׂיו, וְיֵשׁ בָּזֶה מַעֲשִׂים רַבִּים אַף בְּדוֹרֵנוּ אָנוּ מֵאֲנָשִׁים שֶׁדָּלְקוּ לָהֶם נֵרוֹת הַשַּׁבָּת הַרְבֵּה מֵעֵבֶר לִזְמַנָּם מִכְּפִי מוֹתַר הַשֶּׁמֶן שֶׁבַּנֵּר.

כִּי נֵרוֹת שַׁבָּת הֵם דּוֹלְקִים מֵאוֹר הַגָּנוּז מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְלָכֵן הֵם דּוֹלְקִים לְכָל אֶחָד כְּפִי זְכוּתוֹ וּלְפִי מַעֲשָׂיו, וְהַרְבֵּה מַעֲשִׂים יֵשׁ בָּזֶה אַף בִּימֵינוּ מֵאֲנָשִׁים שֶׁדָּלְקוּ לָהֶם נֵרוֹת הַשַּׁבָּת זְמַן רַב, הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהַשֶּׁמֶן שֶׁהֵם שָׂמוּ בְּנֵרוֹת הַשַּׁבָּת.

וְכָל זֹאת הוּא מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מִתְעַלָּה כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ מֵעַל לַטֶּבַע, וְלָכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד יָכוֹל בְּיוֹם זֶה לִרְאוֹת אֶת הַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַבְּרוּאִים כֻּלָּם, וְאַף בִּדְבָרִים שֶׁאֵינָם מִדֶּרֶךְ הַטֶּבַע כְּלָל.

לְטַהֵר עַצְמוֹ בָּרֶגֶל

הִנֵּה כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיוּ הַכֹּהֲנִים חַיָּבִים לִטֹּל אֶת יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם לִפְנֵי שֶׁהָיוּ מַתְחִילִים אֶת הָעֲבוֹדָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְזֹאת כְּדֵי לְטַהֵר עַצְמָם לִפְנֵי כְּנִיסָתָם לַעֲבוֹדָה הָרָמָה שֶׁל הַקְרָבַת הַקָּרְבָּנוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

וּכְמוֹ כֵן לִפְנֵי כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת צָרִיךְ כָּל אָדָם לִרְחֹץ אֶת פָּנָיו, יָדָיו וְרַגְלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (אור"ח סימן רס), וְזֹאת כְּדֵי לְטַהֵר עַצְמוֹ לִפְנֵי כְּנִיסָתוֹ לָעֲבוֹדָה הַגְּדוֹלָה וְהָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת - הֵן בִּתְפִלּוֹת הַשַּׁבָּת וְהֵן בָּעֲבוֹדָה הָעֲצוּמָה שֶׁל סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, שֶׁהֵן סְעוּדוֹת הָאֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

וְהִנֵּה כְּמוֹ שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ - כֹּהֵן שֶׁעָבַד לְלֹא רְחִיצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה וְחַיָּב עַל כָּךְ מִיתָה, כָּךְ כּוֹתֵב הָאֲרִיז"ל, וּמְקוֹרוֹ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל רז), שֶׁאָדָם שֶׁאֵינוֹ טוֹבֵל בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת אֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה אֲשֶׁר בָּאָה לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת קְדֻשָּׁתָהּ וְלִטְעֹם אֶת נֹעַם זִיו רוֹמְמוּתָהּ (וכן כתבו בעל היסוד ושורש העבודה ובעל החסד לאלפים).

רְחִיצַת הַיָּדַיִם וְהָרַגְלַיִם

דְּבַר פֶּלֶא כָּתַב בְּסֵפֶר "יָפֶה לַלֵּב", שֶׁהִנֵּה כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיוּ הַכֹּהֲנִים רוֹחֲצִים אַף אֶת רַגְלֵיהֶם, וְהַיּוֹם כַּאֲשֶׁר הָאָדָם קָם מִשְּׁנָתוֹ אֵינוֹ רוֹחֵץ אֶת רַגְלָיו כְּלָל אֶלָּא הוּא נוֹטֵל אֶת יָדָיו בִּלְבַד.

וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁרְחִיצַת הַיָּדַיִם נִתְקְנָה כְּדֵי לְהָסִיר אֶת הַקְּלִפּוֹת הַנִּדְבָּקוֹת בִּקְצוֹת גּוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם כַּאֲשֶׁר הוּא יָשֵׁן,

וְלָכֵן מִיָּד כַּאֲשֶׁר הָאָדָם קָם מִשְּׁנָתוֹ עָלָיו לִטֹּל אֶת יָדָיו, אֲבָל אֶת הָרַגְלַיִם אֵין אָנוּ רוֹחֲצִים מִשּׁוּם שֶׁהַיּוֹם אֵין לָנוּ אֶת הַכֹּחַ לְהָסִיר אֶת הַטֻּמְאָה הַנִּמְצֵאת בָּרַגְלַיִם.

אֲבָל כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיוּ הַכֹּהֲנִים רוֹחֲצִים לִפְנֵי עֲבוֹדָתָם אַף אֶת רַגְלֵיהֶם, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי כֹּחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה בְּכֹחָם לְהָסִיר אֶת הַטֻּמְאָה אַף מֵהָרַגְלַיִם, וְלָכֵן הַכֹּהֲנִים בִּכְנִיסָתָם לָעֲבוֹדָה הָיוּ רוֹחֲצִים אַף אֶת הָרַגְלַיִם.

וְהִנֵּה נִפְסַק בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (אור"ח סימן רס), שֶׁבִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת צָרִיךְ לִרְחֹץ גַּם אֶת הַיָּדַיִם וְגַם אֶת הָרַגְלַיִם, **וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי קְדֻשָּׁתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ יָכוֹל הָאָדָם לְהָסִיר אֶת הַטֻּמְאָה אַף מֵהָרַגְלַיִם כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ**, וְלָכֵן בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת רוֹחֲצִים גַּם אֶת הָרַגְלַיִם כְּדֵי לְהָסִיר אַף מֵהֶן אֶת הַטֻּמְאָה וְהַקְּלִפּוֹת וּלְטַהֲרָן וּלְקַדְּשָׁן לִכְבוֹד הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ, וְזֹאת מִשּׁוּם שֶׁבִּכֹּחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת יָכוֹל הָאָדָם לְהָסִיר אֶת הַטֻּמְאָה אַף מֵרַגְלָיו כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

בִּגְדֵי שַׁבָּת

הִנֵּה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ הַכֹּהֲנִים צְרִיכִים לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי כְּהֻנָּה לִפְנֵי כְּנִיסָתָם לַעֲבוֹדָה, וְהָיוּ לַכֹּהֲנִים מַלְבּוּשִׁים מְיֻחָדִים בָּהֶם שֵׁרְתוּ וְעָבְדוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְכֹהֵן שֶׁשִּׁמֵּשׁ בְּבִגְדֵי חֹל הָיְתָה עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה, וְאַף בְּשַׁבָּת חַיָּב הָאָדָם לִלְבֹּשׁ בְּגָדִים מְיֻחָדִים לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁנִּפְסַק בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (אור"ח סימן רסב סעיף ב).

וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר ג), שֶׁבִּגְדֵי שַׁבָּת הִנָּם כְּנֶגֶד שְׁמוֹנַת בִּגְדֵי כֹּהֵן גָּדוֹל.

וְכֵן כָּתַב הָאֲרִיז"ל (שער הכוונות ענין קבלת שבת), שֶׁבְּשַׁבָּת צָרִיךְ לִלְבֹּשׁ אַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן. וְאַרְבַּעַת בִּגְדֵי הַלָּבָן בְּשַׁבָּת הִנָּם כְּמוֹ אַרְבַּעַת בִּגְדֵי לָבָן שֶׁהָיָה לוֹבֵשׁ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. וְכֵן כָּתַב רַבִּי צָדוֹק מִלוּבְלִין זיע"א בְּסִפְרוֹ "פְּרִי צַדִּיק", שֶׁבִּגְדֵי הַשַּׁבָּת חֲשׁוּבִים כְּמוֹ בִּגְדֵי הַכְּהֻנָּה, וְלָכֵן כְּמוֹ שֶׁכֹּהֵן הָיָה חַיָּב לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי כְּהֻנָּה כְּדֵי לַעֲבֹד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ - כָּךְ רַק עַל יְדֵי שֶׁלּוֹבְשִׁים אֶת בִּגְדֵי הַשַּׁבָּת יְכוֹלִים לְקַבֵּל אֶת הֶאָרָתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

וְכָתַב הַ"שֵּׁם מִשְּׁמוּאֵל" (פרשת יגש), שֶׁאוֹתוֹ טַעַם יֶשְׁנוֹ לְחִיּוּב לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי כְּהֻנָּה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּלְחִיּוּב לִלְבֹּשׁ בְּגָדִים מְכֻבָּדִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

שִׂמְחַת שַׁבָּת

בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ הַלְוִיִּים עוֹמְדִים בְּדוּכָנָם וְשָׁרִים וּמְזַמְּרִים בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁבְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, מִגֹּדֶל קְדֻשַּׁת הַיּוֹם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֲרֵי הוּא כְּמוֹ הַלְוִיִּים בְּדוּכָנָם, וְלָכֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שָׁר וּמְזַמֵּר בְּשַׁבָּת זְמִירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֲרֵי הוּא חָשׁוּב בַּשָּׁמַיִם כְּמוֹ הַלְוִיִּים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְכֵן שִׁירָתוֹ נֶחְשֶׁבֶת כְּשִׁירַת הַלְוִיִּים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

אֲפִיַּת חַלּוֹת

בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ אוֹפִים הַלְוִיִּים בְּכָל שָׁבוּעַ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת לְלֶחֶם הַפָּנִים, וְכָתַב הַיַּעְבֵּ"ץ שֶׁלָּכֵן אוֹפִים בְּכָל שַׁבָּת שְׁתֵּים

עֶשְׂרֵה חַלּוֹת, כְּנֶגֶד שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הַחַלּוֹת שֶׁל הַלֶּחֶם הַפָּנִים, כִּי הַחַלּוֹת שֶׁבּוֹצְעִים עֲלֵיהֶן בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, הֵן מַמָּשׁ כְּמוֹ הַלֶּחֶם הַפָּנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

וְכָתַב הָאֲרִיזַ"ל, וּמְקוֹרוֹ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (זוהר חדש), שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ יֵשׁ לִבְצֹעַ בְּכָל סְעוּדָה בְּשַׁבָּת עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת, כִּי הַחַלּוֹת שֶׁל שַׁבָּת הֵן כְּנֶגֶד הַחַלּוֹת שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהֵן חֲשׁוּבוֹת מַמָּשׁ כְּמוֹ לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

וְכֵן כָּתַב הָאֲרִיזַ"ל, שֶׁצָּרִיךְ בְּשַׁבָּת שֻׁלְחָן שֶׁל אַרְבַּע רַגְלַיִם כְּמוֹ שֶׁהָיָה הַשֻּׁלְחָן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

בִּטּוּל הַמְּנִיעוֹת

כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה יָכוֹל הָאָדָם לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְלֹא כָּל הַפְרָעָה וּמְנִיעָה בְּמֶשֶׁךְ כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַהַפְרָעוֹת שֶׁיֶּשְׁנָן לְכָל אֶחָד מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בָּאוֹת וּמִשְׁתַּלְשְׁלוֹת מִשְּׁלִיטַת הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים הַשּׁוֹלְטִים בִּימוֹת הַחֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

וְכַאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, לֹא הָיְתָה לַקְּלִפּוֹת שְׁלִיטָה כְּלָל, וְלָכֵן הָיָה יָכוֹל כָּל אָדָם הֶחָפֵץ לְהִתְדַּבֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לַעֲבֹד אוֹתוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו לְלֹא כָּל מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב.

וּלְאַחַר שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, קָשֶׁה מְאֹד לָאָדָם לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת רִבּוּי הַמְּנִיעוֹת וְהַהַפְרָעוֹת שֶׁמְּקוֹרָן מֵהִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת.

וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר מַגִּיעָה וּבָאָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, אַף לְאַחַר הַחֻרְבָּן אֵין שְׁלִיטָה וְכֹחַ לַחִיצוֹנִים וְלַקְלִפּוֹת, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פ' תרומה): כַּד עָיֵיל שַׁבְּתָא לֵית שׁוּלְטָנָא אַחֲרָא בְּכוּלְּהוּ עָלְמִין בַּר מִנַּהּ. וּפֵרוּשׁוֹ - כַּאֲשֶׁר נִכְנֶסֶת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֵין שְׁלִיטָה לְכֹחוֹת הַחִיצוֹנִים וְהַקְּלִפּוֹת, וְכָל הַשְּׁלִיטָה חוֹזֶרֶת לְכֹחוֹת הַקְּדֻשָּׁה.

וְלָכֵן בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ יָכוֹל כָּל אֶחָד הֶחָפֵץ בְּכָךְ לְהַתְחִיל לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ אַף מוֹנֵעַ וּמְקַטְרֵג לְהִתְקַדֵּם וְלֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה.

וְדָבָר זֶה רָמוּז בְּפָסוּק (ישעיה נח יג) "אִם תָּשִׁיב מִשַׁّבָּת רַגְלֶךָ", שֶׁפֵּרוּשׁוֹ - שֶׁבְּשַׁבָּת מְשִׁיבִים וְנוֹתְנִים לָאָדָם אֶת כֹּחוֹת הָרַגְלַיִם וְהַהֲלִיכָה בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם, וְכָל אָדָם הֶחָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יָכוֹל לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְלֹא כָּל מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב. (ליקו"מ קלט).

וְכָתְבוּ מוֹהֲרַנ"ת וּבַעַל הַ"תּוֹרַת אָבוֹת" שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא "תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ", מִפְּנֵי שֶׁכָּל הֶחָפֵץ לְהַתְחִיל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עָלָיו לְהַתְחִיל בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי בּוֹ יוּכַל לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְלֹא כָּל מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב.

שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה

כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיוּ זוֹכִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה בְּכֹחוֹ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּמִטַּעַם כָּךְ נִקְרָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ "מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ", וְכָל מִי שֶׁהָיָה מֵכִין אֶת לִבּוֹ לְכָךְ, יָכוֹל הָיָה לִזְכּוֹת לְדַרְגַּת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִכֹּחַהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשִּׂמְחָה הָעֲצוּמָה שֶׁהָיְתָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל עַל יוֹנָה בֶּן אֲמִתַּי שֶׁזָּכָה לְדַרְגַּת הַנְּבוּאָה עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הָעֲצוּמָה שֶׁהָיְתָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ

בְּשִׁבְעַת יְמֵי הֶחָג בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה. וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיְתָה שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא נִקְרֵאת שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְכָךְ הוּא גַּם בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פיקודי רנז), שֶׁכַּאֲשֶׁר נִכְנֶסֶת וּבָאָה הַשַּׁבָּת, כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה לִנְשָׁמָה יְתֵרָה אֲשֶׁר עַל יָדָהּ הוּא זוֹכֶה לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְעַל יְדֵי כָּךְ יָכוֹל לִזְכּוֹת כָּל אָדָם הַמֵּכִין אֶת לִבּוֹ לְכָךְ לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת וַעֲצוּמוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְהַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן בְּהַשְׁפָּעָתָהּ שׁוֹרָה שִׂמְחָה עֲצוּמָה עַל הָאָדָם.

וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית מח), שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה אֶלָּא עַל יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, לָכֵן אַף בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ זוֹכֶה הָאָדָם לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה אֲשֶׁר עַל יָדָהּ הוּא זוֹכֶה לְקַבֵּל אֶת הֶאָרָתָהּ וּקְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

ה' יְזַכֵּנוּ לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, אֲשֶׁר בִּזְכוּתָהּ נִזְכֶּה לְבִנְיָן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

פרק ט"ז

בּוֹאוּ וְנֵצֵא לִקְרַאת שַׁבָּת

פרק ט"ז

בואו ונצא לקראת שבת

הַהֲכָנוֹת הָרוּחָנִיּוּת לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ

בְּפֶרֶק זֶה נַעֲסֹק בַּהֲכָנוֹת הָרוּחָנִיּוֹת שֶׁל הָאָדָם לִקְרַאת יוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר עַל יָדָן זוֹכֶה הָאָדָם לְהֶאָרַת נֹעַם מְתִיקוּתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת וּלְתוֹסֶפֶת נְשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

כִּי יֵשׁ לָדַעַת, שֶׁהַהֲכָנָה הָרוּחָנִית לְשַׁבָּת הִיא הַדֶּרֶךְ וְהַנָּתִיב אֲשֶׁר עַל יָדוֹ יָכוֹל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל דַּרְגָּה שֶׁהוּא נִמְצָא בָּהּ לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הַשַּׁבָּת וּלְתוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁמְּגַלֶּה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת בשלח), שֶׁבִּזְמַן הַגָּלוּת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה אֵינָהּ יְכוֹלָה לִשְׁכֹּן בְּעַם יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים אֲשֶׁר בָּהֶם בָּאָה הַשְּׁכִינָה וְשׁוֹרָה בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהָכִין לָהּ מָקוֹם אֲשֶׁר תּוּכַל לִשְׁרוֹת בּוֹ, וּכְפִי שֶׁיָּכִין לָהּ מָקוֹם - כָּךְ הִיא תִּשְׁכֹּן בְּתוֹכוֹ.

וּמְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקון ז מח), שֶׁלָּכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת דִּירָה נָאָה לַשְּׁכִינָה וּלְהָכִין לָהּ מָקוֹם בְּלִבּוֹ, כְּלוֹמַר שֶׁיְּטַהֵר אֶת לִבּוֹ מִכָּל מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת.

וְכֵן צָרִיךְ לְהָכִין כֵּלִים נָאִים לַשְׁכִינָה, שֶׁזֶּה הֲכָנַת אֵיבָרָיו, כְּלוֹמַר שֶׁיִּתְרַחֵק מִמַּעֲשִׂים רָעִים וְיַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה לִפְנֵי הַשַּׁבָּת עַל מַה שֶׁחָטָא בְּאֵיבָרָיו, וְכֵן יָכִין עַצְמוֹ בְּמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וְיִשְׁתַּדֵּל גַּם בְּשַׁבָּת לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּבִתְפִלָּה מִתּוֹךְ כַּוָּנַת הַלֵּב. וְזֶה הַהֲכָנָה הָעִקָּרִית לְשַׁבָּת, כִּי עִקַּר מִשְׁכָּנָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הוּא בַּמֹּחַ.

וְעַל יְדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה זֹאת יִזְכֶּה לְהַשְׁרָאַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, כִּי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הִיא נִיצוֹץ מֵאוֹר הַשְׁכִינָה הַבָּאָה לִשְׁכֹּן בָּעַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הֲכָנָתוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה לִפְנֵי שַׁבָּת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְכָךְ - כָּךְ יִזְכֶּה לְהֶאָרַת הַשַּׁבָּת וּלְתוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת.

הַמֵּכִין עַצְמוֹ לְשַׁבָּת זוֹכֶה לְנְשָׁמָה קְדוֹשָׁה כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ

וְכָתַב עַל כָּךְ בַּעַל הָ"רֵאשִׁית חָכְמָה" (שער הקדושה פרק ז אות ק"ז), שֶׁמִּי שֶׁעוֹשֶׂה זֹאת וּמֵכִין עַצְמוֹ כָּרָאוּי לִכְבוֹד שַׁבָּת וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה לִפְנֵי שַׁבָּת עַל מַה שֶׁחָטָא בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ וְאַחַר כָּךְ מֵכִין עַצְמוֹ בִּטְבִילָה בְּמִקְוֶה טָהֳרָה לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, עַל יְדֵי כָּךְ יִהְיֶה בּוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת.

וְעַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִהְיֶה יֵרֵא שָׁמַיִם זָרִיז וְעָנָו.

כִּי הַסִּבָּה שֶׁהָאָדָם לֹא מַצְלִיחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ הִיא מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ נְשָׁמָה, כִּי הָאָדָם אִבְּדָהּ עַל יְדֵי חֲטָאָיו וַעֲוֹנוֹתָיו. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּרֹב רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו הַגְּדוֹלִים עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, הִקְדִּים

תְּרוּפָה לַמַּכָּה וְנָתַן מַתָּנָה לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בָּהּ יוּכְלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל נְשָׁמָה חֲדָשָׁה, שֶׁהִיא הָאָרַת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (שבת י): מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, וּבֵאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַמַּתָּנָה שֶׁל שַׁבָּת הִיא הָאָרַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁזּוֹכִים לָהּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת.

וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁיָּכִין עַצְמוֹ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לִפְנֵי הַשַּׁבָּת, וּבִטְבִילָה בְּמִקְוֶה טָהֳרָה אַחֲרֶיהָ, וְיָכִין מָקוֹם שֶׁתּוּכַל הַשְּׁכִינָה לִשְׁרוֹת בּוֹ, יִזְכֶּה בְּשַׁבָּת לְקַבֵּל נְשָׁמָה חֲדָשָׁה אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יוּכַל כָּל הַשָּׁבוּעַ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וְיִזְכֶּה לִהְיוֹת יְרֵא חֵטְא וְעָנָו וְחָסִיד וְיִהְיוּ בּוֹ כָּל הַמַּעֲלוֹת שֶׁמָּנָה רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר בַּמִּשְׁנָה: זְהִירוּת, חֲסִידוּת וְכוּ'. עַד כָּאן דִּבְרֵי בַּעַל הָ"רֵאשִׁית חָכְמָה".

בְּשַׁבָּת זוֹכֶה כָּל אֶחָד לְכֶתֶר קָדוֹשׁ וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ

כִּי הִנֵּה כַּאֲשֶׁר הָאָדָם זוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַמִּשְׁנָה - "זְהִירוּת מְבִיאָה לִידֵי חֲסִידוּת" וְכוּ', הוּא מִתְעַלֶּה בְּסֻלַּם הַמַּעֲלוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם עַד שֶׁהוּא זוֹכֶה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם

וְהִנֵּה בְּשַׁבָּת אֵין צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְכָךְ, כִּי **בְּשַׁבָּת זוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי מַדְרֵגָתוֹ לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת,** כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (זוהר חדש בראשית דף כא), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אָמַר רַב נַחְמָן, נֶפֶשׁ יְתֵרָה נִתּוֹסֶפֶת בָּאָדָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, **וְהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁשּׁוֹרֶה עַל הָאָדָם בְּשַׁבָּת וּמַכְתִּירָה לָאָדָם בְּכֶתֶר קָדוֹשׁ כִּכְתְרֵי הַמַּלְאָכִים.** שֶׁפֵּרוּשׁוֹ, שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה בְּשַׁבָּת לְרוּחַ שֶׁל קְדֻשָּׁה שֶׁמַּכְתִּרִים בָּהּ הַמַּלְאָכִים - וְהִיא כְּאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁעֲתִידָה

לִשְׁרוֹת עַל הַצַּדִּיקִים לָעָתִיד לָבוֹא. עַד כָּאן דְּבָרָיו.(על פי ביאור המתוק מדבש).

אֶלָּא שֶׁעַל אָדָם לַעֲשׂוֹת הֲכָנָה גְּדוֹלָה לִפְנֵי הַשַּׁבָּת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁמַּגִּיעָה וּבָאָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת.

וְלָכֵן כָּתַב בַּעַל הָ"רֵאשִׁית חָכְמָה", שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יַעֲשֶׂה הֲכָנָה רְאוּיָה לַשַּׁבָּת, יִזְכֶּה לְמַדְרֵגוֹת עֲצוּמוֹת - לִהְיוֹת יְרֵא חֵטְא וְעָנָו וְכוּ', וּלְכָל הַמַּעֲלוֹת שֶׁמָּנָה רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר בַּמִּשְׁנָה, אֲשֶׁר בִּימוֹת הַחֹל צָרִיךְ יְגִיעוֹת עֲצוּמוֹת לַעֲלוֹת מַדְרֵגָה אַחַר מַדְרֵגָה בְּכָל סֻלַּם הַמַּעֲלוֹת שֶׁמָּנָה רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר כְּדֵי לִזְכּוֹת לְכָךְ.

וְזוֹ הִיא הַמַּתָּנָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר כָּל מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה הֲכָנָה רְאוּיָה לְפָנֶיהָ, יָכוֹל לִזְכּוֹת עַל יָדָהּ לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם.

וְכֵן כָּתַב מוֹהַרַנַ"ת (הלכות שבת ה), עַל דִּבְרֵי חֲזַ"ל שֶׁכָּתְבוּ שֶׁ'בְּכָל יוֹם וָיוֹם יִצְרוֹ שֶׁל הָאָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו, וְלוּלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לוֹ', שֶׁעִקַּר הָעֵזֶר וְהַסִּיּוּעַ שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הִיא מִצְוַת הַשַּׁבָּת, וּכְפִי שֶׁיְּקַדֵּשׁ הָאָדָם אֶת הַשַּׁבָּת - כָּךְ יוּכַל לִגְבֹּר תָּמִיד עַל יִצְרוֹ, וְכָךְ יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם בֶּאֱמֶת.

הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְנֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת

וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר נִכְנֶסֶת וּבָאָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, זוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִנְשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה אֵלָיו בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (ביצה טז).

וּמְגַלֶּה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון כב), שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם

מְרְכָּבָת מִשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים, שֶׁהֵם: נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה, וְהֵם שְׁלֹשֶׁת חֶלְקֵי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁמְּקַבְּלִים יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְקַבֵּל בְּשַׁבָּת נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה חֲדָשִׁים לְפִי דַּרְגָּתוֹ הָרוּחָנִית וּלְפִי הֲכָנָתוֹ לְשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַחֵלֶק הָרִאשׁוֹן הוּא חֵלֶק הַנֶּפֶשׁ - וְהוּא כְּנֶגֶד הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָאָדָם. וְכָתַב הָאֲרִיז"ל (שער הכוונות שער השבת) שֶׁלָּכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לִפְנֵי הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים אֲשֶׁר עַל יָדָם הוּא פָּגַם בְּנַפְשׁוֹ וְקִלְקְלָהּ, וְעַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה מְנַקֶּה הָאָדָם אֶת כָּל הַפְּגָמִים אֲשֶׁר פָּגַם בְּנַפְשׁוֹ, וּמֵסִיר מִמֶּנָּה אֶת חֶלְאַת זֻהֲמַת הַחֲטָאִים אֲשֶׁר נִדְבְּקָה בָּהּ.

וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּגוּפוֹ לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא מְתַקֵּן אֶת נַפְשׁוֹ וּמַשְׁלִים אוֹתָהּ, וְעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה לְקַבֵּל נֶפֶשׁ יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּגוּפוֹ לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, הוּא זוֹכֶה לְנֶפֶשׁ יְתֵרָה בְּשַׁבָּת אֲשֶׁר הִיא כְּנֶגֶד הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָאָדָם.

וְלָכֵן הָאֲמוֹרָאִים הִקְפִּידוּ לַעֲשׂוֹת בְּגוּפָם הֲכָנוֹת לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁמְּסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא (שבת קיט) שֶׁרַב חִסְדָּא הָיָה חוֹתֵךְ אֶת הַיְרָקוֹת לִכְבוֹד שַׁבָּת, וְרַבָּה וְרַב יוֹסֵף הָיוּ מְבַקְּעִים עֵצִים, וְרַבִּי זֵירָא הָיָה מַדְלִיק אֶת הָאֵשׁ, וְרָבָא הָיָה מוֹלֵחַ אֶת הַדָּג, וְרַב נַחְמָן הָיָה מְתַקֵּן וּמְסַדֵּר אֶת הַבַּיִת לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, וְזֹאת כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהָאֲרַת הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה בְּשַׁבָּת אֲשֶׁר הִיא תְּלוּיָה בַּהֲכָנַת הָאָדָם בְּגוּפוֹ לִקְרַאת הַשַּׁבָּת.

וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לַעֲסֹק בְּגוּפוֹ בַּהֲכָנוֹת לִכְבוֹדָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, הֵן בִּקְנִיַּת צָרְכֵי הַשַּׁבָּת וְהֵן בַּהֲכָנַת הַנֵּרוֹת לִכְבוֹד

הַשַּׁבָּת - לְהָכִין וּלְהֵיטִיב אֶת הַנֵּרוֹת, וְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לִרְחֹץ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּגוּפוֹ הֲכָנוֹת לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, הוּא מַשְׁלִים אֶת נַפְשׁוֹ וּמְתַקְּנָהּ, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְחֵלֶק הַנֶּפֶשׁ שֶׁבַּנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה בְּשַׁבָּת.

הַחֵלֶק הַשֵּׁנִי הוּא חֵלֶק הָרוּחַ - וְהוּא כְּנֶגֶד הַדִּבּוּר. וְלָכֵן לִפְנֵי הַשַּׁבָּת צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל כָּל פְּגָמֵי הַדִּבּוּר אֲשֶׁר פָּגַם בְּדִבּוּרִים אֲסוּרִים וּבְלָשׁוֹן הָרָע וְכַדּוֹמֶה, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא מְתַקֵּן אֶת חֵלֶק הָרוּחַ שֶׁבּוֹ, וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְהַשְׁלִים אֶת הַדִּבּוּר, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁיְּדַבֵּר בְּפִיו דִּבְרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה.

הַכָּנָה בְּלֵיל שִׁשִּׁי

וְזֶה מַתְחִיל כְּבָר בְּלֵיל שִׁשִּׁי עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם עֵר בּוֹ וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה. וְאָכֵן חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה הָיוּ מַתְחִילִים אֶת הַהֲכָנוֹת לְשַׁבָּת כְּבָר בְּלֵיל שִׁשִּׁי, וְנָהֲגוּ לִהְיוֹת עֵרִים בְּלֵיל שִׁשִּׁי מֵחֲצוֹת לַיְלָה וְלַעֲסֹק בּוֹ בַּתּוֹרָה וּבִתְפִלָּה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי עִנְיָנוֹ, כְּדֵי לְהָכִין עַצְמָם לְשַׁבָּת הַמַּלְכָּה הַקְּרֵבָה וּבָאָה.

וְכָתַב בְּסֵפֶר "זִכְרוֹן שְׁמוּאֵל" לְהָרַהַ"ק מֵאוֹסְטְרַאוְוּצָא זִיע"א שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה מְיֻחֶדֶת אֶת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁל לֵיל שִׁשִּׁי, כִּי בִּתְפִלָּה זוֹ מֵכִין הָאָדָם עַצְמוֹ לִקְרַאת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שָׁמַעְתִּי מֵהרה"ק ר' מֵאִיר אֲב"ד אַפְּטָא בַּעַל "אוֹר לַשָּׁמַיִם", שֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁל עַרְבִית אוֹר לְיוֹם הַשִּׁשִּׁי הִיא הֲכָנָה לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְזֶהוּ הֲכָנָה דְּרַבָּה לִקְרַאת הַשַּׁבָּת שֶׁחֹל מוּכָן לְשַׁבָּת.

כְּמוֹ כֵן, עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּיוֹם שִׁשִּׁי, וְהָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם קוֹרֵא אֶת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם בְּיוֹם

שִׁשִּׁי דַּוְקָא, עַל יְדֵי כָּל זֶה הוּא מְתַקֵּן אֶת חֵלֶק הָרוּחַ שֶׁבְּנִשְׁמָתוֹ, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת חֵלֶק הָרוּחַ שֶׁל הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת.

וְהַחֵלֶק הַשְּׁלִישִׁי הוּא חֵלֶק הַנְּשָׁמָה - וְהוּא כְּנֶגֶד הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁל הָאָדָם. כִּי הַנְּשָׁמָה נִמְצֵאת בְּמוֹחוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְהִיא הַחֵלֶק הַגָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר, וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם בְּיוֹם שִׁשִּׁי לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרוֹת הֵנָּה, כִּי צָרִיךְ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה בְּיוֹם שִׁשִּׁי עַל חֵלֶק הַמַּחֲשָׁבָה, וְעַל יְדֵי כָּךְ מְתַקֵּן הָאָדָם אֶת מַה שֶּׁפָּגַם בְּחֵלֶק הַנְּשָׁמָה שֶׁבּוֹ וְיוּכַל לִזְכּוֹת לְחֵלֶק הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת.

וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהַשְׁלִים אֶת חֵלֶק הַנְּשָׁמָה שֶׁבּוֹ, וּלְכָךְ זוֹכֶה עַל יְדֵי שֶׁהוּא שָׂמֵחַ לִקְרַאת בּוֹאָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֶת כָּל הַהֲכָנוֹת לְשַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב.

וְכָתַב הַחִיד"א בְּסִפְרוֹ "מוֹרֶה בְּאֶצְבַּע" (קלה), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְכָתְבוּ גּוּרֵי הָאָרִי זַצַ"ל, **כִּי הַטּוֹרֵחַ בְּצָרְכֵי שַׁבָּת בְּעַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה, מִתְכַּפְּרִין לוֹ עֲוֹנוֹתָיו.**

וְכָתְבוּ הַ"בֶּן אִישׁ חַי" (פרשת לך לך) וְהַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם", שֶׁלָּכֵן נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה בַּפָּסוּק הַמְדַבֵּר עַל הַהֲכָנוֹת לְשַׁבָּת (שמות ט"ז ה): **"וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ"**, וְכָתְבוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁיֵּשְׁנוֹ כְּלָל, שֶׁהֵיכָן שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה **"וְהָיָה" - זֶה מִלְּשׁוֹן שִׂמְחָה**, וּבְכָךְ הַתּוֹרָה מְרַמֶּזֶת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַהֲכָנוֹת לְשַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְכֵן לִקְרֹא אֶת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְּרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְלִשְׂמֹחַ לִקְרָאתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂשׂ וְשָׂמֵחַ לִקְרַאת הַשַּׁבָּת, הוּא זוֹכֶה לְקַבֵּל אֶת חֵלֶק הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת.

וְכֵן כָּתַב הַ"שְׂפַת אֱמֶת" בְּשֵׁם הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם" (בשלח תרל"א),

וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: **הַחֵשֶׁק וְהַשִּׂמְחָה בְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ לְקַבֵּל שַׁבַּת קֹדֶשׁ, זֶה הַהֲכָנָה לְשַׁבָּת.** וְכָתַב עוֹד הַ"שְּׂפַת אֱמֶת" (פסח תרל"א): שֶׁכְּפִי שֶׁמְּקַבְּלִים שַׁבָּת בְּאַהֲבָה וּתְשׁוּקָה גְּדוֹלָה - כָּךְ זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר.

וּמוֹסִיף הַ"שְּׂפַת אֱמֶת" (חיי שרה תרמ"ו), שֶׁעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה בִּקְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִים שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה, יוֹצֵא הָאָדָם מִכְּלַל אָרוּר וְזוֹכֶה לִהְיוֹת בָּרוּךְ, וְעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה לְבִרְכָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

הַהֲכָנוֹת לְשַׁבָּת מַתְחִילוֹת בְּיוֹם רְבִיעִי

וְהִנֵּה מְגַלֶּה הָאַרִיז"ל (שער הכוונות שער השבת), שֶׁהַהֲכָנָה לִקְרַאת הַשַּׁבָּת מַתְחִילָה כְּבָר בְּיוֹם רְבִיעִי, כִּי בּוֹ מַתְחִילָה לְהָאִיר כְּבָר הָאָרַת הַשַּׁבָּת הַבָּאָה, וּבוֹ צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת חֵלֶק הַנֶּפֶשׁ לִקְרַאת הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן **בְּיוֹם רְבִיעִי יַרְבֶּה הָאָדָם בְּמִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּגוּפוֹ.**

וּבְיוֹם חֲמִישִׁי צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת חֵלֶק הָרוּחַ לִקְרַאת הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן **יַרְבֶּה הָאָדָם בְּיוֹם חֲמִישִׁי בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה.**

וּבְיוֹם שִׁשִּׁי צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת חֵלֶק הַנְּשָׁמָה לִקְרַאת הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן **יַרְבֶּה הָאָדָם בְּיוֹם שִׁשִּׁי בְּשִׂמְחָה לִקְרַאת הַשַּׁבָּת.** וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה הָאָדָם לְקַבֵּל אֶת כָּל חֶלְקֵי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בִּשְׁלֵמוּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

לִכְבוֹד שַׁבָּת הַמַּלְכָּה

כָּתַב הָאַרִיז"ל (פע"ח שער השבת פ"ב), שֶׁעַל כָּל מַה שֶּׁהוּא קוֹנֶה אוֹ עוֹשֶׂה לִכְבוֹד שַׁבָּת, יֹאמַר **"לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ"**, וְכֵן בְּעֵת עֲרִיכַת

הַשֻּׁלְחָן יֹאמַר "לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ". (כף החיים רסב יט), וְלִפְנֵי שֶׁהוּא נִכְנָס לַמִּקְוֶה בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאמַר "לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ" (מקור חיים רסב), וְלִפְנֵי שֶׁהוּא קוֹרֵא אֶת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם יֹאמַר "לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ", וְכֵן בִּשְׁעַת הַסְּעוּדָה יֹאמַר "לִכְבוֹד שַׁבָּת הַמַּלְכָּה" (חיד"א). וְלִפְנֵי כָּל דָּבָר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לִכְבוֹד שַׁבָּת, יֹאמַר בְּפֶה מָלֵא: "לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ", שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. וְכֵן נָהֲגוּ צַדִּיקִים. וְאָמַר הָרַה"ק רַבִּי מִיכֶל מִזְּלוֹטְשׁוֹב זיע"א, שֶׁמִּכָּל פַּעַם שֶׁאוֹמְרִים "לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ" נִבְרָא מַלְאָךְ קָדוֹשׁ (שיש"ק).

וְכָתְבוּ הַסְּפָרִים, שֶׁסְּגֻלָּתָהּ שֶׁל אֲמִירָה זוֹ הִיא, שֶׁעַל יָדָהּ שׁוֹרָה קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וּמְקוֹרוֹ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת תזריע דף נ), שֶׁכָּתַב עַל הַפָּסוּק **"וְכָל אִשָּׁה חַכְמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ"**, שֶׁחָכְמָתָן הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַנָּשִׁים שֶׁטָּווּ לַמִּשְׁכָּן הָיְתָה בְּכָךְ, שֶׁלִּפְנֵי כָּל דָּבָר שֶׁהֵן עָשׂוּ לַמִּשְׁכָּן, הֵן אָמְרוּ: לִכְבוֹד הַמִּשְׁכָּן! לִכְבוֹד הַפָּרֹכֶת! וְכוּ', **כִּי הַדִּבּוּר בִּסְגֻלָּתוֹ לְהַשְׁרוֹת אֶת הַקְּדֻשָּׁה עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר**, וְעַל יְדֵי אֲמִירָתָן שָׁרְתָה הַקְּדֻשָּׁה עַל כָּל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶן וְהִתְקַדְּשׁוּ כָּל הַחֲפָצִים בִּקְדֻשַּׁת הַמִּשְׁכָּן.

הַסּוֹד הַגָּדוֹל שֶׁל תְּפִלַּת מִנְחָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת

אַחַת הַהֲכָנוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר לִזְכּוֹת לִקְדֻשָּׁתָהּ הַגְּדוֹלָה וְהָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הִיא בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ הָאֲרִיזַ"ל (שער הכוונות ערב שבת), שֶׁבִּתְפִלַּת מִנְחָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת מְאִירִים כְּבָר כָּל הָאוֹרוֹת שֶׁל שַׁבָּת, וְהָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים מַתְחִילִים כְּבָר לְהִכָּלֵל זֶה בָּזֶה וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְעוֹלַם הָאֲצִילוּת, וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה זוֹ בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, הוּא זוֹכֶה לָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּתְחִיל כְּבָר לְהִתְגַּלּוֹת בְּשָׁעָה זוֹ.

וְכָתַב הַמַּגִּיד מִמֶּעזְרִיטְשׁ זיע"א (אור צדיקים ליקוטי אמרים), שֶׁבִּתְפִלַּת מִנְחָה שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת וּבְקַבָּלַת שַׁבָּת מַעֲלִים אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת וְאֶת כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, כִּי אָז הוּא עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת.

וְכֵן כָּתַב הָרַהַ"ק רַבִּי מֵאִיר מִזִּיטוֹמִיר זיע"א (אור המאיר בשלח), שֶׁבִּתְפִלַּת מִנְחָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת עוֹלוֹת כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְכֵן כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁהָאָדָם דִּבֵּר בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, **וְלָכֵן כֹּחָהּ שֶׁל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת הוּא גָּדוֹל וְעָצוּם מְאֹד עַל אֲשֶׁר עַל יָדָהּ זוֹכֶה הָאָדָם לְתַקֵּן אֶת כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ**, וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה מִנְחָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, הוּא מְתַקֵּן אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וְזֶה מְרֻמָּז בְּפָסוּק **"וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ"**, וְכָתְבוּ חֲזַ"ל (ויקרא רבה י"א ז) שֶׁ"וְהָיָה" זֶה לָשׁוֹן שֶׁל שִׂמְחָה, וְהַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה הִיא כִּי בְּיוֹם שִׁשִּׁי בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁהִיא מְהַוָּה הֲכָנָה לְשַׁבָּת, בָּהּ מְתַקֵּן הָאָדָם אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ וּמַעֲלֶה אֶת כָּל צִרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַדִּבּוּרִים מֵא' וְעַד ת'.

וּמוֹסִיף בַּעַל הָ"אוֹר הַמֵּאִיר", שֶׁזּוֹ הָעֵצָה לַאֲנָשִׁים בַּמַּדְרֵגוֹת הַנִּמּוּכוֹת, שֶׁלְּפָחוֹת בְּיוֹם שִׁשִּׁי יִתְפַּלְּלוּ אֶת תְּפִלַּת מִנְחָה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וִיתַקְּנוּ עַל יְדֵי כָּךְ אֶת כָּל מַה שֶּׁהֵם קִלְקְלוּ כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ. עכ"ד

שְׁעַת רָצוֹן הַמְּסֻגֶּלֶת לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה

וְכָתַב הָאֲרִיזַ"ל (פרי עץ חיים, שער השבת פרק ח), שֶׁבְּעֶרֶב שַׁבָּת אֲפִלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַפְּחוּתוֹת בְּיוֹתֵר הַטְּבוּעוֹת בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת יְכוֹלוֹת לִזְכּוֹת

לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה, כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם עִם שְׁאָר הַצַּדִּיקִים מִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת לְהַעֲלוֹת אֶת כָּל הַנִּשְׁמוֹת הַטְּבוּעוֹת בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת וְשֶׁאֵינָן יְכוֹלוֹת לַעֲלוֹת מִשָּׁם בְּמָשָׁךְ כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, אוֹ שֶׁאֵין לָהֶם זְכוּת לַעֲלוֹת, בֵּין נִשְׁמוֹת הַמֵּתִים וּבֵין נִשְׁמוֹת הַחַיִּים, וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִשְׁתַּדֵּל לְהַעֲלוֹת אוֹתָן מִשָּׁם בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת וּלְהָאִיר בָּהֶן אֶת אוֹר הַשַּׁבָּת.

וְלָכֵן צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל אֶת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְכֵן לוֹמַר אֶת מִזְמוֹרֵי קַבָּלַת שַׁבָּת בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְעַלּוֹת בְּשָׁעָה זוֹ הַמְסֻגֶּלֶת מְאֹד לִזְכּוֹת לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה.

יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ

וּמוּבָא מִצַּדִּיקִים קַדְמוֹנִים (עטרת צבי - תרומה, וכתר נהורא), שֶׁמִּפְּנֵי כָּךְ תִּקֵּן הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זיע"א לוֹמַר בְּעֶרֶב שַׁבָּת אֶת מִזְמוֹר ק"ז בִּתְהִלִּים - **"הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב"**, לִפְנֵי תְּפִלַּת מִנְחָה, כִּי מִזְמוֹר זֶה מְרַמֵּז עַל עֲלִיַּת כָּל הַנִּשְׁמוֹת אֲשֶׁר תָּעוּ בְּמָשָׁךְ כָּל הַשָּׁבוּעַ בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ, וְהֵם הוֹלְכִים בְּמִדְבַּר שְׁמָמָה וְהֵם נִמְצָאִים בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וּבְשָׁעָה גְּבוֹהָה זוֹ יֵשׁ לָהֶם עֲלִיָּה גְּדוֹלָה, וַאֲמִירָתוֹ מְסֻגֶּלֶת מְאֹד לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּשָׁעָה זוֹ הַמְסֻגֶּלֶת מְאֹד לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה, וְעַל יְדֵי כָּךְ **"יִרְאוּ יְשָׁרִים"**, שֶׁהֵם הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, **"וְיִשְׂמָחוּ"** בַּעֲלִיָּתָן לַקְּדֻשָּׁה. **"וְכָל עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ"** מְרַמֵּז, שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ יִהְיֶה נְפִילָה לְכֹחוֹת הַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא.

וְכֵן אָמַר הָרַהַ"ק רַבִּי מְנַחֵם מֶנְדֶּל מִוִּיטֶבְסְק זיע"א, שֶׁבְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ בֵּין הַשִּׁמְשׁוֹת הוּא זְמַן עֲלִיַּת הַתְּפִלּוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

[וְהוֹסִיף הָאֲרִיזַ"ל, שֶׁלָּכֵן צָרִיךְ לְכַוֵּן בְּמִזְמוֹר "הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים" בְּפָסוּק "ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב", שֶׁזֶּה רָאשֵׁי תֵּבוֹת יל"י, שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ מֵע"ב שֵׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְעַל יְדֵי שֵׁם זֶה עוֹלוֹת הַנְּשָׁמוֹת הַטְּבוּעוֹת בְּעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת בִּימֵי הַחֹל. וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ הוּא מִקַּיִן, יְכַוֵּן גַּם בְּפָסוּק "יָחִיל ה' מִדְּבַר קָדֵשׁ" וְגַם בְּפָסוּק "קוֹל ה' יָחִיל מִדְּבָר", שֶׁהוּא בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹת בְּגִימַטְרִיָּה קַיִן, וְעַל יְדֵי כָּךְ תִּהְיֶה לוֹ עֲלִיָּה גְּדוֹלָה בְּשָׁעָה זוֹ וְיִזְכֶּה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.]

קְרִיאַת שְׁנַיִם מִקְּרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם

הִנֵּה עִקָּר וִיסוֹד גָּדוֹל וְחָשׁוּב כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, הוּא קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם בְּיוֹם שִׁשִּׁי לִפְנֵי הַטְּבִילָה בְּמִקְוֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֲרִיזַ"ל (שער הכוונות דף ס"ב) שֶׁעַל יְדֵי קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם יִזְכֶּה הָאָדָם לְתוֹסֶפֶת נְשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת. וְהֵבִיאוּ זֹאת בַּעַל הַ"כַּף הַחַיִּים" (סימן רס אות ז), וְהַבָּאֵר הֵיטֵב (סימן רס ס"ק א),

וְכֵן כָּתַב רַבִּי מֵאִיר מִפְּפְרִישׁ זִיע"א בְּסִפְרוֹ "אוֹר צַדִּיקִים": יְזָהֵר שֶׁלֹּא לִטְבֹּל אֶלָּא אַחַר שֶׁיִּקְרָא הַסִּדְרָה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, שֶׁאִם לֹא כֵּן - אֵין בּוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל הֶאָרַת שַׁבָּת, וְגַם יִשְׁתַּדֵּל לְהַעֲבִיר הַסִּדְרָא בְּעוֹד הַתְּפִלִּין עָלָיו.

וְכָתַב הָרַהַ"ק רַבִּי מֵאִיר מֵאַפְּטָא זִיע"א בַּעַל הָ"אוֹר לַשָּׁמַיִם", שֶׁמִּי שֶׁיִּקְרָא אֶת הַשְּׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם בְּיוֹם שִׁשִּׁי לִפְנֵי חֲצוֹת וְיִקְצֹץ צִפָּרְנָיו לִפְנֵי חֲצוֹת, מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּנָּצֵל כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ מֵעֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת.

וּמְבָאֵר הָאֲרִיזַ"ל (שער הכוונות סדר השבת פרק ג), שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ הוּא,

מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי קְרִיאַת שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, הָאָדָם מַפְרִיד אֶת הַקְּלִפּוֹת מֵהַקְּדֻשָּׁה וְכֵן מַעֲלֶה אֶת קְלִפַּת נֹגַהּ שֶׁתִּכָּלֵל בַּקְּדֻשָּׁה, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לְתוֹסֶפֶת הַנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ.

וְעַל יְדֵי קְצִיצַת הַצִּפָּרְנַיִם הוּא מַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אֶת זְהֲמַת הַנָּחָשׁ וּמֵסִיר אֶת הַטֻּמְאָה שֶׁבָּאָה עַל יָדָן (פע"ח שבת ג). וְעַל יְדֵי כָּךְ גּוּפוֹ נָקִי וְטָהוֹר לְהַשְׁרָאַת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת (מנחת שבת סימן עב ס"ק ס"ד).

טְבִילָה בְּמִקְוֵה טָהֳרָה

וְאַחַר שֶׁיִּקְרָא אֶת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם יִטְבֹּל בְּמִקְוֵה טָהֳרָה, כִּי רַק עַל יְדֵי הַטְּבִילָה בְּמִקְוֶה יוּכַל לְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת הַנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁל שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל ר"ד), שֶׁבִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת צָרִיךְ הָעָם הַקָּדוֹשׁ לִרְחֹץ וְלִטְבֹּל עַצְמָם כְּדֵי שֶׁיִּשְׁרֶה עֲלֵיהֶם הָרוּחַ הָעֶלְיוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַשַּׁבָּת. וּמְבָאֵר הָאֲרִיז"ל (פע"ח שבת ג), שֶׁעַל יְדֵי הַטְּבִילָה בְּמִקְוֵה הָאָדָם מַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אֶת זְהֲמַת הָרוּחַ שֶׁל יְמוֹת הַחֹל, וְזוֹכֶה לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת.

עַל יְדֵי טְבִילָה בְּמִקְוֵה יְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת נְשָׁמָה יְתֵרָה

וְכָתַב בַּעַל הַ"פֶּלֶא יוֹעֵץ" (ערך טהרה) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְאִם לְעוֹלָם הַטָּהֳרָה בְּמִקְוֶה הִיא טוֹבָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּעַרְבֵי שַׁבָּתוֹת וְעַרְבֵי יָמִים טוֹבִים וְעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת הֲכָנָה וְלִהְיוֹת כְּלִי מוּכָן לְקַבֵּל הָאָרָה וְתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה בְּיָמִים אֵלּוּ.

וְכָתְבוּ הַמְקֻבָּלִים, כִּי לֹא יוּכַל הָאָדָם לִזְכּוֹת לְתוֹסֶפֶת נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה הַבָּאִים בְּשַׁבָּת אִם לֹא יִטְבֹּל בְּמִקְוֵה טָהֳרָה. וּמִי פֻּתִּי יְאַבֵּד

טוֹבָה הַרְבֵּה מֵחֲמַת עַצְלוּת שֶׁלֹּא לִטְבֹּל, הֲלֹא לְפִי גֹּדֶל הַשָּׁעָה רָאוּי וְנָכוֹן לָאָדָם לִשְׁבֹּר אֶת הַקֶּרַח בַּנָּהָר וְלִטְבֹּל. עכ"ל.

וְכֵן כָּתַב בַּעַל "יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ הָעֲבוֹדָה" (שער העליון פ"א), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מִצְוָה גְּדוֹלָה לִטְבֹּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְהִיא מוֹעִילָה לְקַבֵּל נְשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, וּבִלְתִּי טָהֲרַת הַמִּקְוֶה וַדַּאי לֹא יַשִּׂיגֶנָּה.

וְלָכֵן כָּל אָדָם יֵלֵךְ לִטְבֹּל בְּמִקְוֶה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה עֲצוּמָה, שֶׁכָּעֵת הוֹלֵךְ לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַמַּגִּיעָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בְּעֵת טְבִילָתוֹ.

תְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת

מוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁעַל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת תְּשׁוּבָה וְחֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ עַל כָּל מַה שֶּׁחָטָא וְהִתְנַהֵג שֶׁלֹּא כַּהֹגֶן בְּמֶשֶׁךְ כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ הַחוֹלֵף, וְרַק עַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה הָאָדָם לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הַשַּׁבָּת וְאֶת תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה. **וְיֶשְׁנָם כַּמָּה טְעָמִים נִפְלָאִים בְּכָךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ גְּדוֹלֵי הַדּוֹרוֹת.**

לְהִכָּנֵס לַחֲתֻנָּה בִּבְגָדִים מְפֹאָרִים

טַעַם רִאשׁוֹן: הִנֵּה חֲשִׁיבוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַתְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה הָאָדָם לְהָאָרַת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַ"מִּשְׁנָה בְּרוּרָה" (סימן ר"נ), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: כָּתְבוּ הַסְּפָרִים שֶׁיְּהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה וִיפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת נִקְרֵאת כַּלָּה מַלְכָּה - וּכְאִלּוּ מְקַבֵּל פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, וְאֵין נָאֶה לְקַבְּלוֹ כְּשֶׁהוּא לָבוּשׁ בִּבְלוֹאֵי הַסְּחָבוֹת שֶׁל חַטָּאוֹת הָעֲוֹנוֹת.

וְכֵיוָן שֶׁהַשַּׁבָּת הֲרֵיהִי דּוֹמָה לְיוֹם חֲתֻנָּתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כַּאֲשֶׁר

הֶחָתָן הִנּוֹ כָּל יְהוּדִי וְהַשַּׁבָּת הִיא הַכַּלָּה, לָכֵן כְּשֵׁם שֶׁאֵין נִכְנָסִים וּבָאִים לַחֲתֻנָּה עִם בְּגָדִים פְּשׁוּטִים שֶׁל יְמוֹת הַחֹל אֶלָּא מִתְעַטְּרִים וּבָאִים בִּבְגָדִים מְפֹאָרִים לִכְבוֹד שִׂמְחַת הַחֲתֻנָּה, כָּךְ אֵין לוֹ לָאָדָם לִכָּנֵס לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ עִם בְּגָדָיו הַמְלֻכְלָכִים מֵחַטָּאוֹת וַעֲוֹנוֹת.

וְכֵן כָּתַב בַּעַל הַ"פֶּלֶא יוֹעֵץ" (ערך תשובה), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְרָאוּי לָאָדָם לְהַקְדִּים הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לוֹמַר הַקִּדּוּשׁ שֶׁהוּא עֵדוּת, וְהָרָשָׁע פָּסוּל לְעֵדוּת, וְגַם כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְתוֹסֶפֶת נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה וּלְהֶאָרַת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, וּמִזִּיו שִׁפְעַת קְדֻשָּׁתוֹ יָשְׁפַּע עָלָיו לִימוֹת הַחֹל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וְלַעֲבֹד אֶת בּוֹרְאוֹ עֲבוֹדָה שְׁלֵמָה. וְלָכֵן טוֹב לַגֶּבֶר שֶׁיִּפְנֶה מֵעֲסָקָיו קֹדֶם קַבָּלַת הַשַּׁבָּת וְיִשְׁפֹּךְ שִׂיחָה יִדְרֹשׁ סְלִיחָה, וְאַחַר כָּךְ יֵלֵךְ לְבֵית הַטְּבִילָה, וְיִמְצָא תּוֹעֶלֶת לְנַפְשׁוֹ, וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ.

יוֹם שִׁשִּׁי כּוֹלֵל אֶת כָּל הַשָּׁבוּעַ

טַעַם שֵׁנִי: הִנֵּה עֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ הוּא יוֹם הַמְסֻגָּל מְאֹד לִתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַגָּאוֹן רַבִּי שְׁלֹמֹה גָּאנְצְפְּרִיד זַצַ"ל (קצוש"ע סימן רעב סעיף א), שֶׁיּוֹם הַשִּׁשִּׁי הוּא כּוֹלֵל אֶת כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְכֵן כָּתְבוּ הַמְקֻבָּלִים שֶׁיּוֹם שִׁשִּׁי הוּא כְּנֶגֶד סְפִירַת הַיְסוֹד הַכּוֹלֶלֶת אֶת כָּל הַסְּפִירוֹת, וְלָכֵן צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ בְּכָל דְּרָכָיו וּמַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ.

הַתְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת מְכַפֶּרֶת אַף עַל כָּרֵת וּמִיתָה

טַעַם שְׁלִישִׁי: טַעַם נוֹסָף לְמַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה בְּיוֹם שִׁשִּׁי כָּתַב הַטַּ"ז

(סימן רמב), שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁשַּׁבָּת הוּא יוֹם מְחִילַת עֲווֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קיח): כָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ אֲפִלּוּ אִם עָבַד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ.

וְהִקְשָׁה עַל כָּךְ הַטַּ"ז (סימן רמב), וַהֲרֵי לִכְאוֹרָה אִם לֹא עָשָׂה הָאָדָם תְּשׁוּבָה, בְּוַדַּאי שֶׁהַשַּׁבָּת לֹא תְּכַפֵּר עַל עֲווֹנוֹתָיו, וְאִם הוּא עָשָׂה תְּשׁוּבָה, אֵינוֹ צָרִיךְ אֶת זְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת כְּדֵי שֶׁיִּמָּחֵל לוֹ, כִּי הֲרֵי אַף הָעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה בִּימוֹת הַחֹל נִמְחָלִין עֲווֹנוֹתָיו, וּמַדּוּעַ הוּא צָרִיךְ אֶת זְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ כְּדֵי לִמְחֹל לוֹ עַל כָּל עֲווֹנוֹתָיו?

מְחִילַת עֲווֹנוֹת בְּשַׁבָּת – בְּכֹחַ הַתְּשׁוּבָה בְּיוֹם שִׁשִּׁי

וְתֵרֵץ הַטַּ"ז, שֶׁאַף שֶׁהָעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בִּימוֹת הַחֹל אֵין נִמְחָלִים לוֹ כָּל עֲווֹנוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (יומא פ"ו) שֶׁיֶּשְׁנָם עֲווֹנוֹת שֶׁחַיָּבִים עֲלֵיהֶם כָּרֵת אוֹ מִיתַת בֵּית דִּין וְאֵינָם נִמְחָלִים בִּתְשׁוּבָה, אֶלָּא בִּזְכוּת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה תּוֹלִים לוֹ, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁבִּזְכוּת שֶׁהוּא עָשָׂה תְּשׁוּבָה אֵין מַעֲנִישִׁים אוֹתוֹ מִיָּד עַל כָּךְ, וּמִיתָתוֹ מְכַפֶּרֶת עַל כָּךְ.

אֲבָל כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ נִמְחָלִים לוֹ כָּל עֲווֹנוֹתָיו, וְאֵינוֹ צָרִיךְ מִיתָה בִּשְׁבִיל שֶׁתְּכַפֵּר לוֹ עַל חֲטָאָיו, אֲבָל זֹאת בִּתְנַאי שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְלָכֵן כָּל הָעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְהוּא שׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, הוּא זוֹכֶה שֶׁבִּזְכוּת הַשַּׁבָּת מִיָּד נִמְחָלִים כָּל עֲווֹנוֹתָיו, וְזֹאת אַף עִם עָבַר עַל עֲווֹנוֹת שֶׁחַיָּבִים עֲלֵיהֶם כָּרֵת וּמִיתַת בֵּית דִּין, וְאֵינוֹ זָקוּק לְמִיתָה שֶׁתְּכַפֵּר לוֹ עַל עֲווֹנוֹתָיו, וְזֹאת בִּזְכוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ. לָכֵן צָרִיךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת

עַל כָּל חֲטָאָיו וַעֲווֹנוֹתָיו, כִּי אֵין הָאָדָם זוֹכֶה לִמְחִילַת עֲווֹנוֹת בְּשַׁבָּת אֶלָּא מִי שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה בְּיוֹם שִׁשִּׁי שֶׁלְּפָנָיו.

צָרִיךְ לִהְיוֹת עֵד הַכָּשֵׁר לְעֵדוּת

טַעַם רְבִיעִי: טַעַם נוֹסָף לְמַעֲלַת עֲשִׂיַּת תְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כָּתַב בַּעַל "אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק", וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּעֵת אֲמִירַת הַקִּדּוּשׁ אָנוּ מְעִידִים עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם בְּשִׁשָּׁה יָמִים, וּבִכְדֵי שֶׁיִּהְיֶה אָדָם כָּשֵׁר לְעֵדוּת עָלָיו לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, כִּי רָשָׁע פָּסוּל לְעֵדוּת, וְלָכֵן אֵין הָאָדָם כָּשֵׁר לְעֵדוּת עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, וְיִבְדֹּק עַצְמוֹ כָּרָאוּי וִיפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו עַל כָּל חֲטָאָיו.

בְּיוֹם שִׁשִּׁי חָזַר אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּתְשׁוּבָה

טַעַם חֲמִישִׁי: מוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁבְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת יֶשְׁנָהּ הִתְעוֹרְרוּת מְיֻחֶדֶת לִתְשׁוּבָה מִשָּׁמַיִם וְסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא לָשׁוּב בּוֹ בִּתְשׁוּבָה, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבְּיוֹם שִׁשִּׁי חָזַר אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּתְשׁוּבָה עַל חֶטְאוֹ בַּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (עירובין יח), וְלָכֵן יֶשְׁנָהּ הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה בְּכָל יוֹם שִׁשִּׁי, וְכָל הַבָּא לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו בְּיוֹם זֶה, יִזְכֶּה לְעֶזְרָה מִשָּׁמַיִם וְסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא מְיֻחֶדֶת לָשׁוּב אֶל קוֹנוֹ וּלְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו בִּשְׁלֵמוּת.

לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת בִּרְכָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת

טַעַם שִׁשִּׁי: טַעַם נוֹסָף לְכָךְ כָּתַב בַּעַל הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם", מִפְּנֵי שֶׁבִּרְכַּת הַשַּׁבָּת אֵינָהּ יְכוֹלָה לָחוּל עַל הָאָדָם שֶׁעָבַר עַל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הָעוֹבֵר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה הֲרֵי הוּא בִּכְלַל "אָרוּר אֲשֶׁר לֹא

יָקִים אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת", וְאִלּוּ הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת בְּשֵׁם "בָּרוּךְ", כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל: וּבֵרַכְתּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים, וְאֵין אָרוּר נִדְבָּק בְּבָרוּךְ. לָכֵן כַּאֲשֶׁר הָאָדָם רוֹצֶה לִזְכּוֹת לְבִרְכָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּיוֹם שִׁשִּׁי לִפְנֵי שַׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִהְיֶה הָאָדָם כְּלִי הָרָאוּי לְהַחֲזִיק אֶת בִּרְכָתָהּ שֶׁל יוֹם הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ.

גּוֹי שֶׁשָּׁבַת

טַעַם שְׁבִיעִי: טַעַם נוֹסָף לְכָךְ כָּתַב בַּעַל הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם", שֶׁהִנֵּה חֲז"ל אָמְרוּ שֶׁגּוֹי שֶׁשָּׁבַת חַיָּב מִיתָה, וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם חוֹטֵא הוּא מַגְבִּיר אֶת הַחֵלֶק הַגּוֹיִי, וְזֶה מֵעִיב עַל הֶאָרַת נִשְׁמָתוֹ, וְלָכֵן כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הַשַּׁבָּת עָלָיו לְהָסִיר חֵלֶק זֶה עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה וַחֲרָטָה, וְאָז יִזְכֶּה לְהֶאָרַת הַשַּׁבָּת.

עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת יִזְכֶּה בְּשַׁבָּת לְטַעַם גַּן עֵדֶן

טַעַם שְׁמִינִי: כָּתַב בַּעַל הַ"שּׁוֹמֵר אֱמוּנִים" בְּסִפְרוֹ "טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ", שֶׁהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ אֶת נֹעַם הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה הִיא עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית.

וְדָבָר זֶה רָמוּז בְּפָסוּק "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם **בְּרִית עוֹלָם**", לְרַמֵּז שֶׁרַק עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וּלְנֹעַם עֲרֵבוּתָהּ הָעָצוּם שֶׁל הַשַּׁבָּת.

עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל תִּקּוּן הַיְסוֹד

וְכָתַב עוֹד בַּעַל הַ"שּׁוֹמֵר אֱמוּנִים", שֶׁלָּכֵן עִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל

הָאָדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת צְרִיכָה לִהְיוֹת עַל מִדַּת הַיְסוֹד, שֶׁזּוֹ מִדַּת קְדֻשָּׁתוֹ וְטָהֳרָתוֹ שֶׁל הָאָדָם, כִּי הַפְּגָמִים בְּמִדָּה זוֹ הֵם הַמַּפְרִיעִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר הַגּוֹרְמִים לָאָדָם שֶׁלֹּא יִזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ אֶת נֹעַם הַשַּׁבָּת. וְלָכֵן מִי שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה לִפְנֵי שַׁבָּת עַל פְּגַם הַבְּרִית, יִזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ טַעַם גַּן עֵדֶן וְתַעֲנוּג עֶלְיוֹן בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה הָאָדָם לְקַבֵּל אֶת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ.

וְכַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם תְּשׁוּבָה לִפְנֵי שַׁבָּת עַל מַה שֶּׁפָּגַם בְּחֵטְא זֶה וִיקַבֵּל עַל עַצְמוֹ קַבָּלוֹת חֲדָשׁוֹת בְּגִדְרֵי הַקְּדֻשָּׁה לְפִי מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, יִזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ אֶת נֹעַם הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ.

הַתְּשׁוּבָה עַל חֵטְא הַלָּשׁוֹן

טַעַם תְּשִׁיעִי: כָּתַב בַּעַל הֶ"חָפֵץ חַיִּים", שֶׁצָּרִיךְ בְּיוֹם שִׁשִּׁי לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו שֶׁמָּא חָטָא בְּחֵטְא הַלָּשׁוֹן וְדִבֵּר לָשׁוֹן הָרָע חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָז דִּינוֹ כִּמְצֹרָע, שֶׁמִּחוּץ לְמַחֲנֵה הַקְּדֻשָּׁה מוֹשָׁבוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הַשַּׁבָּת. וְלָכֵן בְּעֶרֶב שַׁבָּת יְפַשְׁפֵּשׁ הָאָדָם בְּעִקָּר בְּתִקּוּן הַלָּשׁוֹן וְתִקּוּן הַבְּרִית קֹדֶשׁ. וְעַל יְדֵי שֶׁיְּפַשְׁפֵּשׁ הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו וִיתַקֵּן מַה שֶּׁחָטָא בִּבְרִית הַלָּשׁוֹן וְהַמָּעוֹר אֲשֶׁר הִנָּם תְּלוּיִים הָאֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ.

הַשַּׁבָּת הִיא תִּקְּנַת כָּל הָרְחוֹקִים

טַעַם עֲשִׂירִי: הִנֵּה יוֹם שִׁשִּׁי הוּא עֵת מְסֻגָּל מְאֹד לִתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכּוֹתֵב מוֹהֲרַנ"ת (ליקוה"ל שבת ז) שֶׁכָּל תִּקְּוָתָם שֶׁל הָרְחוֹקִים לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה הוּא בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הִיא מְלִיצָה יֹשֶׁר אַף עַל

הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת תרומה דף קלה) שֶׁהַשַּׁבָּת הֵגֵנָּה עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן כִּי הִמְלִיצָה עָלָיו לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

כִּי הַשַּׁבָּת הִיא קְדוֹשָׁה מִקְּדֻשָּׁתוֹ הַגְּדוֹלָה וְהַנּוֹרָאָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁשָּׁם הָרָע אֵינוֹ שַׁיָּךְ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב **"וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם - אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ, אֲנִי וְלֹא שָׂרָף"**, וּלְשַׁבַּת קֹדֶשׁ אֵין מַגִּיעַ שׁוּם פְּגָם, כִּי הִיא קְדוֹשָׁה מֵעַצְמָהּ, וְלָכֵן כָּל תִּקְוָתָם שֶׁל הָרְחוֹקִים לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִיא בְּכֹחָהּ שֶׁל הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ.

וּמְבָאֵר מוֹהַרַנַ"ת, שֶׁלָּכֵן נִקְרֵאת הַשַּׁבָּת **"מַתָּנָה טוֹבָה"**, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (שבת י): אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, לֵךְ וְהוֹדִיעֵם. וְהַטַּעַם שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא מַתָּנָה טוֹבָה יוֹתֵר מִכָּל הַמִּצְוֹות, מִפְּנֵי שֶׁקְּדֻשָּׁתָהּ גְּנוּזָה וּצְפוּנָה לָנֶצַח, וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁמְּשַׁמֵּר אֶת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ מוֹחֲלִין לוֹ, כִּי בְּכֹחָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת נִמְחָלִים כָּל הָעֲוֹונוֹת שֶׁחָטָא וּפָגַם, וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁיַּקְדִּים הָאָדָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, יִזְכֶּה לְמַתְּנָתָהּ וּלְבִרְכָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

בְּעֶרֶב שַׁבָּת מְעֹרֶבֶת הֶאָרַת שַׁבָּת

טַעַם אַחַד עָשָׂר: הִנֵּה בְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ כְּבָר מֵאִיר הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הָרַהַ"ק רַבִּי נַפְתָּלִי מֵרוֹפְּשִׁיץ זִיע"א שֶׁלָּכֵן נִקְרָא יוֹם שִׁשִּׁי **"עֶרֶב שַׁבָּת"**, לְרַמֵּז עַל כָּךְ שֶׁבְּיוֹם שִׁשִּׁי מְעֹרֶבֶת כְּבָר קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, וּמִכֹּחָהּ שֶׁל הֶאָרַת הַשַּׁבָּת הַמְאִירָה בְּיוֹם שִׁשִּׁי יָכוֹל כָּל אָדָם לִזְכּוֹת לְהֶאָרַת הַתְּשׁוּבָה, וְכָל הַבָּא לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה בְּיוֹם זֶה זוֹכֶה לְסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא וּלְהֶאָרַת הַתְּשׁוּבָה מִכֹּחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וכמו כן יום ששי הרי הוא הזמן מסגל לזכות לתשובה מאהבה, אשר על ידה יתהפכו עוונותיו לזכיות, כמובא ב"לקוטי מוהר"ן" (סימן נח) ששבת קדש היא בחינת תשובה, בחינת **"ושבתת עד ה' אלקיך"**, ותשובה מאהבה היא בחינת עוג שבת.

ודבר זה רמוז בלחם משנה האוכלים בשבת, שהוא רומז לתשובה מאהבה ששוכרה פי שנים מתשובה מיראה, כמו שאמרו חז"ל שגדולה זכותו של העושה מעשים מתוך אהבת ה' יותר מהעושה מצוות ומעשים טובים מתוך יראת ה', שאלו זכותו של העושה מיראה מגן על אלף דורות, והעושה מאהבה מגנה זכותו על אלפים דורות - פי שנים מהעושה מתוך יראה.

ולכן ביום ששי, אשר בו כבר מאירה הארת השבת, יכול כל אדם לזכות לתשובה מתוך אהבת ה', שעל ידי כך עוונותיו מתהפכים לזכיות.

בשת יתהפך לשבת

והעצה לזכות לכך היא, על ידי שיתבייש האדם מהארת השבת הקרובה ובאה, ויעשה תשובה שלמה מתוך אהבה ורצון לזכות להארת השבת, כמבאר בספרים הקדושים שאף זה נקרא תשובה מאהבה.

זאת ועוד, הנה בשבת קדש זוכה האדם לדעת - שהיא ידיעה בגדלת השם יתברך, ובערב שבת קדש, שבו כבר מאירה הארת השבת, הוא הזמן מסגל לכך להתבונן בגדלת השם יתברך המיטיב עמו כה הרבה טובות בכל עת, הן בגשמיות והן ברוחניות, ומתוך כך יתבונן האדם כיצד המרה את פי השם יתברך המיטיב עמו

כָּל כָּךְ הַרְבֵּה טוֹבוֹת וְכִיצַד הָיָה כְּפוּי טוֹבָה לִגְרֹם צַעַר נוֹרָא בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. וְעֶרֶב שַׁבָּת הוּא הַזְּמַן מְסֻגָּל לְכָךְ לְהִתְבּוֹנֵן כֵּיצַד חָטָא וְהִמְרָה הָאָדָם אֶת פִּי ה' שֶׁנָּתַן לוֹ בְּכָל רֶגַע וְרֶגַע כָּל כָּךְ הַרְבֵּה טוֹבוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת.

וְהִנֵּה מוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁהָעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה מִתּוֹךְ הִתְבּוֹנְנוּתוֹ בְּחַסְדֵי ה' עִמּוֹ, אַף זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה, וּבִזְכוּתָהּ יָכוֹל הָאָדָם לִזְכּוֹת שֶׁעֲוֹנוֹתָיו יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת וְיִזְכֶּה לְהֶאָרַת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְכָתַב בַּעַל הַתַּנְיָא, שֶׁיֵּשְׁנוֹ רֶמֶז נִפְלָא לְחוֹבָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּיוֹם שִׁשִּׁי לִפְנֵי כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת בְּדִבְרֵי חַז"ל, שֶׁאָמְרוּ 'חַיָּב כָּל אָדָם לְמַמֵּשׁ בִּבְגָדָיו בְּעֶרֶב שַׁבָּת', וְדָרְשׁוּ חַז"ל: אַל תִּקְרֵי "בִּבְגָדָיו" אֶלָּא "בְּבִגְדוֹתָיו", וּבְכָךְ רָמְזוּ חַז"ל שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּיוֹם שִׁשִּׁי, יִזְכֶּה לְנֹעַם הָאָרַת הַשַּׁבָּת.

הַזְּמַן הָרָאוּי לִתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַמִּקְוֶה בְּעֶרֶב שַׁבָּת

וְאָמַר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זיע"א (בעל שם טוב על התורה פרשת יתרו), שֶׁהָעֵת וְהַזְּמַן הַמֻּבְחָר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ הוּא לִפְנֵי הַטְּבִילָה בְּמִקְוֶה לִכְבוֹד שַׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ יִהְיֶה הָאָדָם כְּלִי מֻכְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הַשַּׁבָּת אוֹתָהּ מְקַבְּלִים בְּעֵת הַטְּבִילָה בְּמִקְוֶה, וְהַטְּבִילָה בְּמִקְוֶה תַּשְׁלִים אֶת טָהֳרַת תְּשׁוּבָתוֹ וְהוּא יֵחָשֵׁב כְּגֵר הַמִּתְגַּיֵּר וּבָא לִפְנֵי קוֹנוֹ, כִּי לְלֹא הַתְּשׁוּבָה הֲרֵי הָאָדָם נֶחְשָׁב כְּטוֹבֵל וְשֶׁרֶץ בְּיָדוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הַשַּׁבָּת.

וְכָתַב בַּעַל הַ"קְּדֻשַּׁת לֵוִי" (סוף הספר), שֶׁרמז נִפְלָא לְכָךְ יֶשְׁנוֹ

בְּפָסוּק "תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא" - שֶׁכַּאֲשֶׁר מַגִּיעַ יוֹם שִׁשִּׁי, עַל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְאַחַר כָּךְ יְטַהֵר עַצְמוֹ בְּמִקְוֵה טָהֳרָה, וּכְתַרְגּוּם אוֹנְקְלוֹס עַל "וְטִהֲרוֹ" - וְיַדְכֵּי יַתְהוֹן. וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לְהֶאָרַת הַשַּׁבָּת וְיִתְהַפֵּךְ לוֹ מִתָּשֵׁב לְשַׁבָּת, וְאָז אֲפִלּוּ אִם הוּא עָבַר עֲבֵרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ - מוֹחֲלִין לוֹ. עכ"ד.

וְלָכֵן יִקְבַּע הָאָדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת עֵת וּזְמַן שֶׁבּוֹ יַעֲשֶׂה לְעַצְמוֹ חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ עַל מַעֲשָׂיו בְּמֶשֶׁךְ כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וִיפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וִיקַבֵּל עַל עַצְמוֹ קַבָּלוֹת חֲדָשׁוֹת טוֹבוֹת לְשִׁפּוּר הַמַּעֲשִׂים וְתִקּוּן הַמִּדּוֹת, בִּפְרָט בְּתִקּוּן הַבְּרִית וְתִקּוּן הַלָּשׁוֹן, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה הָאָדָם הֵן לִמְחִילַת הָעֲווֹנוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהֵן לַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה הַנִּתֶּנֶת לָאָדָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהֵן לִקְדֻשַּׁת נֹעַם זִיו הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ אוֹתוֹ מַרְגִּישִׁים הַקְּרוֹבִים לַה' עַל יְדֵי זִכּוּךְ מַעֲשֵׂיהֶם.

שַׁבָּת אוֹתִיּוֹת בֹּשֶׁת וְאוֹתִיּוֹת תָּשֵׁב

וְדָבָר זֶה רָמוּז בְּתֵבַת שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר), תַּהֲפֹךְ **שַׁבָּת** וְתִמְצָא **בֹּשֶׁת.**

וְכָתַב הָאֲרִיז"ל: שַׁבָּת אוֹתִיּוֹת בֹּשֶׁת (פע"ח שער השבת פרק כד), מִפְּנֵי שֶׁרָאוּי לָאָדָם לְהִתְבּוֹשֵׁשׁ מִקְּדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁזֶּה מְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי בּוּשָׁתוֹ שֶׁל הָאָדָם מֵאוֹר הַשַּׁבָּת, עוֹשֶׂה הָאָדָם תְּשׁוּבָה מֵעֹמֶק לִבּוֹ בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא יָכוֹל לִזְכּוֹת לְאוֹר הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ.

וְכֵן אָמַר בַּעַל הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם" (אמרי הרי"ם - עניני שבת עמוד רפד), שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִתְבַּיֵּשׁ מֵאוֹר הַשַּׁבָּת וְאוֹמֵר כֵּיצַד אֶכָּנֵס לְשַׁבָּת

וּמַעֲשֵׂי אֵינָם מִתְקָנִים, בָּאָה הַשַּׁבָּת וְעוֹטֶפֶת אוֹתוֹ עִם הַבּוּשָׁה שֶׁלּוֹ בְּיַחַד וּמַכְנִיסָה אוֹתוֹ לְתוֹכָהּ.

וְכָתַב בַּעַל הַ"תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף", שֶׁעַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה וְהַבּוּשָׁה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, הַ"**בֹּשֶׁת וְהַכְּלִמָּה**" בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִתְהַפֵּךְ לוֹ לְ"**שַׁבָּת מַלְכְּתָא**", וְעַל יָדָם הוּא זוֹכֶה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת.

וְדוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת רָמְזוּ זֹאת בְּתֵבַת הַ"שַּׁבָּת" - שַׁבָּת רָאשֵׁי תֵבוֹת: שַׁבָּת בּוֹ תָּשׁוּב.

הַ"נֹּעַם אֱלִימֶלֶךְ" מַשְׁרֶה קְדֻשָּׁה עַל כָּל סְבִיבוֹתָיו

וְאָכֵן, בְּבֵיתוֹ שֶׁל הַ"נֹּעַם אֱלִימֶלֶךְ" בְּכָל עֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ הָרְגִּשָּׁה תְּכוּנָה כְּמוֹ בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, כְּמוֹ שֶׁסִּפְּרוּ אֲנָשִׁים שֶׁשָּׁמְעוּ עֵדוּת מִפִּי הַזְּקֵנוֹת שֶׁהָיוּ מְשָׁרְתוֹת בְּבֵית הַ"נֹּעַם אֱלִימֶלֶךְ", שֶׁבְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת הָיָה הַ"נֹּעַם אֱלִימֶלֶךְ" שָׂם יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה וְאוֹמֵר: הִנֵּה מִתְקָרֶבֶת הַשַּׁבָּת הַקְּדוֹשָׁה וְצָרִיךְ לְהִתְכּוֹנֵן לִקְרָאתָהּ וּלְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה, וְגַם אֲנִי חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה. וּכְשֶׁהָיוּ שׁוֹמְעוֹת הַמְּשָׁרְתוֹת דְּבָרִים אֵלּוּ, הִתְחִילוּ כֻּלָּן לִבְכּוֹת מֵרֹב הִתְרַגְּשׁוּת, וְעָשׂוּ תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּבִקְשׁוּ סְלִיחָה וּמְחִילָה אַחַת מֵחֲבֵרְתָּהּ מַמָּשׁ כְּמוֹ בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר.

כָּל הַמְצַפֶּה וּמְיַחֵל לְאוֹר הַשַּׁבָּת, מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לְכָךְ

וְאָמַר בַּעַל הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם" זיע"א (שיח שרפי קודש ח"ב קעט), שֶׁהַשַּׁבָּת דּוֹמָה לְצַדִּיק גָּדוֹל אֲשֶׁר לְיַד דַּלְתּוֹ עוֹמְדִים מְשַׁמְּשִׁים

וְאֵינָם נוֹתְנִים לְהִכָּנֵס אֵלָיו, אֲבָל לִפְעָמִים נִפְתָּח הַפֶּתַח, וְצָרִיךְ לַעֲמֹד כָּל הַזְּמַן לְיַד הַפֶּתַח, וּכְשֶׁנִּפְתָּח הַפֶּתַח יוּכַל לְהִכָּנֵס.

וְכָךְ צָרִיךְ הָאָדָם תָּמִיד לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, וְאַף כַּאֲשֶׁר לִפְעָמִים הוּא רוֹאֶה שֶׁלְּאַחַר כָּל הַהֲכָנוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁעָשָׂה אֵינוֹ זוֹכֶה לָחוּשׁ אֶת קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת וּלְהַרְגִּישׁ אֶת שִׂמְחָתָהּ וְאֶת אוֹרָהּ הַגָּדוֹל - לֹא יִתְיָאֵשׁ מִכָּךְ כְּלָל, אֶלָּא יַמְשִׁיךְ לְצַפּוֹת וּלְיַחֵל לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, וּמֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה יוֹם אֶחָד שֶׁיִּפָּתְחוּ לוֹ שְׁעָרֶיהָ שֶׁל הַשַּׁבָּת וְיִזְכֶּה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל.

וּבֵאֵר הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ רַבִּי אַהֲרֹן מִטְּשֶׁעהְרִין זיע"א (יקרא דשבתא), שֶׁרַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זיע"א רָמַז זֹאת בְּסִפְרוֹ "סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת" בַּמַּעֲשֶׂה הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר בּוֹ הוּא מְסַפֵּר עַל בַּת הַמֶּלֶךְ שֶׁהַמֶּלֶךְ כָּעַס עָלֶיהָ וּבָרְחָה מֵאַרְמוֹן הַמְּלוּכָה וְלֹא מָצְאוּ אוֹתָהּ וְהִצְטַעֵר הַמֶּלֶךְ מְאֹד, וּכְשֶׁרָאָה זֹאת הַמִּשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ, הָלַךְ לְחַפְּשָׂהּ וּלְבַקְּשָׂהּ כְּדֵי לַהֲשִׁיבָהּ לְאַרְמוֹן הַמְּלוּכָה, וְהָיָה מְחַפְּשָׂהּ יָמִים וְשָׁנִים רַבּוֹת, וְלִפְעָמִים הָיְתָה מִתְגַּלָּה אֵלָיו וְשׁוּב הָיְתָה נֶעֱלֶמֶת לוֹ, עַד שֶׁבַּסּוֹף מָצָא אֶת בַּת הַמֶּלֶךְ וֶהֱשִׁיבָהּ לְאַרְמוֹן הַמְּלוּכָה.

וּבְסִפּוּר זֶה מְרֻמָּזֶת מִצְוַת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר דַּרְכָּהּ הוּא, שֶׁלִּפְעָמִים זוֹכֶה הָאָדָם לָחוּשׁ אֶת אוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְאַחַר כָּךְ הִיא כִּבְיָכוֹל שׁוּב נֶעֱלֶמֶת לוֹ וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַרְגִּישׁ אֶת אוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְאַחַר כָּךְ הוּא שׁוּב מוֹצְאָהּ, וְשׁוּב לְאַחַר מִכֵּן אֵינוֹ זוֹכֶה לָחוּשׁ אֶת אוֹרָהּ. וְהָאָדָם אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִצְטַעֵר מִכָּךְ וּלְהִתְבַּלְבֵּל מִזֶּה, אֶלָּא יֵדַע שֶׁכָּךְ דַּרְכָּהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְהָאָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְהִתְגַּעְגֵּעַ וְלִכְסֹף בְּכָל לִבּוֹ לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל, וְעַל יְדֵי כָּךְ בְּוַדַּאי בַּסּוֹף יִזְכֶּה לִמְוֹצְאָהּ וְיִזְכֶּה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהָעָצוּם בִּשְׁלֵמוּת, אֲשֶׁר עַל יָדוֹ יִזְכֶּה הָאָדָם לְהִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

ה' יְזַכֵּנוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת, וְלַעֲסֹק בְּכָל הַהֲכָנוֹת לְשַׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב, וְעַל יְדֵי כָּךְ נִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת אוֹר הַשַּׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת. ה' יְזַכֵּנוּ אָמֵן.

פרק י"ז

נִפְלָאוֹת בַּנֵּרוֹת

פרק י"ז

נִפְלָאוֹת בְּנֵרוֹת

סוֹד כֹּחָם הַגָּדוֹל שֶׁל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת

הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת כְּהַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ

הִנֵּה כָּתְבוּ חֲז"ל בַּמִּדְרָשׁ (תנחומא פרק טו על פי פירוש זית רענן למגן אברהם), וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון כד דף סט), שֶׁחֲשִׁוּבָה הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ כְּמוֹ הַדְלָקָתָם שֶׁל נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

וְרֶמֶז נִפְלָא לְכָךְ כָּתַב בַּעַל הַטּוּרִים, שֶׁהַפָּסוּק "לְהַעֲלֹת **נֵר תָּמִיד**" (שמות כז כ) בְּגִימַטְרִיָּה "**בְּשַׁבָּת**", וּבְכָךְ מְרֻמָּז שֶׁנֵּרוֹת הַשַּׁבָּת הִנָּם הֶמְשֵׁךְ לְנֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כִּי נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הִנָּם דּוֹלְקִים תָּמִיד, אַף לְאַחַר חֻרְבָּנוֹ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְזֹאת עַל יְדֵי הַנֵּרוֹת הַדּוֹלְקִים בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת.

הַפֶּלֶא שֶׁבְּנֵרוֹת הַשַּׁבָּת

וְהִנֵּה הַנֵּרוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיוּ הַסִּימָן וְהָעֵדוּת לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל, וְזֹאת עַל יְדֵי הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה בָּהּ

תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁהַנֵּר הַמַּעֲרָבִי שֶׁבַּמְּנוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה דּוֹלֵק תָּמִיד בְּדֶרֶךְ נֵס וָפֶלֶא, וּמִמֶּנּוּ הָיָה מַתְחִיל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְהַדְלִיק אֶת כָּל הַנֵּרוֹת בְּכָל יוֹם וּבוֹ הָיָה מְסַיֵּם, כִּי הוּא הָיָה דּוֹלֵק תָּמִיד וְלֹא הָיָה כָּבֶה לְעוֹלָם, וְעַל יְדֵי הַנֵּס הַזֶּה הָיוּ רוֹאִים כֻּלָּם שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל.

וְכָךְ גַּם נֵרוֹת הַשַּׁבָּת הֵם עֵדוּת שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל אַף בְּתֹקֶף גָּלוּתָם וְעֹמֶק יְרִידָתָם, כִּי נֵרוֹת שַׁבָּת הֲרֵי הֵם דּוֹלְקִים תָּמִיד אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יוֹתֵר מֵהַזְּמַן הַקָּצוּב לָהֶם עַל פִּי הַשֶּׁמֶן שֶׁהָאָדָם שָׂם בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכּוֹתֵב הָרַהַ"ק רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ מִדִּינוֹב זִיע"א בְּסִפְרוֹ "בְּנֵי יִשָּׂשכָר" (מאמרי השבתות מאמר ג' אות ח), שֶׁהַנֵּר שֶׁל שַׁבָּת דּוֹלֵק תָּמִיד יוֹתֵר מֵהַזְּמַן שֶׁרָאוּי לוֹ לְפִי הַשֶּׁמֶן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וּלְכָל אֶחָד הוּא דּוֹלֵק לְפִי זְכוּתוֹ וְאֵינוֹ דּוֹלֵק לְכֻלָּם אוֹתוֹ דָּבָר, אֶלָּא לָאֶחָד דּוֹלֵק הַנֵּר יוֹתֵר זְמַן, וְלַשֵּׁנִי דּוֹלֵק פָּחוֹת.

וּמְבָאֵר הָרַהַ"ק רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ מִדִּינוֹב זִיע"א, שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ הוּא מִשּׁוּם שֶׁהַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת דּוֹלְקִים מֵאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא, וְאֵינָם דּוֹלְקִים מֵאוֹר גַּשְׁמִי כְּלָל אֶלָּא מֵאוֹר רוּחָנִי וְזַךְ, כִּי בְּשַׁבָּת מֵאִיר הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁהֵאִיר בְּרֵאשִׁית הַבְּרִיאָה, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר עַל הַשַּׁבָּת "מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ", כִּי בְּשַׁבָּת מֵאִיר הָאוֹר הַגָּנוּז, שֶׁהוּא אוֹרוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הַדּוֹחֶה אֶת כָּל הַחֹשֶׁךְ וְהַצָּרוֹת מֵהָעוֹלָם, וְנֵרוֹת הַשַּׁבָּת דּוֹלְקִים מֵאוֹר הַגָּנוּז.

וְכָתַב עוֹד בַּעַל הַ"בְּנֵי יִשָּׂשכָר", שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ יֶשְׁנָם הַנּוֹהֲגִים לְהַדְלִיק בְּכָל שַׁבָּת שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה נֵרוֹת, וְזֹאת כְּנֶגֶד הַשְּׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שָׁעוֹת אֲשֶׁר בָּהֶן הֵאִיר הָאוֹר הַגָּנוּז בִּבְרִיאַת הָעוֹלָם.

וְלָכֵן גַּם הַיּוֹם, נֵרוֹתֶיהָ שֶׁל הַשַּׁבָּת הַדּוֹלְקִים בְּבֵיתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד

מִיִּשְׂרָאֵל יוֹתֵר מֵהַזְּמַן הַקָּצוּב לָהֶם עַל פִּי הַשֶּׁמֶן שֶׁבָּהֶם, הֵם עֵדוּת לְכָךְ שֶׁאַף הַיּוֹם הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְהִיא מַגִּיעָה וּבָאָה לִשְׁכֹּן וְלִשְׁרוֹת בְּבֵיתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ.

וְעַל לְפִי זֶה נִתָּן לְבָאֵר אֶת הַבְּטָחַת חֲז"ל שֶׁכָּתְבוּ שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְהִגָּאֵל בִּזְכוּתָם שֶׁל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל: אִם אַתֶּם מַדְלִיקִים נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת, אֲנִי מַדְלִיק לָכֶם נֵרוֹת שֶׁל צִיּוֹן. וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁנֵּרוֹת אֵלּוּ שֶׁל שַׁבָּת הֲרֵי הֵם חֲשׁוּבִים כְּמוֹ הַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְלָכֵן חֲשׁוּבָה מִצְוָה זוֹ שֶׁל הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת שֶׁבִּזְכוּתָהּ תִּתְעוֹרֵר עֵת רָצוֹן לְמַעְלָה לְהָשִׁיב לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֲבוֹדָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְאֶת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַצְמוֹ.

עַל יְדֵי הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת זוֹכִים לְאוֹר ה' בְּכָל הַמַּצָּבִים וְהַזְּמַנִּים

וְהִנֵּה כָּתַב הָאֲרִיזַ"ל (ליקוטי תורה פ' תצוה), שֶׁהַפָּסוּק "בְּהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם" - רָאשֵׁי תֵבוֹת אַהֲבָה. מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָיָה מַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה בַּמִּשְׁכָּן, בְּכָךְ הָיָה מַדְלִיק אֶת אֵשׁ הָאַהֲבָה שֶׁל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, כִּי הַנִּשְׁמָה נִמְשְׁלָה לְנֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם". וּכְשֶׁהָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הָיָה מַדְלִיק וּמֵאִיר אֶת נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים וְשָׁבִים לַעֲבֹד אֶת ה' מִתּוֹךְ שִׂמְחָה רַבָּה וְאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וּבֵאֵר מוֹהֲרַנַ"ת זיע"א (הלכות ברכת השחר ה' מה), שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ אָנוּ רוֹאִים בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא מַחֲשִׁיבָה יוֹתֵר מִכָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן אֶת

עֲבוֹדַת הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת בַּמְּנוֹרָה, וְרוֹאִים זֹאת מִכָּךְ, שֶׁמִּכָּל סִפּוּר מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן מֵאֲרִיכָה הַתּוֹרָה רַבּוֹת בְּמַעֲשֵׂה מְנוֹרַת הַמִּשְׁכָּן, וְכָךְ גַּם בְּפָרָשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ מַקְדִּימָה הַתּוֹרָה אֶת הַצִּוּוּי לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה בַּמִּשְׁכָּן לְכָל מַעֲשֵׂה חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן, וְכֵן בְּפָרָשַׁת תְּצַוֶּה שֶׁבּוֹ כָּתוּב בַּתּוֹרָה כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו, מַקְדִּימָה הַתּוֹרָה לִכְתֹּב אֶת מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה וְנֵרוֹתֶיהָ לְכָל עֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו.

וְכָל זֹאת מִשּׁוּם שֶׁכֹּחָם שֶׁל נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה קְדוֹשִׁים וּגְבוֹהִים יוֹתֵר מִכָּל עֲבוֹדוֹת הַמִּשְׁכָּן, מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הִדְלִיק אֶת הַמְּנוֹרָה בַּמִּשְׁכָּן, הוּא הִדְלִיק וְהִבְעִיר אֶת אֵשׁ אַהֲבַת ה' בְּלִבּוֹתֵיהֶם שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבְכָךְ הוּא עוֹרֵר אֶת רְצוֹנָם וּתְשׁוּקָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַמַּצָּבִים וְהַזְּמַנִּים הַיְרוּדִים בְּיוֹתֵר.

מַדּוּעַ הִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה בְּמַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה

וְעַל פִּי זֶה מְבָאֵר מוֹהַרַנַ"ת זיע"א, מַדּוּעַ כֹּה הִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כֵּיצַד לַעֲשׂוֹת אֶת הַמְּנוֹרָה עַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ הֶרְאָה לוֹ כֵּיצַד לַעֲשׂוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (מדר"ר בהעלותך ט"ו), וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁתַּפְקִידָם שֶׁל נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הוּא לְהָאִיר אֶת נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּשׁוּבוּ וְיִשְׁתּוֹקְקוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם בְּכָל וּזְמַן, וְאַף כַּאֲשֶׁר יִפְּלוּ מִכֹּל וָכֹל, יוּכְלוּ לָשׁוּב וּלְהִתְעוֹרֵר לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּכֹחָם שֶׁל נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כִּי גָּדוֹל כֹּחָם שֶׁל הַנֵּרוֹת לָשׁוּב וּלְעוֹרֵר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִכָּל מָקוֹם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי שֶׁזֶּה יְעוֹרֵר אֶת שַׁלְהֶבֶת לִבָּם וְאֶת אוֹר נִשְׁמָתָם הַמְּשׁוּלָה לְנֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן".

וּמִשּׁוּם כָּךְ הִתְקַשָּׁה מְאֹד מֹשֶׁה כֵּיצַד יִנָּצְלוּ יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַיְרִידוֹת הַמַּצָּבִים הַקָּשִׁים שֶׁיַּעַבְרוּ עֲלֵיהֶם וְיָשׁוּבוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהַשֵּׁם

יִתְבָּרַךְ הֶרְאָה לוֹ אֶת מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה וְנֵרוֹתֶיהָ, שֶׁ"מִּקְשָׁה תֵּעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה", וּבְכָךְ מְרֻמָּז שֶׁהִבְטִיחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יָשׁוּבוּ תָּמִיד אֶל ה', מִפְּנֵי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל בִּפְנִימִיּוּת לְבָבָם תָּמִיד מִשְׁתּוֹקְקִים וְרוֹצִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֵשׁ לַהֶבֶת נִשְׁמָתָם, וְהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת הִיא אֲשֶׁר מוֹצִיאָה מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגָּלוּי אֶת הַבְּעֵרַת אֵשׁ לְבָבָם הַבּוֹעֵר תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וּלְכָךְ זוֹכִים כָּל יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת עַל יְדֵי הַדְלָקַת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר (תיקוני זוהר כ"ד) **שֶׁחֲשׁוּבָה הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת כְּמוֹ הַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.**

נֵרוֹת הַשַּׁבָּת שֶׁהֵשִׁיבוּ אֶת הַבַּת בִּתְשׁוּבָה

סִפֵּר בַּעַל "בֵּית אַבְרָהָם" זיע"א, שֶׁפַּעַם כַּאֲשֶׁר לִוָּה אֶת זְקֵנוֹ בַּעַל "יְסוֹד הָעֲבוֹדָה" זיע"א, רָאָה שֶׁנִּגְּשָׁה אֵלָיו אִשָּׁה בּוֹכִיָּה מְאֹד וּבִקְּשָׁה מִמֶּנּוּ בְּרָכָה לְבִתָּהּ אֲשֶׁר סָרָה מִדֶּרֶךְ הַקְּדוֹשָׁה לְגַמְרֵי וְעָזְבָה אֶת בֵּית הוֹרֶיהָ וְאֵינָהּ רוֹצָה לִשְׁמֹעַ מְאוּמָה. אָמַר לָהּ הָרַבִּי: תִּקְחוּ שְׁנֵי חוּטִים מִבְּגָדֶיהָ שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לָכֶם בַּבַּיִת, תַּעֲשׂוּ מֵהֶם פְּתִילוֹת, וּבָהֶן תַּדְלִיקוּ אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת וְתִרְאוּ פְּלָאוֹת. עָשְׂתָה הָאִשָּׁה כִּדְבְרֵי הָרַבִּי, וְהִנֵּה בְּאֶמְצַע סְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת נִכְנְסָה הַבַּת וְאָמְרָה שֶׁהִיא מִתְחָרֶטֶת מְאֹד עַל כָּל מַעֲשֶׂיהָ הָרָעִים וְרוֹצָה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּמֵאָז הִיא שָׁבָה לְמוּטָב וְחָזְרָה בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

סוֹד כֹּחָם הַגָּדוֹל שֶׁל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת

וְהִנֵּה עָלֵינוּ לְהָבִין מַהִי חֲשִׁיבוּתָהּ הַמְיֻחֶדֶת שֶׁל מִצְוַת הַדְלָקַת

נֵרוֹת שַׁבָּת שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ הִבְטִיחוּ חֲז"ל הַבְטָחוֹת כֹּה רַבּוֹת עַל כָּךְ, וּכְמוֹ כֵן עָלֵינוּ לְהָבִין מַדּוּעַ נִבְחֲרָה דַּוְקָא מִצְוָה זוֹ לְסַמֵּל אֶת כְּנִיסָתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וּלְהַשְׁפִּיעַ בַּבַּיִת אֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת וּלְהָנִיס בְּכָךְ אֶת כָּל כֹּחוֹת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהָעַצְבוּת מִבְּנֵי הַבַּיִת.

וְכִדֵּי לְהָבִין זֹאת עָלֵינוּ לְהִתְבּוֹנֵן בְּמַהוּת הַנֵּרוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת, וּמַה הֵם בָּאִים לְסַמֵּל וּלְהַרְאוֹת לָנוּ - הֵן עַל פִּי דִּבְרֵי חֲז"ל בַּגְּמָרָא וּבְמִדְרָשֵׁי חֲז"ל, וְהֵן עַל פִּי דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְהָאֲרִיז"ל. בְּכָךְ נִוָּכַח לִרְאוֹת כֵּיצַד כָּל דִּבְרֵיהֶם עוֹלִים בְּקָנֶה אֶחָד וּמְכַוְּנִים לְמַטָּרָה אַחַת וּלְמָקוֹם אֶחָד - לְלַמְּדֵנוּ אֶת הַחֲשִׁיבוּת הָעֲצוּמָה שֶׁל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת.

הָאֵשׁ הַחִיּוּבִית שֶׁבַּבְּרִיאָה

טַעַם רִאשׁוֹן: הִנֵּה, כַּאֲשֶׁר נִתְבּוֹנֵן בְּמַהוּתָם שֶׁל הַנֵּרוֹת, נַבְחִין בְּדָבָר נִפְלָא, כִּי הִנֵּה לָאֵשׁ יֶשְׁנָם שְׁנֵי כֹּחוֹת הַנּוֹגְדִים אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי בַּצּוּרָה הַקִּיצוֹנִית בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ. הָאֶחָד הוּא הַכֹּחַ הַהַרְסָנִי הַשְּׁלִילִי בְּיוֹתֵר הַקַּיָּם בַּבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְאִלּוּ כְּנֶגְדּוֹ יֶשְׁנוֹ כֹּחַ נוֹסָף הַקַּיָּם בְּאֵשׁ שֶׁהוּא הַכֹּחַ הַחִיּוּבִי וְהַמּוֹעִיל בְּיוֹתֵר אֲשֶׁר קַיָּם בְּכָל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כַּאֲשֶׁר מִצַּד אֶחָד יֵשׁ לָאֵשׁ כֹּחַ לִשְׂרֹף וּלְכַלּוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּתוֹךְ שָׁעוֹת סְפוּרוֹת, וּבְכֹחָהּ לְכַלּוֹת וּלְהַחֲרִיב עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ בִּזְמַן קָצָר בְּיוֹתֵר, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר הַפִּתְגָּם: "גַּם גַּפְרוּר אֶחָד יָכוֹל לִשְׂרֹף יַעַר שָׁלֵם", וְאִלּוּ מֵהַצַּד הַשֵּׁנִי וְהַחִיּוּבִי, יֶשְׁנָם לָאֵשׁ כֹּחוֹת לְבַשֵּׁל וְלֶאֱפוֹת כָּל דְּבַר מַאֲכָל אַף שֶׁאֵינוֹ רָאוּי כְּלָל לַאֲכִילָה, וְכֵן לְחַמֵּם אֶת כָּל הַיְקוּם וּלְהָפְכוֹ לְמָקוֹם נוֹחַ לְכָל הָאֲנוֹשׁוּת כֻּלָּהּ.

מְאוֹרֵי הָאוֹר הַמְּאִירִים בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ

וְכָךְ גַּם בַּצְּדָדִים הָרוּחָנִיִּים שֶׁל הָאֵשׁ קַיָּמִים בָּאֵשׁ שְׁנֵי כֹּחוֹת שׁוֹנִים וַהֲפוּכִים לַחֲלוּטִין, כַּאֲשֶׁר מֵהַצַּד הַשְּׁלִילִי יֵשׁ לָאֵשׁ כֹּחַ לְהַבְעִיר בָּאָדָם אֶת אֵשׁ הַתַּאֲווֹת הַמְּדֻמּוֹת עַד שֶׁהָאָדָם יֵלֵךְ אַחֲרֵיהֶם בְּכָל רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ וּבְכָךְ לְכַלּוֹתוֹ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא יַחְדָּו, וְכֵן יְכוֹלָה אֵשׁ זוֹ לְהַבְעִיר בּוֹ אֶת אֵשׁ הַמַּחֲלֹקֶת וְהַכַּעַס וְכָל הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת וּבְכָךְ לְהַשְׁנִיאוֹ עַל כָּל הַסְּבִיבָה כֻּלָּהּ.

וּמֵאִידָךְ מֵהַצַּד הַחִיּוּבִי, הָאֵשׁ בְּכֹחָהּ לְהַבְעִיר בָּאָדָם רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים לַתּוֹרָה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם דָּבָר מֵהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה, וּבְכֹחַ הָאֵשׁ הַזּוֹ הוּא יִבְעַר לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם עַד שֶׁיַּעֲבֹר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּרְצִיפוּת לְלֹא הַפְסָקָה, וְכֵן יָכוֹל לִזְכּוֹת לְאֵשׁ שֶׁל אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל וּמִדּוֹת טוֹבוֹת אֲשֶׁר יִגְּרְמוּ לוֹ לְהֵיטִיב עִם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּזְמַן.

בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ נִקְרָאִים שְׁנֵי סוּגֵי הָאֵשׁ הָאֵלּוּ: **"מְאוֹרֵי אוֹר"** וּ**"מְאוֹרֵי אֵשׁ"**. הָאֵשׁ הַחִיּוּבִית נִקְרֶאת "מְאוֹרֵי אוֹר", וְהָאֵשׁ הַשְּׁלִילִית נִקְרֶאת "מְאוֹרֵי אֵשׁ". "מְאוֹרֵי אֵשׁ" הֵם כֹּחַ הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, וּ"מְאוֹרֵי אוֹר" זֶהוּ כֹּחַ הַקְּדֻשָּׁה.

וְהִנֵּה, כָּל הַכֹּחוֹת הַשְּׁלִילִיִּים שֶׁפּוֹעֲלִים בָּאָדָם יוֹנְקִים אֶת כֹּחָם מֵהַמְּאוֹרֵי אֵשׁ - שֶׁהֵם כֹּחַ הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא,

וְכָל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא לְהַגְבִּיר אֶת הָאוֹר הָרוּחָנִי וְהַחִיּוּבִי שֶׁבּוֹ אֲשֶׁר מְקַבֵּל אֶת כֹּחוֹ מֵהַמְּאוֹרֵי אוֹר, וּבְכָךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַיְצָרִים הָרָעִים הַמְנַסִּים לְפַתּוֹת וּלְהַכְשִׁיל אֶת הָאָדָם.

נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מַשְׁפִּיעִים עַל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ

וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר אָנוּ נִמְצָאִים בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, אֲשֶׁר בָּהֶם שׁוֹלְטִים הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁבָּהֶם גּוֹבֶרֶת שְׁלִיטַת הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, לָכֵן קַיֶּמֶת בָּהֶם מִלְחָמָה כְּבֵדָה וַעֲצוּמָה עִם הַיֵּצֶר הָרָע הַמְנַסֶּה לְהַכְשִׁיל אֶת הָאָדָם עַל כָּל צַעַד וְשַׁעַל.

אָמְנָם כַּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיוּ שׁוֹלְטִים הַמְּאוֹרֵי אוֹר בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, שֶׁזֶּה מְסַמֵּל אֶת כֹּחַ הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהוּא הָיָה גּוֹבֵר עַל כֹּחַ הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְכָל מִי שֶׁרָצָה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הָיָה בְּכֹחוֹ לְהַכְנִיעַ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים מִכֹּחַ הָאֵשׁ הָרוּחָנִית שֶׁהָיְתָה שׁוֹלֶטֶת בְּיָמִים אֵלּוּ.

וְכַאֲשֶׁר נֶחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כֹּחַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, גּוֹבְרִים בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְלָכֵן מְאֹד קָשֶׁה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַיֵּצֶר הָרָע, אֲבָל כַּאֲשֶׁר מַגִּיעָה שַׁבַּת קֹדֶשׁ, חוֹזְרִים הַמְּאוֹרֵי אוֹר לִשְׁלֹט, דְּהַיְנוּ שֶׁכֹּחַ הַקְּדֻשָּׁה גּוֹבֵר בָּעוֹלָם, וְהָאֵשׁ הָרוּחָנִית שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת בְּשַׁבָּת שׂוֹרֶפֶת אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא.

וְאֶת הָאוֹר הָרוּחָנִי הַזֶּה מְסַמְּלִים נֵרוֹת הַשַּׁבָּת. כִּי נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מְסַמְּלִים אֶת הָאוֹר הַטָּהוֹר שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה - הַמְּאוֹרֵי אוֹר, וְכַאֲשֶׁר הָאוֹר שֶׁל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת נִדְלָק בַּבַּיִת, הוּא מֵנִיס וּמַבְרִיחַ אֶת כָּל כֹּחוֹת הַסִּטְרָא וְהַקְּלִפּוֹת וּמִיָּד שׁוֹרֶה בַּבַּיִת קְדֻשַּׁת אוֹר הַשַּׁבָּת. וְכָל הַכֹּחַ שֶׁל הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר עַל כֹּחוֹת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת בְּמָשֵׁךְ כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ זֶה בְּכֹחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בָּהּ מְאִירִים הַמְּאוֹרֵי אוֹר, **כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבִּי צָדוֹק מִלּוּבְלִין זִיע"א בְּסִפְרוֹ "פְּרִי**

צַדִּיק", שֶׁמִּכֹּחָם שֶׁל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת יָכוֹל הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

בְּשַׁבָּת מִתְגַּלִּית מַעֲלַת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל

טַעַם שֵׁנִי: טַעַם נוֹסָף לְכָךְ שֶׁמִּכָּל הַמִּצְוֹות בָּחֲרוּ חֲזַ"ל לְסַמֵּל אֶת כְּנִיסָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת, הוּא עַל פִּי דִּבְרֵי חֲזַ"ל (מדרש רבה שמות לו) הַמְבָאֲרִים שֶׁהַטַּעַם שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁל בַּפָּסוּק לְזַיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְיִהִי כַזַּיִת הוֹדוֹ", מִפְּנֵי שֶׁטִּבְעוֹ שֶׁל הַשֶּׁמֶן זַיִת שֶׁהוּא תָּמִיד צָף וְעוֹלֶה וְאֵינוֹ מִתְעָרֵב עִם כָּל הַמַּשְׁקִים, וְאִלּוּ שְׁאָר הַמַּשְׁקִים מִתְעָרְבִים הָאֶחָד עִם חֲבֵרוֹ וַהֲרֵי הֵם נֶהֱפָכִים לְקוֹקְטֵיל צִבְעוֹנִי.

תְּכוּנָה זֶה קַיֶּמֶת אַף בְּעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵינָם מִתְעָרְבִים לְעוֹלָם עִם אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר הֵם מִתְעָרְבִים עִם אֻמּוֹת הָעוֹלָם בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּבְמִדּוֹתֵיהֶם, לְבַסּוֹף תָּמִיד צָפָה וְעוֹלָה קְדֻשָּׁתָם מֵעַל כָּל הַגּוֹיִם, וּקְדֻשָּׁתָם וּמִדּוֹתֵיהֶם הַיְשָׁרוֹת וּתְכוּנוֹתֵיהֶם הַנֶּאֱצָלוֹת נִכָּרִים לְעֵין כֹּל.

וּקְדֻשָּׁה וּמַעֲלָה זוֹ נִכֶּרֶת בְּיוֹתֵר כַּאֲשֶׁר מַגִּיעָה וּבָאָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וְזֹאת מִשּׁוּם שֶׁהַהֲלָכָה הִיא, שֶׁגּוֹי שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת - אֲפִלּוּ אִם הוּא יִהְיֶה מֵחֲסִידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם - הוּא חַיָּב מִיתָה.

וּלְעֻמַּת זֹאת, יְהוּדִי - אֲפִלּוּ כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה זֹאת יְהוּדִי הַפָּחוּת בְּיוֹתֵר מִצַּד מַעֲשָׂיו - הֲרֵי הוּא חַיָּב בְּכָל הִלְכוֹתֶיהָ שֶׁל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת וּבְכָל דִּקְדּוּקֶיהָ וּפֵרוּשֶׁיהָ.

וְהַטַּעַם לְכָךְ שֶׁחֲכָמִים זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כֹּה הֶחְמִירוּ בְּדִינוֹ שֶׁל גּוֹי

שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁמִּתְחַיֵּב עוֹנֶשׁ מִיתָה, מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא אוֹת וְסִימָן בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם, בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם", וְלָכֵן אָסוּר לְזָר לְהִתְעָרֵב בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּשָׁעָה זוֹ.

חֲזַ"ל מַסְבִּירִים זֹאת (דברים רבה מדרש א' כ"ה) בְּמָשָׁל נִפְלָא.

מָשָׁל לְמֶלֶךְ וּמַלְכָּה שֶׁיָּשְׁבוּ וְשׂוֹחֲחוּ זֶה עִם זֶה - אִם יִכָּנֵס אָדָם זָר בֵּינֵיהֶם, מִיָּד יִתְחַיֵּב בְּעוֹנֶשׁ מָוֶת עַל כָּךְ שֶׁהִפְרִיעַ וְנִכְנַס בֵּין הַמֶּלֶךְ לַמַּלְכָּה. כָּךְ עַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת דּוֹמִים כְּאִלּוּ יוֹשְׁבִים וּמְשׂוֹחֲחִים עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ, וְלָכֵן אָסוּר לְגוֹי לְהִתְעָרֵב בֵּינֵיהֶם.

וְלָכֵן בְּשָׁעָה זוֹ שֶׁל כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת נִכֶּרֶת בְּיוֹתֵר קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדֵי אֲשֶׁר נִרְאֶה לִכְאוֹרָה הַיְּהוּדִי הַפָּחוֹת בְּיוֹתֵר, הֲרֵי הוּא מְחֻיָּב בְּכָל מִצְוֹתֶיהָ שֶׁל הַשַּׁבָּת וְזַכַּאי הוּא לְקַבֵּל אֶת הַמַּתָּנָה הַטּוֹבָה שֶׁשְּׁמָהּ שַׁבַּת קֹדֶשׁ, **וְהוּא נִבְחָר לָשֶׁבֶת כִּבְיָכוֹל עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה,** וְאִלּוּ הַגּוֹי, אֲפִלּוּ שֶׁיִּהְיֶה הַטּוֹב בְּיוֹתֵר מֵחֲסִידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם, כְּגוֹן שֶׁהוּא זָכָה לְהַצִּיל אַלְפֵי יְהוּדִים בַּשּׁוֹאָה וְכַדּוֹמֶה, אִם הוּא יְנַסֶּה לִשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת, בְּכָךְ מִתְחַיֵּב מִיתָה.

וְלָכֵן בְּשָׁעָה זוֹ נִכֶּרֶת בְּיוֹתֵר קְדֻשַּׁת כָּל יְהוּדִי וִיהוּדִי, וּמִטַּעַם זֶה נִבְחָר הַנֵּר הַדּוֹלֵק בְּשֶׁמֶן זַיִת, שֶׁהוּא תָּמִיד צָף וְעוֹלֶה וְאֵינוֹ מִתְעָרֵב עִם שְׁאָר הַמַּשְׁקִים, לְסַמֵּל יוֹתֵר מִכָּל אֶת כְּנִיסַת שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וּבְכָךְ מַזְכִּיר לָנוּ שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ עוֹלָה וְנִכֶּרֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל כָּל יְהוּדִי בְּיוֹתֵר.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁשְּׁעַת הַדְּלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת הִיא שְׁעַת עֵת רָצוֹן מְיֻחָדֶת, כִּי בְּשָׁעָה זוֹ כִּבְיָכוֹל מִתְגַּלִּית מַהוּתוֹ הַפְּנִימִית שֶׁל כָּל יְהוּדִי

וִיהוּדִי וּמִתְחַדֵּשׁ הַקֶּשֶׁר הַפְּנִימִי בֵּין כָּל יְהוּדִי לְבוֹרְאוֹ, וּבְשָׁעָה זוֹ מִסְתַּכֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק עַל נְקֻדָּתוֹ הַפְּנִימִית הַטְהוֹרָה שֶׁל הַיְהוּדִי, אוֹתָהּ נְקֻדָּה, זַכָּה וּטְהוֹרָה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה", וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ עַל כָּךְ חֲז"ל: "אֲפִלּוּ שֶׁאֲנִי שְׁחוֹרָה בִּימוֹת הַחֹל - נָאוָה אֲנִי וְנָאָה בְּשַׁבָּת", וְלָכֵן שָׁעָה זוֹ מְיֻחֶדֶת הִיא לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

נֵרוֹת שַׁבָּת דּוֹלְקִים
מֵאוֹר רוּחָנִי – אוֹר הַגָּנוּז

טַעַם שְׁלִישִׁי: הִנֵּה עָלֵינוּ לָדַעַת שֶׁנֵּרוֹת שַׁבָּת הֲרֵי הֵם אוֹר רוּחָנִי מְאֹד וְאֵינָם אוֹר גַּשְׁמִי כְּלָל, וְלָכֵן יְכוֹלִים הֵם לִדְלֹק הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהַשֶּׁמֶן שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם כְּפִי שֶׁהֵם דּוֹלְקִים בְּיוֹם חוֹל פָּשׁוּט, וּכְמוֹ שֶׁדָּלְקוּ נֵרוֹת הַשַּׁבָּת אֵצֶל הָאִמָּהוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה, מִשַּׁבָּת זוֹ עַד לַשַּׁבָּת הַבָּאָה.

כְּפִי שֶׁמְּסֻפָּר בַּמִּדְרָשׁ (בראשית רבה יא ב) עַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁהֵעִיד עַל עַצְמוֹ: פַּעַם אַחַת הִדְלַקְתִּי אֶת הַנֵּר בְּלֵיל שַׁבָּת וּבָאתִי וּמָצָאתִי אוֹתוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת דָּלוּק וְלֹא הָיָה חָסֵר מֵהַשֶּׁמֶן כְּלוּם.

וְלָכֵן נֵרוֹת שַׁבָּת דּוֹלְקִים לְכָל אֶחָד כְּפִי זְכוּתוֹ וּלְפִי מַעֲשָׂיו, וּכְפִי שֶׁמְּסַפְּרִים חֲז"ל (תענית כה) עַל בִּתּוֹ שֶׁל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא שֶׁהָיְתָה עֲצוּבָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהִתְבַּלְבְּלָה וְשָׂמָה חֹמֶץ בִּמְקוֹם שֶׁמֶן בְּנֵרוֹת שַׁבָּת, וּכְשֶׁאָבִיהָ רַבִּי חֲנִינָא רָאָה שֶׁהִיא עֲצוּבָה, אָמַר לָהּ: מִפְּנֵי מָה אַתְּ עֲצוּבָה? הֲרֵי מִי שֶׁאָמַר לַשֶּׁמֶן וְיִדְלֹק יֹאמַר לַחֹמֶץ וְיִדְלֹק! וְהִיא אָכֵן שָׂמָה חֹמֶץ בְּנֵרוֹת הַשַּׁבָּת, וְדָלְקוּ הַנֵּרוֹת מֵהַחֹמֶץ כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ.

וְהַטַּעַם שֶׁאָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא לְבִתּוֹ שֶׁיְּכוֹלִים הַנֵּרוֹת בְּשַׁבָּת לִדְלֹק וּלְהָאִיר אֶת הַבַּיִת אַף מֵחֹמֶץ, הוּא מִפְּנֵי שֶׁנֵּרוֹת שַׁבָּת אֵינָם דּוֹלְקִים מֵאוֹר וְשֶׁמֶן גַּשְׁמִי כְּלָל, אֶלָּא הֵם אוֹר רוּחָנִי לְגַמְרֵי הַמֵּאִיר מֵהָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, וְלָכֵן יְכוֹלִים הֵם לִדְלֹק אַף מֵחֹמֶץ לְמִי שֶׁרָאוּי לְכָךְ.

כֵּיצַד סָמַךְ רַבִּי חֲנִינָא עַל מַעֲשֵׂה נִסִּים הֲרֵי אֵין סוֹמְכִים עַל הַנֵּס

וְעַל פִּי זֶה מְבֹאָר כֵּיצַד אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא לְבִתּוֹ כְּשֶׁשָּׁמָה חֹמֶץ בְּמָקוֹם שֶׁמֶן: "מִי שֶׁאָמַר לַשֶּׁמֶן וְיִדְלֹק יֹאמַר לַחֹמֶץ וְיִדְלֹק", וְלִכְאוֹרָה הֲרֵי כָּתְבוּ חֲז"ל שֶׁאֵין סוֹמְכִין עַל הַנֵּס, כִּי לָאו בְּכָל יוֹמָא אִתְרַחִישׁ נִיסָּא, וְאֵיךְ סָמַךְ רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא עַל הַנֵּס?

אֶלָּא הַבֵּאוּר לְכָךְ הוּא, שֶׁבְּכָךְ רָמַז רַבִּי חֲנִינָא לְבִתּוֹ, שֶׁהֲרֵי נֵרוֹת הַשַּׁבָּת אֵינָם דּוֹלְקִים מִשֶּׁמֶן גַּשְׁמִי כְּלָל, אֶלָּא הֵם דּוֹלְקִים מֵהָאוֹר הַגָּנוּז, וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵם דּוֹלְקִים לְכָל אֶחָד לְפִי זְכוּתוֹ, וְלָכֵן אֵין שׁוּם הֶבְדֵּל אִם תַּדְלִיקִי בְּשֶׁמֶן אוֹ בְּחֹמֶץ, כִּי אֵין זֶה דּוֹלֵק מֵאוֹר גַּשְׁמִי כְּלָל אֶלָּא מֵאוֹר רוּחָנִי וְאֵין זֶה מַעֲשֵׂה נִסִּים, אֶלָּא כָּךְ הוּא אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנֵּרוֹתָיו דּוֹלְקִים מֵאוֹר הַגָּנוּז, וְאָכֵן דָּלְקוּ נֵרוֹתֶיהָ עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁהֵם דּוֹלְקִים רַק מֵאוֹר רוּחָנִי, הָאוֹר הַגָּנוּז לֶעָתִיד לָבוֹא אֲשֶׁר דּוֹלֵק בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּנֵרוֹת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכּוֹתֵב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְלָכֵן הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת בְּלֵב שָׂמֵחַ וּבְכַוָּנָה גְּדוֹלָה.

הַנִּפְלָאוֹת שֶׁבַּנֵּרוֹת

וְאָכֵן, כְּשֶׁסִּפַּרְתִּי זֹאת בְּאַחַד הַשִּׁעוּרִים, סִפֵּר לִי יְהוּדִי יָקָר וִיקַר שֶׁמַּיִם כְּמֵסִיחַ לְפִי תְּמוֹ, שֶׁבְּאַחַת הַשַּׁבָּתוֹת שֶׁחָלוּ בְּחַג הַסֻּכּוֹת הִדְלִיק נֵרוֹת שַׁבָּת בְּתוֹךְ הַסֻּכָּה, וְהַנֵּרוֹת שֶׁהָיוּ רְגִילִים בְּדֶרֶךְ כְּלָל לִדְלֹק עַד שַׁבָּת בַּבֹּקֶר, הִמְשִׁיכוּ לִבְעֹר וְלִדְלֹק עַד הַשָּׁעָה אַרְבַּע אַחֲרֵי צָהֳרַיִם, מֵעַל הַטֶּבַע מַמָּשׁ. יְהוּדִי יָקָר נוֹסָף סִפֵּר, שֶׁדָּלְקוּ לוֹ הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת פַּעַם אַחַת עַד יוֹם רִאשׁוֹן בַּבֹּקֶר, וְכֵן סִפְּרוּ לִי יְהוּדִים רַבִּים. וְכֵן מְפֻרְסָמִים סִפּוּרִים רַבִּים עַל כָּךְ שֶׁאַף בְּיָמֵינוּ דּוֹלְקִים נֵרוֹת הַשַּׁבָּת אֵצֶל הָרְאוּיִים לְכָךְ זְמַן רַב מְאֹד שֶׁלֹּא עַל פִּי דֶּרֶךְ הַטֶּבַע כְּלָל.

וְסִפֵּר אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הָרַבָּנִים שְׁלִיטָ"א שֶׁאָמַר זֹאת בְּשִׁעוּרוֹ, שִׁעוּר בּוֹ הִשְׁתַּתְּפוּ יְהוּדִים שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מִשְּׁמִירַת תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וּלְאַחַר הַשִּׁעוּר הֵם אָמְרוּ לָרַב שֶׁהֵם רוֹצִים לְנַסּוֹת זֹאת בְּבֵיתָם, וְהָיָה - אִם יִוָּכְחוּ שֶׁזֶּה נָכוֹן, הֵם יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּלְאַחַר תְּקוּפָה הֵם בָּאוּ וְסִפְּרוּ לָרַב שֶׁאָכֵן הֵם נִסּוּ זֹאת בְּבֵיתָם בְּמֶשֶׁךְ כַּמָּה שַׁבָּתוֹת רְצוּפוֹת כְּשֶׁהֵם הִדְלִיקוּ נֵרוֹת שַׁבָּת, וְנוֹכְחוּ כֻּלָּם לִרְאוֹת בְּכָל שַׁבָּת שׁוּב וָשׁוּב בַּפֶּלֶא הַגָּדוֹל, כֵּיצַד הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת דּוֹלְקִים תָּמִיד הַרְבֵּה יוֹתֵר זְמַן מֵהָרָאוּי לָהֶם, וּבִזְכוּת כָּךְ חָזְרוּ כֻּלָּם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

נֵרוֹת הַשַּׁבָּת – נֵרוֹת הַשָּׁלוֹם

טַעַם נוֹסָף לְהַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבַּת קֹדֶשׁ הַמְסַמְּלִים אֶת כְּנִיסָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת נִקְרֵאת שָׁלוֹם, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ

(קורח דף קע"ו), וְהָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בְּשַׁבָּת הוּא אוֹר הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הַשְׁלֵמוּת שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁמְּבָאֵר רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זיע"א (לקו"מ פ') שֶׁעִקַּר הַשָּׁלוֹם נִכָּר כַּאֲשֶׁר שְׁנֵי הֲפָכִים מִתְחַבְּרִים יַחְדָּו, וְעַל יְדֵי שֶׁהֵם מִתְחַבְּרִים יַחְדָּו הֵם יוֹצְרִים הַרְמוֹנְיָה מָפְלָאָה, וְזֶהוּ תַּכְלִית הַשָּׁלוֹם.

וְדָבָר זֶה מְסַמְּלִים נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, כִּי הָאֵשׁ יְכוֹלָה לִשְׂרֹף וּלְכַלּוֹת אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וּבְכָל זֹאת הִיא דּוֹלֶקֶת בַּנֵּרוֹת בְּאֹפֶן טוֹב וְנָאֶה הַגּוֹרֵם אוֹר נָעִים הַמֵּנִיס אֶת כָּל הַחֹשֶׁךְ - מַה שֶּׁמְּסַמֵּל אֶת תַּכְלִית הַשָּׁלוֹם שֶׁל הַבְּרִיאָה. וְלָכֵן מַדְלִיקִים בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת נֵרוֹת שַׁבָּת, לְסַמֵּל אֶת הַשָּׁלוֹם שֶׁפּוֹרֵס כְּנָפָיו עַל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעַל יְדֵי הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת נִפְרֶסֶת סֻכַּת שָׁלוֹם הָעוֹטֶפֶת אֶת הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בִּשְׁמִירָה מְיֻחֶדֶת.

וְלָכֵן אָנוּ חוֹתְמִים בִּתְפִלַּת עַרְבִית אֶת בִּרְכַּת "הַשְׁכִּיבֵנוּ": "בָּרוּךְ אַתָּה ה' הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַיִם", כִּי בְּשַׁבָּת נִפְרֶסֶת סֻכַּת שָׁלוֹם עַל כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וּמְגַלֶּה הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית מח) שֶׁדָּבָר זֶה מִתְרַחֵשׁ בְּעֵת הַדְלָקַת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת.

וּמְבָאֵר מוֹהַרַנַ"ת זיע"א (ליקוטי הלכות), שֶׁלָּכֵן בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ אָנוּ מִתְפַּלְּלִים בִּתְפִלַּת עַרְבִית "וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ", כִּי בְּכָךְ אָנוּ מִתְפַּלְּלִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ אֶת הַשְׁמִירָה הַמְיֻחֶדֶת שֶׁל הַשַּׁבָּת לְכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. יְהִי רָצוֹן שֶׁהַשֵּׁם יִפְרֹס עָלֵינוּ אֶת סֻכַּת שְׁלוֹמוֹ וְנִזְכֶּה בְּקָרוֹב לְבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אָמֵן.

סְגֻלּוֹת וִישׁוּעוֹת עֲצוּמוֹת עַל יְדֵי נֵרוֹת הַשַּׁבָּת

הִנֵּה נֵרוֹת שַׁבַּת קֹדֶשׁ מַשְׁפִּיעִים עַל הַבַּיִת שֶׁפַע בְּרָכוֹת וּשְׁמִירָה עֶלְיוֹנָה, כֵּיוָן שֶׁהֵם מְבִיאִים עִמָּם אֶת אוֹר הַשַּׁבָּת - שֶׁהִיא מָקוֹר לְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת. וּסְגֻלּוֹת רַבּוֹת יֶשְׁנָם בְּנֵרוֹת הַשַּׁבָּת:

סְגֻלָּה רִאשׁוֹנָה

הֲכָנַת הַנֵּרוֹת

הִנֵּה בִּסְגֻלָּתָם שֶׁל הַנֵּרוֹת לְהַשְׁכִּין וְלִפְרֹס אֶת סֻכַּת הַשָּׁלוֹם בְּבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

וְאָמַר הָרַה"ק רַבִּי צְבִי הִירְשׁ מִזִּידִיטְשׁוֹב זִיע"א, שֶׁיֶּשְׁנָהּ סְגֻלָּה נִפְלָאָה לְסַדֵּר אֶת הַשֻּׁלְחָן וְהַמַּפָּה וּלְהָכִין אֶת הַנֵּרוֹת לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּעֶרֶב שַׁבָּת קֹדֶם חֲצוֹת הַיּוֹם, וְזוֹ סְגֻלָּה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה לְגָרֵשׁ מֵהַבַּיִת אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הָרוֹצִים לְחַרְחֵר רִיב וְלַעֲשׂוֹת מַחֲלֹקֶת בְּכָל עֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ (כמובא בבן איש חי פרשת וארא).

וְהִנֵּה לְכָל סְגֻלּוֹתֶיהָ שֶׁל הַנֵּרוֹת שַׁבָּת זוֹכֶה הָאָדָם מִשֶּׁעָה בָּהּ הוּא מֵכִין וּמֵיטִיב אֶת הַנֵּרוֹת לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְלָכֵן בְּעֵת שֶׁמְּכִינִים אֶת הַנֵּרוֹת מִתְעוֹרְרוֹת כָּל סְגֻלּוֹתֵיהֶם שֶׁל הַנֵּרוֹת לְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם וְרַחֲמִים עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת וּלְהַצִּילָם מִכָּל רִיב וּמָדוֹן.

סְגֻלָּה שְׁנִיָּה

הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת מֻקְדָּם

סְגֻלָּה גְּדוֹלָה מְאֹד לְכָל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁהָאָדָם זָקוּק אֲלֵיהֶן, לְהַקְדִּים

אֶת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת לִפְנֵי זְמַן הַדְלָקַת נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת הַנִּכְתָּב בְּלוּחַ הַשָּׁנָה, וְכַאֲשֶׁר מַקְדִּימִים אֶת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת לִפְנֵי הַזְּמַן, זוֹכִים עַל יְדֵי כָּךְ לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְיֻחָדוֹת, וְרַבִּים מְאֹד נוֹשְׁעוּ בִּישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד בִּזְכוּת כָּךְ.

וְזֹאת, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה מַקְדִּימָה אֶת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת, הִיא מַרְאָה אֶת שִׂמְחָתָהּ בְּהַכְנָסַת הַשַּׁבָּת בְּכָךְ שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת אֶת הַשַּׁבָּת בָּרְגָעִים הָאַחֲרוֹנִים מִתּוֹךְ לַחַץ וְטֹרַח, אֶלָּא מְקַבֶּלֶת אֶת הַשַּׁבָּת בְּרֹגַע וּבְשִׂמְחָה. כִּי כַּאֲשֶׁר אָדָם שָׂמֵחַ בְּבוֹא אֵלָיו אֵיזֶה אוֹרֵחַ חָשׁוּב, הוּא מְצַפֶּה וּמַמְתִּין לוֹ וּמַקְדִּים לָצֵאת לִקְרָאתוֹ וְאֵינוֹ מְקַבְּלוֹ בָּרֶגַע הָאַחֲרוֹן, וּבְכָךְ נִכָּרֶת שִׂמְחָתוֹ הַגְּדוֹלָה בְּבוֹאוֹ אֵלָיו, וּמִשּׁוּם כָּךְ יֶשְׁנָהּ סְגֻלָּה מְיֻחֶדֶת לְהַקְדִּים אֶת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת.

כְּמוֹ כֵן, כַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה מַקְדִּימָה לְהַדְלִיק אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, הִיא שְׂמֵחָה מְאֹד וְיֵשׁ לָהּ קֹרַת רוּחַ מְיֻחֶדֶת בְּכָךְ שֶׁהִיא זוֹכָה לְהַקְדִּים אֶת קַבָּלַת הַשַּׁבָּת, וְהִיא מַדְלִיקָה אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה מְיֻחֶדֶת, שֶׁבָּזֶה זוֹכָה לְכָל הַבְטָחוֹת הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזּוֹכָה עַל יְדֵי זֶה לְהִתְקַשֵּׁר בְּאִילַן הַחַיִּים - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכָה מִמֵּילָא לְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת, בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים טַעַם נוֹסָף, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה מַדְלִיקָה נֵרוֹת שַׁבָּת בְּשָׁעָה מֻקְדֶּמֶת יוֹתֵר, הִיא מַאֲרִיכָה אֶת הַשַּׁבָּת וּמַכְנִיסָה אוֹתָהּ אַף לַשָּׁעָה שֶׁהָיְתָה אֲמוּרָה לִהְיוֹת שָׁעָה שֶׁל יְמוֹת הַחֹל, וְלָכֵן בְּכָךְ שֶׁמַּקְדִּימִים אֶת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת מַמְשִׁיכִים אֶת הָאוֹר שֶׁל הַשַּׁבָּת לְתוֹךְ יְמוֹת הַחֹל וּמְקַדְּשִׁים אַף אֶת יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וּמְנִיסִים גַּם מִשָּׁם אֶת כָּל הַמַּזִּיקִים וְהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הַמָּקוֹר וְהַשֹּׁרֶשׁ לְכָל הַצָּרוֹת וְהַמַּחֲלוֹת, הַשֵּׁם יַצִּילֵנוּ.

וּבְמַעֲשֶׂה זֶה הִיא מְבַטֶּלֶת אֶת שְׁלִיטָתָם שֶׁל יְמוֹת הַחֹל בָּהֶם שׁוֹלְטִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת, וּמַגְבִּירָה אֶת כֹּחַ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא הָאָרַת הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן מִכֹּחָהּ זוֹכֶה הָאָדָם לְכָל הַבְּרָכוֹת הַיְשׁוּעוֹת וְהַדְּבָרִים לָהֶם הוּא זָקוּק.

הַיֶּלֶד שֶׁהִבְרִיא בִּזְכוּת הֲכָנַת הַנֵּרוֹת מֻקְדָּם

כְּמוֹ כֵן, סְגֻלּוֹת רַבּוֹת יֶשְׁנָן לַמַּקְדִּימִים לְסַדֵּר אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת בְּשָׁעָה מֻקְדֶּמֶת.

סִפֵּר הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל הָרַב קַפְּלָן זַצַ"ל, רַבָּהּ שֶׁל עִיר הַקֹּדֶשׁ צְפַת, שֶׁכַּאֲשֶׁר הוּא הִתְאָרַח פַּעַם אֵצֶל מִשְׁפָּחָה אַחַת, הוּא נוֹכַח לִרְאוֹת שֶׁהֵם קִבְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת מֻקְדָּם מְאֹד, וְאָז סִפְּרָה לוֹ הָאִשָּׁה, שֶׁפַּעַם בְּנָהּ חָלָה מְאֹד, וְהָלְכָה לְ"חָפֵץ חַיִּים" זִיע"א לְבַקֵּשׁ בְּרָכָה בִּשְׁבִילוֹ. אָמַר לָהּ הָ"חָפֵץ חַיִּים", שֶׁאִם הֵם יְקַבְּלוּ עַל עַצְמָם לְקַבֵּל שַׁבָּת מֻקְדָּם - בְּנָם יַבְרִיא. וְאָכֵן בְּנָם הִבְרִיא מֵעַל לְדֶרֶךְ הַטֶּבַע.

גִּלּוּי מִשָּׁמַיִם

סִפֵּר הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל ר' יְחֶזְקֵאל אַבְרַמְסְקִי זַצַ"ל עַל חָמִיו הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל הָרִידְבַּ"ז זַצַ"ל, שֶׁפַּעַם חָלָה מְאֹד וְנָטָה לָמוּת עַד שֶׁכָּל הָרוֹפְאִים הִתְיָאֲשׁוּ מֵחַיָּיו, וְסִפֵּר, שֶׁלְּאַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל וְהִתְחַנֵּן אֶל ה' שֶׁיְּרַפְּאֵהוּ מֵחָלְיוֹ, גִּלּוּ לוֹ מֵהַשָּׁמַיִם, שֶׁאִם הוּא יְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לְהַקְדִּים לְהָכִין אֶת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְכֵן לְסַדֵּר אֶת הַשֻּׁלְחָן שֶׁל שַׁבָּת עִם מַפָּה לְבָנָה כְּבָר בְּיוֹם שִׁשִּׁי בַּבֹּקֶר, בִּזְכוּת כָּךְ הוּא יַבְרִיא מֵחָלְיוֹ, וְאָכֵן הוּא מִיָּד קִבֵּל עַל עַצְמוֹ לְהַקְדִּים לְהָכִין אֶת הַנֵּרוֹת

שֶׁל שַׁבָּת וְכֵן לְהָכִין אֶת הַשֻּׁלְחָן לִכְבוֹד שַׁבָּת בְּיוֹם שִׁשִּׁי בַּבֹּקֶר, וּבִזְכוּת כָּךְ הוּא קָם מֵחָלְיוֹ וְחַי אַחַר כָּךְ עוֹד שָׁנִים אֲרֻכּוֹת.

מִסִּפּוּרִים אֵלּוּ אָנוּ לוֹמְדִים עַל חֲשִׁיבוּתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל קַבָּלַת הַשַּׁבָּת בְּשָׁעָה מֻקְדֶּמֶת אֲשֶׁר הִיא כִּסְגֻלָּה פְּלִאִית לִישׁוּעוֹת מֵעַל הַטֶּבַע.

סְגֻלָּה שְׁלִישִׁית

הִתְבּוֹנְנוּת בְּנֵרוֹת הַשַּׁבָּת

סְגֻלָּה גְּדוֹלָה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנְנוּת עַל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בְּכֹחָהּ לְהַשְׁפִּיעַ עַל הָאָדָם קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וְכֵן לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת, כְּמוֹ שֶׁסִּפֵּר הָאַדְמוֹ"ר מִטָּאשׁ זַצַ"ל (ספר עבודת עבודה עמוד שא) עַל הָרַהַ"ק רַבִּי אַהֲרֹן מִבֶּעלְזָא זיע"א, שֶׁפַּעַם אַחַת בְּעֵת הַמִּלְחָמָה עָמַד בְּלֵיל שַׁבָּת לְיַד נֵרוֹת שַׁבַּת קֹדֶשׁ לְאַחַר הַתְּפִלָּה וְהִתְבּוֹנֵן עַל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת זְמַן רַב, כִּי בְּנֵרוֹת הַשַּׁבָּת יֵשׁ אוֹר רוּחָנִי עֶלְיוֹן, **וְהַהִתְבּוֹנְנוּת בָּהֶם מַמְשִׁיכָה עַל הָאָדָם קְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה מְאֹד אֲשֶׁר בְּכֹחָהּ לְהַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם כָּל יְשׁוּעָה שֶׁהוּא זָקוּק לָהּ.**

וְכֵן בְּכֹחָהּ לִפְתֹּחַ לָאָדָם אֶת שַׁעֲרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁהָיָה אוֹמֵר הַגַּה"ק הָרַב שְׁמוּאֵל הַלֵּוִי וּוֹאזְנֶר זַצַ"ל, שֶׁכָּל מַה שֶׁזָּכָה הגה"ק רַבִּי צָדוֹק מִלוּבְּלִין זיע"א לְחַבֵּר אֶת כָּל סְפָרָיו הָעֲמֻקִּים - "פְּרִי צַדִּיק" וְעוֹד, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה מִתְבּוֹנֵן רַבּוֹת בְּכָל שַׁבָּת בְּנֵרוֹת הַשַּׁבָּת הַדּוֹלְקִים, וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְכָל זֶה (ספר רחמי הרב - לקט שיחות מהרב וואזנר זצ"ל)

כְּמוֹ כֵן, צַדִּיקִים הָיוּ רוֹאִים בְּנֵרוֹת הַשַּׁבָּת אֶת כָּל מַה שֶּׁיִּקְרֶה עִם הָאָדָם כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, כְּפִי שֶׁכּוֹתֵב בַּעַל הַ"קַּב הַיָּשָׁר", שֶׁהַנֵּרוֹת

שֶׁל שַׁבָּת הֲרֵי הֵם מְסַפְּרִים כָּל מַה שֶּׁיִּקְרֶה עִם הָאָדָם כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וְכֵן כָּתַב הָרַהַ"ק רַבִּי פִּנְחָס מִקּוֹרִיץ זיע"א (אמרי פנחס עניני שבת אות יג), שֶׁמִּנֵּרוֹת שַׁבָּת בְּעֵת שֶׁהֵם נִכְבִּים, יָכוֹל הָאָדָם לָדַעַת מֵהֶם כָּל מַה שֶּׁיִּקְרֶה אִתּוֹ כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְהַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁנֵּרוֹת אֵלּוּ הֵם נֵרוֹת הַדּוֹלְקִים מֵאוֹר רוּחָנִי עֶלְיוֹן הַדּוֹלֵק וּמֵאִיר מֵהָאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים.

סְגֻלָּה רְבִיעִית

יְשׁוּעוֹת וּרְפוּאוֹת

כָּתַב הַ"בֶּן אִישׁ חַי" (פרשת נח), שֶׁהַמִּנְהָג לְהַדְלִיק שְׁנֵי נֵרוֹת בְּשַׁבָּת, אֶחָד כְּנֶגֶד זָכוֹר וְאֶחָד כְּנֶגֶד שָׁמוֹר, וְהִנֵּה פַּעֲמַיִם נֵר (250) זֶה בְּגִימַטְרִיָּא ת"ק (500), וְזֶה בְּדִיּוּק כְּמִסְפַּר אֵיבְרֵי הָאִישׁ רמ"ח (248) וְאֵיבְרֵי הָאִשָּׁה רנ"ב (252), שֶׁבְּיַחַד עוֹלִים **500**.

וּבְכָךְ מְרֻמָּז, שֶׁכַּאֲשֶׁר מַדְלִיקִים אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת, מַמְשִׁיכִים בְּכָךְ אוֹר רוּחָנִי וּקְדֻשָּׁה עֲצוּמָה לְאֵיבְרֵיהֶם וּלְגוּפָם שֶׁל הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה, וּבִזְכוּת זֶה זוֹכִים הֵם לִבְרִיאוּת אֵיתָנָה בְּכָל אֵיבְרֵיהֶם וְגִידֵיהֶם, לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה וַאֲרִיכוּת יָמִים.

סְגֻלָּה חֲמִישִׁית

פַּרְנָסָה בְּרֶוַח

מוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁהַדְלָקַת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מְסֻגֶּלֶת לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע רַב וּפַרְנָסָה טוֹבָה לָאָדָם, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל קִלְלַת הַפַּרְנָסָה נִמְשְׁכָה מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב **"בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ"**, וְכֵיוָן שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה מַדְלִיקָה אֶת הַנֵּרוֹת מִתּוֹךְ

שִׂמְחָה הִיא מְתַקֶּנֶת אֶת חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, לָכֵן עַל יְדֵי כָּךְ זוֹכִים לִבְרָכָה וְשֶׁפַע וּפַרְנָסָה טוֹבָה.

וּמוּבָא בְּסֵפֶר "מִנְהַג יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה" (הלכות שבת סימן רס"ב ס"ג), שֶׁהָיוּ קְהִלּוֹת שֶׁבָּהֶן הַנָּשִׁים הָיוּ נוֹהֲגוֹת לִלְבֹּשׁ צָעִיף מְיֻחָד לִכְבוֹד הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת. וּבְכָךְ יֶשְׁנוֹ רֶמֶז, שֶׁעַל יְדֵי הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת נִמְשָׁךְ שֶׁפַע שֶׁל פַּרְנָסָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ, כִּי נֵר בְּגִימַטְרִיָּא צָעִיף, וְכֵן זֶה רָמוּז בְּרָאשֵׁי תֵבוֹת צָעִי"ף - **עַ**'מְךָ **יִ**'שְׂרָאֵל **צִ**'רִיכִים **פַּ**'רְנָסָה.

סְגֻלָּה שִׁשִּׁית

זֶרַע שֶׁל קַיָּמָא

מוּבָא בַּשֶּׁלְ"ה הַקָּדוֹשׁ, שֶׁקַּבָּלָה בְּיָדוֹ שֶׁאִשָּׁה בִּשְׁעַת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת תֹּאמַר אֶת "תְּפִלַּת חַנָּה" בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, וְזֶה סְגֻלָּה עֲצוּמָה לְהִוָּשַׁע בְּזֶרַע קֹדֶשׁ שֶׁל קַיָּמָא, וְכֵן סְגֻלָּה עֲצוּמָה לְנַחַת מֵהַיְלָדִים. וְכֵן מוּבָא בְּ"קִצּוּר שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (סִימָן עה סָעִיף ב.). (תפילת חנה מופיעה בנביא שמואל א, מתחילת פרק א' עד פרק ב' פסוק ו').

כְּמוֹ כֵן כָּתַב בְּשׁוּ"ת "מִשְׁנַת יוֹסֵף" (ח"ד סימן לג), שֶׁרַבֵּנֵי יְרוּשָׁלַיִם - הַגָּאוֹן מַהֲרִי"ץ דּוּשִׁינְסְקִי וְהַגָּאוֹן הַגְּרִי"ז בֶּעֶנְגִּיס זִיע"א - הָיוּ מוֹרִים לַנָּשִׁים שֶׁבָּאוּ אֶצְלָם לְהִתְבָּרֵךְ לְזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא, שֶׁיֶּשְׁנָהּ סְגֻלָּה לְבָנִים לְהַדְלִיק בְּכָל שַׁבָּת 26 נֵרוֹת מִשֶּׁמֶן זַיִת זַךְ כְּמִסְפַּר שֵׁם הֲוָיָ"ה.

סְגֻלָּה שְׁבִיעִית

שְׁעַת רָצוֹן מְיֻחֶדֶת לְקַבָּלַת הַתְּפִלּוֹת

כָּתְבוּ רַבֵּנוּ בַּחְיֵי (שמות יט ג) וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סימן רסג), שֶׁשְּׁעַת

הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת הִיא שְׁעַת רָצוֹן מְיֻחֶדֶת לִפְעֹל בָּהּ אֶת כָּל הַיְשׁוּעוֹת בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים, וּבִפְרָט לִזְכּוֹת לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְיִרְאֵי שָׁמַיִם, כִּי כָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת כג, וזוה"ק בראשית מ"ח), שֶׁבִּזְכוּת שֶׁהָאִשָּׁה מַדְלִיקָה אֶת הַנֵּרוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, הִיא תִּזְכֶּה לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁיָּאִירוּ אֶת הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם וְיִרְבּוּ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, וְלָכֵן שָׁעָה זוֹ מְסֻגֶּלֶת בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ.

כְּמוֹ כֵן כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית מח ב), שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ הִיא מַמְשִׁיכָה אֲרִיכוּת יָמִים לְבַעְלָהּ, וּבִשְׁעַת הַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת נִפְרֶסֶת סֻכַּת שָׁלוֹם עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת, וּבְכָךְ נִמְשֶׁכֶת שְׁמִירָה עֶלְיוֹנָה לְכָל בְּנֵי הַבַּיִת וּלְכָל עַם יִשְׂרָאֵל כֻּלּוֹ. וְכֵן כָּתְבוּ חֲזַ"ל שֶׁבִּזְכוּת מִצְוָה זוֹ עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְהִגָּאֵל, וְלָכֵן מְסֻגֶּלֶת מְאֹד שָׁעָה זוֹ לִפְעֹל יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת, הֵן לַפְּרָט וְהֵן לַכְּלָל, לְהִגָּאֵל גְּאֻלַּת עוֹלָמִים, אָמֵן.

פרק י"ח

מְתִיקוּת הַשַּׁבָּת

פרק י"ח

מִתִּיקוּת הַשַּׁבָּת

מַעֲלַת וּסְגֻלַּת קְדֻשַּׁת וּשְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה

מַתְּנַת הַשַּׁבָּת – כַּפָּרַת כָּל הָעֲוֹנוֹת

הִנֵּה כָּל אֶחָד חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק בְּכָל מְאוֹדוֹ לִזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ אֶת הַמְּתִיקוּת הָעֲצוּמָה וְאֶת הַנֹּעַם הַנִּפְלָא שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר אוֹתָהּ נָתַן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרֹב חֲסָדָיו וּבְאַהֲבָתוֹ הָעֲצוּמָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הִיא מַתָּנָה טוֹבָה אֲשֶׁר הָיְתָה בְּבֵית גְּנָזָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת י): אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, **מַתָּנָה טוֹבָה** יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ לִתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לֵךְ וְהוֹדִיעֵם.

וּבֵאֵר בַּעַל הָ"עַרְבֵי נַחַל" (פרשת כי תצא), שֶׁהַשַּׁבָּת מִתְיַחֶדֶת בְּכָךְ שֶׁהִיא נִקְרֵאת "מַתָּנָה טוֹבָה", מִפְּנֵי שֶׁעַל יָדָהּ יָכוֹל הָאָדָם לִזְכּוֹת לִמְחִילַת כָּל עֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו לְלֹא כָּל תַּעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים וּלְלֹא שׁוּם

יִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁיֹּאכַל וְיִתְעַנֵּג הָאָדָם בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְכֵן כָּתַב הַטַּ"ז (אורח חיים סימן רמב), שֶׁשְּׁמִירַת שַׁבָּת מְכַפֶּרֶת לָאָדָם אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו אַף יוֹתֵר מֵהַכַּפָּרָה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר, כִּי יֶשְׁנָם עֲוֹנוֹת שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים תּוֹלֶה לָאָדָם, וְצָרִיךְ אַף יִסּוּרִים וּמִיתָה כְּדֵי לְמָרֵק עֲוֹנוֹתָיו, אֲבָל עַל יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ מִתְכַּפְּרִים לָאָדָם כָּל עֲוֹנוֹתָיו לְלֹא שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְכָךְ שׁוּם יִסּוּרִים וְצַעַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קיח): כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, אֲפִלּוּ אִם הוּא עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִין לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ".

וְהִנֵּה כָּל אֶחָד חָפֵץ לָדַעַת כֵּיצַד זוֹכִים לְקַבֵּל אֶת מַתְּנַת הַשַּׁבָּת וְלִזְכּוֹת לְכַפָּרַת כָּל עֲוֹנוֹתָיו עַל יָדָהּ, וּמַהִי הַדֶּרֶךְ וְהַנְּתִיב לִטְעֹם אֶת נֹעַם זִיו מְתִיקוּת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא מְקוֹר כָּל הַשֶּׁפַע וְכָל הַבְּרָכוֹת בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, וּמַהִי הַדֶּרֶךְ וְהָעֵצָה אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אֶחָד לִזְכּוֹת לְכָל בִּרְכוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת וּלְכָל סְגֻלּוֹתֶיהָ.

הָעֵצָה וְהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת

וְכָתְבוּ הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בשלח רה), **הַחִיד"א** (פני דוד פ' פיקודי), **בַּעַל הַתַּנְיָא** (אגרת התשובה), **בַּעַל הַ"יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ הָעֲבוֹדָה"** (שער ח פרק יא), **בַּעַל הַ"קַּב הַיָּשָׁר"**, **בַּעַל הַ"שֵּׁבֶט מוּסָר"** (פרק מב), **בַּעַל הָ"עַרְבֵי נַחַל"** (פרשת שמיני) **וְהָרַדְבַּ"ז** (שו"ת הרדב"ז ח"ב סימן תשצ"ז), שֶׁהָעֵצָה וְהַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יָכוֹל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת וְאֶת כָּל בִּרְכוֹתֶיהָ, הִיא עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יִשְׁמֹר אֶת פִּיו מִדְּבָרִים בְּטֵלִים וְדִבְרֵי חֹלִין בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת.

וְהוֹסִיף הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת ויקהל קצה), שֶׁכָּל הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב

אֶל הַקֹּדֶשׁ לִזְכּוֹת לַנְּשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, עָלָיו לְקַדֵּשׁ אֶת דִּבּוּרוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁלֹּא לְדַבֵּר דִּבְרֵי חֻלִּין וּדְבָרִים בְּטֵלִים בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת. כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת, מִיָּד הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ וְעוֹזֶבֶת אוֹתוֹ, וְעַל יְדֵי כָּךְ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ כָּל קְדֻשַּׁת וְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

וְלָכֵן כָּל הֶחָפֵץ לִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת וּלְכָל מַתְּנוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת, יְשׂוֹחֵח בְּמֶשֶׁךְ כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת עִם חֲבֵרָיו וּבְנֵי בֵּיתוֹ רַק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וּבְסִפּוּרֵי צַדִּיקִים, בְּדִבּוּרֵי אֱמוּנָה וּבְסִפּוּרֵי הַשְּׂגָחָה פְּרָטִית עַל מַעֲשִׂים שֶׁאֵרְעוּ עִמּוֹ וְכַדּוֹמֶה, וְלֹא יָבוֹא לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּדִבּוּרִים בְּטֵלִים וְשִׂיחוֹת חֻלִּין חַס וְשָׁלוֹם.

וְכָתַב הַגה"ק רַבִּי יִצְחָק אַיְיזִיק מִקּוּמַרְנָא זיע"א (נוצר חסד אבות פרק ו), שֶׁכָּל דִּבּוּר בְּשַׁבָּת עוֹשֶׂה רֹשֶׁם גָּדוֹל, וְעוֹבְדֵי ה' כַּאֲשֶׁר הֵם נִכְשָׁלִים בְּאֵיזֶה דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן בְּשַׁבָּת חַס וְשָׁלוֹם, **הֵם מַרְגִּישִׁים מִיָּד כֵּיצַד קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת מִסְתַּלֶּקֶת מֵהֶם,** כִּי כָּל קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת תְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּיוֹם זֶה.

וּמְסַפֵּר הַזֹּהַר (בראשית ל"ב ע"א, ובמדרש רבה ויקרא לד), שֶׁכַּאֲשֶׁר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי רָאָה שֶׁאִמּוֹ מַרְבָּה לְדַבֵּר בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, אָמַר לָהּ: שַׁבָּת הַיּוֹם! וְשָׁתְקָה, כְּדֵי לְהַצִּילָהּ מֵהָאִסּוּר הַנּוֹרָא שֶׁל דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת.

וְכֵן כָּתְבוּ חֲזַ"ל (ירושלמי שבת): בְּקֹשִׁי הִתִּירוּ לוֹמַר 'שָׁלוֹם' בְּשַׁבָּת. וְהִסְבִּירוּ הַמְפָרְשִׁים, שֶׁזֹּאת כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא הָאָדָם לְשׂוֹחֵחַ בִּדְבָרִים בְּטֵלִים וְיִפְגֹּם אֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.

וְלָמְדוּ זֹאת חֲזַ"ל (שבת קיג) מֵהַפָּסוּק (ישעיה נח יג): "אִם תָּשִׁיב מִשַّבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֶפְצְךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְגוֹ' וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ

מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ **וְדַבֵּר דָּבָר**" - שֶׁלֹּא יְהֵא דִּבּוּרוֹ שֶׁל אָדָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת דּוֹמֶה לְדִבּוּרוֹ בִּימוֹת הַחֹל, אֶלָּא בְּשַׁבָּת יֵשׁ לְדַבֵּר רַק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וּקְדֻשָּׁה וַעֲבוֹדַת ה'.

שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בַּהֲלָכָה

וְכֵן פָּסְקוּ רֹב הָרִאשׁוֹנִים: הָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א וְהָרִיטְבָּ"א וְהַמְּאִירִי (שבת קי"ג) **וְהָרֹא"שׁ** (פט"ו סימן ב) **וְהָר"ן וְהָרַמְבַּ"ם** (פכ"ד ה"ד) **וְהַטּוּר** (סימן ש"ז) **וְהַסְּמָ"ג** (ל"ת כ"ה), **הַ"נִּמּוּקֵי יוֹסֵף" וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם** (כב ח"ג), **הָ"אֲרֻחוֹת חַיִּים"** (סימן קפ"ח), **תַּנְיָא רַבָּתִי** (סימן י"ח), **הָאַגָּדָה וְהָרַאבְי"ה** (סימן קצ"ז).

וְכֵן פָּסַק הַ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" לַהֲלָכָה (אורח חיים סימן ש"ז סעיף א'), **וְזֶה** לְשׁוֹנוֹ: **וַאֲפִלּוּ בִּדְבָרִים בְּטֵלִים אָסוּר לְהַרְבּוֹת.**

וְהָרַמְ"א פָּסַק, שֶׁמִּי שֶׁסִּפּוּרִים וּשְׁמוּעוֹת הוּא עֹנֶג בִּשְׁבִילוֹ, מֻתָּר לְסַפְּרָם בְּשַׁבָּת. וְכָתַב עַל כָּךְ הַ"מִּשְׁנָה בְּרוּרָה" (סעיף קטן ה'): לָאו מִשְׁנַת חֲסִידִים הִיא, וְהַנִּשְׁמָר מִלְּדַבֵּר דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת - קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ, וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה נִזְהָרִים לְדַבֵּר אַף דְּבָרִים הַהֶכְרֵחִיִּים רַק בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְנִרְאֶה שֶׁהַטַּעַם הוּא, כִּי עַל יְדֵי זֶה לֹא יָבוֹא לְשִׂיחָה בְּטֵלָה. עַד כָּאן.

וְכָתַב בַּעַל הַ"כַּף הַחַיִּים" (סימו ש"ז ס"ק יא), שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלְּפִי שִׁיטַת הָרַמְ"א מֻתָּר לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים לְמִי שֶׁזֶּה עֹנֶג לוֹ, אֲבָל לְפִי שִׁיטַת הַ"בֵּית יוֹסֵף" אֵין שׁוּם הֶתֵּר לְדַבֵּר דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת אַף לְמִי שֶׁזֶּה עֹנֶג בִּשְׁבִילוֹ, וְהָרְאָיָה לָזֶה הִיא מִכֹּךְ שֶׁהַ"בֵּית יוֹסֵף" לֹא הֵבִיא אֶת הַהֶתֵּר הַזֶּה, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁלְּפִי שִׁיטַת הַ"בֵּית יוֹסֵף" אָסוּר בְּשַׁבָּת לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים כְּלָל אַף כַּאֲשֶׁר סִפּוּרֵי שְׁמוּעוֹת הֵם עֹנֶג בִּשְׁבִילוֹ.

כְּמוֹ כֵן, אַחֲרוֹנִים נוֹסָפִים חָלְקוּ עַל הָרַמְ"א בָּזֶה, וּפָסְקוּ שֶׁאַף לְמִי שֶׁזֶּה עָנֵג בִּשְׁבִילוֹ אָסוּר לְדַבֵּר זֹאת בְּשַׁבָּת, וְכָתְבוּ שֶׁגַּם מַה שֶׁבַּעַל "תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן" הִתִּיר לְדַבֵּר לְמִי שֶׁזֶּה עָנֵג לוֹ, זֶה רַק בִּכְדֵי לְלַמֵּד זְכוּת עַל אֵלּוּ שֶׁמְּדַבְּרִים דִּבּוּרֵי חֹל בְּשַׁבָּת.

וּבַעַל הָרוֹקֵחַ כָּתַב, שֶׁבְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ כְּתוּבָה הָאוֹת פ', חוּץ מֵהַפְּסוּקִים שֶׁל הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁלֹּא כְּתוּבָה בָּהֶם הָאוֹת פ'. וְכֵן בְּכָל פָּרָשַׁת הַמּוֹעֲדוֹת אֵין אֶת הָאוֹת פ' בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְזֹאת כְּדֵי לְרַמֵּז עַל כָּךְ שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת וּבַמּוֹעֲדִים יֵשׁ לָאָדָם לִסְגֹּר אֶת פִּיו וְלֹא לְדַבֵּר כְּלָל אֶלָּא בְּדִבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה.

טְעָמִים רַבִּים נֶאֱמְרוּ לְכָךְ, הֵן בְּדִבְרֵי חֲזַ"ל בַּגְּמָרָא וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פִּי פְּנִימִיּוּתָם וְשָׁרְשָׁם שֶׁל דְּבָרִים, וְהֵן בְּסִפְרֵי הַחֲסִידוּת וְהַמּוּסָר אֲשֶׁר מֵהֶם נִלְמַד עַל כֹּחוֹ שֶׁל הַדִּבּוּר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, מַה מַּשְׁמָעוּתוֹ, מַדּוּעַ הוּא כֹּה חָשׁוּב, וְכֵיצַד נִתָּן לִזְכּוֹת לִשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת, בְּאֹפֶן שֶׁהִיא תְּשַׁנֶּה אֶת כָּל מַהוּתֵנוּ וּתְשַׁפֵּר וּתְרוֹמֵם אֶת כָּל אֵיכוּת חַיֵּינוּ בְּכָל הַתְּחוּמִים וְהַמִּישׁוֹרִים מִכֹּחָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה שֶׁהִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה.

כְּשֵׁם שֶׁדַּקָּבָ"ה שָׁבַת מִדִּבּוּר
כָּךְ הָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁבֹּת מִדִּבּוּר

טַעַם רִאשׁוֹן: הַטַּעַם שֶׁאָסוּר לְדַבֵּר דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת, הוּא מִפְּנֵי שֶׁכָּל שְׁבִיתַת הַשַּׁבָּת עַל יְדֵי ה' הָיְתָה שְׁבִיתָה בְּדִבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל בַּיְרוּשַׁלְמִי (שבת פט"ו ה"ג): אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה (שמות כ ט) "שַׁבָּת לַה' אֱלֹהֶיךָ", וְלָכֵן - שְׁבוֹת כַּה' אֱלֹקֶיךָ. מַה הוּא שָׁבַת מִמַּאֲמָר - אַף אַתָּה שְׁבוֹת גַּם מִמַּאֲמָר.

וְכָתְבוּ עוֹד חֲזַ"ל בַּיְרוּשַׁלְמִי: מִנַּיִן שֶׁהַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת נֶחְשָׁב כְּמַעֲשֶׂה? שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים לג): "בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ".

כְּלוֹמַר, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ רַק עַל יְדֵי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ", וְהִנֵּה כָּל מִצְוַת הַשַּׁבָּת הִנֵּה זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתָנוּ לִשְׁבֹּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא שָׁבַת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִלָּה בּוֹ אֶת כָּל מְלַאכְתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְכוּ' כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ".

וּמִפְּנֵי כָּךְ, כְּשֵׁם שֶׁכַּאֲשֶׁר כִּלָּה הַשֵּׁם אֶת כָּל מְלַאכְתּוֹ וְשָׁבַת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּשְׁבִיתָתוֹ הָיְתָה אַךְ וְרַק מִדִּבּוּר אֲשֶׁר עַל יָדוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, כָּךְ גַּם כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי - עִקַּר צִוּוּי הַשְּׁבִיתָה שֶׁצִּוָּנוּ ה' הוּא לִשְׁבֹּת מֵהַדִּבּוּר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְלֹא לְחַלְּלוֹ חַס וְשָׁלוֹם בִּדְבָרִים בְּטֵלִים.

וְהִנֵּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּאָתָא קַלִּילָא דְּלֵית בַּהּ מַשְּׁשׁוּתָא זְמִין כָּל עֲבִידְתָּא בְּהַהּ יוֹמֵי שִׁיתָּא, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲזַ"ל עַל הַפָּסוּק "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם" - בָּהּ' בְּרָאָם, וְלָכֵן אָסוּר לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

שְׁמִירָה פְּנִימִית – שְׁמִירָה מִדִּבּוּרֵי חֹל

טַעַם שֵׁנִי: כָּתְבוּ הַמַּהַרְשָׁ"א (שבת קיג) **וּבַעַל הַתַּנְיָא** (ספר התניא סוף קונטרס אחרון) **וְהַשְּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ** (שבת קיט נר מצוה אות סג) **וְהָ"רֵאשִׁית חָכְמָה"** (פרק ג), שֶׁכְּמוֹ שֶׁבְּכָל מִצְוָה יֵשׁ קִיּוּם בַּחִיצוֹנִיּוּת וְיֵשׁ קִיּוּם בַּפְּנִימִיּוּת, כָּךְ גַּם בִּשְׁמִירַת שַׁבָּת יֶשְׁנָן שְׁתֵּי שְׁמִירוֹת - שְׁמִירָה חִיצוֹנִית וּשְׁמִירָה

פְּנִימִית. הַשְּׁמִירָה הַחִיצוֹנִית הִיא לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכֵן לְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה.

וְהַשְּׁמִירָה הַפְּנִימִית שֶׁל הַשַּׁבָּת הִיא, לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִדְּבָרִים בְּטֵלִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וְזֶה הַבֵּאוּר שֶׁל דִּבְרֵי חֲזַ"ל (שבת קי"ג): כָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת **"כְּהִלְכָתוֹ"** מוֹחֲלִין לוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כְּלוֹמַר, שֶׁהוּא שׁוֹמֵר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֶת דִּבּוּרוֹ מִדְּבָרִים בְּטֵלִים וְדִבְרֵי חֻלִּין, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא זוֹכֶה שֶׁמּוֹחֲלִין לוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּקֵּר בְּבֵיתוֹ וְהוּא אֵינוֹ מִתְיַחֵס אֵלָיו

טַעַם שְׁלִישִׁי: הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פ' בשלח דף מ"ז), מְבָאֵר זֹאת עַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים: הִנֵּה הַשַּׁבָּת הֲרֵי הִיא דּוֹמָה לַהִלּוּלָא וַחֲתֻנָּה גְּדוֹלָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְהַחֲתֻנָּה הַזֹּאת מִתְקַיֶּמֶת בְּבֵיתוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי, כִּי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מַגִּיעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ לִשְׁכֹּן בְּבֵיתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׂח בִּדְבָרִים בְּטֵלִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, הוּא מַרְאֶה בְּכָךְ זִלְזוּל בַּמֶּלֶךְ.

מָשָׁל לָמָּה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לָאָדָם שֶׁהַמֶּלֶךְ הִגִּיעַ וּבָא לִשְׁכּוֹן אֶצְלוֹ בְּבֵיתוֹ וְהוּא לֹא פָּנָה כְּלָל לְדַבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ לְכַבְּדוֹ, אֶלָּא פָּנָה לַעֲסָקָיו וּלְעִנְיָנִים אֲחֵרִים, שֶׁבְּכָךְ הוּא מַרְאֶה זִלְזוּל גָּדוֹל וְעָצוּם בַּמֶּלֶךְ. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

וּמוֹסִיף הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת ויקהל רד), שֶׁלָּכֵן "כָּל מִי שֶׁמְּדַבֵּר דִּבְרֵי חֻלִּין בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, הוּא מְחַלֵּל בְּכָךְ אֶת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְאֵין לוֹ

חֵלֶק בְּעַם יִשְׂרָאֵל, וְיֶשְׁנָם שְׁנֵי מַלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל כָּךְ, וְהֵם שָׂמִים יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְאוֹמְרִים: אוֹי לוֹ לִפְלוֹנִי שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין לוֹ חֵלֶק בָּעָם הַקָּדוֹשׁ".

כִּי אֵין זִלְזוּל לְמֶלֶךְ יוֹתֵר גָּדוֹל מִכָּךְ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ בָּא לְבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם, הוּא אֵינוֹ מִתְיַחֵס אֵלָיו כְּלָל אֶלָּא פּוֹנֶה בְּאוֹתָהּ עֵת לַעֲסָקָיו וְעִנְיָנָיו הַפְּרָטִים.

וּבֵאֲרוּ צַדִּיקִים שֶׁכַּוָּנַת הַזֹּהַר הִיא, שֶׁיֶּשְׁנָהּ דַּרְגָּה שֶׁל קְדֻשָּׁה וְקִרְבַת אֱלֹקִים גְּבוֹהָה הַנִּקְרֵאת "חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל", כְּלוֹמַר קִרְבָה מְיֻחֶדֶת לַמֶּלֶךְ, וְהַמְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת אֵינָהּ זוֹכָה לְכָךְ.

מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהִזְמִין אוֹרֵחַ חָשׁוּב לְבֵיתוֹ וְלֹא דִּבֵּר עִמּוֹ מְאוּמָה

מָשָׁל נוֹסָף עַל חֲשִׁיבוּת שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פ' בשלח דף מ"ז): מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהִזְמִין אוֹרֵחַ חָשׁוּב לְבֵיתוֹ וְהִגִּישׁ לְפָנָיו מַאֲכָלִים טוֹבִים וּמְשֻׁבָּחִים כְּיַד הַמֶּלֶךְ, אֲבָל לֹא דִּבֵּר עִמּוֹ מְאוּמָה, וְכַאֲשֶׁר פָּנָה אֵלָיו הָאוֹרֵחַ וְנִסָּה לְשׂוֹחֵחַ עִמּוֹ אוֹ לְשָׁאֲלוֹ אֵיזוֹ שְׁאֵלָה, הֵסֵב בַּעַל הַבַּיִת אֶת פָּנָיו מִמֶּנּוּ וְלֹא רָצָה לְדַבֵּר עִמּוֹ כְּלָל, הֲרֵי בְּוַדַּאי שֶׁאוֹרֵחַ זֶה יָקוּם וְיֵלֵךְ מִבַּיִת זֶה בְּבֹשֶׁת פָּנִים וּבָחֳרִי אַף וְשׁוּב לֹא יִדְרֹךְ לְעוֹלָם בְּבַיִת זֶה אַף עַל פִּי שֶׁהֵכִינוּ לוֹ שָׁם מַעֲדַנֵּי מְלָכִים וְתַפְּנוּקֵי מַעֲדַנִּים, מִפְּנֵי שֶׁבְּבַיִת זֶה זִלְזְלוּ בּוֹ וּבִיְּשׁוּ אוֹתוֹ בְּכָךְ שֶׁלֹּא דִּבְּרוּ עִמּוֹ כְּלָל.

וּלְכָךְ דּוֹמָה שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, אֲשֶׁר בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל בָּא וּמִתְאָרֵחַ בְּבֵיתוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי וִיהוּדִי, וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם

בְּשַׁבָּת פּוֹנֶה וּמְדַבֵּר בְּעִנְיָנִים אֲחֵרִים שֶׁאֵינָם קְשׁוּרִים לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, דּוֹמֶה הוּא בְּכָךְ לְאוֹתוֹ בַּעַל הַבַּיִת שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ לְהִתְיַחֵס וּלְדַבֵּר עִם הָאוֹרֵחַ אֲשֶׁר בָּא אֵלָיו, אֶלָּא פּוֹנֶה לְדַבֵּר עִם אֲנָשִׁים אֲחֵרִים, וְלָכֵן בְּוַדַּאי שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזֵב אֶת בֵּיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם, וּמִמֵּילָא אֵינוֹ זוֹכֶה לַבְּרָכוֹת הָעֲצוּמוֹת שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה אֲשֶׁר הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה.

הַשַּׁבָּת הִיא כְּנֶגֶד עוֹלַם הָאֲצִילוּת

טַעַם רְבִיעִי: טַעַם נוֹסָף עַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים כָּתְבוּ הָרַמַ"ק, וְהַחִיד"א (פני דוד פיקודי), וּבַעַל הַתַּנְיָא (תורה אור כי תשא), וְהָ"עֲטֶרֶת צְבִי" מִזִּידִיטְשׁוֹב, וּמוֹהַרַנַ"ת (הלכות שבת ז' מ"ג), שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא גְּבוֹהָה מְאֹד וּבָהּ מִתְגַּלֶּה בָּעוֹלָם הָאָרַת עוֹלַם הָאֲצִילוּת, וְהָאָרָתָהּ הִיא בִּבְחִינַת הַכֶּתֶר שֶׁשָּׁם אֵין לְדַבֵּר כְּלָל, כִּי עָלֶיהָ נֶאֱמַר: **סְיָג לַחָכְמָה - שְׁתִיקָה.** וְלָכֵן אֵין לְדַבֵּר בָּהּ שׁוּם דִּבּוּר שֶׁל חֹל, כִּי הָאָרָתָהּ הִיא לְמַעְלָה מֵהַדִּבּוּר, מִבְּחִינַת שְׁתִיקָה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ'.

וְכֵיוָן שֶׁהָאָרַת שַׁבָּת הִיא גְּבוֹהָה מְאֹד, לָכֵן בְּשַׁבָּת צָרִיךְ לְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי שַׁבָּת, שֶׁהֵם דִּבְרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּשְׁבָחִים וְהוֹדָאוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְזַמֵּר זְמִירוֹת שֶׁל שַׁבָּת לְהוֹדוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל לֵב וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה עַל שֶׁנָּתַן לָנוּ בְּחֶמְלָתוֹ מַתָּנָה טוֹבָה הַזֹּאת שֶׁהָיְתָה גְּנוּזָה בְּבֵית גְּנָזָיו, שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת שַׁבָּת.

הַשַּׁבָּת הִיא כְּנֶגֶד הַפֶּה

טַעַם חֲמִישִׁי: כָּתוּב בְּ"סֵפֶר יְצִירָה" (פרק ד) שֶׁשִּׁבְעַת הָאֵיבָרִים הַנִּמְצָאִים בַּפָּנִים שֶׁל הָאָדָם הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְהַפֶּה

אֲשֶׁר הוּא הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר מִכֻּלָּם הוּא כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא הַיּוֹם הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁבוּעַ, וְלָכֵן עִקַּר שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת הִיא בְּפִיו שֶׁל הָאָדָם שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת, וְזֹאת בְּכָךְ שֶׁהָאָדָם שׁוֹמֵר אֶת פִּיו מִדִּבּוּר שֶׁל חֹל בְּשַׁבָּת. וְכֵן כָּתַב הַזֹּהַר (חב לב): שַׁבָּת אִיקָרֵי דִּבּוּר, וְאִיהוּ יוֹמָא דְּנִשְׁמְתָא.

וְהוֹסִיף בַּעַל הַ"שְׂפַת אֱמֶת" זיע"א, שֶׁלָּכֵן כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ אֲשֶׁר מְרַמְּזִים עַל אֵיבָרָיו שֶׁל הָאָדָם, נִבְרְאוּ שְׁנַיִם שְׁנַיִם, כְּשֵׁם שֶׁכָּל אֵיבָרָיו שֶׁל הָאָדָם נִבְרְאוּ בְּזוּגוֹת, כְּגוֹן שְׁתֵּי עֵינַיִם, שְׁתֵּי אָזְנַיִם וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל (בראשית רבה י"א ח) שֶׁלְּכָל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ יֵשׁ בָּן זוּג, כַּאֲשֶׁר יוֹם א' הוּא בֶּן זוּג עִם יוֹם ב', וְכֵן יוֹם ג' עִם יוֹם ד', וְאִלּוּ הַשַּׁבָּת הוּא הַיּוֹם הַיְחִידִי שֶׁנִּבְרָא יְחִידִי לְלֹא בַּת זוּג, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא בֶּן זוּגָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, כִּי הַשַּׁבָּת הֲרֵי הִיא כְּנֶגֶד הַפֶּה - שֶׁהוּא הָאֵיבָר הַיְחִידִי שֶׁנִּבְרָא לְבַדּוֹ, וְלָכֵן הַשַּׁבָּת מַקְבִּילָה לְפִיו שֶׁל הָאָדָם, וּמִפְּנֵי כָּךְ עִקַּר שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת הִיא בִּקְדֻשַּׁת הַדִּבּוּר וּבִשְׁמִירַת הַפֶּה מִדְּבָרִים בְּטֵלִים וְשִׂיחוֹת חֻלִּין בְּיוֹם הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ.

כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִלְּהַסִּיחַ דַּעַת מֵהַתְּפִלִּין כָּךְ אֵין לְהַסִּיחַ דַּעַת בְּשַׁבָּת

טַעַם שִׁשִּׁי: הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זיע"א בֵּאֵר אֶת הַטַּעַם שֶׁיֵּשׁ לְהִזָּהֵר בְּיוֹתֵר בִּשְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא אוֹת בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות לא טז): "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְגוֹ' בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם", וְלָכֵן אֵין מְנִיחִים בְּשַׁבָּת תְּפִלִּין, מִפְּנֵי שֶׁקְּדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת הִיא אוֹת כְּמוֹ הַתְּפִלִּין.

וּכְשֵׁם שֶׁאֵין לְהַסִּיחַ דַּעַת מֵהַתְּפִלִּין בְּעֵת לְבִישָׁתָן כְּמוֹ שֶׁנִּפְסַק בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ", כָּךְ אֵין לְהַסִּיחַ דַּעַת מֵהַשַּׁבָּת בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת, וְאִלּוּ הַשָּׂח דְּבָרִים בְּטֵלִים, בְּכָךְ הוּא מַסִּיחַ דַּעַת מִשַּׁבָּת הַמַּלְכָּה וּבְכָךְ הוּא מְחַלֵּל אֶת קְדֻשָּׁתָהּ.

וְהוֹסִיף הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, שֶׁרֶמֶז לְכָךְ יֵשׁ בַּפָּסוּק "**בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת**" (שמות לד כא), לְרַמֵּז שֶׁעַל הָאָדָם לְהַחֲרִישׁ מִדְּבָרִים בְּטֵלִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְאַף אֶת מַה שֶּׁמֻּכְרָח לוֹ לְדַבֵּר - יְקַצֵּר בּוֹ אֶת דִּבּוּרָיו, וְעַל כָּךְ אָנוּ מְכַוְּנִים וּמִתְפַּלְּלִים בִּזְמִירוֹת הַשַּׁבָּת: **עֵזֹר לַשּׁוֹבְתִים בַּשְּׁבִיעִי בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר עוֹלָמִים**". כְּלוֹמַר, הַמַּחֲרִישִׁים וְשׁוֹתְקִים מִלְּדַבֵּר בְּשַׁבָּת דִּבְרֵי חֹלִין, וְאַף מַה שֶּׁהֵם מֻכְרָחִים לְדַבֵּר בּוֹ הֵם מְקַצְּרִים בּוֹ בְּדִבּוּרָם, עַל יְדֵי כָּךְ זוֹכִים הֵם לְבִרְכָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

בְּשַׁבָּת זוֹכֶה כָּל אָדָם לִשְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַדִּבּוּר

טַעַם שְׁבִיעִי: טַעַם נוֹסָף לְחִיּוּב שְׁמִירַת קְדֻשַּׁת הַדִּבּוּר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כָּתַב הַחִיד"א (מראית העין שבת קיג), וְכֵן מְבֹאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן" (תורה ב') וּבְ"מָגֵן אַבְרָהָם" (פרשת דברים) לְהָרַהַ"ק הַמַּגִּיד מִטְּרִיסְק זיע"א, עַל פִּי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַמְבֹאָר שֶׁיּוֹם הַשַּׁבָּת הוּא כְּנֶגֶד סְפִירַת הַמַּלְכוּת, שֶׁזֶּה הַדִּבּוּר, כִּי הַמַּלְכוּת מְרַמֶּזֶת עַל הַפֶּה, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פתח אליהו): "מַלְכוּת - פֶּה אִתְקְרִיאַת", **וְלָכֵן בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ זוֹכִים כָּל יִשְׂרָאֵל לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר.**

וְלָכֵן אַף מִי שֶׁפָּגַם בְּדִבּוּרוֹ עַל יְדֵי חֲטָאֵי הַפֶּה וְהַלָּשׁוֹן וְלָכֵן אֵינוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר בִּימוֹת הַחֹל, הִנֵּה בִּימוֹת הַשַּׁבָּת שָׁבָה הַמַּלְכוּת וְעוֹלָה לְשָׁרְשָׁהּ, וְהוּא זוֹכֶה לְתִקּוּן הַדִּבּוּר.

וְלָכֵן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ זוֹכֶה כָּל אֶחָד לְתִקּוּן הַדִּבּוּר בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, מַרְבִּים בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר הֵן תַּכְלִית בְּרִיאַת הָאָדָם בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מג כא): **"עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ"**, כִּי בְּיוֹם זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְתִקּוּן הַדִּבּוּר בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, וְלָכֵן עַל הָאָדָם לִשְׁמֹר מְאֹד בְּיוֹם זֶה אֶת דִּבּוּרוֹ וְלֹא לִפְגֹּם בּוֹ עַל יְדֵי דִּבּוּרִים בְּטֵלִים חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז הָאָדָם זוֹכֶה מֵאֵלָיו לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.

הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת

וְכָתַב הַחִיד"א (כסא דוד דרוש ג ד"ה ואפשר), שֶׁאִם הָיוּ שׁוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לְדַבֵּר דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת הָיוּ מִיָּד נִגְאָלִים, **וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת הָיוּ מְתַקְּנִים אֶת כָּל חֵטְאֵי לָשׁוֹן הָרָע, וְלָכֵן הָיוּ מִיָּד נִגְאָלִים.**

וּמוֹסִיף הַחִיד"א (רוח חיים דרוש ט ד"ה ונבוא), שֶׁדִּבּוּרֵי חֹל בְּשַׁבָּת הֵם הַסִּבָּה לְכָל אֲרִיכוּת הַגָּלוּת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁרֹּב יִשְׂרָאֵל מְעַנְּגִים אֶת הַשַּׁבָּת בְּמַאֲכָל וּבְבִגְדֵי שַׁבָּת וְשׁוֹמְרִים אֶת הַשַּׁבָּת מִמְּלָאכוֹת, אֶלָּא שֶׁמִּקְצָתָם אֵינָם נִזְהָרִים בְּדִבּוּרֵי חֹל בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן אֵין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִים.

וְכָתַב עוֹד הַחִיד"א (הגדה של פסח בתי הנפש הא לחמא ד"ה והן), שֶׁאִם הָיוּ נִזְהָרִים כָּל יִשְׂרָאֵל מִדִּבּוּרֵי חֹל בְּשַׁבָּת, בְּנָקֵל הָיוּ חוֹסְכִים אֶת כָּל הַצַּעַר שֶׁל הַגָּלוּת הָאֲרֻכָּה, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הָיְתָה שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת וְהָיוּ מִיָּד נִגְאָלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל, אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִין.

שֵׁנָה בְּשַׁבָּת תַּעֲנוּג – כְּדֵי לִשְׁמֹר עַל הַדִּבּוּר

וְכָתַב עוֹד הַחִיד"א (הובא במעם לועז), שֶׁדּוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת הָיוּ אוֹמְרִים שֶׁ**שַּׁבָּת רָאשֵׁי תֵבוֹת: שֵׁנָה בְּשַׁבָּת תַּעֲנוּג**, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי שֶׁיָּשֵׁן הָאָדָם בְּשַׁבָּת, יִנָּצֵל מֵהָאִסּוּר הַגָּדוֹל שֶׁל דִּבּוּרֵי חֹל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְלָכֵן מוּטָב שֶׁיִּישַׁן בְּשַׁבָּת וְעַל יְדֵי כָּךְ יִנָּצֵל מֵהָאִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל דִּבּוּרֵי חֹל בְּשַׁבָּת וְלֹא יְחַלְּלֶנּוּ מִדְּבָרִים בְּטֵלִים שֶׁזֶּה מַמָּשׁ חִלּוּל שַׁבָּת. כִּי לִפְעָמִים עָדִיף שֶׁיִּישַׁן הָאָדָם בְּשַׁבָּת, הָעִקָּר שֶׁיִּנָּצֵל מִדְּבָרִים בְּטֵלִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

אֲכִילַת דָּגִים בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁפִּיהֶם סָגוּר

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁזֶּה הַטַּעַם שֶׁיֶּשְׁנָם סוֹדוֹת גְּדוֹלִים בַּאֲכִילַת דָּגִים בְּכָל סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת כַּמְבֹאָר בָּאֲרִיז"ל, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁהַדָּג תָּמִיד אֵינוֹ מְדַבֵּר כְּלָל, וְעַל יְדֵי שֶׁיֹּאכְלֶנּוּ הָאָדָם בְּשַׁבָּת, יִזְכֹּר לִשְׁמֹר עַל הַדִּבּוּר וְלֹא יְדַבֵּר דִּבְרֵי חֹלִין בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְכָתַב בַּעַל הַ"שּׁוֹמֵר אֱמוּנִים" זצ"ל (אגרות השומר אמונים), שֶׁבְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ יֵשׁ לְהַחֲשִׁיב כָּל מִלָּה כְּיַהֲלוֹם יָקָר, מִפְּנֵי שֶׁכָּל דִּבּוּר בִּזְמַן כָּזֶה קָדוֹשׁ הוּא יָקָר לְאֵין שִׁעוּר.

וְכָתַב בַּעַל "יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ הָעֲבוֹדָה" (שער ח' פרק יא), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אַף מִי שֶׁהוּא צַדִּיק בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו אַךְ שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בְּדִבּוּר בְּשַׁבָּת, "דְּבַר שְׂפָתַיִם אַךְ לְמַחְסוֹר", שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק כְּלָל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְיִשְׂרָאֵל עַם קְדוֹשׁוֹ. וּלְהֶפֶךְ - מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה, וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ כְּאִלּוּ קִיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וּמוֹחֲלִין לוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָיו. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

הַשְּׁטְרַיְימֶל – לְרַמֵּז עַל שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ

רָמֶז נִפְלָא אָמַר עַל כָּךְ הָאַדְמוֹ"ר מִטָּאשׁ זיע"א לַנּוֹהֲגִים לִלְבֹּשׁ שְׁטְרַיְימֶל לִכְבוֹד הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁכַּאֲשֶׁר לוֹבְשִׁים אֶת מַלְבּוּשׁ הַשְּׁטְרַיְימֶל, יֵשׁ לִזְכֹּר שֶׁמַּעֲכְשָׁו יֶשְׁנוֹ חִיּוּב לִשְׁמֹר עַל הַדִּבּוּר. וְדָבָר זֶה רָמוּז בְּתֵבַת "שְׁטְרַיְימֶל", שֶׁזֶּה מִלְּשׁוֹן שְׁטָעֶר מוֹיֶל - דְּהַיְנוּ לִשְׁמֹר אֶת דִּבּוּרוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ.

קֶשֶׁר הָעֲגִיבָה הוּא לְרַמֵּז עַל שְׁמִירַת הַדִּבּוּר

וְאֶפְשָׁר לְרַמֵּז, שֶׁאַף הַנּוֹהֲגִים בִּלְבִישַׁת מַלְבּוּשׁ הָעֲגִיבָה לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ יֵשׁ בְּכָךְ רָמֶז לִשְׁמֹר עַל הַדִּבּוּר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְזֹאת בְּכָךְ שֶׁקּוֹשְׁרִים אֶת קֶשֶׁר הָעֲגִיבָה וּמְהַדְּקִים אוֹתוֹ עַל הַגָּרוֹן, וְזֶה בָּא לְרַמֵּז שֶׁכְּמוֹ כֵן יֵשׁ לִזְכֹּר לִסְגֹּר אֶת הַגָּרוֹן מִדְּבָרִים בְּטֵלִים בְּכָל יוֹם הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ.

וְדוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת הָיוּ אוֹמְרִים, שֶׁלָּכֵן "קוֹל דִּבּוּר וּמַחֲשָׁבָה" גִּימַטְרִיָּה "שַׁבָּת" - וְזֹאת לְרַמֵּז עַל חֲשִׁיבוּת שְׁמִירָתָם בְּיוֹם הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ.

דְּבַר פֶּלֶא כָּתַב מַהֲר"ן שַׁפִּירָא זיע"א מִגּוּרֵי הָאֲרִיז"ל בְּסִפְרוֹ "מַחְבֶּרֶת הַקֹּדֶשׁ", וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְהַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת וְאֵינוֹ מְדַבֵּר כְּלָל (בְּשַׁבָּת), הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁפִּיעַ עָלָיו **חָכְמָה נִפְלָאָה** עַד שֶׁיִּתְמְהוּ מִמֶּנּוּ, מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

כְּלוֹמַר, שֶׁכֵּיוָן שֶׁבְּשַׁבָּת מִתְגַּלֶּה אוֹר הַגָּנוּז שֶׁהוּא "אוֹר הַחָכְמָה", אֲשֶׁר עָלָיו נֶאֱמַר "סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה", לָכֵן מִי שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר בִּדְבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ פּוֹגֵם בּוֹ, זוֹכֶה מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה לְחָכְמָה נִפְלָאָה.

מָה הָיָה סוֹדוֹ שֶׁל רַב הַצָּעִיר שֶׁזָּכָה לְהַצְלָחָה גְּדוֹלָה בַּתּוֹרָה

סִפֵּר לִי יְדִיד יָקָר וְתַלְמִיד חָכָם חָשׁוּב, אֲשֶׁר כֹּהֵן שָׁנִים רַבּוֹת כְּרַב מוֹשָׁב בִּצְפוֹן הָאָרֶץ, כֵּיצַד זָכָה לִגְדֹּל וּלְהַצְלִיחַ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה:

גָּדַלְתִּי בְּבַיִת מָסָרְתִּי, וְלָמַדְתִּי בְּיַלְדוּתִי בְּבֵית סֵפֶר לֹא דָּתִי. בְּגִיל אַחַת עֶשְׂרֵה עָבַרְתִּי מִבֵּית סֵפֶר מַמְלַכְתִּי לְתַלְמוּד תּוֹרָה חֲרֵדִי, וְכֵיוָן שֶׁהָיָה לִי חֹסֶר שֶׁל כַּמָּה שָׁנִים בְּלִמּוּד הַגְּמָרָא - לֹא הֵבַנְתִּי הֵיטֵב אֶת הַלִּמּוּד וְנוֹצַר פַּעַר גָּדוֹל בֵּינִי לְכָל הַיְלָדִים וְהָיִיתִי תָּמִיד בֵּין הַחַלָּשִׁים בְּיוֹתֵר בַּכִּתָּה.

וְהִנֵּה, כְּשֶׁהִגַּעְתִּי לְגִיל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, הִגִּיעַ רַב חָשׁוּב לְעִירֵנוּ וְנָתַן שִׂיחָה נִפְלָאָה בְּמַעֲלָתָהּ שֶׁל שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְעַל חֲשִׁיבוּתָהּ הַגְּדוֹלָה בִּשְׁמֵי מְרוֹמִים. הִתְעוֹרַרְתִּי מְאֹד מֵהַשִּׂיחָה שֶׁל הָרַב וּמֵאָז קִבַּלְתִּי עַל עַצְמִי לַעֲשׂוֹת תַּעֲנִית דִּבּוּר כָּל הַשַּׁבָּת, וְכָל חֲבֵרַי יָדְעוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִמִּי כְּלָל בְּשַׁבָּת כֵּיוָן שֶׁאֵינִי מְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת, אֶלָּא כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ הִנָּהּ קֹדֶשׁ רַק לְלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וַעֲבוֹדַת ה'. וְהִנֵּה, מֵאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהַחְלוֹתִי לַעֲשׂוֹת זֹאת, לְפֶתַע נִפְתַּח מֹחִי לְלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְהִתְחַלְתִּי לְהָבִין בְּקַלּוּת אֶת כָּל הַלִּמּוּדִים עַד שֶׁתּוֹךְ כַּמָּה חֳדָשִׁים

הָפַכְתִּי לְאַחַד הַמִּצְטַיְּנִים בְּתַלְמוּד הַתּוֹרָה, בָּרוּךְ ה', וּלְאַחַר כַּמָּה חֳדָשִׁים נוֹסָפִים הִקְפִּיצוּ אוֹתִי מִכִּתָּה ח' לִישִׁיבָה קְטַנָּה, כִּי הָרָמָה שֶׁל הַתַּלְמוּד תּוֹרָה כְּבָר לֹא הִתְאִימָה לְרָמָתִי הַגְּבוֹהָה.

וּבָרוּךְ ה', הִמְשַׁכְתִּי אַחַר כָּךְ בְּלִמּוּדֵי הוֹרָאָה וְדַיָּנוּת, וּבְגִיל עֶשְׂרִים וְאַחַת כְּבָר הִתְמַנֵּיתִי לְרַב מוֹשָׁב. וַאֲנִי אֶת תּוֹלֶה כָּל זֹאת רַק בְּכָךְ שֶׁזָּכִיתִי לַעֲרוֹךְ תַּעֲנִית דִּבּוּר בְּשַׁבָּת, אֲשֶׁר מֵאָז נִפְתַּח מֹחִי לַהֲבָנָה וְזִכָּרוֹן בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמֵאָז הִתְחַלְתִּי לְהַרְגִּישׁ אֶת הַמְּתִיקוּת הָעֲצוּמָה שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. כְּמוֹ כֵן, מֵאָז הִתְחַלְתִּי לְהַרְגִּישׁ אֶת מְתִיקוּתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְאֶת שִׂמְחָתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁאֵין עֵרוֹךְ לָהּ - סִיֵּם הָרַב אֶת סִפּוּרוֹ הַמֻּפְלָא.

הֶהָתָן שֶׁמְּדַבֵּר עַל חֲמִרֵי נִקָּיוֹן

הַגָּאוֹן הָרַב שִׁמְשׁוֹן פִּינְקוּס זַצַ"ל אָמַר עַל כָּךְ מָשָׁל נִפְלָא הַמַּמְחִישׁ זֹאת.

מָשָׁל לְאָדָם הַיּוֹשֵׁב עִם כָּל מִשְׁפַּחְתּוֹ - אָבִיו וְאִמּוֹ, אֶחָיו וְאַחְיוֹתָיו סְבִיב הַשֻּׁלְחָן, וְהוּא מוֹצִיא עִתּוֹן וְקוֹרֵא בּוֹ וְאֵינוֹ מְשׂוֹחֵחַ עִמָּם, אֲשֶׁר זֶה בְּוַדַּאי מְהַוֶּה זִלְזוּל בְּכָל מִשְׁפַּחְתּוֹ הַיּוֹשְׁבִים עִמּוֹ בַּאֲשֶׁר אֵינוֹ מְשׂוֹחֵחַ עִמָּהֶם וְאָנוּ מִתְיַחֵס אֲלֵיהֶם כְּלָל.

מָשָׁל נוֹסָף אָמַר הָרַב פִּינְקוּס זַצַ"ל. מָשָׁל לְאָדָם הַמְּשׂוֹחֵחַ עִם אֵיזֶה אָדָם חָשׁוּב וּלְפֶתַע יְדִידוֹ עוֹבֵר לְיָדוֹ, שֶׁבְּוַדַּאי הוּא לֹא יֹאמַר לוֹ שָׁלוֹם, כִּי מַרְאֶה בְּכָךְ זִלְזוּל בְּאוֹתוֹ אָדָם חָשׁוּב.

מָשָׁל נוֹסָף לְהַמְחִישׁ זֹאת: מָשָׁל לְחָתָן אֲשֶׁר בְּאֶמְצַע חֲתֻנָּתוֹ מַתְחִיל לְדַבֵּר עִם הַמְּזַמְּנִים עַל מְחִירָם הַזּוֹל שֶׁל חֲמִרֵי הַנִּקָּיוֹן

וּשְׁטִיפַת רְצָפוֹת בְּאָמְרוֹ שֶׁכָּעֵת יֶשְׁנָם מִבְּצָעִים גְּדוֹלִים בְּרִשְׁתּוֹת הַמָּזוֹן וְכַדּוֹמֶה, אֲשֶׁר בְּוַדַּאי כֻּלָּם יְגַחֲכוּ עָלָיו וְיֹאמְרוּ לוֹ, שֶׁהוּא כָּעֵת נִמְצָאוּ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַדְּבָרִים נְכוֹנִים, אֵין מַתְאִים בִּזְמַן כֹּה חָשׁוּב וְיָקָר לְדַבֵּר עַל דְּבָרִים פְּחוּתִים אֵלּוּ, וּבְוַדַּאי שֶׁזֶּה מַרְאֶה שֶׁהוּא לֹא הֵבִין שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הֶחָתָן כָּעֵת, וְאוֹת וְסִימָן הוּא שֶׁאֵינוֹ מֵבִין כְּלָל אֶת גֹּדֶל הַמַּעֲמָד בּוֹ הוּא נִמְצָא.

וְכָךְ הַמְדַבֵּר דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת, אוֹת וְסִימָן הוּא שֶׁהוּא לֹא הֵבִין כְּלָל מַהִי גְּדֻלָּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הִיא כְּמוֹ חֲתֻנָּה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר בְּשַׁבָּת כָּל יְהוּדִי הוּא בְּעַצְמוֹ הֶחָתָן, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּא לִשְׁכֹּן אֶצְלוֹ כִּבְיָכוֹל, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּבְכָךְ הוּא מִזַּלְזֵל בַּמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן הַבָּא לִשְׁכֹּן אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

מִי שֶׁשּׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ בְּשַׁבָּת, נִמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו

וְהִנֵּה הַשּׁוֹמֵר אֶת דִּבּוּרוֹ מִדְּבָרִים בְּטֵלִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שְׂכָרוֹ עָצוּם מְאֹד לְאֵין שִׁעוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּעַל הָ"עֵרְבֵי נַחַל" (פרשת כי תצא):

הִנֵּה הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת מַתָּנָה טוֹבָה, כִּי שְׂכָרוֹ שֶׁל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ הוּא שֶׁנִּמְחָלִים כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (שבת קיג): כָּל הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ, מוֹחֲלִים לוֹ. וְאֵינוֹ צָרִיךְ כְּלָל לְהִסְתַּגֵּף וּלְעַנּוֹת נַפְשׁוֹ בְּצוֹמוֹת וְסִגּוּפִים, אֶלָּא הַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְכָךְ הִיא אַדְּרַבָּה, עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם יֹאכַל וְיִתְעַנֵּג הַרְבֵּה לִכְבוֹד שַׁבָּת לְשֵׁם שָׁמַיִם כְּדֵי לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת וְעַל יְדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר

עַל דִּבּוּרוֹ מִדְּבָרִים בְּטֵלִים, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁיִּמָּחֲלוּ כָּל עֲווֹנוֹתָיו כְּהַבְטָחַת חֲזַ"ל.

וּמָצוּי פְּעָמִים רַבּוֹת שֶׁגַּם אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת הַשַּׁבָּת וּמְדַקְדְּקִים בְּכָל הִלְכוֹתֶיהָ כָּרָאוּי, אֲבָל אֵינָם שׁוֹמְרִים עַל דִּבּוּרָם שֶׁלֹּא לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת, אֲשֶׁר זֹאת לְפִי רֹב הַפּוֹסְקִים אִסּוּר גָּמוּר, וְרַק בַּעֲבוּר זֶה הֵם מַפְסִידִים אֶת בִּרְכוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת וְאֶת כָּל סְגֻלּוֹתֶיהָ וּבִרְכוֹתֶיהָ הָעֲצוּמוֹת.

וְעַל כָּךְ מְסַיֵּם בַּעַל הָ"עַרְבֵי נַחַל": וּמִי פֶּתִי מִשְּׁגָּע שֶׁלֹּא יַחְפֹּץ בְּכָךְ וִידַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְעַל יְדֵי זֶה יַפְסִיד אֶת כָּל קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת וְאֶת כָּל הַבְטָחוֹתֵיהֶם שֶׁל חֲזַ"ל שֶׁנֶּאֱמְרוּ לַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ.

וּמוֹסִיף עוֹד הָ"עַרְבֵי נַחַל", וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: הִנֵּה כַּאֲשֶׁר יִתְבּוֹנֵן הָאָדָם בַּדָּבָר הַזֶּה, כְּשֶׁיִּשְׁאָלוּהוּ בְּעוֹלַם הָאֱמֶת מַדּוּעַ לֹא הִתְעַנָּה עַל עֲווֹנוֹתָיו, בְּוַדַּאי יָשִׁיב שֶׁהַדּוֹרוֹת חַלָּשִׁים מְאֹד וְלֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ בְּגוּפוֹ לַעֲשׂוֹת צוֹמוֹת וְסִגּוּפִים כְּמוֹ שֶׁהָיָה רָאוּי לוֹ לַעֲשׂוֹת. אֲבָל כַּאֲשֶׁר יִשְׁאֲלוּ אוֹתוֹ מַדּוּעַ לֹא שָׁמַר עַל דִּבּוּרוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ הָיוּ נִמְחָלִים כָּל עֲווֹנוֹתָיו, וּלְדָבָר זֶה אֵין צָרִיךְ שׁוּם כֹּחַ וְאֵין טִרְחָה וִיגִיעָה בַּדָּבָר הַזֶּה - מַה יָּשִׁיב עַל דָּבָר זֶה? עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

מַתְּנַת הַשַּׁבָּת נִתְּנָה לְעֹנֶג וְלֹא לְצַעַר

וְהִנֵּה כָּל הַלּוֹמֵד בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְרוֹאֶה אֶת חֻמְרַת שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְעַד הֵיכָן הַדְּבָרִים מַגִּיעִים, בְּוַדַּאי מִתְעוֹרֵר לִבּוֹ מְאֹד לֹא לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְיֶשְׁנָם כָּאֵלּוּ שֶׁאַף חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת תַּעֲנִית דִּבּוּר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ

לְהִכָּשֵׁל בְּאֵיזֶה דִּבּוּר בָּטֵל חַס וְשָׁלוֹם, וּפְעָמִים רַבּוֹת יָצְאוּ מִכָּךְ קִלְקוּלִים גְּדוֹלִים, מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם אֵינוֹ מְדַבֵּר כְּלָל, לִפְעָמִים הוּא מִצְטַעֵר וּמִתְעַנֶּה מִכָּךְ כָּל הַשַּׁבָּת וְהוּא רַק מְחַכֶּה שֶׁתִּגָּמֵר כְּבָר הַשַּׁבָּת. **וּבְוַדַּאי שֶׁזֶּה אֵינוֹ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אֲשֶׁר נָתַן לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְהִתְעַנֵּג וְלִשְׂמֹחַ בּוֹ וְלֹא לְהִתְעַנּוֹת וּלְהִצְטַעֵר בּוֹ**, וּבְוַדַּאי לֹא בְּכָךְ חָפֵץ ה' יִתְבָּרֵךְ כְּשֶׁנָּתַן לָנוּ אֶת מַתְּנַת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם מַרְגִּישׁ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁזֶּה מְבִיאוֹ בְּשַׁבָּת לִידֵי עַצְבוּת אוֹ לְצַעַר חַס וְשָׁלוֹם, בְּוַדַּאי שֶׁאֵין זֶה רְצוֹן הַשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב עַל כָּךְ הַיַּעְבֵּ"ץ בְּסִפְרוֹ "מֹר וּקְצִיעָה" (סימן של"ח), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְאִם צָרִיךְ לְהַרְוִיחַ לְנַפְשׁוֹ הָעֲצוּבָה וְאֵינָהּ מְיֻשֶּׁבֶת לַעֲסֹק בְּפִקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִתְּגִבֹּרֶת הַמָּרָה שְׁחוֹרָה, וְרוֹצֶה לְשַׂמְּחָהּ לְהָנִיחַ לָהּ מֵעָצְבָּהּ וּמֵרָגְזָהּ בְּטִיּוּל וּשְׂחוֹק - כְּהַאי גַּוְונָא בְּוַדַּאי אַף בְּשַׁבָּת מִשְׁרֵי שָׁרֵי.

כְּלוֹמַר, כַּאֲשֶׁר הָאָדָם רוֹצֶה לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ, וְהוּא מַרְגִּישׁ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר כְּלָל דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת, מִתְּגַבֶּרֶת עָלָיו מִדַּת הָעַצְבוּת וְאֵינוֹ מְיֻשָּׁב בְּדַעְתּוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָהאֲשֶׁר הִיא מְשַׂמַּחַת אֶת הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב", וְהוּא רוֹצֶה לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ - בְּוַדַּאי מֻתָּר לוֹ אַף בְּשַׁבָּת לְדַבֵּר בִּדְבָרִים בְּטֵלִים, וְזֹאת כְּדֵי לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ מִיגוֹנָהּ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

לְהַרְבּוֹת בְּשַׁבָּת בִּדְבּוּרֵי שָׁלוֹם וְרֵעוּת

וְכֵן מָצוּי לִפְעָמִים כַּאֲשֶׁר הָאָדָם יוֹשֵׁב עִם בְּנֵי בֵּיתוֹ בְּשֻׁלְחָן הַשַּׁבָּת, וְהוּא עוֹשֶׂה תַּעֲנִית דִּבּוּר בְּשַׁבָּת וְלָכֵן הוּא מְרַמֵּז לָהֶם בְּיָדָיו מַה חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ, וְהוּא כּוֹעֵס עֲלֵיהֶם שֶׁאֵינָם מְבִינִים אוֹתוֹ כָּרָאוּי,

וְכָל זֹאת רַק מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת, וּבְכָךְ הוּא מַכְנִיס אֶת כָּל בְּנֵי הַבַּיִת לְכַעַס וְרֹגֶז בְּשַׁבָּת בִּמְקוֹם לִשְׂמֹחַ וּלְהִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה כִּרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַף הוּא עַצְמוֹ מְאַבֵּד עַל יְדֵי כָּךְ אֶת כָּל שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, וּבְוַדַּאי שֶׁאֵין זוֹ הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה וְהַיְשָׁרָה אֲשֶׁר חָפֵץ בָּהּ ה' שֶׁנִּשְׂמַח וְנִתְעַנֵּג בְּיוֹם שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וּבְוַדַּאי שֶׁאֵין כַּוָּנַת חֲז"ל שֶׁיֵּשׁ לַעֲשׂוֹת תַּעֲנִית דִּבּוּר בְּשַׁבָּת, וּמֻתָּר לָאָדָם לְדַבֵּר כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְתוֹעֶלֶת וּלְצָרְכָּן, אַךְ עַל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּדַעַת וּבְחָכְמָה, וִידַבֵּר רַק הַדְּבָרִים הַמֻּכְרָחִים לוֹ לְדַבֵּר עִם בְּנֵי בֵּיתוֹ וְעִם יְלָדָיו, וְלֹא יַרְבֶּה עִמָּהֶם בִּדְבָרִים בְּטֵלִים.

וְאַדְּרַבָּה, כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר כא), **שֶׁכְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לְדַבֵּר בָּהּ עִם בְּנֵי בֵּיתוֹ וּלְהַרְבּוֹת עִמָּהֶם בְּשָׁלוֹם וְרֵעוּת, וּמִי שֶׁהָיָה לוֹ מַחֲלֹקֶת עִם חֲבֵרָיו אוֹ עִם אִשְׁתּוֹ לִפְנֵי שַׁבָּת - עָלָיו לְהַרְבּוֹת עִמָּהֶם בְּדִבְרֵי פִּיּוּס וְשָׁלוֹם בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וּמִי שֶׁהָיָה בְּשָׁלוֹם עִמָּהֶם לִפְנֵי הַשַּׁבָּת - בְּשַׁבָּת יוֹסִיף לְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּדִבְרֵי פִּיּוּס וְשָׁלוֹם לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, כִּי זֶהוּ כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר בָּהּ כֻּלָּם מִתְפַּיְּסִים זֶה לָזֶה וּשְׁרוּיִים בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְשָׁלוֹם וְרֵעוּת.** עַד כָּאן.

מַדּוּעַ הַנָּבִיא יְשַׁעְיָה שִׂנָּה בְּעִנְיַן שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת

דָּבָר נִפְלָא כָּתַב עַל כָּךְ הָרַהַ"ק רַבִּי צָדוֹק מִלּוּבְּלִין זִיע"א בְּסִפְרוֹ "פְּרִי צַדִּיק" (כי תצא ו), שֶׁהִנֵּה כַּאֲשֶׁר הַנָּבִיא יְשַׁעְיָה מַזְהִיר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל עַל אִסּוּרֵי עֲשִׂיַּת מְלָאכוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג): **"אִם תָּשִׁיב מִשַׁّבָּת רַגְלֶךָ וְכוּ' וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ"**, אָנוּ רוֹאִים שֶׁבְּכָל הַצִּוּוּיִים שֶׁנֶּאֱמְרוּ בְּפָסוּק זֶה נֶאֱמַר

הָאִסּוּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכוֹת הָאֲסוּרוֹת בְּדֶרֶךְ שֶׁל שְׁלִילָה: "**מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ**", "**מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ**", וְאִלּוּ הָאִסּוּר לְדַבֵּר דְּבַר חֹל בְּשַׁבָּת אֲשֶׁר אוֹתוֹ לוֹמְדִים מֵהֶמְשֵׁךְ הַפָּסוּק - "**וְדַבֵּר דָּבָר**", הִנּוֹ הַדָּבָר הַיָּחִיד אֲשֶׁר נֶאֱמַר בַּפָּסוּק בְּלָשׁוֹן חִיּוּבִית כַּאֲשֶׁר הַנָּבִיא מִתְמַקֵּד בַּחִיּוּב לְדַבֵּר בְּשַׁבָּת רַק בִּדְבָרִים הַמֻּתָּרִים, וְאֵינוֹ מַזְכִּיר אֶת הָאִסּוּר לְדַבֵּר דְּבָרִים הָאֲסוּרִים בְּשַׁבָּת.

וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּאן בָּא הַנָּבִיא לְרַמֵּז לָאָדָם שֶׁלֹּא יִמָּנַע בְּשַׁבָּת מִדִּבּוּרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם תּוֹעֶלֶת וְצֹרֶךְ, כְּמוֹ בִּשְׁאָר הַמְּלָאכוֹת אֲשֶׁר מֵהֶן יֵשׁ לְהִמָּנַע לַחֲלוּטִין, אֶלָּא אַדְּרַבָּה, יַרְבֶּה הָאָדָם לְדַבֵּר בְּשַׁבָּת עִם בְּנֵי בֵיתוֹ וְעִם חֲבֵרָיו בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, בִּדְבָרִים הַמִּתְיַשְּׁבִים עַל לִבּוֹתֵיהֶם מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְטוּב לֵבָב, וּבְכָךְ יְקַדֵּשׁ אֶת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וְיִזְכֶּה לְבִרְכָתָהּ הָעֲצוּמָה.

וְלָכֵן כָּל אֶחָד יַעֲשֶׂה זֹאת בְּיִשּׁוּב הַדַּעַת וּבְחָכְמָה רַבָּה לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וּלְפִי יְכָלְתּוֹ, וְאַדְּרַבָּה, יְנַצֵּל אֶת הַשַּׁבָּת לְהַכְנִיס בְּבֵיתוֹ אֱמוּנָה וּמִדּוֹת טוֹבוֹת, וּלְסַפֵּר בְּשֻׁלְחַן הַשַּׁבָּת סִפּוּרֵי הַשְּׁגָחָה פְּרָטִית שֶׁאֵרְעוּ עִמּוֹ וְכַדּוֹמֶה, וִידַבֵּר וִישׂוֹחֵח בָּהּ הָאָדָם בְּדִבְרֵי תּוֹרָה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, וּבְכָךְ יְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת וְיִזְכֶּה לְאוֹרָהּ הַגָּנוּז וְלַמַּתָּנוֹת הָעֲצוּמוֹת וְהַנִּפְלָאוֹת הַטְּמוּנוֹת בָּהּ, אֲשֶׁר כֻּלָּם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים בְּכָךְ שֶׁיִּשְׁמֹר הָאָדָם עַל הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ, וְהָעִקָּר בִּשְׁמִירַת דִּבּוּרוֹ שֶׁל הָאָדָם מִדִּבּוּרֵי חֹל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ.

הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת הַבֵּן עִם הַבַּת

סִפּוּר מְרַגֵּשׁ אֵרַע לֹא מִכְּבָר בָּעִיר בְּנֵי בְרַק, וְהִתְפַּרְסֵם בְּכָל רַחֲבֵי הָאָרֶץ, כַּאֲשֶׁר זוּג שֶׁהָיוּ נְשׂוּאִים שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְלֹא יְלָדִים

פָּנוּ אל אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הַדּוֹר שְׁלִיטָ"א שֶׁיְּבָרְכֵם בְּזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא, וְהוּא הֵשִׁיב לָהֶם : תֵּדְעוּ לָכֶם שֶׁיֶּשְׁנָהּ סְגֻלָּה חֲזָקָה מְאֹד שֶׁבְּכֹחָהּ לְהָחִישׁ לָאָדָם כָּל יְשׁוּעָה שֶׁהוּא צָרִיךְ, וְהִיא לֹא לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּמֶשֶׁךְ יוֹם הַשַּׁבָּת, וְקִבַּלְתִּי מֵרַבּוֹתַי שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה הָאָדָם לְקַבָּלַת כָּל תְּפִלּוֹתָיו בַּמָּרוֹם.

וְזֶה כָּתוּב מְפֹרָשׁ בַּנָּבִיא (ישעיה נח יג): "אִם תָּשִׁיב מִשַّבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצְךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקָרָאתָ לַשַّבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר", וּמִכָּאן לָמְדוּ חֲזַ"ל שֶׁלֹּא יְדַבֵּר הָאָדָם דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת כְּפִי שֶׁהוּא מְדַבֵּר בִּימוֹת הַחֹל. וְהִנֵּה אַף שֶׁהַדָּבָר קָשֶׁה, אֲבָל הַמַּקְפִּיד עַל כָּךְ זוֹכֶה לְהֶמְשֵׁךְ דִּבְרֵי הַנָּבִיא (ישעיה נט א): "הֵן לֹא קָצְרָה יַד ה' מֵהוֹשִׁיעַ וְלֹא כָבְדָה אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ", כְּלוֹמַר, שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ יוֹשִׁיעוֹ ה' אַף בְּדָבָר הַנִּרְאֶה קָשֶׁה וּבִלְתִּי אֶפְשָׁרִי, וְיִשְׁמַע לְכָל תַּחֲנוּנָיו וִיקַבֵּל אֶת כָּל תְּפִלּוֹתָיו.

שֶׁמְּעוּ זֹאת בְּנֵי הַזּוּג וְקִבְּלוּ עַל עַצְמָם שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּשַׁבָּת אֶלָּא בְּדִבְרֵי קֹדֶשׁ הַשַּׁיָּכִים לַשַّבָּת וּלְעִנְיָנֶיהָ, וּלְסִיּוּם בֵּרְכָם הָרַב שֶׁיִּזְכּוּ לְזֶרַע שֶׁל קַיָּמָא, וְאָמַר לָהֶם, שֶׁכְּכָל שֶׁיַּקְפִּידוּ יוֹתֵר עַל שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּיוֹם הַשַّבָּת - כָּךְ תִּתְקַיֵּם הַבְּרָכָה יוֹתֵר מַהֵר. וְהִנֵּה לְאַחַר אַחַד עָשָׂר חֳדָשִׁים בִּלְבַד נִפְקְדוּ הַזּוּג הַזֶּה בִּתְאוֹמִים - בֵּן וּבַת, לְאַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שְׁנוֹת הַמְּתָּנָה.

הָאָב עָרַךְ קִדּוּשָׁא רַבָּה בִּשְׁכוּנָתוֹ בִּבְנֵי בְּרַק, כְּשֶׁהוּא מוֹדֶה לַה' עַל הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם, וּבוֹ הוּא פִּרְסֵם בָּרַבִּים כֵּיצַד הוּא זָכָה לְכָךְ עַל יְדֵי הַהַקְפָּדָה שֶׁהִקְפִּידוּ הוּא וְאִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי חֹל בְּכָל יוֹם הַשַّבָּת, שֶׁעַל יָדָהּ זָכוּ לְבֵן וּבַת יַחְדָּו.

הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל

סִפּוּר נִפְלָא הִתְפַּרְסֵם בַּיַּרְחוֹן הַתּוֹרָנִי "אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָּא" הַיּוֹצֵא עַל יְדֵי יְשִׁיבַת "אַהֲבַת שָׁלוֹם" אֲשֶׁר בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם, וְכָתַב שָׁם יְהוּדִי מִכְתָּב לַמַּעֲרֶכֶת עִם שְׁמוֹ הַמָּלֵא, וְכָךְ הוּא סִפֵּר בַּמִּכְתָּב:

אֲנִי מִתְגּוֹרֵר בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם, וַאֲנִי נוֹהֵג לְהַבְדִּיל בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת עַל יַיִן, וְהִנֵּה חֲזַ"ל הִבְטִיחוּ שֶׁ"כָּל הַמַּבְדִּיל עַל הַיַּיִן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹת זוֹכֶה לְבָנִים בַּעֲלֵי הוֹרָאָה" וְכוּ', וַאֲנִי הָיִיתִי נָשׂוּי כְּבָר עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא זָכִיתִי לְבָנִים.

וְהָלַכְתִּי לִשְׁאֹל אֶת אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הַדּוֹר שְׁלִיטָ"א מַדּוּעַ אֵינִי זוֹכֶה לְבָנִים, הֲרֵי אֲנִי מַבְדִּיל עַל הַיַּיִן בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְיֶשְׁנָהּ עַל כָּךְ הַבְטָחַת חֲזַ"ל, וּשְׁאָלַנִי הָרַב הַאִם אֲנִי נִזְהָר לֹא לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי חֹל בְּשַׁבָּת, וְהֵשַׁבְתִּי לוֹ שֶׁאֵינִי מַקְפִּיד עַל כָּךְ, וְעָנָה וְאָמַר לִי הָרַב: הִנֵּה יֶשְׁנָהּ מַחֲלֹקֶת הַפּוֹסְקִים הַאִם אָדָם שֶׁמְּחַלֵּל שַׁבָּת חַיָּב בְּהַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אוֹ לֹא, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁמִּי שֶׁמְּחַלֵּל שַׁבָּת אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר 'הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל', כִּי אֵינוֹ שׁוֹמֵר שַׁבָּת, וְאִם אֵין לוֹ אֶת הַשַּׁבָּת, מִמֵּילָא אֵין לוֹ הֶבְדֵּל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וְלָכֵן אֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְדִּיל בֵּין שַׁבָּת לַחֹל.

וְלָכֵן, כֵּיוָן שֶׁאֵינְךָ שׁוֹמֵר עַל הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת, אֲשֶׁר לְפִי רֹב הָרִאשׁוֹנִים זֶה מַמָּשׁ חִלּוּל שַׁבָּת, לָכֵן הַשַּׁבָּת שֶׁלְּךָ חַלָּשָׁה, וְאִם הַשַּׁבָּת שֶׁלְּךָ חַלָּשָׁה - גַּם הַהַבְדָּלָה שֶׁלְּךָ חַלָּשָׁה, וּמִפְּנֵי כָּךְ אֵינְךָ זוֹכֶה לְהַבְטָחַת חֲזַ"ל לַמַּבְדִּיל עַל הַיַּיִן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹת. תְּקַבֵּל עַל עַצְמְךָ לֹא לְדַבֵּר דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת, וּבְוַדַּאי תִּזְכֶּה לְבָנִים, סִיֵּם הָרַב. וְאָכֵן קִבַּלְתִּי עַל עַצְמִי לֹא לְדַבֵּר דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת, וּמִיָּד לִפְקֻדַּת

הַשָּׁנָה נוֹלַד בְּנִי בְּכוֹרִי. עַד כָּאן הַמִּכְתָּב שֶׁהִתְפַּרְסֵם בְּיַרְחוֹן "אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָּא".

לֹא הִסְכִּים לְסַפֵּר בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת

סִפּוּר מֻפְלָא מְסֻפָּר עַל הַגָּאוֹן ר' חַיִּים מִבְּרְלִין זַצַ"ל, אָבִיו שֶׁל הַנְּצִי"ב מִוּולוֹז'ִין זַצַ"ל, שֶׁהָיָה דּוֹאֵג לְשַׁחְרֵר אֶת יַלְדֵי יִשְׂרָאֵל - הַקַּנְטוֹנִיסְטִים, מִצְּבָאוֹ שֶׁל הַצָּאר הָרוּסִי. פַּעַם תְּפָסוּהוּ הָרוּסִים וְהֶעֱמִידוּהוּ לַדִּין בְּעִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת, וּבְאֹרַח פֶּלֶא הוּא זָכָה בַּמִּשְׁפָּט וְזָכָה מִכָּל אַשְׁמָה וְהִשְׁתַּחְרֵר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּכְשֶׁחָזַר הִקִּיפוּהוּ כָּל יְדִידָיו וּמַכָּרָיו וְנִסּוּ לְבָרֵר אֶצְלוֹ כֵּיצַד זָכָה בַּמִּשְׁפָּט, וְאִלּוּ הוּא סָתַם אֶת פִּיו וּמִלְּאוֹ מַיִם בְּמָשָׁךְ כָּל יוֹם הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ וְלֹא הִסְכִּים בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לְסַפֵּר כֵּיצַד זָכָה בַּמִּשְׁפָּט בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִפְּנֵי קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הַשּׁוֹמֵר עַל דִּבּוּר בְּשַׁבָּת, דְּבָרָיו נִשְׁמָעִים וּמִתְקַבְּלִים

וּבִשְׂכַר שֶׁהָאָדָם מוֹנֵעַ עַצְמוֹ לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת, הוּא זוֹכֶה שֶׁדְּבָרָיו נִשְׁמָעִים וּמִתְקַבְּלִים תָּמִיד אֵצֶל הַבְּרִיּוֹת, וְאִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ בְּשַׁבָּת, דְּבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים וּמִתְקַבְּלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּ"שׁו"ת מַהֲרַשְׁדָּ"ם" (חו"מ סימן קג), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: עַל דְּבַר שֶׁלֹּא נִשְׁמַע טַעֲנַת הָאָדָם הוּא מִשּׁוּם שֶׁהֶחֱטִא גָּרַם, כְּלוֹמַר שֶׁעָבַר עַל אִסּוּר "וְדַבֵּר דָּבָר", מִפְּנֵי זֶה מֵאֵת ה' הָיְתָה זוֹ שֶׁלֹּא נִשְׁמַע דִּבּוּרוֹ, וְזֶה מוּסַר הַשְׂכֵּל. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת – תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ

כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פ' בשלח ס"ג), שֶׁכָּל אָדָם בְּשַׁבָּת מְקַבֵּל שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים שֶׁל נְשָׁמָה יְתֵרָה, שֶׁהֵם: נֶפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה יְתֵרָה, וְעַל הָאָדָם לִשְׁמֹר אוֹתָם בִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה שֶׁהֵם יִשָּׁאֲרוּ אֶצְלוֹ בְּמֶשֶׁךְ כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת.

וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּשַׁבָּת וְהָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם עִם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, זוֹכֶה הָאָדָם לִנְשָׁמָה יְתֵרָה - כְּלוֹמַר לְחֵלֶק הַנְּשָׁמָה שֶׁבָּהּ, שֶׁהוּא הַחֵלֶק הַגָּבוֹהַּ בְּיוֹתֵר.

וְעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת מִדְּבָרִים בְּטֵלִים זוֹכֶה הָאָדָם לִנְשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת בְּדַרְגַּת הָרוּחַ, כִּי הָרוּחַ הִיא כְּנֶגֶד הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב ז): "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה", וְתִרְגֵּם אוֹנְקְלוֹס: "לְרוּחַ מְמַלְלָא". (דעת חכמה פי"א).

וְלָכֵן עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת זוֹכֶה הָאָדָם לְרוּחַ חֲדָשָׁה אֲשֶׁר מִכֹּחָהּ הוּא מְקַבֵּל חֵשֶׁק חָדָשׁ לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל בְּפִיו כָּל הַשַּׁבָּת.

וְכֵן כָּתַב בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ "מְאוֹר עֵינַיִם" (פ' דברים), שֶׁבְּשַׁבָּת אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ תַּעֲנוּג בְּדִבְרֵי קְדֻשָּׁה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה. עַיֵּן שָׁם.

כְּמוֹ כֵן, עַל יְדֵי חֵלֶק הָ"רוּחַ יְתֵרָה" שֶׁמְּקַבֵּל הָאָדָם בְּשַׁבָּת, הוּא מְתַקֵּן אֶת כָּל הַדִּבּוּרִים הַפְּגוּמִים אֲשֶׁר הוּא דִּבֵּר בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשָּׁבוּעַ אֲשֶׁר עַל יָדָם הוּא פָּגַם בָּרוּחַ וְהוּא זוֹכֶה לְקַבֵּל רוּחַ חֲדָשָׁה, אֲבָל עַל יְדֵי דִּבּוּרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת הָאָדָם מְאַבֵּד אֶת בְּחִינַת הָרוּחַ יְתֵרָה שֶׁל שַׁבָּת, וְנִשְׁאָר לוֹ רַק הַחֵלֶק שֶׁל הַנֶּפֶשׁ יְתֵרָה אֲשֶׁר הִיא תְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת הָאָדָם מִמְּלָאכוֹת הָאֲסוּרוֹת בְּשַׁבָּת.

וּמוֹסִיף הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל רד), שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לִנְשָׁמָה יְתֵרָה הוּא זוֹכֶה לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, כִּי הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה מְשַׂמַּחַת אֶת הָאָדָם בְּבוֹאָהּ, וּמִמֶּנָּה הוּא זוֹכֶה לְשִׂמְחָה בְּכָל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ.

הַכַּפְּרִי שֶׁלֹּא רָצָה לְהִתְעַשֵּׁר

הַמַּגִּיד מִמֶּעזְרִיטְשׁ זיע"א (רמזי תורה פסחים ליקוטים יקרים), מְבָאֵר כֵּיצַד פָּסַק הָרַמָ"א שֶׁמֻּתָּר לְדַבֵּר דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת לְמִי שֶׁזֶּה עֹנֶג לוֹ, הֲרֵי מַעֲלַת הַשּׁוֹמֵר פִּיו בְּשַׁבָּת הִיא כֹּה גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בשלח מז) וּבַגְּמָרָא (שבת קי"ג).

אֶלָּא מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמֶלֶךְ גָּדוֹל אֲשֶׁר בָּא לִכְפָּר לְבַקֵּר אֶת בְּנֵי הַכְּפָר, וְהִבְטִיחַ לְכָל בְּנֵי הַכְּפָר שֶׁיְּמַלֵּא אֶת כָּל מְבָקְּשָׁם וּמִשְׁאֲלוֹתֵיהֶם. וְכֻלָּם הִזְדָּרְזוּ לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּתֵּן לָהֶם כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת, וְהַמֶּלֶךְ נָתַן לָהֶם אֶת כָּל מַה שֶּׁבִּקְּשׁוּ, וְעַל יְדֵי כָּךְ הִתְעַשְּׁרוּ כֻּלָּם בְּעֹשֶׁר רַב.

וְהָיָה שָׁם אֵיזֶה כַּפְּרִי עָנִי שֶׁהָיָה חוֹלֶה וּמְצֹרָע גָּדוֹל, וּכְשֶׁשָּׁמַע שֶׁהַמֶּלֶךְ רוֹצֶה לָתֵת לְכָל אֶחָד אֶת כָּל מְבָקְּשׁוֹ, בִּקֵּשׁ מֵהַמֶּלֶךְ זֶבֶל שֶׁל בְּהֵמוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְגָרֵד הֵיטֵב אֶת פְּצָעָיו וּלְהִתְעַנֵּג מִצַּרְעָתוֹ בְּעֵת גֵּרוּדוֹ בִּפְצָעָיו, וְזֹאת אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה יָכוֹל לְבַקֵּשׁ מֵהַמֶּלֶךְ שֶׁיָּבִיא לוֹ רוֹפֵא שֶׁיְּרַפֵּא אֶת צָרַעְתּוֹ לְגַמְרֵי וְשָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ. כְּשֶׁשָּׁמְעוּ זֹאת עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ, גָּעֲרוּ בּוֹ וְאָמְרוּ לוֹ: שׁוֹטֶה שֶׁבָּעוֹלָם! הֲלֹא יָכֹלְתָּ לְבַקֵּשׁ חֲפָצִים יְקָרִים וְכָל מִינֵי תַּעֲנוּגִים שֶׁבָּעוֹלָם וְאוֹצָרוֹת יְקָרִים וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת וְהַמֶּלֶךְ הָיָה נוֹתֵן לְךָ אֶת כָּל מְבַקְּשֶׁךָ, וְאִם מֵחֲמַת כְּאֵב הַצָּרַעַת בִּקַּשְׁתָּ דָּבָר כָּזֶה פָּחוּת, הֲרֵי יָכֹלְתָּ כְּבָר לְבַקֵּשׁ מֵהַמֶּלֶךְ שֶׁיְּצַוֶּה לְטוֹבֵי הָרוֹפְאִים שֶׁבְּכָל הַמַּמְלָכָה לְרַפְּאוֹת אוֹתְךָ

מִצַּרַעְתְּךָ, וְאָז הָיִיתָ מַבְרִיא לְגַמְרֵי מֵחָלְיְךָ הַקָּשֶׁה.

אֲבָל הוּא הֵשִׁיב לָהֶם כִּי הוּא חָפֵץ רַק בְּכָךְ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָפֵץ לְהַמְשִׁיךְ לְהִתְעַנֵּג מִצַּרַעְתּוֹ הַקָּשָׁה, כִּי יֵשׁ לוֹ תַּעֲנוּג גָּדוֹל מְאֹד בְּעֵת גֵּרוּדוֹ בִּפְצָעָיו הָרַבִּים.

וּכְשֶׁסִּפְּרוּ מְשָׁרְתֵי הַמֶּלֶךְ לַמֶּלֶךְ אֶת מְבַקְּשׁוֹ שֶׁל הַכַּפְּרִי, הוֹסִיפוּ וְאָמְרוּ לַמֶּלֶךְ שֶׁעָדִיף שֶׁיָּבִיא לוֹ רוֹפֵא שֶׁיְּרַפְּאוֹ מִצַּרַעְתּוֹ, אַךְ אָמַר לָהֶם הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא חַיָּב לָתֵת לְעָנִי זֶה אֶת מְבַקְּשׁוֹ שֶׁבִּקֵּשׁ זֶבֶל לְצַרַעְתּוֹ, כִּי כָּל אֶחָד מְקַבֵּל רַק אֶת מַה שֶּׁהוּא בְּעַצְמוֹ מְבַקֵּשׁ אַף עַל פִּי שֶׁבָּחַר בְּדָבָר פָּחוּת וּמָאוּס כָּזֶה, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁאֵין נוֹתְנִים לָאָדָם אֶלָּא אֶת מַה שֶּׁהוּא חָפֵץ בּוֹ וּמְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ, וְלָכֵן כֵּיוָן שֶׁזּוֹ בַּקָּשָׁתוֹ וּמִשְׁאַלְתּוֹ, צָרִיךְ לְמַלְּאוֹת לוֹ אֶת בַּקָּשָׁתוֹ.

וְהַנִּמְשָׁל הוּא שַׁבַּת קֹדֶשׁ, אֲשֶׁר בָּהּ יָכוֹל כָּל אָדָם לִזְכּוֹת לְעֹנֶג רוּחָנִי רַב, כִּי בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַפֵּא אֶת צָרַעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי הַצָּרַעַת מְרַמֶּזֶת עַל גּוּף הָאָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצָּרַעַת גּוּף הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא הַמּוֹשֵׁךְ אֶת הָאָדָם לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הַמְּדֻמִּים.

וּבְשַׁבַּת קֹדֶשׁ, עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת וּמְעַנֵּג אוֹתָהּ, מִתְהַפֵּךְ לוֹ מִנֶּגַע לְעֹנֶג, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון מ"ח).

וְלָכֵן כָּל אָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ לְהַתְחִיל לִזְכּוֹת לְאַהֲבַת הַשֵּׁם, לְהִתְעַנֵּג עַל הַשֵּׁם בְּעֹנֶג עָצוּם וְנִפְלָא וּלְהַרְגִּישׁ אֶת הָעֹנֶג הָעָצוּם שֶׁל לִמּוּד הַתּוֹרָה וְתֵבוֹת הַתְּפִלָּה, וּבְכָךְ לָצֵאת מֵהָעֹנֶשׁ הַנּוֹרָא שֶׁל צָרַעַת גּוּף הַנָּחָשׁ, וְהִנֵּה בִּמְקוֹם כָּךְ יֵשׁ מִי שֶׁמַּעֲדִיף לְהִתְעַנֵּג עַל צָרַעְתּוֹ וּלְהִשָּׁאֵר בִּמְקוֹמוֹ הַנָּמוּךְ בְּתוֹךְ צָרַעַת גּוּף

הַנָּחָשׁ. וּלְכָךְ דּוֹמֶה כָּל מִי שֶׁמְּדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁמֻּתָּר לוֹ מִפְּנֵי שֶׁעֹנֶג הוּא לוֹ.

שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת – כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

הִנֵּה בְּעִנְיַן דִּבּוּר שֶׁל חֹל בְּשַׁבָּת פָּסַק הַ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (סימן שז): וַאֲפִלּוּ בְּשִׂיחַת דְּבָרִים בְּטֵלִים אָסוּר לְהַרְבּוֹת.

וְהִקְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים, שֶׁלִּכְאוֹרָה אִם דְּבָרִים בְּטֵלִים אֲסוּרִים בְּשַׁבָּת, מַדּוּעַ אֵינָם אֲסוּרִים לְגַמְרֵי? וְאִם דְּבָרִים בְּטֵלִים מֻתָּרִים בְּשַׁבָּת, מַדּוּעַ אֵינָם מֻתָּרִים לְגַמְרֵי, אֶלָּא רַק לְהַרְבּוֹת בְּכָךְ בְּשַׁבָּת אָסוּר?

וְהַ"חַיֵּי אָדָם" (סימן שז) תֵּרֵץ, שֶׁהָאִסּוּר שֶׁל "וְדַבֵּר דָּבָר" הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יַסִּיחַ הָאָדָם דַּעְתּוֹ מִקְּדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת עַל יְדֵי דִּבּוּרִים שֶׁל חֹל, וְלָכֵן רַק דִּבּוּרִים בְּטֵלִים מְרֻבִּים הַמַּסִּיחִים דַּעַת מִקְּדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת אָסוּר, אֲבָל דִּבּוּרִים בְּטֵלִים מוּעָטִים שֶׁאֵין מַסִּיחִים דַּעַת הָאָדָם מֵהַשַּׁבָּת, מֻתָּר. וְיֵשְׁנָם עַל כָּךְ עוֹד תֵּרוּצִים בָּאַחֲרוֹנִים.

וְעַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר לְבָאֵר, שֶׁכֵּיוָן שֶׁבְּשַׁבָּת הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל וְהוּא יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בַּמָּרוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

לָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׂמֹחַ מְאֹד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת קְדֻשָּׁתָהּ הַגְּדוֹלָה, כִּי אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָסוּר לְדַבֵּר דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יַסִּיחַ הָאָדָם אֶת דַּעְתּוֹ מִשִּׂמְחַת הַשַּׁבָּת, אֶלָּא יִהְיֶה דָּבוּק כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

וְלָכֵן אָסוּר דַּוְקָא לְהַרְבּוֹת בִּדְבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁלֹּא

יָבוֹא הָאָדָם עַל יָדָם לִידֵי צַעַר בְּשַׁבָּת, כִּי "בְּרֹב דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל פָּשַׁע", וּבְדֶרֶךְ כְּלָל כַּאֲשֶׁר מַרְבִּים בְּשִׂיחָה, מִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר לְדַבֵּר בִּדְבָרִים הַמְצַעֲרִים אוֹתוֹ, כְּגוֹן פְּטִירַת קְרוֹבָיו וּמַעֲשִׂים שֶׁל צַעַר וְכַדּוֹמֶה.

וְכֵן כָּתוּב בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת: "עַל פִּי הָרֹב הַצַּעַר בָּא לָאָדָם עַל יְדֵי דִּבּוּרוֹ", וְעַל יְדֵי כָּךְ אֶפְשָׁר לָבוֹא לִכְלַל אִסּוּר, כִּי זֶה מַמָּשׁ אָסוּר בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַ"מִּשְׁנָה בְּרוּרָה" (סימן שז ס"ג): אָסוּר לְסַפֵּר בְּשַׁבָּת אֵיזֶה דָּבָר שֶׁמִּצְטַעֵר בּוֹ.

וְלָכֵן פָּסַק הַ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ", שֶׁרַק לְהַרְבּוֹת בִּדְבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת אָסוּר, וְזֹאת בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר לְדִבּוּרִים שֶׁל צַעַר הָאֲסוּרִים בְּשַׁבָּת וְיָבוֹאוּ לִידֵי צַעַר בְּשַׁבָּת חַס וְשָׁלוֹם.

טַעַם נוֹסָף לְיַשֵּׁב זֹאת הוּא, מִפְּנֵי שֶׁאִם יִהְיֶה אָסוּר הַדִּבּוּר לְגַמְרֵי בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת, יֵשׁ בְּנֵי אָדָם אֲשֶׁר יָבוֹאוּ לִידֵי צַעַר מִכָּךְ שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְדַבֵּר כְּלָל בְּשַׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִתְבַּטְּלוּ מֵעֹנֶג וְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת, וְזֶה הֶפֶךְ כַּוָּנַת חֲז"ל בְּאָמְרָם שֶׁלֹּא יְדַבֵּר הָאָדָם דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת, אֲשֶׁר עִקָּרָהּ הִיא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם דָּבוּק כָּל הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחַת וְעֹנֶג הַשַּׁבָּת וְיִזְכֶּה לְהִתְעַנֵּג וְלִשְׂמֹחַ בְּנֹעַם הַשֵּׁם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְלֹא כְּדֵי שֶׁיִּצְטַעֵר הָאָדָם מִכָּךְ חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הוּא יַרְבֶּה בְּכָךְ, יֶשְׁנוֹ חֵשֶׁשׁ שֶׁיָּבוֹא לְדַבֵּר דִּבְרֵי צַעַר, כִּי דֶּרֶךְ הַדִּבּוּרִים לְהִתְגַּלְגֵּל לְכָךְ, וְלָכֵן אָסַר הַ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" לְהַרְבּוֹת בְּכָךְ.

וְלָכֵן פָּסַק הָרַמְ"א (סימן שז סעיף א), שֶׁמִּי שֶׁסִּפּוּרֵי שִׁמּוּעוֹת זֶה עֹנֶג לוֹ, מֻתָּר לְדַבֵּר בָּהֶם בְּשַׁבָּת, כִּי הָעִקָּר הוּא לִשְׂמֹחַ וּלְהִתְעַנֵּג בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן מִי שֶׁזֶּה מְצַעֲרוֹ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר כְּלָל - עַל פִּי הָרַמְ"א מֻתָּר לוֹ לְדַבֵּר בָּהֶם בְּשַׁבָּת.

שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת
עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַדִּבּוּר בְּשַׁבָּת

וְעַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֶת מַחֲלֹקֶת הַתַּלְמוּד בַּבְלִי וְהַתַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי, אֲשֶׁר לְפִי שִׁיטַת יְרוּשַׁלְמִי אָסוּר לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר שֶׁל חֹל בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל בַּיְרוּשַׁלְמִי שֶׁבְּקֹשִׁי הִתִּירוּ לוֹמַר שָׁלוֹם בְּשַׁבָּת, וְאִלּוּ שִׁיטַת הַבַּבְלִי (שבת קיג:) שֶׁמִּקּוֹר הָאִסּוּר לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת הוּא מֵהַפָּסוּק "וְדַבֵּר דָּבָר" - וְדָרְשׁוּ חֲז"ל שֶׁלֹּא יְהֵא דִּבּוּרְךָ בְּשַׁבָּת כְּדִבּוּרְךָ שֶׁל חֹל, וְאֵין לְהַרְבּוֹת בִּדְבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת, אֲבָל מְעַט מֻתָּר לְדַבֵּר, כִּי מְעַט אֵין זֶה נֶחְשָׁב כְּ"דִבּוּרְךָ שֶׁל חֹל".

וְאֶפְשָׁר לְבָאֵר אֶת סִבְּרַת מַחְלֹקְתָּם, שֶׁשִּׁיטַת הַתַּלְמוּד הַבַּבְלִי שֶׁאָסוּר לְהַרְבּוֹת בִּדְבָרִים בְּטֵלִים, הִיא בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא הָאָדָם לִידֵי עִנּוּי וְצַעַר בְּשַׁבָּת עַל יְדֵי שֶׁיִּמְנַע אֶת עַצְמוֹ מִדִּבּוּר לְגַמְרֵי בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת. כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה לַהֲמוֹן עַם אֲשֶׁר לֹא כֻּלָּם אוֹחֲזִים בְּדַרְגָּה זוֹ, וְעָלוּל הַדָּבָר לַהֲבִיאָם לִידֵי צַעַר בְּשַׁבָּת, וְזֶה הֶפֶךְ הַמַּטָּרָה שֶׁבִּגְלָלָהּ אָסְרוּ לְדַבֵּר דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת, שֶׁזֹּאת כְּדֵי שֶׁיִּהֵא הָאָדָם דָּבוּק בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, כִּי יֵשׁ כָּאֵלּוּ שֶׁיִּגְרֹם לָהֶם הַדָּבָר צַעַר בְּשַׁבָּת וְרַק עַל יְדֵי שֶׁיְּדַבְּרוּ מְעַט דְּבָרִים בְּטֵלִים יִשְׂמְחוּ בְּשַׁבָּת.

הַשַּׁבָּת דּוֹמָה לַהֲתָנָה

וְאִלּוּ שִׁיטַת הַתַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי וְהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אֲשֶׁר אוֹסְרִים לְדַבֵּר שׁוּם דִּבְרֵי חֹל בְּשַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁשִּׁיטָתָם הִיא, שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁאֵינָם קְשׁוּרִים לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת בְּעַצְמָהּ, נֶחְשָׁב הַדָּבָר לְחִסָּרוֹן

בִּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִשִּׂמְחָתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת הִיא שֶׁהָאָדָם יִהְיֶה דָּבוּק בִּלְבָבוֹ בְּכָל הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָתָהּ וּבִקְדֻשָּׁתָהּ וְלֹא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ כְּלָל מִמֶּנָּה, וְלָכֵן כָּל דְּבוּר אֲשֶׁר אֵינוֹ מֵעֶצֶם הַשִּׂמְחָה עַצְמָהּ נֶחְשָׁב לְהַסָּחַת הַדַּעַת מִשִּׂמְחַת הַשַּׁבָּת וּפוֹגֵם אֶת קְדֻשָּׁתָהּ וְשִׂמְחָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְחָתָן בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ, אֲשֶׁר בְּוַדַּאי בַּחֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ לֹא יְדַבֵּר הֶחָתָן שׁוּם דְּבוּר שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר לַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַחֲתֻנָּה, אֶלָּא בְּוַדַּאי יְדַבֵּר רַק מִשִּׂמְחַת הַחֲתֻנָּה עַצְמָהּ.

כָּךְ גַּם יוֹם הַשַּׁבָּת הִנּוֹ יוֹם הַחֲתֻנָּה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, עַם קְדוֹשׁוֹ, כִּבְיָכוֹל, וּבְשַׁבָּת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל הוּא בְּעַצְמוֹ הֶחָתָן, וְעָלָיו מַשְׁרֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שְׁכִינָתוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמֵבִין שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא חֲתֻנָּה וְהוּא בְּעַצְמוֹ הֶחָתָן בְּשַׁבָּת, בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא יְדַבֵּר בְּשׁוּם דָּבָר אֲשֶׁר אֵינוֹ מֵעֶצֶם הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, כִּי הוּא מֵבִין שֶׁבְּכָךְ הוּא פּוֹגֵם בִּקְדֻשָּׁתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְאַדְרַבָּה, עַל יְדֵי כָּךְ הוּא מַפְסִיד אֶת שִׂמְחָתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁיֵּדַע זֹאת הוּא יִשְׁמֹר אֶת דִּבּוּרוֹ בְּשַׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לְאוֹרָהּ הַגְּדוֹלָה וְשִׂמְחָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

פרק י"ט

רַעֲוָא דְרַעֲוִין

פרק י"ט

רַעֲוָא דְרַעֲוִין

מַעֲלוֹתֶיהָ וּסְגֻלּוֹתֶיהָ וְסוֹדָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שְׁעַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין, וְהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְכָךְ

הִנֵּה הַזְּמַן הַמְקֻדָּשׁ בְּיוֹתֵר בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה הוּא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לְאַחַר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, אֲשֶׁר בּוֹ שׁוֹרָה הָעֵת רָצוֹן הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְשָׁעָה זוֹ נִקְרֵאת בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח"ב דף פח) שְׁעַת "**רַעֲוָא דְרַעֲוִין**", שֶׁתַּרְגּוּמוֹ: "**רָצוֹן שֶׁבִּרְצוֹנוֹת**", וְזֹאת לְרַמֵּז עַל כָּךְ שֶׁבַּזְּמַן הַזֶּה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים וְשׂוֹרִים חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְיֶשְׁנָהּ עֵת רָצוֹן גְּדוֹלָה מְאֹד בַּשָּׁמַיִם, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ - שֶׁיֵּשׁ רָצוֹן לְהֵיטִיב לְכָל הַנִּבְרָאִים כֻּלָּם וְאַף לְמִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי וּכְדַאי לְכָךְ.

וּמְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַטַּעַם שֶׁשָּׁעָה זוֹ הִיא שְׁעַת רָצוֹן כֹּה גְּבוֹהָה, מִפְּנֵי שֶׁבְּכָל הַשָּׁבוּעַ בְּשָׁעָה זוֹ שֶׁל מִנְחָה שׁוֹרָה הַדִּין בָּעוֹלָם, וּבִשְׁעַת הַמִּנְחָה הַדִּין גּוֹבֵר בְּיוֹתֵר, וְהִנֵּה בְּשַׁבָּת הַכֹּל מִתְהַפֵּךְ בַּמָּרוֹם לְרַחֲמִים וַחֲסָדִים, כִּי בְּשַׁבָּת אֵין שׁוּם דִּינִים בַּשָּׁמַיִם אֶלָּא שׁוֹרִים רַק רַחֲמִים וַחֲסָדִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

וְכֵיוָן שֶׁיֵּשְׁנוֹ כְּלָל, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַדִּין מִתְהַפֵּךְ לְרַחֲמִים אָז מִתְגַּלִּים הָרַחֲמִים הַגְּבוֹהִים בְּיוֹתֵר, לָכֵן שָׁעָה זוֹ הִיא עֵת רָצוֹן הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר.

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁלָּכֵן בִּשְׁעַת "רַעֲוָא דְרַעֲוִין" אַף הָאָדָם הַנָּמוּךְ בְּיוֹתֵר הַשָּׁרוּי בְּתוֹךְ הַקְּלִפּוֹת הַקָּשׁוֹת בְּיוֹתֵר, אִם הוּא חָפֵץ לְהִדָּבֵק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁירִים וּזְמִירוֹת וְדִבְרֵי תּוֹרָה וּתְחִנּוֹת וּתְפִלּוֹת - הוּא זוֹכֶה לְבַטֵּל מֵעָלָיו אֶת כֹּחָן שֶׁל הַקְּלִפּוֹת הַחֲזָקוֹת בְּיוֹתֵר וְזוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַהִתְקָרְבוּת.

הָאַחְדוּת הִיא הַכְּלִי לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין

וּמְבָאֵר מוֹהַרַנַ"ת (ליקוה"ל ערב ג), שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ יֶשְׁנָהּ עֵת רָצוֹן עֲצוּמָה וּגְדוֹלָה מְאֹד, וּמִתְגַּלָּה בָּעוֹלָם הָאָרַת רָצוֹן עֲצוּמָה הַנִּקְרֵאת **"הָאָרַת הָרָצוֹן"**, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל יְהוּדִי בְּכָל מַדְרֵגָה שֶׁהוּא נִמְצָא בָּהּ, מִתְעוֹרֵר בְּשָׁעָה זוֹ בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְהַדֶּרֶךְ וְהַכְּלִי לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת הַהָאָרָה הָעֲצוּמָה הַזֹּאת, זֶה עַל יְדֵי מִדַּת הַשָּׁלוֹם, הָאַהֲבָה וְהָאַחְדוּת בֵּינוֹ לְבֵין כָּל יִשְׂרָאֵל. דְּהַיְנוּ, שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ עַל הָאָדָם לְהַכְנִיס בְּלִבּוֹ אַהֲבָה עֲצוּמָה לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל, וּלְהָסִיר מִלִּבּוֹ כָּל מַחֲשָׁבָה שֶׁל שִׂנְאָה, קִנְאָה וְתַחֲרוּת אוֹ כָּל מִינֵי קְפִידוֹת עַל הַבְּרִיּוֹת אִם קַיָּמוֹת בְּלִבּוֹ חַס וְשָׁלוֹם.

וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁרַק עַל יְדֵי הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם עִם כָּל יִשְׂרָאֵל אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הַהָאָרָה הָעֲצוּמָה הַיּוֹרֶדֶת בְּשָׁעָה זוֹ, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁהָאָדָם הַיָּחִיד אֵינוֹ יָכוֹל לְהָכִיל הָאָרָה עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה זוֹ, כִּי אֵין לוֹ כְּלִי כֹּה גָּדוֹל לְהָכִיל הָאָרָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה זוֹ אֶלָּא רַק כַּאֲשֶׁר הוּא מִתְאַחֵד בְּלִבּוֹ וּבְמַעֲשָׂיו עִם כָּל יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי הָאַהֲבָה

וְהַשָּׁלוֹם יְכוֹלִים כֻּלָּם יַחְדָּו לְהָכִיל הָאָרָה גְּדוֹלָה זוֹ הַמִּתְגַּלֵּית בִּשְׁעַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין.

וּמוֹסִיף מוֹהַרַנַ"ת, שֶׁלָּכֵן אָנוּ אוֹמְרִים בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת: **"אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וְכוּ' וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ"**, וְזֹאת כְּדֵי לְרַמֵּז עַל הָאַחְדוּת הַגְּדוֹלָה בֵּין יִשְׂרָאֵל הַמִּתְעוֹרֶרֶת בְּשָׁעָה גְּבוֹהָה זוֹ שֶׁל "רַעֲוָא דְרַעֲוִין", שֶׁרַק עַל יָדָהּ יָכוֹל הָאָדָם לְהָכִיל בְּלִבּוֹ אֶת הָאוֹר הֶעָצוּם הַמִּתְגַּלֶּה וּמֵאִיר בְּשָׁעָה נִפְלָאָה זוֹ.

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית כּוֹלֶלֶת אֶת כָּל הַסְּעוּדוֹת

וְכָתַב הַחִיד"א (מחזיק ברכה סימן קא) טַעַם נוֹסָף לְכָךְ שֶׁשָּׁעָה זוֹ הִיא עֵת רָצוֹן כֹּה גְּדוֹלָה, מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם אוֹכֵל סְעוּדָה זוֹ, שֶׁהִיא הַסְּעוּדָה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל הַשַּׁבָּת, בְּכָךְ הוּא מְגַלֶּה שֶׁכָּל הַסְּעוּדוֹת שֶׁהוּא אָכַל בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת אֵינָן לְשֵׁם תֵּאָבוֹן בִּלְבַד, אֶלָּא כֻּלָּן הָיוּ לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְהָרְאָיָה לְכָךְ הִיא, שֶׁאַף בְּשָׁעָה זוֹ אֲשֶׁר בָּהּ הָאָדָם בְּדֶרֶךְ כְּלָל אֵינוֹ רָעֵב כְּלָל, כִּי הוּא שָׂבֵעַ מֵהַסְּעוּדָה הַקּוֹדֶמֶת שֶׁהוּא אָכַל כְּבָר וּבְכָל זֹאת הוּא נוֹטֵל אֶת יָדָיו וּמֵסֵב לִסְעוּדָה, בְּכָךְ הוּא מְגַלֶּה שֶׁכָּל הַסְּעוּדוֹת שֶׁהוּא אָכַל לִפְנֵי כֵן הָיוּ אַף הֵן רַק לִכְבוֹדָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וּמִפְּנֵי כָּךְ סְעוּדָה זוֹ הִיא הַגְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר מִכָּל הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת, וְאָמְרוּ צַדִּיקִים שֶׁלָּכֵן סְעוּדָה זוֹ נִקְרֵאת בְּהַרְבֵּה קְהִלּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל "שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת", וְזֹאת כְּדֵי לְרַמֵּז שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת בְּתוֹכָהּ אֶת כָּל שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת.

מַעֲלַת הַשִּׂמְחָה בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית

וְכָתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (יתרו פח), שֶׁעַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים יֵשׁ לִשְׂמֹחַ בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית יוֹתֵר מִכָּל הַסְּעוּדוֹת וְיֵשׁ לְהַרְבּוֹת בָּהּ בְּשִׁירָה וְזִמְרָה לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבָּהּ נִשְׁלָמִים כָּל תִּקּוּנֵי הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת, **וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִים סְעוּדָה זוֹ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, נִשְׁלָמִים כָּל תִּקּוּנֵי הַסְּעוּדוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת וְנִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים בָּעוֹלָם. עכ"ד.**

וְכָתַב הָאֲרִיזַ"ל (שער הכוונות דף עד ע"ב), שֶׁלָּכֵן בְּנֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ הַחֲפֵצִים בְּמֶשֶׁךְ יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, עַכְשָׁו בִּסְעוּדָה זוֹ, שֶׁבָּהּ הַמֶּלֶךְ שָׁרוּי בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, עֲלֵיהֶם לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי בְּשָׁעָה זוֹ שׁוֹרָה עֵת רָצוֹן גְּדוֹלָה מְאֹד וְאֵין שׁוּם דִּין בַּשָּׁמַיִם וּמִתְבַּטְּלִים כָּל כֹּחָן שֶׁל הַקְּלִפּוֹת הַקָּשׁוֹת בְּיוֹתֵר הַנִּקְרָאוֹת "כְּלָבִים חֲצוּפִים", וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְנִיס אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת לְתוֹךְ חוֹרֵיהֶן, וְלָכֵן הַשִּׂמְחָה בְּשָׁעָה זוֹ גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

כֹּחָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁל שַׁבָּת

וְכָתַב עוֹד מוֹהַרַנַ"ת (ליקוה"ל תפילת המנחה ז), שֶׁכֵּיוָן שֶׁשָּׁעָה זוֹ הִיא שָׁעָה גְּבוֹהָה מְאֹד, לָכֵן יֵשׁ בְּכֹחָהּ שֶׁל תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, כִּי כָּתַב הָאֲרִיזַ"ל, שֶׁבְּכָל תְּפִלָּה אֲשֶׁר מִתְפַּלְּלִים בִּימוֹת הַחֹל יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּין עַד הַתְּפִלָּה הַבָּאָה, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה זוֹ בְּכַוָּנָה עֲצוּמָה מֵעֹמֶק לִבּוֹ.

לְמָשָׁל בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית אֲשֶׁר מִתְפַּלְּלִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם, יָכוֹל

הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ מוֹחִין וְהֶאָרָה וּלְהַמְתִּיק אֶת הַדִּין עַד תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁאַחֲרֶיהָ, וְכֵן בִּתְפִלַּת עַרְבִית אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים עַד תְּפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁאַחֲרֶיהָ.

אֲבָל תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל כָּל יוֹם יֵשׁ בְּכֹחָהּ לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּין שֶׁל כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ עַד תְּפִלַּת מִנְחָה הַבָּאָה לַמָּחֳרָת, וְזֹאת כַּאֲשֶׁר הִיא נֶאֱמֶרֶת בְּכַוָּנָה רַבָּה, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁשְּׁעַת מִנְחָה בְּכָל יוֹם הוּא הַזְּמַן שֶׁבּוֹ שׁוֹרֶה תֹּקֶף הַדִּין, וְלָכֵן בְּשָׁעָה זוֹ אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים שֶׁל כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ.

אֲבָל בִּתְפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת אֲשֶׁר בָּהּ מְאִירָה הֶאָרַת הָרָצוֹן הָעֶצּוּמָה הַנִּקְרֵאת "רַעֲוָא דְרַעֲוִין", אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְאִם יִתְפַּלֵּל הָאָדָם תְּפִלָּה זוֹ מִתּוֹךְ כַּוָּנָה עֶצּוּמָה, הוּא יַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ וְיִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת הֶאָרַת הָרָצוֹן הָעֲצוּמָה, שֶׁהִיא הֶאָרַת "רַעֲוָא דְרַעֲוִין" הַמִּתְגַּלָּה בְּשָׁעָה זוֹ, אֲשֶׁר הַכְּלִי לְהָכִיל זֹאת הִיא תְּפִלַּת הַמִּנְחָה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה.

וְהִנֵּה כָּתַב הָאֲרִיז"ל, שֶׁבְּשַׁבָּת עַל יְדֵי הַתְּפִלּוֹת מְתַקְּנִים אֶת פְּנִימִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, וְעַל יְדֵי סְעוּדַת הַשַּׁבָּת מְתַקְּנִים אֶת חִיצוֹנִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְלָכֵן עַל יְדֵי תְּפִלַּת הַמִּנְחָה בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה יַחַד עִם הַסְּעוּדָה שְׁלִישִׁית מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, זוֹכִים לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהֶעָצוּם שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה הַמִּתְגַּלָּה בִּשְׁעַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין.

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית
מִתּוֹךְ רְצוֹנוֹת וְנַעֲגוּעִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

וְהִנֵּה הַזְּמַן לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת הֶאָרַת הָעֵת הָרָצוֹן הָעֲצוּמָה

הַמִּתְגַּלֵּית בְּשָׁעָה זוֹ הִיא בִּפְרָט בְּעֵת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, כִּי הַזְּמַן שֶׁמִּתְגַּלֵּית הָאָרַת הָרָצוֹן הוּא בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, כְּפִי שֶׁכּוֹתֵב רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב (ליקו"מ ז), וְזֹאת כַּאֲשֶׁר אוֹכֵל הָאָדָם בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, וְלָכֵן בְּשָׁעָה זוֹ שֶׁל רַעֲוָא דְרַעֲוִין, שֶׁזּוֹהִי עֵת רָצוֹן עֲצוּמָה וּגְדוֹלָה מְאֹד וּבָהּ אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְהָאָרַת הָרָצוֹן, עַל הָאָדָם לֶאֱכֹל בִּקְדֻשָּׁה עֲצוּמָה וּבְכִסּוּפִים גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הֶעָצוּם הַיּוֹרֵד בְּשָׁעָה זוֹ.

וְעַל יְדֵי שֶׁיְּקַבֵּל הָאָדָם אֶת הָאוֹר הֶעָצוּם הַמִּתְגַּלֶּה בְּשָׁעָה זוֹ, הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאָרַת הָרָצוֹן לְכָל הַשָּׁבוּעַ וּלְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים שֶׁל כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית מְסֻגֶּלֶת לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ

הִנֵּה כָּתְבוּ חֲזַ"ל (שבת קי"ט), שֶׁעַל יְדֵי סְעוּדָה שְׁלִישִׁית נִצּוֹל הָאָדָם מִמִּלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג, וְאָמְרוּ רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זיע"א וְעוֹד צַדִּיקִים, שֶׁעִקַּר מִלְחָמָה זוֹ תִּהְיֶה בָּרוּחָנִיּוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים מִלְחָמָה עַל הָאֱמוּנָה שֶׁל הָאָדָם, וְכָל הַזָּהִיר בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית יִזְכֶּה לְהִנָּצֵל מִמִּלְחָמָה זוֹ, וְכֵן עַל יָדָהּ זוֹכֶה הָאָדָם לִהְיוֹת דָּבוּק בַּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְזוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת הַטּוֹבוֹת, הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת.

הַמֶּלֶךְ מְחַלֵּק מַתָּנוֹת

שְׁעַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין הִיא שְׁעַת עֵת רָצוֹן גְּדוֹלָה, בָּהּ כָּל תְּפִלּוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם מִתְקַבְּלוֹת בַּמָּרוֹם.

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁשָּׁעָה זוֹ הֲרֵי הִיא שׁוֹנָה מִכָּל יוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ אֵין לָאָדָם לְבַקֵּשׁ כְּלָל עַל דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים, אֶלָּא אַדְרַבָּא, עָלָיו לִרְאוֹת כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה, כְּמוֹ שֶׁנִּפְסַק בַּ"שֻׁלְחָן עָרוּךְ" (סימן שז).

אֲבָל בְּשָׁעָה זוֹ יָכוֹל הָאָדָם לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, וּבְשָׁעָה זוֹ כָּל תְּפִלּוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם נַעֲנוֹת בַּמָּרוֹם.

עֵת רָצוֹן – כְּמוֹ בִּשְׁעַת יוֹם כִּפּוּר

וְכָתַב הַ"חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם", שֶׁבְּשָׁעָה גְּבוֹהָה זוֹ אֵין רְשׁוּת לַיֵּצֶר הָרָע לְקַטְרֵג כְּמוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְלָכֵן בְּשָׁעָה זוֹ אָנוּ אוֹמְרִים אֶת הַפָּסוּק: **"וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן אֱלֹקִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ".**

וְזֹאת לְרַמֵּז, שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ יֶשְׁנָהּ עֵת רָצוֹן עֲצוּמָה מְאֹד וְכָל תְּפִלּוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם מִתְקַבְּלוֹת כְּמוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְדָבָר זֶה רָמוּז בְּפָסוּק זֶה, כְּפִי שֶׁחֲזַ"ל אוֹמְרִים עַל הַפָּסוּק "לְדָוִד ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי" - "אוֹרִי" זֶהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְ"יִשְׁעִי" זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים.

וְאַף עַכְשָׁו אָנוּ מַזְכִּירִים זֹאת בְּפָסוּק "עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת **יִשְׁעֶךָ**", וְזֹאת לְרַמֵּז עַל כָּךְ שֶׁבִּשְׁעַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין יֶשְׁנָהּ אֶפְשָׁרוּת לְכָל אֶחָד לִפְעֹל בִּתְפִלָּתוֹ כְּמוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בִּשְׁעַת הַנְּעִילָה.

מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁנִּפְרַד מֵאוֹהֲבוֹ

וְאָמְרוּ צַדִּיקִים מָשָׁל נִפְלָא עַל כָּךְ.

מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהִתְאַכְסֵן אֵצֶל אֶחָד מֵאוֹהֲבָיו וּמְקֹרָבָיו, וּבְמֶשֶׁךְ כָּל יְמֵי שְׁהוּתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ יָצָא הַלָּה מִגְּדֵרוֹ לְכַבֵּד אֶת הַמֶּלֶךְ

וְשָׂמַח עִם הַמֶּלֶךְ וְשָׁר לִכְבוֹדוֹ שִׁירִים וְנִגּוּנִים, וְלִפְנֵי שֶׁהַמֶּלֶךְ הָלַךְ לְבֵיתוֹ, הוּא פָּנָה אֶל הַמֶּלֶךְ וְנָפַל לְרַגְלָיו וְסִפֵּר לוֹ אֶת דָּחְקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ. וְהַמֶּלֶךְ כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת, אָכֵן מִלֵּא מִיָּד אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹתָיו וּבַקָּשׁוֹתָיו וְנָתַן לוֹ כָּל מַה שֶּׁהוּא הָיָה צָרִיךְ.

כָּךְ אָנוּ בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ שְׂמֵחִים עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְשָׁרִים וּמְזַמְּרִים לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲבָל לִפְנֵי שֶׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת אָנוּ מִתְחַנְּנִים וּמְבַקְּשִׁים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל מְבָקָּשֵׁנוּ, וּבְוַדַּאי בְּשָׁעָה זוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְמַלֵּא אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹתָיו וּרְצוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם.

סְגֻלּוֹתֶיהָ שֶׁל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית – שְׁעַת יְרִידַת הַשֶּׁפַע לְכָל הַשָּׁבוּעַ

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית מְסֻגֶּלֶת לִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל הַתְּחוּמִים - בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֲרִיז"ל שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ יוֹרֵד הַשֶּׁפַע שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ, וּבִשְׁבִיל לְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע הַזֶּה עַל הָאָדָם לוֹמַר בִּתְחִלַּת הַסְּעוּדָה, לְאַחַר שֶׁנּוֹטֵל אֶת יָדָיו וּבוֹצֵעַ עַל הַפַּת, אֶת נֻסַּח **"אַתְקִינוּ סְעוּדְתָּא דִּמְהֵימְנוּתָא וְכוּ' דָּא הִיא סְעוּדְתָּא דִּזְעֵיר אַנְפִּין"**, וּבַאֲמִירָה זוֹ מַמְשִׁיךְ הָאָדָם אֶת הַשֶּׁפַע שֶׁל הַפַּרְנָסָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, כִּי בְּשָׁעָה זוֹ יוֹרֵד הַשֶּׁפַע שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַשֶּׁפַע יוֹרֵד בְּשָׁעָה זוֹ מִזְּעֵיר אַנְפִּין וּמִשְׁתַּלְשֵׁל לָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַזֶּה.

סְגֻלָּה לְפַרְנָסָה טוֹבָה

וְכָתַב הָרַהַ"ק רַבִּי מְנַחֵם מֶנְדֶּל מֵרִימְנוֹב זִיע"א, שֶׁכֵּיוָן שֶׁכָּל

הַשֶּׁפַע שֶׁל כָּל שָׁבוּעַ יוֹרֵד בְּשָׁעָה זוֹ, לָכֵן יְכַוֵּן הָאָדָם בַּאֲכִילָתוֹ אֶת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ. דְּהַיְנוּ, שֶׁבַּחֲתִיכַת הַחַלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאוֹכֵל יְכַוֵּן לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע לְיוֹם רִאשׁוֹן, וּבַחֲתִיכָה הַשְּׁנִיָּה לְיוֹם שֵׁנִי, וְכֵן הָלְאָה, וּבִזְכוּת כָּךְ מֻבְטָח לוֹ שֶׁלֹּא יֶחְסַר לוֹ שֶׁפַע שֶׁל פַּרְנָסָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וְכֵן כָּתַב בַּעַל הַ"בְּנֵי יִשָּׂשכָר" זיע"א, שֶׁמְּסְגֶּלֶת סְעוּדָה זוֹ לְפַרְנָסָה טוֹבָה, מִפְּנֵי שֶׁסְּעוּדָה זוֹ הִיא כְּנֶגֶד יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ" וְכוּ'.

וְכֵן כָּתַב רַבִּי פִּנְחָס מִקּוֹרִיץ זיע"א, שֶׁשָּׁעָה זוֹ הִיא עֵת רָצוֹן לִפְעֹל בָּהּ פַּרְנָסָה טוֹבָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

סְגֻלָּה לַאֲרִיכוּת יָמִים

הִנֵּה שְׁלֹשֶׁת הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת מְכֻוָּנוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת עֲלֵיהֶם הַשָּׁלוֹם. סְעוּדָה רִאשׁוֹנָה הִיא כְּנֶגֶד אַבְרָהָם אָבִינוּ, סְעוּדָה שְׁנִיָּה כְּנֶגֶד יִצְחָק אָבִינוּ, וּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית כְּנֶגֶד יַעֲקֹב אָבִינוּ.

וְכָתַב בַּעַל הָ"אִמְרֵי נֹעַם" זיע"א, שֶׁסְּגֻלָּתָהּ שֶׁל סְעוּדָה זוֹ שֶׁהִיא מְכֻוֶּנֶת כְּנֶגֶד יַעֲקֹב אָבִינוּ לִזְכּוֹת לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, מִפְּנֵי שֶׁעַל יַעֲקֹב אָבִינוּ נֶאֱמַר בַּחֲזַ"ל (ברכות נז): הָרוֹאֶה יַעֲקֹב בַּחֲלוֹם נִתּוֹסְפוּ לוֹ חַיִּים. וְלָכֵן סְעוּדָה זוֹ, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד יַעֲקֹב, הִיא מְסֻגֶּלֶת לַאֲרִיכוּת יָמִים, וְכָל הַזָּהִיר בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית - הֵן לְקַיְּמָהּ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה רַבָּה וְהֵן לְקַיְּמָהּ בִּזְמַנָּהּ וְלָשִׁיר בָּהּ שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם וּלְקַיְּמָהּ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וּבְדִבְרֵי תּוֹרָה - יִזְכֶּה לְחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת.

סְגֻלָּה לְבָנִים, חַיִּים וּפַרְנָסָה

וְהִנֵּה כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁשְּׁלֹשֶׁת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי, אֵינָם תְּלוּיִים בִּזְכֻיּוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם אֶלָּא בַּמַּזָּל הָעֶלְיוֹן.

וְכָתַב הַ"חֲתַם סוֹפֵר" זיע"א, שֶׁמִּפְּנֵי כָּךְ שְׁעַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, בָּהּ מִתְעוֹרֵר הַמַּזָּל הָעֶלְיוֹן, מְסֻגֶּלֶת מְאֹד לִפְעֹל יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ, שֶׁהֵם: פַּרְנָסָה, בְּרִיאוּת וַאֲרִיכוּת יָמִים, וְכֵן נִתָּן לִפְעֹל בָּהּ יְשׁוּעוֹת לַחֲשׁוּכֵי בָּנִים שֶׁיִּזְכּוּ לְזֶרַע שֶׁל קַיְמָא.

הַמְּתָּקַת הַדִּינִים לְכָל הַשָּׁבוּעַ

וְכָתַב מוֹהֲרַנַ"ת (ברכת השחר ה), שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ שֶׁל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית יָכוֹל הָאָדָם לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים שֶׁל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁעַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין הִיא כְּמוֹ הַפִּדְיוֹן הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא מַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים אַף לְאֵלּוּ שֶׁנִּגְזְרוּ בְּכָל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִים שֶׁיֶּשְׁנָם בַּשָּׁמַיִם, וּבְכֹחָהּ שֶׁל שָׁעָה זוֹ לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּין מֵעַל הָאָדָם וּלְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו שֶׁפַע רַחֲמִים וַחֲסָדִים.

סְגֻלָּה לְהִנָּצֵל מֵחֲלוֹמוֹת רָעִים

כַּאֲשֶׁר הִתְלוֹנֵן יְהוּדִי אֶחָד אֵצֶל רַבִּי יוֹאֵל מִסָּאטְמָר זיע"א שֶׁהִנּוֹ סוֹבֵל מֵחֲלוֹמוֹת רָעִים בְּמֶשֶׁךְ יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ וְהִנּוֹ זָקוּק הַרְבֵּה פְּעָמִים לָצוּם עֵקֶב כָּךְ, עָנָה לוֹ רַבִּי יוֹאֵל מִסָּאטְמָר, שֶׁיִּזָּהֵר בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית וּבִזְכוּת כָּךְ יִפָּסְקוּ חֲלוֹמוֹתָיו הָרָעִים.

וּכְשֶׁשָּׁאֲלוּ אֶת הַגָּאוֹן רַבִּי מֹשֶׁה קְלִירְס זַצַ"ל, רַבָּהּ שֶׁל טְבֶרְיָה,

מָה הַמָּקוֹר לְכָךְ בְּדִבְרֵי חֲז"ל, וּמָה הַקֶּשֶׁר בֵּין סְעוּדָה שְׁלִישִׁית לַחֲלוֹמוֹת רָעִים - עָנָה לָהֶם שֶׁזֶּה זֹהַר מְפֹרָשׁ בְּפָרָשַׁת הַאֲזִינוּ. שֶׁכָּתוּב שָׁם שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זיע"א: מֵעִיד אֲנִי עַל עַצְמִי שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא הִפְסַדְתִּי שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן מֵעוֹלָם לֹא הָיִיתִי צָרִיךְ לְתַעֲנִית חֲלוֹם לֹא בְּשַׁבָּת וְלֹא בְּיוֹם חֹל. וְכַמּוּבָן שֶׁעִקַּר הַסְּגֻלָּה בְּכָךְ הִיא כַּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹרֵךְ אֶת הַסְּעוּדָה שְׁלִישִׁית מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה וּמַרְבֶּה בָּהּ בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

זְהִירוּת מִדִּבְרֵי חֻלִּין בְּשָׁעָה גְּבוֹהָה זוֹ

מוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁהָרוֹצֶה לִזְכּוֹת לָאוֹר הֶעָצוּם הַמִּתְגַּלֶּה בִּשְׁעַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין, שֶׁהִיא הֶאָרַת הָרָצוֹן וְהַמְּתָקַת כָּל הַדִּינִים מֵעַל הָאָדָם בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, עָלָיו לְהִזָּהֵר בְּיוֹתֵר מִדְּבָרִים בְּטֵלִים וְשִׂיחוֹת חֻלִּין הָאֲסוּרִים כָּל הַשַּׁבָּת, וּבִפְרָט בְּשָׁעָה זוֹ בָּהּ נִמְצָאִים בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ.

כְּמוֹ שֶׁמְּסֻפָּר עַל הָ"אַבִּיר יַעֲקֹב" מִסָּדִיגוּרָא זיע"א, שֶׁפַּעַם אַחַת יָשַׁב בְּחַדְרוֹ בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית, וּכְשֶׁשָּׁמַע אֲנָשִׁים הַמְשׂוֹחֲחִים בֵּינֵיהֶם בַּסְּעוּדָה, יָצָא מֵחַדְרוֹ וְאָמַר לָהֶם: לְדַבֵּר בַּזְּמַן הַזֶּה זֶה יוֹתֵר גָּרוּעַ מִלְּדַבֵּר בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה.

וְאַף רַבִּי יוֹאֵל מִסָּאטְמָר זיע"א כְּשֶׁרָאָה אֲנָשִׁים הַמְשׂוֹחֲחִים בְּשָׁעָה זוֹ, פָּנָה אֲלֵיהֶם וְאָמַר בְּצַעַר: וְכִי בַּשָּׁעָה הַקְּדוֹשָׁה בְּיוֹתֵר שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הִנְּכֶם מְשׂוֹחֲחִים בִּדְבָרִים שֶׁל מַה בְּכָךְ?!

וְעַל רַבִּי לֵייבּ שָׂרֶה'ס זיע"א מְסֻפָּר, שֶׁכַּאֲשֶׁר רָאָה יְהוּדִים הַמְדַבְּרִים בֵּינֵיהֶם בִּדְבָרִים בְּטֵלִים בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית לְאַחַר שֶׁיָּצְאוּ הַכּוֹכָבִים, פָּנָה אֲלֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם: מִי בִּקֵּשׁ מִמְּכֶם לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל

הַקֹּדֶשׁ וּלְדַבֵּר דִּבְרֵי חֻלִּין? עָדִיף לָכֶם לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וּלְהוֹצִיא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא לְשׂוֹחֵחַ בִּזְמַן חָשׁוּב וְקָדוֹשׁ כָּזֶה.

וְלָכֵן הֶחָפֵץ לִזְכּוֹת לָאוֹר הֶעָצוּם הַמִּתְגַּלֶּה בְּשָׁעָה זוֹ, עָלָיו לְהִזָּהֵר בְּיוֹתֵר לִהְיוֹת דָּבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשָׁעָה זוֹ וּלְנַצֵּל שָׁעָה זוֹ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְדִבְרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה לָאוֹר הֶעָצוּם וְהַנִּפְלָא שֶׁיּוֹרֵד בְּשָׁעָה זוֹ.

מָשָׁל נִפְלָא

וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר הָאָדָם אֵינוֹ מְנַצֵּל שָׁעָה זוֹ לִקְדֻשָּׁה וּלְדִבְרֵי תּוֹרָה, אֶלָּא מְצַפֶּה וּמְחַכֶּה שֶׁתִּגָּמֵר הַשַּׁבָּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל כְּבָר לִפְנוֹת לַעֲסָקָיו וְעִנְיָנָיו - מַפְסִיד הוּא מְאֹד בְּכָךְ, כְּפִי שֶׁמַּסְבִּיר זֹאת הָ"עַרְבֵי נַחַל" בְּמָשָׁל נִפְלָא.

מָשָׁל לְמַלְכָּה שֶׁנִּקְלְעָה לְאַחַת הֶעָרִים בִּמְדִינָתָהּ וְחִפְּשָׂה מָקוֹם לִשְׁהוֹת בּוֹ בַּיּוֹם הַקָּרוֹב. הִיא חִפְּשָׂה רַבּוֹת וְלֹא מָצְאָה הֵיכָן לָלוּן, עַד שֶׁבַּסּוֹף מָצְאָה מָקוֹם בְּבֵית אַחַד הַמְקֹרָבִים לַמַּלְכוּת.

וְאָכֵן, הִיא הִתְאָרְחָה אֵצֶל אֶחָד הַמְקֹרָבִים לַמַּלְכוּת, וְהִנֵּה בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַיּוֹם יָצָא הַמְאָרֵחַ מִגְּדֵרוֹ לְכַבְּדָהּ בְּכָל מִינֵי כָּבוֹד וִיקָר, וְהִיא רָצְתָה לָתֵת לוֹ מַתָּנוֹת רַבּוֹת וִיקָרוֹת מְאֹד וּלְעַשְּׁרוֹ בְּעֹשֶׁר רַב, אֲבָל בַּשָּׁעָה הָאַחֲרוֹנָה אָרַז הַמְאָרֵחַ אֶת כָּל מִטַּלְטְלֵיהָ וֶהֱכִינָם סָמוּךְ לַדֶּלֶת, וּבְכָךְ רָמַז לָהּ שֶׁמִּחַכֶּה שֶׁתַּעֲזֹב כְּבָר אֶת בֵּיתוֹ. כְּשֶׁרָאֲתָה זֹאת הַמַּלְכָּה, כָּעֲסָה עָלָיו בְּכַעַס גָּדוֹל, וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא נָתְנָה לוֹ מַתָּנוֹת - אֶלָּא אַף הֶעֱנִישָׁה אוֹתוֹ בָּעֲנָשִׁים חֲמוּרִים.

כָּךְ אָדָם שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ מְשׂוֹחֵחַ בִּדְבָרִים בְּטֵלִים וּמְבַטְּלָהּ בְּדִבְרֵי

הֲבַאי, בְּכָךְ מַרְאֶה שֶׁחָפֵץ הוּא שֶׁהַמֶּלֶךְ יֵצֵא כְּבָר מִבֵּיתוֹ וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ לִהְיוֹת עִם הַמֶּלֶךְ.

הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בִּשְׁעַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין

וּמְסַיֵּם הָ"עַרְבֵי נַחַל", שֶׁמִּפְּנֵי שֶׁאֵין מְנַצְּלִים שָׁעָה חֲשׁוּבָה זוֹ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם מִתְעַכֶּבֶת כָּל הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה וּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַגְּאֻלָּה שֶׁאָנוּ מְצַפִּים אֵלֶיהָ תְּלוּיָה בְּגִלּוּי הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נד ז): "וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקַבְּצֵךְ", וּבְשָׁעָה זוֹ מִתְגַּלִּים הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים הָאֵלּוּ וְאֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְגִלּוּי מָשִׁיחַ, אֲבָל מִפְּנֵי שֶׁאֵין מְנַצְּלִים שָׁעָה זוֹ כָּרָאוּי, אֵין מִתְגַּלִּים הָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים הָאֵלּוּ, וְלָכֵן מִתְעַכֶּבֶת הַגְּאֻלָּה.

וְכֵן כּוֹתֵב מוֹהֲרַנַ"ת (הלכות גביית חוב מהיתומים הלכה ב'), שֶׁכָּל גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הָיְתָה בִּזְכוּת הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן וְהָרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים הַנִּקְרָאִים "רַעֲוָא דְרַעֲוִין", כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם" - אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ, אֲנִי וְלֹא שָׂרָף - "אֲנִי ה'", וְכַאֲשֶׁר הִתְגַּלָּה אוֹר זֶה, מִיָּד זָכוּ לְהִגָּאֵל.

וְלָכֵן בִּשְׁעַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין הִסְתַּלְּקוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק וְדָוִד הַמֶּלֶךְ מֵהָעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי גֹּדֶל כִּסּוּפָם וְהִשְׁתּוֹקְקוּתָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵם נִכְלְלוּ בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, עַד שֶׁגָּוְעוּ וַתַּעַל נִשְׁמָתָם לַמָּרוֹם מִגֹּדֶל הַנְּעִימוּת וְהַמְּתִיקוּת שֶׁל הָאוֹר הָעֶלְיוֹן.

וְכֵן מְסֻפָּר עַל עוֹד צַדִּיקִים שֶׁזָּכוּ לְמַדְרֵגוֹת נוֹרָאוֹת וַעֲצוּמוֹת בְּשָׁעָה נִשְׂגָּבָה וּמְרוֹמֶמֶת זוֹ שֶׁל רַעֲוָא דְרַעֲוִין.

כְּמוֹ שֶׁמְּסֻפָּר עַל הָרַהַ"ק רַבִּי מִיכַל מִזְּלָאטְשׁוֹב זיע"א שֶׁהָיָה

תָּמִיד מִסְתּוֹבֵב בְּשָׁעָה זוֹ בְּכִסּוּפִים עֲצוּמִים וְנוֹרָאִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַד שֶׁכִּמְעַט הָיָה גוֹוֵעַ מֵרֹב דְּבֵקוּת, וּבְכָל שָׁבוּעַ הָיָה בָּא הַשַּׁמָּשׁ וּמַפְרִיעַ לוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְוַע מֵרֹב דְּבֵקוּת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּבְשָׁבוּעַ אֶחָד שָׁכַח הַשַּׁמָּשׁ לְהַגִּיעַ אֵלָיו, וּבְאוֹתוֹ שָׁבוּעַ הָיָה הַצַּדִּיק הוֹלֵךְ בְּבֵיתוֹ הָלוֹךְ וְחָזוֹר כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "בְּהַאי שַׁעְתָּא אִסְתַּלַּק מֹשֶׁה", עַד שֶׁנִּגְוַע וְנֶאֱסַף אֶל עַמָּיו.

וְכֵן מְסַפְּרִים עֵדֵי רְאָיָה עַל הָרה"צ רַבִּי שְׁמוּאֵל הוֹרוֹוִיץ זַצַ"ל, שֶׁפַּעַם אַחַת כַּאֲשֶׁר מָסַר שִׁעוּר בְּאַתְרָא קַדִּישָׁא מֵירוֹן לִפְנֵי חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית, הִתְלַהֲבוּתוֹ הִרְקִיעָה שְׁחָקִים עַד שֶׁהָיָה הַדָּבָר מְסֻכָּן מְאֹד בִּשְׁבִילוֹ, וּכְשֶׁהִבְחִין בְּכָךְ הָרה"צ ר' שְׁמוּאֵל שַׁפִּירָא זַצַ"ל, הִפְסִיקוֹ בְּאֶמְצַע הַשִּׁעוּר, וּבִזְכוּת כָּךְ הִצִּיל אֶת חַיָּיו.

הִתְגַּלּוּת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת

שְׁעַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין הִיא שְׁעַת רָצוֹן מְיֻחֶדֶת לְקַבֵּל תְּפִלּוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּבְשָׁעָה זוֹ עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּעַל "שִׁבֲלֵי הַלֶּקֶט" (סימן קכו), שֶׁהַטַּעַם שֶׁאוֹמְרִים בִּתְפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת אֶת הַפָּסוּק "וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן", מִשּׁוּם שֶׁהַצָּרָה הָאַחֲרוֹנָה לִפְנֵי בּוֹא הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים, וּבְיוֹם הָאַחֲרוֹן הִיא תִּכְבַּד מְאֹד עַד עֵת מִנְחָה, וְאָז יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ נַעֲנִין בִּתְפִלָּתָם בִּתְפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת, וּמִיָּד יָבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְיִגְאָלֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן.

פרק כ

שַׁבַּת שָׁלוֹם

פרק כ

שַׁבַּת שָׁלוֹם

כַּאֲשֶׁר אָנוּ מִתְבּוֹנְנִים בְּכָל מִנְהֲגֵי שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, יֶשְׁנָן כַּמָּה שְׁאֵלוֹת הָעוֹלוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

שְׁאֵלָה רִאשׁוֹנָה

הִנֵּה כָּל אֶחָד חָפֵץ לִזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ אֶת קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת. כֵּיצַד וּמַהִי הַדֶּרֶךְ וְהַנְּתִיב לִזְכּוֹת עַל יָדָם לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהַנִּפְלָא וְלַמְּתִיקוּת וְהָעֲרֵבוּת הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה?

שְׁאֵלָה שְׁנִיָּה

מַדּוּעַ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מְבָרְכִים אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בְּבִרְכַּת 'שַׁבַּת שָׁלוֹם' (כמו שכתב האריז"ל בפע"ח ה"ה פ"א), וְלֹא 'שַׁבָּת שְׂמֵחָה' כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִים בְּחַגִּים וּמוֹעֲדִים?

שְׁאֵלָה שְׁלִישִׁית

מַדּוּעַ יֵשׁ עִנְיָן מְיֻחָד לֶאֱכֹל דָּגִים בְּכָל סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת כַּמּוּבָא בָּאֲרִיזַ"ל (פע"ח יח כד)? כְּמוֹ כֵן מַדּוּעַ לְפִי הָאֲרִיזַ"ל יֵשׁ לִבְצֹעַ עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת?

שְׁאֵלָה רְבִיעִית

מַדּוּעַ יֵשׁ בְּעַרְבֵי שַׁבָּתוֹת וּבְשַׁבָּת עַצְמָהּ נִסְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים בְּמִדַּת הַכַּעַס וְהַמַּחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַחִיד"א וְהַגְּרָ"ח פָּלָאגִ'י (כה"ח כז לד) וְהַמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (סימן ר"נ) וָעוֹד?

שְׁאֵלָה חֲמִישִׁית

כֵּיצַד אָנוּ נוֹהֲגִים בְּמִנְהָג שֶׁל חֲבֵרִים כִּבְיָכוֹל לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, כַּאֲשֶׁר אָנוּ שָׁרִים לָהֶם אֶת שִׁירַת "שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם"? וְכִי אָנוּ חֲבֵרִים שֶׁלָּהֶם? וְהַאִם אָנוּ בְּמַדְרֵגָה כָּזֹאת שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לָשִׁיר שִׁירִים לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת?

שְׁאֵלָה שִׁשִּׁית

מַדּוּעַ כָּתְבוּ הַחִיד"א וְהַ"בָּן אִישׁ חַי" שֶׁיֵּשׁ לְכַוֵּן בַּמִּקְוֶה בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְתַקֵּן אֶת מִדַּת הַכַּעַס, וְרַק לְאַחֲרֶיהָ טוֹבְלִים טְבִילָה נוֹסֶפֶת לִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת?

שְׁאֵלָה שְׁבִיעִית

מַדּוּעַ כַּאֲשֶׁר מְבַקְּרִים אֶת הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת, אוֹמְרִים לוֹ שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא (שבת יא)? וּמַהִי הַדֶּרֶךְ שֶׁבָּהּ יוּכַל הַחוֹלֶה לִזְכּוֹת שֶׁזְּכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת תַּעֲמֹד לוֹ לְהִתְרַפֵּא מֵחָלְיוֹ?

שְׁאֵלָה שְׁמִינִית

כֵּיצַד וּמַהִי הַדֶּרֶךְ לְהַמְשִׁיךְ אֶת אוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת לְכָל שִׁשֶּׁת יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יִזְכֶּה הָאָדָם לְהִכָּנֵס בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ בְּשַׁעֲרֵי הָעֲבוֹדָה?

שְׁאֵלָה תְּשִׁיעִית

מַדּוּעַ כָּל גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל תְּלוּיָה בִּשְׁמִירַת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל, אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִין? וְכֵיצַד וּבְאֵיזֶה אֹפֶן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּת כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל יָדָהּ לִגְאֻלָּה?

קַבָּלַת הַשַּׁבָּת – תְּלוּיָה בָּאַחְדוּת בֵּין יִשְׂרָאֵל

וְהַתְּשׁוּבָה לְכָל שְׁאֵלוֹת אֵלּוּ נִמְצֵאת בְּדִבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, הַמְגַלֶּה שֶׁכָּל אוֹר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה תָּלוּי וְעוֹמֵד בַּשָּׁלוֹם וּבָאַחְדוּת שֶׁיֵּשׁ בֵּין יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי אֲשֶׁר הוּא מִתְאַחֵד עִם יִשְׂרָאֵל, כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְזֹאת מִשּׁוּם שֶׁהַשַּׁבָּת נִקְרֵאת שָׁלוֹם, וְזֶהוּ מַהוּתָהּ הַפְּנִימִית שֶׁל הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פ' קורח קעו): **"בּוֹא וּרְאֵה שֶׁאֵין הָעוֹלָם עוֹמֵד אֶלָּא עַל הַשָּׁלוֹם. וְלָכֵן כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא יָכוֹל הָיָה הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהִשְׁרָה עָלָיו אֶת הַשָּׁלוֹם. וּמָה הוּא הַשָּׁלוֹם? זוֹ הַשַּׁבָּת! שֶׁבָּהּ יֵשׁ שָׁלוֹם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְעַל זֶה הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם".**

וּמוֹסִיף הַזֹּהַר (חלק א, לח), שֶׁבְּכָל שַׁבָּת נִפְרֶסֶת סֻכַּת שָׁלוֹם עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת אָנוּ מִתְפַּלְּלִים בִּתְפִלַּת עַרְבִית "וּפְרֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ", וְחוֹתְמִים "הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַיִם".

וְעַל פִּי זֶה מְבָאֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקו"ז מח), מַדּוּעַ כַּאֲשֶׁר צִוְּתָה הַתּוֹרָה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל עַל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת, הִיא כָּתְבָה צִוּוּי מְיֻחָד

עַל הָאִסּוּר לְהַבְעִיר אֵשׁ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה (שמות לה ג): **"לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת"**. מִשּׁוּם שֶׁבְּכָךְ רָמְזָה הַתּוֹרָה, שֶׁאִם רוֹצֶה הָאָדָם לִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, עָלָיו לְהִזָּהֵר בְּיוֹתֵר מִלְּהַבְעִיר אֶת אֵשׁ הַכַּעַס וְהַמַּחֲלֹקֶת אֲפִלּוּ בְּלִבּוֹ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי אִם הוּא כּוֹעֵס בְּשַׁבָּת, זֶה נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ הוּא הִדְלִיק אֶת אֵשׁ הַגֵּיהִנּוֹם בְּשַׁבָּת. וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הוּא לִהְיוֹת בְּשָׁלוֹם וְאַחְדוּת בְּיוֹם זֶה.

וּמְבָאֵר הַזֹּהַר (תיקו"ז כא דף נז) שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ הוּא מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׁרוּי בְּמַחֲלֹקֶת וּבִמְרִיבָה עִם אֵיזֶה אָדָם אוֹ עִם אִשְׁתּוֹ בִּימוֹת הַחֹל, זֶה נִגְרָם כְּתוֹצָאָה מִכָּךְ שֶׁמִּתְגַּבְּרוֹת עָלָיו הַקְּלִפּוֹת הַשּׁוֹלְטוֹת בִּימוֹת הַחֹל, שֶׁעַל יָדָן הָאָדָם נוֹפֵל לְכָל מִינֵי קְטָטוֹת וּמַחֲלֹקֶת. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת צָרִיךְ הָאָדָם לְהַשְׁלִים עִמָּהֶם לִכְבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, כִּי עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּהֶם שָׁלוֹם, הוּא מַרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הַשּׁוֹלְטִים בִּימוֹת הַחֹל, וּמְקַבֵּל אֶת הֶאָרָתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה שֶׁהִיא שַׁבַּת שָׁלוֹם.

וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אוֹ כּוֹעֵס בְּשַׁבָּת, נֶחְשָׁב לוֹ הַדָּבָר מַמָּשׁ כְּמוֹ חִלּוּל שַׁבָּת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי עַל יְדֵי כָּךְ הוּא נוֹתֵן בַּחֲזָרָה אֶת הַשְּׁלִיטָה לַקְּלִפּוֹת הַשּׁוֹלְטוֹת בִּימוֹת הַחֹל שֶׁיּוּכְלוּ לִשְׁלֹט גַּם בְּשַׁבָּת. וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַגְבִּיר אֶת כֹּחָן שֶׁל הַקְּלִפּוֹת אֲשֶׁר מֵהֶן כָּל הַצָּרוֹת הַקָּשׁוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וַאֲרִיכוּת הַגָּלוּת לְעַם יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם.

אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שׁוֹמֵר אֶת לִבּוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מֵעַצְבוּת וְכַעַס וְדִבּוּרֵי חֹל, הַקְּלִפּוֹת לֹא מוּצָאוֹת מָקוֹם לִשְׁרוֹת בְּלִבּוֹ, וְהֵן בּוֹרְחוֹת מִשָּׁם, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא מְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּקְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וּמְקַבֵּל אֶת הֶאָרָתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת וּמַכְנִיעַ אֶת

כָּל הַקְּלִפּוֹת הַשּׁוֹלְטוֹת בִּימוֹת הַחֹל שֶׁכָּל כֹּחָן וּיְנִיקָתָן הֵם מִכַּעַס וּמַחֲלֹקֶת.

הַשָּׁלוֹם בְּשַׁבָּת – סוֹד גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל

וּמְסַיֵּם הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעַל כָּךְ הִתְכַּוְּנוּ חֲזַ"ל (שבת קיח ע"ב) כְּשֶׁאָמְרוּ: **"אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת אַחַת כְּהִלְכָתָהּ מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִים"**. וְכַוָּנָתָם הִיא, שֶׁאִם הָיוּ יִשְׂרָאֵל נִזְהָרִים לִשְׁמֹר שַׁבָּת אַחַת בְּשָׁלוֹם וְאַהֲבָה וְאַחְוָה וְרֵעוּת, מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִים יִשְׂרָאֵל וְיוֹצְאִים מֵהַגָּלוּת. מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם הָיוּ מִסְתַּלְּקוֹת כָּל הַקְּלִפּוֹת מֵעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵן הַגּוֹרְמוֹת אֶת אֲרִיכוּת הַגָּלוּת וְכָל הַצָּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלַן. וּבִפְרָט הָיוּ נִצָּלִים עַל יְדֵי כָּךְ מִקְּלִפַּת שַׁבְּתַי, שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת אֶת כָּל הַמַּזִּיקִים, כִּי הִיא כְּנֶגֶד הַכֹּחַ הָרִאשׁוֹן שֶׁבַּקְּלִפָּה, וְהִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הַצָּרוֹת, וְהִיא הַשּׁוֹלֶטֶת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁנִּקְרָא שַׁבָּת עַל שֵׁם כָּךְ.

וְהַדֶּרֶךְ לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה הִיא רַק עַל יְדֵי הֶאָרַת הַשַּׁבָּת שֶׁנִּמְשֶׁכֶת לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְהַשִּׂמְחָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. וְלָכֵן אִם הָיוּ כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם וְאַחְדוּת בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, הֵם הָיוּ מַמְשִׁיכִים אֶת הֶאָרַת הַשַּׁבָּת בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ הָיוּ זוֹכִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הֶאָרַת הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים - לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וְהָיוּ נִגְאָלִים גְּאֻלַּת עוֹלָמִים.

עַל יְדֵי הָאַחְדוּת בְּשַׁבָּת זוֹכֶה לִנְשָׁמָה יְתֵרָה כְּדַרְגַּת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים

וּמְגַלֶּה הַזֹּהַר (פנחס רמב) שֶׁעַל יְדֵי הָאַחְדוּת בְּשַׁבָּת זוֹכֶה הָאָדָם לְהֶאָרַת נְשָׁמָה יְתֵרָה בְּדַרְגָּה מֻפְלָאָה מְאֹד שֶׁזּוֹכִים אֵלֶיהָ רַק

הַצַּדִּיקִים, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל מְקַבֵּל בְּשַׁבָּת נְשָׁמָה יְתֵרָה עַל פִּי כָּל מַעֲשָׂיו וְעַל פִּי דַּרְגָּתוֹ בְּכָל יְמוֹת הַחֹל.

אֲבָל מִי שֶׁמִּתְאַחֵד בְּשַׁבָּת עִם כָּל כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה, הוּא מְקַבֵּל בְּשַׁבָּת נְשָׁמָה יְתֵרָה מִדַּרְגָּה גְּבוֹהָה מְאֹד הַנִּקְרֵאת **"אוֹר הַכֶּתֶר"**, אֲשֶׁר לְכָךְ זוֹכִים בְּשַׁבָּת רַק הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁיֶּשְׁנָהּ נְשָׁמָה יְתֵרָה כְּלָלִית הַשּׁוֹרָה עַל כְּלָלִיּוּת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, וּמִי שֶׁמִּתְאַחֵד בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה עִם כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, גַּם הוּא זוֹכֶה לְקַבְּלָהּ, כִּי אוֹר הַשַּׁבָּת הִנּוֹ תּוֹסֶפֶת אוֹר מֵהַשְּׁכִינָה אֲשֶׁר הִיא שׁוֹרָה רַק עַל כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם נִכְלָל עִם יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה בְּשַׁבָּת, אַף הוּא זוֹכֶה לְכָךְ.

שַׁבַּת שָׁלוֹם וּמְבֹרָךְ

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁבְּשַׁבָּת נוֹהֲגִים לוֹמַר כָּל יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְרֵעֵהוּ "שַׁבַּת שָׁלוֹם וּמְבֹרָךְ". כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאַרִיז"ל (פע"ח שער הנהגת הסעודה פרק א): **כְּשֶׁתִּכָּנֵס לְבֵיתְךָ תֹּאמַר בְּקוֹל רָם וּבְשִׂמְחָה יְתֵרָה "שַׁבַּת שָׁלוֹם וּמְבֹרָךְ".**

מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר מַהוּתָהּ הַפְּנִימִית שֶׁל הַשַּׁבָּת הִיא הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת עִם כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָנוּ מְבָרְכִים אֶת בְּנֵי הַבַּיִת שֶׁיִּזְכּוּ לְבִרְכַּת הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא בִּרְכַּת הַשָּׁלוֹם. וּכְמוֹ כֵן זֹאת כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר זֹאת הָאָדָם בִּכְנִיסָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְיִזָּהֵר בְּיוֹתֵר בְּמִדַּת הַשָּׁלוֹם בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה. לָכֵן אָנוּ נוֹהֲגִים לְבָרֵךְ כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרָיו וְאֶת בְּנֵי בֵיתוֹ בְּבִרְכַּת "שַׁבַּת שָׁלוֹם".

הָעֲצָה לְאוֹר הַשַּׁבָּת – אַחְדוּת וְשָׁלוֹם

וּמוֹסִיף עוֹד הַזֹּהַר (ח"ב רה), שֶׁלָּכֵן הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת **"יוֹמָא**

דְּנִשְׁמָתָא" - שֶׁפִּרוּשׁוֹ יוֹם הַנִּשְׁמָה. כְּלוֹמַר שֶׁהוּא יוֹם שֶׁבּוֹ מְאִירָה הָאָרַת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד. וְכֵיוָן שֶׁשַּׁבָּת הוּא הַיּוֹם שֶׁבּוֹ מְאִירָה הָאָרַת הַנִּשְׁמָה, לָכֵן הָעֵצָה לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, הִיא רַק עַל יְדֵי הָאַחְדוּת עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ.

כִּי בַּנְּשָׁמוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם תָּמִיד מְאֻחָדִים יַחְדָּו, מִשּׁוּם שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל בְּשָׁרְשָׁם הֵם "נֶפֶשׁ אַחַת", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (ויקרא רבה ט). וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִתְאַחֵד בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל, הוּא זוֹכֶה שֶׁתָּאִיר בּוֹ גַּם הָאָרַת נִשְׁמָתוֹ שֶׁלּוֹ, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִשְׁמָתוֹ נִכְלֶלֶת בַּנְּשָׁמָה הַכְּלָלִית שֶׁזֶּה עַם יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי כָּךְ גַּם הוּא יָכוֹל לִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְכָךְ גַּם דָּרְשׁוּ חֲז"ל (מדרש רבה שיר השירים פ"ח טו) עַל הַפָּסוּק **"הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי"**: כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בָּאִים לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לָהֶם הַגְּבִיהוּ אֶת קוֹלְכֶם בִּתְפִלָּה, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הַנִּקְרָאִים "חֲבֵרִים". וּתְנוּ דַּעְתְּכֶם, שֶׁלֹּא תִּשְׂנְאוּ זֶה אֶת זֶה וְלֹא תְּקַנְּאוּ אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, וְלֹא תְּחַרְחֲרוּ רִיב זֶה עִם זֶה, וְלֹא תְּבַיְּשׁוּ זֶה אֶת זֶה, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְפָנַי, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תּוֹרָה שֶׁנָּתַתָּ לָהֶם אֵינָם עוֹסְקִים בָּהּ, וַהֲרֵי אֵיבָה וְקִנְאָה וְשִׂנְאָה וְתַחֲרוּת בֵּינֵיהֶם, אֶלָּא שֶׁיֹּאמְרוּ שֶׁאַתֶּם מְקַיְּמִים אוֹתָהּ בְּשָׁלוֹם.

סְגֻלַּת הַשָּׁלוֹם בְּשַׁבָּת

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּבְשַׁבָּת יֶשְׁנָם נִסְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים בְּמִדַּת הַשָּׁלוֹם, וְעַל הָאָדָם לְהָכִין עַצְמוֹ לְכָךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַחִיד"א בְּסִפְרוֹ "מוֹרֶה בְּאֶצְבַּע" (אות קם): 'כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה בְּעֶרֶב

שַׁבַּת קֹדֶשׁ - הִנֵּה הוּא עֵת מְסֻכָּן לְמַחֲלֹקֶת בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּבֵין הַמְשָׁרְתִים, וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא טוֹרַחַת הַרְבֵּה לְחַרְחֵר רִיב. וְהָאִישׁ הַיָּרֵא יָכֹף יִצְרוֹ שֶׁלֹּא יְעוֹרֵר שׁוּם מַחֲלֹקֶת וְהַקְפָּדָה, וְאַדְרַבָּא יְבַקֵּשׁ שָׁלוֹם'.

סוֹד הַמַּחֲלֹקֶת בְּעֶרֶב שַׁבָּת

וְכָתַב עַל כָּךְ הַ"בֶּן אִישׁ חַי" (פרשת וארא), שֶׁמִּפְּנֵי כָּךְ בְּעֶרֶב שַׁבָּת לֹא יִכְעַס הָאָדָם כְּלָל בְּבֵיתוֹ עַל שׁוּם דָּבָר, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְהִנֵּה כָּל אָדָם הָעוֹשֶׂה קְטָטָה וּמְרִיבָה עִם אִשְׁתּוֹ אוֹ בָּנָיו אוֹ מְשָׁרְתָיו, וַדַּאי נִרְאֶה לוֹ שֶׁהַדִּין עִמּוֹ, וְרָאוּי לוֹ לָרִיב עַל הַמַּכְשֵׁלָה שֶׁיְּצָאָה מִתַּחַת יָדָם בְּעִנְיְנֵי הַבַּיִת. אַךְ בֶּאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקָדְקֳדוֹ, יָבִין שֶׁאִם יָצָא אֵיזֶה מִכְשׁוֹל מִתַּחַת יָדָם, אֵינֶנּוּ נַעֲשֶׂה מֵאִתָּם, וְאֵין זֶה מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם, אֶלָּא הוּא מַעֲשֵׂה שָׂטָן כְּדֵי לְחַרְחֵר רִיב וּמָדוֹן בָּעֵת הַהִיא.

וְאִם הַשָּׂטָן עוֹמֵד כְּנֶגֶד הָאִשָּׁה אוֹ הַמְשָׁרֵת וּמַכְשִׁילָם בְּעִנְיְנֵי הַבַּיִת לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְתֻקָּן לְבַעַל הַבַּיִת - מַה כֹּחָם לִדְחוֹת מַעֲשֵׂה שָׂטָן? וְכִי יֵשׁ אָדָם שֶׁיּוּכַל לְהִלָּחֵם עִם הַשָּׂטָן וּלְנַצְּחוֹ? מִי זֶה יֹאמַר יָכֹלְתִּי וְנִצַּחְתִּיו? עַל כֵּן כָּל אִישׁ מֵבִין, כְּשֶׁיִּרְאֶה אֵיזֶה מִכְשׁוֹל וְחִסָּרוֹן בָּעִנְיָנִים שֶׁל הַבַּיִת, לֹא יָשִׂים אַשְׁמָה עַל אִשְׁתּוֹ וּמְשָׁרְתָיו לָרִיב אִתָּם, אֶלָּא יִתֵּן אֶל לִבּוֹ הַהִתְנַצְּלוּת הַזֹּאת שֶׁכָּתַבְנוּ, כִּי אֱמֶת הִיא, וְאָז יִשְׁתֹּק וְלֹא יָרִיב אִתָּם וְלֹא יִתְכַּעֵס, וְטוֹב לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וּכְמוֹ שֶׁמְּסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא (גיטין נב) עַל אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁהָיָה הַשָּׂטָן מִתְגָּרֶה בָּהֶם בְּלֵיל שַׁבָּת לַעֲשׂוֹת מְרִיבָה גְּדוֹלָה בֵּינֵיהֶם, וְהִזְדַּמֵּן רַבִּי מֵאִיר לְעִירָם שָׁלוֹשׁ שַׁבָּתוֹת וְדִבֵּר עִמָּם עַד שֶׁעָשׂוּ שָׁלוֹם. וְשָׁמַע רַבִּי מֵאִיר שֶׁקָּרָא הַשָּׂטָן: 'אוֹי שֶׁהוֹצִיא רַבִּי מֵאִיר אֶת אוֹתוֹ אָדָם

(שֶׁהוּא הַשָּׂטָן) מִבֵּיתוֹ'. נִמְצָא מִי שֶׁמַּקְפִּיד וְעוֹשֶׂה מְרִיבָה, הוּא מַחֲזִיק יָדָיו שֶׁל הַשָּׂטָן, וּלְהֵפֶךְ - הוּא מְגָרְשׁוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל".

וּמוֹסִיף הַ"בֶּן אִישׁ חַי" שֶׁזֶּה מְרֻמָּז בַּאֲמִירַת לְכָה דּוֹדִי בְּעֶרֶב שַׁבָּת: "גַּם נִרְאָה לִי בְּסִיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא, 'בּוֹאִי' עוֹלֶה אַהֲבָה, כִּי אוֹת יו"ד נֶחְלֶקֶת לִשְׁתֵּי הֵהִי"ן, וְאָז 'בּאִי' אוֹתִיּוֹת 'אַהֲבָה', וְאוֹמְרִים שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים 'בּוֹאִי', לְרַמֵּז כִּי עַתָּה צָרִיךְ לְהִתְקַשֵּׁר בְּמִדַּת הָאַהֲבָה בְּמַחְשָׁבָה בְּדִבּוּר וּבְמַעֲשֶׂה, וּלְהִתְרַחֵק מִן הַשִּׂנְאָה וְהַמַּחֲלֹקֶת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַגָּאוֹן חִיד"א. עַד כָּאן דְּבָרָיו הַנִּפְלָאִים שֶׁל בַּעַל הַ"בֶּן אִישׁ חַי".

מִכָּךְ אָנוּ לְמֵדִים שֶׁבְּעֶרֶב שַׁבָּת וּבְשַׁבַּת קֹדֶשׁ מִתְגָּרֶה הַיֵּצֶר הָרָע בָּאָדָם מְאֹד לְהַכְשִׁילוֹ בְּכַעַס וְהַקְפָּדָה. וְזֹאת כְּדֵי לִמְנֹעַ מִמֶּנּוּ אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, שֶׁתָּלוּי בְּאַחְדוּת וּבְשָׁלוֹם. וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַקְדִּים תְּפִלָּה לִפְנֵי כֵן, וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מֵה' שֶׁיְּסַיֵּעַ בַּעֲדוֹ וַיַּעְזְרֵהוּ שֶׁלֹּא יִכְעַס וְלֹא יַקְפִּיד בְּשָׁעוֹת לְחוּצוֹת אֵלּוּ שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת וְשֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם חָלִילָה בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן כְּדֵי שֶׁלֹּא יַפְסִיד אֶת הַהַשְׁפָּעָה הַנִּפְלָאָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

כְּמוֹ כֵן, הֵן בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְהֵן בְּשַׁבָּת עַצְמָהּ, יִתְגַּבֵּר הָאָדָם מְאֹד שֶׁלֹּא לִכְעֹס וְלֹא לְהַקְפִּיד כְּלָל בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְיִזְכֶּה לִטְעֹם אֶת הָעֲרֵבוּת וְהַמְּתִיקוּת הַנִּפְלָאָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

סוֹד הַצְּלָחָתוֹ הַמֻּפְלָאָה

וְעַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה הָאָדָם לִבְרִכָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר תְּלַוֶּה אוֹתוֹ כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁסִּפֵּר רַב חָשׁוּב סִפּוּר מֻפְלָא אֲשֶׁר לוֹ הָיָה עֵד רְאִיָּה, וְכָךְ הוּא סִפֵּר:

הַיְּהוּדִי עָלָיו אֲנִי מְדַבֵּר, מַצְלִיחַ בְּכָל מַעֲשָׂיו בְּצוּרָה יוֹצֵאת דֹּפֶן, וְנִכָּר עָלָיו שֶׁסִּיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא מַפְלֶגֶת מִלַּוָּה אוֹתוֹ בְּכָל דְּרָכָיו וְעִנְיָנָיו.

וְתָמִיד הִתְפַּלֵּאתִי עַל כָּךְ מְאֹד, וְלֹא יָדַעְתִּי מַה מְּקוֹרָהּ וְסִבָּתָהּ שֶׁל הַצְלָחָה הַנִּדִּירָה שֶׁלּוֹ. אֲבָל, כְּשֶׁהִגַּעְתִּי פַּעַם לְבֵיתוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְהָיִיתִי עֵד לְמַעֲשֶׂה מְפְלָא, הֵבַנְתִּי מַדּוּעַ הוּא זוֹכֶה לְסִיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא כָּזוֹ.

וְהִנֵּה בְּאוֹתוֹ יוֹם שִׁשִּׁי שֶׁבּוֹ שָׁהִיתִי בְּבֵיתוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַהוּא, אָחֲזָה עֶקֶרֶת הַבַּיִת בַּקְבּוּק שֶׁמֶן מִזְּכוּכִית בְּיָדֶיהָ, וּלְפָתַע מָעֲדָה בְּרַגְלֶיהָ, וְנָפְלָה אַרְצָה, תּוֹךְ כְּדֵי שֶׁהִיא מַפִּילָה גַּם אֶת בַּקְבּוּק הַשֶּׁמֶן, שֶׁנִּשְׁבַּר לִרְסִיסִים, כַּאֲשֶׁר טִפּוֹת שֶׁמֶן רַבּוֹת הִתְּזוּ עַל הָרִהוּט הַיָּקָר בְּסָלוֹן הַבַּיִת, וְכַמּוּבָן שֶׁאַף הָרִצְפָּה הָפְכָה לִהְיוֹת חֲלָקָה וּמְסֻכֶּנֶת.

אֲבָל מַה שֶּׁקָּרָה עַד לְרֶגַע זֶה, הָיָה כְּאַיִן וּכְאֶפֶס לְמוּל מַה שֶּׁהִתְרַחֵשׁ בַּדַּקּוֹת הַבָּאוֹת. אִם לֹא הָיָה דַּי בְּעֶצֶם שְׁבִירַת הַבַּקְבּוּק, הֵחֵלָּה הָאִשָּׁה לִצְעֹק עַל בַּעְלָהּ בְּקוֹל גָּדוֹל 'מַדּוּעַ שָׁבַרְתָּ אֶת הַבַּקְבּוּק'...

כָּל בְּנֵי הַבַּיִת עָמְדוּ מִשְׁתָּאִים לְנֹכַח הַטְּעָנוֹת הַמּוּזָרוֹת הַלָּלוּ שֶׁנָּפְלוּ עַתָּה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הַבַּעַל, שֶׁלֹּא בְּאַשְׁמָתוֹ, שֶׁכֵּן כֻּלָּם הָיוּ עֵדִים לְכָךְ שֶׁלֹּא הוּא שָׁבַר אֶת הַבַּקְבּוּק, אֶלָּא הָאִשָּׁה!

אֲבָל הִיא הִמְשִׁיכָה לִצְעֹק עַל בַּעְלָהּ הָף 'לָמָּה אַתָּה עוֹשֶׂה דְּבָרִים כָּאֵלֶּה דַּוְקָא לִפְנֵי כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת? מַדּוּעַ לֹא נִזְהַרְתָּ שֶׁזֶּה לֹא יִשָּׁפֵךְ?' וְכוּ'. וְכָל זֹאת, כְּאָמוּר, כְּשֶׁהַבַּעַל לֹא עָשָׂה מְאוּמָה!

וְהִנֵּה הַבַּעַל הַצַּדִּיק הַזֶּה, הִפְתִּיעַ אוֹתִי. כַּאֲשֶׁר לֹא פָּתַח אֶת פִּיו. לַמְּרוֹת צַעֲקוֹתֶיהָ הַבִּלְתִּי מוּבָנוֹת שֶׁל הָאִשָּׁה, וַהֲגַם שֶׁהָיָה

בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לְהָשִׁיב לָהּ מָנָה אַחַת אַפַּיִם, בְּסִגְנוֹן 'מָה אַתְּ רוֹצָה מִמֶּנִּי, הַאִם אֲנִי שָׁבַרְתִּי אֶת הַבַּקְבּוּק', הֶעְדִּיף הַבַּעַל לָשִׂים יָד לְפִיו, וְלֹא לְהָגִיב וְלוּ בְּמִלָּה אַחַת.

כְּגִבּוֹר הַמְצָיֵּד בִּכְלִי זַיִן, וּכְאַמִּיץ לֹא יֵדַע חָת, חֵרֵף הָאִישׁ הַהוּא אֶת נַפְשׁוֹ, וְשָׁתַק! וַאֲנִי, מְסַפֵּר הָרַב, לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי מֵרֹב הִתְפַּעֲלוּת.

בְּלֵיל שַׁבָּת, כְּשֶׁנִּרְגְּעוּ הָרוּחוֹת, שָׁאַלְתִּי אֶת בַּעַל הַבַּיִת מֵהֵיכָן לָקַח אֶת הַכֹּחַ הַזֶּה, שֶׁמַּמָּשׁ לֹא נִתָּן לְתָאֳרוֹ בְּמִלִּים, כְּדֵי לְהָנִיחַ אֶת הַמַּחְסוֹם לְפִיו? 'הֲרֵי הָיִיתָ נִרְאֶה בְּאוֹתָן דַּקּוֹת כְּמוֹ מַלְאָךְ', אָמַרְתִּי לוֹ: 'רַק מַלְאָךְ מְסֻגָּל לִדְבָרִים כָּאֵלֶּה'!

וְכָךְ הוּא אָמַר רֵאשִׁית, הֵבַנְתִּי שֶׁעַכְשָׁו מַגִּיעַ הַנִּסָּיוֹן הַגָּדוֹל, וּבַשָּׁמַיִם רוֹצִים לִבְדֹּק אוֹתִי וְלִרְאוֹת אִם אֶעֱמֹד בְּמַה שֶׁקִּבַּלְתִּי עַל עַצְמִי לִשְׁמֹר עַל שְׁלוֹם הַבַּיִת, וְהֶחְלַטְתִּי שֶׁאֲנִי עוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן, וִיהִי מָה!

וְדָבָר שֵׁנִי. חָשַׁבְתִּי לְעַצְמִי: אִם אֶחָד מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל כְּגוֹן הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר הָיָה נִמְצָא כָּאן עַכְשָׁו לְצִדִּי, בַּבַּיִת, וְכִי הָיִיתִי מֵשִׁיב לְאִשְׁתִּי עַל טַעֲנוֹתֶיהָ? וְכִי הָיִיתִי מֵעֵז לְדַבֵּר כְּנֶגְדָּהּ דְּבָרִים קָשִׁים? בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא, כִּי אִם הָיִיתִי מַגִּיב, הָיָה הַגָּאוֹן הַהוּא עוֹזֵב אֶת בֵּיתִי בָּזֶה הָרֶגַע!

וְאָז הִמְשַׁכְתִּי לַחֲשֹׁב וְאָמַרְתִּי לְעַצְמִיף אָמְנָם רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר לֹא נִמְצָא כָּאן, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ נִמְצָא כָּאן אִתִּי, כְּפִי שֶׁנֶּאֱמַר 'אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ - שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם', וְאִם לֹא אֶתְגַּבֵּר עַל עַצְמִי הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵצֵא מִן הַבַּיִת שֶׁלָּנוּ!!!

הַמַּחֲשָׁבוֹת הַלָּלוּ הֵבִיאוּנִי לִידֵי הַחְלָטָה בְּרוּרָה שֶׁשָּׁוָה לִי לְהִתְגַּבֵּר, וִיהִי מָה! וּבְרוּךְ הַשֵּׁם שֶׁצָּלַחְתִּי אֶת הַנִּסָּיוֹן הַקָּשֶׁה הַזֶּה. עַכְשָׁו כְּבָר הֵבַנְתִּי אֶת סוֹד הַהַצְלָחָה הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ לְבַעַל הַבַּיִת הַהוּא בְּכָל דְּרָכָיו וּמַעֲשָׂיו, סִיֵּם הָרַב אֶת הַסִּפּוּר הַמֻּפְלָא הַזֶּה (שמחה לבית עמוד תקכו).

וְזֹאת מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה בָּאָה בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה לְבֵיתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּמִי שֶׁמְּכַבֵּד אוֹתָהּ עַל יְדֵי שֶׁהוּא נִזְהָר שֶׁלֹּא לִכְעֹס בְּבֵיתוֹ חַס וְשָׁלוֹם בְּשַׁבָּת וּבְעֶרֶב שַׁבָּת, וְהוּא מְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב, אֲשֶׁר עַל יְדֵי כָּךְ הִיא שׁוֹרָה בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, כַּמְּבֹאָר בַּאֲרִיכוּת בַּזֹּהַר, הִנֵּה עַל יְדֵי כָּךְ הוּא יִזְכֶּה שֶׁהַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה תְּלַוֶּה אוֹתוֹ וְתִהְיֶה עִמּוֹ בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וּבִזְכוּת כָּךְ תִּשְׁרֶה הַצְלָחָה גְּדוֹלָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו וְהוּא יַצְלִיחַ בְּכָל עִנְיָנָיו בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵצֶל יוֹסֵף הַצַּדִּיק (בראשית לט ג): "וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף, וַיְהִי אִישׁ מַצְלִיחַ". כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה שֶׁהַשְּׁכִינָה עִמּוֹ תָּמִיד, הוּא זוֹכֶה לְהַצְלָחָה מְפְלֶגֶת בְּכָל עִנְיָנָיו, וְהַבְּרָכָה שְׁרוּיָה תָּמִיד בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו.

עֲדוּת נוֹרָאָה

וְהִנֵּה יָדוּעַ שֶׁיּוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עַם יִשְׂרָאֵל שָׁמְרוּ עַל יוֹם הַשַּׁבָּת, הַשַּׁבָּת שָׁמְרָה וְהֵגֵנָּה עֲלֵיהֶם מִכָּל צָרָה וְצוּקָה. אֲבָל הַתְּנַאי לְכָךְ הוּא הַזְּהִירוּת בְּמִדַּת הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכֵן בְּשַׁבָּת עַצְמָהּ, כִּי רַק עַל יָדָם יוּכַל הָאָדָם לְקַבֵּל אֶת אוֹרָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת.

אֲבָל אִם יַעֲשֶׂה הָאָדָם מַחֲלֹקֶת בְּיָמִים אֵלּוּ, עָלוּל הוּא אַף

לְהִפָּגַע מִכָּךְ חַס וְשָׁלוֹם. **כְּמוֹ שֶׁהֵעִיד הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים פָּלָאגִ'י זִיעָ"א** בְּסִפְרוֹ (כף החיים סימן כז אות לה) שֶׁהוּא הָיָה עֵד רְאִיָּה לְכָךְ שֶׁבְּכָל בַּיִת שֶׁהָיְתָה בּוֹ מַחֲלֹקֶת וּקְטָטָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְעֵת עֶרֶב אוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת - הָיָה בָּדוּק וּמְנֻסֶּה כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיהֶם וְלֹא יֵצְאוּ נְקִיִּים בְּאוֹתוֹ שָׁבוּעַ בְּאֵיזֶה מִקְרֶה רַע, רַחֲמָנָא לִצְלַן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְכָתַב הַגְּרָ"ח פָּלָאגִ'י זִיעָ"א (מועד לכל חי סימן כז לה), שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לְהִתְבּוֹנֵן בְּכָךְ שֶׁכָּל סִבַּת פִּטִּירָתוֹ שֶׁל הָאֲרִיזַ"ל הָיְתָה עַל יְדֵי שֶׁהָיְתָה קְטָטָה בֵּין הַתַּלְמִידִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בִּשְׁבָחֵי הָאַר"י. וְעַל יְדֵי כָּךְ אִבַּדְנוּ אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הָאַר"י הַקָּדוֹשׁ. וּמִזֶּה יָבִין הָאָדָם כַּמָּה יֵשׁ לְהִזָּהֵר מֵהַכַּעַס וְהַמַּחֲלֹקֶת בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּבְשַׁבָּת עַצְמָהּ.

וּמוֹסִיף רַבִּי חַיִּים פָּלָאגִ'י: וּבִשְׁנַת תקע"ה כְּשֶׁהִתְגּוֹרַרְתִּי בָּעִיר אִזְמִיר, פַּעַם אַחַת יָשַׁבְתִּי בְּבֵיתִי בִּסְעוּדַת לֵיל שַׁבָּת וְשָׁמַעְתִּי אֶת הַשְּׁכֵנִים מִתְקוֹטְטִים בֵּינֵיהֶם עַל אֵיזֶה דְּבַר מַאֲכָל. וְהָלַכְתִּי מִיָּד לְבֵיתָם וְנִכְנַסְתִּי אֶצְלָם, וְהֵם מִיָּד עָשׂוּ שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. וּבְכָל פַּעַם שֶׁהָיָה אוֹתוֹ שָׁכֵן פּוֹגֵשׁ אוֹתִי, הָיָה מוֹדֶה לִי עַל כָּךְ, וְאָמַר לִי שֶׁמֵּאוֹתוֹ יוֹם הָיָה נִזְהָר שֶׁלֹּא לְהִתְקוֹטֵט כְּלָל. וּמִכָּךְ יִלְמַד כָּל אָדָם לְהַשְׁכִּין שָׁלוֹם בֵּין כָּל אָדָם לַחֲבֵרוֹ. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי הַכַּעַס וְהָעַצְבוּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, הָאָדָם נוֹתֵן כֹּחַ וּשְׁלִיטָה לַסִּטְרָא אַחֲרָא וְלַקְלִפּוֹת כַּמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (זוה"ח אחרי נט), אֲשֶׁר מֵהֶם נוֹבְעִים כָּל הַצָּרוֹת וְהַחֻרְבָּנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן.

וְטַעַם נוֹסָף לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁבְּכָךְ גּוֹרֵעַ הָאָדָם מִקְּדֻשָּׁתָהּ וּמִמַּהוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁכָּל מַהוּתָהּ הִיא הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת

(זוהר קורח קע"ו), וּבְכָךְ הוּא פּוֹגֵם בִּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה וְהַשֶּׁפַע שֶׁל כָּל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וּמִמֶּנָּה נִמְשֶׁכֶת הַשְּׁמִירָה וְהַהֲגָנָה לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל.

קַבָּלָה וַזָּקָה

וְלָכֵן כָּל אָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ, שֶׁבְּיָמִים אֵלּוּ לֹא יִכְעַס וְלֹא יַקְפִּיד כְּלָל בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְאַף אִם חָפֵץ הוּא לְהוֹכִיחַ וּלְהָעִיר לְאֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת עַל אֵיזוֹ הַנְהָגָה הָרְאוּיָה לְתִקּוּן, יַעֲשֶׂה זֹאת בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ. מִפְּנֵי שֶׁבְּיָמִים אֵלּוּ מִתְגָּרֶה מְאֹד הַשָּׂטָן לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם לְכַעַס וּמַחֲלֹקֶת, וּבְקַלּוּת יִפֹּל הָאָדָם מִתּוֹךְ כָּךְ לִקְטָטָה אוֹ מְרִיבָה חַס וְשָׁלוֹם. וְלָכֵן יַעֲשֶׂה הָאָדָם גָּדֵר חָזָק לְעַצְמוֹ חֹק וְלֹא יַעֲבֹר וְיַחְלִיט בְּהַחְלָטָה חֲזָקָה שֶׁבְּשַׁבָּת וּבְעֶרֶב שַׁבָּת אֵינוֹ "מְחַנֵּךְ" אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ וְאֵינוֹ מֵעִיר לָהֶם כְּלָל עַל שׁוּם דָּבָר. וְעַל יְדֵי כָּךְ יִנָּצֵל הָאָדָם מִכָּל מִינֵי כַּעַס וּמַחֲלֹקֶת, וְיִזְכֶּה לְנֹעַם קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.

לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם

וְכָתַב הָרה"ק רַבִּי צְבִי אֱלִימֶלֶךְ מִדִּינוֹב זִיעָ"א בְּסִפְרוֹ 'אַגְרָא דְּכַלָּא' (פרשת ויקהל), שֶׁזֶּה רָמוּז בַּפָּסוּק (שמות לה) **"לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת"**, שֶׁבּוֹ מְרֻמָּז שֶׁאֲפִלּוּ הַכַּעַס שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִכְעֹס בִּימוֹת הַחֹל, כַּאֲשֶׁר הוּא רוֹאֶה דְּבָרִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים וְהוּא צָרִיךְ לְהוֹכִיחַ אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ, שֶׁאָז צָרִיךְ שֶׁהַכַּעַס יִהְיֶה רַק כְּלַפֵּי חוּץ וְשֶׁלֹּא יִכָּנֵס הַכַּעַס בְּלִבּוֹ חַס וְשָׁלוֹם - גַּם זֶה הוּא רַק בִּימוֹת הַחֹל.

אֲבָל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ צָרִיךְ הָאָדָם לְהַרְאוֹת לְכֻלָּם אֶת שִׂמְחָתוֹ הַגְּדוֹלָה בְּיוֹם זֶה, וְאִם אֵינוֹ מַרְאֶה זֹאת בְּפֹעַל, אֶלָּא מַרְאֶה פָּנִים

שֶׁל כַּעַס, עַל יְדֵי כָּךְ הוּא גּוֹרֵם שֶׁמִּסְתַּלְּקִים הַמַּלְאָכִים, כַּמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. וְלָכֵן אָסוּר לִכְעֹס בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ בְּכַעַס הַפָּנִים כְּלַפֵּי חוּץ בִּלְבַד.

וְזֶה פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ" - שֶׁזּוֹ אֵשׁ הַכַּעַס, "בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם" - אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁתַּעֲשׂוּ יִשּׁוּב הַדַּעַת שֶׁזֶּה יִהְיֶה רַק כַּעַס הַפָּנִים בִּלְבַד, וַאֲפִלּוּ לְצֹרֶךְ מִצְוָה שֶׁמֻּתָּר בִּימוֹת הַחֹל לִכְעֹס כַּעַס הַפָּנִים בִּלְבַד, אֲבָל בְּשַׁבָּת אַף זֹאת אָסוּר, כִּי יֵשׁ לְהַרְאוֹת אַף כְּלַפֵּי חוּץ רַק שִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁנָּתַן לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ מַתָּנָה גְּדוֹלָה וִיקָרָה כָּזֹאת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר הָיְתָה טְמוּנָה בְּבֵית גְּנָזָיו.

יְשׁוּעָה פְּלִאִית בִּזְכוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת

וְעַל יְדֵי שֶׁנִּזְהַר הָאָדָם מֵהַכַּעַס בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת, הוּא זוֹכֶה לְבִרְכָתָהּ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא מְקוֹר כָּל הַבְּרָכָה, וְיִזְכֶּה מִמֵּילָא לְהִוָּשַׁע בְּכָל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ בִּזְכוּת שַׁבַּת הַמַּלְכָּה, כְּמוֹ שֶׁסִּפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק זִילְבֶּרְשְׁטֵין שְׁלִיטָ"א:

אַבְרֵךְ מֵהָעִיר חֵיפָה שָׁלַח לָנוּ מִכְתָּב, וְכָךְ הוּא סִפֵּר:

בְּעֶרֶב שַׁבָּת אֶחָד הָיְנוּ צְרִיכִים לִנְסֹעַ לְהוֹרֶיהָ שֶׁל אִשְׁתִּי בִּרְכָסִים, וְהִנֵּה אַחַת הַשְּׁכֵנוֹת שֶׁשָּׁמְעָה שֶׁאֲנַחְנוּ נוֹסְעִים לְשַׁבָּת, בִּקְּשָׁה מֵאִשְׁתִּי לְהַשְׁאִיר לָהּ אֶת הַדִּירָה עֲבוּר קְרוֹבֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ שֶׁצְּרִיכִים לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ לְשַׁבָּת, לְחֵיפָה.

אִשְׁתִּי לֹא לָקְחָה בְּחֶשְׁבּוֹן אֶת הַזְּמַן הַקָּצָר שֶׁנּוֹתָר עַד לַשָּׁעָה שֶׁבָּהּ הַמּוֹנִית הָיְתָה צְרִיכָה לְהַגִּיעַ, וְהֵחֵלָּה לִשְׁטֹף וּלְקַרְצֵף אֶת כָּל הַבַּיִת, וּלְסַדֵּר אֶת כָּל הַחֲפָצִים בִּמְקוֹמָם, וְאַף לְנַקּוֹת אֶת הָרָהִיטִים.

וְהִנֵּה הַזְּמַן עוֹבֵר וְנִשְׁאֲרוּ עוֹד 20 דַּקּוֹת בִּלְבַד, עַד בּוֹא הַמּוֹנִית, וְאִשְׁתִּי עֲדַיִן עוֹבֶדֶת וְעוֹבֶדֶת, וְאֵינָהּ חוֹשֶׁבֶת כְּלָל עַל כָּךְ שֶׁהַזְּמַן כְּבָר מַגִּיעַ.

לֹא יָדַעְתִּי מַה לַּעֲשׂוֹת. הָיִיתִי מַמָּשׁ אוֹבֵד עֵצוֹת. הֵבַנְתִּי שֶׁאִם אַפְרִיעַ לָהּ עַתָּה בְּמַעֲשֶׂיהָ, הִיא תַּגִּיעַ לִכְלַל כַּעַס, וְסוֹפוֹ שֶׁל תַּהֲלִיךְ כָּזֶה מִי יְשׁוּרֶנּוּ.

בְּשָׁלֹב מְסִיָּם תָּפַסְתִּי אֶת עַצְמִי וְהֶחְלַטְתִּי שֶׁ'בְּכָל מִקְרֶה אֲנִי לֹא מֵעִיר לָהּ', וּכְפִי שֶׁיָּגַרְתִּי בָּא.

הַמּוֹנִית לְמַטָּה כְּבָר מְצַפְצֶפֶת לָנוּ... וְאִשְׁתִּי עֲדַיִן בַּעֲבוֹדָתָהּ. וּבְסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא עָמַדְתִּי בְּהַחְלָטָתִי הַקּוֹדֶמֶת, וְגַם לְאַחַר שֶׁהַמּוֹנִית הִמְשִׁיכָה וְהִמְשִׁיכָה לְצַפְצֵף, וְהַצִּפְצוּפִים הִרְגִּיזוּנִי עַד לִמְאֹד, לֹא הֵעַרְתִּי לָהּ מְאוּמָה.

יָרַדְתִּי לְמַטָּה, וְאָמַרְתִּי לַנֶּהָג שֶׁאֵין לָנוּ אֶפְשָׁרוּת לִנְסֹעַ אִתּוֹ, וּשְׁאַלְתִּיו כַּמָּה כֶּסֶף הוּא דּוֹרֵשׁ עַל הַהַזְמָנָה שֶׁל הַמּוֹנִית. שִׁלַּמְתִּי לוֹ הַכֹּל וְהוּא נָסַע לְדַרְכּוֹ.

לְאַחַר שֶׁשִּׁחְרַרְתִּי אֶת הַמּוֹנִית, חָזַרְתִּי הַבַּיְתָה, כְּשֶׁאִשְׁתִּי עֲדַיִן מַמְשִׁיכָה לַעֲבֹד... רַק שֶׁסִּיְּמָה אִשְׁתִּי אֶת הַמְּלָאכָה, אָרַזְנוּ אֶת הַחֲפָצִים, הִזְמַנּוּ מוֹנִית אַחֶרֶת, וְנָסַעְנוּ לִרְכָסִים.

הַשַּׁבָּת הַהִיא עָבְרָה עָלַי בְּהִתְעַלּוּת מְיֻחֶדֶת בְּמִינָהּ. הִרְגַּשְׁתִּי בְּכָל תֹּקֶף אֶת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּכָל הַסְּפָרִים, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַנִּסְיוֹנוֹת הַגְּדוֹלִים שֶׁל הַכַּעַס שֶׁיֶּשְׁנָם בְּדֶרֶךְ כְּלָל בְּעַרְבֵי שַׁבָּתוֹת, הוּא זוֹכֶה לָחוּשׁ אֶת מְתִיקוּתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל הַשַּׁבָּת.

אֲבָל, בִּרְצוֹנִי לְסַפֵּר מַה קָּרָה מִיָּד לְאַחַר אוֹתָהּ שַׁבָּת.

רַעְיָתִי וְאָנֹכִי לֹא זָכִינוּ בְּמֶשֶׁךְ כַּמָּה שָׁנִים לִילָדִים, וְהִנֵּה זְמַן קָצָר מְאֹד לְאַחַר הָאֵרוּעַ בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְהַהִתְגַּבְּרוּת שֶׁלִּי עַל הַכַּעַס, נִפְקַדְנוּ בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא, וְאֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר אֶת הַשִּׂמְחָה שֶׁפָּרְצָה לְבֵיתֵנוּ לְגֹדֶל הַיְשׁוּעָה וְהָרַחֲמִים.

הַמַּלְאָכִים מְמֻנִּים לְהַעֲבִיר אֶת הַכַּעַס וְהָעַצְבוּת בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת

וְהָעֵצָה לִזְכּוֹת לְהִנָּצֵל מִכַּעַס וּקְטָטָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, הִיא עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּ"סֵפֶר הַמִּדּוֹת" (מריבה יג): "עַל יְדֵי הַצַּעַר וְהָעַצְבוּת בָּא מְרִיבָה בָּעוֹלָם, וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה בָּא שָׁלוֹם לָעוֹלָם".

וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן הָאָדָם בְּמַה שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פקודי רנז) בְּמַעֲלַת יוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הוּא יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה מְאֹד בַּשָּׁמַיִם, וְהַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה בְּשַׁבָּת לְעַם יִשְׂרָאֵל מַגִּיעָה וּבָאָה מִמָּקוֹם שֶׁל עֹנֶג וְשִׂמְחָה שֶׁהוּא עוֹלַם הָאֲצִילוּת, וְלָכֵן אֵינֶנָּה יְכוֹלָה לִשְׁרוֹת בְּאָדָם שֶׁנִּמְצָא בְּכַעַס וְעַצְבוּת בְּשַׁבָּת, וּמִפְּנֵי כָּךְ יֶשְׁנָם אַלְפֵי מַלְאָכִים שֶׁיּוֹצְאִים בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת וְכָל תַּפְקִידָם הוּא לְהַעֲבִיר מֵעַם יִשְׂרָאֵל בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת אֶת כָּל סוּגֵי הַכַּעַס וְהַטִּרְחָה וְהַיְגִיעָה וְהָעַצְבוּת שֶׁהִצְטַבְּרוּ מִכָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ וּלְשַׂמֵּחַ אֶת הָאָדָם בְּיוֹם זֶה.

וְזֹאת בִּשְׁבִיל שֶׁיּוּכְלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת אוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, כִּי רַק כַּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹזֵב וּמֵנִיחַ אֶת כָּל כַּעֲסוֹ וְרִגְזוֹ, הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה הַבָּאָה לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, וְזֶה רָמוּז בַּפָּסוּק (ישעיה יד): "וְהָיָה בְּיוֹם הָנִיחַ יְהוָה לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמִרָּגְזְךָ וּמִן הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה".

וְעִקַּר כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הוּא לִשְׂמֹחַ בּוֹ. כִּי הוּא כְּמוֹ אָדָם שֶׁמְּקַבֵּל אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁעִקַּר כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הוּא לְקַבְּלוֹ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְלִשְׂמֹחַ עִמּוֹ. וְאָז הוּא נִשְׁאָר עִם הָאָדָם וְנוֹתֵן לוֹ כַּמָּה מַתָּנוֹת יְקָרוֹת. וְאִם לֹא, הוּא יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת אמור), עַיֵּן שָׁם.

וְכַאֲשֶׁר יִתְבּוֹנֵן הָאָדָם בְּמַעֲלַת וּגְדֻלַּת יוֹם זֶה בַּשָּׁמַיִם וִיכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂמַח בּוֹ מְאֹד בְּכָל מִינֵי חֶדְוָה וְשִׂמְחָה וְשִׁירֵי הַשַּׁבָּת - יִנָּצֵל מִכָּל מִינֵי כַּעַס וּמַחֲלֹקֶת וְיִזְכֶּה לְשָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְהוּא נִזְהָר מֵהַכַּעַס וּמֵהָעַצְבוּת בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת, הוּא זוֹכֶה לְקַבֵּל אֶת אוֹרָהּ הֶעָצוּם שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וּמוּבָאִים בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים כַּמָּה טְעָמִים הַמְּבָאֲרִים מַדּוּעַ בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּבְשַׁבָּת יֶשְׁנָם יוֹתֵר נִסְיוֹנוֹת בְּמִדַּת הַכַּעַס וְהַמַּחֲלֹקֶת:

הַקְּלִפּוֹת רוֹצוֹת לְהִתְאַחֵז לִפְנֵי הִסְתַּלְּקוּתָן

טַעַם רִאשׁוֹן: הִנֵּה עַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים, הַטַּעַם שֶׁיֶּשְׁנָם יוֹתֵר נִסְיוֹנוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּמַחֲלֹקֶת וְכַעַס, הוּא מִפְּנֵי שֶׁבְּעֶרֶב שַׁבָּת נִכְנָסוֹת כָּל הַקְּלִפּוֹת לְנֻקְבָא דִּתְהוֹמָה רַבָּה, וְאֵין לָהֶן שְׁלִיטָה כְּלָל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר (בראשית מח). וְהִנֵּה הֵן יוֹדְעוֹת זֹאת, וְהֵן רוֹצוֹת בְּכָל כֹּחָן לְהִשָּׁאֵר לִשְׁלֹט בְּיוֹם זֶה. וְכֵיוָן שֶׁעִקַּר שְׁלִיטָתָן הִיא עַל יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי בִּמְקוֹם הַמַּחֲלֹקֶת שָׁם נִמְצָא הַשָּׂטָן בְּעַצְמוֹ רַחֲמָנָא לִצְלַן, וְעִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא הִיא עַל יְדֵי מְרִיבָה וּמַחֲלֹקֶת - לָכֵן כַּאֲשֶׁר הֵן מַרְגִּישׁוֹת שֶׁעוֹד מְעַט הֵן יִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי וְלֹא תִּהְיֶה לָהֶן כָּל שְׁלִיטָה, הֵן מְנַסּוֹת בְּכָל כֹּחָן לְהִכָּנֵס. וְזֹאת עַל יְדֵי מְרִיבָה וּמַחֲלֹקֶת אֲשֶׁר הֵן מַהוּתָהּ שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא רַחֲמָנָא לִצְלַן.

יִשְׂרָאֵל אֵינָם עֲסוּקִים בִּמְלָאכָה בְּשַׁבָּת

טַעַם שֵׁנִי: כָּתַב בַּעַל הַ"כְּלִי יָקָר" (פרשת ויקהל), שֶׁהַטַּעַם שֶׁבְּשַׁבָּת יֶשְׁנָם יוֹתֵר נִסְיוֹנוֹת בְּכַעַס וּמַחֲלֹקֶת, הוּא מִפְּנֵי שֶׁבְּיוֹם זֶה יִשְׂרָאֵל אֵינָם עֲסוּקִים בִּמְלָאכָה. וּמִתּוֹךְ שֶׁהֵם עֲסוּקִים בִּדְבָרִים בְּטֵלִים, יְכוֹלָה יוֹתֵר לְהִתְלַקֵּחַ אֵשׁ הַמַּחֲלֹקֶת בְּוִכּוּחִים וְכַדּוֹמֶה.

אֵשׁ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת

טַעַם שְׁלִישִׁי: טַעַם נוֹסָף יֵשׁ לְכָךְ עַל פִּי דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַמְבָאֵר שֶׁבְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מִתְעוֹרֶרֶת אֵשׁ הַקְּדֻשָּׁה אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְהִיא אֲשֶׁר שׂוֹרֶפֶת וּמְכַלָּה אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה לְכָךְ. אֲבָל כַּאֲשֶׁר מַגִּיעָה וּבָאָה לָאָדָם אֵשׁ הַקְּדֻשָּׁה, יֶשְׁנָהּ סַכָּנָה גְּדוֹלָה שֶׁהִיא לֹא תִּתְהַפֵּךְ לְאֵשׁ הַכַּעַס וְהַמַּחֲלֹקֶת, כִּי בְּקַלּוּת מִתְהַפֶּכֶת אֵשׁ זוֹ לְאֵשׁ שֶׁל מַחֲלֹקֶת וְכַעַס. וּמִי שֶׁאֵינוֹ נָקִי מִכַּעַס, כַּאֲשֶׁר מַרְגִּישׁ שֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת וּמִתְלַהֶטֶת בְּקִרְבּוֹ אֵשׁ הַהִתְלַהֲבוּת לִקְדֻשָּׁה, הִיא יְכוֹלָה לְהִתְהַפֵּךְ אֶצְלוֹ לָאֵשׁ שֶׁל מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת. לָכֵן בְּשַׁבָּת וּבְעֶרֶב שַׁבָּת יֶשְׁנָהּ סַכָּנָה מְיֻחֶדֶת שֶׁלֹּא לִפֹּל לִכְעָסִים וְהַקְפָּדוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הַנּוֹבְעִים דַּוְקָא מִתּוֹךְ אִשָּׁהּ וְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת הַמִּתְעוֹרֵר וּמֵאִיר אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

כָּל עִנְיְנֵי הַשַּׁבָּת – לְהַרְבּוֹת אַהֲבָה וְאַחְדוּת

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלְּכֵן כָּל הַתַּקָּנוֹת וְהַמִּנְהָגִים אֲשֶׁר תִּקְּנוּ חֲזַ"ל לַעֲשׂוֹת בְּכָל שַׁבָּת הָחֵל מֵהַטְּבִילָה בַּמִּקְוֶה לִפְנֵי שַׁבָּת

לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הַשַּׁבָּת וְאֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה בְּשַׁבָּת כַּמּוּבָא מַעֲלָתָהּ בַּפּוֹסְקִים (קיצור שולחן ערוך סימן עב סעיף י. ערוך השולחן סימן רס סעיף א. ועוד). אֲשֶׁר רַק עַל יָדָהּ זוֹכֶה הָאָדָם לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הַשַּׁבָּת וְאֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ויקהל דף רד), כַּמּוּבָא בַּסֵּפֶר "יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ הָעֲבוֹדָה" (שער ח), אֲשֶׁר בִּסְגֻלָּתָהּ לְהַצִּיל אֶת הָאָדָם מֵהַמַּחֲלֹקֶת וְהַכַּעַס כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַ"בֶּן אִישׁ חַי" בְּסִפְרוֹ "לְשׁוֹן חֲכָמִים", וְעַל יָדָהּ הוּא זוֹכֶה לְשָׁלוֹם וְאַחְדוּת עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת כַּמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַן (סימן נו).

וְכֵן סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר סוֹעֵד הָאָדָם עִם בְּנֵי בֵּיתוֹ בְּצַוְּתָא חֲדָא הַמַּרְבּוֹת אַחְדוּת בֵּין כָּל בְּנֵי הַבַּיִת כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל: גְּדוֹלָה לְגִימָה הַמְקָרֶבֶת בֵּין הַבְּרִיּוֹת. וְאַף בְּמַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת עַצְמָם יֶשְׁנָם מַאֲכָלִים אֲשֶׁר נִתְּקְנוּ לְאָכְלָם בִּסְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת בִּכְדֵי לְהַרְבּוֹת אַחְדוּת וְשָׁלוֹם, כְּפִי שֶׁיְּבֹאַר לְהַלָּן.

וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁכָּל מִנְהֲגֵי הַשַּׁבָּת הִנָּם תַּקָּנוֹת וּמִנְהָגִים הַמַּרְבִּים אֶת הַשָּׁלוֹם וּמוֹסִיפִים אַהֲבָה וְאַחְדוּת בְּעַם יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר זֶה הַכְּלִי הָעִקָּרִי שֶׁעַל יָדוֹ יָכוֹל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִזְכּוֹת לִקְדֻשָּׁתָהּ הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

נֵרוֹת הַשַּׁבָּת – נֵרוֹת הַשָּׁלוֹם

וְהִנֵּה עַל פִּי זֶה מְבֹאָר מַדּוּעַ תִּקְּנוּ חֲזַ"ל (שבת כז) לְהַדְלִיק נֵרוֹת לִכְבוֹד שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אוֹר בַּבַּיִת וְלֹא יִתָּקְלוּ אַנְשֵׁי הַבַּיִת זֶה בָּזֶה, וְכֵן פָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (סימן רסג סעיף ג). וְלִכְאוֹרָה מַדּוּעַ לֹא סָמְכוּ חֲזַ"ל עַל תְּבוּנָתָם וְהַרְגֵּלָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, הַדּוֹאֲגִים תָּמִיד שֶׁיִּהְיֶה אוֹר בְּבֵיתָם, כְּדֶרֶךְ שֶׁהֵם נוֹהֲגִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם מִימוֹת הַחֹל?

אֶלָּא הַהֶסְבֵּר לְכָךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁבְּיוֹם זֶה מִתְגָּרֶה הַשָּׂטָן בְּיוֹתֵר לְקַלְקֵל אֶת שְׁלוֹם בֵּיתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּיָדְעוֹ שֶׁבְּכָךְ תָּלוּי כָּל אוֹר הַשַּׁבָּת, לָכֵן חֲז"ל תִּקְּנוּ תַּקָּנָה מְיֻחֶדֶת לְהַדְלִיק נֵר בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, לְהָאִיר אֶת בֵּיתוֹ שֶׁל הָאָדָם וּבְכָךְ לִמְנֹעַ אֶת הַמַּחְלוֹקוֹת וְהַמְּרִיבוֹת הַמְּצוּיוֹת לְהִתְעוֹרֵר בְּיוֹם זֶה דַּוְקָא.

וְכָתַב הַגָּאוֹן רַבִּי עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זַצַ"ל (חזון עובדיה שבת ח"א עמוד כ), שֶׁיִּתְבּוֹנֵן הָאָדָם בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (שבת כז), שֶׁנֵּרוֹת שַׁבָּת קוֹדְמִים אֲפִלּוּ לְקִדּוּשׁ הַיּוֹם וּלְנֵרוֹת חֲנֻכָּה שֶׁהוּא פִּרְסוּמֵי דְּנִסָּא, שֶׁלָּכֵן מִי שֶׁאֵין לוֹ כֶּסֶף לִקְנוֹת יַיִן לְקִדּוּשׁ אוֹ שֶׁמֶן זַיִת לַחֲנֻכָּה וְגַם נֵרוֹת לְשַׁבָּת, יִקְנֶה רַק נֵרוֹת לְשַׁבָּת וְלֹא יִקְנֶה יַיִן לְקִדּוּשׁ, אֶלָּא יַעֲשֶׂה קִדּוּשׁ עַל חַלּוֹת בִּלְבַד, אוֹ יֵצֵא מֵאַחֵר בְּנֵר חֲנֻכָּה. וְכָל זֹאת מִשּׁוּם שְׁלוֹם בַּיִת שֶׁלֹּא יָבוֹא לָרִיב וּלְהִתְקוֹטֵט בְּשַׁבָּת מֵחֲמַת הַחֲשֵׁכָה. וְזֹאת לְגֹדֶל חֲשִׁיבוּת הַשָּׁלוֹם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. וְעַל יְדֵי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן הָאָדָם בְּכָךְ, כֵּיצַד יִתְקוֹטֵט וְיַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה?

וְהִנֵּה וְעַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים, הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית מח) מְגַלֶּה, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה מַדְלִיקָה אֶת נֵרוֹת הַשַּׁבָּת נִפְרֶסֶת סְכַּת הַשָּׁלוֹם שֶׁל שַׁבָּת עַל כָּל הַבַּיִת, שֶׁעַל יָדָהּ מִתְגָּרְשִׁים מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּזִּיקִים וְהַחִיצוֹנִים שֶׁזְּמַן שְׁלִיטָתָם הוּא בִּימוֹת הַחֹל, וְנִמְשֶׁכֶת הָאָרַת הַשָּׁלוֹם עַל כָּל הַבַּיִת, וְעַל יְדֵי הַדְלָקַת אֵשׁ הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת מְגָרְשִׁים מֵהַבַּיִת אֶת הָרִיב וְהַמַּצָּה, הַמָּדוֹן וְהַמְּרִיבָה וְאֵשׁ הַמַּחֲלֹקֶת, וְנִמְשָׁךְ עַל כָּל הַבַּיִת הָאָרַת הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה הָעֲצוּמָה שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

זֹאת וָעוֹד, הַנֵּרוֹת מְרַמְּזִים עַל הַשָּׁלוֹם, בִּהְיוֹתָם עֲשׂוּיִים מִפְּתִילָה וְאֵשׁ הַמְרַמְּזוֹת עַל הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה הַמְּאֻחָדִים יַחְדָּו. וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁמַּדְלִיקִים אוֹתָם בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת, נִמְשֶׁכֶת וּבָאָה מִדַּת הַשָּׁלוֹם לְכָל יִשְׂרָאֵל.

כַּוָּנוֹת הַטְּבִילָה – לְתַקֵּן אֶת הַמַּחֲלֹקֶת

וְעַל פִּי זֶה מְבֹאָר מַה שֶּׁכָּתַב הַ"בֶּן אִישׁ חַי" (פרשת לך לך), שֶׁבְּעֶרֶב שַׁבָּת אַחַר חֲצוֹת צָרִיךְ הָאָדָם לִטְבֹּל חָמֵשׁ טְבִילוֹת כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת הַשַּׁבָּת. בִּטְבִילָה רִאשׁוֹנָה יְכַוֵּן לְטָהֳרָה מִכָּל טֻמְאָה, בִּטְבִילָה שְׁנִיָּה לְתַקֵּן אֶת הַכַּעַס, וּבַטְּבִילוֹת הַשְּׁלִישִׁית וְהָרְבִיעִית יְכַוֵּן לְהַפְשִׁיט אֶת זְהֲמַת יְמוֹת הַחֹל, וְרַק אַחַר כָּךְ יִטְבֹּל טְבִילָה נוֹסֶפֶת וִיכַוֵּן בָּהּ לְקַבֵּל אֶת אוֹר קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת. וְכֵן כָּתַב הַחִיד"א (מורה באצבע ד קלז), שֶׁיֵּשׁ בְּעֶרֶב שַׁבָּת לִטְבֹּל טְבִילָה אַחַת לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם בְּכַעַס, עַיֵּן שָׁם.

וְכֵן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים (שיבת ציון וכי בא מועד), שֶׁיֵּשׁ שֶׁנָּהֲגוּ לִטְבֹּל בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה טְבִילוֹת שֶׁהֵם כְּמִנְיַן כַּעַס וְכֵן כְּמִנְיַן מִקְוֶה בְּמִסְפָּר קָטָן, וְזֹאת כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הַכַּעַס בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַ"בֶּן אִישׁ חַי" בְּסִפְרוֹ ,לְשׁוֹן חֲכָמִים,' שֶׁזֶּה מְסֻגָּל לְתַקֵּן אֶת הַכַּעַס.

וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁרַק אַחֲרֵי שֶׁמְּתַקֵּן הָאָדָם אֶת עִנְיַן הַכַּעַס וְהַמַּחֲלֹקֶת וְנִטְהָר מִכָּךְ, הוּא יָכוֹל לִזְכּוֹת לְקַבֵּל אֶת הָאָרַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה שֶׁכָּל עִנְיָנָהּ הוּא הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת עִם כָּל יִשְׂרָאֵל.

בְּשַׁבָּת הוֹתְמִים בְּבִרְכַּת הַשָּׁלוֹם

וְהִנֵּה כֵּיוָן שֶׁכָּל עִנְיָנָהּ שֶׁל שַׁבָּת הוּא מִדַּת הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם, לָכֵן הַבַּקָּשָׁה הַיְחִידָה שֶׁתִּקְּנוּ חֲז"ל לְבַקֵּשׁ בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּשַׁבָּת הִיא בִּרְכַּת **'שִׂים שָׁלוֹם'**, אֲשֶׁר בָּהּ מְבַקְּשִׁים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַשָּׁלוֹם. וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁרַק עַל יְדֵי מִדַּת הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם יְכוֹלִים אָנוּ לִזְכּוֹת לְאוֹרָהּ שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ.

וְכָךְ גַּם בְּלֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ בִּתְפִלַּת עַרְבִית בְּבִרְכַּת הַשְּׁכִיבֵנוּ מוֹסִיפִים בַּקָּשָׁה מְיֻחֶדֶת עַל הַשָּׁלוֹם: "וּפְרֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ", וְאַף חוֹתְמִים בְּכָךְ אֶת הַבְּרָכָה: **"הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַיִם"**. כִּי בְּכָל שַׁבָּת פּוֹרֵס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת סֻכַּת שְׁלוֹמוֹ עַל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר (פרשת קורח קעו), וּבְשַׁבָּת נִמְשֶׁכֶת הָאָרָתָהּ עַל יִשְׂרָאֵל. וְהַכְּלִי לְקַבֵּל זֹאת הוּא רַק עַל יְדֵי הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת בֵּין יִשְׂרָאֵל.

מַדּוּעַ מְבָרְכִים אֶת הַיְלָדִים בְּלֵיל שַׁבָּת

וְעַל פִּי זֶה אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֶת הַטַּעַם לְכָךְ שֶׁנּוֹהֲגִים יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ אֶת הַיְלָדִים בְּכָל לֵיל שַׁבָּת סָמוּךְ לַאֲמִירַת הַקִּדּוּשׁ. וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁבַּעֲשִׂיַּת הַקִּדּוּשׁ נִמְשֶׁכֶת וּבָאָה הָאָרַת הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא הָאָרַת הַשָּׁלוֹם וְשׁוֹפֵעַ וּמֵאִיר בָּעוֹלָם אוֹר הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הַכְּלִי לְכָל הַבְּרָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עוקצין ג): "לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם". וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר מְקַדְּשִׁים אֶת הַשַּׁבָּת וְנִמְשָׁךְ אוֹר הַשַּׁבָּת, זְמַן זֶה מְסֻגָּל מְאֹד לְהַמְשָׁכַת הַבְּרָכוֹת וְהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת, וְהוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל מְאֹד כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים.

מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת מְרַמְּזִים עַל הַשָּׁלוֹם

וְכָתְבוּ גְּדוֹלֵי הַדּוֹרוֹת, שֶׁאַף מַאֲכָלֶיהָ שֶׁל הַשַּׁבָּת בָּאִים לְרַמֵּז עַל מַעֲלַת הָאַחְדוּת בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ.

כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֲרִיזַ"ל וּמִקּוֹרוֹ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (זוהר חדש פ אחרי), שֶׁיֵּשׁ לִבְצֹעַ בִּסְעוּדוֹת שַׁבָּת עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת כְּנֶגֶד שְׁנֵים

עָשָׂר הַשְּׁבָטִים. וְאַף זֶה בָּא לְסַמֵּל אֶת הָאַחְדוּת וְהָאַחֲוָה שֶׁיֵּשׁ בֵּין כָּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּתְעוֹרְרוֹת בְּכָל שַׁבַּת קֹדֶשׁ (ליקו"ה).

הַדָּגִים מְסַמְּלִים אַחְדוּת

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁכָּתְבוּ הָאֲרִיז"ל (פע"ח פי"ח כד) וְהַשְּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ (קיצור השל"ה) וְהַמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (סימן רנ) וְעוֹד, לֶאֱכֹל דָּגִים בְּכָל סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת. כִּי הַדָּגִים מְסַמְּלִים אֶת הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ הָרה"ק רַבִּי שָׁלוֹם יוֹסֵף מִסָּדִיגוּרָא זִיעָ"א (מליצי אש) וּמוֹהַרְנָ"ת מִבְּרֶסְלֶב זִיעָ"א, שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ לְדָגִים (חולין כז). כִּי הַדָּגִים אֵינָם זְקוּקִים לִשְׁחִיטָה אֶלָּא דַּי לָהֶם בְּמַה שֶׁאוֹסְפִים אוֹתָם מֵהַמַּיִם בִּכְדֵי לְהַתִּירָם בַּאֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חַז"ל (חולין כז) שֶׁאֲסִיפָתָן הִיא טָהֳרָתָן. וְאַף עַם יִשְׂרָאֵל - הָאֲסִיפָה וְהָאַחְדוּת שֶׁלָּהֶם, הִיא לְבַדָּהּ הַתִּקּוּן וְהַטָּהֳרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ הַדָּגִים, אַף יִשְׂרָאֵל אֵינָם צְרִיכִים לְדָבָר נוֹסָף כְּדֵי לְתַקְּנָם וּלְהַכְשִׁירָם, אֶלָּא רַק שֶׁיִּתְאַסְּפוּ וְיִתְאַחֲדוּ יַחַד בְּשָׁלוֹם וְאַהֲבָה, וְעַל יְדֵי כָּךְ לְבַד הֵם נִטְהָרִים מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וְנוֹשָׁעִים מִכָּל הַצָּרוֹת.

וְכָתַב הָרה"ק רַבִּי פִּנְחָס מִקּוֹרִיץ זִיעָ"א (מדרש פנחס), שֶׁלָּכֵן אוֹכְלִים בְּשַׁבָּת אֶת מַאֲכַל הָאִטְרִיּוֹת הַנִּקְרָא קוּגֶל. וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁדַּרְכָּן שֶׁל הָאִטְרִיּוֹת שֶׁהֵן מְחֻבָּרוֹת וּמְעֹרָבוֹת אַחַת בַּחֲבֶרְתָּהּ, וְזֹאת כְּדֵי לְסַמֵּל אֶת הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּין כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ.

בִּגְדֵי הַשַּׁבָּת

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁרָמֵז לְכָךְ יֵשׁ גַּם בְּמַלְבּוּשׁ הַשְּׁטְרַימְל, שֶׁיֶּשְׁנָן

קְהִלּוֹת רַבּוֹת מִיִּשְׂרָאֵל הַנּוֹהֲגוֹת לְלָבְשׁוֹ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ. וְזֹאת כֵּיוָן שֶׁהוּא עָשׂוּי מִזְּנָבוֹת הַמְּחֻבָּרִים וּמְעֹרָבִים אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, וְאַף גַּם זֹאת כְּדֵי לְרַמֵּז עַל הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם שֶׁיֶּשְׁנָהּ בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּשַׁבָּת

וְהִנֵּה יָדוּעַ שֶׁהַתּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵם אֶחָד (זוה"ק אחרי). וְלָכֵן לֹא זוֹכֶה הָאָדָם לְאַהֲבַת תּוֹרָה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ חָלִילָה פְּגָם וְחִסָּרוֹן בַּקֶּשֶׁר וּבָאַחְדוּת עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעִם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּסֵּפֶר שִׂיחוֹת הָר"ן (צא), שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְהַתְמָדָה בַּתּוֹרָה, שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל אַף אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא אוֹת בַּתּוֹרָה, וְאִם אָדָם מוֹצֵא פְּסוּל בְּאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, זֶה כְּמוֹ שֶׁמּוֹצֵא פְּסוּל בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה וּמִמֵּילָא תּוֹרָתוֹ חֲסֵרָה וְאַף פְּסוּלָה.

וּמַסְבִּיר מוֹהַרְנָ"ת זִיעָ"א (ל"ה הלכות ק"ה ו), שֶׁלָּכֵן תִּקְּנוּ חֲזַ"ל בְּשַׁבָּת לִקְרֹא בַּתּוֹרָה, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל, שֶׁלְּכָל יְהוּדִי יֵשׁ אוֹת בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמִפְּנֵי כָּךְ יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּהַר סִינַי שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף יְהוּדִים וְזֶה כְּנֶגֶד שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֶּשְׁנָן בַּתּוֹרָה. וּבְשַׁבַּת קֹדֶשׁ מִתְעוֹרֶרֶת קְדֻשַּׁת נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן צָרִיךְ בְּשַׁבָּת לְהִתְאַחֵד עִם כָּל יִשְׂרָאֵל.

מִצְוַת עֵרוּב – לְהַרְבּוֹת שָׁלוֹם

כָּתַב מוֹהַרְנָ"ת זִיעָ"א (הלכות ביהכנ"ס ה לב), שֶׁאַף מִצְוַת עֵרוּב שֶׁנּוֹהֶגֶת בְּשַׁבָּת, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאָסוּר לְהוֹצִיא בְּשַׁבָּת מֵרְשׁוּת אַחַת לִרְשׁוּת אַחֶרֶת אֶלָּא לְאַחַר שֶׁעוֹשִׂים עֵרוּב בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּמִשְׁתַּתְּפִים

בְּפַת שֶׁעַל יָדָהּ הֵם נֶחְשָׁבִים כְּגָרִים בְּבֵית מִשְׁתָּף וּבִרְשׁוּת אַחַת - כָּל מִצְוָה זוֹ נוֹהֶגֶת בִּשְׁבִיל הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הֵם גָּרִים בְּיַחַד לְלֹא שִׁנּוּי בְּשָׁלוֹם וּבְאַחְדוּת. וְלָכֵן אַף כָּל פְּרָטֵי הַדִּינִים שֶׁל מִצְוָה זוֹ, הֵם מִשּׁוּם דַּרְכֵי שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (גיטין נט), כִּי עִקַּר הַכְּלִי לְקַבֵּל אֶת אוֹר הַשַּׁבָּת קֹדֶשׁ הוּא עַל יְדֵי הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם.

וְהִנֵּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן מַדּוּעַ רַק עַל יְדֵי מִדַּת הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם זוֹכִים יִשְׂרָאֵל לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל וְהָעָצוּם שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. וְיֵשׁ לְכָךְ כַּמָּה טְעָמִים נִפְלָאִים הֵן עַל פִּי הַנִּגְלֶה וְהֵן עַל פִּי סוֹדָם שֶׁל דְּבָרִים.

הַשַּׁבָּת נִתְּנָה בְּמַתָּנָה לְעַם יִשְׂרָאֵל

טַעַם רִאשׁוֹן: הִנֵּה הַטַּעַם לְכָךְ שֶׁעִקַּר אוֹר הַשַּׁבָּת נִמְשָׁךְ רַק עַל יְדֵי הָאַחְדוּת וְהָאַהֲבָה בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל, הוּא מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת נִתְּנָה בְּמַתָּנָה לִכְלַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (בראשית רבה יא ח): **אָמְרָה שַׁבָּת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לַכֹּל מָצָאתָ בֶּן זוּג וְלִי לֹא מָצָאתָ בֶּן זוּג. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא בֶּן זוּגֵךְ.**

וּמִפְּנֵי שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה כָּל עַם יִשְׂרָאֵל יַחַד, הֵם בֶּן זוּגָהּ שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ. לָכֵן רַק עַל יְדֵי הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם עִם כָּל יִשְׂרָאֵל, יָכוֹל הָאָדָם לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ. וְלָכֵן כְּפִי שֶׁכָּל אֶחָד נִכְלָל וּמִתְאַחֵד עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל, כָּךְ הוּא זוֹכֶה לְאוֹר הַשַּׁבָּת. כִּי מִי שֶׁמִּתְאַחֵד עִם יִשְׂרָאֵל, זוֹכֶה אַף הוּא לִהְיוֹת בֶּן זוּגָהּ שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת שׁוֹרָה עַל כְּלָלִיּוּת עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁלָּהֶם נִתְּנָה הַשַּׁבָּת. וּכְשֶׁהָאָדָם נִכְלָל עִמָּם בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת, זוֹכֶה אַף הוּא לִקְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ. וּמִי שֶׁנִּפְרָד בְּלִבּוֹ מֵאֵיזֶה יְהוּדִי מֵעַם

יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָךְ הוּא נִפְרָד מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ.

וּבְכָךְ יֵשׁ עֵצָה טוֹבָה לְכָל אֶחָד, כֵּיצַד לִזְכּוֹת לְאוֹר קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת. כִּי גַּם מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי מֵחֲמַת מַעֲשָׂיו לְקַבֵּל אֶת אוֹר הַשַּׁבָּת, אִם יִכְלֹל אֶת עַצְמוֹ בְּאַהֲבָה וּבְאַחְדוּת עִם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, עַל יְדֵי כָּךְ יִזְכֶּה אַף הוּא לְקַבֵּל אֶת קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ.

הַשַּׁבָּת נָחָה בְּתוֹךְ כְּלַל יִשְׂרָאֵל

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר הָרה"ק ר' יִשְׂרָאֵל מִקּוֹזְ'נִיץ זִיעָ"א (בפירושו לתיקוני זוהר תיקון יח), אֶת מַה שֶּׁאָנוּ אוֹמְרִים בִּתְפִלַּת הַשַּׁבָּת **"וְיָנוּחוּ בוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ"**, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁהַשַּׁבַּת קֹדֶשׁ נָחָה בְּ"כָל יִשְׂרָאֵל", כְּלוֹמַר בְּתוֹךְ כְּלַל יִשְׂרָאֵל, וְהַשַּׁבָּת נָחָה רַק אֵצֶל כְּלַל יִשְׂרָאֵל.

וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר הַ"נֹּעַם אֱלִימֶלֶךְ" (פ' דברים), שֶׁיֵּשׁ בַּשָּׁמַיִם עוֹלָם הַנִּקְרָא כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם לֹא נוֹגֵעַ שׁוּם חֵטְא וְעָוֹן, וְעַל יְדֵי אַחְדוּת וְאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל הָאָדָם נִכְלָל בָּעוֹלָם הַגָּבוֹהַּ הַזֶּה. כִּי זֶה הָעוֹלָם שֶׁל מְקוֹר הַנְּשָׁמוֹת לִפְנֵי שֶׁיָּרְדוּ לָעוֹלָם, שֶׁשָּׁם כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל מְאֻחָדוֹת. וְרַק לְאַחַר שֶׁהַנְּשָׁמוֹת הִשְׁתַּלְשְׁלוּ לָעוֹלָם הַזֶּה נִהְיָה פֵּרוּד בֵּינֵיהֶן, כִּי בּוֹ הַגּוּפִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְחֻלָּקִים, וְהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא לְלֹא שׁוּם חֵטְא וּפְגָם, כִּי כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא נִשְׁמָתוֹ פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ.

וְכֵן כּוֹתֵב הָרַמְבַּ"ן (פרשת פנחס), שֶׁהַטַּעַם שֶׁלֹּא מַקְרִיבִים בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ שְׂעִיר לְחַטָּאת, מִפְּנֵי שֶׁבְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא בַּת זוּגוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַכֹּל שָׁלוֹם, כִּי עַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה.

תּוֹרַת הַשַּׁבָּת

טַעַם שֵׁנִי: טַעַם נוֹסָף לְחִיּוּב הָאַחְדוּת בְּשַׁבָּת כָּתַב הַחִידָּ"א, שֶׁמִּכֵּיוָן שֶׁהַשַּׁבָּת נִבְרְאָה בִּשְׁבִיל לִמּוּד הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל: לֹא נִבְרְאוּ שַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדִים לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁיַּעַסְקוּ בָּהֶם בַּתּוֹרָה. וְהַשָּׁלוֹם הוּא אֶחָד מִתְּנָאֵי הַשָּׂגַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲזַ"ל בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת שֶׁהַתְּנַאי לִזְכּוֹת לַתּוֹרָה זֶה לִהְיוֹת מַעֲמִידוֹ עַל הַשָּׁלוֹם וְכוּ'. וְכֵיוָן שֶׁהַשַּׁבָּת נִתְּנָה בְּעִקָּר לַהֲגוֹת בָּהּ בַּתּוֹרָה, וְהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לְכָךְ הִיא עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִשְׁתַּדֵּל לִקְנוֹת תְּחִלָּה אֶת מִדַּת הַשָּׁלוֹם, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה "כָּל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם" - לָכֵן צָרִיךְ בְּשַׁבָּת לְהַרְבּוֹת בְּשָׁלוֹם עִם הַבְּרִיּוֹת.

הַכְּלִי לְהָכִיל אֶת הָאוֹר

טַעַם שְׁלִישִׁי: הֶסְבֵּר נוֹסָף לְכָךְ מוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, וְהוּא שֶׁלְּכָל אֶחָד יֵשׁ כְּלִי רוּחָנִי לְקַבֵּל עַל יָדוֹ אֶת אוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת. וּכְכָל שֶׁהָאוֹר גָּדוֹל יוֹתֵר, כָּךְ צְרִיכִים לְזֶה כְּלִי גָּדוֹל יוֹתֵר. וְהִנֵּה יֶשְׁנָם דְּבָרִים כְּלָלִיִּים שֶׁהֵם אוֹר עָצוּם וְנוֹרָא, כְּמוֹ הַשַּׁבָּת וְהַתּוֹרָה וְכוּ', שֶׁאֵין אֶפְשָׁרוּת לְשׁוּם אָדָם לְקַבֵּל אוֹר גָּדוֹל כָּזֶה בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד יְחִידִי וּמְבֻדָּד. אֶלָּא צָרִיךְ הוּא לְהִכָּלֵל עִם שְׁאָר אֶחָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִקְשֹׁר נִשְׁמָתוֹ עִמָּהֶם בְּאַחְדוּת מַמָּשׁ, שֶׁרַק אָז יוּכְלוּ לְקַבֵּל בְּיַחַד אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל הַזֶּה.

הַשֶּׁפַע לְכָל הַשָּׁבוּעַ

טַעַם רְבִיעִי: טַעַם נוֹסָף כָּתַב הַ"חֲתַם סוֹפֵר" זִיעָ"א, וְהוּא עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (יתרו דף פח) שֶׁבְּשַׁבָּת יוֹרֵד הַשֶּׁפַע שֶׁל כָּל

הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, וּמִמֶּנּוּ מִתְבָּרְכִים כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ. וְהִנֵּה אָמְרוּ חֲזַ"ל (עוקצין ג): "לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם". וְלָכֵן בְּיוֹם זֶה אֲשֶׁר בּוֹ יוֹרֵד הַשֶּׁפַע לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, יֵשׁ לְהִזָּהֵר שִׁבְעָתַיִם בְּמִדַּת הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת שֶׁהִיא הַכְּלִי לְקַבָּלַת כָּל הַשֶּׁפַע. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה הָאָדָם לְקַבֵּל אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת הַנִּפְלָאוֹת וְהַשֶּׁפַע הַיּוֹרְדִים בְּיוֹם שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וּלְהַמְשִׁיכָם לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת – נִפְקְדוּ בְּבֵן זָכָר לְאַחַר שָׁנִים רַבּוֹת

כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁלֹּא לָרִיב וּלְהִתְקוֹטֵט בָּהּ כְּלָל וּכְלָל, זוֹכֶה הוּא לַבְּרָכָה הַמְיֻחֶדֶת שֶׁל הַשַּׁבָּת שֶׁמִּמֶּנָּה מַגִּיעוֹת וּבָאוֹת לָאָדָם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת יתרו פח).

וּמַעֲשֶׂה הָיָה בְּיָמֵינוּ בְּזוּג שֶׁהָיוּ נְשׂוּאִים שָׁנִים רַבּוֹת מְאֹד וְלֹא נִפְקְדוּ בְּבָנִים. וְהִנֵּה בְּאַחַת הַשַּׁבָּתוֹת, כַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה הֵבִיאָה אֶת הַמַּגָּשׁ שֶׁעָלָיו הָיוּ כָּל מַאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת - הַדָּגִים וְהַמָּרָק עִם הַסָּלָטִים, הִיא הֶחֱלִיקָה לְפֶתַע וְכָל הָאֹכֶל שֶׁהָיָה עַל הַמַּגָּשׁ נָפַל עַל הָרִצְפָּה וְהִתְלַכְלֵךְ. בַּעְלָהּ שֶׁרָאָה זֹאת שָׁתַק וְהִבְלִיג וְלֹא אָמַר לָהּ מְאוּמָה. וְהֵם אָכְלוּ בְּאוֹתָהּ סְעוּדָה רַק חַלּוֹת בִּלְבַד. וְהַבַּעַל שָׁר בְּשִׂמְחָה אֶת כָּל שִׁירֵי הַשַּׁבָּת לְלֹא שֶׁיְּרָאוּ עָלָיו כָּל זֵכֶר לְכָךְ.

וְהִנֵּה לִפְקֻדַּת הַשָּׁנָה נוֹלַד לָהֶם בֵּן בְּכוֹרָם בְּמַזָּל טוֹב, וְרָאוּ בְּחוּשׁ כֵּיצַד בִּזְכוּת שֶׁהֵם כִּבְּדוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא רָבוּ וְהִתְקוֹטְטוּ בָּהּ, אֶלָּא שָׂמְחוּ בְּשִׂמְחָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת אַף לְלֹא מַאֲכָלֶיהָ הָעֲרֵבִים, הֵם זָכוּ לְבִרְכָתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לְהִוָּשַׁע בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים.

הִתְגַּלּוּת הָרַחֲמִים בַּשָּׁמַיִם

טַעַם חֲמִישִׁי: כָּתַב הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי מֹשֶׁה קוֹרְדוֹבֵירוֹ זִיעָ"א בְּסִפְרוֹ "תֹּמֶר דְּבוֹרָה", שֶׁבְּשַׁבָּת שׁוֹרָה עֵת רָצוֹן גְּדוֹלָה לְמַעְלָה וְהָעוֹלָם נִמְצָא בְּסוֹד הָעֹנֶג. וְלָכֵן אֵין דָּנִים בְּבֵית דִּין בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. וּמִפְּנֵי כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא לִכְעֹס בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַכְחִישׁ בִּפְעֻלּוֹתָיו וּבְמַעֲשָׂיו אֶת הָאוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל הָרַחֲמִים הָעֲצוּמִים וְהַנּוֹרָאִים הַמִּתְגַּלִּים בְּיוֹם זֶה, וְעַל יְדֵי כָּךְ לֹא יוּכַל לְקַבֵּל אֶת אוֹרוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת.

הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתְּנוּ בְּשַׁבָּת

וּמוֹסִיף עַל כָּךְ בַּעַל הַ"בַּת עַיִן" זִיעָ"א (אמור), שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ נִתְּנָה הַתּוֹרָה לְעַם יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חַז"ל (שבת פו) - בּוֹ קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַסִּימָנִים שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם: בַּיְשָׁנִים וְרַחְמָנִים וְגוֹמְלֵי חֲסָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חַז"ל (יבמות עט). וְלָכֵן בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מִתְעוֹרְרוֹת מִדּוֹתֵיהֶם הַטּוֹבוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּמִפְּנֵי כָּךְ בְּשַׁבָּת יְכוֹלִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַיֵּם בְּיוֹתֵר אֶת מִצְוַת וּבוֹ תִּדְבָּק (דברים י כ), שֶׁפֵּרוּשׁוֹ לְהִדָּבֵק בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת כְּמוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חַז"ל (שבת קלג), וְהוּא הַזְּמַן שֶׁמְּסֻגָּל בְּיוֹתֵר לִקְנוֹת אֶת מִדַּת הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים עִם הַבְּרִיּוֹת.

בְּשַׁבָּת נִמְשֶׁכֶת לְיִשְׂרָאֵל מִדַּת הָרַחֲמִים וְהַשָּׁלוֹם

וְעַל פִּי זֶה מְבָאֵר רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זִיעָ"א (לקו"מ קיט), מַדּוּעַ

אָמְרוּ חֲז"ל (שבת יב) שֶׁהַנִּכְנָס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת אוֹמֵר לוֹ: **שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא, יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם.** וְזֹאת מִשּׁוּם שֶׁבְּשַׁבָּת נִמְשֶׁכֶת וּבָאָה דַּעַת לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יָדָהּ זוֹכֶה הָאָדָם לְמִדַּת הָרַחֲמָנוּת וְהַשָּׁלוֹם. כִּי הַכַּעַס נִמְשָׁךְ מֵהַכְּסִילוּת וְהַטִּפְּשׁוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת ו) "כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ". וְאִלּוּ הַדַּעַת מַמְשִׁיכָה לָאָדָם אֶת מִדַּת הָרַחֲמִים שֶׁיְּרַחֵם עַל אֲחֵרִים.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר נִכְנָסִים לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים לוֹ 'שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעֹק, יְכוֹלָה הִיא שֶׁתְּרַחֵם'. וְכַנָּתֵנוּ לְרַמֵּז לוֹ בְּכָךְ, שֶׁבְּשַׁבָּת הוּא יָכוֹל לִזְכּוֹת לְרַחֲמָנוּת עַל יְדֵי הַדַּעַת שֶׁמִּתְגַּלָּה בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן טוֹב שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בְּשַׁבָּת לְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת, וּבִזְכוּת כָּךְ יִזְכֶּה אַף הוּא לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (שבת קנא) 'כָּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמִים עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם'.

הַכְּלִי לְאוֹר הַשַּׁבָּת – הַצְּדָקָה וְהָאַחְדוּת

וּמוֹסִיף עוֹד רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זִיעָ"א (ליקו"מ פו), שֶׁהִנֵּה עִקַּר הַמְּנִיעָה שֶׁל הָאָדָם לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּפִי רְצוֹנוֹ נִמְשֶׁכֶת מֵאֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים וְכֹחוֹת הַטֻּמְאָה הַמּוֹנְעִים אוֹתוֹ. וּבְשַׁבַּת קֹדֶשׁ אֵין שְׁלִיטָה לַחִיצוֹנִים כְּלָל וּכְלָל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פ' תרומה). וְלָכֵן בְּשַׁבָּת כָּל אָדָם יָכוֹל לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְלֹא שֶׁיִּמְנָעֶנּוּ שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב כְּלָל.

אֲבָל עִקַּר הַכְּלִי לְקַבֵּל אֶת אוֹרָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר בְּכֹחָהּ יוּכַל הָאָדָם לְהַתְחִיל לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁעוֹשֶׂה אָדָם לִכְבוֹד שַׁבָּת, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁנּוֹתֵן לְאָדָם הַזָּקוּק לְכָךְ צְדָקָה לִכְבוֹד שַׁבָּת אוֹ שֶׁמְּאָרֵחַ אֵיזֶה עָנִי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ.

וְעַל יְדֵי הַצְּדָקָה לִכְבוֹד שַׁבָּת מְקַבֵּל הָאָדָם אֶת אוֹרָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת. וְעַל יְדֵי כָּךְ יְזַכֶּה לְקַבֵּל אֶת אוֹר הַשַּׁבָּת, וְיוּכַל לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ.

וְהִנֵּה אֶפְשָׁר לְבָאֵר שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר אוֹרָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת הוּא אוֹר הַשָּׁלוֹם, וְלָכֵן עִקַּר הַכְּלִי לְקַבֵּל אֶת אוֹרָהּ הַגָּדוֹל הוּא עַל יְדֵי הַצְּדָקָה וְהָאַחְדוּת עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יָדָהּ עוֹשֶׂה הָאָדָם אֶת הַכְּלִי לְקַבֵּל אֶת אוֹרָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

הָאַחְדוּת מִכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה

טַעַם שִׁשִּׁי: כָּתַב הָאַרִיז"ל בְּ"שַׁעַר הַגִּלְגּוּלִים" (הקדמה לא), שֶׁלִּפְנֵי שֶׁחָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיוּ כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּלוּלוֹת בּוֹ. וְהַחֵטְא שֶׁל אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת גָּרַם לְפֵרוּד בֵּין כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּלְהִתְחַלְּקוּתָן לְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף נְשָׁמוֹת נִפְרָדוֹת.

אֲבָל בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ, אֲשֶׁר בּוֹ אֵין בְּכָל הַבְּרִיאָה אֶת פְּגַם הַחֵטְא שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, חוֹזְרִים כָּל יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה אֵצֶל אָדָם הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַחֵטְא מִכֹּחַ קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת. וּמִמֵּילָא הֵם מִתְאַחֲדִים יַחַד בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם. **וְזוֹ הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה שֶׁמְּקַבְּלִים יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה הַמְאַחֶדֶת בֵּינֵיהֶם.** וּכְפִי שֶׁיִּתְאַחֵד הָאָדָם בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ יוֹתֵר עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כָּךְ יְזַכֶּה לְהֶאָרַת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה הַזּוֹ, עַד שֶׁמִּכֹּחָהּ יְזַכֶּה לְכָל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לִזְכּוֹת בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת מִצְרַיִם בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִפַּרְעֹה שֶׁיִּתֵּן לָהֶם יוֹם מְנוּחָה, וְהִסְכִּים פַּרְעֹה לְכָךְ, וּבָחַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְאָכֵן הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל מִתְאַסְּפִים בּוֹ בְּכָל שָׁבוּעַ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (שמ"ר ה יח). וְכַוָּנָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיְתָה כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי

שֶׁיִּתְאַסְּפוּ וְיִתְאַחֲדוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד, תָּאִיר לָהֶם הָאָרַת הַשַּׁבָּת עַד שֶׁמִּכֹּחָהּ יִשְׁתַּחְרְרוּ מֵעֹל גָּלוּת מִצְרַיִם. וּפַרְעֹה שֶׁיָּדַע זֹאת גָּזַר עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִתְאַסְּפוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות ה ז): **"לֹא תֹאסִפוּן לָתֵת תֶּבֶן לָעָם"**.

וּבֵאֵר הָרה"ק רַבִּי דָּוִד מִלֶּעלוֹב זִיעָ"א, שֶׁהַתּוֹרָה כָּתְבָה זֹאת בִּלְשׁוֹן "לֹא תֹאסִפוּן" (עם אות אל"ף מִיֶּתֶרֶת) - לְרַמֵּז וְלוֹמַר שֶׁכָּל גְּזֵרָתוֹ שֶׁל פַּרְעֹה הָיְתָה שֶׁלֹּא יִתְאַסְּפוּ כָּל עַם יִשְׂרָאֵל בְּצַוְּתָא חֲדָא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כִּי פַּרְעֹה יָדַע שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהֵם יִתְאַסְּפוּ וְיִתְאַחֲדוּ יַחַד בְּיוֹם שַׁבָּת, תָּאִיר לָהֶם הָאָרַת שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, עַד שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ הֵם יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם.

כְּמוֹ כֵן, כֵּיוָן שֶׁכָּל יְרִידַת יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם הָיְתָה בַּעֲוֹן שִׂנְאַת חִנָּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (שבת יא), לָכֵן עִקַּר תִּקּוּנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיָה לְהִתְאַחֵד יַחַד בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם. וְהַזְּמַן שֶׁהֵכִי מְסֻגָּל לְזֶה הוּא יוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁאָז מְאִירָה הָאָרַת הַשָּׁלוֹם מִכֹּחָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה וּמִכֹּחָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁיָּדַע זֹאת, פָּעַל לֶאֱסֹף אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כְּדֵי לְהָאִיר בָּהֶם אֶת הָאָרַת הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִגָּאֲלוּ יִשְׂרָאֵל. וְאָכֵן בַּסּוֹף יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּת מִצְרַיִם בִּזְכוּת כָּךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (תנא דבי אליהו כג).

וְכָתַב עוֹד בַּעַל "שַׁעֲרֵי הַיָּשָׁר" מִלִּיסְקָא זִיעָ"א, שֶׁבְּשַׁבָּת מִתְעוֹרֶרֶת אַחְדוּת בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁלְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֶשְׁנָהּ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה שֶׁשָּׁרְשָׁהּ מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּמִשָּׁם נִמְשֶׁכֶת אַחְדוּת בֵּין כָּל הַנְּשָׁמוֹת, אֶלָּא שֶׁהַנְּשָׁמוֹת נִמְצָאוֹת בְּתוֹךְ הַגּוּף הֶעָכוּר וּמִצַּד הַגּוּף נִפְרָדִים כָּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, אֲבָל בְּשַׁבָּת שֶׁבָּהּ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְקַבֵּל נְשָׁמָה יְתֵרָה, וּמִמֵּילָא יֵשׁ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שְׁתֵּי נְשָׁמוֹת וְגוּף אֶחָד,

וְאָז הַגּוּף בָּטֵל בְּרֹב, וְלָכֵן אֵינוֹ מַבְדִּיל בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ, וְנִמְשֶׁכֶת אַחְדוּת בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן נֶאֱמַר עַל הַשַּׁבָּת "כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה בֶּן זוּגֵךְ", שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל הָאַחְדוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ בְּשַׁבָּת בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל.

וְכָתַב בַּעַל הַ"נֹּעַם מְגָדִים" בְּסִפְרוֹ "אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת", שֶׁהַשַּׁבָּת מְבִיאָה לִידֵי אַחְדוּת, מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת וְהַפֵּרוּד נוֹבְעִים מִכָּךְ שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם אֶחָד מַה שֶּׁאֵין לַחֲבֵרוֹ. וְהִנֵּה עַל הַשַּׁבָּת אָמְרוּ חֲז"ל שֶׁכָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִים לוֹ כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ, וְכֵיוָן שֶׁלְּכָל יִשְׂרָאֵל הַמְעַנְּגִים אֶת הַשַּׁבָּת יֵשׁ אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבָּם, שׁוּב אֵין שַׁיָּךְ פֵּרוּד בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ כִּי עַל יְדֵי כָּךְ כֻּלָּם שָׂוִים וְנִמְשֶׁכֶת אַחְדוּת בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל. וּבְכָךְ שֶׁהָאָדָם נִשְׁמָר בְּשַׁבָּת מֵעִצְּבוֹן וּמַחֲלֹקֶת אֵין רְשׁוּת לַס"מ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו.

הַשַּׁבָּת כְּנֶגֶד נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל

טַעַם שְׁבִיעִי: הִנֵּה כָּתַב בַּעַל הַ"יִשְׂמַח מֹשֶׁה" (פרשת כי תשא), שֶׁיֶּשְׁנָן שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף שַׁבָּתוֹת בְּכָל שְׁנוֹת קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, וְכָל שַׁבָּת הִיא כְּנֶגֶד נְשָׁמָה אַחַת מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְכֵן הִיא כְּנֶגֶד אוֹת אַחַת בַּתּוֹרָה אֲשֶׁר בָּהּ יֵשׁ שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת.

וְלָכֵן חֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר מִדַּת הָאַחְדוּת וְהַשָּׁלוֹם עִם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה, כִּי רַק כַּאֲשֶׁר יִתְאַחֵד הָאָדָם בְּשַׁבָּת עִם כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, הוּא יִזְכֶּה לָחוּשׁ אֶת עֲרֵבוּתָהּ וּמִתִּיקוּתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר הִיא כְּנֶגֶד כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

וְהִנֵּה לִפְעָמִים הָאָדָם שָׁרוּי בְּמַחֲלֹקֶת עִם אֵיזֶה יְהוּדִי, וְיִתָּכֵן שֶׁשַּׁבָּת זוֹ הִיא כְּנֶגֶד אוֹתוֹ יְהוּדִי אֲשֶׁר עִמּוֹ הוּא שָׁרוּי בְּמַחֲלֹקֶת,

וְלָכֵן אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת, וּמִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם יִתְאַחֵד וְיִכְלַל בְּאַהֲבָה וְאַחְדוּת עִם כְּלָל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה יִזְכֶּה לְאוֹרָהּ הֶעָצוּם וְהַנִּפְלָא שֶׁל הַשַּׁבָּת, וְיִזְכֶּה לָחוּשׁ אֶת נְעִימוּתָהּ וּלְהַרְגִּישׁ אֶת עֲרֵבוּתָהּ וּמְתִיקוּתָהּ וּלְקַבֵּל אֶת גֹּדֶל קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

מַדּוּעַ מֹשֶׁה הִקְהִיל אֶת יִשְׂרָאֵל

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר הַחִיד"א (רוח חיים דרוש טז), מַדּוּעַ לִפְנֵי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ צִוָּה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל עַל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת, הוּא אָסַף וְהִקְהִיל אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל לְמָקוֹם אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות לה א): **"וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם וְכוּ' שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ"**. וְזֹאת כְּדֵי לְרַמֵּז לְעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁאִם הֵם רוֹצִים לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַשַּׁבָּת, עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת מְאֻחָדִים וּמְכֻנָּסִים יַחְדָּו כְּאִישׁ אֶחָד וּבְלֵב אֶחָד.

וּבְסִפְרוֹ "כִּסֵּא דָוִד" (דרוש יא) מוֹסִיף הַחִיד"א שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ אָסַף אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי שֶׁצִּוָּה אוֹתָם עַל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת, כִּי מֹשֶׁה צִוָּה אוֹתָם וְדִבֵּר עַל לִבָּם שֶׁיִּהְיוּ מְאֻחָדִים כְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד, וְזֶה נִרְמָז בַּפָּסוּק "וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", שֶׁפֵּרוּשׁוֹ הֵן שֶׁהִקְהִילָם בְּפֹעַל לְמָקוֹם אֶחָד, וְהֵן שֶׁאִחֵד אֶת לִבָּם שֶׁיִּהְיוּ בְּשָׁלוֹם - וְזֶה עַל יְדֵי שֶׁהִסְבִּיר לָהֶם שֶׁמִּכְּיוָן שֶׁהַשַּׁבָּת נִקְרֵאת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר, וְעַל הַשָּׁלוֹם עוֹמֵד הָעוֹלָם, לָכֵן אָסַפְתִּי אֶתְכֶם בְּכֹחַ וּבְפֹעַל כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ תִּזְכּוּ לִקְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת וּבִזְכוּת זֶה יִהְיֶה קִיּוּם לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ.

הָאַחְדוּת בְּשַׁבָּת – תִּקּוּן לְחֵטְא הָעֵגֶל

וְכָתְבוּ עוֹד הַחִידָ"א וְהַ"כְּלִי יָקָר", שֶׁזֶּה הַטַּעַם שֶׁמִּצְוַת שַׁבָּת נֶאֱמְרָה מִיָּד אַחֲרֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל חָטְאוּ בָּעֵגֶל. מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר הַפְּגָם שֶׁל חֵטְא הָעֵגֶל הָיָה פֵּרוּד הַלְּבָבוֹת שֶׁנִּגְרַם כְּתוֹצָאָה מֵחֵטְא הָעֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל בַּיְרוּשַׁלְמִי (סנהדרין פ"ב הלכה ב) שֶׁלְּכָל שַׁבָּט וְשַׁבָּט הָיָה עֵגֶל מִשֶּׁלּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיוּ מְסֻגָּלִים לְהַסְכִּים עַל אֶלִיל אֶחָד לְכֻלָּם. כְּמוֹ כֵן הָיָה פֵּרוּד בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי חֵטְא הָעֵגֶל כְּתוֹצָאָה מִכָּךְ שֶׁהַצַּדִּיקִים לֹא הִשְׁתַּתְּפוּ בְּחֵטְא הָעֵגֶל, וְהָיָה פֵּרוּד בֵּינָם לְבֵין כָּל הָעָם.

וְלָכֵן עִקַּר תִּקּוּן חֵטְא הָעֵגֶל הוּא הָאַחְדוּת בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל. וּמִטַּעַם זֶה מִיָּד לְאַחַר חֵטְא הָעֵגֶל צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עַם יִשְׂרָאֵל עַל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת וְעַל בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁתַּפְקִידָן וַעֲבוֹדָתָן שֶׁל שְׁתֵּי מִצְוֹות אֵלֶּה הֵם לְאַחֵד וּלְקַשֵּׁר בֵּין כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא הָעֵגֶל.

וּמִפְּנֵי כָּךְ פָּרָשַׁת "וַיַּקְהֵל" נֶאֱמְרָה מִיָּד לְמָחֳרַת יוֹם כִּפּוּר, כֵּיוָן שֶׁאָז בִּשֵּׁר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, שֶׁסָּלַח לְעַם יִשְׂרָאֵל עַל חֵטְא הָעֵגֶל, וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ פָּעַל מִיָּד לְתַקֵּן זֹאת עַל יְדֵי שֶׁהִקְהִיל וְאִחֵד אֶת לִבְבוֹת עַם יִשְׂרָאֵל, וְאָז צִוָּה אוֹתָם עַל שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת וְעַל בְּנִיַּת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁשְּׁתֵּיהֶן מְאַחֲדוֹת וּמְקַשְּׁרוֹת בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל וְכָל זֹאת בִּשְׁבִיל לְתַקֵּן אֶת חֵטְא הָעֵגֶל.

יוֹסֵף הַצַּדִּיק סוֹד הַשָּׁלוֹם – כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת

וְהִנֵּה כָּתְבוּ חֲזַ"ל (ב"ר צב ד), שֶׁהַסְּעוּדָה שֶׁל הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים

עִם יוֹסֵף הַצַּדִּיק, אֲשֶׁר בָּהּ הִתְגַּלָּה יוֹסֵף אֶל אֶחָיו, הָיְתָה בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ.

וּמוּבָא בַּסְּפָרִים שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ הוּא עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח"ג שא), שֶׁשִּׁבְעַת הָרוֹעִים הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעַת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, **וְשַׁבַּת קֹדֶשׁ הוּא כְּנֶגֶד יוֹסֵף הַצַּדִּיק** (זוהר חדש כו ע"ב). כִּי יוֹסֵף הוּא סוֹד הַשָּׁלוֹם וְלָכֵן הוּא כְּנֶגֶד הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר נִקְרֵאת **'שַׁבַּת שָׁלוֹם'**. וּמִפְּנֵי כָּךְ הִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו דַּוְקָא בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי יוֹם הַשַּׁבָּת הוּא הַזְּמַן הַמֻּכְשָׁר בְּיוֹתֵר לְהַרְבּוֹת אַהֲבָה וְאַחְוָה, עַל יְדֵי אוֹר הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא סוֹד הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדּוּת.

כֵּיצַד אָנוּ שָׁרִים בְּשַׁבָּת לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר הָרה"ק רַבִּי יְהוּדָה אִיגֶר זִיעָ"א בְּסִפְרוֹ "שֵׁבֶט מִיהוּדָה" (ויקהל), מַדּוּעַ אָנוּ שָׁרִים בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת **שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם, בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם וְכוּ'** - וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁהַמַּלְאָכִים מְאֻחָדִים תָּמִיד וְאֵין לָהֶם שׁוּם פֵּרוּד מִפְּנֵי שֶׁהֵם רוּחָנִיִּים, וְעִקַּר הַפֵּרוּד הוּא מִצַּד הַגַּשְׁמִיּוּת אֲשֶׁר הִיא הַמַּפְרִידָה בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. אֲבָל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים יַחַד, כִּי הוּא יוֹם שֶׁמְּאִירָה בּוֹ הָאָרַת הַנְּשָׁמוֹת (זוהר ח"ב רה), וּמִצַּד הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם מְאֻחָדִים תָּמִיד כְּאֶחָד וְהֵם דּוֹמִים לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. וְלָכֵן בְּשַׁבָּת שֶׁבּוֹ מִתְאַחֲדִים יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי זֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹמֵד בְּמַדְרֵגַת וּמַעֲלַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא יָכוֹל לוֹמַר לָהֶם שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם כְּדֶרֶךְ שֶׁאוֹמֵר כָּל אֶחָד לַחֲבֵרוֹ.

וּבַסֵּפֶר "בֵּית הַלֵּל" הוֹסִיף עוֹד, עַל פִּי דִּבְרֵי חֲז"ל, שֶׁכָּתְבוּ שֶׁהַמַּלְאָכִים קִטְרְגוּ בִּבְרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִבָּרֵא הָאָדָם מִשּׁוּם

שֶׁכְּלוֹ קְטָטָה וּמְרִיבָה. וּבְשַׁבָּת שֶׁבּוֹ אָנוּ שְׁרוּיִים בְּשָׁלוֹם וּבְאַחְדוּת, אָנוּ קוֹרְאִים לָהֶם **'בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם'**, שֶׁתָּבוֹאוּ לִרְאוֹת שֶׁגַּם אֵצֶל בְּנֵי הָאָדָם שׁוֹכֵן הַשָּׁלוֹם. וְלָכֵן אָנוּ מְבַקְּשִׁים **'בָּרְכוּנִי לְשָׁלוֹם'**, שֶׁיְּבָרְכוּ אוֹתָנוּ שֶׁלְּעוֹלָם יִשָּׁאֵר אֶצְלֵנוּ כָּךְ, שֶׁנִּהְיֶה בְּשָׁלוֹם וּבְאַחְדוּת.

וּמַלְאָכִים אֵלּוּ הַנִּקְרָאִים מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם, הֵם הַמְּזַכְּכִים אֶת הָאָדָם לִזְכּוֹת לְאוֹר הַשַּׁבָּת. (שם משמואל סוכות תרע"ג).

וּמַעֲשֶׂה הָיָה שֶׁאִישׁ אֶחָד בָּא לִפְנֵי הָרה"ק רַבִּי מֵאִיר מִפְּרֶמִשְׁלָאן זִיעָ"א וְהִתְאוֹנֵן לְפָנָיו עַל קְשָׁיָיו הַגְּדוֹלִים בִּשְׁלוֹם בַּיִת. וְאָמַר לוֹ, שֶׁלֹּא יֹאמַר בְּשַׁבָּת אֶת הַפִּזְמוֹן הָאַחֲרוֹן "צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם", וּבִזְכוּת כָּךְ יָשׁוּב הַשָּׁלוֹם לִשְׁרֹר בְּבֵיתוֹ (שיח אלעזר עמוד עה).

הַמְּצֹרָע מְחַכֶּה שִׁבְעָה יָמִים כְּדֵי לִזְכּוֹת לְאוֹר הַשַּׁבָּת

וְהִנֵּה כָּתַב בַּעַל "בֵּית אַבְרָהָם" זִיעָ"א, שֶׁהַטַּעַם לְכָךְ שֶׁהַתּוֹרָה כָּתְבָה לַמְּצֹרָע לִהְיוֹת בְּהֶסְגֵּר שִׁבְעַת יָמִים וְרַק אַחַר כָּךְ הוּא יָכוֹל לְהִטָּהֵר מִצָּרַעְתּוֹ - זֹאת כְּדֵי שֶׁיַּעֲבֹר עַל הַמְּצֹרָע יוֹם הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר עָלָיו כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תיקו"ז מח) שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִתְהַפֵּךְ הַצֵּרוּף מִנֶּגַע לְעֹנֶג, וְעַל יְדֵי כָּךְ הוּא יִטָּהֵר מִצָּרַעְתּוֹ.

וְאֶפְשָׁר לְבָאֵר, שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר הַפְּגָם שֶׁל הַמְסַפֵּר לָשׁוֹן הָרָע הוּא בְּכָךְ שֶׁעָשָׂה מַחֲלֹקֶת עִם חֲבֵרוֹ. וְלָכֵן עִקַּר תִּקּוּנוֹ הוּא עַל יְדֵי הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בָּהּ מֵאִיר אוֹר הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת, כְּדֵי שֶׁעַל יָדוֹ יָשׁוּב וְיִתְאַחֵד עִם חֲבֵרוֹ. וּלְאַחַר שִׁבְעָה יָמִים מִסְתַּכֵּל עָלָיו הַכֹּהֵן, וְאִם הוּא רוֹאֶה שֶׁלֹּא הִתְרַפֵּא הַמְּצֹרָע מִצָּרַעְתּוֹ, הוּא מַסְגִּירוֹ לְשִׁבְעָה יָמִים שֵׁנִית. וְזֹאת כְּדֵי שֶׁאִם לֹא עָזְרָה לַמְּצֹרָע שַׁבָּת אַחַת לִזְכּוֹת

לְאוֹר הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא אוֹר הַשָּׁלוֹם - הִנֵּה שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת בְּוַדַּאי יוֹעִילוּ לוֹ לִזְכּוֹת לְאוֹר הַשָּׁלוֹם וּלְתַקֵּן אֶת עֲוֹוֹן הַמַּחֲלֹקֶת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל: אִלְמָלֵא שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִים, וְעַל יְדֵי זֶה מִמֵּילָא יִתְהַפֵּךְ לוֹ שׁוּב מִנֶּגַע לְעֹנֶג, וָשָׁב וְרָפָא לוֹ.

אוֹר הַשַּׁבָּת מְבַטֵּל אֶת הַקְּטָטוֹת וְהַמְּרִיבוֹת בֵּין יִשְׂרָאֵל

וְעַל פִּי זֶה בֵּאֵר הָרה"ק רַבִּי מְנַחֵם מֶנְדֶל מֵרִימְנוֹב זִיעָ"א, מַדּוּעַ נִקְרֵאת הַשַּׁבָּת בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (קורח רעו) 'שַׁבַּת שָׁלוֹם', וְזֹאת מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁבָּת שֶׁהִיא בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, הִיא מְבַטֶּלֶת אֶת הַקְּלִפָּה הַשְּׁבִיעִית אֲשֶׁר מָנָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּסֵפֶר מִשְׁלֵי (ו טז): **"שֵׁשׁ הֵנָּה שָׂנֵא ה' וְשֶׁבַע תּוֹעֲבַת נַפְשׁוֹ"**, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ הוּא שֶׁהַקְּלִפָּה הַשְּׁבִיעִית הִיא הֵכִי גְּרוּעָה מִכֻּלָּן, וְאוֹתָהּ מְתַעֵב ה' יוֹתֵר מִכָּל הַדְּבָרִים הָאֲחֵרִים, וְהִיא מִי שֶׁגּוֹרֵם לִמְרִיבָה וּקְטָטָה בֵּין חֲבֵרִים הָאוֹהֲבִים אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ, וְזֶה שָׂנוּא בְּעֵינֵי ה' יוֹתֵר מֵהַכֹּל.

וְיוֹם הַשַּׁבָּת הַנִּקְרָא "שָׁלוֹם" שֶׁהוּא בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, הוּא מְבַטֵּל אֶת הַקְּלִפָּה הַשְּׁבִיעִית הַגּוֹרֶמֶת לְסִכְסוּךְ וּלְהַפְרִיד בֵּין אַחִים וְאוֹהֲבִים, כִּי עַל יְדֵי אוֹר הַשַּׁבָּת מִתְגַּלֶּה שָׁלוֹם וְאַהֲבָה בֵּין הַבְּרִיּוֹת וְנִמְשֶׁכֶת הָאָרַת הַשָּׁלוֹם לְכָל יִשְׂרָאֵל.

רַעֲוָא דְּרַעֲוִין – קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁל שַׁבָּת

שְׁעַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין הִיא שְׁעַת הַפִּסְגָּה שֶׁל כָּל הַשַּׁבָּת, כְּפִי שֶׁמְּבָאֵר הָאַרִיז"ל שֶׁבְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשַּׁבָּת עוֹלִים יִשְׂרָאֵל מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, וְזֹאת עַל יְדֵי כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הַשַּׁבָּת וְכָל סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת,

כַּאֲשֶׁר הַתְּפִלּוֹת מְרוֹמְמוֹת אֶת הָאָדָם מִבְּחִינָה פְּנִימִית, שֶׁפֵּרוּשׁוֹ פְּנִימִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְהַסְּעוּדוֹת מְרוֹמְמוֹת אֶת הָאָדָם מִבְּחִינָה נוֹסֶפֶת - הַנִּקְרֵאת חִיצוֹנִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

עַד שֶׁזּוֹכֶה הָאָדָם בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית לִבְחִינַת 'רַעֲוָא דְּרַעֲוִין' שֶׁהִיא קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים שֶׁל הַשַּׁבָּת, כִּי בְּשָׁעָה זוֹ כָּל יְהוּדִי נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים וְהוּא נִמְצָא בְּהֵיכָלוֹ שֶׁל מֶלֶךְ. וּכְפִי שֶׁמַּסְבִּיר הַחִדּוּשֵׁי הָרִי"ם, שֶׁמִּשּׁוּם כָּךְ נִקְרֵאת שָׁעָה זוֹ 'רַעֲוָא דְּרַעֲוִין', מִפְּנֵי שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ רְצוֹנוֹתָיו הָרָעִים שֶׁל הָאָדָם נוֹפְלִים וּמִתְגַּלֶּה רַק רְצוֹנוֹ הַפְּנִימִי שֶׁל הָאָדָם לַעֲבֹד אֶת קוֹנוֹ. וְלָכֵן תִּקֵּן הָאַרִיז"ל לוֹמַר בְּשָׁעָה זוֹ אֶת הַפִּיּוּט "בְּנֵי הֵיכָלָא דִּכְסִיפִין לְמֶחֱזֵי זִיו דִּזְעֵיר אַנְפִּין".

מַדּוּעַ נִקְרֵאת שָׁעָה זוֹ רַעֲוָא דְּרַעֲוִין

וּבְשָׁעָה זוֹ אַף הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַק רָצוֹן קָלוּשׁ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ רָצוֹן לִרְצוֹת לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם - גַּם הוּא רָצוּי וְאָהוּב לִפְנֵי הַשֵּׁם וְזוֹכֶה לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַגְּבוֹהוֹת בְּיוֹתֵר אִם רַק יַחְפֹּץ בְּכָךְ. וְזֶה הַפֵּרוּשׁ 'רַעֲוָא דְּרַעֲוִין' שֶׁפֵּרוּשׁוֹ רָצוֹן לִרְצוֹת לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ - לְרַמֵּז עַל כָּךְ שֶׁאַף אָדָם זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַךְ וְרַק רָצוֹן לִרְצוֹת, גַּם הוּא זוֹכֶה בְּשָׁעָה זוֹ לִדְבָרִים נִשְׂגָּבִים וְנוֹרָאִים.

וְכוֹתֵב מוֹהַרְנָ"ת מִבְּרֶסְלֶב זִיעָ"א (ליקו"ה ערב ג), שֶׁלָּכֵן בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ לְאַחַר מִנְחָה שֶׁזֶּה זְמַן רַעֲוָא דְּרַעֲוִין וּבוֹ מֵאִיר בְּיוֹתֵר אוֹר הַשַּׁבָּת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת - לָכֵן מַזְכִּירִים בּוֹ אֶת אַחְדוּת יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים בִּתְפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת "וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ". כִּי רַק כְּשֶׁאָדָם נִכְלָל עִם עַם יִשְׂרָאֵל, הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל הַמִּתְגַּלֶּה בְּעֵת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית רַעֲוָא דְּרַעֲוִין.

וּמִטַּעַם זֶה מְקֻבָּל מֵהַבַּעַל שֵׁם טוֹב, לָשֶׁבֶת בְּיַחַד וְלֶאֱכֹל וְלָשִׁיר בְּצִוּתָא אֶת שִׁירֵי הַשַּׁבָּת, בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית, כִּי רַק בְּצִוּתָא חֲדָא וּבְשֶׁבֶת אַחִים גַּם יַחַד, אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּשָׁעָה קְדוֹשָׁה זוֹ.

רְמָזֵי הַשַּׁבָּת וְהָאַחְדוּת

הַשְּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ כָּתַב (שבת נר מצוה לב), שֶׁרֶמֶז נִפְלָא לַחֲשִׁיבוּת הָאַחְדוּת בְּשַׁבָּת יֵשׁ בַּפָּסוּק **"לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת"**, שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל אֵשׁ הַמַּחֲלֹקֶת וְהִתְחַמְּמוּת הַכַּעַס, שֶׁבְּשַׁבָּת וּבְעֶרֶב שַׁבָּת צָרִיךְ לִהְיוֹת כֻּלּוֹ בְּחֵן וָחֶסֶד וּבְשָׁלוֹם וְאַהֲבָה רַבָּה לְכָל אֶחָד. וְהִנֵּה מֵחֲצוֹת הַיּוֹם שֶׁל יוֹם שִׁשִּׁי עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת יֵשׁ ל"א שָׁעוֹת, וְזֶה מְרֻמָּז בַּפָּסוּק **לֹא** תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וְהַ"בֶּן אִישׁ חַי" בְּסִפְרוֹ בְּנָיָהוּ (שבת קיט) כָּתַב שֶׁיֶּשְׁנוֹ רֶמֶז לְכָךְ בְּמַה שֶׁרַבִּי חֲנִינָא כַּאֲשֶׁר הָיָה מִתְעַטֵּף בִּבְגָדָיו לִכְבוֹד שַׁבָּת הָיָה אוֹמֵר 'בּוֹאוּ וְנֵצֵא **לִקְרַאת שַׁבָּת מַלְכְּתָא**', שֶׁזֶּה רָאשֵׁי תֵבוֹת **שָׁלוֹם**, לְרַמֵּז שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ צָרִיךְ חִזּוּק לִהְיוֹת אַךְ וְרַק בְּשָׁלוֹם וְאַהֲבָה.

וְרֶמֶז נִפְלָא לְאַחְדוּת בְּשַׁבָּת, כָּתַב בַּעַל הַ"חֶסֶד לְאַבְרָהָם" מֵרָדוֹמְסְק זִיעָ"א, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַתּוֹרָה מַזְהִירָה עַל הַשַּׁבָּת, הִיא רוֹמֶזֶת עַל חֲשִׁיבוּת הַשָּׁלוֹם בַּפָּסוּק "וְשָׁמְרוּ **בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת**", שֶׁהוּא ר"ת **אֵיבָה**. וּבַפָּסוּק "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם" שֶׁהוּא ס"ת **שָׁלוֹם** - לְרַמֵּז שֶׁהַתּוֹרָה מַזְהִירָה אוֹתָנוּ עַל הַשָּׁלוֹם. וְכֵן **שַׁבָּת** ר"ת שָׁלוֹם **בּוֹ תִּהְיֶה**. וְכָךְ גַּם בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת שָׁרִים אֶת פִּיּוּט אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא, שֶׁהוּא ר"ת **אַחִים**. וְכָל זֶה לְרַמֵּז וְלוֹמַר לְכָל יִשְׂרָאֵל

שֶׁרַק עַל יְדֵי הָאַחֲוָה וְהַשָּׁלוֹם הֵם יִזְכּוּ לְקַבֵּל אֶת אוֹר מַתְּנַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ.

שָׁלוֹם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת – שְׁמִירָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ

וְכֵן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בְּיוֹתֵר בְּמִדַּת הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת, כִּי רַק עַל יָדָהּ יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ אוֹרָהּ שֶׁל הַשַּׁבָּת לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבִּי חַיִּים פָּלָאגִ'י זִיעָ"א, שֶׁכָּל הַכּוֹעֵס וְעוֹשֶׂה מַחֲלֹקֶת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, לֹא יִנָּצֵל מִמִּקְרֶה רַע, רַחֲמָנָא לִצְלַן, בְּמֶשֶׁךְ יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ.

וְהַטַּעַם לְכָךְ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָאָדָם אֵינֶנּוּ מַמְשִׁיךְ אֶת אוֹר הַשַּׁבָּת, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ מִתְבָּרְכִים כָּל שִׁשֶּׁת יְמוֹת הַחֹל. וְהַכְּלִי לְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדֻשָּׁתוֹ הוּא מִדַּת הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל "לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם".

לְלַוּוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה

וְכֵן כָּתַב הָרה"ק מִמּוּנְקַאטְשׁ בַּסֵּפֶר "דִּבְרֵי תּוֹרָה" (ח"ב סימן פא בשם ספר הקנה הגדול דף כה) שֶׁיֵּשׁ לְהִזָּהֵר מְאֹד מִמַּחְלֹקֶת וְכַעַס בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, כֵּיוָן שֶׁהַשָּׂטָן מִתְגָּרֶה בְּיוֹתֵר בִּזְמַן זֶה, כְּמוֹ שֶׁהוּא מִתְגָּרֶה בִּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת (גיטין נב), כִּי עַל יְדֵי שֶׁמְּלַוֶּה אֶת הַמֶּלֶךְ מִתּוֹךְ קְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת עִם בְּנֵי בֵיתוֹ, הֲרֵי הוּא מְבַזֶּה אֶת הַמֶּלֶךְ, וְעַל יְדֵי זֶה שׁוֹרָה הַקְּלָלָה בְּכָל הַשָּׁבוּעַ, רַחֲמָנָא לִצְלַן. אֲבָל הַמְּלַוֶּה אֶת הַמֶּלֶךְ בְּשִׁירָה וְזִמְרָה מִתּוֹךְ שָׁלוֹם וְרֵעוּת, מַמְשִׁיךְ אֶת בִּרְכַּת הַשַּׁבָּת לְכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ, אָמֵן.

סְגֻלּוֹת הַשַּׁבָּת

וְהִנֵּה יֶשְׁנָן כַּמָּה סְגֻלּוֹת נִפְלָאוֹת שֶׁאָמְרוּ גְּדוֹלֵי הַדּוֹרוֹת כֵּיצַד לְהַמְשִׁיךְ אֶת מִדַּת הַשָּׁלוֹם וּלְהִנָּצֵל מִכָּל מִינֵי מַחְלוֹקוֹת וּמְרִיבוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּבְשַׁבַּת קֹדֶשׁ:

סְגֻלָּה רִאשׁוֹנָה - לְהַקְדִּים לְהָכִין אֶת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבָּת בְּיוֹם חֲמִישִׁי בָּעֶרֶב, לֵיל שִׁשִּׁי, כִּי נֵרוֹת הַשַּׁבָּת מְסַמְּלִים אֶת הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (בראשית מח).

סְגֻלָּה שְׁנִיָּה - הָרַהַ"ק רַבִּי צְבִי הִירְשׁ מִזִּידִיטְשׁוֹב זִיעָ"א אָמַר שֶׁסְּגֻלָּה לְכָךְ לִפְרֹס מַפָּה שֶׁל שַׁבָּת וּלְהָכִין אֶת הַשֻּׁלְחָן לִכְבוֹד שַׁבָּת לִפְנֵי חֲצוֹת שֶׁל יוֹם שִׁשִּׁי.

סְגֻלָּה שְׁלִישִׁית - הָיָה מוֹרֶה וּבָא הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבִּי מָרְדְּכַי שַׁרְעַבִּי זַצַ"ל לְמִי שֶׁסָּבַל מִבְּעָיוֹת בִּשְׁלוֹם בַּיִת, שֶׁלֹּא לוֹמַר אֶת הַפִּיּוּט "בְּצֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם", אֶלָּא לוֹמַר בִּמְקוֹמוֹ "בְּשִׁבְתְּכֶם לְשָׁלוֹם", וְעַל יְדֵי כָּךְ יָשׁוּב הַשָּׁלוֹם וְיִשְׁכֹּן בְּבֵיתוֹ.

סְגֻלָּה רְבִיעִית - סְגֻלָּה נִפְלָאָה לָתֵת צְדָקָה לְעָנִי בְּעֶרֶב שַׁבָּת לִכְבוֹד שַׁבָּת, אוֹ לְאָרֵחַ עָנִי בְּבֵיתוֹ בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּלִיקּוּ"מ (קפו), שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה הָאָדָם לְאוֹר הַשַּׁבָּת וּלְאוֹר הַשָּׁלוֹם.

סְגֻלָּה חֲמִישִׁית - מוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיֶּשְׁנָהּ סְגֻלָּה נִפְלָאָה לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִתְבּוֹנֵן עַל נֵרוֹת הַשַּׁבָּת בְּלֵיל שַׁבָּת, וְעַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ אֶת בִּרְכַּת הַשָּׁלוֹם.

סְגֻלָּה שִׁשִּׁית - כָּתַב בְּהַנְהָגוֹת רַבִּי דָּוִד לִידָא (סעיף פט) בְּשֵׁם הַשְּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ, שֶׁיְּפַנֶּה מֵהַבַּיִת לִפְנֵי שַׁבָּת כָּל מִינֵי לִכְלוּךְ וְאַשְׁפָּה. וְכֵן

כָּתְבוּ הָרָמָ"ק (אור יקר ח"ג די"ג) וְהָאֵלִיָּה רַבָּה (סימן רנ) שֶׁיְּנַקֶּה אֶת בֵּיתוֹ מִכָּל קוּרֵי הָעַכָּבִישׁ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְכָתַב הַשְּׁלָ"ה (שבת נר מצוה ד), שֶׁזֹּאת מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ הוּא מְסַלֵּק אֶת הַקְּלִפּוֹת מֵהַבַּיִת שֶׁרְצוֹנָם לִמְנֹעַ אֶת הַשָּׁלוֹם בַּבַּיִת, וְלָכֵן עַל יְדֵי כָּךְ זוֹכֶה לְשָׁלוֹם בְּבֵיתוֹ, וְכָתַב הַ"כַּף הַחַיִּים" (סימן ר"נ), שֶׁיְּזָהֵר לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּעֶרֶב שַׁבָּת לִפְנֵי חֲצוֹת הַיּוֹם, כִּי מֵחֲצוֹת הַיּוֹם מַתְחִילָה לְהָאִיר קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.

סְגֻלָּה שְׁבִיעִית - כָּתַב בְּשׁו"ת "תּוֹרָה לִשְׁמָהּ", שֶׁבְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִתְעוֹרְרִים כָּל כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה שֶׁל עֵשָׂו וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ, וְהָעֵצָה לְהַכְנִיעָם הִיא, עַל יְדֵי שֶׁיֹּאמַר הָאָדָם, מֵאָה שְׁלוֹשִׁים פַּעַם, אֶת שְׁמוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לַטּוֹב. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

וְהִנֵּה מוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁכָּל הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל מִדַּת הַכַּעַס בָּאָה מִכֹּחוֹ שֶׁל אֱדוֹם, שֶׁהוּא שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהוּא הַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל, וְלָכֵן עַל יְדֵי שֶׁאוֹמֵר הָאָדָם אֶת שְׁמוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא שֶׁמִּדָּתוֹ הִיא שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ חֲז"ל (עדיות ח): אֵין אֵלִיָּהוּ בָּא אֶלָּא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם, עַל יְדֵי כָּךְ מַכְנִיעַ הָאָדָם אֶת כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה וְהַקְּלִפּוֹת, וּמַגְבִּיר אֶת כֹּחוֹת הַקְּדֻשָּׁה, וּמַמְשִׁיךְ אֶת מִדַּת הַשָּׁלוֹם וְהָאַחְדוּת.

סְגֻלָּה שְׁמִינִית - כָּתַב בַּעַל "כַּף הַחַיִּים" (סימן ש אות יד) שֶׁסְּגֻלָּה לְשִׂמְחָה בְּכָל הַשָּׁבוּעַ כֻּלּוֹ לִשְׁתּוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מַשְׁקֶה חַם אוֹ לֶאֱכוֹל פַּת חַמָּה. וְהַסִּימָן לְכָךְ: חַמִּין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מְלוּגְמָא (רְפוּאָה) - רָאשֵׁי תֵבוֹת "מְחַבֵּשׁ" לְעַצְּבוֹתָם. וְהִנֵּה עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מַגְבִּיר אֶת מִדַּת הַשִּׂמְחָה, הוּא מַכְנִיעַ אֶת כָּל כֹּחוֹת הַקְּלִפּוֹת וְהַטֻּמְאָה, אֲשֶׁר כָּל כֹּחָם לְהִתְגַּבֵּר הוּא רַק עַל יְדֵי מִדַּת הָעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם. וְלָכֵן עַל יְדֵי כָּךְ הָאָדָם זוֹכֶה לְהִנָּצֵל מִמִּדַּת הַכַּעַס בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

הַשֵּׁם יְזַכֵּנוּ לְאוֹרָהּ הַגָּדוֹל שֶׁל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, אֲשֶׁר בִּזְכוּתָהּ נִזְכֶּה

בְּקָרוֹב לְהִגָּאֵל גְּאֻלַּת עוֹלָמִים, לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן.

שַׁעַר הַתְּפִלָּה

תְּפִלָּה נִפְלָאָה
לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָת הַשַּׁבָּת

תְּפִלָּה נִפְלָאָה לִזְכּוּת לְשִׂמְחַת הַשַּׁבָּת

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתַּעֲזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וּתְזַכֵּנִי לְקַבֵּל שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה, בְּגִילָה רִנָּה דִּיצָה וְחֶדְוָה. וְתִשְׁמְרֵנִי וַתַּצִּילֵנִי שֶׁלֹּא יַעֲלֶה עַל לִבִּי שׁוּם עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה וְלֹא שׁוּם יָגוֹן וַאֲנָחָה וְלֹא שׁוּם דְּאָגָה בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ. רַק אֶזְכֶּה לִשְׂמֹחַ בְּכָל עֹז בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ, בְּכָל לְבָבִי וּבְכָל נַפְשִׁי וּבְכָל מְאֹדִי, בְּשִׂמְחָה שֶׁאֵין לָהּ קֵץ וְתַכְלִית, כָּרָאוּי בֶּאֱמֶת לִשְׂמֹחַ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ, בְּיוֹם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא כָּזֶה, שֶׁנִּתְעוֹרֵר עֹז וְחֶדְוָה וְשִׂמְחָה רַבָּה וַעֲצוּמָה בְּלִי שִׁעוּר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבִשְׁאָר סְפָרִים מֵרִבּוּי עֹצֶם הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מָה אוֹמַר וּמָה אֲדַבֵּר, בְּכָל מַה שֶּׁאֲנִי מַתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן עָלָיו, יָדַעְתִּי גַּם יָדַעְתִּי כַּמָּה אֲנִי רָחוֹק מִזֶּה, וּכְפִי גֹּדֶל מַעֲלַת הַמִּצְוָה וְהַמִּדָּה הַקְּדוֹשָׁה, וּכְפִי גֹּדֶל תּוֹעֲלָתָהּ לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כֵּן עֹצֶם רִחוּקִי מִזֶּה בְּתַכְלִית הָרִחוּק, וּבִפְרָט מִשִּׂמְחָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, אֲשֶׁר כִּמְעַט בָּזֶה תּוֹלֶה הַכֹּל וְהוּא עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת אֵלֶיךָ. אֲבָל אַתָּה

יוֹדֵעַ רִבּוּי הַמְּנִיעוֹת עַל זֶה וְגֹדֶל הַהִתְגַּבְּרוּת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין וּמִתְגָּרִין בְּכָל פַּעַם לִמְנֹעַ אוֹתִי חַס וְשָׁלוֹם מִשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת.

חֲמוֹל עָלַי אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, אָבִי אָב הָרַחֲמָן, וְשַׂמְּחֵנִי בִּישׁוּעָתְךָ תָּמִיד. וְעָזְרֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי וְזַכֵּנִי לִשְׂמֹחַ מְאֹד בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, חֹק וְלֹא יַעֲבֹר, שֶׁאֶזְכֶּה לִהְיוֹת כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ בְּשִׂמְחָה מִבּוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד גַּם בִּימֵי הַחֹל בְּשִׂמְחָה אֲמִתִּית. יִרְאוּ עֵינַי וְיִשְׂמַח לִבִּי וְתָגֵל נַפְשִׁי בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת.

זַכֵּנִי לְשִׂמְחָה שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁאֶזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וַחֲסָדֶיךָ הַגְּדוֹלִים, לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת מִתּוֹךְ רֹב שִׂמְחָה וּמִתּוֹךְ עֹשֶׁר וְכָבוֹד וּמִתּוֹךְ מִעוּט עֲוֹנוֹת. עָזְרֵנִי שֶׁאֶזְכֶּה לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל עֹז וְתַעֲצוּמוֹת, בְּכָל מִינֵי שִׂמְחָה וְחֶדְוָה. וְאֶזְכֶּה לְהַרְבּוֹת בְּתַעֲנוּגֵי שַׁבָּת בְּכָל מִינֵי תַּעֲנוּגִים, הֵן לְהַרְבּוֹת בְּמִינֵי מַאֲכָלִים וּמַעֲדַנִּים וּמַשְׁקוֹת טוֹבִים, הֵן בְּבִגְדֵי כָבוֹד, לְהִשְׁתַּדֵּל לִזְכּוֹת לִבְגָדִים נָאִים לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ. וְהָעִקָּר שֶׁתְּרַחֵם עָלַי וְתַעֲזְרֵנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי לִזְכּוֹת לִשְׂמֹחַ בְּכָל לֵב בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁאֶזְכֶּה עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה לָצֵאת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת מִשִּׁעְבּוּד לִגְאֻלָּה. עַד שֶׁאֶזְכֶּה עַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה וְהַחֵרוּת שֶׁל שַׁבָּת, לְהַשְׂלִים וּלְהַגְדִּיל דַּעְתִּי בְּתַכְלִית הַגַּדְלוּת וְהַשְׁלֵמוּת כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מָלֵא רַחֲמִים טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל. זַכֵּנִי לִטְעֹם טַעַם עֹנֶג שַׁבָּת בֶּאֱמֶת, זַכֵּנִי לְשִׂמְחָה וְחֵרוּת שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ וּלְבַטֵּל כָּל הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל יְמֵי הַחֹל, וּלְיַשֵּׁב דַּעְתִּי בִּשְׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם בִּלְבּוּל הַדַּעַת כְּלָל. וְלֹא יַעֲלֶה עַל דַּעְתִּי וּמַחֲשַׁבְתִּי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, שׁוּם מַחֲשָׁבָה בְּאֵיזֶה עֵסֶק וּמְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן, וְלֹא שׁוּם דְּאָגָה וְטִרְדָּא כְּלָל, רַק יִהְיֶה בְּעֵינַי כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתִּי עֲשׂוּיָה. וְאֶזְכֶּה בֶּאֱמֶת לִמְנוּחָה וְעֹנֶג וְשִׂמְחָה שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ, מְנוּחַת אַהֲבָה וּנְדָבָה, מְנוּחַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה, מְנוּחַת שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה וְהַשְׁקֵט וָבֶטַח, מְנוּחָה שְׁלֵמָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה בָּהּ. "שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא".

מָלֵא רַחֲמִים, אַתָּה נָתַתָּ לָנוּ מַתָּנָה טוֹבָה הַזֹּאת שֶׁהָיְתָה בְּבֵית גְּנָזֶיךָ וְשַׁבָּת שְׁמָהּ. אַתָּה יוֹדֵעַ גֹּדֶל מַעֲלַת יִקְרַת קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ, הַמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְאַתָּה יוֹדֵעַ כַּמָּה אֲנִי רָחוֹק מֵהַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת. אָנָּא אָדוֹן יָחִיד, טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל, "גְּדוֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיָּה", עָזְרֵנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי וְלַמְּדֵנִי וְהוֹרֵנִי בְּאֹפֶן שֶׁאֶזְכֶּה תָּמִיד לְשִׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת בֶּאֱמֶת, שֶׁאֶזְכֶּה לִשְׂמֹחַ מְאֹד בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת בְּשִׂמְחַת שַׁבָּת בֶּאֱמֶת. הַטְעִימֵנִי נָא טַעַם שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כִּי אַתָּה טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל.

זַכֵּנִי לִשְׂמֹחַ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה, עַד שֶׁאֶזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. וְאֶזְכֶּה לִזְכֹּר אֶת הַשַּׁבָּת קֹדֶשׁ תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ", וּלְהַמְשִׁיךְ עָלַי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת

תָּמִיד בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחוֹל, שֶׁיִּהְיוּ כָּל יְמֵי הַחוֹל קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים בִּקְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ. וְעַל יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת נִזְכֶּה לְקַבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת מִמְּקוֹר הַבְּרָכוֹת:

וּתְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, וְתַעֲזְרֵנִי בְּכָל עֹז, שֶׁאֶזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה וּבְשִׂמְחָה רַבָּה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד מְאֹד, כָּרָאוּי לְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי לָגִיל וְלָשׂוּשׂ וְלִשְׂמֹחַ בְּכָל עֹז בַּיּוֹם הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ, יוֹם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה וְחֶדְוָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, יוֹם הִלּוּלָא רַבָּא דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, יוֹם שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם עַצְבוּת וְיָגוֹן וַאֲנָחָה כְּלָל, יוֹם שֶׁאַפִּלּוּ חַיָּבֵי גֵיהִנָּם נָיְחִין בֵּיהּ, יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אוֹר וָטוֹב, יוֹם שֶׁמֵּאִיר בּוֹ נְהִירוּ עִלָּאָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, יוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ בּוֹ נִשְׁמוֹת יְתֵרוֹת קְדוֹשׁוֹת וְנוֹרָאוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַדִּירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ יוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב, קַדְּשֵׁנוּ בִּקְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ תָּמִיד וְעָזְרֵנוּ לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת כָּרָאוּי. וְנִזְכֶּה לְכַבֵּד וּלְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל מִינֵי כָבוֹד וָעֹנֶג, הֵן בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, שֶׁנִּזְכֶּה לְהַרְבּוֹת בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מַאֲכָלִים וּמַשְׁקוֹת טוֹבִים וְכָל מִינֵי מַעֲדַנִּים וְכָל מִינֵי תַּעֲנוּגִים. וְלֹא יִהְיֶה אֶצְלֵנוּ שׁוּם קְפִידָא עַל הוֹצָאוֹת שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים. וְנִהְיֶה בְּטוּחִים בְּךָ שֶׁתְּמַלֵּא לָנוּ כָּל מַה שֶׁנּוֹצִיא עַל כְּבוֹד שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב קֹדֶשׁ. וְהֵן בְּמַלְבּוּשֵׁי כָבוֹד, שֶׁנִּזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ לְבִגְדֵי שַׁבָּת הַרְבֵּה, לִבְגָדִים יְקָרִים

נְקִיִּים וּקְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים. וּתְזַכֵּנוּ לְדִירָה נָאָה לִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וּלְהַרְבּוֹת בְּגֵרוֹת בְּלֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רַחֵם עָלֵינוּ וְקַדְּשֵׁנוּ בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה מְאֹד, וּבְיִרְאָה וְאַהֲבָה, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִכָּלֵל בְּתוֹךְ קְדֻשַּׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת עַל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחוֹל. וְנִזְכֶּה לִזְכֹּר אֶת הַשַּׁבָּת תָּמִיד. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ".

רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לִשְׁבּוֹת בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ.

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ, שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמֵּחַ נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ, וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת, וְהַנְחִילֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ, וְיָנוּחוּ בוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. "תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי" (ליקוטי תפילות).

נר ה׳ נשמת אדם

לעילוי נשמת הורי היקרים

אבי מורי

הרב מאיר ב״ר יוסף זצ״ל

נלב״ע כ״א אב תשע״ז

ואימי מורתי

מרת אסתר בת ר׳ אברהם ז״ל

נלב״ע ח ניסן תשע״ז

ת.נ.צ.ב.ה.